

**CULTURES
DEL VI** /06

**PRIVILEGIS, PATENTS
I MARQUES DE FÀBRICA
DE VINS, LICORS
I DESTIL·LATS
A CATALUNYA
I LES ILLES BALEARS
1820-1939**

JAUME PLANS MAESTRA

Museu de les Cultures
del Vi de Catalunya

VINSEUM

Aquest treball és el resultat de la VIII Beca Emili Giralt i Raventós - Cultures del Vi, convocada per VINSEUM Museu de les Cultures del Vi de Catalunya i patrocinada per la Fundació Privada Mútua Catalana. El jurat de la VIII Beca estava integrat pels següents membres:

Ramon Marrugat Cuyàs, filòleg i membre del Patronat de la Fundació Privada Mútua Catalana.

Rosa Ros Massana, professora del Departament d'Economia de l'Institut de Recerca Històrica de la Universitat de Girona i membre del Centre de Recerca d'Història Rural.

Ramon Arnabat Mata, professor del Departament d'Història i Història de l'Art a la Universitat Rovira i Virgili.

Jordi Planas Maresma, professor del Departament d'Història Econòmica, Institucions, Política i Economia Mundial a la Universitat de Barcelona.

Núria Preixens Vidal, professora del Departament d'Història i Història Social a la Universitat de Lleida.

PRIVILEGIS, PATENTS I MARQUES DE FÀBRICA DE VINS, LICORS I DESTIL·LATS A CATALUNYA I LES ILLES BALEARS (1820-1939)

Jaume Plans Maestra

[publicacions]
ur v

**Museu de les Cultures
del Vi de Catalunya**

VINSEUM

Tarragona, Vilafranca, 2025

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Av. Catalunya, 35 · 43002 Tarragona

Tel. 977 558 474 · publicacions@urv.cat

www.publicacions.urv.cat

VINSEUM. MUSEU DE LES CULTURES DEL VI DE CATALUNYA

Plaça Jaume I · 08720 Vilafranca del Penedès

Tel. 93 890 05 82 · vinseum@vinseum.cat

www.vinseum.cat

1a edició: abril de 2025

ISBN URV (paper): 978-84-1365-159-0

ISBN URV (PDF): 978-84-1365-160-6

ISBN (Vinseum): 978-84-120297-4-1

DOI: 10.17345/97884 13651590

Cita el llibre.

Consulta el llibre a la nostra web.

Llibre sota una llicència Creative Commons BY-NC-SA.

Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili és membre de la Unión de Editoriales Universitarias Españolas i de la Xarxa Vives, fet que garanteix la difusió i comercialització de les seves publicacions a nivell nacional i internacional.

CONTINGUTS

PRÒLEG. LA HISTÒRIA DE LA VITICULTURA A TRAVÉS DE MARQUES I PATENTS	7
<i>Llorenç Ferrer Alòs</i>	
INTRODUCCIÓ	11
1. PANORAMA DE LA VITIVINICULTURA I EL COMERÇ DE VINS I DESTIL·LATS A CATALUNYA I LES ILLES BALEARS	17
2. PRIVILEGIS I PATENTS	21
3. MARQUES	57
3.1 Artistes, dibuixants i impressors de les marques i emblemes i cartells publicitaris	61
3.2 Municipis, fabricants i marques de fàbrica	83
3.2.1 Província de Barcelona	87
3.2.2 Província de Girona	281
3.2.3 Província de Lleida	296
3.2.4 Província de Tarragona	307
3.2.5 Illes Balears	342
4. CONCLUSIONS	365
BIBLIOGRAFIA	369
ANNEXOS	377
ETIQUETES	517

PRÒLEG.

LA HISTÒRIA DE LA VITICULTURA A TRAVÉS DE MARQUES I PATENTS

Un nou llibre de Jaume Plans. Em demana que li escrigui de nou el pròleg i ho faig amb molt de gust. Després de reconstruir minuciosament la plantació de vinyes al pla de Bages gràcies a la recopilació de milers de contractes de rabassa morta, ara s'endinsa en el registre de marques i patents per conèixer l'evolució de la viticultura a Catalunya. El mètode és el que fa servir Jaume Plans en les seves investigacions, una recollida minuciosa i extensa de dades sobre un tema seguida d'un primer estudi i balanç que ens deixarà un volum d'informació que acabarà sent molt útil per als historiadors.

En aquesta recerca l'arxiu perd protagonisme. I això marca una tendència interessant i a la vegada perillosa. Les institucions comencen a digitalitzar informació continguda en documentació d'accés complicat. Ara és l'Arxiu Històric de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques el que digitalitza el *Boletín Oficial de la Propiedad Intelectual*. La font, poc utilitzada, publica les marques i patents que els fabricants i comerciants demanaven per protegir els seus productes. Disposem de la data, del disseny i d'informació bàsica. I ho tenim a l'ordinador. Ho posa fàcil als historiadors (com les diòcesis de Girona i Tarragona tenen a la xarxa tots els seus llibres sacramentals), però correm el risc de fer història amb el que hi ha a Internet i oblidar-nos del material d'arxiu. I si és així, els temes i la història s'esbiaixaran.

En aquest cas, hom gaudeix de l'avantatge de la digitalització. Jaume Plans ha fet un buidatge exhaustiu de tota la informació relacionada amb la viticultura que va generar una marca a Catalunya i les Illes Balears. El registre comença el 1820 i, amb canvis legals, s'estudia fins al 1939. No tothom devia registrar les marques però al llarg del segle XIX la consciència de la propietat va anar estenent-se i el nombre de marques i patents va anar creixent.

El fet de ser una font seriada que ofereix informació any a any permet conèixer la cronologia i evolució d'alguns fenòmens. En el segle XIX, per exemple, hom era conscient de la millora tècnica i veia com anaven sorgint noves màquines i s'anaven millorant contínuament. I això passava en el camp de la viticultura. A començaments del segle XIX van aparèixer les màquines de destil·lació contínua que permetien obtenir aiguardent cada vegada de més graduació. Les propostes arribaven sobretot de França, però a Catalunya s'estava acostumat a agafar les màquines, copiar-les i perfeccionar-les si calia. I algunes d'aquestes millores es patentaven i en podem conèixer el detall i la cronologia.

I així passava, per exemple, amb les premses de verema, que van evolucionar de les premses de cargol de fusta a les premses de ferro, en què el premsat es podia fer de maneres diferents; també amb el fet de xafar el raïm, que es va començar a substituir per màquines que premsaven raïms, que els fusters i manyans milloraven o redissenaven; o amb les arades de ferro, que substituïen les arades romanes i s'ideaven expressament per a la vinya; o amb les bombes de trascolar mecàniques, que reemplaçaven els sistemes manuals; o amb els canons per fer front a les pedregades... En sabem la proposta tecnològica i quan apareix, la qual cosa permet analitzar l'evolució de la mateixa tecnologia.

Així, les patents d'invents i millores tècniques que es recullen al llibre ens permeten saber com es van dur a terme, quan i en quin moment i conèixer millor el desenvolupament de la tecnologia vitícola.

L'altre canvi va ser la substitució —o complementarietat— dels aiguardents pels licors. Hom bevia aiguardent anisat, un aiguardent de mitjana graduació que s'aromatitzava amb matafaluga o estrella d'anís i se'n obtenia un producte anisat. Era el més popular. Però l'alcohol i l'arribada o producció més massiva de sucre van permetre la fabricació de licors. N'hi havia de moltes menes però la base eren l'alcohol, l'aigua, el sucre i herbes diverses, que els donaven olor i aroma específics. El licor estrella fou l'anís, però se'n feren molts de diferents. Així mateix, van aparèixer imitacions de tota mena de destil·lats (rom, conyac, ginebres...), alguns viticultors intentaren crear la seva marca de vi i nasqueren els vins escumosos que tenien una marca concreta. La irrupció de la publicitat i la importància d'identificar una marca acabaren fent necessari patentar-la.

A cada ciutat mitjana es van establir una o dues fàbriques de licors i es multiplicaren les marques locals de tota mena de licors. Alguns licors acabaren desbordant el marc local i es convertiren en autèntiques marques de país, i fins i tot internacionals, com l'Anís del Mono o el Calisay. Els grans exportadors de Barcelona i Tarragona, que a més imitaven tota classe de vins, intentaren donar nom als seus productes, ni que fossin cupatges ben variats; després de la crisi de la fil·loxera reeixiren les temptatives

de produir vins escumosos a l'estil del xampany, i les ampolles no es podien vendre sense un nom o una referència, de manera que alguns (no gaires, i pensem en el Castell del Remei) van intentar fer vins de qualitat que també portaven marca. Així, el gruix d'informació del registre són les marques de licors, vins escumosos i vins i en podem veure el ritme i l'evolució. I hom en pot conèixer la cronologia i la geografia.

Les marques permeten veure també l'evolució del seu disseny gràfic i es converteixen en una font per saber com van anar canviant en el temps i com hi entraven les noves modes i corrents artístics.

Aquestes són les principals aportacions d'aquest llibre, que permeten ampliar el coneixement dels canvis que van tenir lloc en la tecnologia vitícola, de l'aparició de nous productes com els licors i vins escumosos i de l'inici de la creació de marques.

Gaudiu d'aquesta altra mirada del món de la viticultura.

LLORENÇ FERRER ALÒS
Catedràtic d'Història Contemporània
Universitat de Barcelona

INTRODUCCIÓ

El present treball és un estudi exhaustiu sobre les marques, privilegis i patents registrades a Catalunya i les Illes Balears, tant de particulars com d'empreses que han tingut a veure amb la vinya i el seu producte, com ara vi, alcohol i derivats. També de productes fitosanitaris de marques registrades per tractar la vinya.

Bàsicament, s'ha buidat la informació conservada al fons de l'Arxiu Històric de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques, sobretot del *Boletín Oficial de la Propiedad Industrial* (BOPI). Es tracta d'un treball inèdit perquè és una font poc utilitzada pels historiadors, si bé aporta informació innovadora i singular. Aquest buidatge permet situar, històricament i cronològicament, l'auge econòmic de tots aquests productes.

Davant la competència cada cop més creixent de finals del segle XIX, una manera de protegir i diferenciar cada producte o marca era registrar-lo a l'Oficina de Patents i Marques estatal. Així, ningú més podia reproduir aquell producte amb el mateix nom, anagrama o dibuix. És evident la lluita empresarial i la necessitat de fer-se un lloc en els mercats locals, nacionals i internacionals amb un símbol o segell propi.

Les velles pràctiques dels comerciants i artesans dels segles XVIII i XIX no difereixen gaire de les dels empresaris catalans del segle XXI: cal augmentar el coneixement de l'activitat per millorar la productivitat i la prestació dels productes. Així la *marca* esdevé la referència de la fàbrica o del comerç i permet diferenciar-se de la resta de productors —competència— del seu sector.

Els autors llatins habitualment esmentaven els vins que bevien, els seus orígens i les seves qualitats, per comparació i jerarquia. Per exemple, Marcial en els *Epigrames* diu que el vi de Tarragona només és superat pel de la Campània i rivalitza amb els de la Toscana. Des de l'antiguitat abunden les proves materials de la necessitat d'anomenar el vi, sovint per identificar-ne els receptacles, de saber com les àmfores eren pintades, gravades o cisellades, pràctica comuna a tota la Mediterrània.

En un món contemporani estructurat per fluxos incessants, marcat per la mobilitat de les coses i de les persones, identificar un vi respon a unes necessitats de recerca d'identitat, d'arrels i de pertinença. Amb una etiqueta podem distingir un producte, una descripció, un escrit, un imprès, un gravat, un dibuix o una imatge. L'etiqueta, tal com l'entendem avui, coincideix amb la invenció de la litografia, a Alemanya, a finals del segle XVIII. Neix arran de l'envasament en ampolles de les millors anyades i depèn de l'auge del vidre industrial.

Les primeres etiquetes només porten el nom del vi, i és a la Xampanya on n'apareixen de molt més elaborades, ornamentades, que esdevenen suggeridores del prestigi de la beguda i del plaer que aporta. Cal esperar el darrer terç del segle XIX per presenciar la generalització de l'explotació gràfica del que fins aleshores només havia estat un camp d'expressió potencial.

La marca, però, té un paper cabdal en les estratègies de diferenciació de qual-sevol mena de producte. Les marques de fàbrica han servit i serveixen per protegir productes i serveis, independentment de quina en sigui la classe o forma. L'objectiu és que el públic conegui les marques i les distingeixi sense que pugui confondre-les amb altres de la mateixa mena.

El Reial decret de 20 de novembre de 1850 legislava, per primera vegada, la concessió de «certificats de marques», amb la idea que els propietaris d'aquests distintius poguessin fer valer els seus drets davant possibles impostors. Malgrat que la primera Llei de marques data del 1850, el primer registre de marques nacionals comença l'any 1866. Les marques que es volien protegir apareixien publicades en el *Boletín Oficial de la Propiedad Intelectual e Industrial*.

A Espanya entre 1866 i 1878 hi ha registrats un total de 674 expedients de marques; entre 1879 i 1902 un total de 8.838 expedients; entre 1903 i 1923, període que coincideix amb el regnat d'Alfons XIII fins a la dictadura de Primo de Rivera, consten 43.313 expedients; del 1924 al 1939 hi ha un total de 63.656 expedients. Dels anys de postguerra entre 1940 i 1975 hi ha inscrits 690.000 expedients. Molts d'aquests registres de privilegis, marques i patents tenen l'origen a casa nostra.

En aquest sentit, el present treball és una mostra de l'activitat empresarial i de la inquietud particular en dos territoris de parla catalana: Catalunya i les Illes Balears. Alguns empresaris i emprenedors prenen iniciatives encaminades a registrar els seus productes, mentre que d'altres de particulars ho faran pel seu compte. El fi d'inscriure el seu producte no era cap altre que trobar un distintiu propi i d'obertura a altres mercats, a la recerca del reconeixement.

En aquestes primeres marques s'hi pot entreveure la tasca publicitària de les etiquetes de paper, caracteritzada per l'ús de la impremta, el traç i el grafisme, que intentaven distingir un producte dels altres, identificar-lo, denotar-ne l'origen o la

qualitat. La influència dels corrents artístics, els fets culturals i històrics de cada moment, com poden ser el Modernisme o el Noucentisme, també es fa notar en aquesta publicitat.

Abast del treball

El treball recull i estudia els privilegis, les patents i les marques registrades a Catalunya i les Illes Balears en el període 1820-1939. Cronològicament, és una etapa de 119 anys que finalitza el 1939, coincidint amb l'acabament de la Guerra Civil Espanyola. La història contemporània de Catalunya, després de la guerra del Francès (1808-1814), és marcada econòmicament per la revolució industrial del segle XIX. Aquest dinamisme industrial culmina amb uns nivells d'industrialització elevats que es veuran reflectits en canvis econòmics i socials.

S'inicia un procés continu d'innovació tecnològica amb una aplicació directa en el millorament del procés productiu. Els avenços de la ciència i la tecnologia industrial modifiquen la producció industrial. Aquests canvis reflecteixen l'aparició de noves creacions, patents i marques, que demostren els canvis profunds que se succeeixen en l'entorn i que són el motiu d'aquest treball.

L'anàlisi detallada de cada marca registrada i dels seus promotors i propietaris aporta una gran quantitat de dades i una geografia determinada. És una microhistòria econòmica, però també dels avenços tecnològics, de la publicitat i dels canvis que tenen lloc en l'entorn.

Objectius

Un cop determinat l'objecte d'estudi en la catalogació dels privilegis, patents i les marques d'àmbit català, cal definir de manera clara i precisa la naturalesa d'aquests distintius. I una vegada establert el conjunt que abasta aquest treball, l'objectiu principal és recollir i analitzar tots els registres en el període 1820-1939, situant el context històric i sociocultural del període i relacionar-los amb els propietaris. Aquest objectiu general es concreta en els objectius específics següents:

- Descriure els privilegis i patents que es registren i tenen a veure amb la vinya i el vi.
- Recollir de manera sistemàtica el total de les marques publicades en el període 1820-1939. Per exemple: a partir de la numeració amb què es registra l'objecte o segons la denominació del producte inscrit al registre, si és que en tenia. Era habitual que les marques s'enregistressin amb un nom específic; altres vegades era un dibuix identificat sense cap nom.

- Situar cronològicament quan es registrava la sol·licitud d'ingrés de la marca. Per això, la data de sol·licitud i de concessió són aspectes importants. Si era acceptada —no sempre era així—, al cap d'un temps se'n publicava la data de la concessió. La data d'expiració, si es coneix, permet veure si aquell objecte va ser efímer o si va tenir una llarga durada. De fet, hi ha registres de marques que encara consten en actiu.
- Descriure les marques, segons els seus trets formals, la simbologia i els elements decoratius. L'anàlisi de la iconografia permet explicar-ne el significat, la relació amb el propietari i les fonts o corrents culturals i artístics del moment. La influència de l'heràldica o l'emblemàtica, els motius vegetals, animals i mitològics que hi prevalen contribueixen a veure l'evolució de les tendències d'aquests distintius tipogràfics.
- Analitzar per mitjà de les marques i patents i la relació entre la persona sol·licitant i l'entorn i delimitar l'àmbit o ressò econòmic del producte: local, nacional o internacional. També la identificació del sol·licitant permet conèixer el nom de la persona, institució, empresa o societat que registrava el producte o quants registres va fer.

Metodologia

El gruix del treball ha consistit a buidar part del fons històric de l'Arxiu de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques (OEPM), concretament el *Boletín Oficial de la Propiedad Intelectual e Industrial* (1886-1939).

Des dels seus inicis, el Registre de la Propietat Industrial publicava a la *Gaceta de Madrid* les concessions de privilegis d'invenció, i també altres qüestions relatives a la seva caducitat o qualsevol incidència. A partir del conveni de la Unió de París per a la protecció de la propietat industrial signat per Espanya el 1883, apareix el BOPI (1886).

Aquest acord obligava les nacions signants a publicar periòdicament un full oficial que recollia la tramitació dels expedients, el nombre de concessions, la quantitat d'expedients que havien prescrit per falta de pagament, o la legislació nacional i estrangera. El *Bulletí Oficial de la Propietat Industrial* inicialment tenia una periodicitat quinzenal i segmentava la informació en dues seccions, la de la propietat intel·lectual i la de la propietat industrial.

El fet que el fons del BOPI estigui digitalitzat en línia, en part ha facilitat la recerca. La bases de dades de l'Arxiu s'estructuren de la manera següent: Privilegis (1826-1878), Patents (1878-1940) i Patents (1930-1966) i Marques (1865-1919).

Per diversos motius s'ha acotat la cronologia al període 1829-1939, data en què finalitza la Guerra Civil.

Els expedients de patents registrats per sol·licitants procedeixen del web de l'OEPM, Arxiu Històric.¹ En aquest fons es poden consultar les bases de dades històriques, sobre els privilegis reials, els expedients de patents fins al 1975 i els expedients de marques fins al 1920. La base de dades sobre patents permet fer cerques pels camps següents: data, sol·licitant, paraula clau, nombre d'expedients, producte, classificació internacional i lloc o província de residència.

En el BOPI es pot consultar des de l'any 1886 fins a la data limitada del treball, 1939. Es tracta de fitxers de lliure consulta en format PDF. La base de dades permet fer la cerca com en les patents: paraula clau, sol·licitant, producte, població, etc.

També l'Oficina Espanyola de Patents i Marques disposa d'un sistema de geolocalització per trobar les patents (1878-1939) i les marques (1865-1920) amb un mapa que permet buscar-les per anys i per tipus de classificació internacional de patents CIP. A partir de la selecció, el sistema crea un mapa d'Espanya amb tots els paràmetres triats. Això permet cercar fàcilment cada població, en la cronologia esmentada, i obtenir un llistat ordenat de totes les patents i marques registrades.²

D'altra banda, s'ha completat cada registre amb informació addicional —sempre que ha estat possible— dels individus que consten com a representants de les marques.

1 <<http://historico.oepm.es/archivohistoricow3c/index.asp>> [Consulta: 16 de setembre de 2022].

2 <<http://historico.oepm.es/geoposicionamiento.php>> [Consulta: 10 d'octubre de 2022].

1. PANORAMA DE LA VITIVINICULTURA I EL COMERÇ DE VINS I DESTIL·LATS A CATALUNYA I LES ILLES BALEARS

A l'Europa mediterrània el vi es convertí en un dels productes clau de la transició cap a una agricultura comercial. La seva complexitat química i la seva estabilitat delicada el feien un producte inestable a l'hora de transportar-lo a zones llunyanes de les vinyes d'origen. La solució pràctica va ser l'augment de la producció d'aiguardents, dels productes alcohòlics de la destil·lació del vi i d'altres sucres fermentats. Aquesta sortida permetia la lleugeresa i l'estabilitat del producte als canvis de condicions ambientals i gaudia d'una demanda considerable en els mercats internacionals (Nieto, 1997: 12).

La vinya esdevé el conreu més dinàmic dels segles XVIII i XIX, ja que guanyà terreny al bosc i l'erm, escalà els vessants de la muntanya, s'escampà per extenses zones del país i arribà a dominar certes àrees en règim de monoconreu. Mentre s'exportava una part de la collita de vi, la resta es destinava a la destil·lació d'aiguardent. D'aquesta manera es revalorava la producció i s'obtenia un dels articles bàsics de l'exportació catalana. La destil·lació de l'aiguardent va ser un fenomen general en la majoria de les zones vitícoles del Principat. S'entén perquè la senzillesa del procediment i la barator de l'utilitatge —bàsicament format per olles de bronze— estaven a l'abast de molts pagesos i artesans (Martínez, 1998: 1075).

L'expansió de la vinya va comportar l'establiment de colons, tant en les propietats reials com en les propietats senyorials i eclesiàstiques. Mitjançant el contracte d'emfiteusi i, amb un cens fix, convertia els colons en quasipropietaris de l'explotació. Alhora va contribuir a l'estabilitat social del camp i a estimular la innovació tècnica en el treball de la terra.

L'emfiteusi va esdevenir un dels puntals de la prosperitat agrària catalana. El contracte agrari n'oferia una durada il·limitada a canvi d'un cens fix. Una variant molt

estesa fou el contracte de rabassa morta —a canvi de la quarta part de la collita—, que durava fins que es morien els ceps. Així i tot, en els contractes de rabasses sovint es permetia fer colgats i capficats, la qual cosa allargava la vida de la vinya indefinidament. Per això, a mesura que avança el segle XIX, en el contracte d'emfiteusi apareixerà una clàusula que fixarà una durada determinada d'anys, normalment entre cinquanta i cent anys. Passat aquest període, les terres havien de tornar al propietari.

A les comarques prop de Barcelona, el contracte de rabassa morta va donar lloc a una xarxa de petits viticultors, o rabassaires, que es dedicaven exclusivament a la producció de vi, que podien complementar amb economies domèstiques amb activitats com la filatura. Al costat d'aquests viticultors van aparèixer terratinents que produïen vi de les seves pròpies vinyes i del que rebien dels rabassaires (Ferrer, 2019: 147-148).

L'increment de la vinya va obeir a causes econòmiques perquè l'excedent del vi era fàcilment negociable i era absorbit amb rapidesa pel comerç d'exportació. Mentre que el preu del blat no parava de baixar, el preu del vi no només es va mantenir, sinó que va augmentar un 40%. S'exportava vi a Amèrica i se n'enviaven remeses al nord d'Europa. De retorn s'importava cotó. Aquesta febril activitat mercantil i marítima als ports catalans, i al compàs de la demanda, va modificar el paisatge. Moltes terres del Principat es cobriren de vinyes en detriment del bosc i dels cereals (Giralt, 1998: 1185).

Al Penedès la viticultura no és el cultiu majoritari en el segle XVIII i la rabassa morta no s'expandeix fins al segle XIX. Durant el primer terç del XIX a Vilafranca s'instal·len aparells de destil·lació del vi, fet que apunta cap on anava el mercat. La destrucció de les vinyes costaneres pel brot d'òidi comporta que els comerciants recorrin a l'interior per a l'elaboració dels seus vins, sobretot al Penedès. La creació de noves empreses com Via i Raurell, dedicada a l'exportació de vins a Cuba, farà que altres empreses —Jaume Torres hi construeix diversos magatzems de vi, o J.B. Berger s'instal·la a Vilafranca per comprar els vins de la zona i vendre'ls a l'estranger— segueixin els seus passos. L'inici del transport ferroviari permetrà que els vins arribin al port de Barcelona i viatgin fins a França (Ferrer, 2019: 152-153).

A les comarques de Tarragona una àmplia xarxa d'agents, mediadors i comerciants operen durant el segle XIX i s'hi instal·len uns quants empresaris. August Muller —compra el vi de pobles sencers—, Braedlin, Carey Hnos., Clement Goupille o C. Peyroud i Cia. són alguns exemples d'aquesta sòlida estructura comercial. Sant Martí de Provençals també és un dels altres nodes d'aquest gran sistema comercial que aprofitava els beneficis del port de Barcelona. Els comerciants hi van establir diverses empreses —l'any 1886 n'hi havia 47—, des d'on també s'exportava vi cap a Amèrica (Ferrer, 2019: 153).

El 1860 la vinya ocupava a Catalunya un total de 308.484 ha; el 1885, 367.445 ha; en canvi, el 1900 ja es redueix a 198.522 ha. A mesura que avança la fil·loxera, l'àrea plantada de vinya disminueix gairebé a la meitat, però malgrat la recuperació posterior, mai tornarà a assolir l'extensió del 1885. La vinya es concentra en les contrades més idònies de Barcelona i Tarragona, en què ocupa el 74,5% el 1900, i el 1922 arribarà al 81,6% (Garrahou; Pujol, 1987: 68-82).

Durant el segle XVIII a les Balears la vinya també gaudeix d'una època pròspera que culmina en el segle següent. L'any 1777 es produeixen 88.000 hl l'any, i l'any 1802 la xifra augmenta fins a 335.331 hl. El segle XIX és, doncs, el període amb més superfície plantada, però també el segle dels grans alts i baixos de la producció de la vinya, afectada per plagues com el pugó, la cendrosa i finalment la fil·loxera. A començament del segle XIX la superfície de vinya a les Balears era de 15.000 ha, fins a arribar a les 22.833 ha abans de l'arribada de la fil·loxera (Martorell; Bota; Luna, 2012: 12).

L'any 1891 sortiren de Mallorca pels ports de Palma, Portocolom i Alcúdia prop de 50 milions de litres de vi en direcció a França i la Península. Això fou un petit miratge, perquè aquest mateix any la fil·loxera deixà abatudes les vinyes de les Illes, fins al punt de causar la desaparició del que, fins aleshores, havia estat la principal font de riquesa.

En el darrer quart del segle XIX es donen canvis profunds, motivats per la invasió de la fil·loxera i per la inserció de l'agricultura catalana en la crisi general agropecuària que va afectar tots els països d'Europa. Els factors que van condicionar aquesta crisi són la inadaptació de les formes autòctones de producció, circulació i venda dels productes agrícoles a una societat transformada per l'economia capitalista i la formació d'un mercat mundial.

Aquesta crisi no va afectar de manera igual totes les terres ni totes les varietats de conreu. La viticultura va continuar esdevenint un conreu altament remunerador fins a l'arribada de la fil·loxera, que va devastar el vinyar. L'agricultura vitivinícola era comercialitzada, moguda i estimulada en el seu perfeccionament pel comerç d'exportació, si bé també abastia el consum local. La vinya ocupava bona part del litoral, el prelitoral català i les comarques més properes al mar o amb més fàcil accés (Giralt, 1998: 1181).

Als inicis del segle XVIII l'aiguardent es produïa al mas, era el resultat de destil·lar els excedents de vi, de baixa graduació o dolent. En canvi, a les darreries del mateix segle el licor procedia de destil·leries especialitzades. La qualitat de l'aiguardent que s'havia d'embarcar cap a ultramar era clau. Els comerciants de vi i d'aiguardent s'interessaven per les millors tècniques. Al costat dels nous coneixements teòrics, l'espionatge industrial copiava aparells de destil·lació estrangers —sistemes Adam, Berard, Normand o Solimani, entre altres— i es combinaven amb l'adaptació de diverses teo-

ries. Noms destacats com els Carbonell, Jordana, Ardèvol, Mir, Faralt, Camps, Savall o Valls són els actors del sistema tècnic vinícola català del 1800 (Nieto, 1997: 39).

No és, però, fins a l'any 1820 que s'inscriu la primera patent relacionada amb un aparell de vinificació per millorar la fermentació del vi, anomenat Gervais. En aquest cas és una patent d'introducció provinent de França. Uns quants anys més tard, el 1830, Lluís Movins, amb seu a Vilafranca del Penedès, registra una màquina per destil·lar esperit de vi i una segona màquina millorada d'estil i funcionalitat similar. Ara bé, una cosa són els aparells que es registraven i una altra els que funcionaven sense registrar, comprats o copiats sobretot dels veïns francesos.

Sigui com sigui, amb maquinària importada o inventada a casa nostra, els avenços tècnics van fer millorar la qualitat i augmentar la quantitat de destil·lats. L'any 1845 de Vilanova en sortien més de 150.000 roves d'aiguardent. A Barcelona se n'embarcaven entre 80 i 100.000 roves, la majoria destinades al mercat americà. En els anys següents l'exportació d'alcohols al nord d'Europa va minvar a causa de la possibilitat que les innovacions tècniques oferien a aquells països obtenir alcohols industrials per destil·lar amb matèries vegetals. A les darreries del segle XIX a Catalunya hi havia 365 fàbriques que pagaven per patents, la majoria dedicades a la destil·lació d'aiguardents compostos i licors (Giralt, 1998: 1188).

El període de més vitalitat de la indústria dels licors, aiguardents i alcohols destil·lats coincideix amb els anys posteriors a la fil·loxera. Però com és possible si la vinya s'havia reduït considerablement? L'especialització i l'aposta per una millor qualitat dels vins i destil·lats n'és la clau. Les exposicions universals es converteixen en un aparador d'aquests productes, inicialment consumits per les classes benestants. Al costat dels vins comuns de les zones catalanes, en aquests certàmens internacionals s'hi presentaven vins generosos, misteles, aiguardents, sobretot anisats, dolços o secs.

La inscripció creixent de patents i marques relacionades amb la vinya i el vi és un fet constatable, sobretot a partir del darrer terç del segle XIX i sobretot a principis del XX. La tecnologia s'obria pas amb la inscripció de noves patents i el comerç veia una oportunitat per identificar el seu producte mitjançant les marques, aspectes que es tracten en els dos capítols següents.

2. PRIVILEGIS I PATENTS

Quan es parla de privilegis es fa referència a la llei privada, una forma jurídica consistent en una disposició del poder legislatiu que atorga un tractament d'excepció beneficis envers una o diverses persones o una població sobre les lleis comunes de la resta.

Els privilegis sovint eren concedits com a recompensa a favors fets inicialment i tenien un caràcter irrevocable al llarg del temps. Més endavant es veurà que els privilegis tindran una durada determinada. Bàsicament, eren documents fonamentals perquè garantien la força jurídica dels beneficiats.

Sota la protecció de la Corona catalanoaragonesa, molts municipis van rebre privilegis reials destinats a constituir o regular els principals aspectes jurídics, polítics i socials de la vida en comunitat dels seus habitants.

Per exemple, el *Llibre Verd* de Manresa conté 196 privilegis, que foren atorgats entre els anys 1218 i 1902 pels reis de la Corona catalanoaragonesa, des de Jaume I fins a la reina regent Maria Cristina, mare d'Alfons XIII. Destaquen els 73 privilegis atorgats per Pere III al segle XIV. Ara bé, són privilegis referents al règim municipal, nomenament de càrrecs, títols, concessions, jurisdiccions, reglamentacions, impostos o exaccions.

D'altra banda, des de l'edat mitjana les confraries d'oficis o gremials treballaven d'acord amb ordinacions aprovades pel govern municipal, interessat a garantir el proveïment del mercat urbà. Funcionaven com a instrument de les autoritats municipals pel control del món del treball i per la repartició de la feina entre productors i mestres de cada ofici, tot evitant la competència. Un dels objectius dels gremis era «homogeneïtzar la producció i crear una marca que permetés, en un entorn de manca d'informació, garantir la qualitat del producte al comprador. Si aquesta marca era apreciada en el mercat, suposava un valor afegit que interessava a tota la comunitat» (Ferrer, 2011: 61).

El 1776 Carles III disposava de la concessió de títols de privilegi a qui inventés o introduís a Espanya i els seus dominis, màquines o artefactes desconeguts. Es pretenia fomentar la creació de noves indústries, més que reconèixer la propietat de l'inventor per sobre de les seves fites. Aquest títol permetia una explotació exclusiva durant un espai de temps determinat.

Una llei posterior de 1820 reconeixia el dret de propietat de l'inventor sobre la seva obra, llei, però, que seria derogada el mateix any. Poc després, el 1826 Ferran VII reconeix novament la propietat de l'inventor sobre les seves realitzacions. I es concedeixen «cèdules de privilegi», que poden ser d'«invenció» si és nou, o d'«introducció», si és algun producte conegut a l'estranger però que no està explotat al país. Les cèdules d'invenció podien demanar-se fins a un termini màxim de quinze anys, mentre que les segones per a un període de cinc anys.

El que realment interessava a l'Administració és que el producte concedit mitjançant privilegi es fabriqués a Espanya per fomentar la indústria. Un inventor de fora del país podia obtenir una real cèdula de privilegi, però si no n'organitzava la fabricació en el termini previst, havent instal·lat una fàbrica o havent concedit la llicència a un fabricant nacional, en perdia els drets. Aquest últim tampoc podia evitar que es fabriqués el seu invent o que d'altres obtinguessin «privilegis d'introducció».

La Llei de patents de 30 de juny de 1878 va posar fi a les «cèdules de privilegi» i va deixar pas als títols de «patents», malgrat que en el llenguatge comú *privilegi* es va mantenir com a sinònim de *patent*.

Un exemple català de concessió de privilegis és el que va obtenir la família Alcañiz amb seu a Manresa. Bernardí Alcañiz Meller, junt amb els seus fills, va obrir el 1852 la Maquinista Agrícola, un taller de fusteria i serralleria a Manresa, al passeig del Riu, núm. 26, davant l'estació del ferrocarril, i un despatx al carrer d'Urgell, núm. 10.

Poc després, el 1866, els fou concedit el privilegi d'invenció núm. 4125 respecte a una premsa de vi o màquina per extreure el suc del raïm separant la rapa, per a una durada de cinc anys. El fet de disposar d'aquesta concessió o privilegi els va permetre vendre una quantitat significativa d'aquesta maquinària: el 1875 van vendre 150 màquines; el 1878, 210, i el 1880, 250. Segurament van aprofitar el boom de la vinya a Catalunya —distribuïa a tot Espanya— per comercialitzar aquesta maquinària específica de premses de vi i aparells diversos.³

Els Alcañiz participen en l'Exposició de Barcelona de 1871 i obtenen una medalla de coure. L'any següent assisteixen a la reunió agrícola de Barcelona organitzada per l'Institut Català de Sant Isidre (1872). El preu de venda de les màquines de premsar i trepitjar raïm oscil·lava entre les 210 i les 1.020 pessetes, amb una producció de vint màquines anuals. A l'Exposició Vinícola Nacional de Madrid (1877) mostren

³ La Il·lustració Catalana, Barcelona, 28 de febrer de 1893, núm. 303, p. 14.

dues premses i una trepitjadora de raïm, per les quals reben menció honorífica i de perfecció. També obtenen una medalla d'or per una premsa de vi i una medalla de plata per una màquina per espellofar ametlla i avellana a l'Exposició Universal de Barcelona (1888), i una medalla d'or a l'Exposició Agrícola de Terrassa (1891).

La patent és un conjunt de drets exclusius garantits per una autoritat o govern als creadors o inventors d'un nou producte susceptible de ser explotat per al bé dels sol·licitants de la invenció. El terme prové del llatí *PATENS-NTIS*; originalment significava 'estar obert o descobert' i trobem l'expressió «lletres patents», que eren reials decrets.

L'article 45 de l'Estatut de la propietat industrial de 1929 descriu la patent com:

el Certificado que otorga el Estado por el cual se reconoce el derecho para emplear y utilizar exclusivamente una invención en la industria y dar al comercio o poner en venta los objetos fabricados procedentes de esta invención por un tiempo determinado y con sujeción a las condiciones de este Estatuto.

Les primeres patents daten del segle xv; en temps del Renaixement ja es donava cobertura jurídica als inventors. La primera llei de patents coneguda se situa a Itàlia, i va ser expedida pel Senat venecià el 1474, per la qual s'obligava a registrar qualsevol invent a l'oficina dels supervisors perquè pogués ser utilitzat. Es prohibia a una tercera persona de qualsevol part del territori que creés una invenció semblant, la qual cosa es limitava a un període de deu anys. Copiar un invent era sancionat amb una multa, a més de la destrucció de l'objecte. A la Florència de Leonardo da Vinci, creadors, pensadors i artistes reclamaven protecció, encara que fos temporal, del fruit del seu treball a fi d'incentivar la seva feina.

La legislació francesa disposava per primera vegada sobre patents el 1791, en l'anomenada «du Brevet d'Invention Français», sobre descobriments útils i els mitjans per assegurar la propietat dels autors. Anteriorment, les invencions eren acordades per l'«Ancien Régime», amb la forma de «lletres patentes», que eren uns privilegis reials que l'Assemblea Nacional va abolir durant la Revolució Francesa.

El 1790 es crea la primera Llei de protecció d'invencions, gràcies a un informe de l'Assemblea Nacional. Aquesta llei atorgava un dret personal, independent i intransferible; en nom del Comitè d'Agricultura i Comerç es feia referència a la propietat dels autors, els descobriments i les invencions d'indústries de tota mena.

La Llei regulava que, fins que un inventor no donés a conèixer el seu secret, ell n'era el propietari i que ningú li podia impedir tenir-lo ocult o fixar-li condicions per revelar-lo. I només si l'inventor decidia desvetllar el seu secret, l'autoritat competent el protegiria, però amb l'obligació de donar el coneixement exacte de l'objecte i d'entregar una part o porció d'utilitat de l'invent a l'autoritat competent. El 1806, però, l'explota-

ció de títols de propietat industrial es va sotmetre a l'aprovació del Govern (Segarra, 2013: 18).

A Espanya, a partir del 1826 el Registre de la Propietat Industrial publicava a la *Gaceta de Madrid* les concessions de privilegis d'invenció. A partir del segle XIX es limitarà el temps de la durada de la patent a vint anys, des de la data de presentació. A més, per mantenir-la en vigor calia pagar taxes amb caràcter d'anualitats a partir de la concessió.

Aleshores, les patents van esdevenir de dos tipus. Les d'invenció «confieren a los concesionarios el derecho exclusivo de fabricar, ejecutar o producir, vender o utilizar el objeto de patente como explotación industrial y lucrativa», i les patents d'introducció «confieren el derecho de fabricar, ejecutar o producir y vender lo fabricado en el país pero no dan derecho a impedir que otros introduzcan objetos similares del extranjero» (Berzal, 2010: 167).

A més, el titular d'una patent principal podia introduir les modificacions o canvis que considerés oportuns. Aquestes modificacions es feien constar com a «certificats d'addició» expedits de la mateixa manera amb les formalitats de la patent principal.

Quadre 1. Tipologia de privilegis i patents relacionades amb la viticultura a Catalunya i les Illes Balears

<i>Tipus</i>	<i>Total</i>	<i>%</i>	<i>Cronologia</i>
Patent d'invenció	185	78%	1879-1935
Certificat d'addició	19	8%	1880-1934
Patent d'introducció	19	8%	1820-1930
Privilegi d'invenció	12	5%	1830-1876
Privilegi d'introducció	3	1%	1855
Total	238		

El quadre 1 recull la tipologia de privilegis i patents que es registren a Catalunya i a les Illes Balears i la seva cronologia. El gruix més important són les patents d'invenció (78%); en canvi, les patents introduïdes de fora giren al voltant del 9%. De privilegis d'invenció —l'antecedent de les patents— se'n registren un total de 12 (5%).

Anteriorment, el 1902 s'havia dictat una nova llei sobre patents que definia clarament les «patents d'introducció» que no coneixien explotació nacional ni tenien patent espanyola, i els «certificats d'addició» que podia obtenir el tenidor o tenidora d'una patent d'invenció, modificant-la o millorant-la en algun aspecte.

L'inventor que volia patentar alguna cosa fora del país disposava d'un any de termini per demanar-ne la patent. Passat aquest temps, qualsevol persona podia demanar aquí una patent d'introducció sobre el seu invent. Hi havia un temps inferior a

tres anys per posar en pràctica el producte patentat; si no es disposava de mitjans per executar-lo, podia demanar una pròrroga.

Els inventors forans que no tenien intenció d'instal·lar-se a Espanya, ni tampoc pretenien concedir llicències, com a molt aspiraven a obtenir patents. Retardaven el màxim temps possible l'inici d'una producció nacional que competís amb el que fabricaven a l'estranger. Un reial decret del 1920 sobre la propietat industrial —revisat el 1930— donava pas a l'Estatut sobre la propietat Industrial, base de la legislació que s'aplica en l'actualitat.

Els expedients de patents es componen de dues parts, l'administrativa, integrada pels diversos documents: índex de documents presentats, sol·licitud, certificació de l'acta del registre expedit pel Govern de la província, extracte dels expedients, papers de pagaments a l'Estat, autorització del representant o agent; i la tècnica, que és la que té més riquesa informativa, composta de:

- La memòria, per duplicat, en la qual es descriu la màquina, aparell, instrument, procediment o operació mecànica o química motiu de la patent, escrita en castellà en plecs foliats amb numeració correlativa.
- Dibuixos, mostres o models que la persona interessada considerava necessaris per entendre la memòria.

Pel que fa a la tramitació, la Llei de 1878 estableix que les sol·licituds s'havien de presentar al Govern Civil de la província on el sol·licitant estigués domiciliat o en qualsevol altra. Un cop examinada la documentació presentada, el governador civil anotava en un registre especial el dia, l'hora i el minut de la presentació.

Després la documentació era enviada al Conservatori d'Arts i Oficis, on era examinada. Fet aquest examen, el director del Conservatori enviava un informe al ministre de Foment, en el qual indicava si es concedia o es denegava la sol·licitud. Un cop atorgada, es publicava a la *Gaceta* i, després de pagar els drets d'expedició, el ministre de Foment expedia la patent i es comunicava al governador civil de la província perquè ho anotés en el seu registre (Berzal, 2010: 194).

En l'actualitat, la majoria de països exigeixen tres requisits perquè una invenció sigui patentable: a) la invenció ha de ser nova, ha de tenir activitat inventiva; b) no ha d'inferir-se d'una manera evident de dos invencions ja conegudes c) ha de tenir aplicació industrial, és a dir, la invenció ha de ser útil en alguna indústria o ha de poder fabricar-se (Amengual, 2008: 28).

Tot seguit es descriuen algunes de les patents registrades a Catalunya i a les Illes Balears relacionades amb la vinya i el vi entre el segle XIX i l'any 1939. Al llarg de més d'un centenar d'anys es van presentar tot un seguit de millores tecnològiques consistents en:

- Maquinària per aixafar el raïm, com les premses.

- Envasos per contenir vi, botes de cuir per a vins i licors, i alambins de destil·lació de vins.
- Filtres per a vi, aparells per graduar i dosificar els colors del vi, procediments de pasteurització.
- Bombes per trascolar vins.
- L'elaboració i obtenció de licors o vins escumosos, fabricació de sucs de raïm sense fermentar mitjançant l'esterilització, obtenció de xarop del most del raïm i refinació de l'oli de la llavor del raïm.
- Un sistema per subjectar els taps de suro de les ampolles.
- Productes per combatre malalties de la vinya, com l'oidium.
- Aparells diversos, com l'arada per cavar ceps, la màquina d'arrencar ceps o els canons per combatre les pedregades.

L'any 1820 la societat Antoni Camps, Dogny i Cia. inscriu una de les primeres patents registrades relacionada amb la vinificació. Es tracta d'una patent d'introducció per a cinc anys d'un aparell vinificador inventat a França per Élizabéth Gervais.⁴ La màquina servia per millorar la fermentació del vi, es fabricava a Catalunya i era comercialitzada com a patent exclusiva de S.M. (Sáiz, 1999: 88).

Una carta de l'any 1824 enviada a l'intendent i Reial Junta de Comerç del Principat detallava alguns resultats obtinguts amb l'aparell Gervais. Per exemple: Ignasi Coll i Buch de Calella certificava que augmentava la qualitat i el gust del vi si era fet amb l'aparell; Salvador Maria de Cardona i Diego Fortuny, cavallers mallorquins, havien provat l'aparell a les illes i havien obtingut una fermentació del vi més acurada i sense acidesa; el comerciant anglès Daniel Kennet, en la seva heretat de Sant Quintí de Mediona, en menys d'un mes de fermentació havia aconseguit una qualitat semblant a la d'un vi vell; a Manresa els hisendats Ignasi Noves, Joaquim Soler, Marià Sagristà, Joan Enrich Domenjó i Joan Soler i Soler s'inclouen entre els que provaven de fer el vi amb aquest aparell.⁵

El vilafranquí Lluís Movins el 1830 registra la patent núm. 63, consistent en una màquina per destil·lar esperit de vi de 36° per convertir-lo en aiguardent. Dos anys després, el 1832, patenta una màquina del mateix estil i funcionalitat, amb núm. 91.

Auguste Bureau l'any 1880 inscriu la patent d'introducció d'una bomba d'aspiració sistema Fafeur de raig continu per trascolar els vins i esperits. El domicili és a

⁴ El veritable inventor del mètode Gervais per elaborar vi amb aquest procediment fou Nicolas Casbois, professor de física i membre de l'Acadèmia de Metz. En una de les seves memòries publicades el 1782 feia referència a un vàlvula que permetia fer sortir el gas produït durant la fermentació sense entrar en contacte amb l'aire exterior. Sembla que Elisabet Gervais va reproduir el mètode de Casbois. Vegeu <<https://lesclosdemiege.fr/2019/03/melle-elizabeth-gervais-une-femme-dans-les-archives-du-vin-au-xixe-siecle-a-montpellier>> [Consulta: 10 de maig de 2023].

⁵ *Gaceta de Madrid*, núm. 96, 11 d'agost de 1825, p. 1.

Barcelona. Tres anys després, el 1883, Natividad Joaquin Carreras Xuriach presenta la patent d'un sistema per extreure anilina i oli de la rapa del raïm.

Josep Alemany Forcada, amb seu a Barcelona, patenta el 1888 un procediment per fabricar oli extret de la llavor del raïm. Realment es va posar en pràctica però va ser donat de baixa al cap de pocs anys per falta de pagament. L'any 1891 Josep Torres Castells patenta el licor Quina-momo per a vint anys, però el 1904 va deixar de pagar i es va donar de baixa.

El químic i enòleg cerverí Lluís Arnaldo Jordana el 1891 declara dues patents d'invenció: d'una banda, un aparell aplicable a la destil·lació del most fermentat i rectificació d'alcohol, aiguardent i licor; de l'altra, un procediment per extreure l'alcohol, sucre o glucosa que conté o reté la brisa del raïm abans o després de premsar. A Cervera sembla que va hi instal·lar una fàbrica de destil·lació per posar en pràctica els seus coneixements.⁶

El 1892 el químic i enòleg francès Rosendo Boufill Jacas inscriu una patent. Es tracta d'un aparell per conservar i bonificar els vins per mitjà dels raigs solars i per l'electricitat coneguda com La Vegitoria. El 1901 era director del laboratori de la societat Grau i Cia., situat al carrer Cristina 9, de Barcelona. Va editar dos tractats relacionats amb la viticultura: *Vinos, alcoholes, aceites, licores y abonos* (1849), tractat per a l'elaboració de tota mena de vins, licors i aiguardents, i posteriorment *La enología práctica* (1915).

La societat badalonina J. Giralt i Cia. l'any 1894 inscriu tres patents d'invenció. Les dues primeres són envasos o garrafes de vidre folrades amb teixit de vímet que formen mostres combinades. La tercera és un procediment industrial de garrafes per envasar anisats, vins i licors amb corretges. L'any 1908 Josep M. Giralt Roig patenta un producte industrial de garrafes guarnides amb ràfia. A més de les patents, entre el 1893 i el 1909, va enregistrar tot un seguit de marques de destil·lats de tota mena, descrites en l'apartat de marques de fabricants de licors.

El 1894 Pere Bordàs Domènech va inscriure una patent d'invenció per a cinc anys per un procediment industrial de fabricació d'alcoholat de tota mena de fruites, flors, plantes, arrels, fustes llavors, qualsevol classe de vegetals aromàtics, destinat a la fabricació de licors i gasoses.⁷ Inicialment es va dedicar a la importació de rom, que va comercialitzar des de Barcelona amb el seu nom. També fabricava licors, anisats i conyac.

Aquest mateix any el vilassarenc Joan Carrau Ferrés registra una patent d'un procediment per posar una tira o franja especial que havia de servir de distintiu als vins

⁶ *El Distrito de Cervera*, núm. 41, 29 d'agost de 1891, p. 3.

⁷ BOPI, núm. 201, 1 de gener de 1895, p. 6.

embotellats. Va fundar la societat Carrau i Cia. i també va inscriure tot un seguit de marques de vins i licors descrites més endavant.

El masnoví Pere Arnó Maristany el 1894 declara una patent d'invenió per a un procediment industrial per a l'oxidació de vins, alcohols i licors. L'activitat relacionada amb els vins i licors l'exerceix a Sant Martí de Provençals, on funda la societat Arnó, Maristany i Cia., a més de registrar diverses marques.

El 1896 el maldanenc Guillem de Boladeres Romà (1851-1928) declara dues patents. Amb la denominació Filoxerines, una que tenia per objectiu destruir la fil·loxera de la vinya i fer d'adob. La segona, un procediment anomenat Filoxerine, per aplicar carbur de calci per exterminar la fil·loxera del cep mitjançant la injecció en el subsol amb una barrina. El producte s'experimentà en ceps de sumoll amb peu de garnatxa a la vinya Margarola (Torreblanca) del marquès de Monistrol.⁸

Guillem de Boladeres era propietari agrícola, comerciant de vi i polític. El 1891 fundà la Cambra Agrícola de Maldà i fou membre de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i de la secció agrícola de Foment del Treball Nacional. També va ser alcalde de Barcelona.

Un filtre per a vins és una altra patent registrada l'any 1897 per Torcuato Cañisà Bondia.

Del 1916 consta una fàbrica de caldereria de ferro i coure a nom de Torcuato Cañisà i fills amb dos locals, un al passeig de Triomf, 94 i un segon al passatge Ripoll, 2-4 de Barcelona. Construïa aparells destil·ladors.

Al voltant del 1897 l'empresa A. Seeli i Cia., veient que a Espanya no hi havia cap fàbrica d'àcid carbònic líquid i atesa la dificultat per importar de l'estranger aquest producte, decideix establir una fàbrica al barri de casa Antúnez de Barcelona. Així, opta per comercialitzar l'àcid carbònic líquid per fer begudes, com ara gasoses, cerveses i per a la mateixa conservació de vins. D'una banda, produeix àcid carbònic aplicable a la fabricació de xampany i vins, i, de l'altra, ven un aparell conegut amb el nom de Víctor, el qual havia estat inventat per Josep Tusquellas però adaptat per l'empresa A. Seeli i Cia.⁹

El 1898 Tomàs Casals Capell patenta a Barcelona la fabricació i explotació d'un licor anomenat Cinamomo. Aquesta patent va entrar en conflicte amb l'altra marca Quina-Momo, explotada per un segon fabricant i descrit en l'apartat referent a les marques de fàbrica.

L'any 1901 Manuel Altayó patenta un filtre depurador de l'aire per conservar el vi. El més curiós és que consta que no es va posar en pràctica i, en canvi, se sap, tant per la publicitat com pels aparells que s'han conservat, que el producte es va comercialit-

⁸ *La Liga de Contribuyentes de Salamanca*, núm. 752, 10 de gener de 1897, p. 1-2.

⁹ *Indústrias e Invenções*, núm. 27, 30 de desembre de 1899, p. 2-3.

zar amb gran èxit. A la publicitat hi diu «Filtro Vest-Altayó» (patentat), amb el lema: «Ya no habrán vinos agrios picantes ni con flores.» Tenia la fàbrica al carrer Cardenal Casañas, 14 de Barcelona.

L'artesenc Josep Genescà Galí (1875-1934) vivia al carrer Padró, 1, a cal Fuster de la Placeta, i estava casat amb Miracle Sala Calderé. Era artesà i es dedicava a construir creus fetes amb peces entrellaçades sense cap material d'unió. El 1901 presenta una patent d'invenció d'un aparell perfeccionat de tir contra les pedregades; no en consta la posada en pràctica.

Joan Casas Baldrich el 1903 inscriu una patent per a unes fundes de cartró amb superfície ondulada per protegir les ampolles de vins i licors. El barceloní Jaume Caminal Martínez en els anys 1904 i 1905 presenta dues patents, ambdues del mateix estil: sofre de color marronós per evitar la fermentació del vi i tornar el gust primitiu al vi agre.

Benet Altadill Ventura, instal·lat a Badalona, entre el 1913 i 1917 va presentar tres patents d'invenció i un certificat d'addició. Es tracta de productes contra les malalties criptogàmiques i d'insectes que atacaven la vinya, com la podridura o el mildiu. Es disposava en forma de pols fina i s'aplicava a les fulles, el tall i el fruit de la planta amb ensofradores. A la vegada també va registrar tres marques destinades al tractament de la vinya.

El 1916 l'almatretà Joan Casamajó Llauredó presenta un preparat preventiu contra les malalties de les vinyes. Un any abans consta que la societat Juan Casamajó i Cia. disposa d'un camp experimental agrícola de cent hectàrees de terreny a Almatret (Lleida) i un capital de dos milions de pessetes. Facilitava llavors de cereals de tota mena i d'oliveres arbequines.¹⁰

El vallenc Josep Magriñà Martí, a més de fabricant de licors i aiguardents, va inscriure diverses patents. Una consistia en un filtre per al vi. L'any 1917 hi va afegir una patent d'introducció d'un aparell per classificar els vins.

Ramon Abelló Coll, químic vallenc, va registrar entre els anys 1913 i 1916 tres patents i dues marques de fàbrica. Les patents es destinaven a combatre les malalties criptogàmiques i els paràsits que atacaven la vinya. També se'n va ocupar de la comercialització.

El 1925 l'enòleg vilanoví Eduard Batalla Cunillera construeix una fàbrica al carrer Duc de la Victòria de Vilanova i la Geltrú per transformar el most en productes alimentaris.¹¹ Un any després, la fàbrica és visitada pel capità general Barrera acompanyat d'altres personalitats. L'empresari va mostrar el procés de transformació del vi en

¹⁰ *El Liberal Arriacense*, núm. 94, 27 de novembre de 1915, p. 10.

¹¹ *Diario de Villanueva y Geltrú*, 22 d'octubre de 1925, p. 5.

most concentrat, substituït del sucre, per a la fabricació de pastes i dolços.¹² El 1928 declara una patent d'introducció, d'un procediment per obtenir xarop o almívar del most del raïm.

La societat Bertran i Giralt l'any 1925 inscriu una patent destinada a millorar la presentació de les ampolles de xampany, vins, licors i líquids. El 1927 Josep Busquets Sancho, resident a Balaguer, registra la patent d'invenió d'un producte químic antiàcid destinat a la conservació dels vins.

Entre els anys 1928 i 1935 la societat Cinzano Vermouth Vini, SA entra a Espanya dues patents d'invenió, dues d'introducció i un certificat d'addició. L'any 1928 registra una patent d'un dispositiu per facilitar l'extracció de les càpsules de les ampolles. Un any després declara dues patents d'introducció destinades al procediment per fabricar vermut blanc i dolç. El 1931, un certificat d'addició per a un procediment d'utilització dels taps corona amb disc de suro. Finalment, el 1935, una patent d'invenió destinada a un procediment per a la pasteurització de vins, vermuts i altres begudes.

Als anys trenta, Lluís Hernández Tassó, fabricant de licors, sobretot del vermut Perucchi, inscriu quatre patents d'invenió i un certificat d'addició. L'any 1927 presenta una patent per a un tancament per a les ampolles de vermut i altres aperitius. El 1933, una altra patent per a la fabricació de líquids aperitius xampanitzats, modificada amb un certificat d'addició. Un any després, el 1934, una patent per a un aparell per sobresatinar amb anhídrid carbònic líquids embotellats. El 1934, una altra patent per a un procediment per fixar els taps de suro al coll de l'ampolla. I un darrer exemple: el barceloní Damas Andrés Espallargas el 1930 patenta un nou sistema de premsa contínua per al raïm.

¹² *Diario de Villanueva y Geltrú*, 2 de març de 1926, p. 2.

**Quadre 2 . Privilegis i patents registrades a Catalunya i les Illes Balears
(1820-1939)**

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
-	«Máquina para la fermentación cerrada del vino».	2	1820	Camps, Antoni, Dogny i C ^a	Barcelona
63	«Máquina para destilar espíritus, al mismo tiempo que del vino con que se carga para refrescarlos se destila aguardiente».	4	1830	Movins, Luis	Vilafranca del Penedès
91	«Máquina para destilar espíritus, al mismo tiempo que del vino con que se carga para refrescarlos se destila aguardiente».	4	1832	Movins, Luis	Vilafranca del Penedès
253	«Torno excéntrico sistema "Sirera" aplicable a toda clase de prensas, para vino o aceite, como también a los rulos cónicos empleados para moler la aceituna».	1	1879	Sirera Llopart, José	Vilafranca del Penedès
712	«Medio u operación que emplea para preservar de toda ruptura las duelas de los envases en la parte más expuesta a sufrir averías».	1	1880	Muller-Ruinart, Auguste Jules Marie de	Tarragona
776	«Mejoras introducidas en los aros para preservar de toda ruptura las duelas de los envases».	3	1880	Muller-Ruinart, Auguste Jules Marie de	Tarragona
843	«Perfeccionamientos introducidos en la prensa "Mabille" para el orujo de la uva».	1	1880	Sirera Llopart, Josep	Vilafranca del Penedès

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
1256	«Sistema de maceración, fermentación y destilación para la extracción del aguardiente de granos y vegetales diversos».	5	1855	Milà de la Roca, Francesc	Barcelona
1261	«Una bomba “Sistema Fafeur” aspirante e impelente de chorro continuo para el trasiego de vinos y espíritus pudiendo servir para riegos e incendios».	1	1880	Bureau, Auguste	Barcelona
1264	«Fabricación de vino y alcohol de algarroba por destilación».	5	1855	Mollard, Pablo i Antonio	Barcelona
1266	«Máquina para aplicación del vacío a la destilación de vinos, sidras y otras sustancias fermentadas».	5	1855	Muller-Ruinart, Auguste Jules Marie de	Tarragona
1300	«Remei per curar l'enfermetat de la vinya, l'“oidium cukeri”».	4	1855	Cros, Jose	Barcelona
1306	«Una prensa para vino de velocidad múltiple sistema “Samain”».	1	1880	Dugros Toulouse, Lorenzo	Barcelona
1327	«Un aparato para graduar y dosificar el color de los vinos, llamado el “Aenanthigrado”».	1	1880	Ballester de Torres, Laureano	Mediona
1801	«Máquina para exprimir el zumo de la uva y separar el escobajo».	4	1858	Poch Palet, Joan	Sant Sadurní d'Anoia
2139	«Un nuevo procedimiento industrial anís espumoso».	1	1882	T Casals, Aragonés i Pons	Barcelona
2234	«Una prensa para vino de quintuple velocidad, que denomina Franco-española.»	1	1882	Dugros Toulouse, Lorenzo	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
2549	«Una prensa de acción constante, para vino, aceites y otros usos denominada “Prensa Bofill”».	1	1882	Bofill Soler, Pedro	Palma de Mallorca
2680	«Un procedimiento mecánico químico para la extracción del alcohol y tártaro de orujo».	1	1882	Mestre Abella, Francisco	Vilafranca del Penedès
3328	«Un procedimiento para la extracción de la anolina, el anotanino y un aceite especial contenidos en el orujo de la uva».	1	1883	Carreras Xuriach, Natividad Joaquin	Barcelona
3837	«Preparación y aplicación de un líquido destructor de la filoxera y regenerador de las vides y cepa».	1	1883	Cullell Deluc y Munné	Barcelona
3966	«Una prensa catalana sistema “Sirera”».	1	1884	Sirera Llopart, Josep	Vilafranca del Penedès
4002	«Un mecanismo de palancas múltiples para prensas de hacer vino y aceite sistema Bertrán».	1	1884	Bertran Closa, Valentí	Igualada
4119	«Máquina para estrujar la uva separando por completo el hollejo del escobajo en la elaboracion del vino».	4	1866	Panella Romagosa, Juan Pablo	
4125	«Máquina para exprimir el zumo de la uva y separar el escobajo».	4	1866	Alcañiz Mellizo, Bernardino	Manresa
4125	«Sistema de máquinas para exprimir el zumo de la uva, separando el escobajo».	4	1866	Alcañiz Mellizo, Bernardino	Manresa
4443	«Un nuevo para-granizo».	1	1884	Oliver, Lorenzo	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
4642	«Prensa hidráulica económica para estrujar uva, aceite, mani, y otras sustancias oleaginosas».	4	1869	Figueras Betllot, Antoni & Sabater Castaña E.	
4937	«Procedimiento para la composición de un vino medicinal denominado “vermuth catalan salles”».	4	1872	Salles, Salvador	Barcelona
5307	«Un procedimiento para la fabricación del “Licor Mistela” valiéndose de las pasas y del azúcar de uva».	1	1885	Girona, Ignacio/ Pérez, Federico	Barcelona
5411	«Licor llamado “elixir Alfonso”».	4	1876	Escat, Emilio	Barcelona
5526	«Un producto o resultado industrial nuevo que denomina “Licor correo de Mataró”».	1	1885	Rimbau Borrell, Juan	Mataró
5684	«Un nuevo procedimiento para la conservación y mejora de toda clase de vinos».	1	1886	Carol, Sebastián	Sabadell
5725	«Un mecanismo de palancas múltiples para prensas de hacer vino y aceite sistema Bertrán».	1	1886	Bertran Closa, Valentí	Igualada
6096	«Un aparato para pulverizar líquidos para combatir las enfermedades de la vid y demás plantas cultivadas».	1	1886	Roig Torres, Rafael	Barcelona
6155	«Perfeccionamientos introducidos en la prensa llamada “Catalanas”».	1	1886	Sirera Llopart, Josep	Vilafranca del Penedès
6883	«Perfeccionamientos introducidos en las prensas».	1	1887	Viladoms, José	Manresa
7570	«Un procedimiento para aumentar la producción de alcohol etílico en cantidad y pureza».	1	1887	Muller-Ruinart, Auguste Jules Marie de	Tarragona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
7908	«Perfeccionamientos introducidos en las prensas».	3	1888	Viladoms, José	Manresa
8289	«Una máquina desgranadora y pisadora de uvas».	1	1888	Roca, Simón, Oliva y Compañía	Reus
8640	«Un procedimiento para fabricar el aceite de pepita de uva».	1	1888	Alemaný Forcada, José	Barcelona
8684	«Un filtro prensa para vino y otros líquidos».	1	1888	Sirera Vidal, Juan	Vilafranca del Penedès
8774	«Un aparato mecánico químico destinado a combatir la filoxera y otras enfermedades de la vid».	1	1888	Torallas Vidal, Rafael	Tarragona
9002	«Procedimiento para mejorar las condiciones de los vinos y licores».	1	1888	Brossa Gilabert, Antonio	Pallejà
9023	«Modificaciones introducidas en el sistema de combatir la filoxera y demás enfermedades de la vid».	3	1888	Torrallas Vidal, Rafael	Tarragona
9413	«Nuevo jarabe de café concentrado».	1	1889	Fortuny Juliá, Francisco	Barcelona
10163	«Un aparato “Filtro Cettois” para vinos y otros líquidos».	1	1889	Paul, P. / Fabre, A.	Barcelona
10517	«Un aparato pulverizador para las viñas titulado “El Rayo”».	1	1890	Salabert y Compañía	Barcelona
10579	«Un nuevo aparato pulverizador de líquidos para rociar las viñas o cepas atacadas del <i>mildew</i> u otra enfermedad que lo requiera».	1	1890	Pàmies Gasol, José	Reus
10755	«Modificaciones introducidas en el producto industrial Jarabe de Café Concentrado».	3	1890	Fortuny Juliá, Francisco	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
10798	«Un mecanismo original ideado para estrujar la vendimia denominado “Aparato Estrujador de Uva”».	1	1890	Amiel Nadelló, Pablo	Reus
11071	«Una bebida espumosa acídulo-gaseosa».	1	1890	Ventura Puig, Miquel; Esteva Bertrán, Jaume	Barcelona
11342	«Una máquina para pisar la uva».	1	1890	Sirera Vida, Juan	Vilafranca del Penedès
11343	«Un producto industrial “Un nuevo licor estomacal”».	1	1890	Pons, Joaquim	Barcelona
11597	«Una forma de empegar los pellejos y botas para el vino».	1	1890	Naranjo Rodríguez, Juan	Barcelona
11753	«Mejoras introducidas en el procedimiento para mejorar las condiciones de los vinos».	3	1891	Batallé, José	Barcelona
11768	«Un procedimiento industrial para la preparación en gran escala de los vinos y mistelas destinados exclusivamente a la exportación de las repúblicas americanas».	1	1891	Llopis Safor, Salvador	La Granada
11874	«Aparatos aplicables a la destilación de mostos fermentados en general y rectificación de alcoholes, aguardientes y licores; teniendo todas sus piezas constitutivas o parte de ellas formadas de hierro esmaltado o fundición esmaltada».	1	1891	Arnaldo Jordana, Luis	Barcelona
11968	«El licor titulado “Quina-momo”».	1	1891	Torres Castells, Josep	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
11982	«Un procedimiento para la extracción del alcohol y del azúcar (glucosa) contenidos y retenidos por el orujo de uva antes o después del prensado».	1	1891	Arnaldo Jordana, Luis	Barcelona
12411	«Un procedimiento para fabricar una bebida espumosa acídula gaseosa denominada "Petit de Champagny"».	1	1891	Esteva Bertrán, Jaume	Barcelona
12520	«Un procedimiento para elaborar vino de orujo».	1	1891	Guibout, Eugène	Barcelona
12718	«Un procedimiento industrial para la preparación de vinos y mistelas destinados exclusivamente a la exportación a las Repúblicas americanas».	3	1891	Llopis Safor, Salvador	La Granada
12851	«Una máquina para pisar y estrujar las uvas».	1	1891	Sabater Cartañá, Eudaldo / Sabater Campistol, Juan	Vilafranca del Penedès
12857	«Un aparato estrujador de uva».	3	1892	Amiel Nadelló, Pablo	Reus
12997	«Fabricación de vinos espumosos carbónicos de todas clases».	1	1892	Holms Moncusi, Luis	Valls
13294	«Aparatos aplicables a la destilación de los mostos fermentados en general y rectificación de alcoholes, aguardientes y licores teniendo todas sus piezas constitutivas o parte de ellas de aluminio o madera».	1	1892	Guisado Nocedo, Gabriel	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
13801	«Un aparato para conservar y bonificar los vinos por medio de los rayos solares y por la electricidad titulado La Vegetoria».	1	1892	Boufill Jacas, Rosendo	Barcelona
13874	«Un nuevo procedimiento para la fabricación de vinos espumosos».	1	1892	Gironella, Enrique	Sant Martí de Provençals
14758	«Un envase de forma especial, para anís, licores, aguardientes y vinos».	1	1893	Torres, E.	Barcelona
14777	«Perfeccionamientos en los medios de envejecer y mejorar los vinos».	1	1893	Muller-Ruinart, Auguste Jules Marie de	Tarragona
14886	«Un producto industrial consistente en un envase especial para anís, licores, aguardientes y vinos».	1	1893	Torres, E.	Barcelona
15192	«El producto industrial "Licores a base de nuez de Kola"».	1	1893	Torres, E.	Barcelona
15273	«El producto industrial "Vino preparado con ostras"».	1	1893	Marqués Matas, Ramón / Sastre Marqués, Francisco	Barcelona
15447	«Envases o garrafas de vidrio revestidas con tejidos de mimbre que forman muestras combinadas».	1	1894	J. Giralt i Companyia	Badalona
15448	«Envases o garrafas de vidrio revestidas exteriormente con mimbre teñido».	1	1894	J. Giralt i Companyia	Badalona
15619	«Un procedimiento industrial para la oxidación de vinos, alcoholes y licores».	1	1894	Arnó Maristany, Pedro	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
15768	«El procedimiento industrial garrafas para el envase de anisados, vinos y licores con correas o cordones dispuestos de manera que puedan servir para suspender dichas garrafas».	1	1894	J. Giralt i Companyia	Badalona
15855	«Un licor llamado cidrelica».	1	1894	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona
15943	«Un procedimiento de colocación de una tira o franja especial para que sirva de distintivo a los vinos embotellados».	1	1894	Carrau, Juan	Barcelona
16117	«Envases y garrafas de vidrio revestidas exteriormente».	3	1894	J. Giralt i Companyia	Badalona
16118	«Envases o garrafas de vidrio revestidas con tejido de mimbres que formen muestras combinadas».	3	1894	J. Giralt i Companyia	Badalona
16588	«Procedimiento industrial, fabricación de alcoholatos de toda clase de frutas, flores, plantas, raíces, maderas, tubérculos, semillas o sea de cualquier clase de vegetales aromáticos».	1	1894	Bordàs Domènech, Pere	Barcelona
17745	«Un procedimiento para volver a su primitivo estado toda clase de vinos que se hallan picados o aguados».	1	1895	Rull Anguera, Tomás	Canet de Mar
19191	«Un procedimiento industrial botella de vidrio para licores».	1	1896	Viñas Pujols, Pedro	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
19826	«El procedimiento “Filoxerines”, que tiene por objeto destruir la filoxera de la vid al mismo tiempo que la abona».	1	1896	Boladeres Romá, Guillermo de	Barcelona
19983	«Una máquina para arrancar cepas en general y especialmente de la vid».	1	1896	Amabat Vallés, Pedro	Castellví de la Marca
20297	«Un procedimiento, cultural e industrial, denominado “Filoxerine”, que consiste en la forma de aplicar el carburo de calcio para la extinción de la filoxera, abono de la vid y demás vegetales mediante la introducción en el subsuelo de los terrenos del carburo de calcio por medio de un barrenador aplicador y demás detalles descritos en la memoria».	1	1897	Boladeres Romá, Guillermo de	Barcelona
20571	«Vasijas representando los instrumentos musicales (guitarras, bandurrias, laúdes, mandolinas, panderezas, etc.) contruidos para contener toda clase de vinos, licores, aguardientes, cervezas, etc.».	1	1897	Müller Cardevar, Guillermo	Tarragona
21052	«Un aparato para tapar las pipas de vino sirviendo al propio tiempo para asegurar la conservación de este líquido».	1	1897	Domenech Farrés, José	Barcelona
21314	«Una máquina para arrancar toda clase de cepas y raíces».	1	1897	Amabat Vallés, Pedro	Castellví de la Marca
21566	«El producto industrial “Botas de cuero, caucho y telas para vinos y licores”».	1	1897	Naranjo Rodríguez, Juan	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
21599	«Una máquina para arrancar viña, denominada “El Desviñador Económico”».	1	1897	Mestre Badia, José	Desconocido
21990	«Un filtro para vinos y otros líquidos».	1	1897	Cañisá Bondía, Torcuato	Barcelona
22225	«Un aparato para inyectar en los vinos ácido carbónico».	1	1898	A. Seeli y Compañía	Barcelona
22336	«Un aparato perfeccionado para tapar las pipas que contengan vino en fermentación».	1	1898	Domenech Farrés, José	Barcelona
22830	«La fabricación y explotación de un licor especial denominado “Cinamomo”».	1	1898	Casals Capell, Tomás	Barcelona
24021	«Un procedimiento para obtener el cremor tártaro de los tártaros, heces de vino y demás residuos de la vinificación».	1	1899	Pons Sans, Julio	Barcelona
24431	«Un procedimiento para la extracción del alcohol y del azúcar (glucosa) contenidos o retenidos por el orujo de uva antes o de prensado».	1	1899	Roca, Lluïsa	Rubí
25205	«Por un procedimiento químico-mecánico para mejorar, añejar y enfriar los vinos».	1	1899	José Deu y Compañía	Barcelona
25206	«Por un procedimiento químico para la conservación y mejora de los vinos».	1	1899	Domenech Farrés, José	Barcelona
26178	«Un procedimiento para mejorar, añejar y enfriar los vinos».	1	1900	José Deu y Compañía	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
26238	«Un aparato perfeccionado para tapar las pipas que contengan vino en fermentación».	3	1900	Domenech Farrés, José	Barcelona
26562	«Perfeccionamiento en filtros para vinos y otros líquidos».	1	1900	Fidel Soler e Hijo	Barcelona
26625	«Un procedimiento para la conservación indefinida de vinos contenidos en recipientes cerrados».	1	1900	Domenech Farrés, José	Barcelona
26987	«Un licor alcohólico denominado Calisay, que constituye un producto industrial».	1	1900	Mollfulleda, Magí	Arenys de Mar
27842	«Un nuevo vino de mesa, espumoso, denominado “Llopart” que constituye un nuevo producto».	1	1901	Llopart, Francesc i fill	Barcelona
28008	«Un nuevo aparato contra el granizo».	1	1901	Bori Vilar, Alfons	Torrelavit
28058	«Un procedimiento para producir explosiones contra el granizo».	1	1901	Mas, Juan	Barcelona
28196	«Un procedimiento para achampañar vinos en masa».	1	1901	Domenech Farrés, José	Barcelona
28381	«Un cañón contra el granizo denominado “Granífugo de doble efecto” sistema “A. Bori Vilar”».	1	1901	Bori Vilar, Alfons	Torrelavit
28498	«Un procedimiento para el envase de vinos achampañados o saturados de gas carbónico».	1	1901	Domenech Farrés, José	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
28721	«Un filtro depurador del aire para la conservación del vino, cerveza, sidra y demás líquidos fermentescibles que constituye un aparato».	1	1901	Altayó, Manuel	Barcelona
28884	«Perfeccionamientos en los aparatos de tiro contra el granizo».	1	1901	Genescá Galí, José	Artés
29012	«Un cañón contra el granizo denominado “Granífugo de doble efecto” sistema “A. Bori Vilar”».	3	1901	Bori Vilar, Alfons	Torrelavit
30078	«Un procedimiento para obtener vinos espumosos imitación al Champagne».	2	1902	Mestres Tauler, Vicente	Barcelona
30085	«Un cañón granífugo con platina de cierre».	1	1902	Valentín Morral y Compañía	Sallent
30368	«Un filtro a presión para vinos y otros líquidos constituyendo un aparato».	1	1902	Gummá, Pedro	Barcelona
30741	«Un aparato que consiste en unos serpentines verticales aplicables a un calefactor que lleva un nombre y que sirve para conservar y envejecer los vinos».	1	1902	Faro Claramunt, Francisco	Tarragona
30839	«Un aparato regulador aplicable a los que se emplean para destilar y verificar el alcohol, que ha de ser conocido con el nombre de Regulador automático de alcoholes, sistema Pamies».	1	1902	Pamies Condor, Francesc	Tarragona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
32643	«Un procedimiento consistente en unas fundas de cartón, de superficie ondulada o acelerada para proteger la botellería de vinos y generosos, licores, jarabes, botes de conservas y en general toda clase de envases de cristal o de vidrio».	1	1903	Casas Baldrich, Juan	Barcelona
32780	«Un nuevo procedimiento para la obtención del tartrato de cal contenido en los residuos de orujo de uva».	1	1903	Pahí Viñes, Jaime	Reus
32799	«Un nuevo procedimiento para transformar o convertir en bitartrato de potasa el tartrato de cal contenido en los residuos del orujo de uva».	1	1903	Pahí Viñes, Jaime	Reus
33372	«Filtros para vinos y otros líquidos».	3	1904	Fidel Soler e Hijo	Barcelona
34419	«Un azufrín color chocolate para evitar la fermentación del vino y devolver al que se agrie su primitivo sabor».	1	1904	Caminal Martínez, Jaime	Barcelona
34587	«Un producto para la conservación, preparación y saneamiento o mejora de los envases para vinos».	1	1904	Puigblanqué, Miguel / Millat, Juan	Barcelona
34666	«Un alambique para la destilación de vinos, orujos, melazas y demás jugos fermentados, rectificación de estos productos y obtención de aguardientes anisados y demás licores».	2	1904	Panadés Piñol, Miguel / Panadés Piñol, Luis	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
35107	«Un aparato para la destilación continua de vinos y líquidos fermentados de toda graduación y separación de aceites empleando, ya sea fuego directo o el vapor».	2	1904	Panadés Piñol, Miguel / Panadés Piñol, Luis	Barcelona
35208	«Un perfeccionamiento introducido en las prensas de palancas».	1	1904	Sabater Cartañá, Eudaldo / Sabater Campistol, Juan	Vilafranca del Penedès
37254	«Un procedimiento rápido de envejecimiento y mejoras de vino y licores».	1	1905	Tortras Codina, Antoni	Barcelona
37291	«Un azufrín de color de chocolate para evitar la fermentación de los vinos y devolver al que se agrie su primitivo sabor».	1	1905	Caminal Martínez, Jaime	Barcelona
39083	«Un procedimiento para el envasado de alcohol».	1	1906	Rosas Presas, Lorenzo	Barcelona
40904	«Un aparato para la extracción del aceite de orujo así como las grasas y resinas de toda clase por el procedimiento el tetracloruro de carbono».	1	1907	Planas Rodoreda, Jaime	Barcelona
41129	«Un procedimiento para la fabricación de zumo de uva sin fermentar esterilizado para bebida».	2	1907	The Grape Juice Company Ltd.	Tarragona
43292	«Perfeccionamientos en las jaulas para prensas».	1	1908	Sabater Cartañá, Eudaldo / Sabater Campistol, Juan	Vilafranca del Penedès
43399	«Un producto industrial "Jarabe de café concentrado"».	1	1908	Fortuny Juliá, Francisco	Barcelona
44595	«Un producto industrial garrafitas vestidas total o parcialmente de rafia».	1	1908	Giralt Roig, Josep Maria	Badalona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
44699	«Un producto industrial denominado “preparación Galobart” destinado a restituir a los vinos su color y sabor naturales cuando los han perdido por haberse transformado en turbios y de mal gusto».	1	1909	Galobart, Joan	Manresa
45175	«Un producto industrial mosto de uvas frescas champagneizado».	1	1909	Pujol Vallés, Pedro	Barcelona
46296	«Un procedimiento con su correspondiente aparato para la elaboración de vinos espumosos naturales por segunda fermentación en vaso cerrado»	1	1909	Miquel Torras, Josep	Palafrugell
46602	«Procedimiento para extraer la materia tartárica contenida en el orujo de la uva y en las heces del vino».	1	1909	Salat Fosalba, Juan	Barcelona
47021	«Procedimiento para evitar pérdidas de tártaro en forma de bitartrato de potasa y tartrato de cal al extraer el tártaro que contiene el orujo de la uva».	1	1909	Salat Fosalba, Juan	Barcelona
47925	«Un sistema de tinas o recipientes para envejecer y mejorar los vinos, licores, aguardientes y <i>cognacs</i> , mediante la acción de la luz».	1	1910	Escofet, Antonio José / Escofet, Salvador	Tarragona
48192	«Vino espumoso que se denomina “Hiper-Chapagne”».	1	1910	Fontrodona Almirall, Caietà	Barcelona
48314	«Procedimiento para la fabricación de zumos de uva sin fermentar, esterilizando para la bebida».	2	1910	The Grape Juice Company Ltd.	Tarragona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
48790	«Un procedimiento para la preparación del azufre para el azufrado de toneles».	2	1910	Serdà Ros i C ^a	Vilafranca del Penedès
50877	«Máquina para secar orujo, pulpa y productos molidos o similares».	1	1911	Enrique Coral y Compañía	Barcelona
51062	«Una pisadora de uvas».	2	1911	Samora, Pedro	Reus
51417	«Un filtro para vino y productos derivados del vino».	1	1911	Sugrañes, Josep	Vilafranca del Penedès
51933	«Perfeccionamientos en los filtros prensas».	1	1911	Quer Cardús, Ramon	Vilafranca del Penedès
53522	«Una máquina estrujadora de uva a triple efecto de cuatro cilindros denominada "La Ideal"».	1	1912	Hijos de José Buxó	Barcelona
54717	«El producto industrial mosto concentrado de sabor fresco y agradable de uva sazonada».	1	1913	Poquet Raspall, José	Barcelona
54939	«Una prensa para vino».	1	1913	Figueras Hilari, Jaume	Vilafranca del Penedès
55291	«Un aparato escanciador automático para vinos y licores y toda clase de vinos».	1	1913	Gibert, Francesc fills de	Barcelona
56216	«Un procedimiento para la concentración del vino y del mosto de uva por congelación».	2	1913	Raventós Domech, Manuel	Barcelona
56217	«Procedimiento para la concentración al vacío del vino y del mosto de uva».	1	1913	Raventós Domech, Manuel	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
57117	«Un producto contra las enfermedades criptogámicas y de insectos que atacan las plantas vid, patata (podredumbre, <i>mildew</i> de la), judías (antracnosis), dispuesto en forma de polvo finísimo casi impalpable, en cuyo estado se aplica sobre todos los órganos de la planta (hojas, tallo y fruto) con el auxilio de aparatos pulverizadores o azufradores de todas clases».	1	1913	Altadill Ventura, Benito	Barcelona
58441	«Procedimiento de extracción del aceite del granillo de la uva».	1	1914	Cura Plans, Valentí	Barcelona
58472	«Arado intercepas».	1	1914	Roca, Josep	Barcelona
58666	«Un sistema de máquinas para estrujar granos de uva».	1	1914	Raventós Farré, Dionisio	Sant Sadurní d'Anoia
58836	«Prensa universal para vino, aceite y otros similares».	1	1914	Guinovart Alegret, Pablo	Valls
58923	«Máquina para secar orujo, pulpa y productos molidos o similares».	1	1914	Sucesores de E. Coral y Compañía	Barcelona
59424	«Perfeccionamientos en la extracción del aceite del orujo».	1	1914	Ylla Conte, José	Barcelona
60324	«Arado para cavar cepas».	1	1915	Segués Delgado, Carlos	Igualada
60645	«Máquina para secar orujo, pulpa y productos molidos o similares».	1	1915	Sucesores de E. Coral y Compañía	Barcelona
60769	«Un sistema de precintos o collares para botellas».	1	1915	Rosas Presas, Lorenzo	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
60834	«Un producto contra las enfermedades criptogámicas y de insectos que atacan las plantas vid, patata (podredumbre, mildew), judías (antracnosis), dispuesto en forma de polvo finísimo casi impalpable, en cuyo estado se aplica sobre todos los órganos de la planta (hojas, tallo y fruto) con el auxilio de aparatos pulverizadores o azufradores de todas clases».	3	1915	Altadill Ventura, Benito	Barcelona
60990	«Los productos industriales comprimidos de extracto de vermouth, para la preparación del mismo».	1	1915	Fombuena Casino, Daniel	Barcelona
61880	«Un preparado para prevenir curar las enfermedades de las viñas».	1	1916	Casamajó Llauredó, Juan	Almatret
62762	«Un producto industrial para combatir las enfermedades de la vid».	1	1916	Viñas Tey, Manuel Buenaventura	Manresa
62807	«Un producto contra todas las enfermedades que atacan al viñedo y plantas de huerta dispuesto en forma de polvo impalpable».	1	1916	Altadill Ventura, Benito	Barcelona
62836	«La aplicación del sistema de bolas para prensas de uva».	1	1916	Figueras Hilari, Jaim	Vilafranca del Penedès
62836	«La aplicación del sistema de bolas para prensas de uva».	1	1916	Figueras Hilari, Jaume	Vilafranca del Penedès
63769	«Un producto contra todas las enfermedades que atacan al viñedo y plantas de huerta dispuesto en forma de polvo impalpable».	1	1917	Altadill Ventura, Benito	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
63813	«Un aparell per la classificació dels vins».	2	1917	Magriñá Martí, José	Valls
64646	«Un producto insecticida y activador de la sulfatación».	1	1917	Serra Puig, José	Marganell
65109	«Un procedimiento industrial consistente en la fabricación de aceite de pepitas de uva».	2	1917	Ginebreda Pi, Antonio / Valls Cascante, José	Barcelona
65842	«Un aparato transportador aplicable a los recipientes de lavado de los orujos de uva».	1	1917	Cura Plans, Valentí	Barcelona
65843	«Un procedimiento para el transporte del orujo de uva, en los tratamientos por lavaje para la extracción del alcohol y de las materias tartáricas».	1	1917	Cura Plans, Valentí	Barcelona
66364	«Un sistema de filtración para aceites, jarabes y licores».	1	1918	Valls, Josep	Tortosa
66415	«Un licómetro con su tabla de corrección, destinado a la obtención exacta de la graduación alcohólica de toda clase de vinos y licores».	1	1918	Gelart, Mario	Barcelona
67417	«Procedimiento para aprovechar las sales de potasa del orujo de la uva».	1	1918	Ferrer Camps, Juan / Caminal Reig, José	Barcelona
67614	«Substitutivo del azufre para aplicaciones agrícolas en general y especialmente para combatir el oídio y otras enfermedades de la vid».	1	1900	Margenat Jaumandreu, Celso	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
67894	«Un producto destinado a combatir las enfermedades criptogámicas y los parásitos que atacan al viñedo y plantas semejantes, denominado “Antieriptogámico R. Abelló Coll”».	1	1918	Abelló Coll, Ramon	Valls
70528	«Una máquina para extraer el zumo de las uvas y materias análogas».	1	1919	Balcells Valldoresa, Josep	Bràfim
71167	«Una máquina para extraer el zumo de las uvas y materias análogas».	3	1919	Balcells Valldoresa, Josep	Bràfim
78486	«Una válvula volumétrica aplicable a las botellas para el servicio de vinos y licores».	1	1921	Company, Jacinto / Riera, Remy	Barcelona
79716	«Perfeccionamientos en las prensas hidráulicas».	1	1921	Lambert Fané, Rafael	Tàrrrega
89244	«Un producto destinado a combatir las enfermedades criptogámicas y los parásitos que atacan al viñedo y plantas semejantes».	1	1924	Abelló Coll, Ramon	Valls
89410	«Un producto industrial consistente en vino tinto de mesa o pasto, espumoso».	1	1924	Esteve Almirall, Jaume	Barcelona
89777	«Un garrafón para envejecimiento de aguardientes, licores y vinos de todas clases».	1	1924	Vinícola Reusense, S. A.	Reus
91901	«Un grifo para botellas de vino espumoso y otros líquidos a presión».	1	1924	Ferran Fradera, Felipa	Barcelona
95387	«Una mejora en la presentación de las botellas de champña, vinos, licores y líquidos».	1	1925	Bertran i Giralt	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
97937	«Un procedimiento para obtener jarabe o almíbar del mosto de la uva».	2	1926	Batalla, Eduardo	Barcelona
98739	«Un procedimiento para la refinación del aceite de granillo o pepitas de uva».	2	1926	Grimol	Barcelona
99687	«Un procedimiento para la concentración del mosto de la uva y la obtención de extractos de la uva».	1	1926	Oliván Palacín, Nicasio Francisco	Barcelona
101274	«Una prensa continua para uvas y otros frutos».	1	1927	Societat Enològica del Penedés, Serdà, Ros i C ^a	Vilafranca del Penedès
103139	«Un cierre para botellines de servicio individual de vermut y otros aperitivos».	1	1927	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona
103834	«Perfeccionamientos en las prensas hidráulicas».	1	1927	Lambert Fané, Rafael	Tàrraga
104229	«Aparatos para separar las heces, pulpas o materias en suspensión en los mostos, vinos y zumos de frutas».	1	1927	Societat Enològica del Penedés, Serdà, Ros i C ^a	Vilafranca del Penedès
104341	«Producto químico, antiácido, para la conservación del vino».	1	1927	Busquets Sancho, Josep	Balaguer
107713	«Un dispositivo para facilitar la extracción de las cápsulas de las botellas».	1	1928	Cinzano Vermouth-Vini	Barcelona
110087	«Un secador para orujo y materias análogas».	1	1928	Sucesores de E. Coral y Compañía	Barcelona
110732	«Innovaciones en las prensas continuas para uva con hélice».	1	1928	Feliu Vallespinosa, Luis	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
110914	«Perfeccionamientos en el procedimiento de vinificación de la uva y otros vegetales fermentescibles y especialmente en el descanso de la tapa superior o sombrero y subida del mosto durante la fermentación».	1	1928	Sernagiotto, Raffaello	Barcelona
110961	«Un procedimiento para la fabricación de vermouth blanco».	2	1929	Cinzano Vermouth-Vini	Barcelona
113373	«Un procedimiento para el envasado de vinos».	1	1929	Miró, Hortensia de	Sitges
113378	La fabricación de botellas de cristal opal, pintadas o decoradas por el procedimiento del aerografía, destinadas al envase de licores y jarabes».	1	1929	Rafel i Valls	Barcelona
114901	«Un procedimiento destinado a combatir las enfermedades criptogámicas y los parásitos que atacan al viñedo y plantas semejante».	1	1929	Abelló Coll, Ramon	Valls
116208	«Un perfeccionamiento introducido en las prensas para extraer el zumo de las uvas y análogas».	1	1929	Balcells Valldoresa, Josep	Bràfim
116509	«Un nuevo sistema de prensa continua para uva».	1	1930	Andrés Espallargas, Dámaso	Barcelona
116932	«Un procedimiento para la fabricación de vermouth dulce blanco».	2	1930	Cinzano Vermouth-Vini	Barcelona
117285	«Perfeccionamientos en el envasado de vinos, vermouths y licores».	1	1930	Carbonell Gené, Buenaventura	Sitges
119803	«Innovaciones en las prensas continuas para uva con hélice».	3	1930	Feliu Vallespinosa, Luis	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
121351	«Un procedimiento para el envasado de vinos y licores».	1	1931	Vilanova Martí, Juan	Bràfim
122038	«Procedimiento de utilización de los tapones corona con disco de corcho».	3	1931	Cinzano Vermouth-Vini	Barcelona
122645	«Procedimiento de envasado de vinos, licores y aperitivos, en botellines de ración individual».	2	1931	Martínez Pérez, Josep	Barcelona
123180	«Un procedimiento para el envasado de vinos y licores (pasa a model d'utilitat nº 973)».	1	1931	Vilanova Martí, Juan	Bràfim
124579	«Un nuevo mecanismo de impulsión de la uva para las prensas continuas para vino».	1	1931	Casellas Porta, Ursino	Valls
125118	«Innovaciones en las prensas continuas para uva con hélice».	3	1931	Feliu Vallespinosa, Luis	Barcelona
128624	«Mejoras en las prensas continuas para extraer el jugo de la uva y otras frutas».	1	1932	Cotti, Guillermo	Barcelona
129349	«Un sistema de control o guía para garantizar la procedencia de vinos, licores y productos análogos».	1	1933	Sastre Lafarga, Ramon	Barcelona
129499	«Un procedimiento de fabricación de hidrolado para la conservación y desacidificación de vinos».	1	1933	Llorach Viñas, Moisés	Barcelona
131654	«Prensa continua de doble acción para uva y otros frutos».	1	1933	Verdés Sabadell, Felipe	Barcelona

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
132446	«Perfeccionamientos en la fabricación de filtros, planos de amiantos para vinos, licores y líquidos».	1	1933	Vidal Durán, Espiridión	Barcelona
132549	«Un procedimiento para la fabricación de líquidos aperitivos achampañizados».	1	1933	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona
132847	Sistema para contramarcas los envases de vinos, licores y de toda clase de bebidas».	1	1933	Fontanals, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia
133106	Un procedimiento para la fabricación de líquidos aperitivos achampañizados».	3	1933	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona
133751	«Un aparato para sobresatinar de anhídrido carbónico líquidos embotellados».	1	1934	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona
133918	«Perfeccionamientos en los arados o cultivadores para viñas».	1	1934	Colet, Juan	Vilafranca del Penedès
133940	«Un procedimiento para afinzar los tapones de corcho enchufados en los cuellos de las botellas».	1	1934	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona
134140	«Prensa continua de doble acción para uva y otros frutos».	3	1934	Verdés Sabadell, Felipe	Barcelona
134861	«Un procedimiento para la extracción de las materias tartáricas contenidas en las heces del vino».	2	1934	Valero Elías, Pedro	Sabadell
137442	«Perfeccionamiento en los aparatos para la destilación y rectificación continua de heces del vino».	2	1935	Alcoholera del Panadés S.A.	Vilafranca del Penedès

<i>Patent</i>	<i>Títol</i>	<i>Tipus patent</i>	<i>Any</i>	<i>Sol·licitant</i>	<i>Població</i>
137648	«Procedimiento de obtención de la materia tartárica en las heces del vino sin pérdida absoluta de alcohol».	2	1935	Alcoholera del Panadés S.A.	Vilafranca del Penedès
139038	«Procedimiento para la pasteurización de vinos, vermouths y demás bebidas».	1	1935	Cinzano Vermouth-Vini	Barcelona
139549	«Procedimiento para la destilación de las heces del vino».	2	1935	Valero Elías, Pedro	Sabadell

Font: BOPI. Tipus de patent/privilegi: 1. Patent d'invenió 2. Patent d'introducció 3. Certificat d'addició 4. Privilegi d'invenió 5. Privilegi d'introducció

3. MARQUES

Com s'ha dit abans, la marca té un paper cabdal en les estratègies de diferenciació de qualsevol mena de producte. Les marques de fàbrica han servit i serveixen per protegir productes i serveis, independentment de la classe o forma. L'objectiu és que el públic conegui les marques i les distingeixi sense que pugui confondre-les amb altres de la mateixa mena.

Les marques no són una creació *ex novo*, sinó que deriven d'antigues pràctiques i d'elements de la producció artesanal i del comerç. En temps dels grecs i els romans ja s'usaven indicadors de propietat per marcar els béns. A l'edat mitjana els distintius adoptats pels artesans servien com a valor probatori. Esdevenen marques de propietat que garanteixen la procedència dels productes elaborats sota la responsabilitat directa del mestre, que n'és l'autor. Les corporacions d'oficis, des de picapedrers, sabaters, ferrers, armers fins a fabricants de paper utilitzaven marques distintives. La progressiva expansió del comerç al llarg de l'edat mitjana va afavorir la implantació i la difusió d'aquestes marques com a sistema per garantir la qualitat i la procedència de les mercaderies davant la clientela forana (Botanch, 2015: 58).

Des de l'antiguitat abunden les proves materials de la necessitat d'anomenar el vi. Sovint tant els receptacles del vi com les àmfores eren pintades amb pintura vermella o negra, gravades o cisellades per identificar-les, pràctica comuna a la Mediterrània.

Per exemple, durant l'Imperi nou (1539-1075 aC) a Egipte es fabricaven àmfores de ceràmica per guardar el vi. Els recipients eren escrits en escriptura hieràtica amb el tipus de producte, l'any de collita, la qualitat, la procedència geogràfica i les dades del viticultor. A la tomba de Tutankamon (1342-1325 aC) hi ha la inscripció següent: «Any 4, vi dolç del domini d'Ató, de la vora oest (del Nil), el viticultor en cap Aperreshep.»

Els autors llatins habitualment esmentaven els vins que bevien, l'origen i la qualitat, per comparació i jerarquia. Per exemple, en els *Epigrammes* Marcial escriu que el

vi de Tarragona només és superat pel de Campània i que rivalitzava amb els de la Toscana.

El *Satiricó* de Petroni explica que al banquet del ric Trimalció es van portar a la taula àmfores de vidre, curosament segellades, al coll de les quals es van adjuntar etiquetes amb aquesta inscripció: «Falerne Opimian» (vi blanc fort de la varietat aglianico i grec) de cent anys. El consolat d'Opimius data del 121 aC. Som en temps de Neró.

A Europa, a l'edat mitjana, el vi se serveix en recipients i envasos de fang, receptacles que es milloren notablement a partir del segle XIII i, sobretot, del segle XVI. L'ús d'etiquetes per identificar-ne el contingut, el motiu decoratiu, el preu, el productor, el posseïdor i el destinatari són més tardans.

Els diccionaris defineixen *etiqueta* com un petit tros de paper o cartró unit per un cordó a un objecte per indicar-ne el contingut, el preu, el productor, el posseïdor o el destinatari. Les etiquetes s'utilitzaven al segle XVI en les caixes de mercaderies i en els fardells de roba. Per tant, cal pensar que les primeres etiquetes o bé eren estampades o manuscrites. Les poques etiquetes conservades són del segle XVIII; en part són manuscrites per a ampolles farmacèutiques, algunes són etiquetes per a licor i en menys mesura per a vi.

A Anglaterra i França, a partir del segle XVIII, entre la noblesa i les classes benestants es van popularitzar uns identificadors de plata o ceràmica que permetien presentar als convidats dos o més decantadors, i cada varietat de vi lluia un luxós identificador. *Bénédictine*, madeira, *champagne* o marsala en són alguns exemples.

En un món contemporani estructurat per fluxos incessants, marcat per la mobilitat de les coses i de les persones, identificar un vi respon a una recerca d'identitat, d'arrels i de pertinença. Amb una etiqueta podem reconèixer una marca, una descripció, un escrit, un imprès, un gravat, un dibuix o una imatge. L'etiqueta, tal com l'entenem avui, coincideix amb la invenció de la litografia, a Alemanya, a finals del segle XVIII. Neix arran de l'envasament en ampolles de les millors anyades, depenent de l'auge del vidre industrial.

Les primeres etiquetes només porten el nom del vi. El format és modest, rectangular o quadrat. L'únic element imprès és un marc, decorat amb fullatge o garlandes, un motiu decoratiu repetit a les quatre vores de l'etiqueta. És a la Xampanya on apareixen etiquetes molt més elaborades, ornamentades, que esdevenen suggeridores del prestigi de la beguda i del plaer que aportava.

Al Pfalz-Museum d'Espira (Alemanya) conserven una etiqueta en què es llegeix «Steinwin, 1631er», escrit a mà amb el dibuix d'una corona. L'autenticitat és dubtosa perquè és impresa en litografia, la qual no s'inventa fins a les darreries del segle XVIII. La casa Moët & Chandon mostra unes etiquetes «Mousseux Claude Moët», de 1741

i 1745, enganxades a ampolles de més de 200 anys. Georges Renoir en el seu llibre *Les Etiquettes du Vin* dubta que siguin d'aquest període per l'estil cal·ligràfic.

A l'obra *An election Entertainment* (1755), de William Hogarth, destaca l'escena d'un banquet amb unes il·lustracions molt precises. En dues taules hi apareixen diversos recipients de vidre i de cos ample. Un porta una etiqueta enganxada on hi diu «Gin»; dos més duen una mena de collarí penjat, sense enganxar, amb les paraules «Burgundo», i el tercer, «Champagne». D'aquest gravat i d'altres de provinents de pintures alemanyes es pot deduir que les ampolles es representen amb etiquetes penjades al coll.

Al Musée Vaudois de la Vigne et du Vin del Château d'Aigle es conserva un full imprès amb 52 rectangles per tallar amb les denominacions següents: «Vin de Muscat de Frontignan», «Vin de Màlaga», «Vin de Médoc», «Vin de Graves», «Vin d'Alicante» i «Vin de la Côte Rôtie». L'única decoració és un marc en forma de cadena. En un segon museu, el del vi de Borgonya a Beaune, es conserva una etiqueta de vi de Meursault datada del 1798.¹³

A Catalunya l'arxiver Xavier Miret posa al descobert la primera etiqueta en paper amb caràcter comercial de l'any 1811 de vi de la varietat malvasia de Sitges. Es conserva a l'Arxiu Històric de Sitges. És una etiqueta on el nom de la marca és escrit en majúscules acompanyada de la inscripció: «de casa Fals de Sitges; de Catalunya comprada a Palma de Mallorca carrer Apuntadors». L'etiqueta és a una tinta i està decorada amb una orla, motiu de fulles vegetals. Segons Miret, es tracta del sitgetà Ramon Dalmau i Fals, que l'any 1809 es va traslladar a Mallorca, des d'on comercialitzava vi malvasia de Sitges.¹⁴

L'anterior afirmació es confirma perquè en el *Diario de Mallorca* (1812) es lleigeix l'anunci següent: «En la calle Apuntadores frente a la casa núm. 6, se vende vino de albilla, rancio manzanilla, ojo de gallo, seco color de paja, de guinda y malvasia de casa Fals en Sitges. En botellas y por mayor.»¹⁵ A l'Arxiu Històric de Sitges hi ha un full imprès en què, a més de l'etiqueta de malvasia, apareixen «vino de Albilla», «Vino Rancio», «Ojo de Gallo» i «Vino Rancio Manzanilla», fet que demostra que també comercialitzaven altres varietats.

D'aquestes etiquetes de Sitges, a França se'n troben del mateix estil: «Vin de la Solitude de Châteauneuf-du-pape» o «Vin Rouge de Bourdeaux», que utilitzen un marc decoratiu amb el nom de la marca en lletra d'impremta, datables de finals del segle XVIII o principis del XIX.

13 MOSER, Roland (2011). «Les étiquettes anciennes du vin d'Alsace», *Revue d'Alsace*, núm. 137, p. 109-134. <<https://journals.openedition.org/alsace/1198>> [Consulta: 28 de maig de 2023].

14 <<https://www.sitges.cat/serveis/cultura/actualitat/noticies/l2019etiqueta-de-vi-mes-antiga-es-de-malvasia-de-sitges>> [Consulta: 28 de maig de 2023].

15 *Diario de Mallorca*, núm. 126, 26 de juliol de 1812, p. 4.

El Musée de la Vigne et du Vin a Château d'Aigle conserva una col·lecció d'etiquetes antigues de vins del segle XIX, entre les més velles: vi Federal (1834)¹⁶ i vi Chas-selas (1881) de La Côte (Suïssa); vi alemany de Liebfraumilch (1846); vi de Faberges (1859) i vi Vaud (1859) de Lavaux (Suïssa); vi blanc de Neuchâtel (1864) de Suïssa i vi Beaujolais (1881) de França.¹⁷ Aquestes noves etiquetes són rectangulars però una mica més grans de mida que les precedents. També són més detallistes i decorades amb motius de vinya. Cal esperar el darrer terç del segle XIX per presenciar la generalització de l'explotació gràfica del que fins aleshores només havia estat un camp d'expressió potencial.

El Reial decret de 1850 legislava, per primera vegada, la concessió de «certificats de marques», amb la idea que els propietaris d'aquests distintius poguessin fer valer els seus drets davant possibles impostors. La persona interessada havia de consignar a la sol·licitud el dibuix i la descripció de la marca, així com l'artefacte o els materials i adreçar-se als governs civils respectius. La llei no preveia cap protecció temporal per a les marques, amb caràcter vitalici.

El 1902 es va derogar la Llei de marques de 1850 i la de patents de 1878, si bé les sèries numèriques de registre no es van interrompre. S'establiren quatre grans tipus de propietat industrial: patents d'invenció i introducció, marques i altres signes distintius —dibuixos i models de fàbrica—, noms comercials o denominacions d'establiments i recompenses industrials.

El disseny de la marca va permetre als consumidors, que podien viure en territoris llunyans, identificar de manera coherent un o diversos productes amb un fabricant i una regió determinada. Per tant, es creava una imatge de qualitat i competitivitat per a la indústria naixent en aquell moment. El cas català és important perquè va esdevenir la primera regió industrial d'Espanya, amb una densitat emprenedora compacta i diversificada, la qual ha utilitzat estratègies adaptatives diverses per conquerir mercats nacionals i internacionals (Sáiz; Fernández, 2012: 6).

En el període 1880-1950 els empresaris residents a Catalunya van liderar les marques comercials a Espanya, sobretot aquells amb residència legal industrial i amb l'epicentre a Barcelona. Els sectors més importants que van liderar aquesta estratègia de diferenciació de producte i qualitat van ser: el sector tèxtil, la papereria, les indústries, els cosmètics, els productes d'higiene i, el cas que ens ocupa, les begudes. Aquests sectors eren dominats per petites i mitjanes empreses, les quals establien contactes amb altres mercats regionals i estrangers, alguns des del segle XVII, i proporcionaven coneixements de màrqueting de mercats llunyans (Sáiz; Fernández, 2012: 21-22).

16 Malgrat que l'etiqueta du la data de 1834, tant la seva forma, que recorda un escut, com la tipografia amb relleu ens fan pensar que deu ser més tardana, probablement de finals del segle XIX o principis del XX. Potser la data fa referència a la seva fundació.

17 <<https://www.lesvisagesduvin.ch>> [Consulta: 28 de maig de 2023].

A partir de 1880 a Catalunya va ser temps de transformació del màrqueting: el ferrocarril connectava aquesta regió amb la capital del país, Madrid, i amb altres ciutats grans i mercats d'Espanya; els fabricants contractaven venedors ambulants per fer arribar els seus productes a territoris llunyans; van aparèixer els grans magatzems a Barcelona; noves publicacions de revistes de caràcter comercial i industrial començaven a difondre anuncis en què les marques tenien un paper destacat; els emprenedors catalans participaven en les exposicions internacionals en què el disseny de marques i logotips tenia un paper publicitari i diferenciador molt important dels seus productes (Sáiz; Fernández, 2012: 23).

No és casual fer el tall de marques l'any 1939, coincidint amb l'acabament de la Guerra Civil. Aquest període posterior comporta una etapa d'empobriment general, dominada per la iconografia simbòlica franquista. Es trunca la línia d'avantguardisme estètica i qualitat tècnica que havia caracteritzat la il·lustració gràfica espanyola en els anys anteriors al conflicte bèl·lic.

3.1 Artistes, dibuixants i impressors de les marques i emblemes i cartells publicitaris

Al darrere de cada emblema de qualsevol marca comercial sovint hi ha algun artista, creador, pintor o dibuixant al qual s'encarrega una escomesa de caràcter comercial. Es tracta de difondre el producte que representa al fabricant.

S'ha vist abans que una simple lletra servia per identificar la procedència d'un producte. Les primeres marques de vins eren conegudes pel nom de les varietats i també pel nom de la població originària on s'elaborava. D'aquesta manera es garantien la qualitat i la procedència del producte.

Una manera de guanyar nous adeptes o consumidors de productes era mitjançant la publicitat. Hi ha força estudis sobre el paper del cartellisme a casa nostra però són gairebé inexistents sobre les etiquetes o emblemes amb què s'identificaven els productes. En el cas de les etiquetes això es deu al fet que era un material dispers i no sempre s'ha conservat de manera unitària. L'Arxiu de l'Oficina Espanyola de Patents i Marques, emplaçat a Madrid, supleix aquesta mancança. Aquest fons conserva documentació d'expedients de registres de marques des del segle XIX fins a l'actualitat.

La marca, a més del contingut, ens aporta diverses informacions, com ara la casa litogràfica o impremta que la va fer i, de vegades, no sempre, l'autor. Aquest emblema es podia reforçar amb l'edició d'algun cartell publicitari. D'aquests dos elements publicitaris en donem detall tot seguit.

Llenguatge i imatge, normalment combinats, representen dues formes de comunicació de la publicitat cartellista. Un cartell eficaç mostrat en públic ha de captar

immediatament les mirades dels espectadors i retenir la seva atenció fins a transmetre el missatge. Els primers cartells acostumaven a penjar-se en taulers d'anuncis, enmig d'altra publicitat, per això havien de destacar de la resta. Molts dels factors que contribuïen a l'èxit o el fracàs d'un cartell eren l'originalitat, la claredat, la senzillesa i l'eficàcia del color i tipografia (Le Coultre; Purvis, 2003: 8).

A Catalunya la publicitat es va dignificar gràcies a certs sector artístics i empresarials. A més, es van publicar les primeres obres teòriques sobre les tècniques publicitàries modernes aparegudes a Espanya. La mateixa naturalesa efímera i utilitària d'aquest tipus de material, sobretot el suport en paper, un cop complida la seva temporal funció informativa, comportava que fos substituït per altres mostres promocionals més actualitzades.

El codi lexicogràfic de l'etiqueta o el cartell té una doble funció en l'estructura compositiva. Objectivament transmet informació sobre el contingut de manera literària. Des d'un punt de vista subjectiu, mitjançant la forma gràfica, ha de produir en el receptor l'experiència sensorial que s'espera del producte junt amb la resta de codis visuals (Domínguez, 2005: 252).

Els primers cartells premodernistes (1860-1880) tenen un caràcter oficial, auster i ja donen un lloc preponderant al text, que ocupa la major part de la composició. Els cartells més representatius d'aquest període són de petites dimensions i anuncien activitats ludicofestives, com els balls. Un dels primers cartells comercials és d'Eusebi Planas, del 1883, fet per fer publicitat dels magatzems El Siglo. Els industrials percebien una manca d'interès per aquesta nova forma de publicitat que només canviaria al final de segle, quan s'introduiria el grafisme modernista *art nouveau* (Quílez, 2007: 45-46).

El cartell és un dels primers mitjans de comunicació de masses de la societat de consum, lligat a la nova era industrial, però també no s'han d'oblidar els emblemes o etiquetes que embolcallaven els productes. El cartell servirà per fer propaganda d'un determinat producte, en principi, accessori, no de primera necessitat. Si era més difícil de vendre, s'havia de promocionar d'una manera vistosa; és el cas dels vins, alcohols, licors, o xampanyes, que per això utilitzen etiquetes cada cop més vistoses. Sense oblidar els envasos amb formes cada cop més treballades i sofisticades; de fet, alguns seran registrats perquè la competència no els pugui copiar.

La imatge del cartell estava destinada al carrer, ja que es fixava en llocs estratègics, com els establiments comercials, per això era de gran format i de colors vius. D'una banda, era propaganda comercial i, de l'altra, un objecte artístic. Un cartell publicitari de Vino Vital Amargós data del 1887, és obra de Lluís Labarta Grané (1852-1924) i fou imprès per la impremta Henrich i Cia.

Els concursos van tenir un paper important en el disseny i la implantació del cartell. La fàbrica de licors de Martínez Regàs s'anuncia en un cartell fet a finals del segle XIX per Josep Maria Recoder Borràs. Anís del Mono, marca emblemàtica del fabricant badaloní Vicenç Bosch, convoca el 1897 un concurs de cartells que atrau un gran nombre d'artistes. S'hi presenten més de 150 obres. Hi participen molts pintors i artistes, entre els quals, Alexandre de Riquer, Antoni i Miquel Utrillo, Lluís Labarta i Ramon Casas, entre altres.

L'any següent, el 1898, Manuel Raventós convoca un segon concurs per a la marca Xampany Codorniu, però el certamen té lloc a Madrid. Hi participen més de 170 projectes, en què destaquen artistes catalans: Casas, Pitxot, Llisas, Casals, Triadó i Cidón. Els concursos es van multiplicar, però els grans cartellistes ja no hi participaven perquè rebien els encàrrecs directament dels industrials i de les institucions.

Durant l'època del Modernisme (1895-1911) s'editen a Barcelona prop de 500 cartells. A causa del seu caràcter efímer, molts es van perdre. Aquesta producció no hauria existit sense una indústria d'arts gràfiques, la primera d'Espanya. A mitjans del segle XIX hi havia a Barcelona catorze establiments de litografia; el 1907, 75 tallers, la majoria dels quals també es dedicaven a la impressió tipogràfica (Quílez, 2007: 50-68).

La temàtica que trobem tant en les etiquetes com en els cartells del període 1866-1939 és molt variada. La historiadora de l'art Ana Gómez Díaz Franzón en la seva tesi doctoral sobre els vins, aiguardents i licors de Jerez estableix un esquema sobre trets formals i de contingut, i de categories iconogràfiques i temes (Gómez, 2018: 21-23).

Les imatges de les etiquetes són el reflex i el testimoni viu d'esdeveniments històrics rellevants d'aquells anys. Un retrat dels seus protagonistes socials, dels valors ideològics, o dels aspectes de la vida quotidiana. Es poden dividir principalment en aquests temes i subtemes:

- Distintiu o nom propi que caracteritza i defineix la marca, sovint lligat al cognom del propietari però també a noms de lloc, com poden ser una població, una muntanya emblemàtica o un fenomen atmosfèric, entre molts altres.
- Classes populars o treballadores que s'exhibeixen, treballen i es diverteixen.
- Elits burgeses i aristocràtiques: el món elegant.
- Quotidianitat del treball: feines del camp, tasques del sector obrer, fàbriques.
- Valors tradicionals enfront de les noves ideologies. Exaltació dels valors més tradicionals com la religió, el patriotisme i la monarquia (Déu, pàtria i rei).

- ✦ Jerarquies divines i terrenals, com poden ser imatges marianes, pontificals, santorals, pròpies del món religiós.
- ✦ Emblemes patriòtics significatius del moment: bandera nacional, mites, herois històrics i grans conquistadors.
- ✦ Mostres dels principals fets històrics i herois d'aquells anys tant nacionals com internacionals.
- ✦ El medi: ciutat, naturalesa; món exòtic: objectes, animals i personatges de cultures i civilitzacions diferents que s'associen sobretot als aiguardents i licors (animals, flora i fruits) i al seu origen tropical, com el rom.
- ✦ Elements comuns del discurs iconogràfic: escuts heràldics, recompenses industrials obtingudes a les exposicions internacionals, logotips i imatges d'identitat empresarial.

El quadre 3 recull un total de més 200 marques i cartells, dels quals o bé es coneix l'autor o l'impressor. En alguns casos, per primera vegada, es cataloguen obres d'algun artista o artistes inèdits fins ara. Malauradament es van imprimir més 2.300 etiquetes de vins, licors, destil·lats i altres productes relacionats amb la vinya, i la majoria dels emblemes són anònims. Se'n desconeix l'autoria perquè, com que el seu format era reduït, no se signaven, i amb prou feines apareix publicitat de la impremta.

La majoria d'imprentes estaven a Barcelona. També es van fer impressions esporàdiques en poblacions com Lleida, València, Màlaga, La Bañeza, o en ciutats foranes com París, Torí, o Suïssa. Aquest fet demostra que alguns empresaris no van escatimar mitjans econòmics i van encarregar etiquetes i algun cartell en imprentes i artistes de renom.

Quadre 3. Marques d'etiquetes i cartells, dibuixants i impressors

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Cairell	1892	Flor del Vino Navarro	etiqueta
Anònim	Cairell	1904	Anís El Gallo Decapitado	etiqueta
Anònim	Cairell	1895-1915	Jerez Seco	etiqueta
Anònim	Cairell	1895-1915	Licor Marubita	cartell
Anònim	Villagrasa	1900-1910	Jarabe de fresa	etiqueta
Anònim	Cairell	1895-1905	Vino Vermouth	etiqueta
Anònim	Cairell	1893	La Pureza	etiqueta
Anònim	Griera, P.	1892	Anís Japonés	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Cairell	1892	Vino Tinto Superior Yzaguirre y Cia.	etiqueta
Anònim	Cairell	1908	Anís Catalán	etiqueta
Anònim	Cairell	1891	Anís 1º de Mayo	etiqueta
Anònim	Cairell	1891	Anís 1º Mayo	etiqueta
Anònim	Cairell	1890-1895	Vino Selecto Blanco Seco	etiqueta
Anònim	Cairell	1890	Anís del Catalán	etiqueta
Anònim	Cairell	1890	Anís del Catalán	etiqueta
Anònim	Cairell	1884	Anís de la Aurora	etiqueta
Anònim	Cairell	1882	Anisado Pedro Costa y Her- mano	etiqueta
Anònim	Cairell	1893	Licor de los Frailes	etiqueta
Anònim	Cassina, Pietro	1895	Vino Vermouth	etiqueta
Anònim	Gràfica Manén	1925	Licor Ferron Quina Manón	cartell
Anònim	Gener, Joan	1927	Anís Sant Jordi	etiqueta
Anònim	Gener, Bonaventura C.	1925	Moscatel de Sitges Alfonso XIII	etiqueta
Anònim	F. Muñoz	1899	Carta Blanca	etiqueta
Anònim	Estany, Ramon	1893	Vermouth Torino	etiqueta
Anònim	Estany, Ramon	1893	Anís de la Cotorra	etiqueta
Anònim	Duranceau, Armand	1894	Saint Paul	etiqueta
Anònim	Cairell	1905	Adroher y Ametller	etiqueta
Anònim	Durà, Simeó	1910-1915	Vermouth Aquila Rossa	cartell
Anònim	Cairell	1905-1915	Anís del Avi	etiqueta
Anònim	Casamajó, J.	1905-1915	Anís Escarchado	etiqueta
Anònim	Casamajó, J.	1905-1915	Ron Antillano	etiqueta
Anònim	Casamajó	1918	Priorato Superior	etiqueta
Anònim	Casamajó	1910-1920	Jarabe de Cidra	etiqueta
Anònim	Casamajó	1901	Anís Feliu	etiqueta
Anònim	Cairell	1913	Anisats Evaristo Julivert	etiqueta
Anònim	Busquets i Vidal	1889	Jarabe de Café Concentrado	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Durà, Simeó	1920-1930	Moscatell de Sitges	cartell
Anònim		1910-1915	Fàbrica de licors i anisats Narcís Musté	cartell
Anònim	Cairell	1882	Anisado Pedro Costa y Hermano	etiqueta
Anònim	Amigó, J.	1903	Anís del Tauro	etiqueta
Anònim	Amigó, J.	1902	Anís Santiago	etiqueta
Anònim	Alma	1888	Anís Barcino	etiqueta
Anònim	Alier	1909	L. Garnier	etiqueta
Anònim	Alier	1909	Gde. Chartreuse	etiqueta
Anònim	Alier	1908	L. Garnier	etiqueta
Anònim	Amigó, J.	1910-1915	Bitter Montfort	etiqueta
Anònim		1910-1920	Fabrica de licores Maristany y Font	cartell
Anònim	Argemí	1909	Anís del Rey Moro	etiqueta
Anònim		1927-1930	Calixtus	cartell
Anònim		1927	Miró	etiqueta/ cartell
Anònim		1920-1930	Anís Vinyals	cartell
Anònim		1920-1925	Freixenet	cartell
Anònim		1915-1925	Anís El Tigre	cartell
Anònim		1905	Anís San Gerónimo	cartell
Anònim		1900	Fàbrica de Licors Bosch i Millet	cartell
Anònim	Alier	1908	Gde. Chartreuse	etiqueta
Anònim	Batalla	1915-1925	Licor Sant Jordi	cartell
Anònim	Cairell	1895-1905	Vermouth Dulce	etiqueta
Anònim	Busquets i Vidal	1888	Anís del Macaco	etiqueta
Anònim	Bobes, Impremta Gràfica	1920-1930	Miquel Riera Matas	cartell
Anònim	Bobes, Impremta Gràfica	1911	Anisado Refinado	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Bobes, Impremta Gràfica	1892	Vermout C. B. Dematteis y Perucchi	etiqueta
Anònim	Blasi	1894	Can	etiqueta
Anònim	Blasi	1892	Vilafranca	etiqueta
Anònim	Amigó, J.	1909	Anís Pierrot	etiqueta
Anònim	Batalla	1920-1930	Vermouth Torino Martini & Rossi	cartell
Anònim	Cairell	1881	Anís Colón	etiqueta
Anònim	Bastard F.R.	1924	Moscatel Maristany	etiqueta
Anònim	Bastard	1910-1920	Menta Barrau	etiqueta
Anònim	Barral germans	1910-1920	Anís Pierrot i Ron La Sultana	cartell
Anònim	Barral germans	1903	Licor Angelus	etiqueta
Anònim	Barral	1895-1910	Vino Vermouth	etiqueta
Anònim	Ausso i Pla	1912	Anís Tauro	etiqueta
Anònim	Artística, Litografias	1900-1915	Fabrica de Anisados Pedro Cañellas	etiqueta
Anònim	Belloni, Carlo	1910-1920	Vermouth Parera	etiqueta
Anònim	Pichot, Eugene	1886	Anisado Doble de la Corona	etiqueta
Anònim	Palyart, V. & fils	1895	Anís del Pavo Real	etiqueta
Anònim	Pigrau	1900-1910	Vino rancio de Alella	etiqueta
Anònim	Pigrau	1880	Anís Francisco Vergés	etiqueta
Anònim	Pichot, Eugene	1896	A. Jolly & C ^a	etiqueta
Anònim	Pichot, Eugene	1894	Vermouth	etiqueta
Anònim	Pichot, Eugene	1893	Anis de la Estrella	etiqueta
Anònim	Plauber, J.C.	1930	Champan P. Baqués	cartell
Anònim	Pichot, Eugene	1888	Anís Colon	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Reclamos La Poza	1920-1925	Montaner	cartell
Anònim	Pichot	1927	Aperitivo Amer Volart	etiqueta
Anònim	Pichot	1910-1920	Rhum Vieux	etiqueta
Anònim	Pichot	1910	Old Brandy C. Serrano	etiqueta
Anònim	Pichot	1892	Cognac Dybrand	etiqueta
Anònim	Pedrales, R.	1910	Mundial	etiqueta
Anònim	Palyart, Victor	1878	Anís El Mono	etiqueta
Anònim	Pichot, Eugene	1889	Anís Cuba	etiqueta
Anònim	Rodés	1916	Cáliz	etiqueta
Anònim	Vilaró, J. Reclamos	1905-1915	Quinquer i Ventosa	cartell
Anònim	Tipografia Montserrat	1925	Anís del Tàup	etiqueta
Anònim	Thomas	1895-1905	Vermouth Seco	etiqueta
Anònim	Tallers Graficas Llauger S.A.	1930-1936	Calixtus	cartell
Anònim	Tallers Graficas Llauger S.A.	1930	Vermouth Cinzano	cartell
Anònim	Cairell	1895	Anís Ibérico	etiqueta
Anònim	Pigrau	1881	Anís del Cazador	etiqueta
Anònim	Sabadell, C.	1920-1925	Vermouth Cisa	cartell
Anònim	Seix i Barral	1905-1910	Fine Old Jamaica Rhum	etiqueta
Anònim	Rodés	1912	Destilación especial de Anísado Refinado	etiqueta
Anònim	Rodés	1911	Destilación especial de Anísado Refinado	etiqueta
Anònim	Roca, Pau	1896	La Vallesa de Mandor	etiqueta
Anònim	Riera	1891	Anís Badalona	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Riera	1902	Cognac J. M. Domenech	etiqueta
Anònim	Riera	1893	Anís Perla de la Marina	etiqueta
Anònim	Seix i Barral	1910-1915	Licor Chartreuse	cartell
Anònim	Madriguera	1906	Vino Quina Ferruginoso Múnera	etiqueta
Anònim	Seix i Barral	1924	Santa Ana	etiqueta
Anònim	Palyart	1895-1910	Rhum Jamaica	etiqueta
Anònim	Martinez	1895	Anís Macaco	etiqueta
Anònim	Mariana	1924	Estomacal Wilson	etiqueta
Anònim	Mallofré	1892	Vino tipo Bordeaux	etiqueta
Anònim	Lopez, Jose	1919	Anís La Isleña	etiqueta
Anònim	Madriguera	1917	Garriga	etiqueta
Anònim	Michel Levy & Fils	1894	Cidrélica	etiqueta
Anònim	J. Jaime Verdú	1899	King-Kong	etiqueta
Anònim	Madriguera	1906	Vino Peptona Múnera	etiqueta
Anònim	J. Jaime Verdú	1899	sense	etiqueta
Anònim	M. Picas - Riera	1902	Anís del Gorrión	etiqueta
Anònim	M. Picas - Riera	1880	Anís del Gorrión	etiqueta
Anònim	Industrias Madriguera	1900-1910	Vermouth Yzaguirre	etiqueta
Anònim	Madriguera, Francesc	1908	Anís La Verdad	etiqueta
Anònim	Miralles	1900	Anisado de Naranja Farell	etiqueta
Anònim	Ortega, Josep	1895-1905	Champagne Miró Tarragó	cartell
Anònim	Oliver, Ramon	1915-1925	Xampany Noyet	cartell
Anònim	Olive	1884	Anís de la Aurora	etiqueta
Anònim	Miralles, N.	1906	Alella Clarete	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Anònim	Miralles, N.	1906	Puro Alella	etiqueta
Anònim	Miralles, Hermenegildo	1894	Espuma de Oro	etiqueta
Anònim	Martinez	1921	Triomfant	etiqueta
Anònim	Miralles, Hermenegildo	1893	Vino S. Martín	etiqueta
Anònim	Miralles	1903	Licor Estomacal	cartell
Anònim	Miralles	1893	Anís Superfino El Águila	etiqueta
Anònim	Miralles	1915	Licor Obrero	etiqueta
Anònim	Miralles	1910-1915	Ron Escarchado	etiqueta
Anònim	Miralles	1910	Chantecler	etiqueta
Anònim	Miralles	1907	Anís PBT	etiqueta
Anònim	Miralles	1905-1915	Anís Escarxat	etiqueta
Alberti Barceló, Fernando		1898	Codorniu	cartell
Alumà, Josep		1927-1930	Calixtus	cartell
Badia, Xavier		1920-1923	Cava Marguery	cartell
Blesa Prats, Lluís		1901	Champagne Miró Tarragó	cartell
Bobes, Arcadi	Bobes, Impremta Gràfica	1924	Malvasia de Sitges	etiqueta
Bonaparte (pseudònim)	Vilaró, J. Reclamos	1926	Rhumprat	etiqueta
Brunet For- roll, Llorenç		1916	Anís del Negro	etiqueta
Brunet For- roll, Llorenç		1920	Anís Badalona	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Camps Junyent, Gaspar		1910-1920	Fàbrica de licors i anisats Gualba	cartell
Camps Junyent, Gaspar	Sirvén, Gràfiques	1920-1930	Anisados Feixas	cartell
Camps Junyent, Gaspar		1905-1910	Champagne Miró Tarragó	cartell
Camps Junyent, Gaspar		1910-1920	Fàbrica de licors	cartell
Camps Junyent, Gaspar		1910-1915	Anís Patria	cartell
Camps Junyent, Gaspar		1909	Bruy	etiqueta
Camps Junyent, Gaspar		1910-1915	Vieux Rhum Luna	cartell
Camps Junyent, Gaspar		1910-1915	Cognac Prunier	cartell
Cappiello, Leonetto		1915-1922	Vermouth Cinzano	cartell
Cappiello, Leonetto		1905	Anís Infernal	cartell
Capuz Mamano, Pascual	Huguet Bosch, Josep	1915-1925	Champagne Mont-ferrant	cartell
Casas Abarca, Pere		1908	Anís Faust	cartell
Casas, Ramon		1910-1920	Aperitivo Rossi	cartell

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Casas, Ramon		1911	Anís del Mono	etiqueta
Casas, Ramon		1911	Anís del Mono	etiqueta
Casas, Ramon		1898	Codorniu	cartell
Casas, Ramon		1898	Codorniu	cartell
Casas, Ramon		1911	Anís del Mono	etiqueta
Cervelló		1927-1930	Calixtus	cartell
Cidon, Francesc de		1898	Codorniu	cartell
Dorée, Jean		1900-1915	Calisay	cartell
Droit, Jean		1927	Vermouth Aperitivo Rossi	etiqueta
Fàbregas Pujadas, Francesc		1921	Conyac Sorel	cartell
Gil, Andreu		1920-1930	Anís del Tàup	cartell
Giner		1915-1925	Mostelle	cartell
Jener Casellas, Eduard		1912-1913	Fàbrica de licors i anisats Narcís Musté	cartell
Jutglar, A.		1925-1930	Licor Raigdor	cartell
Labarta Grané, Lluís	Henrich i C ^a	1887	Vino Amargós	cartell
Labarta Grané, Lluís		1898	Anís del Mono	cartell
Llaverias, Joan		1905	Arnó Maristany	etiqueta
Llisas, Ramon		1898	Codorniu	cartell

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Martra Ballbé, Joaquim		1920-1930	Anís El Tigre	cartell
Martra Ballbé, Joaquim		1920-1930	Anís Marta	cartell
Mir Escudé, Ramon		1910-1920	Anís del Tàup	cartell
Moliné Muns, Manuel	Roura i Companyia	1893	Anís Gloria	etiqueta
Montanyà, Josep	Seix i Barral	1920-1925	Freixenet	cartell
Mora Roselló, Evarist	Seix, Gràfiques	1906-1910	Anís Morel	cartell
Nadal, D.	Relieves Basa i Pagñes, S.A.	1924-1930	Licor Cordial Pericket i Anís del Lobo	cartell
Péan, René		1913	Licor Balsamita i Anís Estrada	cartell
Recoder Borràs, Josep Maria		1890-1910	Fàbrica de licors Vda. De J. Martínez Regàs	cartell
Riquer, Alexandre de	Utrillo & Rialp	1901	Licor Kruger	cartell
Riquer, Alexandre de?		1905-1915	Fàbrica d'anisats	tarjetes postals
Ruano Llopis, Carlos	Reclamos Guillermo Font	1915-1925	Anís El Tigre	cartell
Sagreta, F.		1920-1930	Lavernoya	cartell
Trüb, August Johan	Trüb, A. i C ^a	1913	Vins Jaime Serra	etiqueta

<i>Autor</i>	<i>Impremta</i>	<i>Any</i>	<i>Denominació</i>	<i>Suport</i>
Tubilla, Julio		1898	Codorniu	cartell
Tusell		1915-1920	Mostelle Raimost	cartell
Tusell		1915-1920	Mostelle	cartell
Utrillo Mor- lius, Miquel		1898	Codorniu	cartell
Utrillo Via- dera, Antoni		1910	Calisay	cartell
Utrillo Via- dera, Antoni	Utrillo & Rialp	1905	Anís Vinyals	cartell
Vázquez Ubeda, Carlos		1900	Vermouth Torino	cartell
Vázquez Ubeda, Carlos		1909-1915	Anís Requena	cartell
Vázquez Ubeda, Carlos		1910-1915	Vermouth Aquila Rossa	cartell
Vázquez Ubeda, Carlos		1912-1920	Anís del Mono	etiqueta
Vila Prades, Juli		1925-1934	Mostina	cartell
Wandvk I		1926	Calixtus	cartell
Zsolt	Manén, Gràfiques	1915-1925	Anís El Tigre	cartell
Font marques: BOPI				

Una de les impremtes més actives pel que fa al nombre d'impressions d'etiquetes de vins, licors i destil·lats és el taller de Primitiu Cairell, datada com a mínim des del 1871. Estava situada al carrer Guàrdia, 2 i posteriorment es va traslladar al carrer

Comte d'Assalt 25 de Barcelona. P. Cairell es va especialitzar en etiquetes per a ampelles de vins i licors (Solé, 2020: 370).

Cairell va esdevenir un referent de la impressió de marques del territori català, de Reus a Mataró o de Tordera a Tàrraga, i va imprimir emblemes com Anís del Avi, Licor de los Frailes, Flor del Vino Navarro, Jerez Seco, Anís Catalan, licor Marubita, Vermouth Dulce Mayner, Anís 1º Mayo, Vino Tinto Izaguirre, Anisado Pere Costa y Hermano, i Anís Ibérico, entre moltes altres. Les etiquetes que s'han pogut datar són del període 1882-1915.

El fabricant parisenc de paper Charles Victor Marie Palyart (1826-1905) cap al darrer terç del segle XIX s'especialitza en la fabricació d'etiquetes comercials, sobretot per a vins, i s'estableix a la Xampanya. Va ser una impremta cromolítica de referència perquè produïa etiquetes de luxe i a finals del segle XIX, cartells. Entre el 1867 i el 1882 es va associar amb Romain. Més endavant passarà a dir-se Palyart et Fils. De 1895 a 1898, Palyart i Cia.

Hi ha tres etiquetes registrades catalanes que porten el segell Palyart. La societat badalonina Josep Bosch y Hermano encarrega l'any 1878 a la impremta de Victor Palyart una etiqueta de la marca Anís El Mono. C. Vidal i Cia., amb seu a Barcelona, contracta a V. Palyart & Fils la impressió de l'etiqueta d'Anís del Pavo Real. També la barcelonina Destil·leria Parera fa imprimir una etiqueta, sense registrar, de Rhum Jamaica a la casa parisenc Palyart. L'emblema es pot datar entre finals del segle XIX o principis del XX.

La impremta de litografia J. Casamajó era proveïdora de la casa reial. Tenia els tallers al carrer Correu Vell, 5 i el despatx al carrer Regomir, 13 de Barcelona. El 1894 es fusiona amb la societat J. Balmas Planas i es queda com a Balmas, Casamajó i Cia. (Solé, 2020: 346).

Entre els anys 1901 i 1920 la casa J. Casamajó edita diverses etiquetes: Anís Feliu (1901), vi Priorat Superior (1918) de Falset de Miquel Llorens Tarragó, Xarop de Sidra de Carles Montfort Guiu (1910-1920), Anís Escarchado de Salvador Clarós (1905-1915) i Ron Antillona de Clarós i Calonge (1905-1915).

L'etiqueta de la marca Vino Vermouth (1895), de la vídua Consol Coll Ros i fills de Pere Bosch, va ser impresa a Itàlia per la casa Litografi Pietro Cassina, situada a la Piazza San Carlo 6 de Torí.

El badaloní Joan Busquets Folch l'any 1895 registra etiquetes de la marca Anís Macaco, editades per la impremta Martínez de Barcelona. D'aquest any hi ha en funcionament a Barcelona diverses impremtes que porten el cognom Martínez. Lluís Martínez Coloci, Martínez i Cia., Agustí Martínez, Vicenç Martínez o Sebastià Martínez tenen seus diferents.

Hermenegild Miralles Anglès (1859-1931) principalment treballa en el camp de l'edició, arts gràfiques i enquadernació artística industrial. Enquadernador de la casa reial, fa treballs litogràfics amb relleus. Té el taller situat inicialment al carrer Bailèn, 70 (1883); més endavant (1899) al carrer Bailèn, 59. També hi ha un segon Miralles, Nicolàs Miralles, instal·lat al carrer Barbarà, 17-19 de Barcelona, com a mínim des del 1869, i més endavant al carrer Unió, 17. Lafont i Miralles fou el successor de Litografia Miralles.

Per ordre cronològic, les impremtes d'Hermenegild i de Nicolàs Miralles van produir diverses etiquetes registrades: Anís Superfino El Àguila (1893), de la societat gironina Regàs, Nicolau i Cia.; Vino S. Martín (1893), del barceloní Alexandre Bergé; Espuma de Oro, de l'empresa Badalona Bosch i Fuster (1894); Anisado de Naranja Farell (1900), d'Antoni Farell Soler; Anís Escarxat, del lleidatà Miquel Serra (1905-1915); Vino Puro Alella i Vino Alella Clarete (1906), del masnoví Ramon Regés; Anís PBT (1907), de la societat Florenci Ozalla i Cia.; licor Chantecler i Ron Escarchado (1910), del reusenc Josep Massó, i Licor Obrero (1915), de Bonaventura Sabadell. També de la casa Miralles hi ha un cartell de Licor Estomacal (1903), d'Escat i Cia.

Dos cartells dels anys vint o trenta del segle passat fets pel dibuixant, aquarel·lista i gravador Joaquim Martra Ballbé (1898-1991) s'utilitzen per difondre dos anisats: Anís del Tigre i Anís Marta.

El capelladí Josep Vilaseca Domènech registra el 1884 la marca Anís de la Aurora. L'etiqueta s'encarrega a la impremta barcelonina Olivé, situada al carrer Carme, 72. Segurament es tracta de l'impressor Pere Olivé Asó. Més endavant, el 1890, l'empresa consta a nom de Pau Olivé, i el 1894, a nom de la vídua de Pere Olivé (Solé, 2020: 489).

Requena e Hijos encarreguen, al voltant del 1910, un cartell publicitari al reconegut pintor i dibuixant Carlos Vázquez Úbeda per difondre Anís Requena, amb seu a Tarragona. D'aquesta època (1910-1915) és el cartell que va encarregar Ignasi Quíquer al mateix Carlos Vázquez, per anunciar Vermouth Aquila Rossa. També es documenta un tercer cartell de Vermouth Torino de Pere Sisa del 1900, atribuït a Vázquez.

D'en Juli Vila Prades es coneix un cartell de vi Mostina d'Enric Ventosa, pintat entre el anys 1925 i 1934. La societat Noyet, SA, entre els anys 1915 i 1925, encarrega un cartell de la seva marca Xampany Noyet a la impremta Ramon Oliver, situada al carrer Aribau, 19 de Barcelona.

Un cartell publicitari de les marques Licor Cordial Pericket i d'Anís del Lobo de Pedro Corominas e Hijo (Cornellà de Llobregat) és imprès per Relieves Basa i Pagñes, S.A. L'obra està signada per D. Nadal i fou elaborada entre els anys 1924 i 1930.

Dos cartells, un de Vermouth Torino Martini & Rossi (1920-1930) i un altre de Licor Sant Jordi (1915-1925) de Destil·leries Lladó d'Arenys de Mar, porten la sig-

natura de Pictografia Batalla, emplaçada al carrer Septimània, 66 de Barcelona. Lluís Blesa Prats l'any 1901 fa un cartell de la marca Champagne Miró y Tarragó.

Anís Badalona (1891), d'Ildefons Viñas; Anís Perla de la Marina (1893), del santfeliuenc Pere Carrera, i Cognac J.M. Domenech (1902), de la societat barcelonina Casasaies, Tort i Xalabardé, contracten la impremta Riera. A finals del segle XIX a Barcelona hi ha diverses impremtes que porten el cognom Riera. El fet que les dues etiquetes més antigues portin l'adreça del carrer Ample, 15 fa pensar que podrien haver estat impreses al taller de Ramón Riera.

La valenciana Impremta i Litografia Ortega fou fundada el 1871 per Ramon Ortega Fort. Estava al carrer Ruzafa 47. L'any 1888 passa a mans del seu fill Josep Ortega Paredes. Entre els anys 1895 i 1905 edita un cartell de la marca Champagne Miró Tarragó amb seu a Reus. La impremta Pascual Roca, situada al carrer Drets, 53 de València l'any 1896 edita una etiqueta de la marca Vallesa de Mandor, del vilassarenc Jaume Guardiola Roig.

Una segona etiqueta impresa l'any 1921 per litografies Martínez de Barcelona correspon a la marca de vins i licors Triomfant de Joan Segura, amb seu a Castellnou de Seana. El font-rubincenc Pere Baqués encarrega l'any 1930 un cartell de la marca Champan P. Baqués a la impremta barcelonina J.C. Plaubert. L'autor és anònim.

La marca d'escumós Mundial, de la societat barcelonina Puntí y Deu, registra una etiqueta l'any 1910. L'emblema s'encarrega a la impremta litogràfica R. Pedrals, situada al carrer de les Corts, 682.

Una de les impremtes més importants d'impressió d'etiquetes i objectes publicitaris del darrer terç del segle XIX va ser la parisenca Pichot, fundada per Eugène Pichot. Va obrir sucursals en diverses ciutats com Brussel·les o Barcelona (1887), al carrer Trafalgar, 3. Donava servei de litografia artística, tipografia, anuncis publicitaris sobre suports diferents, impressions de luxe, etiquetes i reproducció de marcs de fotografies.

Algunes de les marques catalanes registrades porten el segell Pichot o E. Pichot amb l'afegit de París, com a seu. Així s'han localitzat les etiquetes següents: Anísado Doble de la Corona (1886), d'Escat i Cia.; Anís Colon (1888) i Anís Cuba (1889), de Joan Alegrí i Cia.; Cognac Dybrand (1892), de Farreras i Chapelier; Anís de la Estrella (1893) i Vermouth (1894), d'Escat i Cia.; conyac A. Jolly i Cia. (1896), de la societat Zulueta, Moisy i Vidal; Old Brandy C. Serrano (1910), de Cándid Serrano Cuadrado; Rhum Vieux (1910-1920), de Destil·leria Parera; Aperitivo Amer Volart (1927), de Corominas Volart, SA. Aquesta última societat tenia la seu a Cornellà de Llobregat; la resta, a Barcelona.

La casa barcelonina Taller de Litografia Antoni Pigrau apareix activa l'any 1868. Inicialment estava a la Ronda de Sant Pere i, a partir de 1885, al carrer del Bruch,

68. L'any 1879 va formar societat amb Josep Sivilla amb el nom de Pigrau i Sivilla. Almenys tres etiquetes es van imprimir a la impremta Pigrau: Anís Francisco Vergés (1880) i Anís del Cazador (1881), del vigatà Francesc Vergés, i Vino Rancio de Alella, del masnoví J. Maristany, que data de principis del segle xx.

La societat barcelonina Reclamos Guillermo Font edita un cartell d'Anís El Tigre, de Destil·leries Lladó. L'obra és de l'artista Carlos Ruano Llopis, feta entre 1915 i 1925. Una segona empresa amb el nom de Reclamos La Poza (La Bañeza) imprimeix un cartell del vi escumós Montaner, del sadurninenc Josep Montaner. L'autor de l'obra és desconegut.

Alexandre de Riquer és l'artista que dissenya un cartell l'any 1901 de Licor Kruger del badaloní Josep Giralt Roig. És imprès a Litografia Utrillo & Rialp de Barcelona.

Pere Manén i Mayol s'associa amb el seu cunyat Francesc Ríos Isabart i funden l'any 1925 l'empresa Gràfica Manén, amb seu a la plaça de Cuba de Mataró. Més tard, en traslladen la seu al carrer Diputació, 116 de Barcelona. Està activa fins al 1965. Un cartell de la marca Anís El Tigre de la casa Destil·leries Lladó d'Arenys de Munt va ser imprès en aquesta impremta. És signat per Géza Géza Zsolt, un pintor hongarès establert a Barcelona.

La impremta Gráficas Llauger, S.A. imprimeix entre el 1930 i 1936 l'etiqueta de la marca Calixtus, de Salvador Oliver Santacana de Sant Sadurní d'Anoia. Trobem un cartell del segon concurs de l'any 1930 de la marca Cinzano. A canvi de comprar el producte, es podia guanyar des d'un cotxe fins a rellotges, maletes o altres objectes. És imprès per la casa esmentada. Els tallers Llauger estaven al carrer Enric Granados, 49 de Barcelona.

Josep Thomas i Bigas funda un establiment de litografia l'any 1876 al carrer d'Aribau; més endavant es trasllada a la Gran Via. L'any 1888 instal·la tallers nous al carrer Llúria, 144, de Barcelona: la societat J. Thomas i Cia., dedicada a les impressions. Una etiqueta de Vermouth Seco, de la reusenca Mayner i Pla va ser reproduïda en aquests tallers entre els anys 1895 i 1905.

La casa Bobes fou fundada per Enric de Bobes Ribosa (1848-1915), iniciat en el món del gravat a l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona juntament amb el seu germà Alexandre. El 1890 l'empresa es trasllada al passatge d'Escudellers, 7, i el 1904, al carrer Balmes, 54 de Barcelona. Arcadi Bobes, fill d'Enric, secunda el seu pare. Tenien una societat comanditària sota la denominació Bobes i Cia., activa fins al 1915. La impremta Gràfica Bobes desapareix l'any 1978.¹⁸

L'any 1892 Gràfica Bobes imprimeix una etiqueta de Vermout C. B. Dematteis y Perucchi (Barcelona). El 1911, una altra etiqueta d'Anisado Refinado de l'empresa

18 <<https://archivo-agr.blogspot.com/2019/09/graficas-bobes-el-cartel-de-cine-y-la.html>> [Consulta: 16 de maig de 2023].

badalonina Costa i Cia. També una etiqueta de malvasia de Sitges de Josep Ballester Sisteré datada l'any 1924 i un cartell dels anys vint del segle passat de la casa sitgetana Miquel Riera.

Typographie et Lithographie F. Allier Père & Fils és una empresa de Grenoble que va editar en els anys 1908 i 1909 fins a quatre etiquetes de les marques de licor Gde. Chartreuse i L. Garnier encarregades per Alberto León Rey. El fet que el producte originari fos francès en devia facilitar els contactes amb aquests impressors.

En la descripció de la marca Anís Barcino (1888) de Faig i Ros hi diu «Lit. (Litografia) Alma de Figueres». No ha estat possible trobar més dades.

La impremta litogràfica barcelonina J. Amigó va editar diverses etiquetes de destil·lats i anisats: Anís Santiago (1902), de Jaume Calsina Cruells; Anís del Tauro (1903), de Tomàs Aymerich Pujol; Anís Pierrot (1909), de Maristany i Font, i Bitter Montfort (1910-1915), de Carles Montfort Guiu.

La societat targarina Doncel i Pera inscriu l'any 1909 Anís del Rey Moro. L'etiqueta consta que fou estampada per la impremta Argemí, sense ubicació.

Francesc Molins Unda l'any 1893 encarrega dues etiquetes: Vermouth Torino i Anís de la Cotorra a la impremta Ramon Estany, situada al carrer Sant Ramon, 5. En aquest mateix indret hi havia instal·lada la societat Litografia Ribera i Estany, datada des del 1881 (Soler, 2020: 412).

P. Griera és una altra impremta barcelonina que funcionava a les darreries del segle XIX. L'any 1892 va editar l'etiqueta d'Anís Japonès del sadellenc Josep Feliubadaló. Rom Superior Carta Blanca de la societat badalonina Garriga Hermanos contracta l'empresa F. Muñoz de Málaga per a l'emblema de la casa, editada el 1899.

L'etiqueta Anís Sant Jordi, de Teresa Carbó, fou editada el 1927 per Joan Gener. A Cassà de la Selva hi apareix un Joan Gener i Roca, d'on era la casa de licors esmentada, sense poder-ne establir la relació. El sitgetà Bartomeu Carbonell Batlle encarrega l'any 1925 una etiqueta de la marca Moscatell de Sitges Alfonso XIII a Bonaventura C. Gener, aparentment sense connexió amb l'impressor anterior.

Josep Ballester Sisteré va encomanar als anys vint un cartell publicitari a la casa valenciana de Simeó Durà per a la marca Moscatell de Sitges. D'aquesta mateixa impremta és un segon cartell de Vermouth Aquila Rossa de Quinquer i Ventosa, que data entre 1910 i 1915.

El dibuixant català Antoni Utrillo Viadera (1867-1944) pinta un cartell de la marca Cognac Barbier (1898) del representant barceloní J. Canals Llambí. L'any 1905 fa un cartell publicitari de la marca Anís Vinyals, del vilafranquí Antoni Vinyals. Més endavant, el 1910, un cartell de Calisay de l'arenyenca Destil·leries Mollfulleda. També un cartell de Cava Codorniu, a més d'un cartell de la marca francesa Champagne Mer-

cier (1896) estampat a la impremta valenciana Ortega. Va fundar i dirigir la litografia Utrillo & Rialp.

No s'ha de confondre Antoni Utrillo amb un cosí germà de nom Miquel Utrillo Morlius (1862-1934), enginyer, pintor, decorador, crític d'art i vinculat a Ramon Casas i Santiago Rusiñol. Aquest darrer pinta una escena que representa un dinar nadalenc per al concurs de cartells de 1898 convocat a Madrid i organitzat per la casa Codorniu. L'obra no fou guardonada.

L'única etiqueta de les Illes Balears documentada és de la població de Marratxí. És una etiqueta no registrada de la Fàbrica d'Anisats de Pere Cañellas. És obra de Litografias Artística i data entre els anys 1900 i 1915.

Armando Duranceau és un impressor instal·lat a finals del segle XIX a Barcelona, al carrer Diputació 333, i més endavant al carrer Indústria, 226. L'any 1894 imprimeix l'etiqueta de la marca Liqueur Saint Paul, d'Ernest Saint Paul. El 1912 Santiago Millet Maristany registra la marca Anís Tauro; l'etiqueta és de la impremta Ausso i Pla del carrer Pelayo de Barcelona.

Roura i Cia. és una altra impremta de litografia amb seu al carrer Ample, 25 de Barcelona. En aquesta casa es va fer l'etiqueta d'Anís Gloria (1893) del badaloní Enrique Rombouts. Es tracta d'un dibuix molt acurat i detallista. A l'etiqueta, sota el nom de Badalona, hi diu: «Moline fecit.» Es pot tractar de l'il·lustrador i pintor barceloní Manuel Moliné Muns (1833-1901).

Els germans badalonins Pere i Francesc Costa Clapés fan imprimir les marques Destilación Especial de Anisado Refinado (1911 i 1912) i licor Cáliz (1916) a la impremta Rodés de Barcelona.

Les caves Mont-ferrant de Blanes utilitzen una etiqueta per a la marca Champagne Mont-ferrant, datable entre 1915 i 1925 i convertida en cartell. És obra de l'artista valencià Pascual Capuz Mamano (1882-1959) i estampada a la impremta barcelonina Josep Huguet Bosch, successor d'Inglada i Cia.

Impremta litogràfica Francisco Madriguera és el nom d'una altra empresa d'impressors que estava situada al carrer Provença, 334 de Barcelona. El fundador va ser el barceloní Francesc Madriguera Haase (1873-1938). A principis dels anys vint del segle passat estava al carrer de les Corts, 419-421 amb la denominació Artes Gráficas Francisco Madriguera. La seva especialitat, segons un anunci publicitari, eren els treballs comercials amb dibuixants exclusius.

En el buidatge de marques apareixen fins a cinc marques de vins i licors impreses per Madriguera entre els anys 1900 i 1917. Narcís Truillet Teixidor encarrega l'any 1906 dues etiquetes per a les marques Vino Quina Ferruginoso Múnera i Vino Peptona Múnera. Vermouth Yzaguirre de Reus és una altra etiqueta impresa per Madriguera al voltant dels anys 1900-1910. El barceloní Josep Padrisa l'any 1908 encarrega un

dibuix d'Anís La Verdad. Finalment l'emblema de la marca Sulfat de Coure Garriga, amb seu a Malgrat de Mar, va ser imprès per la mateixa empresa.

Els germans Lluís i Carles Barral Nualart a finals del segle XIX tenen l'empresa Gráficas Barral Hermanos. L'any 1911 es fusionen amb Litografia Seix —fundada per Victorià Seix Saura el 1905— i creen Industrias Gráficas Seix i Barral Hermanos. L'empresa es va dedicar a la impressió de llibres de text, mapes escolars, emblemes, etiquetes i cartells. D'aquí que l'any 1929 es convertís en la impremta oficial de la publicitat de l'Exposició Universal de Barcelona.

De finals del segle XIX és una etiqueta de la marca Vino Vermouth de la reusenca vídua de Lluís Quer. Porta el segell Barral. Destileria San Francisco de Badalona encarrega l'any 1903 una etiqueta de Licor Angelus a la societat Barral Hermanos. Un cartell publicitari de les marques d'Anís Pierrot i Ron La Sultana de Maristany i Font va ser encomanat entre els anys 1910 i 1920 en aquesta mateixa casa.

De la casa Gráficas Seix és un cartell publicitari d'Anís Morel, fet entre els anys 1906 i 1910. L'autor és Evarist Mora Roselló. La nova societat Seix i Barral continua amb la impressió d'etiquetes de licors i destil·lats. Del període 1905-1924 en són dues etiquetes: una de Fine Old Jamaica Rhum del reusenc Musté Gili i una altra de licor Santa Ana de Salvador Moya Borrut. També editen diversos cartells: Licor Chartreuse (1910-1915) d'Alberto León Rey i un de Freixenet de la casa Pere Ferrer Bosch, fet als anys vint del segle passat.

Joan Bastard Boté funda el 1877 la impremta Litografia J. Bastard al carrer Lancaster de Barcelona. A la mort de Joan Bastard, l'any 1912, els seus fills Fèlix i Román Bastard Vila passen a anomenar-se Talleres de Litografia Hijos de J. Bastard. Més endavant la denominació és Litografia F & R Bastard. Com a taller especialitzat en impressió gràfica comercial va editar prop d'un miler d'etiquetes, targetes, cartells, fulls.¹⁹

Hi ha dues etiquetes de marques registrades que es van fer en aquesta impremta Bastard. Menta Barrau (1910-1920) de destil·leries Regent de Montgat i Moscatel Maristany d'Amadeu Maristany Oliver, feta per Bastard F.R. el 1924. L'any 1924 el lleidatà Pere Mor Barrull fa imprimir a la impremta Mariana de Lleida l'etiqueta del licor Estomacal Wilson. Josep Germà Homet el 1925 encarrega una etiqueta de la marca Anís del Tàup a Tipografia Montserrat, situada al passatge Prunera, 1 de Barcelona.

Una de les etiquetes publicitàries de Vermouth Parera, no registrada, va ser impresa entre els anys 1910 i 1920 pel milanès Carlo Belloni. La casa italiana fou fun-

¹⁹ <<https://ajuntament.barcelona.cat/museudeldisseny/ca/centredoc-archive/fons-litografia-f-y-r-bastard>> [Consulta: 18 de maig de 2023].

dada l'any 1872 i feia tota mena d'impressions; aprofitava el vapor per fer funcionar la maquinària.

La societat Litografia Mallofré y Domingo l'any 1874 estava situada a la plaça de Sant Miquel, 3 de Barcelona. Un any després, l'empresa apareix a nom de Pau Mallofré Botifoll amb un taller d'impressió de targetes, circulars i factures. Més endavant tenia un segon local al carrer Avinyó, 24. El 1887 s'anuncia a la premsa que disposava d'un complet assortiment de marques i etiquetes de tota mena per a ampolles de vins i licors (Soler, 2020: 462).

De la casa Mallofré només es pot documentar una única etiqueta impresa i registrada l'any 1892 de la marca *Vino Bordeaux* de la societat cerverina Jené i Capell. En canvi, d'aquest taller en van sortir una gran quantitat d'etiquetes sense registrar de marques com *Tinto Alella*, *Vi Málaga*, *Vi Macabeo*, *Rhum*, *Crème de Canelle*, *Vieux Cognac*, *Crema de Menta*, *Jamaica Rhum*, *Anisette de Bordeaux*, *Ron Escarchado*, *Vino Marraschino* i *Vino Noyó*.

Destil·leria Cisa del Masnou edita dos cartells publicitaris anònims: *Vermouth Cisa* (1920-1925), imprès per C. Sabadell, i *Licor Ferro Quina Manón* (1925), de Gràfica Manén, ambdues amb seu a Barcelona. La marca tarragonina de vi *Mostelle de Rafael Escofet* va encarregar un mínim de dos cartells que porten la signatura Tusell. Els germans barcelonins Josep i Antoni Tusell Ribas s'especialitzaren en el disseny d'etiquetes, marques i cartells i a algun dels dos se li pot atribuir els dos cartells.

El 1913 la societat Fills de Jaume Serra fa imprimir l'emblema de la marca *Vins Jaime Serra* a l'empresa A. Trüb i Cia. August Johann Trüb tenia el taller gràfic a Suïssa, activitat que havia iniciat amb el seu cunyat Jakob Müller-Suter a la direcció del taller del seu sogre, i a partir del 1903 sota el nom d'A. Trüb & Cie. Als anys vint del segle xx la casa Trüb tenia Ignasi Roeslin com a representant a Barcelona. D'aquesta casa són diversos cartells de marques, com *Bitter Campari* o *Vermouth Torino* de Lluís Hernández Tassó.

La marca de rom *Rhumprat* registrada el 1926 per J. Prat de la Riba (Rodonyà) conté un dibuix signat amb el pseudònim Bonaparte. Va ser editat com a cartell per Reclamos Vilaró. Aquesta empresa publicitària, amb Joan Vilaró al capdavant, es va inscriure l'any 1923 i feia tota mena d'articles publicitaris: cartells, figures, calendaris o, llapis.²⁰ El 1928 va ser absorbida per Reclamos Arrufat, S.A. De la impremta J. Vilaró també és un cartell publicitari dels anys vint de la fàbrica barcelonina de licors i destil·lats de *Quinquer* i *Ventosa*. També va imprimir altres cartells molt originals als anys trenta, com el de l'aperitiu *Rossi*.

²⁰ BOPI, núm. 890, 1 d'octubre de 1923, p. 1815.

A Saragossa l'any 1882 hi havia l'impremta de Fèlix Villagrasa, activa fins ben entrat el segle xx. També hi ha una segona impremta de nom Villagrasa amb seu a Madrid. Una etiqueta de xarop de maduixa de Francesc Fortuny Julià va ser editada entre 1900 i 1910 per la impremta Villagrasa.

La fàbrica manresana Destil·leria Feixas, entre 1920 i 1930 encarrega un cartell a la impremta barcelonina Sirven. L'autor és Gaspar Camps. En una escena de nit s'hi veu una noia somrient que sosté a les mans una carbassa que desprèn llum (Carulla, 1994: 328).

La impremta litogràfica Blasi amb seu al carrer Gran Via de les Corts Catalanes, 364 de Barcelona edita l'any 1892 l'etiqueta de marca de vins Vilafranca, de Jaume Torres Vendrell. Dos anys després, el 1894, la marca de vins Can de Ròmul Bosch Alsina n'edita una etiqueta representativa. Sembla que la impremta i taller d'impressió havien estat fundats per Blasi Esteve i Benet.

Societat Busquets i Vidal estava formada per Josep Busquets i Bonaventura Vidal. Consten dues seus de l'empresa: al carrer de Sant Ramon del Call, 11 i al carrer de l'Om, 8 de Barcelona (Solé, 2020: 368). Tipolitografia Busquets i Vidal el 1888 imprimeix l'etiqueta de la marca Anís del Macaco del badaloní Joan Busquets Folch. Un any més tard edita les etiquetes d'alguns dels xarops de Francesc Fortuny Julià. La marca Cidrèlica, d'un d'ells, és editada l'any 1894 per Michel Levy & Fils.

3.2 Municipis, fabricants i marques de fàbrica

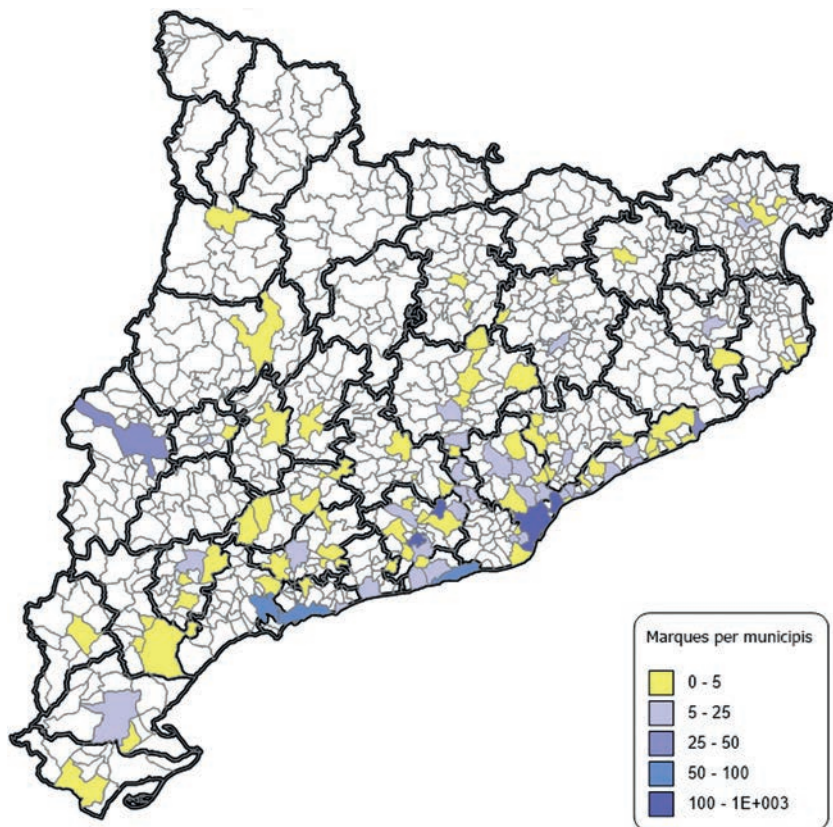
El buidatge del BOPI ha donat com ha resultat un total de 2.350 marques de vins, licors i destil·lats entre Catalunya i les Balears. Cal tenir present que sempre es parla de marques registrades, que no és el mateix que comercialitzades i no registrades. Segurament el resultat es podria triplicar o quadruplicar sense gaire dificultat. Però per què passava això?

Inscriure's en el Registre de la Propietat no era la bicoca i era un procés lent que podia durar mesos. Normalment calia encarregar el dibuix de la marca a una impremta, i aquest dibuix era fet per un professional del dibuix i la pintura amb honoraris. Després s'enviava una proposta de marca a Madrid amb un model fidel de la mateixa marca en suport paper amb tota la informació. Aquest emblema no podia estar repetit per una altra marca registrada. Si la nova marca s'assemblava a una altra en el nom o el dibuix, es donava un termini per fer-hi les esmenes oportunes; si no era així, es denegava.

En les marques hi prevalia la llengua castellana; no es podia utilitzar el català, si bé alguna marca va poder registrar el nom en català per descuit del registrador. Es curiós, però es permetia registrar marques de noms en anglès o francès. Si tot era

correcte, la marca s'inscrivía amb la condició de pagar unes quotes periòdiques; si es deixaven de pagar s'anul·lava. Tenia una validesa de vint anys, passat aquest termini s'havia de renovar.

Marques registrades a Catalunya

Entre Catalunya i les Balears es van registrar una gran quantitat de marques. Però, quan es van fer aquestes inscripcions lligades a l'augment de l'activitat econòmica de vins, licors i destil·lats? En el quadre 4 s'aprecia un creixement important de registres a partir del 1867 i fins al 1902, amb més de 600 marques, un 25,5% del total. Fins al 1923 és quan se n'inscriu el màxim nombre, amb més d'un miler (43,1%). En els quinze anys següents també hi ha un degoteig important amb més de 700 registres (31,4%), només aturat pel conflicte de la Guerra Civil.

**Quadre 4. Marques registrades de vins, licors i destil·lats
a Catalunya i les Illes Balears**

<i>Anys</i>	<i>Total marques</i>	<i>%</i>
1867-1878	8	0,3%
1879-1902	593	25,2%
1903-1923	1.015	43,1%
1924-1939	738	31,4%
TOTAL	2.354	

Quin paper va representar cada demarcació en tot aquest procés publicitari vinculat a la nova societat de consum? La província de Barcelona i sobretot la Ciutat Comtal capitalitzen i aglutinen l'activitat comercial vitivinícola molt per sobre de la resta de poblacions. El quadre 5 evidencia aquestes diferències notables. Barcelona registra 1.857 marques (79%). En segon lloc, hi ha Tarragona, amb un total de 229 inscripcions (9,73%). A les Balears consten un total de 122 registres (5,20%). Segueixen, en ordre decreixent, Girona, amb 84 (3,57%), i Lleida, amb 58 marques (2,46%). De tota manera s'ha de ser caut amb les dades perquè molts fabricants no registraven totes les marques o bé no n'inscrivien cap.

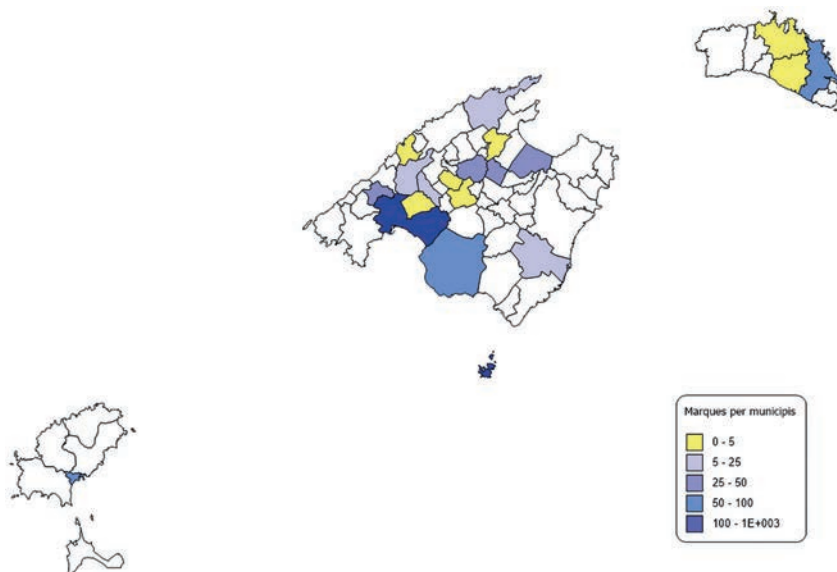
**Quadre 5. Marques registrades de vins, licors i destil·lats
províncies catalanes i Illes Balears**

<i>Demarcació</i>	<i>Total marques</i>	<i>%</i>
Barcelona	1.860	79,00%
Tarragona	229	9,73%
Balears	123	5,23%
Girona	84	3,57%
Lleida	58	2,46%
TOTAL	2.354	

Genèricament es registren marques de vins, licors i destil·lats. També s'ha de precisar que el nom d'una marca podia servir per comercialitzar diversos productes a la vegada, no només relacionats entre si. Per exemple, Lluís Carulla el 1939 inscriu la marca Gallina Blanca i utilitza el dibuix d'una gallina com a logotip. El nom resulta força familiar perquè es va popularitzar gràcies a les pastilles concentrades de caldo, que ens han arribat fins al present. Amb la mateixa denominació va incloure-hi dues marques més amb les quals diferenciava vins, escumosos, aperitius, mosts, sidres, cer-veses i vinagres, alcohols, aiguardents, rom, anisats, licors i espirituosos.

Centrant-nos en els vins, licors i destil·lats, quin pes va tenir cada article o marca? En el quadre 6 se n'exemplifiquen la freqüència i la cronologia. Això permet establir quan van aparèixer o es van posar de moda els primers vins escumosos, els vermuts, el rom o la ginebra. El pes important recau en els vins, amb un total de 900 referències (29,5%). Segueixen els licors, amb 612 (20,1%) i els anisats en tenen 418 (13,7%). Els vins escumosos també hi representen un paper destacat amb 366 referències (12%).

Marques registrades a les Illes Balears

L'aiguardent en té 171 (5,6%). Segueixen com a begudes força populars el vermut (3,6%) i el rom (3,4%), amb més de cent registres cadascun. De conyac se n'inscriuen 58 marques (1,9%) i de moscatell es fan 40 registres (1,3%). El most es comercialitza a partir del 1916, amb 37 registres (1,2%). També cal destacar, amb menys pes, la malvasia, els vins medicinals, els aperitius, la ginebra, els xarops, el vinagre, l'aiguanaf o la ratafia, entre altres. També hi figuren un total de 21 envasos destinats als vins i licors i 16 marques de productes per tractar la vinya.

**Quadre 6. Freqüència de tipus de productes de les marques vinícoles
Catalunya i les Illes Balears (1866-1939)**

<i>Total</i>	<i>%</i>	<i>Cronologia</i>	<i>Producte</i>
900	29,5%	1867-1939	vins
612	20,1%	1882-1939	licors
418	13,7%	1879-1939	anisats
366	12,0%	1890-1939	vins escumosos
171	5,6%	1894-1939	aiguardent
109	3,6%	1893-1939	vermut
104	3,4%	1890-1939	rom
58	1,9%	1892-1939	conyac
50	1,6%	1895-1939	vinagre
40	1,3%	1906-1936	moscatell
37	1,2%	1916-1939	most
37	1,2%	1882-1924	vins i licors medicinals
26	0,9%	1906-1939	alcohol
25	0,8%	1914-1939	aperitiu
24	0,8%	1889-1923	xarops
21	0,7%	1894-1925	envasos per vins i licors
19	0,6%	1890-1936	ginebra
16	0,5%	1890-1937	productes per tractar la vinya
7		1891-1909	aiguanaf
5		1893-1911	ratafia
3		1912-1925	malvasia
1		1917	whisky
1		1932	vodka
3.050			

3.2.1 Província de Barcelona

Barcelona ciutat va condensar les marques registrades de vins, licors i destil·lats durant el període 1866-1939 (quadre 7) amb un total de 997 entrades. La ciutat centralitzava moltes empreses perquè era l'indret amb més població i consumidors potencials i el port permetia la sortida dels productes cap a l'exterior. Allà on hi havia una certa activitat vitivinícola i bones comunicacions, com el ferrocarril, també es van fer força inscripcions. A Sant Sadurní d'Anoia es registren un total de 178 marques i a Vilafranca del Penedès 121.

En ordre decreixent segueixen Badalona, amb 121 registres, i Sitges, amb 73. Amb 20 registres hi ha Martorell, Mataró, Sabadell, Font-rubí i Tiana. Manresa en té 17. Segueixen Gelida amb 16 i Arenys de Mar amb 15. Amb 10 figuren Cornellà, Hospitalet, Sant Pere de Ribes o Esparraguera, entre la resta.

Quadre 7. Marques registrades a la província de Barcelona (1866-1939)

<i>Població</i>	<i>Total marques</i>
Barcelona	997
Sant Sadurní d'Anoia	178
Badalona	147
Vilafranca del Penedès	121
Sitges	73
Martorell	23
Mataró, Sabadell	22
Font-rubí, Tiana	21
Manresa	17
Gelida	16
Arenys de Mar	15
Cornellà de Llobregat	10
Hospitalet de Llobregat	9
Sant Pere de Ribes, Esparraguera	8
Montcada i Reixac, Alella, Arenys de Munt, el Masnou, Vilanova i la Geltrú	7
Vilassar de Mar, Olèrdola, Sant Esteve Sesrovires, Granollers	6
Terrassa, Cerdanyola del Vallès, Castellbell i el Vilar, Vic, Malgrat de Mar, Berga, Argentona, Montgat, Sant Quintí de Mediona	5
Pineda, Monistrol de Montserrat, Sant Quirze de Besora, Vilassar de Dalt, Òdena	3
Sallent, Santa Eulàlia de Ronçana, Sant Cebrià de Vallalta, Sana Perpètua de Mogoda, Sant Fruitós de Bages, Tordera, el Prat de Llobregat, el Pla del Penedès, Vallgorguina, Mollet del Vallès, Sant Pol de Mar	2
Caldes de Montbui, Canyelles, Capellades, Castellar del Vallès, Santa Margarida i els Monjos, Sant Pau d'Ordal, Sant Martí Sarroca, Esplugues de Llobregat, Sant Feliu de Codines, Gironella, Sant Cugat del Vallès, la Beguda Alta, les Cabanyes, Prats de Lluçanès, Moià, Moja, Gavà	1
Total	1.860

ALELLA

Bruy Gayà, Joan

El 1909 Joan Bruy Gayà presenta la marca Bruy per distingir vins de tota mena. L'etiqueta és de forma rectangular i d'estil modernista. El dibuix és obra de l'il·lustrador igualadí Gaspar Camps Junyent. L'any 1939 Evarist Vallés Granell, Martí Colomer Bruy i Josep Bruy Arisa inscriuen la marca Vins Alella.

A Alella hi ha el mas de Can Bruy, documentat des del segle XVI, d'on provenen els Brull, més endavant *Bruy*: Josep Bruy (1804), Antoni Bruy Torrentbó (1863) i Josep Bruy Ragés (1893). Els Bruy van vendre la casa Bruy a Ricard Baciana Samperra a mitjans del segle XX.²¹

Probablement Joan Bruy Gayà va néixer en aquesta casa d'Alella fundada el 1804. El 1943 Josep Bruy Arisa elaborava i comercialitzava Vinos Bruy Alella amb el tradicional vi blanc Ambar Bruy i vi dolç Oro Viejo. L'any 1952 la societat mercantil Alella Bruy Limitada, amb seu al carrer Torrent Vallbona d'Alella, va fer suspensió de pagaments.²²

Poch Munné, Cristòfol

Cristòfol Poch Munné l'any 1922 inscriu la marca Vinos Legítimos de Alella, amb el dibuix d'un gos i un cep. Tres anys més tard, el 1925, el seu germà Bonifaci registra una marca de vins escumosos amb el nom de Reyet.

Sindicat Agrícola Alella Vinícola

El 1906 es funda el Sindicat Agrícola Alella Vinícola. A l'inici el sindicat agrupava 54 associats, que sumaven un total de 513.000 ceps.²³ Principalment elaboraven vins blancs de pansa blanca i garnatxa blanca, tradició que encara es manté en l'actualitat. Aquest mateix any l'entitat encarrega la construcció d'un edifici modernista a l'arquitecte barceloní Jeroni Martorell i Terrats per allotjar-hi la seu i produir els vins dels associats. Aquests últims eren principalment de la població d'Alella, però també del Masnou, Teià i Tiana. A més, els socis havien de tenir més d'un miler de ceps cadascú i aportar-hi tot el raïm. Inicialment el sindicat fou presidit per Josep Maria de Bofarull, baró de Ribelles.

Al febrer de 1907 demanen registrar el dibuix de la marca de fàbrica, imatge que identificarà el Sindicat Agrícola Alella Vinícola fins a finals dels anys vuitanta. Sembla

²¹ <<http://lescasedalella.cat/casa/4216/can-bruy/historia>> [Consulta: 19 de febrer de 2023].

²² BOE, núm. 197, 15 de juliol de 1952, p. 1992.

²³ <<https://patrimonicultural.diba.cat/print/pdf/node/37214>> [Consulta: 5 d'octubre de 2022].

que la primera ampolla de vi s'embotella el 1910, sota el nom de Marfil. Però no és fins al 1927 que registren la marca amb el nom de Marfil i, més tard, el 1938, en plena Guerra Civil, amb el nom Marfil-Most. El motiu d'inscriure la marca comercialitzadora era garantir la viabilitat de la producció, aconseguir l'excel·lència i posar fi al comerç fraudulent i a l'apropiació indeguda del nom i la fama dels vins d'Alella.²⁴

ARENYS DE MAR

Gurri i Companyia

Les referències de la societat Gurri y Compañía, Sociedad en Comandita són molt escasses. El 1914 registra una marca de licor amb la denominació Likewise, licor fet a base de calissaia, que es mantingué activa fins al 1935. També intenta registrar una segona marca amb el nom de Calisay —la marca que comercialitzaven els Mollfulleda— però, lògicament, és denegada.

Mollfulleda, Magí

El 1896 a Arenys s'habilita un espai, en un antic molí fariner, per acollir-hi les destil·leries del licor Calisay. L'artífex d'aquesta fàbrica és Magí Mollfulleda Jas (1853-1913), que després de fer fortuna a Puerto Rico, on havia entrat en contacte amb la indústria dels licors destil·lats, el 1897 compra la patent del licor Calisay.

A l'abril del 1897 la societat Riambau, Canony i Companyia —ara en mans de Pau Riambau i de Manel Martí— és traspassada a favor de Magí Mollfulleda amb tota la maquinària, licors i ampolles per un import de 3.100 pessetes. En el contracte de compravenda també s'hi inclou el certificat de propietat de les marques Calisay, Ferroquina i de l'anís La Criolla. D'ara endavant els antics propietaris també renuncien a fabricar aquests licors.

El 15 de desembre de 1900 Magí Mollfulleda presenta la patent d'invenió del licor anomenat Calisay i es registra amb una durada de vint anys. D'altra banda, porta al registre la marca Calisay, representada per una etiqueta amb la forma de l'ampolla i un collarí. La patent li és concedida el 16 de gener de 1901. Les dues marques, però, li són denegades perquè s'assemblen a unes altres de registrades el mateix mes de desembre. Resulta que Manel Martí —un dels antics socis de Riambau, Canony i Companyia que havien renunciat expressament a la fabricació d'aquest licor— s'havia avançat i havia registrat, el mateix mes de desembre, la marca Calisay i el model d'ampolla. Però la jugada li sortirà malament.

Magí Mollfulleda recorrerà al jutjat la competència deslleial d'en Manel Martí i el seu fill Eusebi, que intentaven aprofitar-se del nom comercial i de la coneixença que

24 <<https://lescasedalella.cat/historia/4266/el-naixement-de-lalella-vinicola>> [Consulta: 5 d'octubre de 2022].

tenien de la fabricació del licor Calisay. La marca Calisaya i el model d'ampolla seran anul·lades un any després. Finalment, el 1904 té lloc el judici a Barcelona, que dona la raó a Mollfulleda per la intrusió dels blanencs. Aquests darrers són condemnats a satisfer una quantitat econòmica pel perjudici ocasionat.

El 1903 Magí Mollfulleda presenta al registre la marca amb la denominació Queen's Victoria Rum, però li és denegada. En canvi, ara sí que li és registrada la marca amb la forma d'ampolla de l'apreciat licor Calisay. El 1909 inscriu novament el nom de la marca Calisay i el licor Montrodon. Al voltant de l'any 1910 encarrega un cartell a l'artista Antoni Utrillo. També destaca un segon cartell modernista, obra de Jean Dorée.

Amb la mort de Magí Mollfulleda, el 1913, la seva dona, Maria Congost Burgas (1864-), i els seus fills continuen amb la producció de licors. Al novembre d'aquest mateix any registren la marca de licor Yasilac, que és el nom *Calisay* escrit a la inversa. El 1931 Santiago Mollfulleda Congost registra la marca de licor Gong, i entre els anys 1933 i 1936, una segona marca de conyac amb la denominació Gran Parral.

Amb el nom de Destil·leries Mollfulleda, SA es van registrar dues marques més de licors: Delfin (1935) i Condestable (1938). L'empresa, a més del Calisay, va comercialitzar altres marques de licors i derivats, sense registrar. Així, en un anunci publicitari del 1932 la societat comercialitzava licors que es van fer molt populars en les sobretauls i els bars, com la ginebra aromàtica i la *dry gin*, el rom Rhum K.O., l'anís Anisete, el Peppermint i la crema de menta, el curaçao, la crema de cacau, el conyac Cherry Brandy o el Kirsch Pur.²⁵ Més endavant van treure al mercat productes com el marrasquí, la crema de cafè i moca o la crema de mandarina, entre altres.

ARENYS DE MUNT

Lladó Urpina, Enric

Enric Lladó i Urpina (1874-1936) era fill de Pere Joan Lladó i Anglès i d'Eugènia Cristina Urpina i Llorea, naturals de Mataró. Provenia d'una família d'empresaris que es dedicaven a la fabricació d'hams de pesca. El 1868 Pere Joan Lladó construeix una destil·leria de licors al carrer Ample, núm. 30 d'Arenys de Mar. Anys més tard, el 1890, la família Lladó es trasllada a Arenys de Munt. En aquesta població hi compren una casa al carrer de l'Olivera, núm. 19 per instal·lar-hi la destil·leria i la residència habitual.²⁶

Una manera de projectar el negoci era presentar-se a certàmens de mostres de productes vinícoles. Així, els Lladó participen en alguna de les exposicions internacio-

²⁵ *La Publicitat*, Barcelona, 23 de desembre de 1932.

²⁶ «Enric Lladó i Urpina», *Batec*, núm. 376, abril 2019, p. 31.

nals de l'època. A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) obtenen una medalla de bronze per l'anís del Tigre i pel rom Santiago, i a l'Exposició Internacional de París (1900) reben una medalla de plata.

El 1906 Enric Lladó i els seus germans, Josep i Joan, funden la societat Lladó Germans, amb un capital inicial de 9.000 pessetes, dedicada als productes alcohòlics elaborats. Qui porta la batuta del negoci és l'Enric; de fet, és el que inscriu les marques emblemàtiques: Anís del Tigre (1902), Licor Alpino (1919), Licor Sant Jordi (1923) i Rom Santiago (1927). Aquest mateix any presenta al registre de patents un model d'ampolla de vidre destinat als licors. A més dels productes que hi consten, també va comercialitzar altres licors: aiguanaf o licor de taronja.

Un dels factors clau per arribar al públic fou la publicitat en cartells. Destil·leries Lladó va encarregar cartells en diverses impremtes i cases litogràfiques, com Manen o Reclamos Guillermo Font. De fet, es conserven cartells signats dels artistes següents: Zsolt, Carles Ruano i Joaquim Martra.

ARGENTONA

Abril, germans

Cap al 1840 els germans Jaume i Joan Abril es van establir a Argentona i es dedicaven a la destil·lació de licors. Joan Lluís Abril, delegat i president de Destil·leries Abril, SA, en una entrevista afirmava que, cap als anys vint, els seus antecessors havien comprat la marca i la fórmula Quina-Momo a un tal Garriga (Roman, 2014: 23). Aquesta transacció, però, no consta en el registre de marques ni en el de patents. Aquest Garriga sembla que era l'herbolari barceloní Agustí Garriga Bofill. Aquest últim registra —entre 1893 i el 1921— la marca Quina-Momo i una etiqueta del model d'ampolla que caracteritzava el producte. La societat Abril Germans, al voltant del 1924, ja comercialitzava a ple rendiment la Quina-Momo.

El 1915 la societat Abril Germans registra Anís Glòria, i el 1917 Anís Abril. En un anunci publicitari (1924) l'empresa comercialitzava altres productes destil·lats: Quina-Momo, licor Abril, Rhum La Negra i Vermouth. El 1958 Joan Abril Gual, pare de Joan Lluís Abril, funda Destil·leries Abril, SA i adquireix els drets per fabricar el licor Grand Marnier. Aquest producte es va convertir en el motor econòmic de l'empresa, ja que representava el 80% de la facturació.

Gualba Subirà, Antoni

La fàbrica d'anisats, aiguardents i licors la Industrial Catalana va ser fundada el 1840 per Antoni Gualba Subirà a Argentona. Popularment es coneixia com ca la Fassina. El fet d'estar ubicada a mig recorregut del tramvia d'Argentona a Mataró va ser clau

per instal·lar-hi el despatx al carrer Santa Teresa, 30 de la segona població. De fet, hi ha marques en paper, com la de l'Anís Catalan, en què hi diu «Argentona» i en altres «Mataró». Per fer publicitat de la fàbrica de destil·lats, Antoni Gualba va encarregar un cartell al pintor Gaspar Camps.

El 1890 Antoni Gualba Subirà inscriu la marca Anís Catalan. Una anècdota de la marca Anís Catalan és que el compositor mataroní Antoni Casabella va dedicar-hi una polca per a piano i cant. En la portada d'aquesta creació musical es reproduceix el dibuix de la marca i s'indica que Antoni Gualba Subirà era successor d'Alom (Ramon).

Un any després, el 1891, registra Anís 1º de Mayo, amb una clara referència al Dia del Treball. Aquest anísat va tenir molt èxit entre els clients obrers i republicans, fins al punt que s'exportava a Madrid i Andalusia. A la vegada, inscriu i contraposa a la marca anterior dues marques destinades als carlins, els dretans del moment. En la premsa del 1892 Antoni Gualba anuncia dos licors: Anís D. Carlos de Borbón i Licor D. Jaime de Borbón; ambdues marques van acompanyades de dibuixos dels dos membres de la casa reial vestits de militars.²⁷ També el 1893 declara Licor de los Frailes. Destil·leries Gualba era un negoci familiar. A més d'Antoni Gualba també presenten marques al registre el seu germà Eduard i el seu fill Eduard Gualba Labori. Tanca portes el 1965.

BADALONA

Altadill Ventura, Benet

El badaloní Benet Altadill Ventura, entre els anys 1911 i 1916, presenta tres marques al registre de preparat de sulfat de coure contra el mildiu i altres malalties de la vinya: Anti-criptogàmic, Talco Sulfoferro Cúprico i Souffre Altadill. En les tres marques hi apareix a la part central el dibuix d'un raïm amb un parell de fulles de parra.

Amat i Companyia, Ramon

Ramon Amat i Comellas (1857-1917) era polític i fabricant d'aiguardents i anisats. Tenia la fàbrica al carrer Sagunt, núm. 9. A finals de 1893 la societat Ramon Amat i Companyia registra la marca Anís del Jardín, amb el distintiu d'un aparell de destil·lar. La marca va vèncer l'any 1920.

²⁷ *La Carcajada*, núm. 90, 16 de setembre de 1892, p. 7.

Benet Serrat, Antoni

Antoni Benet Serrat disposava d'una fàbrica d'aiguardent al carrer Beat Oriol, núm. 14. Al febrer de 1896 la societat Antoni Benet i Companyia presenta al registre de patents la marca Anís Venus. En l'anagrama ovalat s'hi veu la deessa Venus, vestida amb una túnica semitransparent i alçant una copa d'anís. L'any 1916 la societat va deixar de pagar la quota al registre de patents.

Bofill i Garriga

El 1914 la societat Bofill i Garriga presenta al registre les marques Rom Piña i Anís Manelich. Josep Bofill Clarà modifica la segona marca i en substitueix el nom sense la lletra final. Un any després, el 1915, registra el licor estomacal Margot, en vigor fins a l'any 1999, i el 1926, una renovació de la marca Anís Manelic, que no consta que hagi expirat. En aquest segon registre de la marca s'hi representa el dibuix del personatge de l'obra teatral *Terra baixa*.

A Josep Bofill el substitueix al capdavant del negoci el seu fill Agustí Bofill. Aquest últim continuarà amb el negoci dels licors i produirà, a més dels ja coneguts Anís Manelic i Licor Margot, Rom Barbacoa, Rom Jamaica, Rom Panchita, Licor Enanito, Absenta, Pipermint i Brandy, entre altres.

Bosch Grau, germans

Joseph Bosch Grau consta inscrit en el padró de l'Ajuntament de Badalona de 1874 com a contribuent industrial i comercial per una tenda de vins i aiguardent i, d'altra banda, per un alambí per elaborar aiguardent. En l'exercici 1878-1879 ja hi figura el seu germà Vicenç Bosch. Segons un diari conservat a l'arxiu de l'empresa, la raó social José Bosch y Hermano va iniciar la seva activitat a l'abril de 1877 (Nieto, 2010: 87).

El 4 de febrer de 1878 la societat demana registrar la marca Anís del Mono i la sol·licitud s'aprova el 30 de juny del mateix any:

Consta la marca en una etiqueta de figura octogonal cromo-litografiada, en cuyo centro y dentro de un círculo hay un mono sentado sobre una caja de embalaje sosteniendo en su mano izquierda una botella y en la derecha un rollo de papel, en el que se lee: *Es el mejor la ciencia lo dijo, y yo no miento*.²⁸

També hi deia que havia obtingut un premi a l'Exposició de Madrid (1877). La utilització de colors vius era tota una novetat. L'etiqueta d'Anís El Mono, d'autor desconegut, va ser molt controvertida, ja que molts veien en el mico que s'hi representa un retrat de Charles Darwin i la interpretaven segons idees de tendència darwinista.

²⁸ *Gaceta de Madrid*, 10 d'abril de 1878, p. 79.

Aquesta primera etiqueta va ser modificada lleugerament a la casa Victor Palyart & Fils de París, especialitzada en cromolitografia industrial artística, comercial i etiquetes de luxe. Els impressors hi van afegir el dibuix de la medalla de plata obtinguda a l'Exposició Universal de París de 1878 i un escut reial —perquè eren proveïdors de la casa reial. A la impremta, però, es van equivocar i, en lloc de la paraula *destilación* van posar-hi *destillacion*. Aquest error no es va esmenar, perquè va servir per detectar possibles falsificacions.

El negoci creix i les relacions comercials a l'estranger s'estableixen en països com Cuba, Puerto Rico, Buenos Aires, Mèxic, Nova York, Hamburg o París. Aquesta expansió també es reflecteix des del moment que la societat José Bosch y Hermano participa en moltes de les exposicions nacionals i internacionals. A més de l'exposició ja esmentada de París (1878) van a Filadèlfia (1876), Madrid (1877) —medalla d'afinació—, Vilanova i la Geltrú —medalla a la perfecció—, Anvers (1885), Saragossa (1885-1886) —medalla de segona classe—, Barcelona (1888) —medalla d'or— i Chicago (1893).

El 1879 els germans Josep i Vicenç Bosch Grau, comerciants badalonins, constitueixen davant de notari la societat José Bosch y Hermano. En el document de constitució hi consta que ja tenien de fa temps una fàbrica d'aiguardent al carrer Eduard Maristany i un despatx al carrer Soledat, núm. 7.

Els germans Bosch no només es dediquen al producte estrella, l'Anís del Mono, sinó que aprofiten la xarxa comercial per vendre'n d'altres, tant nacionals com estrangers. Així, a més dels destil·lats, expandeixen la comercialització de xampany francès, com Moët & Chandon i la marca Vve. Cliquot (Valls, 2004: 941).

La revisió aranzelària de 1891, en què la importació de vins escumosos va passar de gravar-se amb recàrrec de 5 cèntims el litre a 1,5 pessetes, va fer repensar als germans Bosch el negoci de la distribució d'escumosos de procedència francesa i intentar produir-los directament.

Així, Josep i Vicenç Bosch el 1892 s'associen amb Marià Fuster i Fuster —membre d'una de les famílies més rellevants de comerciants i terratinents mallorquins— per produir el seu propi xampany. L'empresa es va constituir com a societat el 1893 amb un capital de 60.000 pessetes (Valls, 2004: 942-943).

La societat Bosch i Fuster registren tres marques, totes d'escumosos: Espuma de Oro (1894), Champagne Sport (1895) i Duc de la Croix (1895). Van provar de fer vins escumosos amb el mètode alemany Reihlen, pensat per treballar en zones d'Alemanya i d'Itàlia. Bosch i Fuster van topar amb la dificultat de trobar un vi base amb condicions sanitàries i enològiques convenients per convertir-lo en escumós, ja que els vins es picaven amb facilitat perquè no havien estat fermentats a baixa temperatura. Van provar de fer vins mallorquins, de Càceres, la Rioja o xacolí basc, sense èxit. Fi-

nalment es van decantar per vins del Penedès i de Bellpuig, i malgrat haver comprat la patent Reihlen, els resultats van ser infructuosos.

També els Bosch van produir escumós seguint el mètode champenoise, assessorats per Albert Thomasin, que treballava per compte de Manuel Raventós, a can Codorniu de Sant Sadurní d'Anoia. Amb aquest nou sistema van aconseguir fer una producció d'escumós òptima entre els anys 1896 i 1898, però continuaven tenint pèrdues. A l'inici del 1900 la societat entra en un procés de liquidació (Valls, 2004: 952-953).

L'activitat de producció d'escumosos la va intentar reprendre Francesc Bosch, fill d'en Vicenç. Va viatjar diverses vegades a la Xampanya per obtenir coneixements i adquirir maquinària competitiva per intentar impulsar-ne de nou la fabricació. El 1904, però, desisteix de produir-ne per les dificultats que comportava i abandona aquesta línia per centrar-se en l'anís.

Els Bosch al llarg dels anys van presentar al registre diversos productes destil·lats, com les marques rom La Negrita (1887), Elixir Selecto Aroma (1894), Excelsior (1901), Anís Bosch (1910), Elixir Imperial (1911), Anís del Mono Blanco (1911), Anisado Refinado (1913) i Ginebra (1917).

Diversos envasos també són inscrits en el registre de marques. Destaca la introducció el 1892 de la característica ampolla diamantada presentada a registre per Jose Bosch y Hermano. El dibuix d'aquesta ampolla de litre s'inspira en un flascó de perfum que encara s'utilitza avui i que copiarien la major part de les altres marques d'anisats. Posteriorment, inscriu envasos amb formes ovalades diferents: el 1925, una ampolla de vidre de mig litre recoberta de vímet; el 1914, un envàs d'un terç i un quart de litre.

Amb la mort de Josep Bosch, el 1897, el seu germà Vicenç es fa càrrec del negoci en solitari. Aquest mateix any convoca un concurs de cartells de l'Anís del Mono —s'hi presenten més de 150 obres— que canviarà el rumb publicitari de l'empresa. Hi participen molts pintors, entre els quals Alexandre de Riquer, Antoni i Miquel Utrillo, Lluís Labarta i, sobretot, Ramon Casas. Aquest últim hi va presentar quatre cartells, tres dels quals, veient la popularitat que havien agafat, serien inscrits el 1911 com a marques registrades.

Els cartells verticals d'en Ramon Casas representen noies alegres i desenfadades —tema iconogràfic del cartellisme del nou-cents—, vestides de *manoles*, de colors molt vius, que agafen una copeta d'anís i interaccionen amb el mico, l'emblema de la marca. Ben aviat els cartells es van reproduir en establiments de la zona i se'n distribuïren a l'estranger, a ciutats com Londres o París. Es cotitzaren a l'alça al costat d'altres pintors reconeguts de l'època com Toulouse-Lautrec (Casals, 1981: 6).

El 21 de maig de 1909 hi ha un canvi generacional a l'empresa: Francesc i Vicenç Costa, fills de Vicenç Bosch, i la vídua Llúcia Costa canvien el nom de l'empresa pel de Societat Bosch y Cia. Se centren exclusivament en la producció d'Anís del Mono.

La fàbrica va estar en mans de la família Bosch fins que el 1974 la va adquirir Osborne, SA, que hi va mantenir tot el procés productiu. El 2021, però, hi va deixar únicament l'elaboració de l'oli essencial i va traslladar la resta del procés a Puerto de Santa María.²⁹

Busquets Folch, Joan

Joan Busquets Folch es va especialitzar en la fabricació d'anís. El 1884 el licorista presenta al registre de marques el producte Anís del Macaco. La marca va ser denegada i dos anys després la va tornar a presentar i finalment es va inscriure. Posteriorment declara la mateixa marca amb alguns canvis, bàsicament en el dibuix central, en què apareix un macaco. En la darrera impressió de la marca registrada, el dibuix de l'animal desapareix per complet.

Clarós Cairó, Pere

A l'Exposició Universal de Viena (1873) hi consta la presència del badaloní Andreu Clarós, que hi presenta un anísat fi doble i dolç. A l'Exposició Universal de Barcelona (1888) Pere Clarós i Cairó obté la medalla d'or per l'aiguardent i rom escarxat. Al registre de marques hi inscriu dos productes destil·lats: Rom Clarós (1907) i Anís del Quetzal (1913).

Comas i Companyia

El 1932 la societat Comas i Companyia registra la marca de licor Vodka Imperial. Posteriorment, les dades de l'empresa desapareixen. A Badalona consten diverses etiquetes de marques: Anís Marta i Kummel, productes destil·lats per la societat Nogueras i Comas. Aquest segon cognom fa pensar que es podia tractar de l'evolució de la primera societat.

Costa, destil·leria

Els germans Pere i Francesc Costa Clapés es mostren actius en l'activitat de destil·lats entre els anys 1882 i 1916. Un cartell publicitari del licor Cáliz —un dels productes

²⁹ <<https://www.museudebadalona.cat/wp-content/uploads/Les-fabriques-perdudes-de-la-fac%CC%A7ana-mari-ima.pdf>> [Consulta: 19 de novembre de 2022].

estrella de la fàbrica— diu que la casa havia estat fundada el 1882. Tenien la fàbrica d'aiguardents i licors al carrer Reial, núm. 183. Sembla que la seva germana Llúcia també estava vinculada a la fabricació d'aiguardents i destil·lats. Era casada amb Vicenç Bosch, fabricant del cèlebre Anís del Mono.

L'any 1882 els germans Costa registren la marca Anisado Pedro Costa y Hermano. Es tracta d'un dibuix d'una persona de color semidespullada i asseguda en botes de fusta que sosté una ampolla del producte. És un dibuix força elaborat, fet per la casa litogràfica Cairell. La marca els serà denegada, probablement per semblança amb alguna altra marca presentada. Al desembre tornen a intentar inscriure la mateixa marca, dibuix i denominació amb una forma ovalada, però també és refusada. Aquest trasbals no els devia importar gaire perquè van continuar produint anís amb un èxit notable.

Anys després presenten al registre diverses marques: el 1911 el producte Ratafia de Azahar i Destilación Especial de Anisado Refinado, aquesta última feta per la casa Bobes; el 1916, el licor Cáliz i Anís del Negro.

El 1920 Josep Costa Forroll, fill de Pere Costa Clapés i de Gertrudis Forroll, torna a registrar la marca Anís del Negro. Dos anys després hi afegeix la marca Anís Badalona. La marca representa mig cos d'una dona ben abillada amb barret que sosté una ampolla del producte. Ambdues litografies són signades per «L BRU-NET», les quals són obra del dibuixant i aquarel·lista badaloní Llorenç Brunet Forroll, que a més estava emparentat amb els Costa.

Diana i Sabaté, destil·leries

Tal com consta a l'etiqueta, l'empresa va ser fundada el 1882. Estava situada al carrer de Sant Miquel, 24 i al de Sant Isidre. Més endavant es traslladaria a l'edifici d'Eduard Maristany, ubicat entre la via del ferrocarril i la platja. Aquest indret el 1895 també havia estat ocupat per la destil·leria Perret, E. Dannaud i Companyia.

El nom de l'empresa era Garriga i Cia. i era regentada per Miquel Garriga i Josep Costa Garriga. Produïa anisats i licors, utilitzava la marca España i el 1883 ja era proveïdora de la casa reial. El 1888 obté una medalla de plata pels licors presentats a l'Exposició Universal de Barcelona. El 1895 Garriga Hermanos presenta al registre Rom La Esclava. Després inscriu Rom Superior Carta Blanca (1899); el dibuix de la marca apareix junt amb la marca de rom Carta Blanca de Bacardí i Companyia.

El 1905 Josep Garriga, successor de la societat Garriga i Cia., registra la marca Anís España. Cinc anys després la societat és traspasada a un nou propietari. Al voltant del 1910 agafarà les regnes de l'empresa Pere Sabaté Curto (Tortosa, 1887 – Badalona, 1943). Durant quinze anys, aquest industrial i polític es dedicarà al negoci de la fabricació de licors i destil·lats. En aquesta època el negoci prospera i s'amplia.

Primerament al març de 1910 sol·licita el registre de la marca dels licors Gurugú i Mimó. A l'octubre del mateix any inscriu la coneguda imatge de l'Anís Diana, que mostra la deessa de perfil, amb l'arc a la mà, a punt de disparar una fletxa i acompanyada d'un gos.

El fabricant Sabaté va sol·licitar el reconeixement de diverses marques: l'any 1911 de Rom Cingara, Rom Sultana i Anís España (1911); vins Regina (1916); whisky Red and Green (1917); Rum Tirbus (1919); tres marques de vins espumosos: Lusset (1919), Nobili (1919) i Chateau St. Paul (1919); rom Tirbus (1920), i encara el 1923, dues marques més d'escumosos: Goût Français i Grand Vin.

Chateau des Avetsés una marca de vins reserva registra el 1922 per Pere Sabaté Curto. Consisteix en un escut amb un trèvol i un cometa. També hi diu «Montgat». Ell mateix any inscriu el vi escumós Gran Vin de Luxe. A la part superior de l'emblema hi diu «Elite», amb el dibuix d'un cap de cérvol al damunt d'una corona. A més del nom de la marca, hi diu «J. Schilt (Pauls)».

El 1924, quan Pere Sabaté era alcalde de Badalona, es va retirar del negoci i el va traspasar a Eduard Garriga Martí, fill d'un matrimoni anterior de la seva dona Cinta. El cognom fa pensar que, amb tota probabilitat, Cinta era vídua d'un dels antics propietaris de la fàbrica. Eduard Garriga va utilitzar assíduament la marca Diana i va sol·licitar utilitzar-la per a productes diferents de l'anís, com xarops, aiguardents i licors de tota mena.

Entremig apareix Antoni Garriga Campins —no se sap si tenia algun vincle familiar amb els Garriga. El 1927 registra l'Anís del Sot, amb seu empresarial al carrer Sant Pere, núm. 27.

Eduard Garriga inscriu de nou la marca d'Anís Diana el 1931 i també en comercialitza d'altres; així es desprèn de la publicitat d'etiquetes que porten el seu nom, sense registrar, com el licor Cualquiercosa o Brandy Diana.

Feuillantine, Destillerie

Aquesta destil·leria francesa nascuda al voltant del 1893 amb seu a Llemotges instal·la una seu de distribució a Badalona. De fet, aprofita la bona reputació d'aquest licor per expandir el seu producte estrella: la Feuillantine, presentada al registre de marques el 1897. La marca consistia en una ampolla de vidre ample a la part de baix amb un coll llarg i ondulat.

La tradició del licor Feuillantine prové de segles enrere. Els monjos Feuillants de l'abadia de Sant Martí de Llemotges elaboraven aquest licor llegat per emigrants venecians. Les famílies llemosines van recollir l'elaboració d'un llibre del segle

xvii conservat pels monjos. El 1894 la producció d'aquest licor arribava als gairebé 380.000 litres.³⁰

A principis del 1899 l'empresa Destillerie Feuillantine, SA presenta al registre cinc marques més: Anís Camama, Cognac Edilberto, Fine Champagne Vieille, Rhum Vieux i Royal Cognac. No sembla, però, que aquestes darreres marques tinguessin acceptació en el mercat, ja que van ser anul·lades del registre. Tan sols va perdurar el licor Feuillantine; la marca consta activa fins al 1918.

Giralt Roig, Josep

El 1893 la societat J. Giralt i Cia. registra fins a set marques: licor Absinthe, Ginebra El Cascabel, Rom Matanzas i Vermouth; Rafatia de Nuez, Old Rum Lady i Anís Perla; un any després presenta les marques Agua de Azahar i Cognac, i el 1895, Liqueur Charmeuse i Anís Perla.

A partir del 1899 qui inscriu les marques ho fa com a Josep Giralt Roig. Així el 1899 registra el nom Anís Perla; el 1900, Licor Kruger; el 1901, el nom Anís Perla; el 1902, Vermouth a l'estil francès; Vermouth a l'estil de Torí i el nom Licor Krüger; el 1908, licor Carabanchel Montserrat, i el 1909, un dibuix d'un envàs de licor de vidre.

Les il·lustracions de les marques segueixen els corrents de l'època, amb dibuixos vistosos. Així, l'Anís Perla era una ampolla diamantada i els dos vermuts imitaven l'estil de les il·lustracions italianes. Algunes marques es guarnien amb medalles obtingudes en exposicions internacionals.

La seu de la destil·leria estava a la plaça Roca i Pi, 6. Tot i així, alguns dels seus productes es van mantenir molts anys al mercat licorista, per exemple: el licor Krüger, fins al 1957; l'Absinthe i el Vermouth, fins al 1975, i la Ratafia de Nous, fins al 1994.

Lapeyre i Medina

El 1903 Lapeyre i Medina registren una única marca de producte d'aiguardents, vins i licors. La marca consisteix en un dibuix, sense cap nom que l'identifiqui. S'hi representa la unió o confraternització del comerç, l'agricultura i la indústria. Una dona jove dona la mà a un noi.

³⁰ «La Feuillantine de Limoges», *Figaro*, núm. 164s, 13 de juny de 1895, p. 4.

Martí Cabot, Jaume

Jaume Martí va ser un polític republicà català, batlle de Badalona dues vegades i estava casat amb Rosa Caba. Com a fabricant de licors produeix quatre licors: aiguardents compostos, aigua de tarongina blanca, ratafia i conyac.

La destil·leria d'anísats i licors de Jaume Martí estava situada a la Riera de Folch, amb despatx al carrer Arnús, 36.³¹ L'any 1912 presenta al registre de marques l'Anís Kanguro, i el 1916, Cognac d'Or.

Miralles Vidal, Eusebi

La fàbrica d'anísats i licors estava situada al carrer Granota, 8. A l'octubre del 1925 Eusebi Miralles Vidal registrava la marca Anís Àguila.

Moliné Folch, Josep

L'any 1909 Josep Moliné Folch va presentar dos noms de marques de licors al registre de patents sense cap mena decoració: Anís Ideal i Amark Mundial-Bitter. La primera marca li fou denegada; la segona li va ser concedida i consta activa fins al 1925.

Pascual Pons, Josep

Entre els anys 1892 i 1893 Josep Pascual Pons registra dues marques d'anís: Anís la Perla i Anisette Mignon. En la primera etiqueta es llegeix «Destil·leria La Perla J. Pascual i Cia.». En la segona marca el nom està disposat en lletra cursiva en diagonal i en un costat hi ha un escut amb una corona. A partir del 1914 consta que la marca ha prescrit.

Rombouts Sabater, Enric

La fàbrica s'emplaçava al carrer Raval, 38. El producte estrella d'Enric Rombouts fou l'Anís Glòria, marca registrada el 1893, acompanyada de dos models d'envasos de vidre, un de registrat el 1894 i el segon el 1900. El gust d'aquest empresari es demostra també en la tria d'un dibuix a color estampat al taller litogràfic Roura i Cia. L'etiqueta és una filigrana, una veritable obra d'art. El dibuix representa una fada amb ales, figura femenina dotada de cabellera, i en una mà alça una copa per beure-hi. S'envolta de flors de colors diferents, motiu floral representatiu del Modernisme.

L'empresari també va registrar dos licors més: Murtra Celis (1896) i Rum Guajiro (1897). A la primera marca no hi ha pràcticament decoració i les lletres estan en

³¹ La Colmena Obrera, 7 de setembre de 1918, núm. 73, p. 4.

cursiva. En canvi, a la segona hi ha dibuixades tres persones de color, dos homes i una dona, que representen la gent que treballava a les plantacions americanes. Sembla que, pels anuncis publicitaris de la premsa, també comercialitzava el licor Crème d'Orange.³²

Aquest productor d'aiguardents i destil·lats no només va abastir el mercat català, sinó que també es va obrir a l'exterior i va participar en exposicions internacionals. Així, a l'Exposició Universal de Brussel·les (1897) va aconseguir la medalla d'or i a l'Exposició Universal de Jerusalem (1898) va obtenir un diploma d'honor i una medalla d'or.³³ A la publicitat de la marca també hi fa constar que era proveïdor de la casa reial.³⁴

San Francisco, destil·leria

Cronològicament Ildefons Viñas Guardiola el 1891 presenta al registre la marca Anís Badalona. La marca a color va ser estampada per l'impremta litogràfica Riera de Barcelona. A la part central s'hi veu un pescador català subjectant un rem i una xarxa sobre un fons del passeig marítim de la ciutat. A la part de baix hi ha la cara i l'anvers de la medalla commemorativa de l'Exposició Universal de Viena, en la qual devia participar. Ildefons Viñas tenia la fàbrica i el magatzem al carrer de la Creu, núm. 23 de Badalona.

A l'Exposició Universal de Barcelona (1888) el badaloní Pere Viñas rep una medalla d'or per Ratafia de Tarongina. No se sap si aquest elaborador de licor tenia alguna relació amb el primer fabricant.

Posteriorment, al voltant del 1900, s'associen tres persones per formar la societat Viñas, Pau i Garcia, que donarà nom a la Destil·leria San Francisco. Aquest mateix any, l'empresa presenta al registre diverses marques: Anís la Uva de Oro, Licor Angelus, Vinos Pau Garcia, amb el mateix núm. de registre 7509, i Anís Viñas i La Piña de Oro. També hi inscriu la marca Ratafia Viñas.

El 1902 la societat canvia de nom a «Alsina i Pau Germans». De fet, registra el nom de l'empresa: Destil·leria San Francisco. Cinc anys després, el 1907, la societat Viñas i Companyia inscriu Anís del Lince i Rom La Guajira.

³² *El Diluvio*, núm. 140, 20 de maig de 1895, p. 2.

³³ *La Esquella de la Torratxa*, núm. 1041, 23 de desembre de 1898, p. 837.

³⁴ *Almanach de La Esquella de la Torratxa*, 1900, p. 197.

BARCELONA

Abril i Biosca

Vermouth Condal correspon a la marca de vermut tipus Torí que va registrar la societat Abril i Biosca l'any 1901. No se sap el temps que va estar en actiu.

Aduanal, Masó i Pujol, SA

Apareix una nova marca per distingir vins de totes les classes, sobretot vins generosos: La Carabella. Es registra l'any 1930. La marca reproduceix el dibuix d'un dels vaixells que Cristòfol Colom va fer servir per anar i tornar d'Amèrica.

Aguiló, destil·leries

El nom comercial de la societat de Josep Aguiló amb adreça al carrer Pelai, núm. 58 de Barcelona es va registrar l'any 1923. Servia per distingir el seu establiment de fàbrica de vins i licors situat al carrer Coello, núm. 95. El mateix any també hi inscriu la marca de licor Estomacal A.B.C.³⁵

Alegre Patau, Francesc

Una de les marques que encara consta en vigor de la nissaga familiar és el rom Alegre XO. En l'anvers de la marca publicitària s'indica que la família Omedes Alegre es va iniciar sota el guiatge de Francesc Alegre Patau, que l'any 1910 va inaugurar a Barcelona la primera fàbrica de producció de rom per a una de les firmes més prestigioses de rom caribeny. Actualment Toni Omedes Alegre és la quarta generació d'aquesta saga familiar que continua amb el negoci de licors.³⁶

Francesc Alegre Patau inicialment tenia la seu al passatge de Sant Antoni Abat, núm. 2 de Barcelona. Registra diverses marques, totes de rom: Ron Santa Fe (1915), Ron Bacardí (1916) i Ron Carta Blanca (1939), que no es va validar fins al 1942. Posteriorment, el 1945, inscriu altres marques: Ron Blanco, Ron Viejo Jamaica i Old Rhum Jamaica. Francesc Alegre consta com a membre del consell d'administració de la Fira de Mostres de Barcelona (1920).³⁷

³⁵ En el BOPI hi consta el nom «Josep Agulló».

³⁶ <<https://www.ronalegre.com/historia>> [Consulta: 16 de desembre de 2022].

³⁷ Boletín de la Cámara Oficial de Comercio e Industria de Salamanca, núm. 1, agost de 1919, p. 2.

Alegrí, Joan i Companyia

Vino-Yap és una marca comercialitzada a finals dels anys vuitanta del segle XIX per la societat Joan Alegrí i Companyia. Aquest licor digestiu va ser inventat pel francès Rosendo Bofill i es componia de quina, escorça de taronja, camamí·la i altres herbes aromàtiques.³⁸

L'any 1888 Joan Alegrí i Cia. inscriu la marca Anís Colon. L'etiqueta és de forma hexagonal, allargada i amb els cantons plans. Conté un dibuix molt detallista pintat que reproduïx l'estàtua de Colom de Barcelona. L'etiqueta és obra d'Eugène Pichot (París).

Un any després, el 1889, registra la marca Anís Cuba. La marca segueix el mateix model anterior. Es tracta d'un dibuix acolorit que reproduïx l'estàtua de Colom de Barcelona. Si bé l'etiqueta no es va signar, és gairebé segur que és obra del mateix autor que la precedent, Eugène Pichot. Finalment aquest mateix any, Joan Alegrí i Cia. declara la marca de conyac Old Brandy. L'etiqueta, de forma rectangular, té un collarí amb tres àncores dibuixades.

Aleman i Companyia

L'any 1930 al carrer Sepúlveda, núm. 95 de Barcelona la societat Aleman i Cia. inaugurava un laboratori per a la destil·lació de licors, sobretot ponx de crema.³⁹ El licor estava fet amb ous, llet, sucre i conyac, recepta que s'havia patentat el 1904 a Veneçuela però que s'anava introduint a altres països. Aleman i Companyia registra la marca Ponche Perla. A la marca s'hi llegeix el lema «Juventud Eterna con el Poche Perla». La marca s'anunciava en la premsa del 1930.⁴⁰

Alemany, Ribó i Companyia

La raó social Alemany, Ribó i Companyia estava formada per tres socis: Gabriel Ribó, Pere Alemany i Josep Castellví. La seu estava al carrer Casanova de Barcelona. L'any 1892 registren la marca per distingir el rom Rum Trinidad. Era propietat de F. John Hooton i Companyia i el contracte entre les societats els convertia en únics representants en tot Espanya per expedir i vendre en exclusiva aquest licor.⁴¹

El 1902 registren el nom Fàbrica de Licores de Alemany Ribó y C.^a. Dos anys més tard, el 1904, una segona marca de rom: Old Jamaica Rum. El dibuix representa un indígena amb tatuatges. Dins un cercle s'hi veu el dibuix de mig cos d'un rei —pot-

³⁸ *El Mahonés*, núm. 111, 28 de novembre de 1888, p. 4.

³⁹ *La Veu de Catalunya*, núm. 10561, 11 d'abril de 1930, p. 7.

⁴⁰ *El Diluvio*, núm. 96, 22 d'abril de 1930, p. 3.

⁴¹ *La Lucha*, núm. 4802, 8 d'octubre de 1892, p. 2.

ser Ferran II d'Aragó— amb corona i una creu al pit, símbol de conquesta del país. S'hi llegeix: «plantantions st. Louis» i «preparat per Alemany i Ribó». Cal pensar que aquesta darrera marca ja es fabricava a l'empresa.

Alsina, Joaquin i Companyia

L'any 1889 la societat Joaquin Alsina i Cia. registra la marca de vins Montjuich. L'etiqueta és de forma circular i hi destaca el dibuix de la muntanya de Montjuïc amb tota mena de detalls, com el far o el port amb vaixells. Uns quants anys després, el 1916, inscriu els vins Doree.

Amargós Samaranch, Lluís

Un cartell publicitari de Vino Vital fet per Lluís Labarta i estampat per la impremta Henrich i Cia. data del 1887. L'any 1902 Lluís Amargós registra la marca Vino Vital per diferenciar un dels vins considerats medicinals.

Andreu Blanco, Vicenç

L'any 1928 registra la marca Grand Fin Mousseux Caves Lambert per distingir vins escumosos. Sembla que al nom hi ha un error tipogràfic perquè es va escriure «Fin Mousseux», quan hi havia de dir «Vin Mousseux», o sigui, 'vi escumós'. Vicenç Andreu devia comercialitzar aquest producte procedent de França.

Antich, Antoni

La fàbrica d'aquest empresari licorista estava emplaçada a la ronda de Sant Pau, núm. 32. El 1924 registra diverses marques: la marca A. A., nom i cognom del propietari i les dues inicials entrelaçades; Anís Antich; una tercera marca, en què es representa una família romana servida per una esclava, i licor Antic, sense cap dibuix. Finalment, l'any 1930 va inscriure un dibuix del model d'ampolla d'anísat, amb el coll molt allargat i una base força ampla.

Arnau Bosch, Plàcid

L'any 1892 Plàcid Arnau Bosch va registrar la marca Anís Romano. La marca va expirar el 1913. S'hi representa el dibuix de la lloba capitolina alletant Ròmul i Rem; al costat, dues monedes amb la cara de patricis romans.

Arnau i Mateu, Emili, SA

Emili Arnau i Mateu fou president del Col·legi d'Agents i Comissionistes de Duanes de Barcelona l'any 1899. Segurament al voltant dels anys vint va constituir la societat E. Arnau i Mateu, SA. La societat inscriu diverses marques de mosts: Mosto Arnauteu (1925), Vinimost (1926) i Doremmost (1927).

El 1918 va declarar la marca Arnauteu, nom que apareix pintat a les botes i tines de vi, fins i tot en una etiqueta de Moscatell de Sitges. Eren colliters i exportadors, i per la publicitat conservada deduïm que es devien especialitzar en most de raïm sense alcohol. L'adreça de l'empresa estava al passeig d'Isabel II, 8. Als anys cinquanta o seixanta la societat E. Arnau i Mateu, SA va passar a dir-se AYMSA. En una targeta publicitària consta que es va fundar el 1884.

Arnó, destil·leries

Pere Arnó Maristany era natural del Masnou, on va néixer el 1864. Vivia al carrer Safreig, 12. L'any 1893 inscriu la marca P.A. (inicials del nom i primer cognom) per diferenciar vins. També registra Vermouth Arnó. En l'emblema s'hi descriuen les propietats del producte, decorat amb parres i raïms de vinya. Ambdues marques van estar actives vint anys. El 1894 Pere Arnó també va registrar una patent d'invenió d'un procediment industrial per a l'oxidació de vins, alcohols i licors.

La societat Arnó, Maristany i Cia. el 1905 inscriu la marca Arnó Maristany per a vins i vermut. En el dibuix hi ha un home despullat assegut al damunt d'una bota que esprem raïm amb les mans, amb vinya al seu voltant. També hi diu l'adreça: Consell de Cent, 329. El més curiós és que al dibuix de la marca hi diu «Arnó, Maristany i C.^a» i, en canvi, el cartell que es reproduïx n'altera l'ordre: «Maristany, Arnó i C.^a». El dibuix del cartell apareix signat i és obra del vilanoví Joan Llaverias, fet en els últims moments del Modernisme. De fet, anuncia la reacció classicista del Noucentisme pel tema del mediterrani que presenta i el tractament de la figura que el protagonitza, i el marc que envolta el cartell.

El 1914 la societat registra tres marques: Cordillera, Parellada del Pla i Cartujano. Les dues primeres són per a vins i la darrera per a vermut. Tres anys després inscriu les marques Campillo i Llano Ginete. Totes dues no porten cap dibuix, tret del nom.

Pot ser que el nom registrat en el BOPI com a «Maristany i Arnó» sigui a l'inversa: Arnó i Maristany. L'any 1899 la raó social Vídua de Maristany i Arnó, Societat Comandària registra la marca de vins Fènix, en què es representa el dibuix de l'au mitològica amb un escut nobiliari; i una segona marca, amb el dibuix d'una estrella de cinc puntes. Dos anys més tard, el 1902, inscriu diverses marques de vins amb una úni-

ca numeració: Serra Roquera, Tintilla Fresco, Tinto Maduro i Tinto Montaña. Tots els emblemes no porten cap distintiu.

Aymerich Pujol, Tomàs

Amb el nom comercial d'Anís del Tauro, Tomàs Aymerich va registrar aquesta marca d'anisats l'any 1903, que va vèncer el 1908. A la marca, de forma ovalada, s'hi veu el cap d'un brau envoltat d'accessoris de torero, com l'espasa, les banderilles i el capot. Hi ha una etiqueta idèntica amb el nom Anís Tauro però ara els fabricants del producte són Bosch i Millet. Aquesta marca no es va registrar però es devia comercialitzar igualment.

Aymerich, Josep, vídua i fill de

La vídua de Josep Aymerich i el seu fill comú inscriuen el 1899 la marca Ron Gavilán. A l'etiqueta hi ha un dibuix central d'una au que porta una cinta al cap —també s'hi llegeix «alambique en Jington, Jamaica»— i una corona en què s'indica que el producte ha estat premiat en concursos a Bordeus i París.

Bacardí, Baltasar

No se sap si aquest empresari tenia alguna cosa a veure amb la família Bacardí, una de les famílies elitistes barcelonines de l'època. El 1909 Baltasar Bacardí registra una marca amb el seu cognom per distingir vins de taula: Bacardí, que va estar activa fins al 1915.

Balvey Martorell, Jaume

Jaume era fill de Tomàs Balvey Parés i de Miquela Martorell, nissaga de farmacèutics de Cardedeu. Per tant, sembla que a en Jaume no li era desconegut l'ofici de destil·lar, activitat que va dur a terme a Barcelona.

Amb la denominació d'Hidrolito Flor de Azahar o Aguanaf Triple va registrar l'any 1899 una marca amb el dibuix de dos grups de dones que sostenen un test gran amb flors i un aparell de destil·lació. Va estar en vigor fins al 1920. El 1900 registra una segona marca, amb un dibuix d'un model d'ampolla.

Barbanzolo, Leonard

Leonard Barbanzolo era un mariner retirat d'origen sicilià instal·lat a Barcelona des de principis del segle xx. La fàbrica de destil·lació la tenia a Sant Martí de Provençals.

L'adreça del fabricant era avinguda Icària, núm. 78. La cronologia de les marques registrades va del 1905 al 1933.

L'any 1905 presenta al registre Vermouth Torino L. Barbanzolo. La marca n'imita d'altres de vermut italianes. A la capçalera s'hi veu l'escut reial d'armes d'Espanya envoltat de banderes i dos lleons; al costat dues dones que representen la indústria i el comerç hispano-americà. A la part inferior hi ha el dibuix de la fàbrica. La marca, però, va ser denegada per semblança a la de vermut Martini et Rossi. L'any següent registra el mateix producte, però en modifica alguns aspectes del dibuix. Hi introdueix uns quants homes cèlebres, com Cervantes, Quevedo o Wagner. Aquesta sí que va admesa.

Seguint l'ordre cronològic, el 1907 registra una marca per distingir vins. Té forma circular amb les seves inicials: L.B. El 1910 inscriu dues marques més: Anís Gurugú i Vermouth El Guerrillero Español. En la primera destaca el dibuix d'un soldat amb un fusell i una bandera. A la segona s'hi veu un guerriller armat amb una escopeta, i al seu costat, un lleó.

L'any 1913 hi incorpora la marca Odranoel per distingir conyac, rom i ginebra. Amb el nom de Ginebra Legítima de la Cabaña registra una altra marca, de forma circular, que destaca pel dibuix d'una cabanya o refugi. El 1927 torna a presentar al registre la mateixa marca. El 1917 hi declara dues marques per distingir vins, licors i anisats: Semper Labor i La Fernandina.

Barcino Comercial, SA

La societat tenia la seu a la Diagonal, núm. 441. Es va constituir el 23 de juny de 1920 per a deu anys amb un capital de 6.000 pessetes. Els gerents eren Enric Elías i Josep Godó (García, 1922: 524).

Entre 1920 i 1922 registren totes les marques. Primer, el nom de l'empresa i la marca comercial: Barcino Comercial, SA. La resta de marques són de vins escumosos, com xampany de procedència francesa. Això fa pensar que no eren elaboradors sinó comerciants d'aquest producte tan apreciat als anys vint entre les elits barcelonines. Així inscriuen: Chevallier Almonis, Grand Creman Rodart, Duc de Mont Gri i, finalment, Grand Cremant Chevallier Almonis. En totes les etiquetes hi ha la marca en un requadre i el collarí identificatiu del producte, que encara s'utilitza en l'actualitat. Els dibuixos són adornats amb escuts heràldics i alguns es decoren amb parres amb raïms.

Bardinet, Paul Augustin Marie

Paul Bardinet era un jove fabricant de Llemotges quan l'any 1857 es va interessar pel rom, el destil·lat del suc de la canya de sucre procedent de les illes del Carib. El fa-

bricant va veure l'immens potencial d'aquest destil·lat i durant anys es va dedicar a experimentar amb el procés fins a millorar el producte en botes de roure. El succeirà en el negoci familiar el seu fill Eduard Bardinet, que seguirà la tradició de produir rom i el 1895 es traslladarà a Bordeus, on obre un celler. En l'actualitat l'empresa Bardinet se situa entre les líders del mercat internacional de begudes espirituoses.⁴²

Un dels dibuixos representatius dels productes Bardinet és el del rom Negrita. Amb algunes variacions, la il·lustració del bust d'una noia de color de perfil s'ha mantingut fins a l'actualitat. L'any 1887 Paul Bardinet registra rom La Negrita. Poc després, el 1891, tres marques més de rom: La Esclava, La Índia i Las Negritas. Hi apareixen dibuixos de noies, algunes mig nues amb una clara connotació de l'exotisme i de l'esclavisme, gent que treballava a les plantacions d'on s'extreia el producte base: la canya de sucre. L'acompanya un text de la seva procedència: «St. Elisabeth-Jamaica.»

Un altre dels productes estrella de Bardinet han estat els conyac. L'any 1900 registra dues marques de conyac i la denominació «P. Bardinet». L'única variació és que en una etiqueta s'hi afegeix la paraula *Bordeaux*, lloc on hi havia la fàbrica d'Eduard Bardinet.

Un any després, el 1901, Paul Bardinet registra la marca de conyac Bardett & Cº i la marca de rom Full Flavored Jamaica Rum. En la primera destaca el dibuix d'un escut d'armes voltat de parres amb fulles i raïms. La marca de rom és decorada amb un marc que imita el tronc de la canya de sucre, amb el dibuix d'una noia de color amb tres nens, un d'ells en braços.

El 1904 a la raó social es registra el nom comercial P. Bardinet per distingir l'establiment de fàbrica de licors i aiguardents aromatitzats de Barcelona. Igualment, s'inscriu el nom Les Fils de P. Bardinet. Això fa pensar que des d'aquesta data els fills de Paul Bardinet eren al capdavant del negoci familiar. La nova societat, fills de P. Bardinet, el 1912 va inscriure les marques de rom anteriorment registrades i va mantenir els productes que els havien donat prestigi, com el rom Negrita i el conyac Bardinet.

Barraquer Ferré, Lluís

El prestigiós neuròleg barceloní Lluís Barraquer (1887-1959) l'any 1909 va registrar la marca La Viña per distingir vins però prescrigué l'any 1915. S'hi veu una dona que fa l'acció de collir un raïm d'una parra que decora tota l'etiqueta. El cas d'aquest metge català és una mostra de la diversificació de capital de gent amb recursos que segurament gestionava una tercera persona. Una incursió en el món del vi, però breu.

⁴² <<https://www.bardinet.es/historia>> [Consulta: 20 de desembre de 2022].

Bas i Baruta, germans

El 1893 la societat Bas Baruta Hermanos registra la marca d'anisats Anís Capuchino. L'emblema és rectangular, amb un dibuix de tres cercles amb creus. Al central hi diu la marca de fàbrica. L'adreça era passeig del Cementiri, 66 de Sant Martí de Provençals.

Bassols Rosset, Joan

L'any 1922 registra dues marques de fabricació de vins, licors, aiguardents i vinagres sense cap decoració, amb només el nom: J. Bassols i Maristany y Bassols. Per un anunci d'aquest mateix any se sap que Joan Bassols tenia un concessionari d'automòbils SPA al carrer Indústria, núm. 9.⁴³

Batalla Cunillera, Eduard

Eduard Batalla era comerciant de vins. La seu estava al carrer Marquès del Duero, núm. 206 i era gerent de la societat Exportadora Agrícola Española. L'any 1916 registra la marca Batalla, per a vins, licors, aiguardents i vinagres. Consisteix en el dibuix d'una ampolla que dispara com si fos un canó, accionada per diversos nans. Més tard, el 1927, inscriu la marca de vins Reimdor.

Batallé, Josep i Companyia

A finals del segle XIX la societat Josep Batallé i Cia. inscriu diverses marques de vins. L'any 1891 registra vins Sol y Tierra, l'emblema de la qual és el dibuix d'un sol amb cara i el globus terraqüi. Dos anys després, l'any 1893, Doble Catalán. L'etiqueta no porta cap dibuix, tan sols el nom de la marca en lletra cursiva i en diagonal. El 1895, tres marques de vins amb la mateixa numeració: J. Batallé y C.^a, de vi vell esterilitzat; Jerez Don Leandro, de most concentrat, i Jerez Dorado, amb el dibuix d'un escut i les inicials B. i C.

L'economista olotí Victorià Estorch Massegur (1860-1929) es va dedicar de ple al comerç i a l'exportació de vins. Amb la seva família van fundar els cellers J. Batallé i Cia. (Arruga: 2022, 261). L'adreça social era passeig de Colom, 11 i Mercè, 20-24. S'anuncien com a proveïdors de la casa reial. Participen en exposicions internacionals, com les que van tenir lloc a Londres (1907), Milà (1908), Gènova (1908), Amsterdam (1909), San Francisco (1915), Torí, Madrid, Barcelona (1920) o Sevilla (1924).

Victorià Estorch, Societat Comandària (antigues Bodegues de J. Batallé i Cia.) inscriu tres marques al registre que ja hi havien figurat amb anterioritat: l'any

⁴³ *La Vanguardia*, 4 de maig de 1922.

1910 vins i licors Sol y Tierra, vins Don Leandro (1918) i vins Jerez Don Leandro. En aquesta darrera etiqueta es reproduïx el dibuix d'un sol amb cara i el globus terraqüi.

Bercaitz, M. i Companyia

La societat M. Bercaitz i Cia. inscriu el 1920 la marca de vi Morrongo. El logo és circular amb el nom de la marca i el dibuix d'una dona de mig cos que sosté en una mà un gat i en l'altra una copa de vi.

Bergé, Alexandre

Alexandre Bergé va ser un empresari barceloní comerciant de mercaderies portuàries que disposava de diversos vaixells. L'any 1863 va rebre cinquanta bales de cotó transportades pel vapor *Andalusia*, procedent de Marsella.⁴⁴ El 1870 mercadejava amb la corbeta *Virtuosa*.⁴⁵ Un any després consta que tenia la fragata *Zulueta*⁴⁶ i el 1879 el bergantí goleta de tres pals *Pepe*.⁴⁷ La marca de fàbrica Vino S. Martín va ser inscrita per Alexandre Bergé l'any 1893 per diferenciar vins. La marca consta activa fins al 1964.

Blasco Alabart, Josep

L'any 1908 Josep Blasco intenta inscriure la marca Anís del Cocinero, però li és denegada. Es desconeix si va comercialitzar el producte que pretenia registrar.

Boada Estradé, Maties

Ferrer del Mas és el nom d'una marca registrada l'any 1906 per Maties Boada Estradé, per diferenciar vins. Va estar activa fins al 1926.

Ferrer del Mas és un immoble declarat Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) de Sant Sadurní d'Anoia, transformat i remodelat l'any 1884 a l'estil àrab per Maties Boada. Als anys vint l'empresari barceloní va cometre l'errada de demanar un préstec al comerciant vilafranquí Josep Freixedas Miquel. Aquest últim li va exigir com a garantia la finca de Can Ferrer. Boada no va poder fer-se càrrec del préstec i va perdre la finca. Més tard, a finals dels anys seixanta, Freixedas va vendre la finca a l'empresari xampenyista Manel Segura Viudas.⁴⁸

⁴⁴ *Diario de Barcelona*, núm. 352, 18 de desembre de 1863, p. 3.

⁴⁵ *Diario de Barcelona*, núm. 5, 5 de gener de 1870, p. 8.

⁴⁶ *Diario de Barcelona*, núm. 48, 17 de febrer de 1871, p. 31.

⁴⁷ *El Diluvio*, núm. 85, 5 de maig de 1879, p. 16.

⁴⁸ <<https://carlesquerol.files.wordpress.com/2014/12/pdf.pdf>> [Consulta: 20 de desembre de 2022].

Bodegas Levantinas Españolas

Aquesta empresa va néixer al Grau (València) i comercialitzava productes d'enologia, vins de tota mena, most, cerveses i vinagres. A Barcelona va establir una de les seues principals a la rambla Catalunya, núm. 63, fixada com a mínim des del 1920. L'any 1927 registra la marca Cepa Malagueña; l'any següent, Carmen La Malagueña, i el 1929, Vinícola Puritas.

Boguñà Jornet, Josep; Estaràs Mayol, Josep

L'any 1922 els empresaris Josep Boguñà i Josep Estaràs registren dues marques per diferenciar vins, licors, aiguardents, anisats i xarops. En una s'hi veu un àrab cavalcant un camell i en la segona un camperol mallorquí. Josep Estaràs Mayol i el seu germà Joan eren fabricants de licors a Palma. La presentació d'aquestes marques és l'intent d'introduir els seus productes a la Península.

Boladeras Romà, Guillem de

Guillem de Boladeras Romà (1853-1928) tenia propietats i finques a Maldà i a Sant Martí de Maldà. El 1895 va adquirir la Granja Concabella de Juneda de 353 jornals i la hisenda La Coloma a Ossa de Boix. Boladeras participà en diverses societats d'exportació de vi a França.

Va promoure la Cambra Agrària Oficial de Maldà (1891). Des d'aquesta entitat orientada a la mobilització i la propaganda, exigí l'aplicació d'aranzels als processos i destil·lats industrials estrangers, la reducció i supressió dels consums en vins i derivats, la producció de destil·lats de vi, l'abaratiment del transport agrícola i el foment tècnic agrari. Fou regidor i alcalde de Barcelona (Diversos autors, 2010: 73).

Filoxerine és el nom d'un fungicida de la vinya presentat el 1898 per Guillem de Boladeras Romà. La marca consta com a desestimada i no se sap si es va comercialitzar.

Boldú, Joan

Joan Boldú l'any 1919 inscriu la marca Mousseux Extra. En l'etiqueta es llegeix: Chateau Peyrieux La Tour du Pin. El nom fa pensar que es tracta de la comercialització d'una marca de cava francès.

Bordàs Domènech, Pere

Pere Bordàs tenia el despatx i fàbrica al carrer Om, núm. 13-15 de Barcelona. Era representant de les marques importades Rom de la Mulata Old Jamaica Rum i Rom

de la Malaya.⁴⁹ La primera marca es registra l'any 1890. El dibuix representa la cara somrient d'una dona procedent de Jamaica. L'any 1894 inscriu una segona marca de rom: Rom de la Malaya, en què es veu una dona seminua. El mateix any registra el licor Amargo Picante, sense decoració.

Cinc anys després, el 1899, inscriu la marca de la Torre per diferenciar ginebra, rom, conyac, anís, vermut, xarops, orxates i tota mena de licors. Va estar activa fins al 1920. A l'etiqueta hi ha el dibuix central d'una torre de pedra amb merlets. La darrera marca registrada per Pere Bordàs fou el Licor Sant Jordi (1900), la més popular de totes. Al mig hi ha representat el cavaller Sant Jordi dalt d'un cavall amb una llança que apunta al drac. Al fons s'hi veu la dama, tot reproduint la llegenda. El mateix logotip serà aprofitat per Destil·leries Lladó d'Arenys de Munt, que continuarà comercialitzant-la.

A més dels productes registrats, Pere Bordàs també en venia d'altres. Per exemple, l'any 1900 anunciava conyac Tres Torres, licor Higiénico Estomacal i Anís del Niño.⁵⁰ També el 1894 va hi afegir una patent d'invenió destinada a la fabricació de licors.

Bori Nunell, Marià

Marià Bori Nunell era fill de Josep Bori Galceran i de Rita Nunell Rabassa. Es va casar amb Caterina Gonyalons Vidal, amb la qual va tenir tres fills, un d'ells anomenat Josep. Es va instal·lar al carrer Hostal del Sol, 7.

L'any 1895 Marià Bori Nunell registra la marca Vermouth M. Bori. A l'etiqueta s'hi veu el dibuix de l'arcàngel sant Miquel amb una espasa en una mà i una corona en l'altra. També, la medalla de plata aconseguida a l'Exposició Universal de Barcelona de 1888.⁵¹ A la part inferior hi diu que disposa de receptor a Buenos Aires, el seu germà Àngel. El vi vermut ja es comercialitzava a l'Argentina com a mínim des del 1893.⁵²

Bosch, vídua i fills de

L'any 1890 la societat Vídua i Fills de Bosch registra la marca Bosch per distingir vins. Al centre de la marca hi ha el dibuix d'una mena de cigne amb forma de vaixell en què es veu un home assegut en unes botes de vi. Va estar activa durant vint anys. Tampoc no se sap la relació de parentiu amb els Bosch badalonins.

⁴⁹ *La Publicidad*, núm. 4483, 10 de maig de 1890, p. 1.

⁵⁰ *La Publicidad*, núm. 8265, 24 de setembre de 1901, p. 1.

⁵¹ *La Exposición*, núm. 72-75, 30 de setembre de 1889, p. 263.

⁵² *Anuario d'Italia* (1893), Roma: Stabilimento Bontempelli, p. 3140.

Bosch, Arnau i fills

Amb forma de rombe amb un dibuix del bust de Josep Anselm Clavé, fundador de la Federació de Societats Corals Catalanes, l'any 1889 inscriu una marca d'anís. En l'emblema hi diu que és un anís fet amb vainilla de la societat barcelonina Bosch Arnau e Hijo. Hi ha dues orles amb dibuixos d'aparells de destil·lar en una, i d'un vaixell en l'altra.

Bosch Marras, Pau

L'any 1888 Pau Bosch Marras va tenir un conflicte amb el capità de la corbeta *Tarita*, Francesc Arimon Mora, pel pagament de la compra de garraons buits. En l'inventari del Jutjat de Pau del Masnou consta que Pau Bosch és comerciant a Sant Martí de Provençals.⁵³

Més tard es devia traslladar a Barcelona, al Poble Nou. El 1900 Pau Bosch inscriu la marca Copa de Oro. L'etiqueta és de forma rectangular i hi ha el dibuix d'una copa de vidre. Nou anys després, el 1909, presenta la marca Anís Bosch amb un distintiu de la seva signatura, sense cap decoració.

La marca Copa de Oro va tornar a inscriure's de nou l'any 1923, però aquesta vegada ho feu Pau Bosch Mateu, segurament perquè havia expirat. El dibuix és el mateix.

Bosch, Martí

Vermouth Martín és la marca presentada per Martí Bosch l'any 1893. L'etiqueta és quadrada, amb el dibuix d'una corona a la part superior. A la part inferior hi ha tres estrelles de cinc puntes. Va prescriure al cap de vint anys.

Bragulat Duran, Josep

Josep Bragulat fou president del sindicat dels obrers tèxtils cotoners Les Tres Classes de Vapor (1872-1882). El 1880 estava instal·lat a Sants com a cafeter i fabricant de licors i participà activament en la vida política municipal (Enrech, 2005: 69). La fàbrica estava al carrer Ventalló, 24 de Sants.

L'any 1889 inscriu una marca amb forma de collarí consistent en el dibuix de Cristòfol Colom, voltat d'un estel i d'un sol. El 1893 incorpora al registre tres marques: Licor Benedicto III, Licor Angélica i licor J.B.D. En la de Benedicto III es descriuen els beneficis del producte i de la figura del papa Benet. L'etiqueta d'Angélica detalla

⁵³ Judicis dels Jutjat de Pau del Masnou (1820-1905). <https://www.elmasnou.cat/media/repository/arxiu/recursos/buidatge_judicis_jutjat_pau_masnou.pdf> [Consulta: 18 de febrer de 2023].

les propietats de la planta angèlica, que és el compost bàsic del licor. I la tercera J.B.D. correspon a les inicials del nom i cognoms del seu creador, que es troben en un cercle amb el dibuix d'una planta.

Més endavant, el 1894, presenta novament la marca de licor Benedicto XIII i Anís Cupido, representada per un àngel d'esquena que senyala amb una fletxa dos cors, i licor Chartres. Aquest mateix any inscriu dues marques més de licor: Kumel Polar, en què destaca el dibuix d'un os polar, una foca i un vaixell; rom Malayo, a l'etiqueta del qual es veu un aborígen amb un lloro i una edificació, i Minervina, sense cap element decoratiu.

Finalment, l'any 1909 registra la marca de licor Aiguanaf F. Bragulat, amb el dibuix o fotografia de l'ampolla del producte sencer. A l'etiqueta s'hi pot llegir: «Agua de Azahar, F. Bragulat, Triple Extra, 1,25 pessetes, Alella.»

Bruach Molins, Maria

El 1922 registra la marca d'anís Anisete Real. L'etiqueta consisteix en el nom de la marca en lletra cursiva. Dos anys més tard, el 1924, inscriu Bonet Senpierre, marca per diferenciar vins i sobretot escumosos, sense cap distintiu.

Brugueras Termes, Josep

Josep Brugueras Termes, fill d'Emili Brugueras, el 1937, en plena Guerra Civil, presenta al registre una marca. L'etiqueta és el dibuix de la fulla d'una parra de vinya sense denominació. És un producte per combatre els insectes de la vinya.

Busqué Massana, Enric

El 1932 Llorenç Rosa transfereix a favor d'Enric Busqué dues marques, i la Compagnie des Grans Vins Musseaux fa el mateix amb cinc marques més. Un any després inscriu la marca Vins Busqué, consistent en la forma d'una cullera amb el dibuix d'una noia que sosté una copa de vi. L'any 1944 registra la marca Estrella Blanca per diferenciar vins de tota classe i most, i un aperitiu amb la mateixa denominació.

Calsina Cruells, Jaume

Jaume Calsina Cruells presenta l'any 1902 al registre la marca Anís Santiago. A l'etiqueta hi figura el dibuix de l'apòstol sant Jaume a dalt d'un cavall sostenint una espasa i una bandera. El dibuix està fet al taller J. Amigó de Barcelona. L'any 1930 va renovar la mateixa marca.

Caminal, Jaume

El 1906 Jaume Caminal inscriu una marca sense denominació per distingir un producte elaborat amb sofre per desinfectar botes i barriques. L'etiqueta destaca per un gravat en què es veuen dos pavons envoltats d'una bota i parres amb raïms.

Caminal Reig, Josep

El 1918 registra la marca de comerç i la marca de fàbrica Vins Lion. La primera consisteix en el nom, mentre que a la segona destaca el dibuix d'un escut nobiliari. Des del 1911 ja consta que té un magatzem de vins al carrer de Sans, 22 i un altre al carrer Torredembarra, 2.⁵⁴

Campà Mir, Gabriel

Gabriel Campà Mir inscriu l'any 1908 dues marques: Vino Pajarilla Especial i Vino Campà. El 1911 registra la marca Vino Añejo Quinado, que destaca per un dibuix rectangular en què dos homes despullats s'agafen per la mà com si fessin un torcebraç, mentre un d'ells beu d'una copa. A la part inferior hi diu que es tracta d'un aperitiu, tònic, digestiu, estomacal i reconstituent. Gabriel Campà, que estava casat amb Antònia Bassets Ballaró, mor el 1913, segurament sense donar continuïtat a l'activitat dels licors.

Camps i Duran, P.

Amb les denominacions Uva Verde i Sol, el 1918 P. Camps i Duran va registrar dues marques per diferenciar sofre negre i adob per a la vinya. La primera marca és el dibuix d'un raïm, i la segona, d'un sol.

Carbó, Jaume, fill de

L'encapçalament d'una factura de la marca Castell Sarroca, fill de Jaume Carbó, detalla que la casa va ser fundada l'any 1905 i que va obtenir medalles a les exposicions de Milà (1916) i Barcelona. També descriu que el despatx és al carrer Floridablanca, 142 de la capital catalana. Aquestes dades són confirmades per un anunci a la premsa del desembre de 1939, en què es veu el dibuix d'un arlequí al damunt d'una ampolla de xampany Carbó.⁵⁵

⁵⁴ *Anuario del Comercio, la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1911), núm. 30, Madrid: Bailly-Baillière, p. 1428.

⁵⁵ *Destino*, núm. 127, 23 de desembre de 1939, p. 2.

En una esquila de l'any 1926 hi consta la mort de Dolors Casas March (de Carbó), casada amb Pere, amb els fills següents: Andreu, Josep Maria i Maria Rosa. La família expressa el condol a la raó social Bodegas Castell Sarroca i P. Carbó Ferrer de Sant Sadurní d'Anoia.⁵⁶ Tot fa pensar que els Carbó amb celler a Sant Martí Sarroca estaven emparentats amb els de Sant Sadurní d'Anoia.

La primera marca registrada és Vinos Castell Sarroca (1916) i es fa a nom de la societat Fill de Jaume Carbó. L'emblema és un dibuix del castell de Sarroca en què s'indica la procedència d'Hostalets (Penedès). L'any 1922 inscriu la marca Castell Sarroca, amb un dibuix del castell de Sarroca, però fet de nou.

El 1931 s'hi registra la marca Vinos Castell Sarroca, havent modificat el dibuix del castell, fent-lo més gran enmig d'una orla guarnida amb fulles de parra i raïms. Un any després, el 1932, presenta la marca Catalunya Vinícola, en què hi ha una fulla de parra amb un escut amb les quatre barres catalanes. L'any 1937 s'hi afegeix la marca HJC Miret, destinada als vins escumosos.

Carbonell Bas, Rosend

Rosend Carbonell Bas era natural de Sant Pere de Ribes i, per la cronologia de les marques presentades, l'activitat de licorista s'ha de situar entre finals del segle XIX i anys vint del segle següent. De fet, l'any 1920 sembla que va anar a l'Havana, on tenia relacions comercials i s'hi va quedar.⁵⁷

L'any 1899 Rossen Carbonell registra quatre marques: King-Kong, amb una etiqueta circular amb una tipografia feta amb troncs dibuixats; Old-Rum Guabajeney Jamaica, l'emblema de la qual és ovalat i hi destaca el dibuix d'una parella asseguda al davant d'una taula on hi ha el lema «Yo bebo Rom King Kong»; la marca de rom Carta Blanca, que consisteix en un dibuix d'un medalló on hi ha una àliga sobre unes botes, i una darrera etiqueta, amb el dibuix d'una magrana, una canya de sucre i una espiga de blat, sense denominació.

Anys després Rosend Carbonell inscriu la marca Rhum Boers; l'emblema té forma d'oval i hi ha un soldat anglès sostenint una bandera i un bòer amb un fons bèl·lic amb vaixells i canons.

⁵⁶ *La Veu de Catalunya*, núm. 9513, 25 de novembre de 1926, p. 2.

⁵⁷ Mercader, Albert (1997). «Els descendents cubans d'un indiano busquen a Ribes la seva família», *Diari de Vilanova*, núm. 25959, 14 d'agost de 1997, p. 30.

Carles, Antoni

L'any 1888 Antonio Carles registra la marca de vins Macon Carles. L'etiqueta és de forma rectangular amb els vèrtexs arrodonits. S'emplaçava al carrer Escudellers, 85 i a la Torre de Fluvià. La marca va ser desestimada.

Carreras Bagur, Jesús

Amb la denominació Pearson Dry Gin, Jesús Carreras Bagur va registrar l'any 1936 una marca de ginebra. L'etiqueta té forma de rombe i porta el dibuix d'una corona a la part superior. L'adreça era carrer passatge Muntal, 24.

Carulla Canals, Lluís

L'any 1939 l'empresari espluguí Lluís Carulla Canals (1904-1990) inscriu la marca Gallina Blanca amb el mateix anagrama d'una gallina, per diferenciar, d'una banda, vins, escumosos, aperitius, mosts, sidres, cerveses i vinagres, i, de l'altra, alcohols, aiguardents, rom, anisats, licors i espirituosos. El nom de la marca resulta familiar perquè també es feia servir per a condiments de caldo, amb la qual va obtenir un gran èxit, ja que ens ha arribat fins al present. L'adreça de l'empresa era carrer Cortés, 566.

Casa Santiveri, SA

Jaume Santiveri Piniés (1861-1938) fou un empresari català fundador de la Casa Santiveri, pionera de la dietètica a Catalunya i la resta de l'Estat. Patia una malaltia de tuberculosi, a la qual els metges no donaven cap solució, i va trobar el remei a Alemanya amb el naturista Sebastian Kneipp. Allà es va recuperar introduint-se en el món de la macrobiòtica. D'aquí que s'iniciés en la comercialització de productes naturals, entre els quals Raimost Natura, Vitamin Fruit o Uvasani (Boatella, 2022: 346).

Uvasani és el nom de la marca registrada per la Casa Santiveri, SA l'any 1936 per diferenciar vins, most i vinagre. Anteriorment, el 1930 Jaume Santiveri havia inscrit la marca de most Mostnatura. L'adreça és carrer Balmes, 5.

Casals Capell, Tomàs

Una de les marques de licors presentada al registre per Tomàs Casals sota el nom de Cina Momo va entrar en conflicte amb una altra: la Quina- Momo, ja que el nom és pràcticament idèntic. Fou un licor patentat per Josep Torras Castells l'any 1891, associat amb el fabricant Camps, Bardají i Cia., que entraren en conflicte amb la societat Mariano Soley i Cia. i Tomàs Casals. El primer acusava els segons d'haver comercialitzat imitacions del producte. D'aquí que entrés en joc la picaresca de canviar-ne

lleugerament el nom. Tomàs Casals en diu Cina Momo i Marià Soley canvia el nom pel d'Onairam Yelos Quina Momo (nom invertit). Segui com sigui, el producte es continua comercialitzant. El de Tomàs Casals consta actiu fins al 1920. Salvador Vintró era el representant l'any 1910 de la casa Tomàs Casals de Barcelona, una dels principals exportadores de licors a l'Amèrica del Sud.⁵⁸

Tomàs Casals l'any 1898 inscriu la marca de licors Cina Momo. L'etiqueta és de forma circular i hi ha dues llunes amb cara invertides, voltades d'estels i medalles diverses. Un any després registra una segona marca que utilitza el mateix dibuix anterior però sense cap descripció.

El 1900 declara una marca destinada als vins i licors sense cap descripció. L'emblema és un carruatge de cavall individual amb el genet en moviment. Un any després presenta una marca d'anísat: Anís Oro. L'emblema és de forma ovalada amb lletra de tipografia en relleu. En destaca el dibuix d'un medalló en què es llegeix «Carolus III 1806», reproducció d'una medalla de plata impresa de Carles IV per Espanya.

La darrera marca registrada es va destinar als vins i licors, sense cap descripció. El dibuix és l'escut heràldic de les muntanyes de Montserrat amb una serra al capdamunt.

Casals, Pere

Amb els noms de Garrober Seco i Vino Navarro Puro l'any 1897 Pere Casals registra una marca destinada a vins en general. Ambdues etiquetes tenen forma circular. L'any 1901 inscriu la marca Pedro Casals, en què destaca el dibuix d'un brau en moviment. Un any després registra la marca El Búfalo, l'emblema de la qual és el dibuix d'un búfal.

Dues darreres marques es van presentar el 1905 i 1906 respectivament: El Aves-truz, en què destaca el dibuix d'un estruç, i novament la marca Pedro Casals, en què varia una mica el dibuix del brau. Aquesta darrera marca, el 1927, la renova Eduard Casals Boothby, fill de Pere Casals. L'adreça correspon al carrer Llull, núm. 120-122. En la publicitat es descriu que exporta a l'Amèrica Central i a l'Amèrica del Sud.

L'any 1925 Eduard Casals Boothby inscriu dues marques per a vins en general: La Manola, l'etiqueta de la qual és circular i s'hi representa una dona amb un mantó de Manila i una copa a la mà amb la descripció que són vins espanyols selectes de raïms triats; i una altra marca en què es veuen dos braus.

⁵⁸ *El Telegrama del Rif*, núm. 2465, 5 de maig de 1910, p. 3.

Casanova Arater, Miquel

L'any 1913 Miquel Casanova Arater inscriu dues marques: La Fita Cepa Dézaley i La Fita Fino Clarete, ambdues per diferenciar vins. Les marques són rectangulars i només destaquen per la tipografia i descripció en lletra cursiva. No se sap si es tracta d'un productor, elaborador o comerciant de vins; el cert és que les marques van expirar el 1915 i 1918 respectivament.

Casas Cadilla, Rogeli

Rogeli Casas Cadilla (1890-1974) el 1928 registra la marca de vi most Mostillo La Samaritana, marca derivada d'una altra marca. A l'etiqueta s'hi veu una dona que ajuda un home. També hi diu que el vi és raïm moscatell.

Casasaies, Tort i Xalabardé

L'any 1902, la societat Casasaies Tort i Xalabardé presenta al registre tres marques: Cava Española, amb una etiqueta rectangular en què es pot veure el dibuix d'un cep amb raïms amb el nom Tort y Xalabardé, fundada el 1890; Cognac J. M. Domènech, l'emblema de la qual està decorat amb un escut nobiliari voltat de fulles i raïms de vinya i l'etiqueta és obra de la impremta Riera, i J. M. Domènech, amb un dibuix en què es veu un lleó al costat de dos globus terraqüis i la denominació «Jerez». Dues són per diferenciar vins, i l'altra, com el seu nom indica, per a conyac.

Dos anys després inscriu dues marques: Cognac J. Domech, que canvia l'interior de l'escut nobiliari per un drac, i J. M. Domech, que ha tret la paraula «Jerez». Per una factura de l'any 1918 sabem que la societat Casasaies, Tort i Xalabardé era representant de J.M. Domenech de Jerez.

Castellnou Penna, Jaume

Jaume Castellnou Penna l'any 1929 registra Vinos Castellnou, sense poder aportar més informació.

Castells Moyà, Josep

Cognac Castells és registrada l'any 1924 per Josep Castells Moya. La marca és de forma quadrada; a la part superior hi ha tres torres alineades, el nom és en lletra cursiva i dins d'un cercle hi consta «Pere Castells pare de Josep Castells».

Castellví & Yebra

Flor de Anís Crisantema és registrada l'any 1900 per la societat Castellví & Yebra. La marca és de forma rectangular i s'hi veu el dibuix d'una fulla de crisantem. Va prescriure al cap de vint anys sense que es renovés. La seu consta a la rambla de Catalunya, 70, i el magatzem, al carrer Claris, 49.

Caymari Capsal, Rafael

L'any 1925 Rafael Caymari Capsal registra Anís Regina. La marca no presenta cap dibuix, tan sols el nom. L'adreça és carrer Sarrià, 3.

Caze i Suñé

La societat Caze i Suñé el 1890 va inscriure una marca de fungicida, destinada a combatre les malalties dels fongs de la vinya. La marca és el dibuix d'un sac amb nusos a cada extrem. S'acompanya d'una parra de raïm i del nom «El Fungívoro».

Chas, Fortuny i Cia.

La societat Chas, Fortuny & Cia. Era una societat francesa situada a Bordeus amb un dipòsit al carrer València, 422. L'any 1900 inscriu una marca de vins sense denominació, consistent en el dibuix d'un trèvol, en què es llegeix «Trade Mark». Dos anys després inscriu la marca Licor Robert, el dibuix de la qual és un escut en què figura el nom de la marca, la seu, i «Robert», sense decoració.

Cinzano Vermouth Vini, SA

Els orígens del vermut Cinzano daten del 1757. En una botiga d'herbes de Torí els germans Giovanni i Carlo Stefano Cinzano creen un vermut vermell utilitzant plantes aromàtiques dels Alps italians. El producte combina 35 ingredients, entre els quals hi ha marduix, farigola i milfulles d'almesc, entre altres. El vermut de Torí es va fer popular entre la burgesia.

La casa Antoni Corbera i Fill de Figueres el 1890 s'anunciava a la premsa com a dipositària de vins de vermuts de les fàbriques de Francesco Cinzano i Martini i Rossi de Torí.⁵⁹ El 1891 també s'anunciava a la premsa de Barcelona el vermut Francesco Cinzano.⁶⁰ Un any després, el 1892, la societat Francesco Cinzano & Compagnia amb seu a Torí registra una marca amb la denominació Cinzano. Als anys vint la marca de

⁵⁹ *El Eco Bisbalense*, núm. 281, 29 de juny de 1890, p. 1.

⁶⁰ *El Diluvio*, núm. 165, 31 de desembre de 1891, p. 2.

vermut Cinzano s'havia introduït plenament a Catalunya. Per fer-ne publicitat s'empraven cartells cridaners fets per artistes i pintors reconeguts. Per exemple, s'encarregà un cartell a l'il·lustrador italià Leonetto Cappiello en què es veu un home al damunt d'una zebra. Aquest cartell es va reproduir en el quadern de la Festa Major de la Bisbal d'Empordà del 1922-23.

Cinzano va ser una de les cases de vermuts pioneres a regalar, l'any 1929, mitjançant un concurs entre els seus consumidors, dos automòbils, una moto, un abric de pells de visó, rellotges d'or, bicicletes i més d'un miler d'obsequis; tot per un valor de 145.000 pessetes de l'època.⁶¹

Als anys trenta del segle passat Josep Rapelli i Rapelli és el director gerent de Cinzano Vermouth Vini, SA i el 1931 se l'autoritza per elaborar aperitius a la fàbrica instal·lada al carrer Provença, 686.⁶² El 1930 la societat inscriu la marca de vermut Sequet, amb adreça al carrer Lauria, 77.

L'any 1931 registra tres marques: Vermouth Seco Cinzano, Vermouth Cinzano i Quinado Cinzano. Aquesta última marca va ser modificada el 1933. El 1936 inscriu la marca de vermut o aperitiu Vidita. Els dibuixos de les etiquetes segueixen l'estil característic dels vermuts italians, amb referències a les medalles aconseguides en exposicions internacionals. La casa Cinzano destaca els dotze diplomes d'honor i les setze medalles d'or aconseguides arreu del món, a més del fet de ser proveïdora de la casa reial italiana. El 1999 la marca passa al Grup Campari.

La societat Cinzano Vermouth Vini, SA va introduir a Espanya dues patents d'invenió, dues d'introducció i un certificat d'addició. Les patents tenen a veure amb un dispositiu per facilitar l'extracció de les càpsules de les ampolles i un procediment per la pasteurització de vins, vermuts i altres begudes. Les dues patents d'introducció són relatives al procediment per fabricar vermut blanc i dolç respectivament.

Clariana Elías, Salvador

L'any 1897 s'anuncia en premsa Vinos Marca Clariana per diferenciar vins de taula, generosos i xampanyes, amb despatx al carrer Princesa, 21 i Boquer, 12.⁶³ Més tard, la seu es desplaça a la rambla de Catalunya, 95. L'any 1925 encara s'anuncia en premsa publicitat de la casa Clariana.⁶⁴

Salvador Clariana registra l'any 1901 la marca Vinos Clariana amb el núm. 7855. L'emblema és de forma rectangular i hi destaca el dibuix d'una masia descrita

⁶¹ *El Diluvio*, núm. 1211, 21 de maig de 1929, p. 28.

⁶² *Gasetta Municipal de Barcelona*, núm. 13, 6 de juliol de 1931, p. 2.

⁶³ *La Publicidad*, núm. 6615, 14 de març de 1897, p. 1.

⁶⁴ *El Diluvio*, núm. 13, 15 de gener de 1923, p. 3.

com a hisenda Sant Ramon de Tarragona, al davant de la qual hi ha uns quants carros que descarreguen verema.

El 1923 Salvador Clariana Elías registra la marca de vi Jerez Seco. A l'emblema hi diu «Viña del Duque», cosa que fa pensar en una marca comercialitzada de Jerez. Un any després, el 1924, hi inscriu Vins Clariana. En l'emblema hi diu que la casa és fundada l'any 1866.

Clarós Ustallé, Jaume

L'any 1914 Jaume Clarós Ustallé inscriu tres marques: Anís Senegal, amb l'emblema de forma octogonal en què es veu el bust d'una persona de color amb un barret típic del nord d'Àfrica; Rom Senegal, activa fins al 1955, a l'etiqueta de la qual es representa el bust idealitzat d'un senegalès, i Licor Estomacal Vida, en vigor fins a l'any 1988. L'emblema és de forma rectangular i la marca es guarneix amb fulles de llorer. El 1921 inscriu la marca Vida, destinada als licors, aiguardents i anisats. La destil·leria Clarós estava situada al carrer Sant Vicenç, 6.

Clausolles, SA

La societat Clausolles, SA el 1924 registra Ron Quina del Pilar. L'etiqueta és quadrada, amb una dona abillada amb el vestit regional de Saragossa i una imatge al fons de l'església del Pilar. L'adreça correspon al carrer Santa Anna, núm. 30.

Codorniu, Jènar

Anís Capuchino és la denominació de la marca inscrita al registre per Jènar Codorniu l'any 1894, activa fins al 1935. L'etiqueta és de forma rectangular i al dibuix hi ha tres circumferències amb tres creus i el nom.

Coll Ros, Consol

Consol Coll Ros, vídua i fills de Bosch, era filla de Pere Coll Campmany. L'any 1895 presenta al registre dues marques: Anís Ibérico i Vino Vermouth Dominico Bellardi e C.^a. La primera marca consisteix en el dibuix d'un lleó al costat de dos globus terraqüis i dues columnes amb el lema «non plus ultra» a sobre de les inicials VHB (vídua hijos Bosch), tot adornat amb cintes i motius vegetals. La litografia és obra de la casa Cairell. La segona marca de vermut no és de producció pròpia, sinó de la casa italiana de Dominico Bellardi i Cia. L'emblema consta d'un dibuix d'una fàbrica amb un marc ple de medalles amb les exposicions internacionals en què havia participat. El dibuix és de la impremta de litografia Cassina.

Comas, Pere i Companyia

L'any 1913 l'empresa Pere Comas i Cia. Inscriu la marca de licors Exquisito Licor Alfonso. L'emblema té forma de mitja lluna, amb el dibuix de dues branques de plantes i dos lleons recolzats en una planta.

Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux, SA

La societat francesa Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux va introduir-se a Barcelona amb diverses marques inscrites entre els anys 1921 i 1925: Saint-Greal, Chateau d'Arley, Super Noya, Noya, Maxim, Vins d'Honneur Vivisky i Delatour. La majoria es destinaven a diferenciar vins escumosos i xampanys, però també vins, licors, anisats, conyac, licors i vermouths. L'adreça de la seu era carrer Pau Claris, 119.

Companyia Brugués i Galí

La societat Cia. Brugués i Galí (successors d'Antoni Miralles) ja està en vigor l'any 1884⁶⁵ i es mostra força activa a les darreries del segle XIX. L'adreça de l'empresa inicialment consta al passeig del Cementiri, 334 i més endavant al carrer Princesa, 58.

L'any 1891 s'inscriu la marca Lira, l'emblema de la qual és de forma circular. S'hi veu el dibuix d'un pavó amb plomes en forma de lira, l'instrument musical. El 1897, tres marques més: Pavo Lira, Pavo Real i Castillejos. Les dues darreres marques són Maravilla i Marca Sol, presentades el 1898.

Comte d'Olzinelles

L'any 1910 el comte d'Olzinelles s'anuncia a la premsa com a Celler d'Ordal, amb vins claret i blanc collita especial i com a dipositari de la venda a l'engròs de Catalunya, les Illes Balears i València de la marca de xampany Leon Chandon. L'adreça era al carrer Amargós, 9. D'aquesta referència es pot deduir que disposava de producció pròpia de vins però també comercialitzava escumosos d'origen francès.

El comte d'Olzinelles fou Hermenegild d'Olzinelles, fill de Ramon d'Olzinelles i de Romero i de Josefa Tos Ravella (va heretar can Ravella l'any 1829). Al darrer terç del segle XIX el papa Lleó XIII li va concedir el títol de comte d'Olzinelles.

Josefa Tos va heretar del seu avi Antoni Ravella Busquets la pairalia de Can Bou de Subirats, amb una superfície de més de 87 hectàrees i una quantitat destacada de vinyes. En morir Josefa, l'any 1867, el seu fill Hermenegild d'Olzinelles presentà una sentència als jutjats contra el seu pare, Ramon d'Olzinelles. Reclamava els crèdits i

⁶⁵ *La Renaixensa*, núm. 1968, 1 d'abril de 1884, p. 1987.

drets que tenia sobre les finques de Can Ravella i Can Bou, béns procedents de la seva mare, i va inscriure la propietat de Can Ravella al seu nom el 1881.⁶⁶

L'any 1905 el comte d'Olzinelles registra dues marques: In Unum Trinitas — són dues etiquetes diferents: en una hi destaca el dibuix d'una àliga amb les ales esteses, i en l'altra, una corona— i Bodegas de Ordal, l'emblema de la qual és el nom sense cap decoració. Aquesta última marca consta activa fins al 1991.

Copons, Otilia

El 1925 Otilia Copons inscriu la marca Licor Ermitina. L'etiqueta és circular, al mig hi ha el dibuix d'una ermita entre muntanyes amb la figura d'un home. L'adreça era carrer Còrcega, 269.

Cortés, Joan

Anís El Pajarito és la denominació de la marca inscrita l'any 1893 per Joan Cortés. L'emblema és el dibuix de l'ampolla amb etiqueta inclosa, model característic dels productes anisats de l'època.

Costa, Josep

L'any 1922 Josep Costa inscriu una marca per diferenciar vins anisats, aiguardents i licors. La marca és la figura d'una ampolla que té el cos de forma piramidal i el coll relativament llarg.

Costas Llusià, Joaquim

El 1900 Joaquim Costas inscriu una marca de vins amb el seu nom: J. Costas. L'etiqueta és de forma circular i hi ha el dibuix d'una àncora.

Cottiu, Guillem

Guillem Cottiu el 1922 presenta al registre la marca Maquinaria Agrícola, Oleícola i Vinícola. L'emblema és la denominació de la marca formant una estrella de vuit puntes.

Cros, SA

El 1919 la societat Cros, SA inscriu la marca de sulfat de coure Cros com a producte químic per tractar la vinya. L'emblema és de forma circular amb el dibuix de fulles de

⁶⁶ <<https://patrimonicultural.diba.cat/element/can-ravella>> [Consulta: 28 de febrer de 2023].

parra. Anys després, l'any 1923, registra la marca d'adob per a la vinya Los Tres Quince, que deriva d'una marca anterior.

Cuadrench Ferrer, Antoni

Anís Mallorca és la denominació posada l'any 1924 a una marca d'anisats pel particular Antoni Cuadrench Ferrer. L'etiqueta és el nom de la marca sense cap decoració. L'adreça era carrer Provença, 246.

Cunillera, Enric

L'any 1891 Enric Cunillera inscriu la marca de la seva fàbrica: Destileria Condal. L'etiqueta té forma circular i hi ha el dibuix d'un serpentí de destil·lar.

Cuxart Oliva, Joan

El 1924 Joan Cuxart Oliva presenta quatre marques de fàbrica Gran Estomacal Cuxart. A la primera etiqueta hi destaca el dibuix de tres caps de cavalls amb el nom de la marca en cursiva; la segona és el dibuix de l'ampolla del mateix licor amb forma de ferradura, i la denominació Cuxart, el cognom del propietari en cursiva i el dibuix de tres cavalls. L'adreça era al carrer Castillejos, 1.

El fet que apareguin cavalls en aquestes etiquetes té a veure amb la circumstància que els Cuxart tenien un establiment de carruatges de luxe al carrer Consell de Cent de Barcelona. L'any 1879 Josep Cuxart n'era el propietari.

Dalmau Guivernau, Joan

Joan Dalmau al febrer de 1918 presenta al registre la marca Conyac Dalmau. Al novembre del mateix any Filomena Carbó, vídua de Dalmau, inscriu novament la marca Coñac Dalmau. L'emblema és el mateix i s'hi veu el dibuix de la figura d'una dona que porta raïms rodejada per un marc ovalat.

Dalmau, Josep Maria

Cordon Rouge és un vi escumós registrat per Josep Maria Dalmau el 1905. L'etiqueta és de forma rectangular amb els angles arrodonits i la denominació de la marca és dibuixada en una franja transversal.

Delamare i Foret

Al darrer terç del segle XIX la societat Delamare i Foret té una fàbrica de sucre a Barcelona per a la producció de glucosa, al carrer dels Àngels. L'any 1895 registra quatre marques de vinagres, tres de les quals són idèntiques, de forma circular, amb l'única diferència que en una el text és en francès, amb un raïm a la part central i les inicials D.L. Una de les marques té forma quadrada amb un dibuix més definit i el nom Delamare & Leroy. El 1901 tracta vinagres naturals en un magatzem al carrer Marina (Riera, 1901: 589).

Dematteis i Perucchi

La casa Perucchi, vigent avui en dia, fou fundada a Barcelona l'any 1876 per l'emigrant torinès August Perucchi, que s'establí a la capital catalana. Sembla que l'empresa conserva un document de la Cambra de Comerç de Barcelona i també una factura de compra d'herbes al voltant d'aquesta data. El vermut que es feia a Barcelona estava fet a base d'una barreja artesanal de vins, misteles, herbes, plantes i arrels.⁶⁷

El primer vermut que es consumeix a Catalunya prové d'Itàlia, d'on és originari. Diversos comerciants s'encarregaven de distribuir-lo, inicialment només a l'abast de les classes més benestants pels elevats costos aranzelaris. Per exemple, l'any 1863 s'exportaven de Gènova cinquanta caixes de vermut de la marca Fratelli;⁶⁸ de Marsella (1870), 150 caixes de vermut a favor de M. Casanovas i Cia. i 362 caixes de vi i vermut per a la societat Ferrer Germans;⁶⁹ la societat Pedro Molinario i C.^a l'any 1871 distribuïa la marca de vermut Seltz amb dipòsit al carrer Hospital, 58.⁷⁰

El 15 març de l'any 1872 Salvador Sallés va anar a presentar al rei Amadeu I de Savoia una mostra de vermut català.⁷¹ Pocs dies després, el 20 de març ja s'anuncia a la premsa com a proveïdor oficial de la casa reial amb el producte Vermouth Catalan Salles.⁷²

August Perucchi s'associa amb un majorista d'herbes de cognom Dematteis. Des del carrer Ripollès del districte de Sant Martí, van començar a elaborar la beguda artesanal que ha arribat als nostres dies sota el nom de Perucchi. La fàbrica de licors estava situada al carrer Parlament, 16.

L'any 1892 la societat Dematteix i Peruchi inscriu la marca Vermouth Dematteix i Perucchi, CB. L'etiqueta és de forma quadrada i està profusament il·lustrada amb

⁶⁷ <<https://perucchi.es/es/historia.html>> [Consulta 20 de febrer de 2023].

⁶⁸ *El Lloyd Español*, núm. 827, 28 de juliol de 1863, p. 3.

⁶⁹ *La Crónica de Cataluña*, núm. 278, 17 de juny de 1870, p. 3.

⁷⁰ *La Convicción*, núm. 24, 28 de maig de 1871, p. 17.

⁷¹ *La Independencia*, núm. 730, 16 de març de 1872, p. 1632.

⁷² *La Correspondencia de España*, núm. 5228, 20 de març de 1872, p. 4.

tota mena de detalls. S'hi pot veure l'escut de la ciutat de Barcelona decorat amb una orla amb parres, fulles i raïms de vinya. La litografia és obra de la casa Bobes de Barcelona, fundada al darrer terç del segle XIX pels germans Enric de Bobes Ribosa i el seu germà Alexandre.

Posteriorment la marca Perucchi és dirigida per Lluís Hernández Tassó. L'any 1911 registra la marca comercial A. Perucchi per al seu establiment de fabricació i venda de vermouths, vins i licors, situat al carrer Ripollès, 69.⁷³ Aquest mateix any inscriu la marca Vermouth Perucchi i el 1917 la mateixa marca Vermouth Perucchi amb la diferència que aquesta és decorada. En l'etiqueta hi diu que es fabrica a Sant Martí de Provençals.

El 1922 Lluís Hernández Tassó presenta la marca Vino Vermouth Torino Tassó. L'etiqueta està decorada amb parres, fulles i raïms. Hi diu que és un preparat fet amb moscatell. L'any 1931 registra dues marques de vermouths: Vermouth Perucchi i Vermouth Tasso. Un any després, el 1932, inscriu la marca de vins Bridge.

Per acabar, cal dir de Lluís Hernández Tassó que va presentar diverses patents, com un tancament per a les ampolles de vermut i un procediment per a la fabricació d'aperitius, descrits en l'apartat corresponent.

Deu, Josep i Companyia

L'industrial Josep Deu i Mata (1846-1916) era fill de Josep Deu Estaco i de Maria Mata Sangés. Pare i fill estaven vinculats al negoci de vins i anisats. El 1874 funden la societat Josep Deu i Cia., especialitzada en la comercialització d'aquests productes. Els Deu van adquirir diversos solars a les Corts Noves, al carrer Solà, 23.

Els Deu es dedicaven a la destil·lació d'alcohols. Van participar en diverses exposicions internacionals: Filadèlfia (1876), on presentaren claret i vi de taula; París (1878), on aportaren vi negre i aiguardent anisat; Matances (1881); Caracas (1883); Torí, i Barcelona. Van importar els seus productes a l'Amèrica Central i del Sud: Argentina, Paraguai, Uruguai, Xile, Cuba o Veneçuela (*Centenario argentino*, 1911: 334-335).

Els licors dels Deu es van fer famosos per la seva qualitat i van incloure en el llenguatge popular frases fetes com «ser un banquet de cal Deu» o «armar-se la de cal Deu». A la mort de Josep Deu i Mata el negoci va continuar actiu fins al 1929, any que els hereus liquidaren la societat.

La societat Josep Deu i Cia. l'any 1893 inscriu la marca de vins Cepa Medoc. L'etiqueta és de forma rectangular, amb un escut central adornat amb un casc i una banda en diagonal. A la part inferior hi diu «Dipositaris F. J. Bisa & C^a, Barcelona». El 1899 registra vins Málaga Seco Superior, l'emblema de la qual és rectangular, amb

⁷³ *Industria e Invenciones*, núm. 17, 21 d'octubre de 1911, p. 8.

una lletra d'estil gòtic amb filigranes. Pel que fa a *Vino Puro de Mesa*, a l'etiqueta hi ha l'escut de la ciutat de Barcelona al centre i el nom de la marca i del seu propietari dins d'una cinta o banda. Aquest mateix any registra la marca *Josep Deu i Cia.*, l'emblema de la qual és de forma circular amb el dibuix de diverses medalles apilades i un text que diu «únics exportadors per Veneçuela».

Un any després, el 1900 presenta la marca *Málaga Seco Superior*, destinada a vins. L'etiqueta és de forma circular amb una estrella de sis puntes decorada amb una parra de vinya. El 1907, *Anís Carabanchel*, amb un emblema decorat amb el globus terraqüi i les medalles obtingudes a París (1878) i Matances (1881). Hi ha una segona etiqueta guarnida amb medalles, a més de les esmentades, de Caracas i Filadèlfia, unides per una parra amb raïms. A la part inferior destaca la bandera d'Argentina amb el text «únics importadors».

El 1912 apareix la marca *Garnacha Superior Deu*. L'etiqueta és de forma circular amb l'estrella de sis puntes i decorada amb parres de vinya. Pel que fa a *Anís Carabanchel* (1915), l'emblema és rectangular, amb dibuixos de medalles de les exposicions de París i Filadèlfia. Hi figuren els noms «Deu» (1917) i «Jose Deu y C^a» (1920) sense cap decoració. Finalment l'any 1924 torna a registrar la mateixa etiqueta d'aiguardents *Anís Carabanchel*. En un anunci publicitari d'aquests anys hi diu que a l'Argentina distribuïa 30.000 caixes anuals d'anísat *Carabanchel*.

Domènec Farrés, Francesc i Josep

L'any 1891 els germans Josep i Francesc Domènec registren la marca de vins negres *Montserrat*. L'etiqueta és de forma circular. S'hi veu un dibuix de les muntanyes de Montserrat amb la verge de la mare de Déu voltada d'escolanets. Un any després, el 1892, inscriuen una segona marca de vi negre: *Vino Tinto Superior*. La marca detalla que han obtingut el Gran Diploma d'Honor a l'Exposició Universal d'Anvers (1865) i algunes medalles commemoratives. També hi diu que s'importa a Buenos Aires – Montevideo, a càrrec de Guillermo Martínez, C. – Bellmunt y Colorons Hnos.

El 1893 registren la mateixa marca amb el dibuix anterior: *Vino Tinto Superior*. Francesc Domènec Farrés inscriu l'any 1904 una marca per diferenciar vins escumosos de la marca *Extra Imperial*. L'etiqueta és de forma rectangular i hi destaca el dibuix realista d'una àliga amb les ales esteses amb una corona al cap. En un cantó hi ha dues medalles superposades que pertanyen a l'Exposició Universal de Brussel·les de 1897, on sembla que es va premiar la marca. S'hi llegeix «Grands Vins Mousseux, F. Chene-mod, Reims». Es tracta d'un vi de procedència francesa.

La *Gloria* i La *Vendimia* s'inscriuen el 1914, marques produïdes i comercialitzades per Francesc Domènec. *Gloria* consta activa fins al 1975 i l'altra fins al 1935. Les etiquetes d'ambdues són circulars amb dibuixos en què es destaca la figura feme-

nina. A la primera s'hi veu una dona asseguda amb una flor al cap, alçant una copa, voltada de vinyes i raïms. A la segona s'hi veu el dibuix de dues dones enmig d'una vinya traginant portadores plenes de raïms.

El 1922 Francesc Domènech registra Vermouth Francisco Domenech i una segona marca el 1923 amb la denominació Domenech, dedicada als vins, escumosos, licors i vermuts. L'any 1925 la societat Domenech Hermanos y C.^a registra la marca Domenech. L'adreça és avinguda Scaria, 205.

L'any 1899 el magatzemista i exportador de vins Josep Domènech Farrés inscriu dues marques: Vino Tinto Especial El Gallo (l'etiqueta està decorada amb minuciosos detalls, com el dibuix d'un gall) i vins Saint Georges Bordeaux, amb un emblema rectangular amb el nom en cursiva sense cap decoració. El 1906 presenta al registre la marca Vino Natural en Sifones. L'etiqueta destaca el dibuix d'una copa allargada i a la part inferior es llegeix «patent 28498». Tres anys més tard, el 1909, la marca Sant Vicente Superior està activa fins al 1959. Aquesta darrera marca també va ser registrada per Josep Puigcorbé.

Domènech i Cia., Vicenç

El 1883 s'inscriu la marca Anís Oriental per diferenciar anisats. L'emblema és de forma rectangular i hi destaca un marc de color vermell igual que la marca. S'hi detalla que la destil·lació es fa amb vapor amb doble refinació, i l'adreça consta al carrer Sant Andreu de Palomar.

Drogues i Productes Químics Bofill, SA

Aquesta empresa el 1921 va registrar la marca de vi escumós Prince de Champagne. L'etiqueta és de forma quadrada amb un escut d'armes decoratiu. A més del nom de la marca hi diu «Grand Mousseux, Saint Hilaire Le Petit», la qual cosa indica que era una marca francesa importada.

Dufaur, Lluís

L'argentí Lluís Dufaur era soci de la raó social Martins i Cia., fundada l'any 1885. La casa va continuar les operacions fins al 1900, data en què la societat es va dissoldre i s'inaugurà la firma Luis Dufaur. Es va especialitzar en la importació de la venda a l'engròs per a Argentina de vins vells de Porto (Portugal) i de Jerez (Espanya) (Morton, 1922: 154).

L'any 1903 Lluís Dufaur registra dues marques amb el mateix número, 10030: Cognac Lira i Cognac Español Salamanca. El 1907 s'inscriu la marca Tibidabo, destinada als vins, licors i aiguardents, sense cap decoració.

Egozcue del Pozo, Manuel

Hacienda Indiano és la marca de vins registrada l'any 1892 per Manel Egozcue. L'etiqueta de forma quadrada destaca pel dibuix de reproduccions de medalles aconseguïdes en diverses exposicions: Saragossa (1865) i París. També hi diu «Ballestà», que és una població de Lleida.

Una nota de premsa del 1888 descriu una hisenda de la província de Lleida, situada al terme de Ballestà, que comença a donar-se a conèixer a Barcelona per la qualitat del vi de taula que produeix anomenat Indiano. El nom prové dels fills del país que tornen d'Amèrica amb fortuna. L'amo de la finca no és altre que Manuel Egozcue. La ressenya el descriu com un vi especial que recorda les millors marques de la Borgonya. Disposaven d'un magatzem a la plaça del Duc de Medinaceli, 6.⁷⁴

Escat, destil·leries

Un anunci publicitari de l'any 1944 esmenta que la societat Destil·leries Escat s'havia fundat el 1864.⁷⁵ El 1886 inscriu la marca Anisado Doble de la Corona. Es tracta de dues etiquetes. Una és una corona amb colors vius, com el vermell, el blau i el daurat. La segona etiqueta representa un afegit a l'anterior en què hi ha el dibuix de la medalla de plata obtinguda a l'Exposició de París (1878). Els dibuixos són obra de l'il·lustrador parisenc Pichot.

Escat i Companyia l'any 1891 inscriu una marca rectangular amb la denominació Rum de la Créole. El dibuix d'una noia descalça sosté una copa. S'hi llegeix: «Genuine plantations, Company Kingstown Jamaica.» Dos anys després, el 1893, registra la marca Anís de la Estrella, també amb una il·lustració a càrrec d'en Pitxot. L'emblema representa una estrella de set puntes amb un perfil daurat. Aquest mateix any inscriu la ginebra La Cruz.

El 1894 registra una marca de vermut, amb dibuix d'en Pitxot. A l'etiqueta es destaquen les medalles aconseguïdes a les exposicions de Barcelona i de París amb un escut central de la casa reial, de la qual són proveïdors. Un any després, el 1895, registra la marca E.J.E., de licors i espirituosos.

Emili Josep Escat Català el 1903 inscriu la marca de fàbrica de rom amb la denominació Universal. El 1919 renova les marques Escat, Anís de la Estrella, La Cruz i, el 1926, la d'Anís de la Corona.

El 1926 també se n'inscriuen de noves, un total de dues més: licor Estomacal Escat, en què destaca el dibuix de l'ampolla del producte, i licor Absenta Escat, i una de renovada: Rhum La Criolla, el dibuix de l'ampolla del licor. Cal precisar que

⁷⁴ *La Il·lustració Catalana*, núm. 186, 15 d'abril de 1888, p.14-15.

⁷⁵ *ABC*, 23 de desembre de 1944, p. 40.

la marca Licor Estomacal ja es comercialitzava el 1903, com ho demostra un cartell modernista fet per la impremta Miralles de Barcelona. Aprofita la marca E.J.E. per comercialitzar rom escarxat, la marca Cumin Imperial, Coñac Superior, Anís Cazalla o Bitter, entre altres.

Escrivà Pujol, Jaume

L'any 1891 Jaume Escrivà Pujol registra dues marques: Agua de Azahar Triple i Vino Medicinal. La primera marca destinada a aiguanaf és de forma pentagonal i està decorada amb una planta a la part central amb la medalla commemorativa de l'Exposició Universal de Barcelona (1888). Hi diu que J. Escrivà és successor del Dr. Formiguera, amb adreça al carrer Ferran VII, 7.

La segona marca és un emblema de forma quadrangular i també utilitza el dibuix de les medalles de l'Exposició de Barcelona com a fita aconseguida. Va ser renovada un any després amb el mateix dibuix. Finalment, el 1894 inscriu la marca Vino Escrivà per diferenciar-se d'un altre vi medicinal.

Esparducer, Joan i Companyia

Joan Esparducer i Cia. registra l'any 1900 la marca de fàbrica de vins La Barcelonesa. L'emblema és de forma circular amb el dibuix d'una dona vestida amb una túnica que sosté un escut i una ampolla de vidre.

Espinagosa Cubiro, Ramon

L'any 1936 Ramon Espinagosa inscriu la marca Anís Blau, destinada als vins escumosos. Això diu el BOPI, si bé sembla que per la descripció hauria de correspondre a un anísat. Es trobava al carrer Balmes, 247.

Esplugas Gelabert, Salvador

El Niágara és la denominació d'aquesta marca de comerç registrada el 1912 per diferenciar licors i xarops. L'emblema és quadrat, amb un dibuix d'una mena de cascada per on cauen ampolles entre l'aigua. Estava situada al carrer Creu Coberta, 32.

Esteve Almirall, Jaume

Dues són les marques registrades per Jaume Esteve Almirall: Vins Roberpierre, inscrita l'any 1927, i un any després, la marca Picapoll. Les etiquetes no porten cap element decoratiu, tret de la tipografia en majúscula. L'any 1924 rebia la concessió per instal·lar

un dipòsit de vins al carrer Príncep Jordi, 25 de Barcelona.⁷⁶ Sembla que també disposava de cellers al Garraf.

L'any 1929, amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, Jaume Esteve exposa en un estand del Palau d'Agricultura i Alimentació els productes següents: xampany Emporium, vi de préssec per postres, suc de raïms sense fermentar i sense alcohol, com el most natural pasteuritzat, Extramost concentrat Picapoll, most escumós i l'aperitiu Lutehon, fet amb suc de raïm moscatell sense alcohol.⁷⁷

Fàbrega Bonet, Albert

Albert Fàbrega Bonet presenta l'any 1930 al registre una marca de vins sense denominació. L'etiqueta és de forma rectangular i s'hi pot veure el dibuix d'un castell voltat d'una aurèola. També destaca el dibuix d'un cavaller dalt d'un cavall amb una ballesa, que en una mà sosté una copa de vi que serveix a una bella dama.

Fàbregas Capurro, Rafael

L'any 1916 Rafael Fàbregas Capurro inscriu la marca Licor Estomacal Charlot. L'etiqueta és de forma ovalada amb un dibuix de l'emblemàtic actor del cinema mut Chaplin.

Fàbregas Cuadras, Josep

Old Jamaica Run és una marca de rom registrada el 1890 per Josep Fàbregas. L'etiqueta és ovalada i destaca el dibuix de perfil d'una persona de color. També s'hi llegeix el text «S. Catherine, Midoluxe, Jamaica».

Fàbregas, Joan P.

Joan P. Fàbregas el 1921 registra la marca J.P.F. El dibuix és un triangle amb les inicials de la marca a dins.

Fabregat Ballesteros, Lluís

Lluís Fabregat Ballesteros inscriu la marca Rex, destinada als licors medicinals. L'etiqueta és el dibuix d'una ampolla de vidre.

⁷⁶ *Gaceta Municipal de Barcelona*, núm. 20, 26 de maig de 1924, p. 356.

⁷⁷ *El Diluvio*, núm. 178, 26 de juliol de 1929, p. 41.

Fabregat Sanz, Antoni

Gran Cremant Duc d'Oran és una marca de fàbrica destinada als vins escumosos i registrada el 1922 per Antoni Fabregat Sanz. L'emblema segueix l'estil dels vins escumosos, amb una etiqueta rectangular amb un collarí. Una corona decora l'emblema.

Falgàs Ciurana, Josep Maria

Josep Maria Falgàs Ciurana registra la marca Gelamà per diferenciar vins escumosos. La marca va ser inscrita el 1930. L'empresa estava al carrer del Bruch, 19. L'emblema és rectangular amb el nom de la marca en lletra cursiva i el dibuix d'un casc o elm.

Farell Soler, Antoni

Una targeta publicitària de la fàbrica de licors i aiguardents Antoni Farell descriu que l'empresa estava situada al carrer Carme, 54. També que va obtenir medalles a les exposicions universals de Bordeus (1882) i Barcelona (1888). L'any 1898 inscriu la marca Alambique San Antonio d'aiguardents i licors. Dos anys després, el 1900, hi afegeix Anisado de Naranja Farell. L'etiqueta és obra de la casa litogràfica barcelonina Miralles. El dibuix correspon a una taronja amb colors molt vius amb fulles verdes, representada amb el model de l'ampolla de vidre. I també el licor Aura.

Farreras i Chapellier

La companyia Farreras i Chapellier registra marques en el període 1892-1897. A l'Exposició Universal de Chicago de 1893 la societat Farreras i Chapellier, amb seu a Sant Martí de Provençals, hi participa amb licors, Benedictine, Rose, conyac i anisats (Buchanan, 1893: 167).

L'any 1892 s'inscriu Cognac Dybrand. L'etiqueta està decorada amb la reproducció de les medalles de l'Exposició Universal de París de 1888 i una parra amb raïms. La litografia és de la casa Pichot. El mateix any se'n registren altres: Old Rhum India, en què l'emblema és una dona semidespullada que està estirada amb un arc i fletxes, i a la part inferior es llegeix «James Andrew & Co, Kingston – Jamaica»; Licor Penedictina, en què a l'etiqueta destaca el dibuix de l'escut papal dins d'un triangle, i Anís Morel, l'emblema de la qual és rectangular i decorat amb les medalles aconseguides en alguna exposició. També s'hi fa menció que la fàbrica anteriorment portava el nom de Francesc Morel.

L'any 1893 registren la marca Ginebra del Marino. A l'emblema s'hi representa un home vestit de mariner assegut en una cadira que agafa una copa amb l'acció de fer un glop. El personatge està recolzat en una taula, on hi ha una ampolla del producte.

L'escena se situa al port amb el mar de fons. El 1896 una marca sense denominació representa el dibuix d'una copa decorada.

Al voltant del 1906 consta una fàbrica de licors i aiguardents amb seu al carrer Pujades i despatx al carrer València, 551, sota la denominació de Morel i Farreras.⁷⁸ Un dels cartells publicitaris d'aquesta casa va ser encarregat al pintor i dibuixant Evarist Mora Rosselló, que treballava a Gràfiques Seix. S'hi veu una dona amb barret que sosté una ampolla d'Anís Morel en una mà.⁷⁹

L'any 1911 la societat Morel i Farreras inscriu la marca Anís Morel. L'emblema correspon al dibuix d'una ampolla del producte amb un model fet a mida que representa una mena de corda que puja fins al coll de l'ampolla. També la marca Coñac Dybrand, que ja havia estat registrada anteriorment, però l'etiqueta és un dibuix molt més simple. La fàbrica estava situada al carrer Pujadas, 551, amb despatx al carrer València, 351.⁸⁰

Sembla que torna a modificar-se el nom de la societat. Ara es diu Successors de Morel i Farreras. En algunes de les etiquetes consta que la casa es va fundar l'any 1875. El 1918 inscriu el Licor Calatrava. Dos anys després, el 1920, un model industrial d'ampolla de licors que representa el dibuix d'una ampolla amb el cos molt ample i el coll prim. Un any després registra novament la marca Licor Calatrava. L'etiqueta té forma de triangle i a la part inferior està signada, per garantir la legitimitat del producte.

L'any 1921 la societat Successors Morel i Farreras convoca un concurs de cartells per anunciar un dels seus nous productes estrella: el conyac Sorel. El cartell guanyador és obra del pintor català Francesc Fàbregas Pujadas. És un dibuix que destaca pels colors vius, en què es veu una dona amb mantellina que sosté en una mà una copa de vidre.

Un altre model industrial d'ampolla es registra el 1923, destinat al conyac. Aquest mateix any s'inscriu la marca Sorel, de conyac, rom, anisats, vermuts i licors. A la part superior de l'etiqueta hi ha un collarí en forma de mitja lluna amb tres S.

A part dels models registrats, la societat Morel i Farreras va comercialitzar altres productes, com es desprèn de la publicitat dels anys vint: cremes, curaço, estomacal Morel, Kumel, rom Índia, vermut Morel, Aero Morel, vins generosos i xarops. En una factura del 1945 la societat porta el nom de «Joaquim Morel i Bas».

⁷⁸ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración*, 1901, núm. 20, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1420.

⁷⁹ El Museu d'Art Modern de Montserrat conserva el cartell original d'aquest artista.

⁸⁰ <<http://coleccion.vivancoculturadevino.es>> [Consulta: 3 de març de 2023].

Fau Manent, Joaquim

L'any 1923 Joaquim Fau Manent inscriu la marca Noël per diferenciar vins escumosos, anisats, aiguardents i licors. L'etiqueta és un emblema de forma quadrada amb un escut nobiliari a la part superior.

Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya

En plena Guerra Civil, el 1937, s'inscriu la marca Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya, de vins, vinagres i cerveses. La societat es troba a l'avinguda Catorze d'Abril, 435. També es registra la marca FESAC amb la mateixa numeració per a vins, mosts, cervesa i vinagres. L'emblema circular juga amb les lletres de la marca. El 1938, declara una darrera marca de vins: Mostet.

Fèlix Feliu i fill

La societat Fèlix Feliu i Fill registra l'any 1901 la marca Anís Feliu per diferenciar anisats. L'etiqueta és de forma ovalada amb un dibuix d'una fàbrica fumejant. El dibuix és fet per la impremta Casamajó de Barcelona.

Fernàndez de Mobellau de Aristoarena, Sebastià

El 1891 Sebastià Fernàndez inscriu la marca de fàbrica Ron de la Jamaica. L'etiqueta és de forma rectangular i hi destaca el dibuix d'un escut heràldic amb una corona al capdamunt.

Ferrer Jover, Manel

Manuel Ferrer Jover era jutge municipal a Barcelona. L'any 1917 inscriu la marca de vins Gran Priorat. A l'etiqueta hi diu «Bodegues Aleu, Cornudella». Tres anys més tard, el 1920, registra la marca de vins Manolo Santafé.

Ferrer Marimón, Miquel

Crema de Café Ferrer és el licor registrat per Miquel Ferrer Marimón l'any 1937. La seu estava al carrer Ajuntament, 3. A l'emblema s'hi representa el dibuix d'una planta de cafè.

Ferrer Mariné, Teresa, Ana i Elvira

Les germanes Teresa, Ana i Elvira Ferrer Mariné el 1939 van inscriure una marca per diferenciar tota mena d'anisats, aiguardents, conyac, aperitius, licors i alcohols. L'etiqueta és un octàgon i la impressió en el BOPI sols permet veure el nom de Barcelona.

Figueras Civil, Rafael

El 1929 Rafael Figueras Civil inscriu un model industrial de sulfatadora. L'adreça era carrer Alfons XII, 85. Segons el dibuix, l'aparell consta d'un dipòsit de capacitat entre 14 i 18 litres amb un con o embut. Al costat porta un mecanisme o bomba que s'acciona amb la mà perquè per una mànega surti l'aigua per mitjà d'un filtre o polvoritzador. El cos era de coure o llautó.

També va patentar la sulfatadora per comercialitzar-la amb el nom de Bacchus. L'aparell es va fer molt famós i la seva vídua a finals dels anys cinquanta encara continuava al capdavant del negoci.

Figueras, Carme

L'any 1917 Carme Figueras presenta al registre la marca Anís Cometa. La marca és denegada però es torna a portar l'any següent i aquest cop sí que és acceptada. Consta en vigor fins l'any 1989. L'etiqueta és de forma octogonal i molt acolorida, amb tons vermells i daurats. Destaca el dibuix d'un estel que representa el pas del cometa Halley l'any 1910, sota una població, il·luminant la nit.

Quatre anys més tard, l'any 1921, inscriu una marca de rom: Ron la Favorita. L'etiqueta és ovalada i s'hi pot veure una dona que alça una copa.

Figueras, Joan

Juliette és una marca de vins escumosos registrada el 1913 per Joan Figueras. A l'emblema rectangular hi diu «Grand Vin Mousseux i Fronsac, Cuvée Mont d'Or».

Fombuena Casino, Daniel

El 1913 Daniel Fombuena Casino registra la marca Vermouth Vencedor. L'emblema segueix els dibuixos de marques de vermuts amb tot l'entorn profusament decorat. S'hi veuen estàtues de soldats romans, el coliseu romà i algun patrici. Al centre es llegeix que s'elabora per a l'exportació, «Torino-Madrid» i «casa fundada el 1910». L'any 1917 inscriu un producte químic antifermment per preservar la conservació dels vins, amb la denominació Messariol.

Font i Companyia

La societat Font i Cia. l'any 1891 inscriu la marca amb la denominació F. C.^a. L'emblema és el dibuix d'un segell de cera amb les inicials de la marca. Dos anys més tard, el 1893, la marca J. Fernández y C.^a. Letiqueta és rectangular amb el mateix dibuix anterior i el nom de la marca en cursiva.

Aquest mateix any 1893 registra la marca Quina-Ron Maracaibo, destinada a vins medicinals. A l'emblema hi ha un paisatge d'un poble costaner amb el mar de fons i vaixells. També hi diu que és un preparat per a la conservació del cabell i la neteja de la pell elaborat pel doctor San Roman.

Font Mauri, Gaspar

Champagne Jockey és el nom de la marca de vins escumosos inscrita l'any 1895 per Gaspar Font Mauri. L'emblema és de forma quadrada amb lletra cursiva pel nom de la marca disposat en diagonal, a sota de la qual hi diu «Reims». En un extrem hi ha el dibuix d'una ferradura amb un cavall corrent a dins. Sembla que va estar activa els vint anys reglamentaris.

Fontquerni, Antoni

Antoni Fontquerni el 1921 va inscriure dues marques de vins: Vinos del Manso Oriols i Vinos Finos Manso Carreras. A la primera etiqueta hi ha el dibuix d'una masia, que correspon al mas Oriols, i en un cantó superior una mena d'escut amb les inicials A.V. entrelaçades. El segon emblema és de forma rectangular amb les inicials A.F. dins un cercle decorat amb un raïm.

Formiguera, Gonçal i Companyia

La societat G. Formiguera i Cia. inscriu dues marques. La primera el 1891, d'aiguanaf Agua de Azahar. Un any després, el 1892, la mateixa marca però amb un lleuger retoc. Ambdós models tenen la mateixa forma i dibuix en forma de rombe. Al mig hi ha dibuixada una planta envoltada amb una banda. A la primera hi ha una estrella amb les inicials C. i F. entrelaçades.

El farmacèutic Gonçal Formiguera Hernández tenia el dipòsit general al carrer Major, 22-24. Vino de G. Formiguera és la denominació de la marca de vins medicinals registrada el 1907.

Fornés, J., Germans

Amb la denominació Anís Negrita la societat J. Fornés Hermanos inscriu el 1892 una marca d'anisats. L'emblema és un quadrat i una circumferència juxtaposats. Al centre, el dibuix de perfil de la cara d'una noia jove de color voltada de medalles.

Fortuny Julià, Francesc

L'any 1889 Francesc Fortuny registra una marca de fàbrica de xarop de cafè. L'etiqueta és obra de l'empresa litogràfica barcelonina Busquets i Vidal. A la part superior hi ha el dibuix d'una dona que sosté una safata amb una ampolla del producte i una tetera amb tasses.

Jarabe Claro Superfino és la segona marca registrada per Fortuny l'any 1891. En la marca hi ha dibuixades les medalles de l'Exposició de Barcelona, on sembla que va obtenir una medalla d'or i també una altra de plata. Dos anys després, el 1894, inscriu la marca Cidrèlica. L'emblema està dissenyat per la casa litogràfica francesa Michel Levy & Fils. També s'hi fa constar que disposa de patent per a vint anys.

L'any 1902 registra un marca d'envàs. Es tracta d'una ampolla de vidre de cos cilíndric. En el cos de l'ampolla, formant relleu en el vidre, hi ha la inscripció: «F. Fortuny - SS, Princesa SS». A sota hi ha l'escut de la ciutat de Barcelona amb una corona amb dues branques creuades.

En la mateixa línia de productes, Francesc Fortuny enregistra l'any 1907 la marca Fortuny, per diferenciar xarops, orxates i licors. El mateix any, la marca Cidra, en què el dibuix de l'emblema segueix el patró de les marques anteriors. El 1909 inscriu una ampolla amb una forma de cartera de butxaca tancada, en què es llegeix el nom del propietari per diferenciar xarop de cafè.

També cal dir que Francesc Fortuny anuncia en cartells el producte Champanilla, en què es veu una dona vestida de festa amb mantó de Manila aguantant una copa ampla i una ampolla de cava. Amb la denominació Champanilla va registrar el 1909 un vi escumós i l'any següent una segona marca amb la mateixa denominació i dibuix. L'emblema és el nom de la marca sense distintiu.

L'any 1922 Agustí Fortuny fa constar la marca F. Fortuny. L'etiqueta és el dibuix d'una ampolla de vidre en relleu en què figuren l'adreça, Princesa, 55, i l'escut de la ciutat. Destinada als vins, xarops i orxates. Anys abans, el 1913, va registrar una patent d'invençió per a vint anys per un procediment per a la fabricació de xarops.⁸¹ El fet que la inicial de la marca registrada sigui F. Fortuny fa pensar que Agustí devia ser fill de Francesc Fortuny.

⁸¹ BOPI, núm. 650, 16 de setembre de 1913, p. 1165.

Fradera i Renom

Anís Barcinoés la marca d'anísat registrada el 1902 per la societat Fradera i Renom. A l'etiqueta hi ha el dibuix d'una dona asseguda que sosté una mena de ceptre. La marca fou denegada perquè amb la mateixa denominació ja circulava un altra marca de les destil·leries figuerenques Faig i Ros (1879).

Freixedas, Eduard

Amb la denominació Vermouth Eduard Freixedas l'any 1924 inscriu una marca de vermuts. L'emblema és de forma circular amb una vora com si fos una xapa de ferro, al centre de la qual apareix el nom de la marca decorada amb dos fulles de trèvol. L'adreça de l'empresa era carrer Muntaner, núm. 96.

Freixedes, Pere

L'any 1933 Pere Freixedes inscriu la marca de vins escumosos Frei-Dia. L'etiqueta és de forma rectangular, amb el nom disposat en diagonal i lletra amb relleu i contorn.

Galainena, J. i Companyia, successors de

L'any 1907 la societat Successors de J. Galainena i Cia. registra la marca Vino Superior Esmeralda. L'emblema és de forma ovalada i hi destaca el dibuix d'una branca de parra amb fulles i raïms.

Gallet Alberich, Miquel

Rouet és una marca de vins registrada el 1915 per Miquel Gallet Alberich. A l'emblema de forma quadrada hi ha el detall d'un escut nobiliari. Més tard, el 1919, inscriu la marca de vins Capellanes. A l'emblema s'hi veu el dibuix de l'interior d'un celler ple de botes. L'any 1920 registra Roi du Champ Mieux, per diferenciar vins i licors. En aquesta etiqueta també s'hi identifica un escut nobiliari. La seu estava al carrer Coello, 171.

García de Faria, Ascensió

L'any 1892 Ascensió García de Faria registra la marca S. D., destinada als vins. L'etiqueta és el dibuix d'una escala de mà, amb les inicials S.D., i al capdamunt hi ha un raïm. El 1913 va inscriure la marca Scala per a productes agrícoles. L'emblema és semblant a l'anterior.

Garriga Bofill, Agustí

Agustí Garriga Bofill provenia d'una coneguda família d'apotecaris i herbolaris de Viladrau. Aquest herbolari tenia una botiga al carrer Cardenal Casañas, 19 de Barcelona. El 1911 va demanar autorització per instal·lar un alambí al carrer Ribas núm. 74-76.

Al desembre del 1893 presenta al registre la marca Quina-Momo. És curiós que a l'etiqueta hi digui «patent d'invenció per vint anys, expedida el 1891», perquè al registre de patents no hi consta. L'any 1899 inscriu la marca Quina-Momo per diferenciar licors. Un any després hi torna a incloure Quina-Momo, que consisteix en el dibuix de les dues cares de l'ampolla del licor. Es tracta d'una ampolla ampla de cos amb un coll allargat.

El 1901 torna a registrar Quina-Momo amb un dibuix diferent de l'inicial. A l'emblema circular s'hi veuen diverses medalles, dues llunes amb cara, invertides, voltades d'estels i plantes. Un any després inscriu novament Quina-Momo, que és una reproducció fotogràfica del model d'ampolla del licor. L'any 1921 renova la marca Quina-Momo i el 1925 també en refà el dibuix.

Gelabert, Jacint, successor de Gelabert i Jordan

La societat Gelabert i Jordan venia productes comestibles a l'engròs. L'any 1921 tenia les oficines, magatzems i central al carrer València, núm. 268 i 240 respectivament, i la sucursal al passeig de Gràcia, 47 i Mallorca, 202. Tot fa pensar que eren dos socis. Jacint Gelabert, però, es va quedar amb el negoci.

L'any 1922 Jacint Gelabert inscriu la marca Maset-Carpont per a begudes alcohòliques en general. A l'emblema hi ha el dibuix de dos escuts amb corones; en un hi ha un vaixell i en l'altre torres i lleons. Un any després, hi afegeix la marca de vi escumós Royon Murat. L'etiqueta és de forma rectangular i hi diu «Grand Cremant». També s'hi veu dibuixat un escut amb un trèvol.

Finalment, el 1925 registra el nom Royon Murat per definir vins escumosos. L'emblema és el nom junt sense cap distintiu. Es trobava al carrer València, núm. 260.

Genís Roig, Ernest; Carreras Cardús, Joan

L'any 1933 Ernest Genís i Joan Carreras inscriuen la marca de vi escumós San Jorge. L'etiqueta destaca pel dibuix de Sant Jordi dalt d'un cavall matant el drac. En un costat s'hi veu un escut d'armes amb franges barrades i un elm amb plomes. També hi ha un collarí amb el mateix escut.

Gibert Rosa, Antoni

L'any 1890 Antoni Gibert Rosa inscriu la marca Gibert per diferenciar vins, sobretot vi negre clarificat.

Gibert Serra, Germans, Sociedad en Comandita

Al 1893 la societat Hermanos Gibert Serra inscriu la marca Los Cuatro Micos per a vins, licors, fins i tot comestibles i altres productes. A l'etiqueta, de forma circular, hi ha el dibuix d'un mico que dispara un canó contra tres micos més. Va prescriure el 1911, pràcticament al cap dels vint anys reglamentaris.

Gibert, José Victoriano

L'any 1890 Josep Victoriano Gibert inscriu la marca de vins Gibert. A la marca, de forma circular, hi consta que l'havia fet per diferenciar vins negres superiors i que havia obtingut dues medalles d'or a l'Exposició de Barcelona (1888).

Gibert, Josep Maria

Josep Maria Gibert registra l'any 1890 la marca Vino Tinto Clarificado. A la marca s'hi veu una parra amb raïms que en pengen i algunes eines del camp.

Giménez Colmenero, Anastasi

Liga Agraria Giménez Colmenero és la marca d'un producte fitosanitari per a la fil·loxera de la vinya inscrit per Anastasi Giménez Colmenero l'any 1900. A l'emblema circular hi consta el nom de la marca i també «preservativo filocserico». Per tant, era un producte destinat a combatre la fil·loxera. Al centre hi ha el dibuix d'un cep podat i alguns utensilis, com un podall, una serra i un recipient.

Ginestà Demestre, Antoni

Antoni Ginestà Demestre el 1930 registra la marca de vi escumós Patufet amb núm. 82110. L'emblema no porta cap distintiu, tret del nom en majúscules.

Giol Ventura, Francesc

L'any 1934 Francesc Giol Ventura inscriu la marca de fàbrica Vencedor. L'etiqueta és rectangular amb el nom amb contorn i relleu. Hi ha un dibuix amb la marca d'un segell de cera. S'hi llegeix «fi escumós».

Gironella Roqué, Enric

Enric Gironella Roqué l'any 1892 inscriu la marca de vins Catalana Vinícola. L'etiqueta és quadrada, amb un dibuix d'un utensili ple de raïms i el text amb el nom de la marca «Barcelona» i «Tinto i Claro».

Un any després registra la marca Bodega Gironella i amb el mateix número la marca Cognac. La primera està decorada amb algunes parres de raïm. La de conyac amb uns àngels que juguen entre raïms. En ambdues marques hi ha el dibuix d'una formiga i la indicació que la fàbrica estava a Sant Martí (de Provençals).

El 1909 declara la marca de vins comuns, generosos i escumosos L. Glanoire. L'emblema és decorat amb un escut nobiliari. A la part inferior hi diu «Viure», potser la població de procedència del producte. Dos anys més tard, l'any 1911, inscriu Vins E.G. Al dibuix s'hi veu un drac que sosté un escut.

La publicitat del celler Gironella és notòria. Utilitza dibuixos de dones veremadores i traginers, en què es llegeix «Spanish Claret Wines» i també indica que exporta a l'estranger. Estava al passeig del Cementiri, 115.

L'any 1914 es constitueix la societat Hijos de Enrique Gironella, dedicada a la compravenda de diversos productes. Estava constituïda pels germans Josep, Enric i Lluís Gironella Canals, amb un capital de 137.653 pessetes.⁸² Josep Gironella Canal, fill d'Enric Gironella, l'any 1927 registra la marca Bodegas Gironella per a vins, mosts i vinagres.

Gómez Llacuna, J.

L'any 1892 J. Gómez Llacuna inscriu dues marques d'anísats amb la mateixa numeració: Anís de la Africana i Anís de la Girafa. La primera etiqueta representa una dona de color vestida amb un vestit de ratlles que sosté una ampolla en una mà i en l'altra una copa de vidre. La segona etiqueta és el dibuix d'una girafa.

Güell Bacigalupi, Eusebi

Eusebi Güell Bacigalupi (1846-1918), primer comte de Güell, va comprar l'any 1874 diversos terrenys de 825 ha al Garraf, entre Sitges i Castelldefels, en una finca anomenada La Cuadra. El terreny disposava de vinyes i d'una pedrera de pedra calcària. En aquest espai l'any 1882 Eusebi Güell va encarregar a l'arquitecte Antoni Gaudí el projecte d'un celler per emmagatzemar el vi que produïa la finca. L'obra es va fer amb el material de la pedrera (1895-1901).

⁸² *La Publicidad*, núm. 12401, 4 de gener de 2023, p. 4.

L'any 1893 Eusebi Güell presenta al registre la marca de vins Garraf Superior. L'emblema és rectangular amb un fotomuntatge o dibuix d'una fulla de margalló, planta molt abundant en aquesta zona. El nom del celler està escrit en relleu, imitant la forma de les fulles de margalló. La marca va expirar al cap de vint anys i no es va renovar. El vi produït als cellers Güells se servia en els vaixells de la Companyia Transatlàntica i s'exportava a Cuba, però no devia tenir continuïtat, perquè el 1936 va deixar de produir-se.

Güell Parcet, Felicitat

Grand Mousseux - M. Garnier & Cie és la denominació d'un vi escumós registrat l'any 1922 per Felicitat Güell Parcet. L'etiqueta segueix l'estil d'altres vins escumosos; la marca està dibuixada en lletra cursiva fina amb una mena d'escut. L'any 1930 Felicitat Güell devia passar per problemes econòmics perquè per un deute contret amb Ramon Estapé Salas li subhastaren un immoble situat al carrer Flassaders, 21.⁸³

Guilera Villarreal, Josep

Tant per anuncis publicitaris com per alguna etiqueta que s'ha conservat, sabem que la casa Guilera es va fundar l'any 1873. A les darreries del segle XIX disposava de dipòsit de vins a Sant Martí de Provençals; més tard, a Sant Pau d'Ordal, Sagunt, Llíria i Marçà. Va destacar pels vins de taula, de postres, generosos, garnatxes, vins de consagrar, priorats i moscatell.

L'any 1916 Josep Guilera Villarreal registra la marca Noemost, destinada a most, vins medicinals i aperitius. L'etiqueta és de forma rectangular amb un dibuix que representa Noè collint raïms d'un cep. L'any 1924 hi afegeix la marca El Noi, per a vins, most i moscatell. L'emblema és un vailet que menja raïms enmig d'un camp. L'adreça és carrer Igualtat 3-5. Hi ha alguna etiqueta de Moscatell Superior Guilera, no registrada, feta per la impremta Miralles.

La societat Josep Guilera Villarreal i Gali & Sala l'any 1911 inscriu la marca de comerç i marca de fàbrica Vinos Especiales para la Exportación. L'etiqueta és de forma circular. Al centre s'hi veu el port de Barcelona amb una grua mecànica que carrega botes de vi a una barca.

⁸³ *Gaceta de Madrid*, núm. 386, 2 de desembre de 1930, p. 11.

Guillaume Llisuy, Carme

El Bruch és el nom d'una marca de fàbrica destinada a vins, licors, aiguardents, anisats i espirituosos. Va ser registrada l'any 1923 per Carme Guillaume Llisuy. L'etiqueta és el nom de la marca sense distintiu.

Guinart, Josep

L'any 1891 Josep Guinart inscriu la marca Chinchón Catalán per a aiguardents anisats. L'emblema és el nom en majúscules sense cap dibuix.

Guiu Bigatà, Miquel

Miquel Guiu el 1938 registra la marca Tarzan per a alcohols, aiguardents i licors. L'adreça del fabricant era carrer Tapioles, 24-26. L'emblema consisteix en la denominació sense cap element decoratiu. Posteriorment va editar una etiqueta en forma de rombe amb colors vistosos com el vermell i un dibuix central del personatge de Tarzan que du una ampolla en una mà.

Herrera, Ricard; Pérez, Miquel

L'any 1927 Ricard Herrera i Miquel Pérez inscriuen la marca de vi escumós Robespierre. L'etiqueta és de forma quadrada amb poc treball artístic perquè tota la descripció està dibuixada i feta a mà.

Hidalgo de la Portilla, Gaietà

Gaietà Hidalgo registra la marca Vino Mosto Zumuva de vi most. La seu estava al carrer passeig de Gràcia, 103. L'etiqueta és de forma rectangular amb el nom de la marca en lletra cursiva, contorn i disposada en diagonal, acompanyada d'un escut.

Huerta Carralero, Vicenç

L'any 1917 Vicenç Huerta Carralero presenta al registre la marca de licor Sartrés. L'emblema és el nom de la marca sense decoració.

Iglesias Casas, Pere

Pere Iglesias Casas l'any 1902 inscriu la marca de rom Rhum Barbadoes. L'etiqueta consisteix en el dibuix d'una estrella de set puntes, al centre de la qual hi diu «verdadera caña, 1900» i el nom de «Jamaica».

Iglesias Garcés, Adolf

Gran Estomacal Mentholina és una marca de licor registrada l'any 1929. Adolf Iglesias Garcés disposa de dues residències: una a Barcelona i l'altra a Mallorca, al carrer Bisbe, 5. L'etiqueta és de forma rectangular i hi ha el dibuix de tres monjos que conversen i un monestir al fons, amb el text següent: «licors dels frares, preparat amb vint plantes aromàtiques i medicinals sota la fórmula de l'abat Henri Lubbre». La seu de l'empresa estava al carrer Provença, 242 i disposava de representants a l'Havana, Montevideo i Egipte.

lñesta, A. y Hermano

La fàbrica estava situada al carrer Villarroel, núm. 6. L'any 1913 la societat va presentar al registre una marca per distingir vins del Llobregat. Va estar en actiu fins a l'any 1919.

Illa Conte, J., Societat Comanditària

Azúcar de Uva és el nom de la marca inscrita l'any 1913 per la societat J. Illa Conte. L'etiqueta té forma rectangular i és disposada en vertical amb un dibuix d'un raïm i el nom de la marca escrit a la part inferior.

Jorqui Pascual, Carmelo

Carmelo Jorqui Pascual l'any 1921 presenta al registre de la propietat la marca de vins escumosos Duc de Reims. L'etiqueta és de forma rectangular i el nom de la marca està escrit en lletra cursiva prima.

Jurnet Castellà, Dolors

Dolors Jurnet Castellà el 1919 registra la marca Anís La Isleña, que és denegada. El dibuix és de Jose López (Barcelona). La marca té forma octogonal i hi destaca el dibuix d'una dona mallorquina en un terrat que sosté un recipient sota un braç, amb el mar de fons. Es veuen dos emblemes: en un hi ha alambins de destil·lació i en l'altre un escut amb una corona.

La Perfección, S.A.

L'any 1936 la societat La Perfección, S.A. inscriu una marca amb el nom de l'empresa destinada a aiguardents, anisats i licors. L'adreça és carrer Democràcia, 10. L'etiqueta és simple, rectangular i presenta el nom en relleu.

La Unió Agrícola, SA

L'any 1930 la societat La Unió Agrícola registra un rètol d'establiment d'una fàbrica de licors. L'adreça és carrer Ample, núm. 13 de Barcelona i a Tarragona, carrer Smith, núm. 55. L'emblema és el nom sense decoració.

La Vid, S.A.

L'empresa La Vid, S.A. inscriu l'any 1913 una marca sense cap denominació. És un dibuix en què es veuen diverses botes de vi alineades, de diverses varietats de vi: moscatell, ranci, blanc, negre, etc. Al damunt hi ha una parra amb raïms. L'any 1920 torna a registrar el mateix dibuix. La societat va encarregar un cartell al dibuixant Gaspar Camps Junyent, en què es veu una noia somrient enmig d'una vinya amb veremadors i ella porta un cistell ple de raïms.

Llopart i Fills i Bouvet-Ladubay

La societat Llopart i Fills i Bouvet Ladubay registra l'any 1901 la marca de vins Prince Albert. L'emblema és de forma rectangular i hi destaca el dibuix d'una corona al centre i un escut nobiliari en una cantonada. A la part inferior hi diu «Carte d'Or».

Llopart Kütter, Dolors

L'any 1929 Dolors Llopart Kütter registra la marca Grands Vins Mosseux, nom comercial per a l'elaboració i venda de vins, xampany, licors, vermut i begudes refrescants. Està situada a Barcelona, al carrer Consell de Cent, 359. L'etiqueta és el nom de la marca en cursiva, sense cap distintiu.

Lonabarc, SA

Per una acció de l'empresa se sap que Lonabarc, SA es va fundar el 1918 amb un capital de 40.000 pessetes i que el 1920 es va ampliar el capital social a 501.000 pessetes. L'any 1919 registra la marca de vins Mediona. L'etiqueta és de forma rectangular amb el nom de la marca en cursiva disposat en diagonal. En una cantonada hi figura el dibuix d'un escut.

Lopez Garcia, Josep

L'any 1924 Josep Lopez Garcia inscriu la marca Anisados El Aguila. L'etiqueta és de forma ovalada amb un dibuix d'una àliga amb les ales esteses. El 1926 canvia el dibuix i

el nom complet de la marca. Ara es diu Ave del Paraíso i hi surt un au exòtica; conserva la mateixa numeració.

Aquest mateix any 1924 registra la marca López. L'emblema és el dibuix d'una ampolla amb el coll allargat i la base ampla, destinada a contenir alcohols, aiguardents i licors. L'adreça era carrer Mallorca, 554.

Lorenzale, Ricard

L'any 1898 declara una marca de vins clarets amb el nom Ricard Lorenzale. L'emblema és de forma rectangular i s'hi llegeix: «Clarete fino, Fuente la Higuera.»

M. Gibert de Mendívil i Companyia, Societat Comandatària

L'any 1905 la societat M. Gibert de Mendívil i Cia. inscriu la marca G. de Mendívil, destinada a vins escumosos. L'emblema és de forma rectangular i hi ha un escut nobiliari en un cantó i tres fulles de parra separades amb el text «Fine Champagne, Jerez de la Frontera».

M. Guitart i Companyia

Amb la denominació Gentil, la societat M. Guitart i Cia. l'any 1936 registra una marca de vi escumós. L'etiqueta és de forma rectangular, amb el nom de la marca en lletra cursiva prima i el text «escumós de qualitat». L'adreça és carrer Ramon Batllé, 7.

Magnan, Gratien

L'any 1908 Gratien Magnan registra la marca d'anisats Cazalla Anisado Triple Seco. L'etiqueta és de forma rectangular amb el dibuix d'una medalla obtinguda a París. També s'hi indica que el producte prové de La Sierra (Sevilla) i que els propietaris en són la societat Magnan, Fernández i C.^a.

Magoules, Emili

A Sant Sebastià una de les empreses de fabricació de vins, aiguardents i licors estava formada pel francès Emilio Magoules i Eusebio Fuerte Constante, activitat documentada entre els anys 1903 i 1905. Posteriorment Mariano Valentín Coca i Emili Magoules fundaren la societat Valentín y Magoules. El primer va aportar el capital social i s'encarregava de les tasques administratives i de gestió, mentre que el segon era el soci industrial (Echebarria, 2019: 230).

L'any 1931 Emili Magoules, amb seu a Barcelona, inscriu la marca d'anís Anís Republicano. L'emblema és de forma octogonal; al centre hi ha diverses banderes enmig d'un sol radiant i dos braços es donen la mà, amb l'emblema: «Llibertat, igualtat i fraternitat».

Maristany Castellà, Joan

Joan Maristany Castellà era fill de Francesc Maristany Feu i de Josepa Castellà Codina i vivien al carrer Barcelona, 30 del Masnou. El 1915 Joan Maristany Castellà presenta al registre Anís Imperial. Quatre anys més tard, el 1919 renova la marca però amb un emblema treballat. Destaca el dibuix d'una àliga de dos caps i d'una branca d'anís.

El 1924 inscriu la marca de rom Rhum Sant Maure. L'etiqueta està adornada amb les inicials J. i M. (Joan Maristany) i fa constar que fa importació directa a Mances. També registra la marca d'un model d'ampolla allargada fina amb un emblema gravat a la part superior. L'adreça és carrer Arc del Teatre, 67.

Maristany i Font

La societat Maristany i Font l'any 1909 inscriu la marca Anís Pierrot. L'emblema consisteix en el dibuix d'un pallasso vestit de Pierrot que condueix una bicicleta i en una mà sosté una ampolla del licor. L'etiqueta està decorada amb branques de la planta en flor de l'anís. És obra del barceloní Amigó.

Uns quants anys més tard, el 1913, presenta al registre dues marques: Ron La Sultana, amb l'etiqueta de forma ovalada amb el dibuix d'una dona de color amb un mocador al cap, i licor Benedicto, sense cap decoració.

Un cartell publicitari (anterior a 1911) de la fàbrica de licors Maristany i Font anuncia com a productes estrella de la casa Anís Pierrot i Ron La Sultana. En aquest cartell, sobre un fons taronja, s'hi veu un home en estat d'embriaguesa agafant-se com pot a una ampolla de la seva mida. El cartell va ser obra dels tallers litogràfics Barral y Hermanos de Barcelona.

La fàbrica de licors Maristany i Font també va editar un segon cartell publicitari per difondre alhora les marques Pierrot i La Sultana en una litografia d'una gran bellesa. S'hi pot veure el personatge teatral Pierrot, maquillat, abraçat, a punt de fer-se un petó de perfil amb una noia vestida amb túnica i vel que representa la Sultana. Els personatges es veuen a través d'una finestra decorada d'estil àrab. El cartell no es va signar però pot ser de la casa Barral, que havia editat l'anterior publicitat. L'any 1923 Joan Maristany inscriu la marca Anís Pierrot. L'etiqueta és de forma ovalada i hi ha el personatge teatral de Pierrot jugant amb una esfera.

Maristany Regàs, Isidre

El masnoví Isidre Maristany Regàs va néixer l'any 1884, era fill de Melcior Maristany Mitjans i de Salvadora Regàs Barba i vivia al carrer Adra del Masnou.⁸⁴ L'any 1910 inscriu la marca d'anisats Anís Cometa. El dibuix és un heptàgon que representa un estel que il·lumina una població a la nit, el cometa Halley (1910). La mateixa etiqueta va ser registrada per Carme Figueras anys més tard i només canvia el nom del registrador.

L'any 1923 Isidre Maristany inscriu dues marques: Sportsman i Delicious Vins Catalans. Els emblemes són els noms de la marca, sense cap més distintiu, tret que hi diu «Barcelona».

Maristany, cellers

Pere Guerau Maristany Oliver (1863-1926) era fill de Francesc Pere Maristany i Maristany, capità mercant i industrial, i de Rosa Oliver Fortis. *Grau* és una contracció de *Gerard*, escrit normalment com a *Guerau*. Aquest últim va fundar la casa Pere Grau el 1826 al Masnou.

La família Maristany era propietària de vinyes a la comarca del Masnou, Alella i Lavern —finques Can Salvador i Can Bou—, a la comarca del Penedès, les quals servien per al celler. L'any 1832 la polacra Lince exportava a Amèrica la marca Pera Grau. Pere Guerau Maristany es casà amb Antònia Maristany i Viladevall, amb la qual tingué diversos fills: Aurèlia, Montserrat, Rosa, Teresa, Isabel, Lúcia, Jacint i Francesc de Paula Maristany i Maristany. El rei Alfons XIII li atorgà el títol de comte de Lavern l'any 1911 i també fou diputat al Congrés dels Diputats. El seu germà Amadeu Maristany Oliver també es va dedicar a la indústria del vi.

Inicialment disposen d'un magatzem a la Barceloneta i més tard es traslladen a Sant Martí de Provençals, on l'any 1884 construeixen un magatzem i celler. Tenien un cobert amb més 2.500 bocois de vins vells. Pere Grau Maristany era doctor en Ciències i comissari d'instrucció pública de la província de Barcelona. Tanmateix, es proveïa de vins blancs del Penedès i de la Manxa, vermells d'Alacant, Carinyena, Priorat, Alella i les garnatxes de l'Empordà. A Cervera tenien un altre celler situat a la carretera de Ribas i un despatx a la rambla de Catalunya, 83.

Els Maristany distribuïen vins principalment al Brasil, Paraguai, Amèrica Central i les Antilles. En els anys 1894 i 1895 exportaven un total de més de 19.000 pipes de vi, principalment vi negre (74%); la resta era vi blanc (26%), equivalent a més de nou milions i mig de litres. En el període 1899-1900, més de 8.687.000 litres (De Monjoy, 1903: 70-72).

⁸⁴ <https://www.elmasnou.cat/media/repository/arxiu/recursos/buidatge_padrons_habitants_arxiu_masnou.pdf> [Consulta: 10 de març de 2023].

Amadeu Maristany Oliver (1877-1954) registra l'any 1921 una marca d'envàs. L'emblema és una ampolla troncocònica amb hexàgons i una fulla de trèvol. L'envàs pot ser de vidre o d'altres materials.

El 1924 Amadeu Maristany inscriu la marca Moscatel. L'etiqueta rectangular destaca per un dibuix de la platja de Sitges amb vaixells de pesca, el mar, l'església i les cases de fons. És decorada amb fulles de parra i raïm de color daurat. També hi ha un segell en vermell amb el nom d'Amadeu Maristany i un trèvol de quatre fulles. Aquesta litografia fou obra de la casa F. i R. Bastard. Un any més tard, el 1925, inscriu la marca Vinum Altaris per diferenciar vins. L'etiqueta és rectangular i hi ha un dibuix d'un xai i parres amb raïms.

Entre els anys 1924 i 1925 Pere Guerau Maristany registra diverses marques: vins Lavern, vins Maristany, Vino Madre i tres més sense denominació. Consta una nova adreça al carrer Mallorca, núm. 433.

Marsal Nogués, Josep Maria; Meyer Toogood, Jorge

L'any 1910 Josep Maria Marsal Nogués i Jorge Meyer Toogood inscriuen la marca Licor Marsaly. A l'emblema hi ha un dibuix d'un home agenollat que sosté el globus terraquí. A la part superior, dues M entrelaçades.

Martí Esteve, Antoni i Lluís

Amb la denominació El Porrón els germans Lluís i Antoni Martí Esteve inscriuen l'any 1906 una marca de vins. El mateix any Lluís registra amb el mateix nom la marca Porrón. Ambdós emblemes corresponen al mateix dibuix, un porró ple de vi.

Martí Piña, José

Amb les inicials J.M.P. el doctor Josep Martí Piña l'any 1863 registra un licor medicinal. L'etiqueta és allargada, amb un marc acolorit amb dibuixos de color vermell i verd pastel.

Martí Rosés, Pere

Pere Martí Rosés el 1902 inscriu una marca de vins. L'emblema és de forma circular, en què es veu un grup d'àngels que juguen: un agafa raïms, un altre en recull el líquid que cau, mentre que un altre es distreu amb una ampolla.

Martí, Ramon, vídua de

La vídua de Ramon Martí inscriu l'any 1922 la marca Anda, per diferenciar no només vins, sinó olis, conserves i comestibles. L'emblema és rectangular i s'hi observa un paisatge amb muntanyes, cases i boscos. A la part inferior hi ha el dibuix d'una noia de mig cos que somriu.

Martí Sedó, Victòria

Victòria Martí Sedó es casa amb Alfons Mas Yebra, amb qui tindrà un fill de nom Joan Antoni. El 1916 Victòria inscriu la marca vins Santas Creus. L'etiqueta és rectangular, amb la descripció següent: «Penedès, vi pur garantit i blanc or.» En un extrem hi ha un dibuix del monestir de Santes Creus amb les lletres MG i una corona. Dos anys després, el 1918, registra el vi Santes Creus, amb una etiqueta pràcticament idèntica a l'anterior. L'emblema són les lletres V.M. La primera marca va estar activa vint anys.

Martínez Vilanova, Miquel

L'any 1901 Miquel Martínez Vilanova presenta la marca X destinada als vins. L'emblema és de forma quadrada amb el dibuix d'una gran X amb un pentagrama musical. Al costat hi diu: «Vins purs, bons i fins.»

Martínez, Filibert

Filibert Martínez l'any 1919 registra la marca de vins La Viña Aragonesa. L'etiqueta és rectangular amb un marc que representa una parra de vinya. Al centre hi ha el dibuix d'un home assegut en una cadira al davant d'una casa que toca la guitarra mentre una dona li serveix beguda. S'esmenta que disposa de vins i licors de collita pròpia i de cellers a Barbastre i Aragó.

Martorell Aguiló, Jaume

El 1921 Jaume Martorell Aguiló inscriu la marca de vins escumosos Royal Grand Marceaux. L'emblema destaca a la part superior per un escut amb tres coloms i la corona comtal. A sota una dona està asseguda a sobre d'unes quantes fulles i raïms de vinya. Acompanya l'etiqueta un collarí, on hi diu «carte bleue».

Martorell, Fèlix

Conyac Fèlix Martorell és la marca de fàbrica registrada per Fèlix Martorell l'any 1927, sense cap distintiu. L'adreça és Via Laietana, núm. 20.

Martori Hernández, Dolors

Dolors Martori Hernández inscriu l'any 1897 la marca Vinos de D. Martori. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca disposat en diagonal i lletra cursiva i un estrellita de cinc puntes amb la inicial M. Està situada al carrer del Pi, 10.

Marull, Tomàs

Grand Mousseux és una altra marca de vins escumosos registrada per Tomàs Marull l'any 1895. L'emblema és rectangular, amb un escut amb elm en què hi diu «trade mark» i hi figura el nom «Alhonse Godard» en cursiva. Tres anys més tard, el 1898, inscriu una segona marca de vins escumosos amb la mateixa denominació: Grand Mousseux. L'estil de l'etiqueta és idèntic a l'anterior, només en canvia el dibuix central, que aquí és un ocell de paper.

Masana, Josep

Josep Masana l'any 1902 inscriu la marca de vins Cava Universal. L'etiqueta és circular amb una parra amb raïms que sobresurt per dos costats. A la part central hi apareix un triangle amb el dibuix d'una bota de vi a dins. L'adreça és carrer Dormitori Sant Francesc, 3.

Masana, Pere

Vermouth Chut és el nom de la marca de vermut registrada per Pere Masana l'any 1926. L'etiqueta és rectangular, amb el dibuix de l'acció d'un futbolista que ha xutat la pilota cap a una porteria i el porter l'ha aturat.

L'any 1936 presenta la marca Vins Masana, sense cap dibuix, i també Vino Añejo de Montroy El Arriero. L'etiqueta és de forma quadrada i dins un cercle central hi ha el dibuix d'un home que aboca vi en un recipient de ceràmica. L'adreça és carrer Wad-Ras, núm. 68.

Masó López, Andreu

Amb la denominació Empresa de Vinagres de Cataluña, Andreu Masó López l'any 1916 declara una marca de vinagres. També una segona marca del mateix producte amb la denominació Vinagres Garantidos Puros de Vino. L'etiqueta és de forma rectangular vertical amb el dibuix d'un mico que sosté una ampolla de vinagre entre les mans. L'adreça és Marquès del Duero, 194.

Massana Benet, Ramon

Ramon Massana Benet registra l'any 1921 la marca de comerç Vinageria Española. L'adreça és carrer Verdi, 31.

Mateu, Mateo

Mateu Mateu l'any 1894 inscriu la marca de vins Vino Legítimo de Alella. L'emblema és rectangular i està decorat amb una banda en què consta el nom del propietari i algunes medalles. La marca és anul·lada i al cap de pocs mesos torna a presentar i inscriure la mateixa marca. L'adreça és carrer Canvis Nous, 5.

Mestre Divorra, Lluís

Lluís Mestre Divorra el 1904 registra la marca de vins Vino-Sifón, sense decoració. També inscriu una segona marca sense denominació. L'etiqueta és quadrada, amb un dibuix d'un carro que transporta una ampolla gegant tirat per un cavall i conduït per dos homes amb barretina. Aquest mateix dibuix és registrat com a marca de comerç per Mestre i Sentís.

Un any després, el 1905, presenta la marca Vermouth Torino L. Metri. És un emblema rectangular sense decoració, tan sols presenta la tipografia amb contorn i relleu. Vermouth Torino L. Mestre és la marca registrada el 1906. La darrera marca inscrita fou Metri. Aquestes dues marques no estan decorades.

Mestre, Concepció, vídua de Robert

Concepció Mestre, vídua de Robert, el 1925 inscriu una marca amb el seu nom: Vda. de M. Robert, destinada a vi, most i vinagres, sense cap decoració. L'adreça és carrer Claris, núm. 59.

Mestres Capdevila, Lluís Maria

Amb la denominació Bodegas Hispano Lusitanas, Lluís Mestres Capdevila presenta l'any 1922 una marca destinada a vins, aiguardents, licors i vermut. L'any 1924 inscriu la marca Vermut Català. Les etiquetes no són decorades amb cap dibuix. L'adreça és carrer Pelayo, 58.

Meyer Moretti, Eduard

L'any 1901 Eduard Meyer Moretti presenta al registre la marca R.O.I. L'emblema és rectangular i sobre la marca hi ha dibuixades tres corones. També inscriu la marca de

vins amb el seu nom, Eduardo Meyer y Moretti. L'etiqueta és de forma circular amb el dibuix central d'un lleó que té una pota al damunt d'una bota de vi. El Trineo és el nom d'una marca destinada a vins, licors, olis i altres productes registrada l'any 1907. L'emblema és un trineu en moviment arrossegat per dos cavalls.

Millet Beltran, Joan

La societat G.F. Pagés i Cia. amb seu a Buenos Aires presenta l'any 1897 al registre la marca de vins El Labrador, però va ser desestimada. L'etiqueta és de forma circular amb un dibuix d'un pagès assegut que beu vi d'un porró amb les muntanyes de Montserrat al fons. A la part inferior hi diu «flor dels vins d'Alacant i Priorat».

Dos anys després, l'any 1899, Joan Millet Beltran inscriu dues marques: vins Pelayo i vins El Labrador. El primer emblema és circular i hi ha el dibuix del primer monarca del regne d'Astúries amb armadura i una espasa. La segona etiqueta és la mateixa que va registrar la societat G.F. Pagés i Cia.

Millet Maristany, Santiago

Santiago Millet Maristany declara l'any 1912 la marca d'anís Anís Tauro. L'etiqueta és de forma ovalada i hi destaca el dibuix d'un brau o búfal.

Molina i Companyia

Amb la denominació El Racimo la societat Molina i Cia. inscriu l'any 1925 la marca per a vins de taula i generosos. L'etiqueta és el dibuix d'un raïm. L'adreça és plaça Letamendi, núm. 36.

Molinas Unda, Francesc

L'any 1893 Francesc Molinas Unda incorpora al registre diverses marques. Anís de la Cotorra presenta un emblema ovalat amb el dibuix central d'una cotorra que agafa amb les urpes una branca d'un arbre amb les ales esteses. A part inferior hi ha dues medalles. El dibuix és obra de la casa litografia barcelonesa de Ramon Estany.

Ginebra Destilería del León de Oro és una altra de les etiquetes inscrites. Sobresurt el dibuix d'un lleó estirat amb el nom de la marca. A sota hi ha representat un vaixell de mercaderies al port.

Una altra de les marques és licor El León de Oro, que utilitza el mateix dibuix anterior. També inscriu la marca Licor Estomacal Tomillo, amb el distintiu de la planta de farigola. A la part inferior hi consten medalles obtingudes en diversos certàmens. També hi figuren dues marques de vermuts: Vermouth Estilo Marsella, amb el dibuix

del lleó, i Vermouth Torino, en què banderes i medalles decoren l'entorn, i al centre hi ha una imatge del port amb vaixells i mercaderies.

Finalment l'any 1896 fitxa la marca de conyac Old Brandy. El disseny és una etiqueta rectangular amb filigranes que conté el dibuix d'alguns cavalls i el nom de la societat Adnu Sanilom & Cia., segurament importat de fora. L'anuari Riera (1897) detalla que la fàbrica de licors estava situada al carrer Claris, 49.⁸⁵

Mondina Barbena, Jorge Luis

L'any 1906 Jorge Luis Mondina Barbena declara la marca de vins Mundial. L'emblema és rectangular sense cap distintiu però hi diu «Vigo (Pontevedra)», lloc originari del seu propietari. Anys més tard, inscriu la marca de rom Very Old Rhum. Destaca el dibuix d'una branca de la planta de sucre de canya amb quatre cercles amb cares de gent de color treballant a les plantacions. Va estar activa fins al 1925.

Monegal Nogués, Lluís

Lluís Monegal Nogués era fill d'Esteve Monegal i de Dolors Nogués. El seu germà Josep fou industrial i polític, alcalde de Barcelona i fundador de la Colònia Monegal, avui l'Ametlla de Casserres (Rossinyol, 2006: 17).

L'any 1896 Lluís Monegal presenta la marca de vi Petit Bordeaux. L'emblema és rectangular amb el nom de la marca en diagonal i lletra cursiva. En un lateral hi ha el dibuix d'un escut amb una àliga amb les ales esteses. A la part inferior es llegeix «celler Prat».

Monlleó, Ramon

El 1922 Ramón Monlleó registra una marca amb la denominació Mon per diferenciar vins, olis i altres productes. El dibuix és de forma circular amb un paisatge d'una muntanya amb arbres alineats.

Monpó, J. Joan, vídua de

Amb la denominació Dux, la vídua de J. Joan Monpó inscriu una marca destinada als vins i vermut. L'emblema és el nom de la marca sense cap dibuix.

⁸⁵ *Anuario-Riera* (1897), núm. 3, p. 281.

Monroig, Camil

L'any 1891 Camil Monroig presenta la marca Rom Camilo. L'emblema és quadrat amb el dibuix d'un escut amb les inicials C.M. i dues aus. A la part interior hi ha un text breu que destaca les qualitats del producte.

Montaner Oller, J.

L'emblema és de forma circular amb un doble cercle, a dins del qual hi ha el dibuix d'una copa, i no porta nom. El producte servia per diferenciar vins escumosos, vins fins i de taula, vinagres, vermouths i licors.

Montfort Guiu, Carles

L'any 1892 Carles Montfort Guiu registra la marca Ron Montfort. A l'etiqueta hi ha el dibuix central d'un castell o fortificació dalt d'un turó. La marca va ser declarada un any després amb el mateix dibuix. El 1894 inscriu la marca de licors i vermouths Canmamomo. L'emblema està decorat amb el dibuix de diverses medalles, que segurament havia obtingut.

Aquest mateix any presenta la marca Cognac. Conté el dibuix d'un raïm apinyat, amb algunes medalles i el text «aiguardent superior de pur vi». També registra una marca amb el dibuix d'un castell o torre fortificada, per a vins i licors.

Finalment el 1901 inscriu la marca de licors Roger de Flor - Desperta Ferro. L'emblema representa el dibuix del cavaller templer, capità dels almogàvers, vestit amb armadura, el qual sosté una espasa en una mà i en l'altra una bandera.

A més dels licors registrats, Carles Montfort i després la seva vídua comercialitzen altres productes destil·lats sense inscripció: anís escarxat, anís Montfort, aniset Montfort, Ron Viejo de la Jamaica, ginebra Montfort, licor Peppermint, gran licor Patria, licor curaçao, bíter C. Montfort (litografia J. Amigó), licor Maraschino estil Sara; i també xarops: orxata Almendra, orxata Chufa, xarop Cidra, xarop Fresa, xarop Granada, xarop Grosella, xarop Llimona, xarop Naranja (litografies Casamajó). La seva dona, com a vídua de C. Montfort, va comercialitzar licor de crema de cacau, de moca, de taronja o xerès Marquès del Rhin. Disposaven d'un despatx al carrer Gimnàs, 25.

Montoro Reyes, Francisco

Uvas de Vera és el nom de la marca de fàbrica inscrita l'any 1909 per Francisco Montoro Reyes destinada a vins i productes agrícoles. L'etiqueta és rectangular i en un lateral hi ha el dibuix d'un escut amb el nom de la marca i el text «Cortijo del Real (Almería)».

Montplet Prunés, Francesc

L'inici d'aquesta empresa cal situar-lo l'any 1889 sota la direcció de Jaume Prunés Font, que disposava de magatzem i fàbrica per rectificar alcohol. Tenia com a principals clients la indústria química, farmacèutica i les fàbriques de begudes destil·lades. La fàbrica estava situada al passeig del Cementiri, 105-107 del Poble Nou. L'any 1904 el magatzem d'alcohols es trasllada a l'avinguda Icària, núm. 171-173. Com que no tenia descendència, el negoci familiar, l'any 1926, passa per compra a mans del seu nebot Francesc Montplet Prunés, que canvia el nom de l'empresa i funda les destil·leries Montplet.⁸⁶

L'any 1934 Francesc Montplet Prunés presenta la marca d'anísat Anís Blau. L'ampolla és de color blau i s'anuncia a la premsa amb el mar de fons. El 1936 apareix la marca de licor Montel. També inscriu la marca Wiskat per a aiguardents i licors. El 1937, la marca Fassina Catalana Montplet per a anisats, aiguardents, alcohols i licors. Posteriorment produeix i comercialitza ginebra Dry Gin i Rom Four Accés, decorada amb quatre cartes amb els asos de la baralla de pòquer.

Mora Masip, Ramon

L'any 1939 Ramon Mora Masip inscriu la marca Menú per a vins, vermutos i aperitius.

Morales Picón, Josep

Licor Picón-Kina és una marca de fàbrica registrada l'any 1902 per Josep Morales Picón. L'emblema és rectangular i vertical amb el dibuix d'una àliga amb les ales esteses i un escut amb les inicials J.M.P. voltat de parres de vinya. El nom de la marca està escrit en lletra amb contorn i relleu.

Morera Pubill, Joan

L'any 1911 Joan Morera Pubill presenta la marca Anís Morera. A l'emblema ovalat hi ha el dibuix d'una parella a punt de fer-se un petó, sota un arbre, mentre sostenen una copa en una mà. Al fons es veu una fàbrica amb xemeneia. Sembla que l'edifici estava a Sant Martí de Provençals.

Uns quants anys més tard, el 1922, declara diverses marques: Ron Manzanillo, marca amb el dibuix d'un vaixell dins un rombe decorat amb canya de sucre; Anís Morera, i la marca Morera per a rom, aiguardents, anisats i licors.

El 1923 registra una marca per a un envàs de vidre destinat a contenir vins, anisats, licors i aperitius. El dibuix detalla una medalla en una banda i, en l'altra, diverses

⁸⁶ <<https://montpletgroup.com/grupo-montplet>> [Consulta: 11 de març de 2023].

circumferències. Quatre anys després, el 1927, presenta la marca de licor Ponche Morera. L'etiqueta està decorada amb filigranes en què destaca el dibuix de la cara d'una jove somrient.

L'any 1936 inscriu la marca de fàbrica Rapa per a licors, aiguardents i alcohols, sense decoració. Un any després, en plena Guerra Civil, el 1937, una marca per a licors i conyac. L'emblema és un triangle amb un arbre sense cap nom. També comercialitzava la marca Rom Manzanillo o el licor Amer Morera, que no consten registrades. L'adreça era carrer Nàpols, núm. 192.

A Joan Morera el devia succeir el seu fill, perquè als anys quaranta apareix la societat Hijo de Juan Morera. Posteriorment Calisay devia absorbir la casa Morera o almenys alguna marca com la d'Anís Morera, que s'imprimeix amb el seu logotip.

Moretones Domènech, Josep

L'any 1907 Josep Moretones presenta vins Gonzalo del Toro. L'etiqueta és quadrada, amb un collarí amb el nom inscrit en lletra cursiva fina i un escut familiar. Dos anys més tard, el 1909, Vermouth Torino. L'emblema és l'envàs de vidre gravat, en què es veu el nom de la marca i la figura d'una cara gravada amb el nom «Dante».

Moya Borrut, Salvador

L'any 1921 Salvador Moya Borrut registra la marca Vermouth Moya. L'etiqueta és rectangular amb diversos dibuixos: raïms, un escut capritxós, el déu Bacus i quatre medalles de l'Exposició de París.

Un any després, el 1922, inscriu Most-Vermouth Moya, destinada a vermut. Finalment, el 1924, la marca de vins Santa Ana. L'etiqueta és rectangular i dins d'una orla hi ha el dibuix d'un edifici amb torres, decorat amb raïms. El dibuix és obra de la casa Barral Hermanos.

L'any 1926 les bodegues Moya s'anunciaven a la premsa com a comercialitzadores de vins fins de taula Sant Quintí i Santa Anna, vins generosos i escumosos, amb les especialitats següents: moscatell, malvasia, Lacryma Christi, vermut Moya, vi quinat i ranci. L'adreça de la fàbrica era avinguda Icària, 177.

Mozzeto, Maria

Maria Mozzeto el 1901 registra el licor Elixir Verdi. L'etiqueta és de forma quadrada amb el nom de la marca a la part inferior, i en l'extrem superior hi ha el dibuix d'una creu dins d'un cercle amb una corona.

Munera Piera, Enric

El 1914 Enric Munera Piera registra Vino de Quina Ferruginoso i també Vino de Peptona. Ambdues marques tenen a veure amb els vins medicinals. Els emblemes són semblants: tenen forma quadrada amb els cantons arrodonits, amb el dibuix de diverses medalles i un text que descriu les qualitats del producte. També s'esmenta que la casa Munera es funda l'any 1875.

Muñoz Cantó, Frederic

El 1921 Frederic Muñoz Cantó registra vins Cava Riojana. L'etiqueta és rectangular, amb el nom de la marca a la part central, i al damunt un escut amb les inicials F.M. Tres anys més tard inscriu vins de taula Casa Riojana. L'emblema és rectangular, amb el nom escrit en diagonal en cursiva, decorat amb un escut en què es veu un cavall.

L'any 1926 presenta Gran Champan Mundial per a xampany. El disseny segueix el model d'altres marques de xampany i tipologia de lletra amb contorn i relleu i un escut dibuixat amb dos grifons al seu costat. També inscriu Gran Champan Imperial amb el mateix model. L'adreça correspon al carrer Rosselló, núm. 232.

Muzas Pueyo, Antoni

Vinos Muzas és la marca de fàbrica que va inscriure el 1929 Antoni Muzas Pueyo. L'adreça és carrer Major del Clot, núm. 100.

Nadal, Miquel Àngel

El 1927 Miquel Àngel Nadal registra vins escumosos Refectorium. L'adreça correspon al carrer de Sans, núm. 89.

Nin Serra, Joan

L'any 1917 Joan Nin Serra registra vins Cava Francesa. L'etiqueta és vertical amb el dibuix d'un cavall alat i el nom de la marca.

Noyet, SA

El 1910 Isidre Bastard Valentí inscriu una marca per distingir vins escumosos Noyet,⁸⁷ marca que és renovada el 1930. L'any 1914 un anunci de premsa descriu Champagne Noyet, producció nacional: «Bande bleue, Bande d'or i Gran imperial, Caves els Pujols

⁸⁷ BOPI, núm. 585, 1 de gener de 1911, p. 30.

(Penedès) i guardonat a Torí (1911)». El seu promotor és Valentí Bastard, amb seu a Barcelona.⁸⁸

La societat Noyet, SA entre els anys 1917 i 1933 va registrar vins escumosos diversos. L'any 1917 declara una marca consistent en el model d'una ampolla d'escumós amb caputxó; l'any 1925, Vi Espumós Finestrellas, en què l'emblema és el dibuix d'un raïm. També porta un collarí, on hi diu «Carte d'Or»; en inscriure la marca es fa constatar l'adreça al carrer Marina, núm. 61.

L'any 1930 es presenta un altre vi escumós Noya, sense decoració. Aquest mateix any, també una marca sense denominació; és el dibuix del caputxó de l'ampolla del producte escumós. Dos anys més tard, el 1932, una marca amb etiqueta i collarí sense que sigui possible esbrinar-ne el nom perquè la reproducció en el BOPI és pràcticament negra. Aquest mateix any també inscriu Cava Sant Marten, l'emblema del qual està decorat amb parres amb raïms, on es llegeix «Carte Noir».

El 1933, dues darreres marques d'escumosos: Les Rosselles, amb un emblema rectangular amb dos marcs i el dibuix d'una copa amb raïms, i Manchester Selection, en què l'etiqueta fa un marc decorat amb filigranes, al centre del qual hi ha dos àngels que aboquen el suc de dos raïms en una copa.

Olivé Balsells, Francesc

Masia Cal Regent Mongat és el nom de la marca de fàbrica de vins registrada l'any 1936 per Francesc Olivé Balsells. L'emblema és el dibuix de la masia i celler de Cal Regent de Montgat. L'adreça és passatge de la Pau, 14.

Olivella, Germans i Companyia

La societat Olivella Hermanos y C.^a l'any 1892 presenta Liqvor de Carthvsia Scalae Dei. L'emblema porta el nom de la marca, la signatura dels Olivella, una escala amb àngels i una descripció del licor i les seves virtuts. També s'hi explica que és una fórmula procedent de l'antiga cartoixa d'Escaladei.

El mateix any també registra un segon licor: Benedictino de Santa Gracia de Urgel. L'etiqueta diu que el licor es fabrica a la Destil·leria Catalana segons la fórmula dels monjos de Santa Gràcia d'Urgell. Hi destaca el dibuix d'un monjo, les inicials J.F.D., una creu i la signatura.

Dos anys després, el 1894, es presenta Vino Vermouth. L'etiqueta és rectangular i està profusament guarnida amb banderes, escuts, medalles, personatges i una fàbrica a la part inferior. De fet, és un calc de l'etiqueta de Vermouth Martini, segurament per això va ser denegada.

⁸⁸ *El año en la mano*, p. 19.

Olivella Solé, Antoni

Vinos Olivella és la denominació d'una marca de vins, xampanyes i escumosos registrada el 1923 per Antoni Olivella Solé. Consisteix en el dibuix de dos nens despulats que carreguen un raïm de la seva mida.

Oliver-Monmany Coll, Francesc d'Assís

L'any 1889 Francesc d'Assís Oliver-Monmany Coll inscriu vins Chateau Momany. L'emblema és el dibuix del castell de Momany. Hi ha el nom de la marca en lletra cursiva i, dins d'un cercle, hi diu «Bodega Momany, Tallers, 4» i també hi figuren una F i una O entrellaçades.

En un emblema publicitari, imprès per la casa litogràfica Hurtado, s'hi veu el dibuix del mas Montmany de Sant Cugat del Vallès (casa Momany del Papiol), l'establiment de plaça Catalunya de Barcelona i medalles de diverses exposicions. Francesc d'Assís Oliver va participar en l'Exposició Internacional de París (1867), on obtingué menció honorífica pel vi de mistela; a l'Exposició de Viena (1873) aportà vi de panses sec, ranci, mistela i vi claret; l'any 1876 a l'Exposició Internacional de Filadèlfia, vins, vinagres i licors.

Can Monmany a mitjan segle XIX exportava vi de qualitat a l'estranger. Hi treballaven 48 jornalers en temps de verema, 18 mossos tot l'any i 4 masovers amb les seves famílies. A Barcelona al carrer Pelai, cantonada amb la Rambla, hi tenien la botiga, denominada La Legítima, on venien el vi. La casa actual és la remodelació de l'antic mas, d'origen medieval, portada a terme per Francesc d'Assís Oliver a mitjans del segle XIX. Es tracta d'una masia neoclàssica d'aspecte senyorial.

Oliveras Abadal, Josep

Josep Oliveras Abadal es casa amb Bonaventura Devesa Fígols, amb la qual té tres fills: Josep, Carme i Màrius. L'any 1895 inscriu la marca Anís Diana; l'etiqueta és un rombe dins del qual hi ha una persona que condueix un carro tirat per cavalls. En l'emblema també hi diu «destil·lació al vapor i exportació a províncies i ultramar».

Sembla que la marca va ser denegada, perquè un any després, el 1896, registra una nova marca amb el mateix nom i forma, però, amb un dibuix diferent. Representa la deessa Diana dreta amb una llança i un arc amb fletxes enmig del bosc, on hi ha gossos. Va estar en vigor durant vint anys.

Oliveras Quintà, Josep

Anís Tropical és la denominació d'un anísat registrat l'any 1894 per Josep Oliveras Quintà. L'emblema és de forma octogonal. A la part central, dins un cercle, hi ha el dibuix d'una noia dins d'una cloïssa. Al costat es llegeix «destil·lació al vapor i exportació a províncies i ultramar».

Otero Prat, Victorio

L'any 1922 Victorio Otero Prat presenta la marca de vi escumós Grand Vin Doré Horetho. L'emblema és quadrat, amb un marc d'una línia, i a la part superior hi ha el dibuix d'un escut nobiliari, en què es veu una cabra, guarnit amb un elm.

Ozalla, Florenci d' i Companyia

La societat Florenci d'Ozalla i Cia. el 1905 registra tres marques: vins Bodega Imperial, amb un dibuix d'una corona adornada amb dos lleons a cada costat i les lletres F i O entrelaçades; Clarete Imperial, amb un emblema decorat amb el dibuix d'una corona i el text «colliter i exportador de vins fins de Rioja (Haro i Labastida)», i Anís Tres Coronas, amb un dibuix de tres corones separades. Un anunci publicitari del 1907 en la premsa de Tenerife anuncia la marca Anís Tres Coronas. Això indica que l'empresa obria nous mercats.⁸⁹

L'any 1907 la societat Florenci d'Ozalla i Cia. inscriu la marca Anís PBT. L'emblema té forma quadrada i és decorat amb fulles de parra i raïms. La litografia va ser feta per la casa Miralles (Barcelona). Un any després declara la marca Gognac Tres Coronas. El distintiu són tres corones dins un cercle.

El 1907 Florenci d'Ozalla va demanar la concessió d'un model d'envàs d'una ampolla per contenir líquids però va topat amb el licorista badaloní Vicenç Bosch. Aquest últim al·legava que l'ampolla podia confondre al mercat el seu producte registrat Anís del Mono. Finalment el jutge va revocar o limitar el model industrial al fet que l'ampolla presentada per Ozalla no contingués anisats ni licors (*Jurisprudencia Administrativa*, 1912: 855-856).

Finalment, el 1910 la societat inscriu la marca Vermouth-Quina Ozalla. L'emblema és vertical i s'hi veu una dona vestida asseguda en una cadira que sosté una copa al costat d'una ampolla del producte.

⁸⁹ *Diario de Tenerife*, núm. 6099, 25 de febrer de 1907, p. 1.

Padrisa, Josep

Anís La Mañana és el nom de la marca de fàbrica registrada l'any 1908 per Josep Padrisa. Aquest mateix any presenta un segon anísat: Anís La Verdad. El primer emblema és quadrat i trenca els esquemes habituals amb un paisatge realista. Hi és dibuixat el mar amb un vaixell i el sol que desprèn els primers rajos reflectits a l'aigua entre un cel ennuvolat. En canvi, la segona etiqueta torna als estereotips habituals: de forma octogonal amb colors vius vermells i fons blaus i daurats. Al centre s'hi veu una musa nua dins d'un pou d'aigua envoltada de plantes. La litografia és de la casa Francesc Madriguera.

Palà Borrós, Josep

Josep Palà Borrós el 1921 inscriu la marca de vins medicinals Vino Globin.

Palau, E. i Companyia

L'any 1919 la societat E. Palau i Cia. registra una marca de vins amb el seu mateix nom, però en lloc d'una «E.» hi ha una «J.». L'etiqueta és de forma circular, decorada amb raïms dibuixats a tot el vol amb un nen semidespullat a la part central que espren un raïm, del qual surt líquid, que s'aboca en una copa.

Parera, destil·leria

A Cuba el calderí Joan Parera Villà (1845-1914) va aprendre l'art de fabricar anisets i altres licors. Casat amb Mercè Bisbal l'any 1866, torna a Catalunya per fundar a Barcelona una fàbrica de licors amb el seu nom: Destil·leria Parera, amb dos establiments, un situat al carrer Princesa, 7 i l'altre al carrer Bòria, 22. L'any 1888 elaborava diversos licors com Aniset, Crema de Menta, Crema de Cacao, de Llimona, de Taronja, de Vainilla, licor Marrasquino, Curaçao o Piperment (Sendred 2021, 8-9).

Joan Parera va inscriure una sèrie de marques de fàbrica. La primera fou Licor Higiénico, l'any 1891, que va ser registrada diverses vegades, el 1912 i el 1913 dos cops. En el dibuix s'hi veu un monjo amb un llibre obert i un alambí o aparell de destil·lar. També s'indica que el licor té una sèrie de propietats tòniques i estimulants, i a més facilita la digestió.

L'any 1893 Joan Parera registra la marca Licor Bernardina. L'etiqueta és circular, amb el dibuix de sant Bernat voltat d'àngels entre núvols. L'any 1902 hi incorpora un altre licor: Licor Montserrat, amb una imatge del monestir i les muntanyes de Montserrat, a més de medalles aconseguides en les exposicions en què va participar.

A la mort de Joan Parera, el 1914, la fàbrica passa a la seva filla, Dolors Parera Bisbal, i la societat es denominarà Filla de Joan Parera. L'empresa es distingia per la producció de licors amb entitat catalanista, per exemple el Licor Robert, dedicat a la memòria del metge i alcalde de Barcelona. El licor estomacal Raydor va passar a dir-se Raigdor i es convertí en un dels productes estrella.

Dolors Parera l'any 1926 registra la marca Ron Parera. Hi destaca el dibuix de la cara d'una dona de color, adornada amb un marc amb fulles de canya de sucre. Aquest mateix any inscriu Estomacal Raigdor, amb forma de rombe. La darrera marca és Ducal, que servia per diferenciar licors, aiguardents i alcohol i s'incorpora l'any 1935. El dibuix és de forma rectangular i s'hi veu una casa isolada amb torres a cada cantonada. L'adreça és carrer Arc de Coromines, 2.

No totes les marques comercialitzades per la casa Parera es van inscriure en el registre de la propietat. Les marques següents no ho van fer: Brandy, Coñac Español, Licor de Caña, Garnacha, licor El Nogal, licor Kumel, licor Condor, Licor de los Frailes, Rhum Jamaica (litografia Palyart), Palo Parera, Ponche Parera, Rhum Vieux (litografia Pixot), Ratafia Blanca o vi Vermouth Parera (litografia obra del milanès Carlo Belloni). Sembla que va comercialitzar-ne més d'un centenar, entre vins i licors.

El 1926 es va fer càrrec de la fàbrica Albert Bastardes Parera, fill gran de la Dolors Parera i l'Albert Bastardes. L'any 1933 la societat Parera feu construir una nau modernista a l'arquitecte Domènec Estapà al carrer Casp, 141, fins que el 1970 va tancar, quan es va traspasar a Vilassar de Dalt.

Perarnau Clau, Bonaventura

L'any 1913 Bonaventura Perarnau Clau presenta el licor Lince. L'emblema no porta cap element decoratiu. Anys més tard, el 1917, una segona marca de licors: Licor Ángelus. A la segona marca a l'etiqueta hi diu que Bonaventura Perarnau és el successor de la societat Viñas i C.^a. Per tant, Lince i Angelus són dues marques de licors que s'havien comercialitzat anys enrere.

Piferrer Guàrdia, Miquel

L'any 1894 Miquel Piferrer Guàrdia registra la marca de vins Piferrer. L'etiqueta és de forma rectangular vertical amb el nom de la marca en lletra cursiva. Hi diu «especialitat en rancis superiors» i també indica que és colliter a Alella, amb despatx al carrer Comercial, 3. Porta el dibuix d'una clau antiga i raïms.

Pince, Joan

Joan Pince l'any 1921 declara la marca de vins escumosos Grand Vin Mousseux. L'etiqueta és de forma rectangular i al centre hi ha un escut amb les inicials J.P., dins d'un escut voltat de dos lleons i grifons. També s'hi llegeix: «Chateau de Ligny, Rodier.»

Pisaca, fills de Carles

Carles Pisaca a mitjans del segle XIX era capità de vaixell⁹⁰ i va fer trajectes a Cuba i a altres indrets. Segurament que devia veure l'oportunitat d'introduir-hi i comercialitzar un producte com el vinagre. Estava casat amb Esperanza Pujadas, amb la qual va tenir diversos fills, entre els quals destaca el fotògraf Agustí Pisaca Pujadas (Barberà; Barull, 2017: 2).

L'any 1896 els fills de Carles Pisaca inscriuen la marca Vinagre Yema. L'emblema és de forma rectangular amb un dibuix d'un escut en què consta la marca Santa Eulàlia, i el nom de la marca escrit en cursiva en diagonal. Un cop van expirar els vint anys reglamentaris, la marca no es va renovar.

Pladellorens, Antoni; Lozano, Josep

L'any 1916 els socis Antoni Pladellorens i Josep Lozano registren dues marques: vi Málaga Seco Superior Magin Pladellorens, l'emblema del qual és rectangular amb lletra gòtica, i vi Grand Prix. L'etiqueta és de forma circular i està decorada amb les medalles obtingudes en diverses exposicions internacionals: un total de sis medalles d'or i set de plata.

Pladellorens Playà, Magí

Magí Pladellorens Playà (1841-1908), nascut al mas Talló de Castellgalí, es va dedicar al conreu de la vinya i a l'exportació de vins. Situa, però, la seu central de tota l'activitat vinícola a Sant Martí de Provençals, prop de Barcelona. En aquesta darrera població hi estava instal·lat des de l'any 1881. Més tard, establirà les oficines al passeig de Gràcia, núm. 158.

Sembla però, que la hipòtesi, per algunes històries familiars —fins i tot una llegenda—⁹¹, segons la qual Magí era un indià que havia fet fortuna a Amèrica, s'ha

90 L'any 1848 apareix el capità de la fragata mercant *Iluro* comandada per Carles Pisaca (*La Esperanza*, núm. 1027, 5 de febrer de 1848, p. 3). I l'any 1850 comanda la mateixa fragata amb destí l'Havana amb pipes de vi, aiguardent, pells, sabates, cànem o ametlles, entre altres productes (*El Barcelonès*, núm. 314, 10 de novembre de 1850, p. 4).

91 Hi ha una llegenda que explica que, quan Magí tornava de les Amèriques, el vaixell va patir un fort temporal de mar i va estar a punt de perdre la vida. En Magí es va encomanar a la Mare de Déu de Castellet i va fer la promesa que, si se'n sortia, arranjaria la capella amb una part de la fortuna. En arribar a Castellgalí, en explicar al rector del poble la prometença, es va enfadar perquè volia invertir els diners en una capella de fora de la seva jurisdicció. Tant és així que en

de descartar. Els guanys els va obtenir venent vi a Amèrica i el seu ascens social es pot seguir mitjançant les inversions en compra de béns immobles (Ferrer, 2014: 476).

A mitjans de novembre del 1902 Magí Pladellorens presenta al registre onze marques de comerç per distingir vins, totes amb la mateixa numeració: Alella Vino Añejo, Gloria, Gloria (2), Grand Prix, Magí Pladellorens, Málaga Seco Superior, Pladellorens, Vino de Mesa Añejo, Vino Priorato, Vino Superior i Vinos Selectos Catalanes Grand Prix.⁹² La majoria de marques no presenten decoració i juguen amb la lletra tipogràfica. Tan sols una de les marques —Vinos Selectos Catalanes Grand Prix— incorpora dibuixos d'algunes de les medalles obtingudes en les exposicions nacionals i internacionals en què havia participat.

Quan Magí Pladellorens presenta al registre les primeres marques, ja fa molts anys que es dedica a vendre i exportar els seus vins. La presència en exposicions nacionals i internacionals és frenètica. Per participar en l'estranger, on havia de fer una llarga estada, calia disposar de productes de qualitat i, a més, de mitjans econòmics. La contrapartida era obrir-se a nous mercats internacionals.

Així, Pladellorens participa en: l'Exposició Nacional de Madrid (1877), on obté tres medalles d'or, sis de plata i dues mencions honorífiques; l'Exposició Universal de París (1878), on és premiat amb una medalla d'or i la Creu de la Legió d'Honor pel seu vi Glòria; l'Exposició Internacional d'Amsterdam (1883), on és guardonat amb la medalla d'or; l'Exposició Universal d'Anvers (1885), on li és concedida la medalla d'or per a vins de taula i de postres; l'Exposició Universal de París (1889), on se li premia el vi Grand Prix; l'Exposició Universal de Chicago (1893), en què participa amb vi ranci de quaranta anys, vi Gloria, vi moscatell, vi ranci d'Alella, vi del Priorat, vi mistela negra, vi garnatxa i vi de taula; també és guardonat a l'Exposició Internacional a Buenos Aires el 1910.

El 29 d'abril de 1903 li són concedides algunes de les marques presentades però li són denegades altres com: Gloria, Grand Prix, Málaga Seco Superior, Vino Priorato i Vinos Selectos Catalanes Grand Prix. Segurament perquè el nom devia coincidir amb altres marques registrades amb anterioritat o s'hi assemblava. Aquest factor, però, no era un impediment per continuar comercialitzant les marques sense registrar.

El 17 de novembre del 1903 Magí Pladellorens presenta una sol·licitud al Govern Civil de Barcelona per registrar dos noms comercials amb la denominació Magin Pladellorens i Pladellorens. Són marques destinades a distingir els seus establiments de comerç i exportació de vins.⁹³ L'any 1893 la producció de vi d'en Pladellorens era

Magí va destinar una part a arreglar, a més de la Castellet, l'ampliació de l'església de Castellgalí. El dia de la inauguració de l'església el mossèn es va quedar sense veu, fet que la gent del poble atribuïren a un càstig diví. <<https://patrimoni-cultural.diba.cat/element/llegenda-de-magi-pladellorens>> [Consulta: accés 10 de desembre de 2022].

92 BOPI, núm. 393, 1 de gener de 1903, p. 21-25.

93 BOPI, núm. 392, 16 de desembre de 1902, p. 1271.

d'uns 30.000 hl i el 1908 estava per damunt dels 86.000 hl. En quinze anys la producció gairebé s'havia triplicat; l'ascens de l'empresa era meteòric.

Magí Pladellorens mor l'any 1908 i al capdavant de l'empresa de venda de vins continuen el seu fill Antoni Pladellorens Clot i Josep Lozano Gros, director encarregat de la fàbrica. L'any 1911 es constitueix la societat A. Pladellorens i J. Lozano, dedicada al comerç de vins amb un capital de 2.500.000 pessetes. Pladellorens n'aporta 2.000.000 i la resta en Lozano (Ferrer, 2014: 482).

Finalment, l'any 1916 la societat Antoni Pladellorenç i Josep Lozano registra novament les marques Málaga Seco Superior i Grand Prix, aquesta última en vigència fins al 1936.

Poch, germans

L'any 1913 la societat Poch Germans inscriu una marca sense denominació. El dibuix consisteix en una façana d'una casa al davant de la qual es veuen botes de vi.

L'any 1921 Àngel Poch registra dues marques. Vinos Superiores de Alella és per a vins, escumosos, licors i aiguardents. L'emblema destaca pel dibuix d'un gos assegut, un escut, les inicials A. i P. entrellaçades i la reproducció de la medalla aconseguida a l'Exposició de Barcelona (1888). A la part inferior s'indica que Àngel Poch és successor de la societat Poch Hermanos.

Vino Claro Fino és la darrera marca registrada per diferenciar vins i licors. En el logotip hi destaca el nom de la marca escrit en cursiva fina i en diagonal, amb l'afegit de «collita pròpia» i el dibuix de la casa Ferran de Pierola.

Poch Munné, Bonifaci

Bonifaci Poch Munné l'any 1925 inscriu la marca Espumoso Reyet per diferenciar vins escumosos. El logo és de forma rectangular amb el nom de la marca en lletra de contorn i relleu. En l'extrem superior, entre el dibuix de dos raïms i un camp, hi diu: «viñedos macabeos». L'adreça correspon al carrer Bernabeu, núm. 2.

Pons Vilar, Joaquim

Licor Estomacal de Tomillo és una marca registrada l'any 1890 per Joaquim Pons Vilar. L'etiqueta és quadrada amb una vora daurada amb el dibuix de la planta de la farigola florida. El mateix dibuix amb alguna variació va ser registrat tres anys més tard per Francesc Molinas.

Pont Josa, Robert

L'any 1924 Robert Pont Josa inscriu el vi escumós Vinoverde. El dibuix únicament inclou el nom de la marca sense cap element decoratiu.

Pont Torrella, Artur

Artur Pont Torrella el 1936 registra licor Asawa. El dibuix inscrit representa el model simple d'una ampolla amb el nom de la marca. L'adreça és passatge Domingo, 1.

Pozo Rodrigo, Enric del

L'any 1924 Enric del Pozo va inscriure la marca de vi escumós Grand Crémant. En l'emblema s'hi pot llegir «Lamothé et Fils, Lavernes». Es tracta d'una marca francesa que segurament devia comercialitzar la persona esmentada.

Prat Bars, Esteve

Anís Andreuet és un anísat inscrit el 1928 per Esteve Prat Bars. El dibuix de la marca és octagonal, amb la il·lustració d'un campanar o torre d'església i un escut nobiliari. La fàbrica estava situada a la Riera Sant Andreu, 5 i el despatx al mateix carrer, 225. A més de l'anís, Esteve Prat també comercialitzava licor Estomacal Andreuet, sense registrar.

Productes Químics de Montcada, SA

L'any 1926 la societat Productes Químics de Montcada, SA inscriu Bodegas y Destilerías Reixach per a vins, mosts i vinagres. L'adreça és carrer Cristina, núm. 7.

Puigmal Candal, Cosme

Cosme Puigmal Candal registra l'any 1907 rom Vieux Rhum Luna. En el logotip rectangular hi ha un dibuix d'un noi assegut en una lluna que sosté en una mà una copa petita, decorat amb una planta de canya de sucre. Un any més tard, el 1908, inscriu Anís Superior Patria. L'emblema és ovalat i hi apareix una dona asseguda al costat d'una parra amb raïms amb un fons muntanyenc i un sol radiant. La marca és renovada el 1927 amb el mateix dibuix.

L'any 1912 Cosme Puigmal presenta Vino Ausonia, amb una etiqueta circular en què consta el dibuix d'un escut amb corona i dues branques de plantes. Es llegeix que és importat per Sebastiao Prat de S. Paulo. També declara Coñac Prunier, l'emble-

ma de la qual està decorat amb una parra carregada de raïms, un escut i una medalla de l'Exposició Hispano-Francesa de Saragossa (1908).

El 1916 incorpora al registre dues marques més: licor Amer Prunier (en el logo hi ha el dibuix d'un escut amb un arbre i corona voltat d'una branca entrellaçada i un text en francès que destaca les qualitats d'aquest aperitiu) i vins La Parra (l'etiqueta és rectangular amb el dibuix d'una fulla de parra amb el text «únics importadors, La Unión Colonial, Fernando Póo»).

Zebra Brandés una marca de ginebra presentada al registre el 1919. En el logo-tip hi ha dibuixada una estrella de David, les inicials C.P. i una zebra amb el nom de la marca. L'any 1928 registra Ron León. L'etiqueta destaca pel dibuix de la cara d'un lleó dins un cercle, decorada amb filigranes. L'adreça era carrer Bruc, 93.

La societat anònima Puigmal l'any 1929 inscriu la marca Alcohol Neutro de Vino, amb adreça al passatge Vieta, núm. 9. El 1931 registra vi Supermost, amb el logo decorat amb fulles de parra i raïms. Dos anys més tard, el 1933, la marca de fàbrica Bodegas Barcelonesas per a vins i vermouths. L'etiqueta és el nom de la marca en lletra escrita a mà.

A més de les marques esmentades, Puigmal, SA va comercialitzar Anís Viriato i Old Rhum Jamaica. També va recórrer a la publicitat d'artistes, com el dibuixant i il·lustrador igualadí Gaspar Camps. Aquest artista va dissenyar per a la casa Puigmal un mínim de tres cartells amb figures femenines molt ben vestides amb motius florals i detallistes propis del Modernisme.

Pujol Solà, Josep

Anís Nieto de Pujol y Grau és el nom d'un anísat inscrit l'any 1913 per Josep Pujol Solà, net de Pujol Grau, com a marca de comerç. L'emblema és el dibuix de l'ampolla, de coll prim i cos ample, amb una etiqueta en què és llegeix el nom de la marca i l'adreça: Duran i Bas, núm. 3, abans Governador.

L'any 1915 declara licor Pujol, l'etiqueta del qual és de forma circular i a dins hi ha el dibuix del cavall alat Pegàs amb un sol radiant. Aquest mateix any torna a inscriure licor Pujol, però l'etiqueta és molt més elaborada i s'hi fa constar que és proveïdor de la casa reial. També incorpora licor Cumí, en què al logotip utilitza el mateix dibuix del cavall alat i lletra gòtica.

L'any 1921 registra un model d'envàs per a anísats, aiguardents i licors. L'ampolla és de les típiques d'anísats amb un vidre gravat que forma quadrícules. Aquest mateix any hi afegeix Anís Pujol, amb el dibuix de Don Quixot a cavall, al costat d'un molí de vent. El 1924 incorpora al registre la marca Hijo de Tomás Pujol per a vins, aiguardents, licors i vermouths, un model d'envàs d'ampolla per a anísats i licors i la marca Quijote per a anísats i licors.

Pujol Vallés, Pere

Pere Pujol Vallés el 1893 inscriu la marca Rom Santiago de Cuba. La marca li serà acceptada amb la condició de treure del clixé la paraula *Colón*. A l'emblema hi ha el dibuix de Cristòfol Colom amb el nom de la marca disposat en diagonal. Tres anys més tard, l'any 1896, registra vins de xerès Moreno.

Pulgar Deulofeu, Josep

L'any 1912 Josep Pulgar Deulofeu inscriu la marca de vins C.D. L'etiqueta és de forma circular amb les lletres entrelaçades C. i D. i decorada amb unes circumferències que imiten els grans de raïm.

Puntí Deu, SA

La societat Puntí Hermanos registra l'any 1892 Anís Tropical. L'etiqueta destaca pel dibuix d'una jove dempeus recolzada dins d'una cloïssa gegant, en què hi diu «exportació província i ultramar». L'any 1895 inscriu anisat La Tropical. L'emblema repeteix el personatge femení anterior. Un any després, licors i anisats Armandina. L'etiqueta té forma de collarí.

El 1910 la societat Puntí Deu, SA registra la marca de vi escumós Mundial. L'emblema és de forma rectangular amb el nom de la marca en vermell vistós i un marc blau. La litografia és obra de la casa Pedrals Cortés.

Quatre anys més tard, el 1914, inscriu dues marques de licors: Montañés i Betlemítina. El 1916, l'anisat Anís Tropical, amb una etiqueta de forma octogonal que recupera el mateix dibuix de la jove dins de la cloïssa. Licor Armandina es registra l'any 1919, amb el mateix dibuix descrit. El 1926 a Ana Serra Millàs, administradora de Puntí y Deu S.A., se li autoritza la instal·lació a Barcelona d'una fàbrica d'alcohol desnaturalitzat.⁹⁴

Quinquer i Ventosa, Societat Comendatària

L'enginyer agrònom Josep Ventosa Roig (1879-1944), natural de Vilanova i la Geltrú, era fill de Josep Ventosa Puig, home de confiança de l'empresa Can Xuriguer, i de Rosa Roig Serra, filla d'una família benestant, propietària d'un forn de vidre. L'any 1898 Josep Ventosa Roig treballava d'aprenent a la companyia de vins de Joaquim Alsina i Cia. i un any després va entrar a treballar a la casa d'Ignasi Quinquer i Cia. com a soci amb una inversió de 2.043 pessetes, quantitat que recuperaria al cap d'uns quants mesos.

⁹⁴ *Gaceta de Madrid*, núm. 98, 8 d'abril de 1926, p. 157.

L'any 1901 es casa amb Assumpció Quinquer Golobart, filla d'Ignasi Quinquer i de Paula Golobart. La família Quinquer es trasllada del Bages a Barcelona per impulsar el comerç del vi a doll a partir de la societat Ignasi Quinquer, Societat Comendatària, Vins i Alcohols a Doll. Tenien els magatzems i les oficines al passeig del Cementiri, 22. El 1910 Josep Ventosa, de la casa Ignasi Quinquer, és nomenat president de la nova Associació de Magatzemistes de Vins de Barcelona, situada a la plaça de Palau, 8.⁹⁵

Josep Ventosa i la seva dona, Assumpció Quinquer, es van instal·lar a Vilafranca del Penedès, al carrer de Tarragona, 24, a la casa modernista Ca la Vídua Just, seu de la DO Cava. El 1913 van establir la companyia Quinquer Ventosa al carrer de Cal Bolet, 12.

L'any 1908 la societat Ignasi Quinquer inscriu la marca Aquila Rossa, amb un emblema circular amb el dibuix d'una àliga. Va estar activa fins al 1993. D'aquesta època és el cartell que va encarregar Ignasi Quinquer al pintor, il·lustrador i cartellista Carlos Vázquez Úbeda per difondre el Vermouth Aquila Rossa. El dibuix és d'un realisme i bellesa extraordinaris. S'hi veu una dona amb un vestit de gala amb tons blau cel i un barret amb flors. La dona es recolza en un mostrador d'un bar sostenint en una mà una copa de vermut i en l'altra un ventall. També es va encarregar un cartell de la mateixa marca a l'empresa de litografia valenciana de Simeó Durà.

Vino Hispania és una marca de vins registrada el 1918 per la societat Quinquer i Ventosa. L'etiqueta és quadrada i està decorada amb una àliga voltada de banderes. L'any següent, el 1919, declara Vins Aquila Rosa i aprofita el mateix dibuix que la marca anterior; i també vermuts Quinquer & Ventosa, S. en C.

Josep Ventosa Roig l'any 1921 inscriu una marca de vins i licors sense denominació amb el dibuix d'una dona asseguda en un bot que en una mà du una ampolla. El 1923 registra Suc de Reims per a vins escumosos, licors i aiguardents. El 1926, Vino Vermouth. Tres anys més tard s'anuncia a la premsa com a exportador de vins a tots els països. Té l'adreça a l'avinguda Gearia, núm. 84. El negoci va passar al seu fill Josep Ventosa Quinquer (1901-1948) i després Norbert Ventosa Quinquer (1904-1971) va assumir la nova etapa. Més tard, Josep Ventosa de Cabanyes (1932-2016) va dirigir la companyia.

Aquila Rossa es va convertir en una de les grans marques catalanes de vermut, després de les grans marques italianes Cinzano i Martini Rossi. La semblança lingüística de la marca amb el nom italià era evident, com també el seu propòsit. Viatjants italians s'encarregaven de subministrar les herbes aromàtiques per elaborar el vermut seguint el mètode tradicional italià. L'any 1933 es va registrar com a societat anònima. El 1937 l'empresa es dedicava exclusivament al vermut.

L'any 1969 el capital social de la companyia Aquila Rossa ascendia a un milió de pessetes, en què totes les germanes d'Assumpció Quinquer participaven com a sòcies.

⁹⁵ *La Publicidad*, 30 de maig de 1910, p. 8.

A més, Aquila Rossa va embotellar vi amb la marca Montgrós. Cap als anys setanta, la producció d'Aquila Rossa s'aproximava a 1.000.000 d'ampolles anuals. Exportava vermut a països com Polònia, però també a altres mercats internacionals com Canadà, els Estats Units, Mèxic, Colòmbia, el Salvador, Costa Rica, Veneçuela, Japó i Dinamarca. El volum d'exportació en els anys setanta representava el 50% de la producció total de vermut i de vins generosos (Borrell, 2019: 86-89).

Quintana Cabrera, Bartomeu

Bartomeu Quintana Cabrera el 1912 registra Vino Héroes de la Independencia. L'etiqueta representa un escut nobiliari amb un elm i tres daus amb el lema: «los hechos me justifican».

Quintana Carbó, Joan

Vermouth Torino s'inscriu el 1904 com a marca de vermuts, creada per Joan Quintana Carbó. L'etiqueta és rectangular, decorada amb tres orles amb diversos dibuixos: una parra amb raïm, un sol amb una torre i un bust d'una dona.

R.S. Indústries Agrícoles i Pecuàries, SA

L'any 1929 la societat Indústries Agrícoles i Pecuàries, SA registra diverses marques. Vins Imperial Tarragona deriva d'una altra marca registrada. L'etiqueta conté diversos escuts dibuixats i un text: «bodegas catalanas, cava especial de reserva». També, vi escumós Duc d'Armentiers Carte Blanche i vi escumós Duc d'Armentiers Carte d'Or. Ambdues marques tenen el dibuix d'un escut nobiliari, quatre rombes i una lluna invertida. L'adreça correspon al carrer Casp, 115.

R. S. Jové i Guardiola S. en C.

L'empresa Jové i Guardiola, societat comanditària, el 1929 registra una marca de vins amb la denominació «Montblanch». L'etiqueta conté una orla amb el dibuix de la torre de la vila de Montblanc. Un any més tard, el 1930 inscriu una marca semblant a l'anterior en què es llegeix: «portal de bové». L'adreça de la societat era carrer Muntades, núm. 24.

R. S. Transnacional d'Exportació i Importació, SA (Teisa)

El 1921 la societat Teisa inscriu Vins i Vermuts R. Pagés.

R. S. Unió Comercial i Industrial de Sant Vicenç de Sarrià

Espumoso Pedralbes és una marca de vi escumós registrada el 1926 per la societat Unió Comercial i Industrial de Sant Vicenç de Sarrià. El logo és rectangular, decorat amb parres i raïms de vinya amb un escut al centre i una corona. L'adreça era carrer Sant Antoni, núm. 22.

R. S. Vinícola del Panadès

L'any 1920 Vinícola del Panadès inscriu vins amb el seu nom. Un any després la marca Vinícola del Panadès es destina a vins i vinagres.

Raimí i Companyia

L'any 1891 la societat Raimí i Cia. registra Anís del Sol i anisat Kikirikí. Són emblemes sense cap dibuix, tret de la tipografia. Ambdues etiquetes van ser inscrites de nou el mateix any per Claudi Solà Gómez de la Torre.

Ramentol Jané, Jesús

Vino de la Salud Ramentol és un vi medicinal presentat al registre l'any 1908 per Jesús Ramentol Jané. L'emblema és quadrat, amb el dibuix del pare Genís Jané Lladó i una ampolla del producte.

Ramos Català, Joaquim

Joaquim Ramos Català el 1923 inscriu Conyac Ramos. L'etiqueta és quadrada i s'esmenta que el producte és del Puerto de Santa María. També hi ha el dibuix de tres botes de vi tombades, al davant de les quals hi ha una jove que sosté una copa.

Regordosa, Marià

El 1910 Marià Regordosa registra el licor Aperitivo Kinardoa. El logotip té forma ovalada i és decorat amb una cinta al voltant i branques de plantes. Tres anys més tard, el 1913, la marca Ambar és destinada a vins i licors. L'etiqueta està il·lustrada amb dues noies semidespullades, de cintura en amunt, que es donen la mà i estan mig tapades amb llençols. L'any 1916 inscriu vins i licors Catedral de Santiago. La marca és el dibuix de l'església de Santiago de Compostel·la decorat amb una cinta ondulada.

Reig Jofre, Ramón

Vi Ramón Reig és una marca de vi registrada per Ramón Reig Jofre el 1930.

Rey, Alberto León

Chartreuse és un licor d'herbes d'origen francès elaborat a partir de la maceració de determinades herbes en aiguardent d'alta graduació. Procedeix del monestir Grande Chartreuse, situat als Alps francesos, on els monjos cartoixans el fabricaven. L'any 1833 l'orde del convent comença a elaborar licor Chartreuse. El pare Garnier el venia per compte de la congregació a França, on registra diverses marques. El negoci es traspassa el 1871 al pare Grézier i ell el transfereix el 1897 a Marius-Célestin Rey. L'abat Marius-Célestin Rey adquireix el dret de vendre el licor fabricat a Espanya. Aquest últim mor l'any 1905 i el succeeix el seu germà Albert-Leon Rey.⁹⁶

L'any 1903 els pares cartoixans van ser expulsats de França i van instal·lar una destil·leria a Tarragona. Per això van crear el 1901 una estructura a Espanya, La Unió Agrícola, SA, i van posar-hi al capdavant tres laics de confiança. Anys abans, el 1882, els pares cartoixans ja havien comprat l'edifici de la fàbrica tèxtil de filats i teixits Fabril Tarraconense per aprofitar-lo com a fàbrica del licor Chartreuse. L'any següent l'edifici s'incendia però es reconstrueix de nou. Totes les marques produïdes pels monjos cartoixans a Tarragona són registrades a Espanya per Albert-Leon Rey entre el 1908 i 1909.

Diverses marques de fàbrica són inscrites per Albert-León Rey l'any 1908: licor L. Garnier, licor Grande Chartreuse, F. L. Garnier, Chartreuse, L. Garnier, Grande Chartreuse i un model d'ampolla per a un licor de dues mides de capacitat: 105 i 53 centilitres. Un any després, el 1909, presenta el licor Grande Chartreuse, F. L. Garnier, Chartreuse, L. Garnier i una marca sense descripció, destinada a un envàs amb tapa. Algunes de les litografies són obra del taller Allier de Grenoble. També hi ha publicitat comercial feta per la casa barcelonina Seix & Barral.

Riba Joan, Josep

Josep Riba Joan l'any 1909 registra la marca de vins Sindicato General Vinícola. L'emblema és quadrat i utilitza com a dibuix una fotografia del celler o fàbrica amb premses de vi en plena acció.

⁹⁶ <<https://www.chartreuse.fr/histoire/#ordre2>> [Consulta: 14 de març de 2023].

Riba Pla, Ramon

Granja Riba és una marca registrada el 1915 per Ramon Riba Pla per a vins i licors. L'emblema té forma circular amb el dibuix de l'escut de la casa reial, ja que n'és proveïdora. L'adreça és carrer València, 252.

Ribas Bassa, Pere

Pere Ribas Bassa el 1915 declara la marca Verdillo com a fungicida de la vinya. L'etiqueta consta d'un dibuix d'una fulla de vinya.

Riera Freginals, Josep

L'any 1894 inscriu Gran Licor Pelotari. Porta una etiqueta amb el dibuix d'un camp de frontó amb jugadors i públic. Un any després hi afegeix la marca Ginebra del Vapor, l'etiqueta de la qual destaca pel dibuix d'un vaixell de vela que navega pel mar i vapor. L'adreça és carrer Tallers, 37 de Sant Martí de Provençals.

Ribera Llorens, Frederic

Frederic Ribera Llorenç el 1906 registra Anís Miau, amb una etiqueta octogonal que consta d'un dibuix de dos gats. Tres anys més tard, el 1909, inscriu les marques següents: vins i licors El Conejo, amb un emblema circular i el dibuix d'un conill al costat d'una ampolla de vidre; alcohol El Demonio, marca decorada amb un dibuix d'un dimoni i una caldera, en què també s'indica que es tracta d'alcohol desnaturalitzat per cremar, i Gran Poniol, per diferenciar vins licors i aiguardents.

El 1910 registra un model d'envàs sense denominació. L'ampolla és de vidre amb un coll bombat, a la part inferior la forma és de campana més ampla i és decorat amb un segell o emblema de cera amb una cinta. Un any després, el 1911, licor Agua del Carmen, la marca del qual té el dibuix de la verge del Carme agafant el seu fill. S'hi indica que la fórmula prové dels carmelites francesos. L'adreça és carrer Major de Gràcia, 48 i la sucursal està al carrer Ferran VII, 15.

Rius Palau, Juventí

Castell de Gelida és una marca de vins inscrita el 1930 per Juventí Rius Palau. L'emblema és de forma quadrat, amb el dibuix d'una masia dins un cercle. L'adreça és Riera Sant Miquel, núm. 37.

Robert Mestre, Josep

Josep Robert Mestre registra una marca de fàbrica i un model d'ampolla. El 1924, inscriu una marca de vi sense denominació, representada en forma d'ampolla del producte sense cap distintiu. L'any 1925, un model de cos troncocònic invertit, convex i coll allargat que presenta relles cap a la base i una corona d'espitals. Les ampolles podien ser de vidre, cristall o altres materials amb colors diversos.

Romañà, Josep

L'any 1932 Josep Romañà registra Jockey Club per a licors, aiguardents i alcohols. Té un logotip quadrat amb el dibuix central d'un joquei o corredor dalt d'un cavall. L'adreça és carrer Comte d'Assalt, 14.

Rosas Presas, Llorenç

Ben aviat, Llorenç Rosas Presas presenta una patent d'invenció per a un procediment per envasar alcohol (1906) i, anys després, un sistema de precinte o collar d'ampolla. L'any 1915 Llorenç Rosas consta com a gerent de la Companyia Comercial Alcoholera, SA. L'empresa disposava d'un dipòsit per a vi dolç en bocois i botes al carrer de de la Plata, núm. 7.⁹⁷ El 1922 dona de baixa la fàbrica d'aiguardents i licors del carrer Bonavista, núm. 7 de Barcelona.⁹⁸ L'activitat devia continuar d'una o altra manera perquè hi ha marques registrades actives molts anys després, per exemple: conyac Gran Galeón (1953), vi escumós Derby (1940) o licor Pommeray (1976).

Llorenç Rosas Presas va arribar a registrar fins a 39 marques entre vins, aiguardents i licors. L'any 1906 inscriu l'alcohol de cremar Fanal. El logo reproduïx un fanal dibuixat. Els anys 1914 i 1915, vins, licors i aiguardents diversos: Xifré, Negus, Barba Rossa, Ali-Zay, Saint Jacques, Cortijo, Royal, Indian, Porta Coeli; un model d'ampolla amb una decoració feta de teixit vegetal; Gran Galeón; Polaris, i Arlequín. La majoria dels emblemes són el nom de la marca sense decoració.

El 1916 registra: Picarol; Siberian; Anisado Refinado —l'etiqueta és un octàgon amb un dibuix de la cara d'un arlequí amb màscara fent referència a bodegues i destil·leries Xifré de Barcelona—; Cazalla del Cortijo, amb un emblema decorat amb el dibuix d'una jove dins una orla decorada amb flors; Coñac Gran Galeó, amb l'etiqueta amb el dibuix d'un galió o vaixell de vela, la segona representa un dibuix d'ampolla amb una àncora lligada al coll de l'ampolla; Indian Rhum, marca allargada amb el dibuix d'un tigre en moviment.

⁹⁷ *Gaceta Municipal de Barcelona*, núm. 29, 21 de juliol de 1915, p. 11.

⁹⁸ *Gaceta Municipal de Barcelona*, núm. 2, 12 de gener de 1922, p. 12.

El 1917 inscriu V.G.T. Un any després, l'any 1918, les marques següents: Adriático; Tónico Ali Carême, en què l'emblema és una ampolla amb una base ampla; Californian; Carburado; Majestic, i La Gitaniella. El 1919, Mi-Carême, Vino Espumoso Derby, Pommeray i Marquisat. L'any 1920, Cordón Rosa i Maxim's; el 1921, licor Millier Quaker, i una altra sense nom per a vins escumosos. També Vermouth Torino (1922), que consisteix en un dibuix amb banderes i medalles que envolten un espai central amb la inscripció de la marca i la indicació de la composició del producte i la procedència. Finalment inscriu Cordon Jaune (1922).

Rosés, Carles Francesc i Companyia

L'any 1858 el vaixell pollacra *Paratons* (distintiu JCHG), de més de 209 tones, és propietat de l'armador Carles Francesc Rosés.⁹⁹ Aquest últim el 1883 adquireix a l'armador Pere Rosés Mitjans la pollacra goleta *Àngela* per 10.000 pessetes. Els fills de Carles Francesc Rosés venen el 1892 el vaixell a favor de la societat Carlos Francisco Roses y C.^a per 7.000 pessetes.¹⁰⁰

L'empresa Carles Francesc Rosés i Cia. inscriu quatre marques de fàbrica l'any 1898 amb la mateixa numeració: Malaga Paratons (nom de la pollacra), l'etiqueta de la qual és circular i s'hi pot llegir «vino malaga seco superior, 120 litres»; Rosés Paratons, de forma ovalada amb una branca de planta en flor; Vino Tinto Superior, amb un emblema ovalat amb el dibuix d'una planta al centre, i Vino Tinto Superior Colón, amb un emblema circular que conté un dibuix de Cristòfol Colom assenyalant amb el dit. Les marques van estar registrades un total de vint anys.

Rosés, Jaume

Jaume Rosés registra l'any 1890 fins a tres marques: vins Monistrol, amb una forma circular que recorda el segell amb què identificava la tapa de les botes de vi; Montserrat, semblant a l'anterior, en què es llegeix «vi negre clarificat». I a la darrera marca, sense denominació, hi diu «quarts complets de 200 ampolles, casa fundada al 1860, Ribas».

Rossell Domènech, Josep Maria

Maset de Espiells és el nom d'un vi escumós matriculat per Josep Maria Rossell Domènech. L'adreça correspon a la rambla del Centre, núm. 17.

⁹⁹ *Relación de los buques de la marina mercante española* (1882). Madrid: Dirección de Hidrografía.

¹⁰⁰ <<https://sites.google.com/site/vaixellsrdm/home/polacras/angela-1865-matilde-1899>> [Consulta: 15 de març de 2023].

Rovira Germans

L'any 1893 la societat Rovira Hermanos inscriu una marca de vins sense cap nom. L'emblema són tres ampolles de vi voltades de parres amb raïms.

Rovira i Companyia

El 1896 la societat Soler i Vila presenta: Anís Marta, amb un logo octogonal que té un dibuix d'una marta damunt d'un arbre i algunes medalles d'exposicions; Anisette Imperial, la marca del qual està dibuixada en diagonal i decorada amb medalles; Rhum Saint-Maurice, que consta d'un anagrama amb les inicials S.V. amb una torxa i s'hi esmenta que procedeix de plantacions de Matances. Un any després registra la marca Rhum Saint-Maurice sense decoració i V.S.

L'any 1900 s'esmenta una fàbrica a Barcelona de licors a nom de Soler i Alomar. Les especialitats de la casa eren: Rhum Saint Maurice, Anisette Imperial i Anís Marta.¹⁰¹ *L'Anuari del Comerç* (1902) recull que la fàbrica està situada al carrer Sant Martí, 45.¹⁰²

La societat Rovira i Cia. inscriu l'any 1901 dues marques: licor Crème Superfine i Rhum Saint Maurice, però per algun motiu les marques van ser anul·lades i registrades de nou sis mesos després, l'any 1902, amb el mateix nom i dibuix. El primer logotip consisteix en el dibuix detallat d'una ampolla del licor Crème Superfine, de base quadrada i més ampla a mesura que s'acosta al coll. A l'etiqueta hi ha les medalles aconseguides en exposicions. També hi ha l'emblema d'una S i una A entrelaçades, de Soler i Alomar. La segona marca també reproduïx el dibuix d'una ampolla amb les inicials S. i A. gravades al vidre i té una etiqueta amb el nom de la marca i la descripció de les seves qualitats.

Posteriorment Ernest Rovira es presenta com a monopolitzador de la casa Soler i Alomar. L'any 1913 inscriu Crème Superfine, Rhum Saint Maurice i Maurice de Latour. Mentre que les dues primeres marques ja havien estat registrades pels seus antecessors, l'última és d'un vi escumós. La marca consta d'etiqueta i collarí amb un escut nobiliari en què es llegeix «Château Saint Nicolas». L'any 1915 Ernest Rovira registra de nou el licor Crème Superfine i tres anys més tard, el 1918, les altres marques amb el mateixos emblemes.

¹⁰¹ *España*, núm. 95, 10 de juliol de 1900, p. 11.

¹⁰² *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1902), núm. 21, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1010.

Rovira, Pau

L'any 1910 Pau Rovira inscriu Anís Otello. L'emblema és de forma octogonal amb el dibuix del personatge teatral d'Otel·lo abillat amb roba i sostenint una daga en una mà, apostat rere una cortina.

Roviralt Figueras, Josep

Amb la denominació 3 Copas, el colliter de vins Josep Roviralt Figueras registra el 1910 una marca per diferenciar vins. L'etiqueta destaca per un dibuix central amb tres copes dins un cercle i una parra amb raïms de vinya.

Roviralt y Compañía

L'any 1889 l'empresa Roviralt y C.^a registra Anisado Colón. La marca és el dibuix a escala d'una ampolla profusament decorada amb la forma del pedestal de l'estàtua de Colom de Barcelona.

Rusell Domènech, Josep

Josep Rusell Domènech inscriu la marca de vi escumós Espiells, sense cap distintiu.

Saavedra Becerra, Lluís E.

El 1921 Lluís E. Saavedra Becerra declara Cognac-Crema. L'emblema no presenta decoració.

Sabadell, Bonaventura

Bonaventura Sabadell inscriu el 1915 Licor Obrero. L'etiqueta és rectangular i hi apareix un obrer amb barret i granota de treball senyalant amb la mà fàbriques amb xemeies. La litografia és feta per la impremta Miralles de Barcelona.

Sagarra i Martí

La societat Sagarra i Martí el 1933 inscriu Cepa de Scala Dei per a vins, mosts i enologia; deriva d'una altra marca registrada abans.

Saint-Paul, Ernest

L'any 1894 Ernest Saint-Paul registra la marca licor Saint Paul, utilitzant el seu cognom. L'emblema és de forma quadrada amb un escut central amb una creu doble

acompanyada de dos dracs. El dibuix de l'etiqueta és obra de la casa de litografia i impremta barcelonina d'Armand Duranceau.

Sala Bou, Joan E.

Joan E. Sala Bou l'any 1916 registra *Vino Escrivà*. L'emblema consta de dues etiquetes rectangulars allargades; en una hi diu «Vino Escrivà» i en l'altra «Vino Sala». També hi incorpora *Escrivà Sala*. Consisteix en dos models d'ampolla, en un dels qual hi diu «Escrivà» i en l'altre «Sala», noms gravats en l'envàs. L'adreça és carrer Ferran VII, 7.

Sala, Esteve

Esteve Sala presenta l'any 1925 la marca *Indian Vermouth*. L'adreça és rambla del Centre, núm. 22.

Sala, Jaume

L'any 1893 Jaume Sala registra el rom *La Flor de Borinquen*. L'emblema és un rombe tombat a dins el qual hi ha diversos dibuixos: un escut familiar, una imatge d'una fàbrica i una vista interior de la destil·leria i també de la recol·lecció de la canya de sucre. Es fa constar que el producte és de deu anys i és destil·lat pel sistema de vapor pur a Puerto Rico.

Salvat, Modest

Modest Salvat registra l'any 1929 la marca de vins *Salvat*. L'etiqueta és ovalada i a dins s'hi veu un jove amb barretina que sosté un raïm al costat d'una ampolla. L'adreça era carrer Borrell, núm. 66.

Samsó, Salvador

El 1931 el barceloní Salvador Samsó inscriu una marca amb el nom de *Castell Cunit* per diferenciar vins. La marca quadrada destaca pel dibuix d'un escut i un castell i el text «vins del Baix Penedès». La seu és al carrer Petxina, 4. També registra una segona marca, *S.S.*, per a vins, most i vinagre.

L'any següent, el 1932, inscriu una tercera marca: *Castell Comtal*. L'etiqueta és quadrada, semblant a la primera registrada de *Castell Cunit*, amb l'única diferència que dins d'un cercle hi ha les inicials del propietari.

Santacana Roig, Salvador

L'any 1939 Salvador Santacana Roig registra diverses marques per diferenciar vins, mosts, misteles, rancis, escumosos i vinagres: Santacana-Roig, Postman, Raúl i Montesquiu.

Sard, Antoni de

L'any 1902 Antoni de Sard registra Vinos Sard. L'etiqueta és rectangular, amb un dibuix d'un escut amb diversos emblemes i un elm; a la part inferior hi diu «marca registrada». Aquesta descripció final devia ser el motiu que la marca s'anul·lés, perquè mesos després la va tornar a inscriure sense aquest detall i, ara sí, consta amb nova numeració.

Sardà, Baldomer

L'any 1892 Baldomer Sardà declara el licor La Marina, marca activa durant vint anys. L'etiqueta és vertical amb un dibuix d'un vaixell de vapor navegant pel mar, amb el text «Licor fin de siglo».

Sarrias Biosca, Lluís

L'any 1929 Lluís Sarrias Biosca inscriu el licor Festin del Inca. La publicitat d'aquest producte destaca que s'elabora seguint la fórmula dels inques a base de llet pura i plantes aromàtiques importades directament de les selves del Perú, nèctar que es considerava com un licor sagrat pels peruans. Va rebre la medalla d'or a l'Exposició Internacional de Barcelona (1929). La fàbrica consta al carrer Bofarull, 140 i el despatx al carrer Bailèn, 77.

Sastre, Antoni

Antoni Sastre inscriu el 1901 licor Estomacal Tomillo. L'etiqueta consta del dibuix d'una dona de mig cos amb els braços oberts al darrere d'un arbre, del qual surten unes arrels que fan de marc decoratiu.

Segalà Estabella, Josep

Josep Segalà Estabella registra l'any 1902 la marca de fàbrica Vino Corroborante Fosfatado de Marpons. L'any següent inscriu una segona marca amb la mateixa denominació. Ambdues marques són dels anomenats vins medicinals.

Seguí Saloa, Joan

El 1930 Joan Seguí inscriu *Vino Abuelo*, l'etiqueta del qual és rectangular, amb el nom de la marca en majúscula i negreta. A la part inferior hi diu «chato con galleta 15 cts.». L'adreça és carrer Sant Gil, 2.

Selva, Joan de, Societat Comandatària

El 1920 Joan de Selva registra diverses marques de vins escumosos de procedència francesa: *Champagne Cachet Blanc*, *Champagne Cachet Rouge*, *Champagne Cachet Or*, dues més sense nom (la primera és l'escut heràldic de la casa d'Orleans i la segona és una estrella de cinc puntes) i la marca *Henri d'Orléans*. Aquesta última està dedicada al príncep francès de la casa d'Orleans, Enric d'Orleans. L'activitat finalitza el 1926.

Serra Brunet, Ignasi

Ignasi Serra Brunet el 1899 presenta al registre el rom *La Ciudad de Bombay*. L'etiqueta és rectangular, amb la descripció *Rhum Quinquina Extra* i el dibuix d'una planta. El nom de la marca és representat en diagonal. L'adreça és Ferran VII, 12.

Serra Riera, Jaume

Jaume Serra Riera registra l'any 1925 la marca *Castell Sant Jordi* per a vins, mosts i vinagres. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca dibuixat en diagonal en lletra en relleu i contorn. En un extrem hi ha un dibuix de cera amb les inicials S. i R. L'adreça és passeig de Sant Joan, núm. 83.

Serrano Cuadrado, Càndid

L'any 1900 Càndid Serrano Cuadrado, de Jerez, instal·lat a Barcelona, registra *Rum La Africana*. El logotip és rectangular, hi destaca el dibuix de la cara d'una jove amb corona i collars penjats. A la part inferior hi diu «Jamaica i C. Serrano y C.^a». Hi ha un segon distintiu ovalat amb el nom de la marca però sense cap dibuix. També inscriu *Anís del Chino*, amb logo octogonal, en què es representa un xinès assegut, vestit amb indumentària oriental, al costat d'una ampolla, i licor *Serrano*, amb un dibuix d'un escut, dues estrelles i una corona.

Anys després, el 1901, presenta conyac *Old Brandy C. Serrano*, amb una etiqueta rectangular, i al mig un escut amb dues estrelles i una corona decorada amb parres, fulles i raïm. Malgrat que no està signat, es pot dir que és obra de la casa Pichot de París, la qual signarà anys després (1910) el mateix dibuix amb un to blau. També registra *Vermouth Serrano* (1902), amb un emblema sense decoració.

A més a més també hi incorpora vermut Vermutina (1905), reinscrit el 1911; Vermouth Torino (1907), amb un logo vertical a l'estil dels vermuts italians: banderes i escuts, i a la part superior, l'escut de la casa reial, perquè n'era proveïdor, guarnit amb dos lleons, un a cada costat, i Vermouth Serrano (1909), en què el dibuix és idèntic a l'anterior amb l'única variant que substitueix el nom de la marca.

Serrano Tapia, Simó

Simó Serrano Tapia l'any 1922 registra aiguardents, anisats i licors Futbol. Consisteix en el dibuix de tres futbolistes. Un porta una samarreta ratllada i entre les mans una copa i una ampolla amb una pilota, tot dins una orla decorativa.

Simó, Alemany, Pi i Cia. S. en C.

La societat Simó, Alemany, Pi i Cia. el 1936 inscriu la marca Colmados Simó per diferenciar alcohols, aiguardents i licors. L'adreça és carrer Salmeron, 54.

Sirvent de Vila, Maria

El 1913 Maria Sirvent de Vila registra licor Estomacal Drink-Vila. L'etiqueta és circular, amb un doble central, dins el qual hi ha el globus terraqüi.

Societat Anònima Monegal

La seu de la Societat Anònima Monegal estava al passeig Pujades, 11 de la capital catalana. La biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra conserva uns estatuts de la societat datats de l'any 1911. Es dedicava als productes químics, farmacèutics, vins i a la fabricació d'essències de plantes aromàtiques. El 1924 inscriu una marca de vins escumosos. L'emblema consta d'etiqueta i collarí, en el qual es veu un escut amb quatre barres i una corona.

Societat Picon i Companyia

L'any 1926 la societat Picon i Cia. registra el licor Amer Picon. L'etiqueta és rectangular i està decorada amb moltes medalles obtingudes de la companyia; s'acompanya d'una descripció del producte en francès. La seu estava al carrer de Lauria, núm. 86.

Solá Gómez de la Torre, Claudi

Claudi Solá Gómez de la Torre inscriu l'any 1891 Anís del Sol i una segona marca d'anísat: Kikirikí. Ambdues marques havien estat registrades abans per la societat Raimi i Cia.

Soler Llor, Lluís

L'any 1921 Lluís Soler Llor inscriu vi escumós de la marca Royal Mousse d'Or. L'etiqueta és rectangular, al centre de la qual hi ha un dibuix d'un lleó dempeus al costat d'un escut nobiliari. També hi diu, a més del nom de la marca, «Louis G. Solere, La Vall».

Soler Monés, August

August Berenguer Soler Monés va néixer a Baracoa (Cuba) l'any 1867 i va emigrar a Catalunya amb la família. S'instal·là al Prat de Llobregat, en una finca anomenada Vil·la Paquita. Sembla que es va dedicar a la ramaderia i a l'agricultura i a la cuina, i publicà un llibre de receptes. No se sap si aquest Soler Monés és el mateix que registra dues marques, però tot fa pensar que sí.

August Soler Monés inscriu l'any 1898 dues marques de licors: Crème Superfine, amb un emblema decorat amb quatre medalles commemoratives, i A.S., amb un emblema circular amb una entorxa encesa i les inicials de la marca. L'any 1899 s'anuncia a l'anuari Riera amb dos productes: Rhum Sant Maurice i Anisette Imperiale, amb adreça al carrer de la Indústria del passeig de Gràcia.¹⁰³

Soley, Marià i Companyia

Al maig del 1891 el barceloní Josep Torras Castells patenta el licor digestiu Quina-Momo per a una durada de vint anys, registrat amb el núm. 11968.¹⁰⁴ Sembla que l'inventor s'associà amb el fabricant Camps, Bardají i Companyia per distribuir el producte (Roman, 2014: 22). Entrà, però, un tercer en discòrdia, la societat Mariano Soley i Companyia.¹⁰⁵ Aquesta última, al desembre de 1892, presenta al registre de la propietat, a corre-cuita, el nom de la marca Quina-Momo —en el dibuix es té cura que no hi aparegui el nom. Tanmateix, la concessió no se li atorga fins al juny de 1893. També aquest mateix any intenta registrar el nom Quina-Momo, però, se li denega.

Les dues societats esmentades van entrar en disputa per la intrusió de la comercialització del producte i van acabar al jutjat. El jutge va resoldre a favor de Marià Soley i Companyia com a autèntic fabricant del producte. Malgrat la resolució judicial, ambdós elaboradors, pel seu compte, van continuar comercialitzant el licor de Quina-Momo, no sense retrets, fet que va recollir la premsa de començaments del segle xx.

¹⁰³ *Anuario Riera* (1899), núm. 4, p. 1424.

¹⁰⁴ El 1904 la patent va quedar sense efecte per manca de pagament.

¹⁰⁵ La societat Soley i Companyia el 1892 patenta una caixa per recobrir o embalar ampolles. Malgrat que la patent els va ser concedida amb el núm. 14073, no es va posar mai en pràctica.

A l'Exposició Internacional de San Francisco de l'any 1895 consta que s'hi va presentar la marca Onairam Yelos Quina Momo de Barcelona, que a més va obtenir medalla de bronze. Mirant el nom amb atenció, s'observa que Onairam Yelos és el nom invertit de Marià Soley, cosa que demostra fins on arribava la picaresca per comercialitzar un producte (Padrós, 2009: 21).

Suàrez, Maria del Pilar

L'any 1909 Maria del Pilar Suàrez, vídua de Gimbernàt, inscriu Vino Gimbernàt. L'etiqueta és decorada amb un marc gravat i flors.

Suau Jover, Agustí

Agustí Suau Jover el 1923 registra una marca de bota de vi. Anys després, el 1936, amb la denominació Flex inscriu botes per a vi.

Suñer, Lluís

El 1903 Lluís Suñer estableix la marca d'anisats Anís Fru-Fru. L'emblema és el nom de la marca sense cap element decoratiu.

Sureda Oliveras, Ramon

Ramon Sureda es va especialitzar en la comercialització de vins de taula i de La Rioja, en botes bordeleses i caixes amb ampelles de vidre que distribuïa arreu del món. El producte vitícola l'hi subministrava el celler R. Dressau de la població de Jarque (La Rioja).

Ramon Sureda Oliveras inscriu l'any 1893 vins El Gato (l'etiqueta és el dibuix d'un gat que juga amb dues ampelles de vi); vins, vinagres, aiguardents, anisats i vermuts Ruby (1900); vins Topacio (1900), amb un dibuix d'un escut dins del qual hi ha una llagosta, un peix i un plat d'ostres, i vins Dressau (1907).

Les varietats de vi claret —cep Ruby— i vi blanc —cep Topacio— també van ser comercialitzades amb el mateix emblema per la casa exportadora Gumma & Viñas, successora de M. Viñas & C.^a, amb adreça al passeig de Colom, 10. Testimoni d'això és una auca publicitària editada per la impremta barcelonina Bobes, obra del pintor i dibuixant Pere Casas Abarca.

El 1913 s'anuncia en la premsa Joan Quintana com a successor de Ramon Sureda amb el dibuix d'un gall com a distintiu. En aquests anys hi ha un tal Joan Quintana Carbó —anys abans havia inscrit una marca de vermut—; potser es tracta de la mateixa persona.

Sust, E. i Cia.

La societat E. Sust i Cia. registra el 1893 la marca Vermouth Colon. L'emblema és de forma quadrada, amb el nom de la marca disposat en diagonal i hi destaca el dibuix d'una embarcació que emula el viatge de Colom a Amèrica. Amb el cognom Sust n'hi ha a Barcelona i al Maresme, però no s'hi pot establir la connexió amb el nom de la societat.

Tarragó i Companyia

Anís de la Aurora va ser una de les marques d'anís primerenc que va registrar la societat Tarragó i Cia. l'any 1884. La seu de la societat estava al carrer Aurora, núm. 4; d'aquí es dedueix el nom de la marca. Un any abans, l'any 1883, ja s'anunciava a la premsa local.¹⁰⁶ El 1905 es deixa de pagar la quota al registre de la propietat i la marca és donada de baixa.

La marca registrada té un fons de color blau verdós clar en què destaca el nom: Anís de la Aurora. Al centre hi ha el dibuix d'una dona dreta vestida de blanc. En una mà sosté l'ampolla del producte i en l'altra les regnes d'un carruatge de dos cavalls. L'etiqueta va ser feta per la casa litogràfica Cairell.

Tarraubella, Josep i Antoni Olivella

Vinos Olivella (1924) és la denominació de vins escumosos i xampanyes inscrita per Josep Tarraubella i Antoni Olivella. L'etiqueta és de forma circular i s'hi veu una dona que sosté un raïm a cada mà amb les inicials J. i T. L'adreça és carrer Santa Caterina, 37.

Tarrido Casas, Marià

Marià Tarrido Casas inscriu l'any 1924 un model industrial d'ampolla per envasar vins i licors. El model podia ser fabricat amb qualsevol material: vidre, porcellana o altres i, també, amb diversos colors. L'adreça correspon al carrer Muntaner, 11.

Tesi, Umbert

Umbert Tesi inscriu el 1927 Licor Cidrèlica. Presenta un emblema rectangular amb un marc i al centre hi ha el dibuix d'una flor de lis. L'adreça és carrer Princesa, núm. 55, i el nom de societat és Tesi, SA. Royal Grand Mericiel és una marca de vi escumós presentada l'any 1934. L'etiqueta és rectangular amb el dibuix d'un marc amb una parra de raïms, una dona asseguda en una branca i un escut nobiliari.

¹⁰⁶ *El Coliseo*, núm. 7, 25 d'agost de 1883, p.1.

Tisans, Rovira i Ricart

En el registre de la propietat trobem que s'hi inscriuen marques d'una societat amb diversos noms: de vegades com a «Tisans i Rovira», algun cop amb l'afegit «de Ricart». La majoria de marques registrades són d'origen francès.

Francesc Tisans Casaesteve i Enric Rovira Cardús el 1921 inscriuen la marca de vins, licors i aiguardents Caves Lemoniere. Aquest mateix any, l'empresa Tisans Rovira, societat comandatària, registra Marquisette i Doumont, marca destinada als vins escumosos i licors. El logo és rectangular, amb un doble marc i una corona com a element decoratiu.

La societat Tisans, Rovira i Ricart declara diverses marques: Comte de Valère, Comte d'Ormoy i Majestic, totes registrades el 1921. Un any després, el 1922, la mateixa societat, ara amb un nou soci, Ricart, inscriu una marca sense denominació per a licors, anisats, aiguardents, vins i xarops. L'emblema és un soldat disparant un arc. El 1923 es registra un nom amb la mateixa denominació de Caves Lemoniere i, finalment, vins Castell del Miracle.

Tons Roca, Josep

Josep Tons Roca inscriu la marca Cabral (1922). Consisteix en la figura del cèlebre viatger Cabral, el qual sosté una bandera a la mà.

Torra Fíguls, Ramon

Amb la denominació Miliciano (1937), Ramon Torra Fíguls registra una marca destinada a conyac, aiguardent, licors, aperitius i anisats. D'idèntic nom, però un any abans, Miliciano (1936), per a vins escumosos i aperitius.

Torras Ferrer, Pere

Pere Torras Ferrer el 1924 inscriu una marca sense denominació per diferenciar vins. La marca és rectangular amb un raïm dibuixat a la part central dins un rombe. A la part inferior hi diu: «productes naturals de la Granja Torras».

Torrel Farreras, successor de

El successor de Torrel Farreras registra Morel, destinada a anisats, aiguardents, rom, conyac, vermut i vi.

Torrents Castelltort, Joan

L'any 1928 Joan Torrents Castelltort presenta la marca Ideal per a vins escumosos. Dos anys més tard, el 1930, la marca Torrents per a vins escumosos. L'adreça és carrer Pelayo, núm. 3.

Torres Castells, Josep

L'any 1895 Josep Torres Castells registra dues marques amb la mateixa numeració: rom Leaquini, amb una etiqueta de forma circular amb dibuixos d'animals, i licor Sibeon —l'etiqueta és quadrada amb el dibuix d'unes quantes muntanyes, una de les quals és un volcà que treu fum. Un any després, el 1896, inscriu el nom de licor Sibeon, sense decoració. L'any 1902, una marca de vins escumosos: Glacela. Josep Torres també va patentar el 1891 el licor Quina-Momo.

Tort, Raimundo

Raimundo Tort era productor i magatzemista de vins amb domicili al carrer Mirallers, 7. Era dipositari del xampany Lavernoya de J. Raventós i de vins de La Rioja. Una targeta publicitària diu que la casa s'havia fundat l'any 1834. Tenia algunes marques registrades, una de les quals —Castelltort— havia obtingut una medalla d'or a l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) i el Gran Premi a Barcelona (1929).

L'any 1926 inscriu algunes marques: Castelltort, amb etiqueta rectangular amb el nom disposat en diagonal i decorada amb una medalla, el dibuix d'un castell i una parra de raïm; Duc de Chartres, en què hi ha dibuixat una corona; Hércules; una marca de vi escumós sense nom en què es veu una bota de vi amb un escut amb quatre barres i les inicials R. T., decorada amb parres de raïm, una copa i dues medalles, i el 1928, Robespierre. En la majoria d'etiquetes hi diu «Sant Sadurní d'Anoia», probablement fa referència al lloc d'origen del producte.

Tort Masana, Pere; Lairisa, Joan

L'any 1929 Pere Tort i Joan Lairisa registren la marca de vins Castell Noé. Un anunci en premsa del 1931 descriu que la marca Castell Noé és comercialitzada per Pere Tort i Lairisa, successor de Tort Xalabardé. L'adreça és al carrer Carabassa, 10 de Barcelona. Un segon anunci de Bodegues la Cava detalla que comercialitza vins de taula, les marques La Cava i Castell Noé, vins de postres i de missa marca J. M. Domènech, xampanyes, vinagres, licors i alcohols.

Tortras Codina, Antoni

La publicitat de la fàbrica de licors Antonio Tortras indica que la casa es funda l'any 1844. El 1902 Antoni Tortras Codina va fer construir una fàbrica, magatzem i habitatge a l'arquitecte August Font Carreras, un edifici de tendència medievalista, però més proper al Modernisme. L'edifici va ser atacat durant la Setmana Tràgica (1909) pel rumor que el seu propietari hi amagava religiosos de les escoles pies de Sant Antoni. L'adreça correspon al carrer Salvadors, 22.

Entre els anys 1900 i 1902 Antoni Tortras inscriu diverses marques de fàbrica: Old Rum (1900), amb una etiqueta de forma ovalada amb el dibuix d'una dona de color; Rum Tortras - The Desiret Old Rum (1901), amb un emblema rectangular en què es veu el dibuix d'una ampolla al darrere de la qual hi ha un sol; vermut Rossi; licor Antonio Tortras (1902), i Vino Vermouth A. Tortras (1902), l'emblema de la qual és de color i al mig hi ha l'escut de la ciutat de Barcelona i el dibuix de la fàbrica de licors. Aquesta etiqueta li va ser concedida amb la condició que no hi figuressin els escuts de Barcelona ni de Catalunya. Finalment també registra un envàs de ginebra (1902) amb nansa.

Triedú, Jacas i Companyia

La societat Triedú, Jacas i Cia. inscriu el 1891 la marca de vi negre Condal. Presenta una etiqueta de forma circular amb el dibuix d'una corona a la part central amb parres de raïms.

Truillet Teixidor, Narcís

Narcís Truillet i Teixidor l'any 1906 registra dues marques de vins medicinals: Vino Peptona Múnera i Vino Quina Ferruginoso Múnera. Les etiquetes tenen forma quadrada amb els cantons arrodonits i hi ha el dibuix de quatre plats amb dues cares i la descripció «laboratori Munera».

Trullàs, Josep

L'any 1922 Josep Trullàs registra la marca Vino Salu-Tífero. L'etiqueta és quadrada amb el dibuix del bust d'Antonio Muzás Pueyo.

Urrutia, Manel i fills

La societat Manuel Urrutia e Hijos es dedicava a la comercialització de vins. Inscriu diverses marques: l'any 1923, vi blanc Condal, l'emblema de la qual és rectangular i

indica que és un vi blanc fi (estil Chablis) de Bodegas Reunidas; vi Granate, vi de La Rioja a l'estil Mòdoc, i Brillante, vi a l'estil Sauternes. L'any 1929 registra vins Brillante.

Vallés, J. F.

L'any 1914 J. F. Vallés inscriu la marca Vino Claro Superior. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca disposat en diagonal i lletra cursiva fina. A la part superior hi figura el dibuix d'un edifici que sembla que és la Bodega Segul. També s'indica que el vi és de collita pròpia.

Valls Sabater, Ròmul

Ròmul Valls Sabater el 1919 era metge homeòpata i inscriu la marca de vins i licors Bodegas Liber. L'emblema és rectangular amb una orla amb el dibuix d'una copa i s'indica que la collita és pròpia de vins del Priorat.

Vázquez Sastre i Companyia

El 1897 la societat Vázquez, Sastre i Cia. registra la marca Rum Jamaica. L'etiqueta és de forma ovalada i hi destaca el dibuix d'una dona que porta un arc en una mà i està recolzada en un pedestal voltada de plantes i alguna au.

Vehil, Botta i Vis

La societat Vehil, Botta i Vis registra diverses marques de vins i licors farmacèutics: V.B.V. (1884), en què l'etiqueta mostra una dona asseguda en una còmoda; l'any 1886, amb la mateixa numeració, Agua Carmelitana; Vino de Quina, amb una etiqueta que descriu les propietats del producte; licor de Brea, amb el dibuix de dues medalles i hi consta que són proveïdors de la casa reial; Vino Quina y Cacao, en què hi ha el dibuix d'una dona asseguda i una segona orla amb l'escut de la casa reial; Vino Tónico Nutritivo Vehil, en forma de creu; Laboratorio Químico Farmacéutico Vehil, Botta, Vis, amb un emblema amb un marc vermell vistós amb dibuixos reproduïts en les marques anteriors, i Agua-Naf Triple, amb una etiqueta ovalada amb el dibuix d'una branca de planta en flor.

El mateix any 1886 inscriu Agua Florida, amb una etiqueta amb colors molt vius i amb un marc florit, enmig del qual hi ha una dona rossa amb una llarga cabellera que sosté un ocell en una mà; i beguda Zarzaparrilla, l'emblema de la qual és rectangular, profusament decorat amb tons vermell, negre i blanc, i reproduïx un paisatge tropical amb una palmera.

Vaño Vaño, Francesc

Francesc Vaño Vaño el 1921 inscriu la marca Madurativo Vaño. Consisteix en un marc quadrat format per sarments de vinya que dibuixen els efectes d'una parra amb raïm tractada amb el seu producte i una altra parra que no ho ha estat.

Ventura, Joaquim i Companyia

El 1915 els fabricants de licors J. Ventura i Cia. s'anuncien en premsa com a successors de Bosch Germans i comercialitzen productes com ara Rom Pampero, Elixir Imperial, Xampanys Bosch i L'hospital, amb l'especialitat Anís Angeles.¹⁰⁷

L'any 1923 la societat Joaquim Ventura i Cia. inscriu fins a nou marques, algunes amb el nom en català: Anís Angeles, amb una etiqueta de forma octogonal amb un dibuix de dos àngels que juguen amb dues ampolles d'anís, la qual va ser renovada el 1924 amb el mateix dibuix; Ron Chut; Anís Goal; Conyac Penalty; Ron Xut; Vins Gol, i Vins Penalt. Totes aquestes etiquetes són rectangulars amb el nom de la marca sense cap element decoratiu. Anís Puente de los Angeles i Vermouth Barcino tenen un emblema en què destaca el dibuix d'un home somrient vestit d'etiqueta sostenint en una mà una copa petita.

Joaquim Ventura Grange inscriu diverses marques: Vermouth Barcino (1925), amb el mateix dibuix registrat dos anys abans; Vins J. Ventura (1926), que utilitza el mateix dibuix anterior sense el nom de la marca; rom J. Ventura (1926), amb un emblema ovalat amb un dibuix d'un home de color, i Ron Saba (1926).

A més de les marques anotades, la societat J. Ventura i Cia. va comercialitzar-ne altres amb gran èxit que no consten en el registre de la propietat: licor Cremas Finas, Absenta, licor Píkmel, rom Jamaïque i Bitter, entre altres. L'adreça era carrer Pere IV, núm. 6.

Vermouth Martini & Rossi, SA

Els seus orígens es remunten al juliol de 1847 quan Clemente Michel, Carlo Re, Carlo Agnelli i Eligio Baudino van fundar a Torí la Distilleria Nazionale di Spirito di Vino all'Uso di Francia. El 1850 se'ls van unir dues figures que canviarien el destí de l'empresa: el comerciant Alessandro Martini i el comptable Teofilo Sola. El 1863 els dos homes es van fer càrrec del negoci amb un tercer soci, el fabricant de licors Luigi Rossi, i van fundar Martini, Sola e Compagnia.¹⁰⁸

¹⁰⁷ *Sabadell Federal*, núm. 95, 3 de juliol de 1915, p. 4.

¹⁰⁸ <<https://museimpresa.com/en/itinerari/turin-industrial-capital>> [Consulta: 28 de març de 2023].

Alessandro Martini i el mestre artesà Luigi Rossi, el 1863, es van unir per donar forma a un beuratge especial que es distanciava dels vermuts elaborats fins al moment amb un caràcter eminentment amarg. Naixia Martini Rosso.

Al tombant de segle, les regnes de l'empresa van ser lliurades als fills de Luigi Rossi. La firma es va expandir ràpidament, ja que va obrir magatzems i sucursals a tot el món. L'any 1891 el Govern espanyol, a petició dels fabricants catalans, estableix un impost a tots els productes manufacturats d'importació. Per això, la societat Martini va decidir instal·lar una fàbrica de producció a Barcelona, per evitar aquest aranzel d'importació.

Flaminio Mezzalama, representant de la marca Martini & Rossi de Torí, viatja a Barcelona el 1893 per instal·lar-hi un centre d'importació a granel i embotellat, a més del bar Petit Torino, al carrer Escudellers. En el disseny d'aquest bar hi van participar noms il·lustres, com Antoni Gaudí, Josep Puig i Cadafalch, Ricart de Capmany o Ricard Urgell i Domènech, entre altres.

L'any següent, el 1894, la societat Martini e Rossi (Sucessori Martini, Sola e Compagnia) inclou al registre de la propietat la marca Martini Sola. L'emblema és una etiqueta amb un dibuix en blanc i negre d'una fàbrica central, amb banderes i medalles al voltant i, a la part inferior, la informació que s'ha elaborat a la fàbrica de Sant Martí de Provençals. Dos anys després, el 1896, Martini e Rossi inscriuen la marca Vermouth Martini, l'emblema de la qual és idèntic a l'anterior però el dibuix és en color. No és fins al 1916 que s'inscriuen dues marques més: Rossi i Martini & Rossi.

El 1925 Martini & Rossi es va convertir en una societat limitada. Com a societat, Vermouth Martini & Rossi, SA l'any 1927 inscriu la marca de vermut Aperitivo Rossi, amb un emblema en què destaca el dibuix d'un sol que sosté al cap una ampolla de vermut i treu la llengua per intentar arribar-hi. El dibuix és obra de l'il·lustrador francès Jean Droit; també, vins Sol de España, amb l'adreça a rambla Catalunya, 67.

Vermut Martini Cocktail és una altra marca, inscrita el 1929. El dibuix segueix el model de les etiquetes anteriors. El 1932 registra vermut Martini & Rossi i vermut Martini Rossi. Vermouth Martini i Rossi, SA Dulce s'inscriu el 1934, amb un emblema amb un dibuix profusament decorat amb banderes, personatges i el globus terraquí. El 1935 presenta vermut Tapon Rojo, sense decoració. Dos anys després, l'any 1937, Coñac Martini, en què en l'etiqueta s'indica que el conyac és de triple solera.

En plena Guerra Civil es registren diverses marques, totes l'any 1939: Vino Aperitivo M&R; Fàbrica de Licores La Carabela, amb un dibuix simple en què es veu un vaixell que representa una caravel·la; Vermut Doblon, en què a l'emblema hi ha el dibuix d'una moneda antiga amb la inscripció «Hispaniarvmrex 1628».

Viadiu Junyent, Maria

L'any 1910 Maria Viadiu Junyent registra la marca de fàbrica VINO Viadiu, sense cap dibuix, i Viadín, per a vins, licors i tes. En aquest segon emblema s'hi veu un colom amb les ales esteses i al damunt una estrella de sis puntes.

Victori i Ferrer, Societat Comendatària

La societat comendatària Victori i Ferrer l'any 1898 inscriu diverses marques: VINO Alella Selecto, amb un emblema circular en què es llegeix «vi Alella selecte, quarts complets, masia Victori, Eures del Penedès», i quatre marques, totes amb dibuixos diferents sense descripció. En una hi destaca el dibuix d'un pagès podant vinya, i al seu voltant hi ha portadores plenes de raïm i una masia de fons; una altra marca representa el dibuix d'una dona que carrega a l'esquena un recipient amb un fons de palmeres; un emblema amb el dibuix d'una dona vestida amb quimono tradicional japonès i dos gerros decorats, i al darrer emblema hi ha un individu que condueix una quadriga de cavalls.

Vidal Aparici, Juan Pio

Gran VINO Mercedario és una marca de vins registrada l'any 1918 per Joan Pio Vidal Aparici que no hi porta cap dibuix associat, tret del nom.

Vidal, F., fills i Companyia

L'any 1897 la societat inscriu dues marques de vins. A la primera hi diu «Vinos especiales para América» i està decorada amb un pavó amb un sol, branques i medalles com la de l'Exposició Internacional de Chicago (1893). A la segona marca hi ha el dibuix d'un bust que representa Simón Bolívar, conegut com el Libertador —nom de la marca—, descendent d'una família d'origen basc que durant vint anys va combatre contra la Corona espanyola.

Un any després, el 1898, es registra la marca de vins Lira. L'etiqueta és quadrada, està decorada amb parres de vinya i raïms i inclou el dibuix d'un pavó amb les plomes en forma de lira. Al fons hi ha el mar amb un vaixell i el sol. La seu de la fàbrica estava al carrer Igualtat, 69.

El 1904 la societat Fills de F. Vidal i Cia. inscriu dues marques més: vins Lira, sense cap distintiu, i Porfirio Díaz. Aquesta segona marca estava dedicada a commemorar la batalla de la presa de la Puebla (Mèxic) per part de l'exèrcit mexicà de la república comandat pel general Porfirio Díaz contra les tropes del general Francois Achille Bazaine, compost per soldats mexicans i francesos. Els fets van tenir lloc el 2 d'abril

de 1867. L'emblema de la marca és de forma circular i el dibuix representa el bust de Porfirio Díaz.

Quatre anys més tard, el 1908, presenta la marca de vins Loyola. L'etiqueta destaca per un dibuix del santuari i basílica de Loiola, casa natal d'Ignasi de Loiola, fundador de la Companyia de Jesús. A la part de baix hi ha parres amb fulles i raïms i als costats hi diu «vins espanyols, Navarra, Màlaga, Rioja, Jerez, aiguardents navarresos i conyac».

Vidal, Lluís

L'any 1910 Lluís Vidal inscriu Licor Estomacal Hong-Kong. L'emblema és ovalat i s'hi veu un drac típic de la cultura xinesa.

Vila Dalmau, Carles

Carles Vila Dalmau inscriu dues marques l'any 1914: vins Cavas Riojanas, en què a l'etiqueta es llegeixen les lletres C i V entrelaçades i el lloc d'origen: Logronyo, i Bordeaux Catalan, per a vins, amb un emblema amb un drac volant.

Vila Ferrer, Ramon

Lo Cup és la denominació d'una marca de vi registrada per Ramon Vila Ferrer l'any 1911. L'etiqueta és rectangular amb un dibuix que reproduïx dos espais: al primer hi ha dos nens que aboquen raïm dins un cup i uns altres dos el trepitgen; a l'altre, pleguen olives al camp.

Vilanova Martí, Joan

Joan Vilanova Martí inscriu l'any 1939 la marca Marsac, destinada a aiguardents, anisats, licors i conyac. A l'etiqueta s'hi veuen soldats que brinden amb copes i ampolles de vi, mentre que un tercer és dalt d'un cavall. A la part inferior s'indica que es rebutgi qualsevol ampolla que no porti marcat al tap el nom «Marsac». L'adreça és carrer Mun-taner, 96.

Villaplana Prats, Montserrat

Lion és una marca de vi escumós registrada el 1921 per Montserrat Villaplana Prats. L'emblema és el dibuix d'una ampolla d'escumós amb tots els detalls, inclosa l'etiqueta.

Viñas Dordal, Pere

L'any 1911 Pere Viñas Dordal registra la marca *Vino Potencial*. L'etiqueta no presenta cap element decoratiu.

Vives Cruells, Salvador

Salvador Vives Cruells l'any 1892 inscriu la marca d'anísat *La Campana*. L'etiqueta és de forma quadrada amb un dibuix d'una campana i les inicials S.V.C. A la part inferior hi diu «anisado superior Salvador Vives».

Vives i Almató

La societat Vives i Almató l'any 1915 registra la marca *Vinos Manso Oriols*. L'etiqueta consisteix en el dibuix d'una masia, i en un cantó hi ha un escut amb les inicials de la societat: V.A. El 1921 Antoni Fontquerni hi inscriu un nom amb la mateixa denominació.

Vidal, C. i Companyia

C. Vidal i Cia. l'any 1895 registra la marca *Anís del Pavo Real*. L'etiqueta destaca el dibuix d'un pavó dins un oval en què es llegeix, a més del nom de la marca, «Zulueta y Macnan, Barcelona». El dibuix va ser fet per la impremta parisina Victor Palyart & Fils. El més curiós és que l'etiqueta menciona Zulueta i Macnan, i Vidal no hi apareix.

L'any 1896 la societat Zulueta, Moisy i Vidal inscriu la marca de licor ZMV i també una altra marca de conyac, A. Jolly & Cia. L'emblema rectangular consta d'un escut acompanyat de dos dracs. Aquesta segona etiqueta és obra de F. Pichot. L'anuari Riera (1897) fa referència a la fàbrica de licors Zulueta, Moysi i Vidal, situada al passatge Ratés, i a l'anuari posterior de 1902, Joan Baptista Vidal consta com a successor de la societat.

Posteriorment, el 1896, la societat C. Vidal i Companyia inscriu amb la mateixa numeració quatre marques diferents: Absinthe Colbert, dedicada al principal ministre del rei de França, Lluís XIV; Fine Champagne, que mostra el dibuix de caps de cavalls encerclats per una ferradura; Cognac Old Brandi, amb la il·lustració de tres cavalls enmig d'una ferradura, i Licor Sor Gertrudis, dedicat a la monja llega que va dirigir el monestir de Sant Ildefons.

Weir Huÿssen, W.

L'any 1913 W. Weir Huÿssen presenta al registre la marca *Trébol*, de vins i licors. L'emblema és el dibuix d'una fulla de trèvol amb una cinta o banda a la part inferior. Tres

anys més tard, el 1916, inscriu una segona marca: Bodegas de Villahermosa, amb el nom en lletra majúscula, contorn i relleu.

BEGUDA ALTA, LA

Bros de la Creu Pagés, Josep i Manel

L'any 1915 els germans Josep i Manel Bros de la Creu Pagés inscriuen la marca Unión Vinícola de Cosecheros. L'emblema circular destaca pel dibuix d'una creu central i el nom de la marca a tot el voltant.

Anys més tard, el 1926, a Josep Bros de la Creu, en representació de la societat col·lectiva Bros i Cia., se li concedeix l'explotació de cultius durant cinquanta anys d'una superfície d'un miler d'hectàrees a l'illa de Fernando Poo (Guinea Equatorial).¹⁰⁹ Al cap de pocs anys, les plantacions de la firma Bros de la Creu, els successors de Hijos de Zuricalday i Urigüren Hermanos, passen a mans de la societat Caifer, de capital basc (Sanz, 2017: 225).

BERGA

Hernández, Josep

L'any 1910 Josep Hernández registra la marca Licor de Ntra. Sra. de Queralt. L'emblema és ovalat amb un dibuix del paisatge berguedà, i en primer terme hi figura l'escut de Berga.

Selga, Joan Ramon

Joan Ramon Selga el 1921 inscriu Aromas del Queralt, d'anisats i licors, sense decoració. El 1923, Anís El Loro, a l'emblema del qual hi ha el dibuix d'un lloro en un pedestal. Cinc anys després, el 1926, Anís Alegria, amb una etiqueta amb una parella amb acció de beure el producte envoltats de fulles de palmera i el mar de fons.

CABANYES, LES

Saumell Arrufat, Jaume

El 1932 Jaume Saumell Arrufat inscriu la marca de vins escumosos SSS. L'etiqueta està decorada amb un marc de parres amb fulles i raïms. També consta d'un collarí del mateix estil amb el nom de la marca.

¹⁰⁹ *Gaceta de Madrid*, núm. 18, 18 de gener de 1928, p. 563.

CALDES DE MONTBUI

Fontcuberta Rogés, Josep

Josep Fontcuberta Rogés (1890-1977) era pagès i fabricant de licors. Cap al 1919 va establir una destil·leria de licors a Caldes de Montbui amb la denominació La Vallesana. Aquí els elaborava artesanalment i els venia en una botiga ajudat per la seva dona, Teresa Ambrós i Germà. Va ser fundador l'any 1914 del Sindicat Agrícola de la mateixa població.

La Vallesana (1922) és el nom d'una marca d'anisats, licors i aiguardents registrada per Josep Fontcuberta. L'etiqueta, de forma poligonal amb decoracions, inclou l'escut de Caldes de Montbui, en el qual s'ha substituït la caldera per un alambí de destil·lació.

Dos anys després, l'any 1924, inscriu Anís Santa Maria. El 1925, Licor Flors del Remey i Anís Santa Maria (1926). L'any 1934, Aperitivo Barbut, destinada a licors i aperitius. L'any 1939, dues marques: Coñac Rogés i Ron Montbuy. Totes aquestes marques no porten cap dibuix associat al nom. L'adreça és carrer Santa Eulàlia, 16 de Caldes de Montbui.

Massa Gil, Enric

L'any 1924 Enric Massa Gil presenta tres marques correlatives: Anís Lira, l'etiqueta de la qual és octogonal amb el dibuix d'un pavó amb les plomes en forma de lira; Rhon Maynou, l'emblema de la qual és un dibuix d'una dona asseguda que sosté una ampolla del licor, i també hi diu que el producte és importat de Jamaica però elaborat a Caldes de Montbui, i licor Estomacal Olímpia, en què hi ha un dibuix amb diversos esports: un corredor, dos homes de lluita lliure i un altre que fa llançament de pes.

CANYELLES

Pladellorens Clot, Gaudenci

Gaudenci Pladellorens Clot (1892-1925) és natural de Canyelles, del partit judicial de Vilanova i la Geltrú, fill segon de Magí Pladellorens Playà, provinent del mas Pladellorens de Castellgalí. Aquest darrer tenia una fàbrica de vins a Sant Martí de Provençals. Gaudenci vivia del llegat de la seva mare, Mercè Clot, consistent en una casa a Altafulla i el mas Girbals de Baix a Canyelles. Els Pladellorens tenien també, entre altres immobles, el mas Feliu de Sant Quirze del Vallès. Les terres tenien una extensió de 67,86 ha, de les quals 22,8 ha estaven plantades de vinya (Ferrer, 2004: 483).

El 1924 Gaudenci Pladellorens presenta a registrar una marca per diferenciar vins: Girbals de Baix (nom de la masia), sense decoració. La seva mort prematura, un any després, amb trenta-dos anys, devia afectar l'activitat vinatera.

CAPELLADES

Vilaseca Domènech, Josep

Josep Vilaseca Domènech era fabricant de paper; la família estava establerta a Capellades des del 1824. El 1884 Josep Vilaseca Domènech inscriu la marca d'anísats Anís de la Aurora. L'etiqueta destaca el dibuix d'una matrona que representa la imatge de l'aurora deixant anar rajos de llum en totes direccions. La figura femenina va dempeus d'un carruatge que guia tres cavalls, sosté en una mà les cordes i en l'altra una ampolla del producte. A la part inferior es llegeix: «Fàbrica de Licors de José Domenech, Ronda Sn Antoni, 1 de Barcelona». A la vora de la marca hi diu «lit(ografia) Olivé».

CASTELLAR DEL VALLÈS

Sallent Serra, Maria

El 1898 presenta una marca de vins sense denominació. L'emblema és el dibuix o impressió fotogràfica d'una masia.

CASTELLBELL I EL VILAR

Forrellat, Francesc

L'any 1900 Francesc Forrellat Grané registra la marca Anís San Gerónimo. Al dibuix s'hi representa l'ermita de Sant Geroni de Montserrat, on van diverses persones en cavalleries. Tres anys més tard, el 1903, inscriu la mateixa marca, ara amb el nom en català: Anís Sant Geroni, i amb la forma de l'ampolla. La marca consta activa fins al 1977. El 1928 declara una altra marca per distingir licors: Aromas de San Gerónimo.

Rodriguez Isern, Evarist

L'any 1908 el farmacèutic Evarist Rodríguez registrava dues marques: Ostravin i Vino Radiactivo de Ostras. Es tractava de preparats farmacèutics per afavorir la gana i aixecar l'ànim als debils, a causa de les malalties infeccioses. La segona va estar activa fins al 1949.

CERDANYOLA DEL VALLÈS

Altimira Roca, Joaquim

L'any 1922 Joaquim Altimira Roca inscriu el vi escumós Iberia. A la part inferior de l'etiqueta hi consta «viñedos Altimira a Cerdanyola». Dos anys després, el 1924, registra dues marques: Veuve Lafayette, per a vins, escumosos i dolços, i Grand Crémant Lafayette.

El 1927 presenta els vins escumosos Delapierre i Grand Vin Mousseux d'Orsay, sense decoració. Un any més tard, Vinos Espumosos D'Orsay. L'única diferència entre una marca i l'altra és la descripció en francès i castellà. L'adreça era carrer Trinitat, núm. 10 de Cerdanyola.

CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Corominas i Volart, SL

Frederic Esteve Volart el 1923 registra una marca en castellà i una altra en català: Anís del Llop i Anís del Lobo. Tres anys més tard, el 1926, inscriu Vermut Volart. Les tres marques no porten cap distintiu ni dibuix, tan sols el nom. A més d'aquestes marques, Frederic Esteve va comercialitzar Brandy Entorchado, Vino Vermouth Volart (etiqueta taronja) i rom Volart. Posteriorment el seu fill, com a societat anònima Hijo de F. E. Volart, distribueix Anís Volart i Vermut Volart, amb una etiqueta amb un to verd cridaner. Totes aquestes marques esmentades no consten com a registrades.

D'altra banda, a Cornellà també hi havia un altre fabricant de licors: Pere Corominas i Fills, casa fundada l'any 1924, que produïa: Gran Licor Amarillo, licor Ambarino, licor Cordial Pericket i més tard Vino Espumoso de Sant Sadurní d'Anoia. També comercialitzava Anís del Llop, la mateixa marca que els Volart. Hi ha un cartell d'aquesta societat imprès per la casa Relieves Basa y Pagés, S.A., signat per D. Nadal. En el dibuix es veu una noia maquillada i pentinada que sosté una copeta plena de licor.

En els anys vint, Volart i Corominas es van unir per crear la societat Corominas Volart, SA. L'adreça de la fàbrica era al carrer Coello, núm. 159 de Cornellà de Llobregat. Amb aquesta denominació van registrar diverses marques, com Vermouth Volart (1927), amb una etiqueta de l'estil d'altres vermuts registrats: un dibuix amb banderes i un escut decorat amb parres de vinya.

Aquest mateix 1927 la societat inscriu Aperitivo Amer Volart, marca amb el dibuix d'un escut, diversos emblemes i dues branques de plantes florides. L'etiqueta és feta per la casa Pichot de París. També registra Anisado Pedro Corominas, amb un emblema rectangular amb el dibuix d'un llop, decorat amb fulles de parra. I el 1931,

Cordial Pericket, la marca de la qual és el dibuix d'una ampolla de l'estil de Calisay, bombada a la part inferior i amb coll llarg.

Un catàleg dels anys vint de la casa Corominas Volart esmenta, a més de les marques registrades, la marca Gran Licor Estomacal i Crema de Lujo Superfina. Després de la Guerra Civil, la societat Pedro Corominas e Hijos, S. A. devia continuar en solitari. Estava instal·lada a l'avinguda José Antonio, 130-136 de Cornellà.

Estrada Sallès, Esteve

Esteve Estrada Sallés (1867-1931) era fill d'Esteve Estrada Torres i d'Engràcia Sallés. Va ser regidor de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat i es va casar amb Francesca Masclans Pascual, amb la qual va tenir dos fills: Jaume i Engràcia.¹¹⁰ La fàbrica d'anisats d'Esteve Estrada consta activa des del 1906, sinó abans.¹¹¹

L'any 1913 Esteve Estrada registra dues marques: Ron Copelia i Licor estomacal Balsamita. Els emblemes no porten cap mena de distintiu. Els seus productes s'anuncien en cartells amb una litografia molt acurada d'una jove, en un marc, obra del pintor francès René Péan.

Jaume Estrada Masclans, fill d'Esteve Estrada, l'any 1933 inscriu la marca Anís Estrada. L'etiqueta és en forma de rombe amb un escut amb la bandera catalana, i a sota hi diu «casa fundada el 1887».

Pujol, caves i vins

Joan Pujol Poch (1913-1986) era fill de Joan Pujol Rubio i d'Antònia Poch Carreras. Procedien d'Hostalets de Pierola, on tenien vinya, feien de pagesos i venien vi. L'any 1928 funda el celler Pujol al carrer Eduard Gibert, 44 de Cornellà. El seu fill va continuar l'activitat i actualment hi ha al capdavant el seu net, Joan Pujol Villalonga, enòleg de professió. Tres generacions dedicades al vi i al cava d'escumosos que actualment mantenen botes de roure amb vins a granel, una selecció de vins embotellats i elaboren cava.

Durant la Guerra Civil hi havia escassetat de vi i l'avi Pujol va comprar un vaixell carregat de vi, i en lloc de vendre'l, el va destinar a elaborar xampany dolç. Passada la guerra, van fer servir un refugi soterrani per emmagatzemar les ampolles de cava.¹¹²

¹¹⁰ <<https://gw.geneanet.org/selrac1?lang=en&iz=908&p=estev&n=estrada+salles>> [Consulta: 30 de març de 2023].

¹¹¹ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración*, 1906, núm. 1, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1628.

¹¹² <<https://memoriesde.com/cornella-del-llobregat/personatges/joan-pujol-villalonga>> [Consulta: 17 d'abril de 2023].

L'any 1955 va pagar 18.000 pessetes per a vins escumosos i gasificats en concepte d'impost de consums de luxe.¹¹³

Al juliol del 1939 Joan Pujol Poch inscriu dues marques amb el nom de Triunfal: una destinada a vins escumosos i l'altra a xampany. L'etiqueta està decorada amb una banda ondulada i un segell amb les inicials J. P. A la part inferior hi diu que està elaborat amb raïm escollit de Sant Sadurn d'Anoia.

ESPARREGUERA

Pedrosa Vacarisas, Joaquim

Joaquim Pedrosa i Vacarisas era propietari de la masia Can Castells d'Esparraguera i va tenir tres filles: Josepa, la filla gran i pubilla, Joaquina i Rosa. Josepa es casarà amb el folklorista Pau Bertran Bros i, a la mort del seu pare, passarà a ocupar l'heretat de Can Castells, de 240 hectàrees de vinya, gra i oliveres, situada entre els termes de Collbató, Esparraguera i Pierola.

Joaquim Pedrosa va participar en diverses exposicions nacionals i internacionals, fet que demostra que era un elaborador important de vins i licors. Així, participà en l'Exposició Universal de París (1867) amb vins i escumosos del Castell de Mas de Montserrat; en l'Exposició Marítima, Agrícola i Artística de Barcelona (1872), on obtingué una medalla d'or per la seva col·lecció de vins, sobretot el ranci (Argellés, 1872, 177-178); en l'Exposició Universal de Viena (1873), amb Anís Imperial, licor Montserrat groc i verd, vi garnatxa, vi malvasia, vi moscat, vi generós dolç i sec i vi de taula; en l'Exposició Universal de Filadèlfia (1876), amb licor Montserrat groc i verd i vins dolços, i en l'Exposició Universal de París (1878) amb vi generós, malvasia vella i moscatell de 1879, on fou reconegut amb una medalla de bronze (Plans, 2008: 30).

Pau Bertran, marit de Josepa Pedrosa, morí el 1891. Josepa va hipotecar una tercera part de l'heretat per fer-se càrrec dels deutes contrets per Joaquim Pedrosa i, quan no va haver-hi cap més remei, ha haver de vendre el mas a favor de l'abadia de Montserrat. Josepa es va veure obligada a emigrar a Buenos Aires amb les filles.

L'abadia de Montserrat havia interposat un plet contra Joaquim Pedrosa per haver utilitzat el nom de Montserrat per al seu licor, però van guanyar els Pedrosa. El monestir també va intentar que li venguessin la fórmula del destil·lat sense aconseguir l'objectiu.

L'any 1892 Josepa Pedrosa Espalter registra la marca de licor Montserrat de Castell del Mas. L'etiqueta consisteix en el dibuix de la Mare de Déu de Montserrat amb les muntanyes al fons. Posteriorment l'any 1921 l'industrial licorista martorellenc Josep Campderrós Carbonell inscriu la mateixa marca Montserrat. Amb la denomi-

¹¹³ *Gaceta Municipal de Barcelona*, núm. 29, 18 de juliol de 1955, p. 678.

nació de Montserrat hi afegeix el 1909 una darrera marca. L'etiqueta és el dibuix de l'ampolla del producte amb etiqueta inclosa.

ESPLUGUES DE LLOBREGAT

Marguery, caves

L'any 1888 Pere Brillas Sanllehí i el seu fill Josep Brillas Batllori creen una empresa de vins i olis amb seus a Barcelona i un celler a Esplugues. Aquest mateix any participen en l'Exposició Universal de Barcelona.

Gabriel Ribó Asmarats, cunyat de Josep Brillas Batllori, s'associa amb ell i l'any 1902 registren els vins Cave de Sainte Magdelenne. A l'emblema hi ha el dibuix d'un celler ple de botes apilades en dos pisos. Tres anys després inscriuen Anís Trinidad, marca amb un triangle, tres estrelles i les inicials R. B.

És el fill de Josep Brillas Batllori, Josep Brillas Socias, qui viatja a França per aprendre a elaborar cava a la regió de la Xampanya. En col·laboració amb Agustí Parera es llança a la fabricació de vins escumosos i construeix caves a Esplugues.

El 1923 Josep Brillas Socias registra la marca de vins escumosos Marguery. És representada per un medalló del qual pengen raïms, i dos lleons aixecats sostenen un escut amb les inicials J. i B. entrelaçades. L'adreça és Creu Coberta, 49 de Barcelona.

A principis dels anys cinquanta el negoci familiar és seguit per Robert Brillas i Juncosa, fill d'en Josep, amb una producció que frega les 60.000 ampolles l'any. Atès el caràcter artesanal de les caves i la impossibilitat de créixer, l'any 1968 s'atura l'activitat i anys després se cedeixen les instal·lacions a l'Ajuntament (Alcalde, 2013: 1-2).

FONT-RUBÍ

Baqués Rafecs, Pere

L'any 1923 Pere Baqués Rafecs inscriu la marca Pedro Baqués, per a vins, sobretot escumosos. L'emblema, rectangular, consta d'un escut amb dues torres; també hi diu: «caves a Guardiola de Font-rubí». Anys més tard, el 1928, registra el vi escumós Gran Carta. Dos anys després, l'any 1930, la impremta barcelonina J.C. Plauber estampa un cartell de Champan P. Baqués. S'hi veu una mena de follet amb la cara tapada que porta una ampolla entre les mans. Al seu costat un esquírol sosté una copa. L'autor és anònim.

L'any 1931 registra dues marques més de vins escumosos: Chevalier, marca rectangular amb la descripció «Grande Croix, Carta Blanca», i Xampany 14 Abril, per commemorar la proclamació de la Segona República catalana; l'etiqueta és rectangular,

amb el número 14 destacat al centre, i en un extrem hi ha dues franges de banderes, una amb els colors vermell, groc i morat i l'altra amb groc i vermell.

Esteva Bertrán, Jaume

A l'exposició universal que tingué lloc a París el 1878 el penedesenc Jaume Esteva, de les Cabanyes, presenta vi escumós, malvasia i moscatell i rep una menció honorífica. El 1890 inscriu la marca de vins escumosos Petit de Champañ. L'emblema és de forma rectangular i a la part superior hi diu «colliter, Las Cabañas del Panades». A la part inferior es llegeix «Dipòsit al carrer Foment, 17 de Sant Martí de Provençals».

Victoria és la denominació d'un altre escumós registrat l'any 1890 . Hi ha el dibuix d'un escut rematat amb una corona en què es llegeix «casa fundada el 1877». A la part inferior hi diu «Jaime Esteva (casa Garcia dels Pujols), Comarca del Penedès, Font-rubí». La marca fou renovada el 1916.

El 1916 registra la marca de vins escumosos Grand Cremant. A la part superior es llegeix «Grand Cremant - R. Reig & Cie. Chateau Bertrand - Jaime Esteva - Fontrubí.» Aquest mateix any registra la marca d'escumós Ecumeux Royal. A la part inferior hi diu «Etienne Bertrand & Fils, Chateau Saint Jaques».

Dues marques més de caves són registrades el mateix 1916. Duc de la Finance consisteix en una etiqueta rectangular amb la denominació Grand Mousseaux. Entre les lletres hi ha el dibuix d'un escut capritxós rematat amb una corona. Marquís d'Avetse és l'altra marca de vi escumós. Consisteix en una etiqueta amb la denominació Grand Mousseaux i el dibuix d'un escut amb les inicials S. C., i el text «Maison Fondée 1884». A sota hi diu «Chateau de Savignac, Propietaire Marquís d'Avetse, Saint Martin Surpierre». Finalment Jaume Esteva Bertran, amb seu a Gavà, inscriu el 1923 Petit de Champan. L'emblema és el mateix que un de registrat anteriorment, amb la diferència que a l'adreça hi diu «Gavà, Rambla Lluch».

Esteve Almirall, Jaume

Jaume Esteve Almirall registra l'any 1919 la marca de vins Castell Vell; a l'etiqueta hi ha el dibuix d'un castell i un escut nobiliari. I també Emporium, l'etiqueta de la qual està decorada amb el dibuix d'un carro grec de guerra.

L'any 1920 inscriu vins Bouquet du Roy, marca que fou denegada que consistia en una etiqueta amb el dibuix d'una torre, i vins Mimmat, sense decoració. L'any 1921, tres marques de vins escumosos: Grand Crémant C. Rodier & Cie. —a l'etiqueta hi ha dibuixat un escut i també s'indica «Chateau de Ligny»; Duc de la Finance, sense decoració, i Rodier - Chateau de Ligny. Un any més tard, el 1922, Jaume Esteve inscriu

Bouquet du Roy, per a vins escumosos i xampanyes. En l'emblema hi figura un castell i la denominació Grand Mousseux i Caves Chateau vieux.

Dues són les marques registrades el 1927 i 1928: vins Roberpierre i la marca Picapoll. Les etiquetes no porten cap mena d'element decoratiu, tret de la tipografia en majúscula. L'any 1924 va rebre la concessió per instal·lar un dipòsit de vins al carrer Príncep Jordi, 25 de Barcelona. Sembla que també disposava de cellers al Garraf.¹¹⁴

L'any 1929, amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, Jaume Esteve mostra en un estand del Palau d'Agricultura i Alimentació els productes següents: xampany Emporium, vi de préssec per a postres; suc de raïms sense fermentar i sense alcohol, com el most natural pasteuritzat; Extramost concentrat Picapoll, most escumós, i l'aperitiu Lutehon, fet amb suc de raïm de moscatell sense alcohol.¹¹⁵

GELIDA

Albet Boatell, Joan

En un anunci en un catàleg d'una exposició d'art de 1918 apareix Joan Albet amb un vi de taula de Gelida i s'hi descriu la seva trajectòria vinícola: successor de M. Garriga Umbert, de l'antiga casa Ricart, fundada el 1857. El fabricant de vins Albet va obtenir els guardons internacionals següents: medalla d'or a París (1903), corona i medalla d'or a Baden bei Wien a Àustria (1903) i Grand Prix i medalla d'or a Lió (1904). També consta com a membre del jurat a l'Exposició Internacional de Londres (1913) i és proveïdor permanent dels reis d'Espanya. Les oficines i el magatzem estaven situats al passeig de Sant Joan, núm. 18 (més endavant al núm. 57) i al carrer Ali-Bey, 33.¹¹⁶

Els antecedents indiquen que no era una premissa sine qua non tenir marques registrades per comercialitzar els productes arreu. El 1914 inscriu la marca Vinos Albet, consistent en un escut nobiliari amb el dibuix d'un lleó, decorat amb parres, raïms, un sant amb una clau a la mà i el nom de Gelida. Un any després registra dues marques: Guisol i una segona que és la fotografia d'una ampolla de vidre, destinada a vins.

El 1916 presenta les marques Resurrexit i Bodegas Catalanas. L'any 1917 Joan Albet Boatell registra a Berna una marca per distingir un vi generós especial.¹¹⁷ També aquest mateix any presenta al registre diverses marques: Bodegas Catalanas, amb el dibuix d'un escut nobiliari i una banda amb el nom de la marca; Cordial Priorato; Castell de Gelida; Garriga; Picapoll San Jordi, amb una etiqueta en què destaca el dibuix del cavaller Sant Jordi dalt d'un cavall clavant la llança a un drac, i a la part inferior hi diu «vi ranci especial per convalescents», i Guisol, amb un emblema de forma ovalada

¹¹⁴ *Gaceta Municipal de Barcelona*, núm. 20, 26 de maig de 1924, p. 356.

¹¹⁵ *El Diluvio*, núm. 178, 26 de juliol de 1929, p. 41.

¹¹⁶ *Exposició d'Art. Secció del Foment de les Arts Decoratives* (1918). Barcelona: impremta Oliva de Vilanova, p. 121.

¹¹⁷ *Boletín Oficial de la Secretaría de Agricultura, Comercio y Trabajo*, núm. 7, 31 de gener de 1918, p. 324.

en què es veu una noia amb un barret de cuina que sosté en una mà una ampolla de vi per cuinar.

Gelida és el nom de la marca registrada el 1918. L'etiqueta consisteix en el dibuix de l'entrada al poble de Gelida i dues bandes vermelles amb el nom del propietari. Un any després, el 1919, hi inclou la marca Cordial Priorato i novament la marca Pica-poll San Jordi amb el mateix dibuix.

La marca següent registrada (1922) per l'empresari és d'un vi de cuina, sense cap denominació. Al dibuix s'hi representa una cuinera al costat d'uns fogons i tot de nens que s'acosten en fila amb perols. Sembla que també fabricava alguns productes relacionats amb el vi a la cuina. De fet, registra dues marques de condiments: Guisol i Trufaina.

L'any 1923 Joan Albet inscriu fins a sis marques: Imperial Tarragona, destinada a vins, vermuts i licors, Bodegas Hispano Suizas, Bodegas Internacionales, Bodegas Catalanas, Vinya del Miracle i Castell del Miracle.

La marca Bodegas Catalanas servia per distingir vins de tota mena: de taula, generosos, escumosos, culinaris, vermuts i aperitius. En el dibuix de la marca s'hi representen cinc escuts d'armes de les cinc províncies catalanes. Encara registra una darrera marca amb el nom de Sant Jordi, per diferenciar vins. A l'etiqueta hi diu que les caves estan a Sant Sadurní d'Anoia.

GIRONELLA

Garriga, destil·leries

Destil·leries Garriga es funda l'any 1890. L'inici d'aquesta empresa va anar a càrrec del gironellenc Joan Garriga. A partir de l'experimentació pròpia va trobar una fórmula per elaborar anís, que va comercialitzar amb el nom d'Anís Garriga. A la mort del fundador, la vídua va continuar amb l'activitat dels destil·lats. Així, el 1924 inscriu el licor estomacal Montañés, en què l'etiqueta conté un dibuix amb un paisatge d'arbres i muntanyes.

Durant la Guerra Civil la producció de licors es va aturar per manca de matèries primeres. Posteriorment, gràcies a la incorporació del cunyat, Pau Serra, s'hi introduïren altres productes: brandi Serra, Crema d'Anís, Ginebra Marelvi o Rom Jamaica. Després les destil·leries van passar a mans del seu successor, Marí Serra Garriga, i posteriorment de Gaspar Serra, el darrer propietari.

GRANOLLERS

Parera Volart, Felip

Els antecedents d'aquest comerciant es troben a can Felip Parera. La casa va néixer el 1840. En un establiment petit al Lladoner venia espardenyes i hi tenia un taulell amb aigua i anís. Aprofitant la decadència de la casa Valls, Francesc Parera adquirí gran renom amb l'Anís Faust. Tothom que freqüentava la taverna dels senyors era convidat a tastar-lo. El despatx estava als carrers Prim i de la Riera i disposava d'un magatzem de vins a l'edifici de Les Franqueses (Garrell, 1927: 47-49).

L'any 1883 Felip Parera inscriu la marca Anís Faust. La marca va estar registrada vint anys, sense que es renovés. En un plànol industrial i comercial de la vila de Granollers de l'any 1884 hi apareix un dibuix de la fàbrica d'aiguardents Parera, i s'especifica que és moguda amb vapor.¹¹⁸

Destil·leria Parera va participar en diverses exposicions, algunes d'internacionals: l'Exposició Vinícola de Madrid (1877), amb menció honorífica; l'Exposició Universal de París (1878), on també va rebre el mateix guardó; l'Exposició Internacional de Barcelona (1888), on obtingué una medalla d'or; l'Exposició Internacional de Chicago (1893), on va portar vi d'Alella de deu anys, vi ranci i vi moscatell.

Al mes següent d'haver prescrit la marca Anís Faust —1903—, Miquel Blanxart Estaper la torna a inscriure. L'emblema reproduceix tres etiquetes que fan referència als propietaris: Felip Parera, Mario Altimiras i Destil·leries Altimiras. En el moment de fer la nova inscripció es fa constar que Blanxart és el successor de Felip Parera, i aleshores no és clar quin és el paper de les Destil·leries Altimiras. Garrell fa referència al fet que la família Parera no devia administrar gaire bé la casa de manera que se'n va fer càrrec el comerciant Mario Altimiras.

Miquel Blanxart Estapé era fabricant d'aiguardents i va ser alcalde de Granollers (1903-1905). Anys abans, el 1895 havia registrat el licor Géraldine, marca activa durant vint anys. A l'emblema ovalat hi ha les inicials M. i B. entrelaçades. També s'indica en francès «Grande Liqueur, i fabriquée par», seguit de la seva signatura. Blanxart encarrega al prestigiós pintor i dibuixant Pere Casas Abarca un cartell per fer publicitat de l'Anís Faust, que reproduceix la revista *Mercurio* l'any 1908 (Dalla-Corte, 2013: 64).

Mario Altimiras va continuar amb la venda de l'Anís Faust i també del conyac Parera. Participà en l'Exposició de València (1910) i en l'Exposició de Barcelona (1925), on obtingué una medalla d'or per la qualitat dels seus productes.

Posteriorment, Amadeu Altimiras Valls el 1936 inscriu aiguardents i licors Tres Cosacos. L'etiqueta representa tres guerrers o soldats (els cosacs eren nòmades establerts al sud de Rússia i Ucraïna) que porten tots una copa petita a la mà i al seu

¹¹⁸ <<https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/3090>> [Consulta: 1 d'abril de 2023].

costat hi ha una fulla de parra i un raïm. L'adreça de la fàbrica era carrer Prim, 9-11 de Granollers.

Montañà, destil·leries

Joan Montañà Riera (1880-1926) fou un industrial i polític que es va fer càrrec de l'antiga licorera de Can Valls, del carrer de Santa Elisabet. A començaments del segle xx construeix una nova fàbrica de licors al carrer de Sant Jaume. Implanta la destil·lació amb vapor d'aiguardents i licors de tota mena i elabora productes com l'anís La Perla del Vallès, amb el qual assolirà un gran renom (Garrell, 1927: 47).

A la mort de Joan Montañà, Esteve Sarroca —treballava en el despatx i era home de confiança del propietari— serà l'apoderat de les destil·leries, càrrec que cedirà a favor de la vídua, Mercè Prat Pereanton. Aleshores es constitueix una nova societat en la qual Esteve Sarroca formarà part com a accionista i com a director gerent fins al 1984, any que traspasarà la responsabilitat al seu gendre Lluís Relats (Tintó, 2000: 41-42).

El 1936 la vídua de Joan Montañà anuncia a la premsa les marques emblemàtiques de les Destil·leries Montañà: Anís Perla del Vallès, Conyac Robinet i Rom Caney.¹¹⁹ Un any després, Mercè Prat inscriu una d'aquestes marques en el registre de la propietat: Robinet, destinada a aiguardents i licors. Les destil·leries estaven situades al carrer Montañà, 72 de Granollers. També va comercialitzar licors de tota mena, la major part sense haver-los inscrit: Ron Dorado Desmon, Curaçao, Brandy Drake 1577 i Anís Escarxat, entre molts altres.

Ventura Quintana, Francesc

La casa de Francesc Ventura era coneguda com a can Picarol. De senzill obrer va passar a ser el representant d'una fàbrica d'anisats i licors. Un dels productes que el va fer popular va ser l'Anís Picarol, que li va prendre el nom (Garrell, 1927: 47).

El despatx estava a la plaça Bestiar, 24 i la fàbrica estava a la plaça de la Mercè, 3-5. L'any 1923 comercialitzava Anís Arlequí.¹²⁰ L'any 1935 inscriví la marca d'aiguardents, anisats i licors Aromes de la Fe. Tant l'anís Picarol com els Aromes Santa Fe (canvia el nom «La Fe» per «Santa Fé») es van comercialitzar fins a principis dels anys noranta.

119 <http://arxiu.llagostera.cat/pdf/hemeroteca/festa_majors/Programa_Festa_Major_1936_2.pdf> [Consulta: 1 d'abril de 2023].

120 *Pàtria i Llibertat*, 5 d'abril de 1923, núm. 2, p. 4.

HOSPITALET DE LLOBREGAT

Ferrús, J. Miquel

El 1922 J. Miquel Ferrús registra la marca Vinagre Ocho. L'emblema és un dibuix en què es llegeix «vinagre puro de vino marca ocho». Al centre, dins d'una orla decorada amb raïms, hi ha una dona vestida de cuinera que sosté una ampolla del producte que s'utilitzava per a conserves de peix, vegetals i taula.

En una fira de mostres de Gijón de l'any 1925 l'empresari català va presentar els seus vinagres al príncep d'Astúries. En la descripció de l'esdeveniment hi diu que la marca Ocho correspon als vuit graus d'acidesa i que els vins per elaborar el vinagre procedien de raïms de Tarragona i del Penedès i es fabricaven a l'Hospitalet de Llobregat.¹²¹

G. L. Argentí, destil·leries

Genís Leon Argentí Benguerel (1883-1968) es casa amb Josepa Creus. Un catàleg de la marca indica que la casa es va fundar l'any 1886. L'any 1924 inscriu Ron Trinidad, amb un emblema en un escut amb el dibuix de tres creus i decorat amb fulles de parra. Si bé només consta aquesta marca registrada, la casa Argentí va comercialitzar: brandi Argentí, vodka Luboff, Ron Argentí, Dry Gin Boat, Ron Argentí, Anís La Catalana, Curazao i xarops diversos. L'adreça corresponia al carrer Comerç, 17 de l'Hospitalet de Llobregat.

Tolrà, M., fills de

L'any 1914 la societat Fills de M. Tolrà inscriu diverses marques: Ron San Juan, licor Tibidado i licor Marrameu. Les marques no porten decoració.

Societat Santamaría, Hortonedà i Farràs

L'any 1928 la societat Santamaría, Hortonedà i Farràs registra la marca Vinagreria Vínica Española. L'etiqueta és el dibuix del globus terraqüi amb una cinta que l'envolta amb el nom de la marca. L'adreça era carrer Goya, s/n.

Taltavull i Lluhi

El 1907 la societat Taltavull i Lluhi inscriu dues marques: vins i licors Taltavull y Lluhi (a l'emblema hi ha el dibuix d'una bota de vi que sura al mar amb el sol radiant de fons i les inicials T.L.L.) i Vino Vermouth d'Italia.

¹²¹ *Mundo Gráfico*, núm. 713, 16 de setembre de 1925, p. 20.

Ventura, Joan

L'any 1926 Joan Ventura inscriu la marca de vins J. Ventura, sense decoració. L'adreça corresponia al carrer Rambla, núm. 47.

MALGRAT DE MAR

Rimbau, Canony i Companyia

L'any 1895 Pau Rimbau Vidal, Lluís Canony Rigalt i Manuel Martí Cardona constitueixen a Malgrat de Mar la societat col·lectiva Rimbau, Canony i Cia. per dedicar-se a la fabricació i venda de licors. Amb el nom de Destileria Modelo s'instal·lava una gran fàbrica de licors i anisats amb la raó social de Rimbau, Canony i Cia. El negoci es va emplaçar al número 26 del carrer d'en Blanch (Celdran, 2013: 14).

Al maig de 1895 la societat Rimbau, Canony i Cia. presenta al registre dues marques amb la mateixa numeració: Anís La Criolla i Licor Ferroquina. Al juliol del mateix any inscriu licor Calisay. Les etiquetes són del mateix estil.

Un any i mig després, a l'estiu del 1896, els tres propietaris donen de baixa la primera societat i funden de nou l'empresa sota el nom de Rimbau i Martí. A l'abril de 1897 els dos socis traspassen definitivament el negoci a favor del comerciant arbucienç Magí Mollfulleda, establert a Arenys de Mar. En el traspàs s'hi inclouen tota la maquinària, licors i ampelles per un import de 3.100 pessetes. En l'acte es fa el traspàs del certificat de la propietat de les tres marques registrades: Calisay, Ferroquina i la d'anís La Criolla. Els venedors renuncien a fabricar aquests licors d'ara endavant (Celdran, 2013: 14). En el capítol dedicat a Arenys de Mar es descriu l'evolució d'aquestes marques a partir d'aquest punt.

MANRESA

Alcoholera Manresana

Bartomeu Casas, destil·lador d'alcohols, va presentar al registre (1914) la marca Alcoholera Manresana, sense cap il·lustració. L'empresa es va instal·lar a la carretera de Santpedor i també a un local al carrer Sobreroca, núm. 40. Formava part de la societat, a més d'en Casas, el comte de Fígols, el senyor d'Olano, relacionat amb l'explotació de les mines de carbó de l'Alt Berguedà. La indústria fou administrada per Bartomeu Casas, el seu fill Bartomeu i, en el darrer període, pel net del fundador, Alfons Casas (Camprubí, 1988: 63).

Les campanyes de la brisa solien durar d'octubre a abril. Es consumien per jornada laboral prop de 20.000 quilos de rapa, amb la qual es destil·laven uns 2.000 litres

d'alcohol de qualitat diversa, des del de cremar fins al més refinat de 96°. L'Alcoholera Manresana va deixar l'activitat l'any 1974 (Camprubí, 1988: 64).

Bascompta, Antoni

Al març de l'any 1936 l'empresari manresà Antoni Bascompta presenta al registre una marca per distingir escumosos: Bascompta Carta Blanca. El dibuix de la marca segueix el model d'altres productors catalans de xampany. Presenta una forma quadrada i un collarí amb forma de mitja lluna que s'enganxava al coll de l'ampolla. La Guerra Civil devia estroncar l'activitat d'aquest individu.

Casajuana, Joan i Josep

Al febrer del 1922 els germans Joan i Josep Casajuana i Comas van registrar la marca Sportsman, que consistia en el dibuix del bust d'un home amb una granota d'automòbil que sosté en una mà un plat amb una copa de licor. En un costat hi ha representada una copa gran amb els premis del concurs d'esport.

Josep Casajuana compartia l'activitat de destil·lar licors amb la construcció de carruatges, almenys així consta en un cens del 1919. En Joan era qui elaborava licors a l'engròs i a la menuda. Tenien un local situat a la muralla del Carme núm. 1 de la ciutat. Al capdavant del negoci els succeí Joana Casajuana Araluce, filla d'en Joan, fins a la seva extinció, l'any 1974 (Camprubí, 1988: 66).

Clapers i Prat, Valentí

Els antecedents d'aquest fabricant es remunten a l'any 1870, quan Valentí Clapers i Grané va establir un negoci de fabricació d'aiguardents a Manresa. Continua l'activitat el seu fill Valentí Clapers i Prat. Sembla que adquiriren renom per les seves especialitats d'aiguardents aromàtics i per l'Anís de la Paz. El 1887 consta la fàbrica d'aiguardent a nom de Clapers i Cia. A l'Exposició Universal de Barcelona (1888) la societat va obtenir una medalla d'or pels seus anisats, sobretot per la marca Anís de la Paz.

Anys després, Valentí Clapers i Prat registra la marca de fàbrica Anís de la Paz i és aprovada el 1896. El 1901 el nom de l'empresa és Valentí Clapers i s'emplaça a la carretera de Cardona, núm. 7 i 9. L'any següent encara apareix a l'*Anuari del Comerç* local, però el 1903 ja hi no surt.

Cots, Ramon i Companyia

Per un anunci en la premsa local se sap que la fàbrica de l'empresa estava situada a la carretera de Cardona, núm. 61. Elaborava anisats i licors, entre els quals destacaven l'Anís del Lirio i el licor Chartrina Española. També tenia un dipòsit de generosos i xampany de diverses marques i era representant del conyac James Angreff i Cia.¹²²

L'any 1896 Ramon Cots va registrar la marca de fàbrica Anís del Lirio per distingir un producte anisat. Al dibuix hi ha la planta de l'anís, una fàbrica, el mar amb un vaixell, un individu assegut amb una copa alçada i dos àngels al seu costat.

Espinalt Oller, Joan

Aquest empresari manresà l'any 1923 va intentar registrar la marca de xampany Duc de Moselle Carte d'Or, sembla, però, que li va ser denegada. Tot i això, devia continuar amb l'activitat com a representant de la marca. L'any 1924 anuncià la marca de xampany en la premsa local amb despatx al carrer Saclosa.¹²³

Feixas Prat, Josep

Josep Feixas, fabricant de licors, registra el 1911 la marca Anís del Pavo Real. El dibuix representa un pavó amb les ales esteses. Posteriorment, el 1917, inscriu una altra marca d'anisat, amb una lleugera variació del dibuix i del nom inicial: Anís Dorado del Pavo. Uns quants anys després, el 1927, declara una marca per distingir vins en general: Vins del Bages. En el distintiu hi diu que és colliter i magatzemista de vins.

Destil·leries Selga i Torras va comprar el 1930 el negoci de Josep Feixas. A més de produir la marca de renom Anís El Pavo va especialitzar-se en gebrats. El negoci es va clausurar l'any 1982 (Ferrer, 1998: 213). Aquesta societat va produir alguns envasos de licors singulars, com la reproducció de l'estàtua de Colom a Barcelona, registrada el 1950.

Gremi de Productors i Comerciants de Vins i Licors de Manresa i Comarca

Un dels raïms que ha donat nom a la comarca ha estat el vi picapoll blanc, conreat principalment a la zona d'Artés, però també a la resta de poblacions del Bages. Aquest vi produït en aquesta localitat es coneixia popularment com a vi daurat. L'any 1935 el gremi de viticultors de la comarca del Bages va registrar la marca amb la denominació Raïm Daurat.

¹²² *Diario de Avisos de Manresa*, núm. 147, 28 de juny de 1896.

¹²³ *El Pla de Bages*, núm. 11278, 3 de gener de 1924, p. 5.

Miralles Quintana, Joaquim

L'any 1899 el manresà Joaquim Miralles i Quintana presenta al registre una marca per distingir xarops, vins medicinals i altres productes. A l'etiqueta s'hi observen els atributs de Mercuri: dues serps entrelaçades al mig de les quals hi ha la inicial M. i al capdamunt les ales esteses. A ambdós costats hi ha dos escuts, sobre els quals descansa una corona. També la decoren utensilis, com ara ampolles i sifons, i branques de palma i llorer (Plans, 2008: 37).

Rístol i Companyia

L'any 1903 la vídua de Josep Rístol registra la marca Anís Rístol, la qual es mantindrà activa deu anys, fins al 1913. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca dibuixat en lletra cursiva i en diagonal.

Soler, Marc i fills

L'any 1917 la raó social Marcos Soler e Hijos presenta al registre una marca per distingir anisats i licors. L'etiqueta destaca pel dibuix d'una dona vestida elegantment asseguda amb l'actitud d'oferir una copa de licor a un home vestit amb roba d'esport. Al fons hi ha un grup de jugadors (Plans, 2008: 39).

MARTORELL

Campderrós Carbonell, Josep

Josep Campderrós l'any 1916 tenia una fàbrica de serrar fusta al carrer Ponent d'Esparraguera. En les primeres marques inscrites per Josep Campderrós ell consta com a resident a la població d'Esparraguera. A partir de 1922, figura a Martorell.

Així, l'any 1911 registra tres marques: licor Oro Líquido, l'emblema del qual és el dibuix de l'ampolla de cara, i l'anvers, amb tots els detalls, alguns dels quals gravats en el vidre; i licor anisat Papitu, sense decoració. Un any després, el 1912 presenta la marca Pepito, en castellà, i un model d'ampolla específic per al producte. L'any 1921 registra la marca de licor Montserrat, que substitueix la inscrita per Josepa Pedrosa l'any 1892 amb el nom de licor Montserrat i vins Castell del Mas. Són reinscrites un any després, el 1922.

Amb la denominació Castell del Mas, el 1924 es registra una marca per diferenciar licors i anisats. El dibuix representa un model d'envàs recobert de vímet o un material semblant de forma arrodonida. Un any després es declaren dues marques de licor Estomacal Núria. La primera es conté en un envàs específic amb forma acampanada.

A la segona hi ha el dibuix de la Mare de Déu de Núria, el santuari i les muntanyes del voltant.

El 1929 són registrades nou marques: Aromes del Montseny; Anís de la Mallorca, amb forma de rombe, en què destaca el dibuix d'una dona vestida amb la indumentària típica de les Illes Balears; Anís Juanito, en què es veu el dibuix de l'ampolla; Rhum Teddy, en què es llegeix «Destileria Montserrat»; Anís San Gil; Estomacal Queralt, l'etiqueta de la qual consta d'un dibuix del santuari de Queralt i de la verge, i dues marques més sense denominació per a un model d'envàs específic. L'any 1930 inscriu la marca Destileria Montserrat, registrada el 1933.

Déprez, Pablo

El 1915 Pablo Déprez registra la marca Mi Vino, per a vins en general. L'etiqueta és rectangular amb el dibuix d'un escut i un raïm, decorat amb dos lleons amb les inicials P. i D.

Llopart Piqué, Carolina

En el període 1902-1911 el martorellerenc Jaume Muxart consta com a corredor de vins.¹²⁴ El 1929 hi figura que disposa d'un magatzem de vins a Martorell.¹²⁵ A la mort de Jaume Muxart, la seva vídua, Carolina Llopart Piqué, i el fill comú Hermenegildo es fan càrrec del negoci familiar.

L'any 1935 inscriu una marca de vins, most i vinagres; a l'emblema hi ha un dibuix del pont del Diable i a l'inferior hi diu «Viuda Muxart». Aquest mateix any registra una altra marca de vins sense nom; l'etiqueta és el dibuix d'una copa. I finalment presenta una tercera marca amb l'emblema del dibuix d'un pergami amb un escut nobiliari.

Un any després, el 1936, inscriu la marca de vi Blanco San Juan. L'etiqueta consta d'un collarí, en què es llegeix «collita 1928». En un cantó hi ha un segell de cera amb el nom de la propietària. Algunes etiquetes posteriors de la casa Muxart esmenta que la casa havia estat fundada l'any 1850. També comercialitzava per a l'exportació i produïa altres productes, com Ranci Extra.

¹²⁴ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1902), núm. 22, p. 1249 i (1911), núm. 30, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1776.

¹²⁵ *Anuario Industrial y Artístico de España* (1929), núm. 2, p. 765.

Santacana Romeu, Francesc

El martorellenc Francesc Santacana Romeu (1883-1936) l'any 1910 va ser un dels fundadors de la Unió de Vinyaters de Catalunya i va ser escollit president. Aquesta entitat arribà a agrupar prop de 20.000 associats.

Francesc Santacana el 1922 inscriu dues marques amb la mateixa denominació: Vi Clar de La Enrajolada. L'etiqueta reproduïx el dibuix d'unes rajoles decoratives del museu del mateix nom que havia creat el seu avi Francesc Santacana Campmany l'any 1876. A l'etiqueta hi ha el dibuix d'una dona que porta raïms a la mà i un home du una safata amb copes, i un cor és travessat per una espassa amb plantes decoratives.

MASNOU, EL

Cisa, destil·leria

Pere Cisa presenta el 1913 al registre la marca Anís del Gato, però li és denegada. L'etiqueta té forma de rombe i s'hi veu el dibuix de la cara d'un gat. La societat Cisa, SA es funda al Masnou el 2 de gener de 1918 amb un capital social de 45.000 pessetes (Riu 1922: 95).

El 1920 registra la marca de vermut, amb la denominació Vermouth Cisa. Més tard, al juny de 1924, Francesc Cisa Bruguera, fill de Pere Cisa, registra el licor Quina Cisa. L'emblema és de forma circular i a la part central destaca un escut amb les inicials H.P.C. (Hijo Pere Cisa).

Finalment el 1925 Cisa, SA inscriu la marca de licor Ferro Quina Manón, emblema circular del mateix estil que el registrat un any abans del mateix producte.

Comercial Licorera Catalana

La fàbrica estava situada al carrer Camil Fabra, 9 i el magatzem i despatx al carrer Mossèn Jacint Verdaguer, 2 del Masnou. Elaborava productes de tota mena, entre els quals cal destacar: Anís Galgo, Estomacal Cid, Vermouth Cid, Coñac Delmar, Ron Lajana, Crema de The i de Cacao i d'altres menes, anisats, licors i vins generosos. L'any 1936 Josep Cid Raimí inscriu la marca de fàbrica d'aiguardents i licors Comercial Licorera Catalana.

Regés Gusó, Ramon

L'any 1906 Ramon Regés Gusó inscriu dues marques de vins amb la mateixa numeració: Alella Clarete (fnida l'any 1987) i Puro Alella (caducada el 1922). A la primera etiqueta s'hi veu el dibuix d'una ampolla de vi amb fulles de parra amb raïm. La se-

gon a etiqueta consta d'una franja en diagonal amb ratlles vermelles i daurades i, a la part superior, dues R entrelaçades. Ambdós dibuixos pertanyen a la casa litogràfica Miralles.

MATARÓ

Canony Rigall, Josep

El mataroní Josep Canony Rigall disposava de la fàbrica d'aiguardents al carrer Camí Ral, 31, activa entre els anys 1898 i 1908.¹²⁶ El 1888 inscriu una marca amb la denominació J. C. (inicials del nom i primer cognom). L'etiqueta és rectangular amb un escut en què hi ha el dibuix d'una àncora.

L'any 1895 registra licor Marubita. L'etiqueta té forma de poliedre, amb el dibuix d'un cor i una creu, i la signatura a mà de Josep Canony. D'aquest producte se'n va fer un cartell publicitari que fou editat per la casa Cairell.

A més d'aquestes dues marques comercialitza el conegut Anís de l'Avi, destil·lació feta amb vapor. El dibuix és a color i a l'etiqueta de forma ovalada s'hi veuen un avi amb barretina, que sosté en una mà una ampolla d'anís, i l'escut de la ciutat. La litografia també està feta per la impremta Cairell.

Casas, destil·leries

L'any 1932 Pere Casas registra el licor estomacal Serra. L'adreça de l'empresa era carrer Santa Teresa, 29 de Mataró.

Font Feliu, Salvador

L'any 1879 Salvador Font Feliu inscriu la marca Anís del Gorrión. L'etiqueta és rectangular a tres colors: fons verdós, i daurat i negre pel que fa als detalls. Destaca el dibuix de les medalles aconseguides a les exposicions de Madrid (1874), Filadèlfia (1876) i París (1878). A sobre de les medalles hi ha un pardal en una branca. El dibuix és obra de la casa M. Picas Riera de Barcelona. La mateixa marca és renovada i retocada l'any 1902, amb la diferència que s'afegeixen altres medalles obtingudes a Matances (1881), Vilanova i la Geltrú (1882) i Barcelona (1888).

Poc després, el 1893, inscriu licor Benedicta, que consisteix en una etiqueta amb el dibuix d'uns rajos que surten del centre i el nom de la marca, a més de la signatura a mà de Salvador Font. Tres anys més tard, el 1896, presenta tres marques: licor Charme, amb un emblema rectangular amb una copa de la qual surten rajos cap a l'exterior; Rum La Monina, amb el dibuix d'una nena asseguda en unes botes que sosté

¹²⁶ *Anuario Riera* (1898), núm. 3, p. 631.

una copa de vidre; i una altra marca sense denominació, amb una etiqueta en què hi ha el dibuix d'un escut amb espais per escriure-hi el nom de la marca, decorada amb fulles de plantes.

La fàbrica de Salvador Font era coneguda com la Mataronesa i s'emplaçava al camí Ral, 29. Produïa sifó, aigua carbònica, gasosa i licors diversos, a més dels registrats licor Castelar i licor Dimoniet de Nàpols (Costa, 2017: 159.) Salvador Font també va comercialitzar Anís de l'Avi. És el mateix producte que venia Josep Canony perquè utilitza la mateixa etiqueta, només en canvia el nom del propietari. El fet que no es registrés la marca no ens permet saber quin dels dos fabricants va començar a elaborar el producte d'anísat.

Jané Font, Miquel

Miquel Jané Font el 1903 va registrar la marca de vins i licors Miguel Jané, i el 1911 i 1912 la torna a inscriure. El dibuix és el mateix: una etiqueta rectangular amb l'escut de la ciutat de Mataró amb el nom de la marca al costat, decorat amb una parra amb raïms.

Martínez, destil·leries

La fàbrica va ser fundada l'any 1808 per la família Guanyabens. Més endavant passa a Martí Regàs i l'hereta el seu gendre, Joan Martínez Bosch, i d'ell passa al seu fill Joan Martínez Regàs. Aquest últim es casarà amb Teresa Canyellas Montaner.¹²⁷

L'any 1881 la vídua de Joan Martínez Bosch inscriu la marca Anís Colón. L'etiqueta és pionera en la utilització de molts colors. Al centre hi ha el dibuix de Cristòfol Colom assegut, fent mesures dalt d'un vaixell; també hi ha dos escuts: un és el de Mataró i l'altre porta les quatre barres catalanes. El dibuix és de la casa Cairell. Aquesta marca fou activa durant vint anys. La seu estava al Camí Ral, 65.

El 1894 la societat Vidua Martínez, Ravell i Jolis inscriu una marca de licors i anisats amb la denominació de l'empresa. L'emblema és octogonal i reproduïx un dibuix semblant al registrat amb la marca anterior, en què també apareix la figura de Cristòfol Colom. A la part superior hi ha representades medalles de les participacions a les exposicions de Vilanova i la Geltrú i Matances. També s'indica que és proveïdora de la casa reial.

L'any 1901 la raó comercial va a nom de Martínez Hermanos y Ravell i l'any 1906 passa a mans de Joan Martínez i Regàs. A més de l'Anís Colón va produir mistelles, vins generosos, aiguanaf, anís d'herbes, l'anís Carabanchel i l'Anís Aranya, a més de xarops, com el de Granadina, i aiguardents.

¹²⁷ *La Opinión*, núm. 211, 5 de setembre de 1924, p. 3.

Un cartell publicitari de la destil·leria de licors Vda. de J. Martínez Regàs aprofita una pintura de l'artista català Josep Maria Recoder Borràs: una noia que sosté un raïm en una mà i amb l'altra se n'emporta un gra a la boca.

Riambau Borrell, Joan

L'any 1887 Joan Riambau Borrell inscriu la marca Licor Correo de Mataró. Aquest licor havia estat registrat l'any 1885 com a patent d'invenció.

Subirà Fernández, Pau

Pau Subirà Fernández registra el 1881 la marca Anís del Tigre. L'etiqueta és de forma ovalada i s'hi veu dibuixat un tigre que ataca un mico. La fàbrica estava situada al Camí Ral, 76.

MOIÀ

Castells, Josep

L'any 1922 Josep Castells inscriu la marca d'anísat Anís La Tosca. Consisteix en un medalló ornamental que combina àngels, flors i cintes ondulades.

MOJA

Hill Ros, Josep

A finals del segle XVIII el britànic Joseph Hill s'instal·la amb la seva família al Penedès per dedicar-se al conreu de la vinya i elaboració de vi. L'any 1887 Pere Hill Font hereta el negoci i transforma la masia amb la construcció d'un celler separat de l'habitatge. Un cop superada la crisi de la fil·loxera, Josep Hill Ros pren les regnes del negoci familiar.¹²⁸

L'any 1905 Josep Hill Ros disposava a Vilafranca del Penedès i Moja del Centre Vitícola Català del Penedès, on tenia plantacions i vivers de ceps americans, empelts, barbats i estaqües.¹²⁹ El 1929 pels seus vins obté la medalla d'or a l'Exposició Internacional de Barcelona.

José Sitges Comas, cotoner i president de la Unió Gremial de Barcelona, inscriu l'any 1923 la marca La Torra per a vi escumós, generós, licors i alcohols. L'etiqueta és quadrada i hi ha dibuixada la torre de Moja de la població d'Olèrdola, a l'Alt Pene-

¹²⁸ <<https://cavashill.es/la-nostre-historia>> [Consulta: 6 d'abril de 2023].

¹²⁹ Anuari Riera, 1901, p. 791.

dès. A la vora del cercle hi diu: «Cavas Hill Sociedad Anónima, despatx al carrer del Bruch, 8 de Barcelona.»

No és fins al 1932 que Josep Hill Ros inscriu diverses marques d'escumosos: Cavas Hill, l'etiqueta de la qual és rectangular amb el nom de la marca decorat amb filigranes i un segell dins d'un cercle en què hi ha dibuixada la masia; Oro, etiqueta amb un marc fet amb el dibuix d'escamarlans i crancs —de fet, és diu que l'escumós és especial per a peixos i marisc; Lord, amb una etiqueta simple i una tipografia fina destinada a ressaltar el nom de la casa i de la marca, i Espumoso, en què destaca un marc fet amb raïms a tot el voltant. El 1933 registra vi escumós Talisman, amb el dibuix d'una figura asiàtica asseguda.

Als anys cinquanta del segle xx el succeirà Pere Hill Rovira. L'any 1972 Caves Hill serà comprada a la família Hill pels empresaris penedesencs Pere Rovira i Josep Domènech i per Agrícola Regional (monestir de Montserrat). El 2002 es ven a Rumsa i el 2011 al grup Henkell.

Muntané Comas, Francesc

Francesc Muntané Comas registra la marca de vins Castell de Ribes (1935). L'etiqueta destaca pel dibuix d'un castell i un escut nobiliari referent a les caves Moja.

Soler Rovira, Pere

L'any 1939 el fabricant Pere Soler Rovira de Moja, del terme municipal d'Olèrdola, registra una marca de conyac sense denominació. L'emblema és vertical amb un collarí de mitja lluna.

MOLLET DEL VALLÈS

Castells Güells, Pere

A finals del segle XIX Pau Renom i Vallonesta i la seva muller, Isabel Bea Colomer, inicien un negoci de destil·lats al carrer de la Pau. La seva filla Agnès es casarà el 1896 amb un treballador de l'empresa, Pere Castells Güells. Aquest últim promourà l'empresa participant en exposicions d'àmbit nacional i internacional. A mitjans dels anys vint del segle passat obre una sucursal al carrer de Sans, 138 de Barcelona, que regentarà el seu fill Josep Castells Renom (García-Moreno, 2007: 152).

El 1908 Pere Castells inscriu la marca Anís Castells. L'emblema conté el dibuix d'una torre flanquejada per dos arbres. Al centre es llegeix: «Pablo Renom, Mollet del Vallés» (en honor del seu gendre). També registra una marca que correspon a l'envàs del mateix anís. Es tracta d'una ampolla fosca, allargada i esgraonada.

MONISTROL DE MONTSERRAT

Monestir de Santa Maria de Montserrat

Els licors creats pels monjos benedictins de l'abadia de Montserrat s'elaboraven amb herbes de l'entorn de la muntanya. De fet, és una tècnica que practiquen des de fa 300 anys. Però la producció inicial del cenobi es destinava al consum propi i als pelegrins que visitaven el monestir i la popularitat assolida va fer que se n'iniciés la comercialització.

L'any 1896 el monestir de Montserrat va presentar al registre dues marques per distingir un dels seus productes amb més sortida: els licors. En una s'hi llegeix «Monestir de Montserrat». El 1913 el cenobi benedictí registrà una tercera marca, Aromas del Montserrat, que encara consta activa en l'actualitat. Des del 2011 totes les begudes tradicionals elaborades inicialment pel monestir es produeixen a la fàbrica de l'Anís del Mono de Badalona, propietat del Grupo Osborne.

MONTCADA I REIXAC

Altimira Roca, Joaquim

L'any 1924 Joaquim Altimira Roca inscriu al registre diverses marques de vins escumosos: Grand Crémant Lamothe et Fils, l'emblema de la qual porta un escut adornat amb un elm amb plomes; Champan Iberia, en què hi ha el dibuix de dues ampolles tombades i dins un cercle les inicials del nom del seu propietari; Mousse d'Or Imperiale, l'etiqueta de la qual és un collarí amb un escut central, i finalment vins Viñedos Altimira, en què hi ha un cercle amb el nom de la marca decorat amb un escut central amb un lleó.

Reixach, bodegues i destil·leries

El 1931 Valentí Prat Jo presenta al registre les marques Bodegues i Destil·leries Reixach, una destinada exclusivament a vins i l'altra a aiguardents i licors. L'emblema és el mateix per a ambdues. Té forma circular i juga amb el format de les lletres.

Un any després inscriu la marca de vi escumós Pierre de Laffitte & Cia. L'etiqueta és un calc d'altres registres per a aquesta mena de producte: lletres en cursiva i en diagonal pel nom de la marca. També s'indica que és Grand Crémant, Carte Blanche. A més d'aquestes marques registrades, Valentí Prat comercialitza Vermouth Barcino.

MONTGAT

Marquès Font, Francesc

Com en Barrau, Francesc Marquès Font era majorista de vins i s'havia instal·lat al carrer Marina, 1. L'any 1894 registra un model industrial d'ampolla per contenir vins. Consisteix en un motlle amb unes línies separades com si fos una reixa, que tant es podia fabricar en vidre com en altres materials i colors.

Mora, SA

La societat Mora, SA registra l'any 1922 dues marques: Anís Mora i Licor Foot-ball. Aquesta última consisteix en una etiqueta rectangular amb dues parts: una d'esfèrica, que reproduïx el dibuix d'una pilota de futbol i el text «tònic-cardíac» amb les inicials A.C., i una cinta en què hi diu «el campió dels licors».

L'envàs de l'anís Anís Mora és rectangular, amb les arestes aplanades, i un relleu en forma de rombes. A l'etiqueta, a la part central hi ha el dibuix d'una dona àrab amb hijab i la boca tapada. També s'hi llegeix «Arturo Costa».

Regent, destil·leries

L'any 1890 a Montgat consta la societat Barrau, Massó i Cia., dedicada a la venda de vins del país i situada a la carretera, 1. Més tard, el 1905 la societat es dedica a adobs i productes químics.

Enric Barrau Codina era majorista de vins generosos, tenia la fàbrica de vins, licors i aiguardents al carrer Marina, 31 de Montgat. L'any 1926 inscriu la marca Bodegas Regent, amb una etiqueta quadrada amb el dibuix d'un escut. Sembla que fins al 1939 no va registrar cap més marca, si bé comercialitza anís, crema de licor, ginebra i menta Barrau (litografies de Bastard) i Gran Cognac.

La societat Canaleta i Cia. consta com a successora d'Enric Barrau. Amb aquest nom produïa Brandy Añejo Regent – Barrau, Crema de Cacao, Gran Licor Alentador, licor Cualquiercosa¹³⁰ i Loquesea. A més de les ampolles convencionals per difondre l'Anís, van fer motlles, com la figura d'un torero i una dona amb un vestit regional.

ÒDENÀ

Mas Macià

Can Macià és l'origen d'una antiga masia medieval coneguda com a Mas Moragues, documentada des del segle XIII amb cognoms diferents i per ordre cronològic: Moragues,

¹³⁰ La Destil·leria Massó de Reus també va comercialitzar un licor amb aquest nom.

Rossignol, Aguilera, Vives i Bohigas. Joan Vives Gibert, fill de Fermí Vives i de Josepa Gibert, serà qui iniciarà el comerç de vins.¹³¹

L'any 1930 Joan Vives registra diverses marques de vins: Ambar, amb el dibuix d'un escut i un cinta amb espais per omplir amb l'any de la collita i el número de registre, decorat amb raïms i fulles de parra; Gran Ducal, amb etiqueta idèntica a l'anterior —només canvia el nom de la marca, i Sacro, que és rectangular i representa una mena de finestral d'una església, amb dues columnes i vitralls. A la part inferior hi diu «hisendes Macià», nom que prové del segle XIX, quan n'era hereu Macià Aguilera.

Sembla que a més de les marques registrades de vins, l'any 1930 Joan Vives també tenia la marca Gurman. Però un canvi de rumb té lloc al cap de tres anys, amb la reestructuració de la producció de la finca per elaborar vins escumosos criats en cava.

Després de la mort de Joan Vives l'any 1939 pren el relleu el seu nebot Josep M. Bohigas i Vives, fill de Josep M. Bohigas i de Maria Vives, i la casa agafa el nom de Bohigas. El succeirà Fermí Bohigas i, en morir sense descendència, la propietat passa a mans dels seus dos nebots: Jordi i Josep Casanovas Bohigas, que actualment són al capdavant del negoci. La família cultiva unes seixanta hectàrees de vinya de diverses varietats com macabeu, xarel·lo, parellada i chardonnay.¹³²

PINEDA DE MAR

Llorens Ros

El torderenc Pere Ros i Caimel, seminarista a Girona, cap al 1890 abandona la idea religiosa per dedicar-se a l'elaboració de cava amb el seu mosso Pau Carbonell. L'any 1901 funden la societat Ros i Cia. juntament amb Marià Pont Vilallonga. A la mort d'en Pont, Pere Ros el 1904 crea una nova societat amb Esteve Adroher Dorca, secretari de l'Ajuntament de Tordera. Aquest últim canvia de feina i trenca l'anterior societat, mentre que Ros continua elaborant xampany, però no el comercialitza.

El vinyataire pinedenc Joan Llorens entra en contacte amb Pere Ros per reobrir la cava al mercat, sota el nom de Llorens-Ros. El primer elabora el vi base a Pineda i el trasllada a Tordera perquè Ros s'encarregui de la segona fermentació al celler. Venen cava a Madrid, València o Mallorca, i el 1922 obtenen la medalla d'or en un certamen organitzat a Sant Sadurní d'Anoia.¹³³

L'any 1924 la societat formada per Joan Llorens i Pere Ros inscriuen la marca de vi escumós Lloréns-Ros. L'emblema consta d'una etiqueta amb un dibuix d'una branca de vinya amb fulles i raïm en què hi diu «Grand Vin Mousseux» i d'un collarí, amb una

131 <<https://www.fermibohigas.com/ca/qui-som>> [Consulta: 5 d'abril de 2023].

132 Ídem.

133 <<http://cerclehistoriortordera10.blogspot.com/2013/01/tordera-vitivinicola-la.html>> [Consulta: 6 d'abril de 2023].

filigrana central en què hi diu «Demi Sec i Lloréns Ros». També inclouen una segona marca amb la denominació «Ll. Caimel», per a vi escumós, que consta d'una etiqueta i collarí del mateix estil que l'anterior. La Guerra Civil farà que Joan Llorens abandoni el territori català i s'exili a França. Pere Ros, a manca d'un soci capitalista, dona de baixa la societat l'any 1942.

Miarons Aromir, Salvador Maria

Salvador Miarons Ferrer (1806-1865) estava casat amb Maria Rosa Aromir Sauri (1791-1835). Tots dos tindran un fill de nom Salvador M. Aquest últim contrau matrimoni amb Maria Dolors Monegal Nogués.

El 1927 Salvador M. Miarons inscriu la marca de vins Mas Aromir. A l'etiqueta s'hi veu un dibuix d'un escut amb les inicials S.M.M., decorat amb fulles de parra de vinya i raïms. Els noms de la marca i la població estan escrits en lletra gòtica. Salvador mor el 1930 i la marca el 1932 no es renova.

PLA DEL PENEDÈS, EL

Morgades, Josep Maria

L'any 1924 Josep Maria Morgades inscriu la marca Bodegas Morgadas. L'emblema és rectangular, amb un marc fet amb dues línies separades amb el dibuix d'un escut. Té oficines al carrer Cortés, núm. 612 de Barcelona.

Sindicat Vitivinícola del Pla del Penedès

El 1912 es funda el Sindicat Agrícola Vinícola del Pla del Penedès (1912-1934), i coexisteix amb dues entitats més: el Sindicat Agrícola Cooperatiu (1904-1935) i el Centre Agrícola Cooperatiu (1918-1939) (Escofet, 2019: 25). La primera és el motiu d'aquesta anàlisi.

L'any 1913 el Sindicat Vitivinícola del Pla del Penedès registra una marca amb el mateix nom, que consisteix en un envàs en forma de bota amb cèrcols i aixeta. A la tapa hi ha el nom amb el dibuix d'un raïm.

PRAT DE LLOBREGAT, EL

Paretas Riba, Agustí

Agustí Paretas Riba registra l'any 1927 una marca de vi escumós sense denominació. Tres anys més tard escriu una segona marca amb el nom Virolai, també destinada al vi escumós. Ambdues etiquetes tenien emblema i collarí. L'adreça era carrer Ferran Puig, núm. 86 del Prat de Llobregat.

PRATS DE LLUÇANÈS

Sitjà, V., vídua i fills

El 1909 consta a Prats de Lluçanès una única fàbrica d'aiguardents i licors a nom de Valentí Sitjà.¹³⁴ El 1912 la societat Vidua i Fill de V. Sitjà registra Anís Royal. L'emblema és rectangular amb un marc fet amb formes corbes i té un dibuix d'un militar de mig cos. Consta en vigor fins a l'any 1988.

SABADELL

Bruguera Umbert, Heribert

El 1913 Heribert Bruguera Umbert inscriu l'anisat Anís Sport. L'emblema és rectangular i hi ha dibuixada una noia esquiant que sosté en una mà una ampolla del producte, amb un fons nevat i altres esquiadors. Un any després, el 1914, presenta al registre Anís Tango. A l'etiqueta s'hi veu el dibuix d'una noia asseguda amb un barret que sosté en una mà una copa petita, i al fons hi ha una parella de joves que ballen.

Heribert es casa amb Francisca Moratona Fàbrega, amb qui tindrà tres fills: Maria, Fermí i Heribert. En la publicitat dels anys vint consta que distribueix el producte a tots els països del món. L'adreça és Via Massaguer, 107 de Sabadell.

Carol Guasch, Josep

Josep Carol Guasch registra el 1891 Anisete del Ciervo. L'etiqueta és circular, amb un dibuix d'un cérvol amb acció de córrer. En primer pla hi ha dues noies vestides amb túniques que sostenen una ampolla de licor en una mà i en l'altra la cinta amb el nom de la marca. Va estar en vigor fins al 1915.

Aquest mateix any 1891 Josep Carol participa en l'Exposició Agrícola de Terrassa, on obté una medalla de bronze pel seu anisat. Per una factura conservada del 1899 sabem que el magatzem de vins i aiguardents estava situat al carrer Salud, 58.

Estany Closas, Josep

Josep Estany Closas devia prendre el relleu als Bruguera perquè el 1934 torna a registrar la marca popular Anís Tango. L'emblema és el mateix, amb l'única diferència que a la part inferior substitueix el nom de Bruguera pel de José Estany. La seu estava al carrer Calderó, 38-40.

¹³⁴ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1909), núm. 29, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1772.

Feliubadaló Collell, Josep

L'any 1892 Josep Feliubadaló Collell inscriu Anís Japonès. L'etiqueta té forma de rombe i s'hi veuen dues noies vestides amb quimonos: una d'elles sosté en una mà una copa petita mentre que l'altra toca un instrument de corda. El dibuix és de la casa litogràfica P. Grieria de Barcelona.

Font Baixés, Ramon

Un altre cas de traspàs de marca és el de l'Anisette El Ciervo, inicialment registrat el 1891 per Josep Carol, i ara ho fa Ramon Font Baixés. Així, el 1913 declara la marca d'anísat El Ciervo i, un any després, el 1914, l'ha de tornar a inscriure. El dibuix és el mateix que l'utilitzat per Josep Carol, tan sols a la part inferior es modifica el nom del nou propietari.

Garriga Manich, Joan

Joan Garriga Manich inscriu un producte destinat a la conservació dels vins amb el nom d'Enosotoreno. L'adreça correspon a plaça Major, núm. 5 de Sabadell.

Germà, destil·leries

L'industrial licorer, mecenes de la cultura i l'esport i alcalde de Sabadell Josep Germà Homet (1873-1936) era fill de Miquel Germà i d'Antònia Homet, procedents de Castellar del Vallès. De jove va entrar a treballar a la fàbrica de licors dels germans Capellades, situada al carrer Sant Oleguer, 112 de Sabadell. Posteriorment, cap al 1898, comprà l'empresa on treballava. Va tenir molta cura de la publicitat i el disseny de la marca, per això va anar París a aprendre dels cartells, targetes, ampolles i publicitat de tota mena.¹³⁵

Va crear nombrosos licors, però sobretot destaca l'Anís del Taup (s'anunciava des del 1904), amb el qual es va fer un nom, no només a la resta de l'Estat espanyol, sinó a Europa i a països com Nova York i Argentina. L'any 1908 és guardonat amb la medalla d'or a l'Exposició de Saragossa i el 1920 amb la creu del mèrit i medalla d'or a Milà.¹³⁶ En aquests anys, encarrega un cartell al dibuixant Ramon Mir Escudé per anunciar l'Anís del Taup, el qual serà renovat als anys trenta per un cartell nou obra d'Andreu Gil.

L'any 1905 Josep Germà registra Anís del Taup, amb un emblema ovalat amb un dibuix d'un talp que sosté una ampolla i una copa, renovada el 1926. L'any 1920

¹³⁵ <<https://historiadesabadell.com/2018/09/01/germa-homet-josep>> [Consulta: 7 d'abril de 2023].

¹³⁶ Ídem.

inscriu Licor Estomacal Eva, l'etiqueta del qual és el dibuix d'una ampolla, amb etiqueta inclosa, amb coll allargat i cos ample. El 1925 torna a registrar Anís del Taup, i ara substitueix el dibuix del talp per un vaixell de mercaderies, al qual dos camions carreguen caixes. El dibuix està fet per la casa tipogràfica Montserrat.

A més de les marques anotades, Destil·leries Germà comercia més d'una vintena de licors, com conyac Germà, Pippermint Germà, licor Viridis, Ginebra Iceberg, licor Kummel o Ron Viejo, entre altres. L'adreça és carrer Sant Oleguer, núm. 112 de Sabadell. L'any 2013 el seu besnet Ramon Comadran torna a obrir l'empresa amb el nom de Destil·leria Germà. Dos anys després obté la medalla d'or al concurs mundial de Brussel·les per la seva ginebra Dry-Gin Germà Premium.

Industrial Licorera, SA, La

El 1919 consta que l'empresa La Industrial Licorera, SA de Sabadell estava formada per un capital de 6.000 pessetes en accions de 500 pessetes. El consell d'administració estava format per Antoni Ferrer, Esteve Prat i Ramon Mariné.¹³⁷ Aquest mateix any la societat registra la marca de vins i licors Dandy, l'etiqueta de la qual és el dibuix del nom de la marca en lletra en relleu ratllada i amb contorn.

L'any 1924 Ramon Mariné Casals, un dels administradors de la societat, inscriu tres marques: La Industrial Licorera, destinada a un establiment de fàbrica de licors i aiguardents situat al carrer Font Nova, 26; la marca Anís del Ciervo, l'emblema de la qual és el dibuix d'un cérvol i al seu costat una fàbrica i un alambí de destil·lar i també d'un precinte de garantia, i una marca d'un model d'envàs d'ampolla que podia ser de vidre o cristall, de forma allargada i prima, segurament destinada a contenir l'anísat.

Ramon Torreguitart Sala l'any 1938 inscriu novament la marca La Industrial Licorera, per a anisats, aiguardents, conyac, licors i alcohols. L'emblema és el nom de la marca sense decoració. Ramon Torreguitart encarrega publicitat a diversos tallers, tant de l'Anís del Ciervo com del licor Dandy. Es tracta de cartells en què la dona pren protagonisme per sobre del producte. L'adreça consta a Via Massagué, 107.

Moragas, Joaquim i Companyia

El 1898 la societat Joaquin Moragas i Cia. registra la marca Mata-floxera, destinada a combatre l'insecte de la vinya. La marca consta d'un dibuix de l'insecte i del nom de la marca dins una cinta, a sota del qual hi ha l'escut de la ciutat, adornat amb parres i fulles de vinya.

¹³⁷ *Anuario Garciballos* (1919), Madrid: G. Hernández y Galo Saez, p. 1310.

Oliver Turull, Antoni

Antoni Oliver Turull (1866-1921) es va casar amb Dolors Sellarès Soler, amb la qual tindria deu fills. L'edifici del magatzem dels vins Oliver estava situat al carrer Rambla, 77-81. Fou obra de l'arquitecte Juli Batlleu, construït l'any 1903 i es considera un edifici d'estil modernista (Mateu, 1990: 88).

L'any 1902 registra una marca per diferenciar els seus vins. Al dibuix s'hi veuen tres emblemes, al centre l'escut de la ciutat de Sabadell, i en un costat dues imatges iconogràfiques: Sant Llorenç i una campana.

Piñol, destil·leries

El fundador de la casa Piñol fou Joan Piñol Torres l'any 1865 amb adreça a Barbarà (Sabadell). Es dedicava a la compravenda de vins a comissió, a més de tenir collita pròpia. Amb els anys es va fer un nom a la comarca del Vallès i a Barcelona. A la mort del fundador (1906) es fa càrrec del negoci el seu fill Joan Piñol Renom, que es casarà amb Magdalena Estapé. No és fins al 1913 que la casa es trasllada a la Via Massagué, 33 de Sabadell, on adquireix l'establiment que representa la fàbrica d'anisats i licors del badaloní Bonaventura Perarnau.¹³⁸

L'any 1919 Joan Piñol Renom registra tres marques: Anís Piñol, l'etiqueta del qual és octogonal i està decorada amb dos escuts, en què hi diu «destil·leria a vapor, Barbarà, Sabadell», en vigència fins al 1983; licor Estomacal Núria, amb un emblema rectangular amb el dibuix d'un paisatge de muntanya amb vegetació; Rhum Manigua, la marca de la qual és ovalada amb el dibuix de dos joves amb vestits de ratlles i un d'ells talla canya de sucre amb un matxet i l'altra porta un feix de canyes. Aquestes dues darreres marques van constar com a registrades fins al 1940-1941.

SALLENT

Noguera, destil·leria

Una targeta publicitària de la casa Noguera diu que la casa havia estat fundada a Sallent l'any 1898. Produïa diversos licors, entre els quals cal esmentar: Anís Noguera, Anís Escarxat, Ron Escarxat, Anís Cazalla, Anís Mallorca, Ratafia de Azahar, licor Calisaya, Anís La Parra, Licor Benedicta, Licor Estomacal Noguera, Rhum, Conyac Noguera, Absenta, Licor Caña, Peppermint, Curaçao, Ginebra i Liqueur Jaune.¹³⁹

¹³⁸ *Mercurio*, núm. 238, 30 de setembre de 1915, p. 325.

¹³⁹ <<http://coleccion.vivancoculturadevino.es/recurso/catalogo-de-productos-de-la-destileria-de/1c4bf61c-b1d4-4042-96e3-31833f780e0d>> [Consulta: 15 de desembre de 2022].

L'any 1922 la vídua de Noguera registra la marca Anís La Parra. Tres anys més tard, Gurmesind Noguera Galí inscriu la marca Anís Noguera, amb un model d'ampolla de vidre força singular. El 1923 registra licors i anisats Productos Noguera.

SANT CEBRIÀ DE VALLALTA

Puig, celler de can

Josep Puig Ribas fou l'iniciador de l'elaboració de vins al celler de can Puig de Sant Cebrià de Vallalta, que destacava per la qualitat dels seus vins. El seu fill, l'enòleg Josep Puig Morè, va ser qui superà el desastre de la plaga de la fil·loxera (1877) important de Califòrnia mallols de vinya americana per renovar les seves vinyes i les de la comarca. Ell i el seu fill, Josep Puig Plaja, seleccionaven acuradament les varietats de l'empelt i vigilaven al màxim l'elaboració dels vins. A partir d'aleshores els vins de can Puig van ser guardonats en totes les exposicions en què es presentaven.¹⁴⁰

A finals de 1887 Josep Puig registra una marca per a distingir vins sense denominació ni dibuix, però consta que va ser renovada. De fet, al cap de poc més de vint anys, el 1909, inscriu vins El Cáliz; l'etiqueta és el dibuix d'un calze amb una creu. Utilitza el mateix emblema inicial.

SANT CUGAT DEL VALLÈS

Civil Juncosa, Joan

Amb la denominació Gran Escumós Civil Juncosa l'any 1924 es registra una marca de vi escumós. A l'etiqueta hi ha un dibuix de dos infants despullats que agafen una copa. Destaca que el nom de la marca és en català. Consta l'adreça a Sant Cugat del Vallès i Ronda Universitat, 9 de Barcelona.

SANT ESTEVE SESROVIRES

Canals i Nubiola

L'any 1860 la família Canals inicia la construcció d'unes caves a sota de la masia residència situada al carrer Major de Sant Esteve Sesrovires. El 1875 Magí Canals i Ferrer va bastir una instal·lació per produir-hi cava i un celler. A partir del 1882 s'hi va començar a elaborar xampany. El 1890 Josep Canals i Nubiola, que estava casat amb Josefa Nubiola Ribot, va encarregar la construcció d'unes caves al mestre de cases Josep

140 <<https://www.stcebria.cat/municipi/informacio-del-municipi/historia>, accés 8 d'abril de 2023>.

Bou Estruch. El 1920 es construeix un nou celler modernista, data que coincideix amb el màxim esplendor de les caves. L'edifici és declarat com a BCIL.¹⁴¹

Josep Canals Nubiola i el seu cunyat i soci Josep Nubiola Esteve inscriuen el 1914 una marca de comerç per diferenciar vins. Al dibuix s'hi veuen les dues torres de la masia i el celler. L'any 1921 la societat R.S. Canals & Nubiola registra la marca de vi escumós Canals & Nubiola Non Plus. L'etiqueta té forma de collarí i hi apareix el dibuix de les dues torres emblemàtiques de la casa així com la denominació i el lloc de procedència.

Cap al 1935 s'inscriuen tres marques més de vi escumós: Canals & Nubiola amb les variants Extra i Espumoso. En ambdues etiquetes hi ha la il·lustració de les dues torres de la masia i, finalment, Nihil Primus és una etiqueta rectangular amb la denominació sense cap decoració.

La societat col·lectivitzada Canals & Nubiola amb seu a Sant Sadurní d'Anoia el 1939 va registrar la marca Bacus amb dues etiquetes. La primera, per distingir alcohol, aiguardent i licors, i la segona, per a most, vins, escumosos, cervesa i vinagre.

El 1976 el grup Rumasa va comprar la marca comercial Canals i Nubiola per després acabar en el grup Freixenet. Les caves de Sant Esteve Sesrovires es van quedar amb la marca Roger Goulart, que prengué el nom d'un ciutadà francès establert a la zona que cultivava vinyes durant la plaga de la fil·loxera a França.

SANT FELIU DE CODINES

Corderas, Joan

L'any 1916 Joan Corderas de Sant Feliu de Codines registra la marca d'anís El Cazador (Rey de las Copas). L'emblema és el dibuix de dues ampolles amb etiqueta. En una hi ha un caçador i hi diu «Anís El Cazador», mentre que a l'altra hi ha una persona dreta i a la vora hi diu «fàbrica de licors».

Per diverses etiquetes conservades sabem que Joan Corderas també va comerciar altres productes, com moscatell, anís i xerès sec amb un mateix emblema a color en forma de rombe, en el qual hi ha dues noies assegudes.

SANT FRUITÓS DE BAGES

Morell i Cura, destil·leria

Els Morell estaven instal·lats a Sant Fruitós de Bages des del darrer terç del segle XVIII, provinents d'Artés. Inicialment trobem Ignasi Morell (1783), que treballa de paraire

¹⁴¹ <<https://www.arquitecturacatalana.cat/ca/obres/antigues-caves-canals-i-nubiola>> [Consulta: 20 de febrer de 2023].

en una botiga situada als baixos de la casa on viu, al carrer Padró de Sant Fruitós.¹⁴² En el catàleg de l'Exposició Manresana de productes industrials i agrícoles s'esmenta que la indústria de vins i licors de la casa Morell funcionava des del segle XVIII (Fius, 1901: 55).

Dels Cura de Sant Fruitós no hi ha gaire informació, bàsicament que provenien de la població de Navarces, on produïen aiguardent des del segle XVIII. *L'Anuari del Comerç* de 1897 esmenta la societat Cura Germans, comandada per Ramon Cura Plans i instal·lada a Sant Fruitós. En aquesta publicació també hi apareix la fàbrica d'aiguardents d'Ignasi Morell.¹⁴³ L'any 1902 el fabricant Ignasi Morell té la seu de la fàbrica d'alcohols, misteles i vins a la carretera de Vic, núm. 28. La publicitat de la marca, però, diu que l'empresa havia estat fundada l'any 1840.

El 1910 es crea la societat mercantil Morell i Verneda. L'empresa es constitueix amb dos socis: Daniel Morell Ferrer i Ignasi Verneda Viladelsolés, comerciants de Sant Fruitós de Bages. El capital social va ser de 12.388 pessetes a parts iguals. També aporten per indivís les 4/9 parts de diversos immobles, entre els quals s'inclouen una casa situada a la carretera de Vic que arribava fins al camí de Sant Benet i unes quantes peces de terra. En els pactes es fa constar el dret de travessar i conduir l'aigua per mitjà d'una canonada de plom o ferro des d'un pou on neix fins a la fàbrica d'aiguardent.¹⁴⁴

El 1914 la societat Morell i Cura disposa d'un establiment dedicat al comerç de mercaderies. També consta Ramon Cura Plans amb un segon establiment de vins, aiguardents i licors; ambdós estaven situats a la carretera de Vic de Sant Fruitós de Bages.¹⁴⁵

La societat Morell i Cura registra l'any 1915 la marca Anís Bages. La fàbrica estava a Sant Fruitós i el despatx a Manresa. El 1923 la Societat Anònima Bages registra la marca Anís Bages, amb un dibuix amb forma d'ampolla semblant al de Morell i Cura, i el nom. Aquesta empresa no només es dedicava als aiguardents anisats, també fabricava vermuts i aperitius. Així, l'any 1925 registra la marca Marconi, sense cap element decoratiu.

Però, què se'n va fer, dels Cura? L'industrial Enric Cura era fill de Miquel Cura Janeras. Aquest darrer el trobem l'any 1929 a Cervera construint un edifici destinat a l'elaboració i rectificació d'alcohols. Les instal·lacions constaven de quatre dipòsits d'una capacitat de 100 vasons per a brises i 2 cups de 600 cargues de vi per obtenir una producció d'uns 50.000 litres diaris.¹⁴⁶

142 Notari Ignasi Casassaies. Testaments 1779-1783. AHPM-5253, 3 de maig de 1781.

143 *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1908), núm. 28, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1041.

144 Notari Lluís de Travy. Arxiu Històric de Protocols Notarials de Manresa. Manual 1910, 29 de març de 1910.

145 *Agricultura e Industria. Comercio y Propiedad*, núm. 2, 17 d'octubre de 1914.

146 *Gasetta de Cervera*, núm. 8, agost de 1929, p. 127.

Al gener del 1933 Enric Cura registra la marca Bodegas y Destilerias Bages. Enric Cura i el seu pare, en Miquel, van ser afusellats per les autoritats franquistes al camp de la Bota.¹⁴⁷

Els manresans Llorenç Perramon Playà i Manel Pujol Prat, amb adreça a la plaça Infants, núm. 17, registren al 1926 el nom comercial Sociedad Anónima Morell.¹⁴⁸ També presenten al registre la marca Anís Morell. Teresa Santmartí Torres, veïna de Sant Fruitós de Bages, compra (1928) a Marcel·lí Lluch l'establiment de la Societat Anònima Morell, dedicat a la venda de vins, anisats i licors de la plaça Infants de Manresa. Aquesta última, l'any 1932, el revèn a Emili Costa Carner per 9.430 pesetes, incloses les existències. El 1930 Emili Costa disposa de dos establiments, el de Manresa i una segona botiga també de venda a la menuda de vins i aiguardents, situada a la carretera de Vic, núm. 31 de Sant Fruitós de Bages.¹⁴⁹

Una filla d'Emili Costa es casarà amb Pere Montserrat Soler, i s'iniciarà una època daurada del negoci de fabricació i venda de licors sota el nom Costa i Montserrat, SL.

El negoci de Manresa va tancar el 1979, mentre que el de Sant Fruitós el continuà explotant un exempleat, Antoni Creus (Camprubí, 1988: 67).

SANT MARTÍ SARROCA

Clariana Elías, Salvador

L'any 1922 Salvador Clariana Elías inscriu la marca Vinos Clariana. Consisteix en un dibuix rectangular i sobre un fons ratllat s'indica «Penedès Extra» i «vinyes de la meua propietat a Castell de Roca, Alt Penedès, casa fundada l'any 1866». Salvador mor l'any 1926; no se sap res sobre la continuïtat de la marca registrada quatre anys abans.

SANT PAU D'ORDAL

Massana, celler

Tretze generacions de Massana han passat per l'Ordal. El 1773 Joan Massana va fer aixecar l'actual Mas Massana. L'any 1862 s'edificà un edifici al costat nord i l'antiga masia fou destinada a habitatge de masovers i mossos. El casal de Can Massana fou construït l'any 1892 per Cristòfol Massana a la banda nord de l'antiga masia de Can

147 <<http://www1.memoria.cat/repressions/manresa-els-morts-la-rereguarda-republicana-1936-1939>> [Consulta: 11 de desembre de 2022].

148 BOPI, núm. 958, 1 d'agost de 1926, p.1475.

149 *Agricultura e Industria. Comercio y Propiedad*, gener de 1930.

Massana de la Casa Vella, com a habitatge permanent de la família propietària, els Massana.¹⁵⁰

Manuel Massana i Pujol el 1929 inscriu Vinos Castell Massana. A l'etiqueta hi ha un dibuix de la masia Massana, en què s'indica «Bodegas Massana de la casa Vella», decorada amb raïms. També hi diu: «Sant Pau d'Ordal». L'adreça és Casa de Camp, núm. 16 de Subirats. A Manel el succeeix el seu fill Lluís Massana Sadurní.

SANT PERE DE RIBES

Bertran Robert, Ròmul

Ròmul Bertran Robert (1891-1974) era natural de Sant Pere de Ribes, fill de Sadurní Bertran Miret (1843-1914) i d'Engràcia Robert Carbonell. Es casà amb la sitgetana Felician Planas Ferret. L'any 1894 Sadurní Bertran consta com a exportador de vi moscatell (Bailly-Bailliere, 1894: 1104).

El 1923 Ròmul Bertran inscriu la marca Moscatel Dulce Superior Sitges. L'etiqueta és rectangular, amb una cinta amb el nom de la marca en lletres daurades, al costat del qual hi ha l'escut de Sant Pere de Ribes, decorat amb fulles de parra i raïms. L'any 1927 torna a registrar la mateixa marca, potser perquè havia expirat. Consta com a adreça el carrer Parellades, núm. 24 de Sitges.

Posteriorment, la seva muller, Felician Planas, registra una marca de vi moscatell dolç extra Sitges. El nom d'ella és dibuixat amb lletres vermelles a la part inferior. Al centre hi ha un escut nobiliari decorat amb fulles de parra i en ambdós costats diverses medalles. El fons és de color groc.

Maristany Benito, Carles

Carles Maristany Benito era segon marquès de l'Argentera, fill d'Eduard Maristany Gíbert (1855-1941), enginyer de camins, i de Maria Dolors Benito Endara. Carles es casà amb Mercè Servat Plet, amb la qual tingué una filla única, Maria Lluïsa. El seu pare tenia la finca dels Solers a Sant Pere de Ribes. La gran extensió de terra la va comprar l'any 1909 amb la masia inclosa als descendents de Casimir Girona i Agraful.

L'any 1918 Eduard Maristany rep el títol de marquès d'Argentera atorgat per Alfons XIII per l'obra del túnel de l'Argentera. També encarrega la construcció del palau dels Solers a l'arquitecte Enric Sagnier, conservant la masoveria antiga. Les vinyes de l'entorn es continuaven conreant i també es mantenia l'elaboració de vins, amb la direcció d'Eduard i sobretot del seu fill Carles.¹⁵¹

150 <<https://patrimonicultural.diba.cat/element/can-massana-de-la-casa-vella>> [Consulta: 8 d'abril de 2023].

151 <<https://criticartt.blogspot.com/2019/01/la-casa-mercedes-servat-o-la.html>> [Consulta: 9 d'abril de 2023].

Carles Maristany inscriu en el registre de la propietat tres marques de vins de collita pròpia: el 1925, Castell de Cunic, que deriva d'una marca anterior; Marquès de Argentera (1926), i finalment Manso Solers (1930). Les tres etiquetes són del mateix estil, amb forma rectangular amb un edifici de fons: el palau dels Solers. Per distribuir millor els vins disposaven d'un despatx al carrer Ample, núm. 21 de Barcelona; també a Tarragona, Lleida i Girona.

Robert Carbonell, Caterina

Hi ha una branca familiar dels Robert que va estar molt relacionada amb la població veïna de Sitges. Francesc Robert Batlle (1813-1877) va néixer a Campeche (Mèxic) i va morir a Sitges. Va cursar medicina i es casà amb Teodora Yarzabal Ricardo, amb la qual tindria diversos fills: Francesc (1813-1877), Bartomeu i Robert (1842-1902). Mitjançant l'Institut Català de Sant Isidre envia vins a l'Exposició Internacional de París (1867). Francesc Robert exposa vi verge a la cita de París (1878). A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) Bartomeu Robert Yarzabal és guardonat amb la medalla d'or per a vi.

A Sant Pere de Ribes hi ha una segona branca familiar dels Robert. Josep Robert Cuxart és fill de Mariano Robert Mitjans i de Maria Cuxart Canas. El 1843 es casa amb Rita Carbonell Soler, amb la qual té quatre fills: Josep (1850-1907), Caterina, Engràcia (1862-1950) i Eugènia. A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) Mariano Robert obté una medalla de plata.

Una de les filles de Mariano Robert, àlies *Americano*, Caterina Robert Canadell (Sant Pere de Ribes), l'any 1907 inscriu dues marques correlatives, amb la denominació Moscatel Dulce Legítimo. L'emblema és de forma ovalada i hi destaca el dibuix d'un escut amb tres torres que correspon a Sitges, flanquejat per dos lleons. A la part superior hi ha el nom de Catalina Robert i a sota sis medalles. La segona etiqueta és idèntica, amb l'única diferència que en lloc de «Catalina» hi diu «Engràcia Robert», germana seva.

Quatre anys més tard les germanes Caterina, Engràcia i Eugènia Robert Carbonell inscriuen dos models d'envàs per a moscatell. Els envasos són dues ampolles amb un espai per encabir-hi l'etiqueta ovalada, un amb decoració, mentre que en l'altra és llis.

SANT QUINTÍ DE MEDIONA

Ferrer Bosch, Joan

El germà de Joan era Pere Ferrer Bosch, cofundador de les caves Freixenet amb la seva dona, Dolors Sala Vivé. Els Ferrer Bosch provenien d'una nissaga (divuit generacions)

de propietaris rurals de la casa pairal La Freixeneda de Mediona a l'Alt Penedès. Els seus pares eren Francesc Ferrer Gili i Caterina Bosch Vias. Joan es casà amb Maria Bosch. Ambdós germans van ser assassinats pel comitè de milícies de Sant Sadurní d'Anoia l'any 1936.

Joan Ferrer Bosch l'any 1925 inscriu la marca de vi escumós Gran Crémant. L'etiqueta és rectangular amb el dibuix d'un escut amb una torre, dos sols i un estel, decorat amb una corona. Al seu costat hi ha quatre medalles, una de les quals correspon a l'Exposició Universal de Lió. També hi diu «vi d'exportació».

El 1928 presenta al registre tres marques de vins escumosos. La primera és vins Fontaine de Bois, amb una etiqueta rectangular amb el dibuix d'una creu central i el nom de la marca en lletra gòtica. La segona marca és d'estil semblant a la primera, de nom Mediona, amb un dibuix d'un castell amb fulles de parra i raïms. La darrera és la marca Montserrat, amb un dibuix de les muntanyes i una copa amb raïms.

SANT QUIRZE DE BESORA

Bosch, destil·leries

Anna Peroliu Monfill, remeiera d'ofici, vivia a serra Cavallera, a la vall de Camprodon. Coneixia de primera mà les herbes i els fruits del bosc i de retruc els licors pirinencs i la seva elaboració, com la ratafia. De l'afició al negoci se'n va encarregar el seu gendre, Faustí Bosch Coll, al qual transmet els coneixements i comercialitza el producte a partir de l'any 1892.¹⁵² L'adreça de les destil·leries era carrer Sant Josep, 29-37 de Sant Quirze de Besora.

Faustí Bosch es casa amb Àngela Reixach, amb la qual tindrà un fill, Jaume Bosch Reixach. El succeirà el seu fill, Joaquim Bosch Vergés, pare de Faustí i Josep. En l'actualitat els germans Bosch són al capdavant del negoci familiar, que s'ha mantingut durant cinc generacions.¹⁵³

L'any 1911 Faustí inscriu la marca Anís del Ter. L'etiqueta és vertical amb el dibuix d'un individu vestit de mariner dalt d'una barca de rem, amb una ampolla i una copa a les mans. El fons és una població amb muntanyes. La marca va ser renovada l'any 1920 amb el mateix dibuix.

Anys després, el 1933, Àngela Reixach, vídua de Faustí, i el seu fill Jaume Bosch inscriuen una altra vegada Anís del Ter, però l'emblema es modifica una mica. Ara la marca és octogonal i reproduïx el dibuix del mariner dalt d'un bot, decorada amb raïms. Jaume Bosch va continuar amb el negoci comerciant tota mena d'aiguar-

¹⁵² <<http://ratafiabosch.cat/historia>> [Consulta: 10 d'agost de 2023].

¹⁵³ Ídem.

dents i licors: aiguanaf compost, vins generosos de tota classe, aromes de Rupit, ratafia i xarops.

SANT SADURNÍ D'ANOIA

Agell Gaset, Joaquim; Pi Folguerolas, Ernest

L'any 1923 Joaquim Agell i Ernest Pi presenten al registre diverses marques: Castell de Vilarnau, Gillion Rossier, Blanchard Soubise, Lavernó, destinades a vins, vins escumosos i licors. L'única etiqueta decorada és la de la marca Blanchard Soubise, que és de forma rectangular amb un marc ample decorat amb parres de raïms i un escut a la part central superior.

Associació de Colliters de Sant Sadurní d'Anoia, SA

El 1906 són inscrits dos emblemes amb la mateixa numeració per l'Associació de Colliters de Sant Sadurní d'Anoia, SA amb la denominació La Noya, destinada als vins. El primer és el nom de la marca i al segon hi ha el dibuix d'una noia ajupida que cull raïms d'una vinya amb un cistell de vímet, amb les muntanyes de Montserrat al fons.

Canals i Nubiola, Societat Col·lectivitzada

Aquest és un altre exemple de societat col·lectivitzada durant el període la Guerra Civil (1936-1939). Es tracta del registre de dues marques amb la mateixa denominació: Bacus, per a alcohols, aiguardents i licors, i una segona per a most, vinagres, vins i escumosos. No porten cap decoració. Van ser enviades al registre l'any 1939.

Carbó Casas, Andreu

Sis són les marques que presenta al registre en plena Guerra Civil Andreu Carbó Casas: l'any 1937, la marca de vins Carbó; una marca de conyac sense denominació, a l'etiqueta de la qual s'hi veu un casc romà; el 1938, la marca Carbó Carta Blanca per a vins escumosos; el 1939, La Industrial Vinícola y Champañera, Arriba España i Nacional Carbó. La denominació d'aquestes darreres marques denoten el moment polític que es vivia.

El 1949 Andreu Carbó Casas, amb adreça al carrer Sant Isidre, 11 de Sant Sadurní d'Anoia, va sol·licitar l'obertura de la indústria de fabricació d'aiguardents compostos i licors amb una producció anual de 70.000 litres d'aiguardents, 50.000 litres de licors i 5.000 litres de brandi.¹⁵⁴

¹⁵⁴ BOE, núm. 86, 27 de març de 1949, p. 714.

Carbó Ferrer, Pere

Pere Carbó Ferrer el 1925 registra dues marques de vins escumosos: Vino Espumoso de las Riberas del Noya i Sadurní. Les etiquetes són de forma rectangular amb una tipografia específica per realçar el producte. Hi figura l'adreça al carrer Floridablanca, 142 i una segona seu al carrer Pau Claris de Sant Sadurní d'Anoia. En el lligall de la contribució industrial de Sant Sadurní Pere Carbó consta inscrit el 1926, i el 1928 ja no hi apareix (Borrell, 2016: 139).

Celler Mas Oliver

Fonts de l'empresa estableixen l'antiguitat de la casa al voltant del 1929. Joan Carbó Mas i la seva muller Francesca Vilanova Oliver són els fundadors d'aquest celler. La casa estava situada al carrer Iglesias, 44 de Sant Sadurní d'Anoia. Els seus fills Joan i Jaume Carbó Vilanova continuen amb l'activitat.¹⁵⁵

L'any 1932 Benet Carbó Mas, germà de l'esmentat Joan, inscriu la marca Calet, que consisteix en el dibuix d'una àliga, en què destaca el nom de la marca escrit dins d'un triangle. Sembla que la marca de xampany Calet es comercialitzava durant els anys trenta i quaranta del segle passat.

Codorniu, caves

En una transmissió de béns feta a finals del segle XVI Jaume Codorniu nomena hereu el seu fill Pere Joan. En el testament ja s'esmenta la dedicació del mas Codorniu al cultiu de la vinya i la seva elaboració. Una economia vitícola, però, d'autosuficiència, si bé és possible que hi hagués alguna transacció econòmica.

El negoci familiar dels Raventós a mitjans del segle XIX era la mistela, producte bàsic per a la preparació de molts vins d'imitació destinats a l'exportació i per a l'elaboració de molts altres destinats al consum del país. Aleshores la finca d'un centenar d'hectàrees produïa unes 2.500 cargues de vi (Giralt, 1993: 67).

Josep Raventós Fatjó (1824-1885), arran d'un viatge a la Xampanya, l'any 1872 elabora el primer vi escumós amb segona fermentació en ampolla, amb raïms de la seva finca. Es casa amb Teresa Domènech Vinyals, amb qui té un fill: Manuel Raventós Domènech (1862-1930). Manuel contrau matrimoni amb Montserrat Fatjó Tintorer, i tenen dos fills: Josep (1888-1908) i Manuel Raventós Fatjó (1894-1977). Aquest darrer es casa amb Montserrat Blanc Pujol. La nissaga continua però sobrepassa els límits cronològics del treball.

¹⁵⁵ <<https://www.cavamasolive.com/ca/>> [Consulta: 21 de febrer de 2023].

Manuel Raventós Domènech l'any 1885 ordena la construcció de les caves Codorniu, la renovació de les quals anirà a càrrec de l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch. Es tracta d'una obra modernista feta entre els anys 1902 i 1915. Tres anys després, obté una medalla d'or a l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) per a vins escumosos.

Raimat és la nova fita aconseguida per Manuel Raventós. L'any 1914 s'adquireixen 3.200 hectàrees de terra, l'actual DO Costers del Segre. Un gran repte per plantar vinya en unes terres desèrtiques i de baixa fertilitat. En aquesta població va plantar fins a 700.000 ceps en un marc de 200 hectàrees; entre les varietats escollides, la macabeu, parellada i monestrell, que inicialment es destinarien a fer vi base per a les caves de Codorniu. Amb el pas del temps, Raimat s'ha convertit en un dels pilars de l'empresa i la base vitícola del Grup Codorniu.¹⁵⁶ L'any 1928 els germans Raventós i Fatjós registren la marca Raymat, destinada a vins. L'etiqueta és rectangular, amb filigranes en la descripció: «vi de l'any collit a la hisenda Raymat».

L'any 1895 Manuel Raventós inscriu un total de cinc marques o emblemes de vins escumosos. El primer és el nom de la marca, amb una tipografia en lletra majúscula, amb contorn i relleu que definirà un estil propi. Un segon emblema és una orla amb les inicials R. C. (Raventós Codorniu), decorat amb una corona i dos lleons que la flanquegen. A una altra etiqueta hi diu «vino espumoso, champagne Raventós Codorniu» i aprofita l'emblema anterior. El darrer és idèntic a l'anterior amb l'única diferència que en lloc de vi escumós hi diu «Grand Cremant».

Enmig del registre de les primeres marques de vi escumós, l'any 1898 la casa Codorniu convoca el primer concurs de cartells per difondre la marca, imitant el que ja havia convocat un any abans la marca badalonina Anís del Mono de la casa Bosch. El concurs Codorniu, però, té lloc a Madrid, amb la participació d'artistes destacats com Pichot, Cases, Llimona o Utrillo, entre molts d'altres.

El 1909 s'inscriu Alfred Delapierre & Co. L'etiqueta és el nom de la marca en lletra cursiva i fina. L'any 1912 registra unes quantes marques més: la Raventós Codorniu, consistent en un collarí i l'escut de la casa reial, en què s'indica que són proveïdors seus; Raventós Codorniu Extra, amb l'etiqueta amb l'emblema de l'escut de la casa reial; Raventós Codorniu Non Plus Ultra; Codorniu, amb el dibuix del caputxó de tapa a les ampolles amb el nom de la marca i una decoració amb unes estrelles, i també un collarí sense denominació, amb la descripció de diverses medalles aconseguides en exposicions internacionals.

La família Raventós de can Codorniu comercialitzava els caves de segona classe mitjançant la societat Vins Mousseux Naturels, SA. Així, el 1913 es presenta la marca de vi escumós Delapierre. A part del nom es fa constar el nom de la nova societat escrit

¹⁵⁶ <<https://www.15bodegas.com/bodega-raimat>> [Consulta: 12 d'agost de 2023].

en francès i castellà, sense cap distintiu. Sota l'aixopluc de la societat anònima, n'afilia diverses marques: el 1926, Alfred Delapierre; Vins Mousseux Naturels, SA (1930); novament la marca Delapierre (1934); Esteldor (1935), en què a l'etiqueta hi ha un dibuix d'un estel de sis puntes dins el qual es veu una copa, s'indica «vin pétillant» i la procedència Raymat (Lleida), i Maset & Carpont (1936). Aquesta darrera marca ja havia estat registrada l'any 1915 per Manuel Raventós.

Una segona societat anònima funcionava sota Codorniu, SA. Mentre es feien tasques de recuperació del castell de Raimat, va aparèixer una llinda de pedra en la qual es podien veure dibuixats en relleu una mà, un raïm i la data 1627. Aquest emblema es reproduïx en una marca registrada per la societat l'any 1935 amb el nom de Hijos de M. Raventós. L'etiqueta consta d'un dibuix amb l'escut heràldic esmentat voltat de raïms i parres.

A partir del 1923 hi ha tota una sèrie de marques registrades en nom de Manuel Raventós, sense el segon cognom. Manuel Raventós Domènech mor el 1930, per tant les inscrites posteriorment devien ser formalitzades pel seu fill Manuel Raventós Fatjó. Així l'any 1923 es registren un total de tres marques: Non Plus Ultra, Grand Cremant i Raventós Codorniu, i es detalla que són destinades per a vins escumosos i xampany.

L'any 1932 es registren novament les marques Extra, Grand Cremant i Vino Espumoso. Totes, però, deriven de marques registrades abans. L'única diferència és que les dues primeres porten un emblema nou, es tracta d'una orla dins la qual hi ha dibuixat un personatge, probablement Bacus, que sosté un raïm que regalima most en una copa.

Coll, Francesc

El 1923 Francesc Coll inscriu la marca Champan Polar, de vins escumosos. L'emblema representa el dibuix d'una estrella que deixa una estela. El nom de la marca està en lletra cursiva en diagonal.

Dorai, SA

L'any 1934 la societat anònima Dorai registra dues marques de vins escumosos: Champagne Steel Dorai i Gran Cremant Dorai. Al primer emblema hi ha un escut amb una àliga amb les ales esteses i el text «gran cru de s.q. de Mediona al mètode del xampany». A la segona marca hi ha el dibuix d'un escut amb una mena d'au mitològica.

Ferrer Bosch, Pere

Francesc Sala Ferrés (1825-1891) produeix i comercialitza vi aprofitant les condicions favorables dels mercats internacionals. Cap a l'any 1861 disposava d'un celler i magat-

zema on va iniciar la seva activitat com a comerciant i exportador de vins comuns. Amb la riquesa acumulada per la venda de vi adquireix terrenys d'un quintinenc que s'havia arruïnat. El succeeix Joan Sala Tubella, que l'any 1895 fa construir la casa de can Sala al carrer de Ponent. La casa servia per emmagatzemar bona part del vi que es portava a Sant Sadurní d'Anoia per transformar-lo en cava. Joan tindrà una filla de nom Dolors, que es casarà amb Pere Ferrer, el protagonista.

Pere Ferrer Bosch (1886-1936) era fill de la finca de la Freixeneda de Mediona, disposava de coneixements de viticultura, estudis mercantils i capacitat comercial. La seva dona, Dolors Sala Vivé (1889-1978) hi posà l'organització i el treball, vocació tècnica i patrimonial dels Sala.

Des del primer moment van apostar per elaborar exclusivament cava, vi escumós natural. La primera ampolla amb la marca comercial Freixenet va aparèixer al voltant de l'any 1914. El nom Freixenet prové del sobrenom donat a Pere Ferrer com a fill petit d'aquesta casa. Sens dubte, Pere Ferrer va ser la figura que va impulsar la comercialització i les grans campanyes de publicitat de les caves Freixenet a partir dels anys vint i trenta. L'edifici de les caves Freixenet es va construir l'any 1927, encarregat a l'arquitecte Josep Ros i Ros, d'estil noucentista.

Dolors Sala, amb coneixements enològics, impulsa el primer Brut Reserva de la collita de l'any 1930. Mentrestant, l'any 1935 Pere Ferrer viatja als Estats Units per distribuir les seves marques de xampany. Per això s'associen amb les caves Montferrant de Blanes, del grup Fortuny, per comercialitzar les dues marques a l'estranger: Freixenet i Montferrant. La Guerra Civil esdevé tràgica per a la família, ja que l'any 1936 són assassinats Pere Ferrer i el seu fill, futur hereu de les caves, Joan Ferrer Sala (Borrell, 2019: 146-152).

A principis dels anys quaranta l'empresa llança un dels productes estrella, el cava Nevada i als anys setanta el cava Cordón Negro. La consolidació total del mercat espanyol sobre els mercats internacionals. Fins i tot amb la instal·lació de cellers en altres països com Califòrnia o Austràlia. El grup Freixenet té 22 cellers repartits en tres continents.

Pel que fa a les inscripcions oficials, la primera marca registrada amb la denominació Freixenet té lloc l'any 1920, destinada a vins escumosos i xampanyes. No porta cap mena de distintiu, tret del nom en dos tipus de tipografia.

Hi ha un total de cinc marques que són registrades entre 1923 i 1924 conjuntament per Pere Ferrer i Joan Miró, un altre dels elaboradors de vi escumós instal·lat a Sant Sadurní en el primer terç del segle xx. L'any 1923: Etoile d'Or i Chevalier Dalcroze. L'any 1924: Vi Escumós Canigó, Vi Escumós Montseny i Vi Escumós Marte. Els emblemes són rectangulars amb algun element decoratiu com algun escut o un raïm.

No és fins al 1926 que Pere Ferrer torna a registrar diverses marques de vins escumosos: Extra Freixenet, amb una etiqueta rectangular amb el nom de la marca al mig amb la tipografia que conservarà fins a l'actualitat, que consta d'un collarí on hi diu «extra doux»; Freixenet Exelencia; Freixenet Cuvée Réservee, en què a la part superior hi ha el dibuix d'una fulla de parra amb un raïm, i Freixenet Grand Vin Mousseux. En la majoria d'etiquetes es fa constar l'adreça de Casa Sala de Sant Sadurní d'Anoia. Disposaven d'un despatx a Barcelona al carrer Princesa, 20. També inscriu quatre marques amb el dibuix de l'ampolla de cava amb etiqueta i collarí de les marques abans esmentades i numeració correlativa.

Un any després, el 1927, registra vi escumós Grand Vin Kristal; a l'etiqueta hi diu: «estil champagne, collita de 1918». L'any 1930 Pere Ferrer, gerent de la societat Freixenet, SA torna a inscriure diverses marques de vins escumosos: Veuve Rodier Carte Blanche, *cuvée reservee*; el 1935 Oron del Rhin, Escumosos Du Bois, Baron Lescompte, Freixenet Extra, Marquis de Greville Carte d'Or, Lavernó Carte d'Or, Pompadour i Freixenet Grand Vin Mousseux. L'any 1936, Freixenet Exelencia, Freixenet Grand Vin Doux Kristall, Freixenet Cuvée Réservee, Vencedor, P.F. Ronar Carte d'Or, Rodax-Rockse, Castell d'Orda i Marquis de Brebill.

Per anunciar la marca Freixenet als anys vint, s'encarrega un cartell a la casa Seix Barral de Barcelona, l'autor del qual és el dibuixant Josep Muntanyà. L'obra recorda l'estil preraphaelita d'en Riquer, ja que simbolitza una mena de deessa mitològica cavalcant sobre l'ampolla de Freixenet, que té una copa a la mà i l'actitud majestuosa d'un brindis (Eroles, 1995: 104).

Ferrer Mestres, Fèlix

Fèlix Ferrer i Mestres (1897-1977) va néixer a Sant Sadurní d'Anoia; era fill de Pau Ferrer i de Genoveva Mestres. De jove se'n va anar a Barcelona per treballar de cambrer, es convertí en el propietari del Bar Montseny i va adquirir el Vichy Bar. Durant els quatre primers anys de la dictadura de Primo de Rivera fa d'empresari del Teatre Gracienc i participa en activitats de caràcter catalanista.¹⁵⁷

L'any 1926 inscriu la marca de vins Raïm d'Or. L'etiqueta no du cap element decoratiu, tret del nom. No se sap la continuïtat de la marca perquè se'n va anar a París, on obrí un restaurant, i el 1927 emigrà a l'Argentina. Va tornar a Barcelona, on moriria el 1977.

¹⁵⁷ <<https://carlesquerol.files.wordpress.com/2012/09/fires-2012.pdf>> [Consulta: 3 de març de 2023].

Fontanals Torelló, Ramon

A Sant Sadurní hi havia unes caves conegudes popularment com la dels germans Ramon i Pere Fontanals Torelló, les quals estaven situades al carrer del Raval. La família ja apareix al voltant del 1914 relacionada amb el comerç del vi a l'engròs. Exportaven vi en bocois a Alemanya. Els cellers disposaven de cups amb una capacitat total de 94.000 litres (Borrell, 2019: 161-162).

Ramon Fontanals Torelló (1900-1936) l'any 1925 registra la marca de vi escumós Macabeo. L'etiqueta és rectangular amb una decoració simple d'un dibuix de fulles de parra i raïms. El producte era una de les tres varietats autòctones del Penedès i s'elaborava en ampolles de petit format de 125 mm. Amb un rerefons polític, els germans Fontanals van ser assassinats a l'inici de la Guerra Civil, l'any 1936 i la casa quedà sense successió directa.

Freixedas Miquel, Josep

Josep Freixedas Miquel (1877-1950) es casa amb Emília Britlles i s'instal·len a Vilafranca. Exportava vins a diversos països, com Suïssa, amb vagons cisterna. La família tenia una finca a Sant Sadurní d'Anoia coneguda com Can Farré del mas i la producció de vi es portava a Vilafranca per ser tractada. El creixement de l'activitat vitícola fa que la societat es transformi en Josep Freixedas i Cia.

Josep Freixedas Britlles (1903-1981), fill de Josep i d'Emília, es casa amb Francesca Bové. Josep continuarà al capdavant del negoci familiar juntament amb el seu germà Cristòfol, sota el nom de Freixedas i Cia. L'activitat estava relacionada amb el negoci del vi a doll i amplià la producció als vins escumosos (Borrell, 2019: 64-65).

L'any 1932 Josep Freixedas registra la marca de vins Farré del Mas. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca dibuixat en diagonal en lletra cursiva estilitzada. Hi consta el dibuix de la masia de Can Ferré amb les vinyes.

Huguet Carol, Antoni

El 1930 Antoni Huguet inscriu dues marques de vins escumosos: Ibèric, en què a l'etiqueta hi ha dibuixat un escut amb un elm amb plomes, i Montcau, a l'emblema de la qual hi ha un dibuix d'un escut amb tres estrelles decorat amb dues fulles de llorer. L'adreça és carrer Doctor Escaiola, núm. 7 de Sant Sadurní d'Anoia.

L'any 1941 en un jutjat de Barcelona es dicta sentència condemnatòria de responsabilitat política contra Antoni Huguet Carol. La multa consisteix en la pèrdua total dels béns, la inhabilitació absoluta perpètua i la relegació per quinze anys a les possessions africanes.¹⁵⁸

¹⁵⁸ BOE, núm. 364, 30 de desembre de 1941, p. 4825.

Marquès de Monistrol d'Anoia

La finca de Monistrol de 450 hectàrees, propietat de la família del marquès, el 1999 va ser adquirida per la família Sumarroca, instal·lada a la finca del Molí Coloma de Subirats des del 1980. Cal veure però, quin paper van representar els marquesos de Monistrol en tot aquest procés vitícola i quines marques van ser registrades en el període objecte d'estudi.

El 1873 a l'Exposició Universal de Viena Joaquim Escrivà de Romaní Fernández de Córdoba (1858-1897), marquès de Monistrol de Noya, va presentar vins de cirera i vins negres. El 1888 és premiat amb la medalla d'or a l'Exposició de Barcelona per la seva col·lecció de vins, sobretot pels de Tiana.

A la finca del marquès de Monistrol ja s'embotellaven vins de marca cap al 1882: misteles, moscatells i vins rancis. L'administrador era en Joan Sala i Tubella, el qual, a causa de la fil·loxera, havia deixat el negoci familiar centrat en el comerç del vi, administració que va mantenir fins que es va jubilar el 1929. Cap al 1893 també embotellaven vi de qualitat, seguint el model dels vins negres francesos del Medòc, amb oficina a Madrid per comercialitzar-los. El 1918 també produeixen conyac i vi escumós (Borrell, 2016: 194).

L'any 1893 Joan Escrivà de Romaní, marquès de Monistrol d'Anoia, registra la marca Vinos del Marques de Monistrol. L'etiqueta és de forma quadrada i hi destaca el dibuix de l'escut nobiliari familiar i el nom de la marca escrit en lletra cursiva molt prima.

Més endavant, el 1914 Lluís Bertran Escrivà de Romaní i de Sentmenat (1888-1977), marquès de Monistrol d'Anoia, fill de Joaquim Maria Escrivà i de Maria del Pilar Sentmenat Patiño, casat amb María de las Nieves de Mora y Aragón, renova la marca del seu pare. L'etiqueta és pràcticament idèntica amb l'única diferència que el nom de la marca està disposat transversalment. Finalment, el 1921 inscriu una marca amb la mateixa denominació.

L'any 1937 en plena Guerra Civil al marquès de Monistrol se li requisen onze propietats als termes de Sant Sadurní i el nucli de Monistrol, entre les quals destaquen les caves i el castell. Als anys cinquanta la finca va passar a ser una empresa amb més de noranta treballadors. Bona part dels habitants de Monistrol, barri propietat del marquesat, van passar a treballar a les caves, i també els seus fills. Amb una producció de més de quatre milions d'ampolles de cava cap al 1984, l'empresa va passar a la multinacional Martini. El 1993 el grup Martini & Rossi la ven a favor de l'empresa Bacardí i, finalment, l'any 1996 el grup Arco Berberana compra les caves Marquès de Monistrol.

Mestres Manubens, Josep

La família Mestres té una llarga tradició a Sant Sadurní d'Anoia, ja que l'any 1312 es documenten com a propietaris de vinyes. Un total de 29 generacions els avalen. L'any 1928 treuen al mercat la primera ampolla de cava Mestres, elaborat amb raïms de l'anyada de 1925. S'especialitzen en l'elaboració de vins escumosos de llarga criança a partir del mètode tradicional.¹⁵⁹

Josep Mestres Manubens (190-1985) és l'iniciador de les caves Mestres. L'any 1931 inscriu la marca Manubens Extra per a vins escumosos. L'emblema és un escut amb el número 4 i un elm amb plomes, amb el nom de la marca en lletra corbada. Tres anys més tard registra Mestres Coquet, derivada de la marca anterior. De l'emblema només en canvia l'afegit de «Coquet» i al número de l'escut hi surt el 3. Finalment inscriu la marca de vi escumós Xipre, amb una tipografia moderna. L'adreça era plaça de la República, 6.

Posteriorment, a finals dels anys quaranta Josep Mestres elabora un xampany amb el mètode champenois, sense afegir licor d'expedició, batejat com a Visol. Neix el primer brut nature registrat a l'Oficina de Patents i Marques l'any 1947.¹⁶⁰ Continuarà la tasca el seu fill Antoni Mestres Sagués.

Miró Bages, Joan

La família Miró, provinents de Vila-rodona, s'instal·len a Sant Sadurní d'Anoia a principis del segle xx, en el cafè de la plaça de la Constitució, 5-6. La producció de xampany l'inicien cap als anys vint en el mateix bar, i també elaboren vi gasificat. Joan Miró Bages (1885-1970) es casa amb Maria Galofré Soler, amb la qual tindrà un fill: Joan Miró i Galofré (1912-2004).

L'any 1923 Joan Miró Bages inscriu en el registre la primera marca amb la denominació Vino Espumoso Noya Joan Miró; l'etiqueta és simple: el nom de Noya va acompanyat de fulles de vinya. Entre els anys 1923 i 1924 Joan Miró, juntament amb Pere Ferrer, un dels altres cavistes més importants de Sant Sadurní, registra un total de cinc marques més de vins escumosos.

Els Miró inclouen el 1924 l'Espumós Montserrat, l'etiqueta del qual està decorada amb un mosaic i dins d'una orla hi ha el dibuix de les muntanyes de Montserrat. La marca es renova l'any 1936 amb l'afegit de «dolç» al collarí. Un any després registren Vinos Espumosos Noya i també Espumoso Núria, en què l'emblema consta d'una etiqueta i collarí, al centre del qual hi ha les lletres J i M entrelaçades i la data 1905.

¹⁵⁹ <<https://www.mestres.es/historia-2>> [Consulta: 14 d'abril de 2023].

¹⁶⁰ BOPI, núm. 1437, p. 688.

La muller de Joan Miró Bages, Maria Galofré Soler, entra el 1926 la marca de vins Les Grands Marques de Vins Mousseux. Un any més tard, Joan Miró registra Espumoso Noya, amb una etiqueta amb un dibuix d'una noia somrient amb vestit de faldilla curta i tirants, asseguda damunt d'un coixí, que sosté una safata amb dues copes i una ampolla del vi escumós. Aquest emblema va servir per fer-ne cartells i difondre la marca. Aquest mateix any 1927 inscriu Vino Espumoso Carta Universal, sense decoració.

Joan Miró l'any 1928 encarrega la construcció d'un edifici industrial a l'arquitecte Cèsar Martinell. Es tracta de les caves Miró, d'estil noucentista, la qual cosa té a veure amb l'expansió i la implantació a la vila de Sant Sadurní de la indústria de vins escumosos. També continua el degoteig de marques inscrites: Pierre Sañiv, Carte Blanche, marca registrada de nou el 1930, i La Noya, totes de vins escumosos.

El 1929 Jaume Miró Bages, germà de Joan, inscriu vi escumós Duchesse, que és l'única marca registrada al seu nom. Joan Miró inscriu Duc de Riviere, amb un raïm com a únic element decoratiu; Espumoso Noya, amb etiqueta i collarí, i vi escumós Rat-Penat.

Dos anys després, el 1931, hi afegeix les marques Federal; Flor del Noya (1933), Espumoso Imperial; Castell de Vilarnau (1934), amb un emblema amb el dibuix d'un castell dins d'una orla i lletres gòtiques. El 1935, Duc de Riviere, que consta d'etiqueta i collarí; Duc de Marne Extra Doux; Gran Ecpumós Nitus, amb l'emblema d'un escut amb una N; Puig Castell; Espumoso Etoile D'Or semisec; Ambarino; Surchoix; La Tour, amb un escut decorat amb un elm; Demahyfret; Pierre Longin; Venus, en què a l'etiqueta hi ha dibuixada una copa plana i en segon pla una dona de mig cos, i al collarí hi ha el dibuix d'un raïm, i Competidor.

L'any 1936 registra les marques següents: Excelsior, en què destaca el dibuix d'un conglomerat de fulles i parres amb raïms i hi figura la marca en diagonal; Jaques; Duc Leberle, decorada amb un escut nobiliari amb elm; Pompelle, en què etiqueta i collarí són decorats amb dues orles i motius florals; Mignon, amb lletra cursiva i estilitzada, i Nancicarol Chateau Bleu, en què destaca un escut nobiliari central.

Els Miró van optar per inscriure moltes marques amb denominacions diferents per veure quina encaixava més en el mercat. Actualment, les caves Joan Miró són representades per la quarta generació: els germans Joan i Oscar Tarré Miró. L'any 2013 funden de nou l'empresa i traslladen la producció a les caves de Santa Fe del Penedès.

Monegal, SA

La societat Monegal, SA es constitueix l'any 1911, amb l'objectiu d'elaborar drogues i productes químics i dedicar-se a la compravenda. D'un capital inicial d'un milió i mig

de pessetes es passa als cinc milions l'any 1922. L'adreça social és al passeig Pujades, 11 de Barcelona (Riu, 1922: 158).

L'any 1924, en plena ebullició de marques d'escumosos, inscriu Espumoso San Sadurní. Consta d'etiqueta i collarí amb el nom de la marca, decorada amb un escut amb les quatre barres i fulles de llorer entrellaçades.

Montaner Oller, Josep

Al registre de la propietat hi consten dues marques registrades. L'any 1924, Gran Xampany Catalonia, amb l'emblema rectangular amb un dibuix d'un escut decorat amb una parra de vinya. Un any després modifica vins Noël. També comercialitza la marca Xampany Montaner Extra. La seu és al carrer Església, 42.

Josep Montaner va encarregar un cartell a la casa Reclamos de La Poza (La Bañeza) per fer publicitat del vi escumós Montaner. Al dibuix s'hi veu una jove nua que en una mà sosté una copa ampla a punt de beure. La dona sobrevola les vinyes amb un fons groc i colors molt vius. El rector de la població va fer mans i mànigues perquè el cartell es modifiqués, amb el resultat de l'afegit d'un vel blau per tapar la figura femenina.

Josep va tenir tres fills: Dolors, Francesc i Ramon Montaner Cols, mort el 1927 amb trenta-tres anys. L'any 1925 la casa Montaner era la principal exportadora de vins de Sant Sadurní, amb clients a França, Suïssa i Amèrica.¹⁶¹ També era proveïdora de la casa reial. El 1926 el magatzem és embargat i als anys trenta abandona l'elaboració de vins escumosos (Borrell, 2016: 155).

Oliver Santacana, Salvador

Salvador Oliver Santacana (1882-1978) es casa el 1912 amb Pepita Garriga, i tenen dos fills: Jacint, l'hereu, que serà assassinat durant la Guerra Civil, i Francesc, que continuarà amb el negoci familiar. Els Oliver disposaven de vinyes a Sant Sadurní, Subirats i Vilafranca, amb una extensió total de 64 hectàrees. Va formar part del grup de proveïdors oficials de la casa reial i destaquen les dues medalles d'or aconseguides a l'Ezposizione del Progresso Industriale de Roma (1923) i a l'International Exhibition Modern Arts and Industrien a Londres (1924).

Les caves Calixtus, probable denominació en memòria de l'avi Calixt, tenien una capacitat d'un milió d'ampolles. Van aconseguir implantar els seus vins escumosos a Catalunya, però també a Mallorca, el País Basc i Madrid. La comercialització del xampany es reforçà amb diversos cartells publicitaris (Borrell, 2016: 153-155).

¹⁶¹ *La Veu de Catalunya*, núm. 9032, 22 de maig de 1925, p. 4.

Per exemple, de la marca Calixtus se'n va fer molta publicitat. Entre els cartells documentats, un és de la impremta Seix Barral Herms, obra del pintor i cartellista Josep Alumà. El dibuix destaca per la figura d'una dona de mig cos que sosté a les mans una copa, amb una ampolla i un vestit i pentinat de festa; al fons, dos homes són servits per un cambrer, en un ambient festiu. Un segon cartell és signat per Wandvk I, i s'hi veuen dos joves que brinden amb dues copes plenes de xampany. A la part superior hi ha l'escut de la casa reial espanyola, i hi diu que en són proveïdors des de finals del 1926. A la part inferior hi figura una ampolla de cava, de la qual surt escuma. El cartell es pot datar entre 1926 i 1930.

En un tercer cartell es veu una noia de mig cos amb un mocador al cap que sosté una copa que es va omplint de xampany. L'obra està signada per Badia. Un quart cartell prové de la impremta Gràfiques Llauger, SA de Barcelona. Es tracta d'una noia disfressada de papallona que aguanta una copa de cava recolzada sobre una ampolla de la marca. S'ha de datar al voltant dels anys trenta del segle passat.

El 1923 Salvador Oliver inicia el registre de marques seguint aquest ordre cronològic: Vino Espumoso Oliver Calixtus, en què l'emblema destaca per un escut amb corona amb diverses banderes; Castell de Subirats, i Sant Sadurní, per a vins, escumosos i licors.

L'any 1926 inscriu Gran Espumoso Mont-Ferry, amb etiqueta rectangular amb una orla amb filigranes; Calixtus (1927), que és decorada amb fulles i raïms; dues marques més l'any 1928: Super Crème i Brimontiere; Champagne Cooperador, emblema que va ser una marca destinada a la Federació Regional de Cooperatives de Catalunya, en què en la publicitat es demanava als cooperadors que el sol·licitessin a les respectives cooperatives catalanes¹⁶²; Calixtus (1930); Gran Versalles (1932), decorada; Gran Espumoso Nostrum (1935), en què la marca està dibuixada en lletra gòtica i decorada amb un tampó i una cinta. L'adreça és al carrer Montserrat, núm. 11 de Sant Sadurní d'Anoia.

Salvador Oliver Santacana també comercialitza vins escumosos junt amb Pere Carbó Ferrer, cavista a Sant Sadurní. Plegats registren un total de nou marques entre els anys 1925 i 1927: el 1925, Lortcharbon; Moulin d'Or; Tentador, decorada amb un marc fet amb trencadís; el 1926, Gran Martin; el 1927, Menut, amb una fulla de vinya; Condal, en què hi ha un dibuix d'un marc ample fet amb fulles i raïms de vinya; Vencedor; Gautier et Leblanc; Riquet, la decoració de l'emblema de la qual és similar al de la marca Condal. L'adreça consta al carrer Montserrat, núm. 13 i al carrer Mas, núm. 2 de Sant Sadurní d'Anoia. També disposen d'un despatx al carrer Floridablanca, núm. 142 de Barcelona.

¹⁶² *Acción Cooperatista, Órgano de la Federación Regional de Cooperativas de Cataluña*, núm. 265, 1 de juny de 1928, p. 3.

Als anys quaranta el negoci familiar de les caves Calixtus passa a ser dirigit pel fill de Salvador Oliver, Francesc Oliver Garriga (1922-1988), que es casarà amb Roser Oliver Canals. També es converteix en alcalde durant la dictadura franquista a finals dels setanta. Per falta de liquiditat i successió familiar, el negoci perd pes progressivament, fins que l'any 1980 cessa la seva activitat (Borrell, 2016: 154-155).

Parera Figueras, Jeroni

Entre els anys 1897 i 1911 Jeroni Parera Fontanals disposava d'una agència de transports situada a Sant Sadurn d'Anoia. La família Parera vivia al carrer Sant Antoni, en una casa coneguda com cal Jeroni. No és fins al 1924 que el seu fill, en Jeroni Parera Figueras (1887-1953), comença a elaborar vi gasificat, que embotella amb la marca Jeronimus i funda les caves Castellblanch per a la criança i elaboració de vins escumosos.¹⁶³

Jeroni es casa amb Magdalena Rosell Mir. La parella té diversos fills: Jeroni, el fill gran, que mor el 1938 en acció de guerra, Teresa, Àngela i Antoni Parera Rosell. Les caves estaven situades al carrer de la Indústria. L'entrada de l'edifici recorda un castell medieval i el nom comercial de la marca és Castellblanch. Obtenen un diploma d'honor a l'Exposició Internacional de Barcelona (1929). Des del 1941 fins ben entrats els anys setanta, Antoni Parera, fill del fundador, es fa càrrec de l'empresa. L'any 1974 Rumasa absorbeix Castellblanch i deu anys després el Grup Freixenet compra l'empresa.

Abans del 1939 Jeroni Parera Figueras registra bàsicament quatre marques de vins escumosos. L'any 1926, Castelltort i Jeronimus, la segona és decorada amb el dibuix d'un escut en què hi ha un lleó, guarnit amb dos raïms; el 1928, Castellblanch, i el 1934, Grand Vin Castellblanch, l'emblema del qual era a color sobre un fons daurat i lletres en negre. L'adreça correspon al carrer Sant Antoni, núm. 3.

Pontnou Parellada, Josep

El sadurninenc Josep Pontnou Parellada inscriu l'any 1925 la marca de vi escumós Santa Marta. L'etiqueta és rectangular, amb un marc prim. Al centre hi ha el dibuix de santa Marta amb un gos lligat a la mà. Les inicials del nom de la marca són de filigrana. La seu es trobava al carrer Letamendi, 28 de Sant Sadurn d'Anoia.

¹⁶³ El 3 de Vuit, núm. 803, 28 de novembre de 1997, p. 26.

Raventós Poch, Jaume

Pau Raventós Vallés era propietari de cal Pau Francesc i residia a Sant Sadurní d'Anoia, si bé tenia la hisenda agrícola anomenada Almirall al terme de Subirats, partida de Lavern. També va ser alcalde de Sant Sadurní dos cops. Es casà amb Francesca Poch i tingueren diversos fills: Capitalina, Àngela, Ignasi i Jaume. El seu fill Jaume Raventós Poch (1870-1936) es casa amb Paula Baldrich Calaf (1871-1960) i tenen quatre fills: Antoni (1902-1976), Àngela, Mercè i Maria.

Jaume Raventós continuarà amb l'activitat vinícola, enfocada, però, als xampans i vins escumosos. Registra l'any 1923 el nom de la raó social Lavernoya amb l'adreça plaça de la Constitució núm. 7. El 1926 s'inscriuen tres marques de xampany: Montsant, amb una etiqueta rectangular dins una orla en què hi ha el dibuix de la muntanya del Montsant; Montblanc, amb una etiqueta decorada amb un marc i una orla en un extrem amb raïms, i Espumoso Imperial, en què l'emblema destaca el dibuix d'una corona i el nom en diagonal i lletra cursiva estilitzada.

L'any 1927 registra Hispania, amb una etiqueta decorada amb dues columnes als laterals i un marc superior amb el globus terraqüi i raïms. Dos anys més tard: Etoile d'Orient;¹⁶⁴ Rat-Penat, amb el dibuix d'un ratpenat; Baron Russ, i Lácrima Baccus, marca amb el dibuix d'un marc amb parres, raïms i el nom en lletra gòtica. La marca Lacrima Baccus consta activa en l'actualitat i el celler forma part del grup Bardinet. Finalment, l'any 1930, novament Etoile d'Orient.

Rigol, Caves

Modest Rigol Tubella (1865-1933) funda les caves Rigol l'any 1896 (en alguna etiqueta hi diu la data 1900), les quals estaven situades al carrer Doctor Escaiola, núm. 30 de Sant Sadurní d'Anoia. No és, però, fins a mitjans dels anys vint del segle XIX que Modest Rigol registra diverses marques.

L'any 1926 inscriu Gran Xampany Montserrat, que consta d'etiqueta i collarí amb un dibuix de les muntanyes i el monestir de Montserrat; Grand Cremant Cepa Blanca, que disposa d'etiqueta i collarí; el 1928, Escumós Selecte Noya, amb etiqueta i collarí decorat amb raïms; el 1929, Pompadour, amb etiqueta decorada amb una medalla que reproduïx tres flors de lis amb una corona; Duchesse, que té una corona; Espumoso Charle de Espuy, amb una etiqueta amb un escut flanquejat per dos lleons, i L'Avernó. El 1930, Mont Bremen i Castell Tíçet; el 1932, Postre, decorada amb una parra amb raïms, i finalment Non Plus Ultra.

¹⁶⁴ En el BOPI consta que és Jacint Raventós la persona que fa el registre. Segurament es tracta d'un error, perquè l'adreça és la mateixa que la de Jaume Raventós.

Els taps de les ampolles de xampany inicialment es lligaven amb cordill i posteriorment es va implantar un sistema de morrions per dur a terme aquesta tasca. L'any 1931 els tallers Bosch van produir per a Modest Rigol un total de 55.000 morrions i el 1935 180.000; el salt productiu indica més d'ampolles i més vi escumós (Borrell, 2016: 175).

El fill de Modest Rigol, Ramon Rigol Prats, es casa amb Isabel Ordi Soldevila (1904-1990), amb la qual té quatre fills: Teresa, Ramon, Maria i Modest. Isabel queda vídua l'any 1937, en un moment que l'empresa Rigol havia estat col·lectivitzada pels seus treballadors. Posteriorment se'n fa càrrec el seu fill gran, Modest Rigol Ordi.¹⁶⁵

El 1934 Ramon Rigol Prats inscriu Modesto Rigol. El 1936 registra la mateixa marca, decorada amb un escut amb les inicials M. R. Aquest mateix any hi afegeix Cava Reservada Rigol, amb etiqueta i collarí, Cava Especial Rigol i Gran Espumoso Renuard Perrière. Aquest mateix 1936, Isabel, la seva muller, inscriu una marca de vins escumosos.

No és fins a principis dels anys vuitanta del segle passat que Maria Rigol Ordi torna a elaborar els seus propis caves, juntament amb el seu fill Francesc Manubens Rigol.¹⁶⁶

Santacana Fàbregas, Antoni

L'any 1931 Antoni Santacana Fàbregas registra la marca de vins Montardit. El nom té a veure amb el fet que la casa era coneguda popularment com cal Montardit.

Teixidor, Josep

Josep Teixidor inscriu el 1923 la marca de vins escumosos Teixidor. En l'etiqueta, decorada amb raïms, hi diu «propietari vitivinicultor Sant Sadurní d'Anoia». L'adreça és al carrer Pelayo, 58 de Barcelona.

SANTA EULÀLIA DE RONÇANA

Rosàs & Ferrer

Albert Rosàs Macià (1875-1960) era fill de Josep Rosàs i Mas, del qual va heretar diverses finques al Vallès Oriental: el mas Rosàs (87 ha), el mas Vidal del Roure (15 ha), 5 ha del mas Ragasol, el mas Coch (9 ha) i el mas Sabater (15 ha). Albert es casà amb la pubilla de can Maó de Valldoreix.

¹⁶⁵ <<https://carlesquerol.wordpress.com/2015/03>> [Consulta: 20 d'abril de 2023].

¹⁶⁶ <<https://mariarigolordi.com>> [Consulta: 20 d'abril de 2023].

És al mas Rosàs que Albert, juntament amb el seu cosí Manel Ferrer, inicia l'any 1909 l'elaboració de xampany. Primer per a consum propi però a partir del 1914, assessorat pel seu amic Manuel Raventós, construeix un celler subterrani amb capacitat per a 4.000 ampolles. El projecte s'estronca amb l'esclat de la Guerra Civil.¹⁶⁷

Rosàs & Ferrer l'any 1919 presenta la marca Montbui de vi escumós. L'única diferència és que en un emblema hi diu «Champán» i en l'altre «Xampany», en català. Al mig de l'etiqueta hi ha un dibuix d'un escut nobiliari amb un elm.

SANTA MARGARIDA I ELS MONJOS

Oliva Cols, Isidre

Gran Champan Markel és la marca registrada per Isidre Oliva Cols l'any 1935 per a vins escumosos. L'any 1948 la continua la societat Batlle i Montserrat, SL. Joan Batlle Sadurní, gerent de les caves Markel, representa la quarta generació que segueix la tradició familiar.

SANTA PERPÈTUA DE MOGODA

Soley, destil·leries

La fàbrica de destil·lats i anisats Soley es construeix al final de la rambla de Santa Perpètua de Mogoda i prové d'una destil·leria familiar fundada el 1870. Joan Soley Sala (1877-1964), àlies *Sila*, era fill de Bruno Soley Pons i de Coloma Sala Casamiquela. Joan es casa amb Maria Mas Riera, amb la qual té dos fills: Bruno i Maria Soley Mas, que contrau matrimoni amb Florenci Pujol Brugat. De la branca Pujol i Soley en prové el molt honorable president de la Generalitat Jordi Pujol.

El 1904 la societat Joan Soley i fill presenta la marca Anís del Cisne. L'etiqueta té forma de dodecaedre i hi destaca el dibuix d'un cigne en un riu. Anys més tard, el 1920, Josep Soley Gaju registra Anís del Llop. L'emblema és un octàgon amb el dibuix d'un llop caminant. Tot i que Josep mor el 1924, la marca consta activa fins al 1936.

Un dels factors clau que va fer créixer l'activitat dels Soley fou la publicitat que apareix en els mitjans de transport de l'època als anys deu i vint del segle passat. Curiosament, a més de l'anís, un dels productes que es va fer famós fou el conyac Soley. Ambdós productes sovint s'anuncien junts.

Hi ha un cartell de publicitat d'Anís i Conyac Soley imprès per la casa Ramis de Barcelona en què es veu una dona amb barret vestida de festa asseguda en una taula, la qual sosté en una mà una ampolla d'anís. Al fons hi ha un home assegut a la mateixa taula amb una ampolla de conyac. El fons groc i els detalls vermells ressalten el dibuix. Un segon cartell anònim s'utilitzava com a calendari de la marca Soley. S'hi veu una

¹⁶⁷ <<https://patrimonicultural.diba.cat/element/rosas>> [Consulta: 21 d'abril de 2023].

dona vestida de festa i un cambrer que li serveix una copa d'anísat. Al darrer cartell, molt més modern, s'hi veu una dona fumant en pijama a casa. És un cartell força vistós. Per la indumentària, probablement és dels anys quaranta.

A la part inferior del cartell anterior hi diu «fabricant: successor de J. Soley», ja que segurament la marca havia canviat de mans. D'aquests anys es conserva alguna etiqueta d'Anís Soley on hi diu «Vicente Morral». És probable que es tracti de Vicenç Morral Casamiquela.

SITGES

Ajuntament de Sitges

Davant els nombrosos casos de comerciants que aprofitaven el nom de la vila de Sitges per vendre els seus productes quan no n'eren originaris, l'Ajuntament registra el nom de marca Sitges per evitar que en facin ús els comerciants forans. Així l'any 1923 l'Ajuntament de Sitges l'inscriu per preservar els vins, most, vermouths, aiguardents i licors.

Arias, Joan

L'any 1924 Joan Arias declara la marca Moscatel, en què l'emblema és rectangular i es veu el cavaller Sant Jordi dalt d'un cavall i el drac, decorat amb fulles de parra i raïm. S'hi fa constar que és dolç legítim de collita pròpia de la vinya de Cardó. L'adreça és carrer Sant Gaudenci.

Associació Vitivinícola de Sitges

Com l'Ajuntament va fer l'any 1923, un any després, es crea l'associació de viticultors de Sitges, que posteriorment es convertirà en el Sindicat de Producció Agrícola de Sitges. Així l'any 1924 inscriu la marca Asociación Vitivinícola de Sitges, situada a la plaça Marquès de Mont-roig, 5 de Sitges. L'emblema és el dibuix de dues circumferències. A la part exterior hi ha el nom de l'associació i, a l'interior, el dibuix de l'església. Tot està decorat amb fulles de parra i raïm.

Ballester Sisteré, Josep

Josep Ballester Sisteré registra dues marques l'any 1924: Moscatel i Bodegas Terramar. En el primer emblema hi destaca el dibuix de santa Bàrbara, dues medalles amb la inscripció «any 1898», al seu costat la hisenda Santa Bàrbara i Sitges, i la signatura feta a mà: J. Ballester y Sisteré. Hi ha una segona etiqueta idèntica en el dibuix amb la diferència que en lloc de «moscatell» hi diu «Malvasia». Hi surt escrit el nom de la

casa litogràfica I.G. (Impremta Gràfica) Bobes de Barcelona, probablement feta per Arcadi de Bobes.

Hi ha un cartell dels anys vint en què s'anuncia Moscatell de Sitges de Josep Ballester. En el dibuix s'hi veuen des de l'interior d'una casa una ampolla i una copa del producte, una finestra i un carruatge, a més d'una dona serveix una copa als conductors, en un paisatge nevad. L'autor és anònim. En un tercer cartell, més modern, s'anuncia el mateix producte de moscatell de bodegues Terramar amb una ampolla en primer terme sobre un fons d'espiral fet amb quadres verds i negres.

També destaca el dibuix d'un arlequí vestit amb roba de quadres i el nom de J.M.B. Santamaria. A la part inferior es llegeix «litografia valenciana S. (Simeó) Durà». Les inicials J.M.B. corresponen al fill de Josep Ballester Sisteré, Josep Maria Ballester Santamaria, que continuarà la comercialització amb la marca bodega Terramar.

Bartés Botas, Francesc

El sitgetà Francesc Bartés Botas (1861-1938) es casa amb Eulàlia Marsal Planas, amb la qual tindrà diversos fills: Joan, Josep Maria i Francesc Bartés Marsal (1893-1954). Aquest darrer va emigrar a les colònies espanyoles del Carib a fer fortuna. Establert a Guantánamo i l'Havana, presidirà diversos bancs. A la seva tornada a Sitges, l'any 1931, encarrega una residència a l'arquitecte Josep M. Martino Arroyo d'estil noucentista.¹⁶⁸

L'any 1921 Francesc Bartés Botas registra el vi moscatell Cepa Dorada. L'etiqueta destaca pel dibuix d'un raïm amb fulles, un marc daurat com el nom de la marca i el text «moscatel legítimo de Sitges».

Carbonell Batlle, Bartomeu

Bartomeu Carbonell Batlle (1843-1929) era natural de Sitges i es casà amb Maria del Vinyet Gener, amb la qual tindria dos fills: Josep (1897-1979) i Bonaventura. El 1904 Bartomeu Carbonell disposava d'una fàbrica de vins al carrer de la Parellada de Sitges amb dipòsits de fermentació de 20.000 litres, des d'on distribuïa tota mena de vins (Borrell, 2019: 153).

A l'Exposició Internacional de vins de Bordeus (1882) Bartomeu Carbonell va obtenir medalla de bronze. El 1893 Josep Carbonell, fill d'en Bartomeu?, amb adreça al carrer Sant Pau, 7 de Sitges participa en l'Exposició Internacional de Chicago (1893) amb vins generosos. El 1901 va presentar una marca de vermut: Bolumí, i cinc anys després ja comercialitzava la nova marca amb el nom de Greco, fet a base de moscatell (Miret, 2021: 24).

¹⁶⁸ <<https://patrimonicultural.diba.cat/element/casa-francesc-bartes>> [Consulta: 23 d'abril de 2023].

L'any 1919 comercialitza al Ripollès productes com Vermouth del Greco (fabricat amb productes italians), malvasia de Sitges (collita pròpia), vi de taula Las Forcas i moscatell. A la publicitat s'indica que exporta a l'estranger, a Europa i ultramar.¹⁶⁹

Malgrat que fa anys que produeix i ven vins i licors de tota mena, no és fins als anys vint que comença a registrar els seus productes. L'any 1921 inscriu les marques Moscatel de Sitges, a l'etiqueta del qual consta l'escut de la vila, i dues marques de Maricel, en una de les quals es veu l'edifici Maricel, que dona nom a la marca, l'escut de Sitges i un segon escut amb les inscripcions «Bodegas Subur». L'any següent registra una marca sense denominació. El 1925 presenta la marca Moscatel de Sitges Alfonso XIII, i a l'etiqueta s'hi veu dibuixat Alfons XIII vestit amb uniforme de gala; un any després, una marca sense denominació, l'anagrama de la qual consisteix en dos dibuixos en què es veu una vista de l'església i una altra d'un castell, decorat amb fulles de parra i raïms.

El 1927 registra les marques Almogàver, sense decoració, i Moscatel Cristóbal Colon, en què a l'etiqueta es representa l'arribada d'un vaixell amb Colom, en aquest cas a la platja de Sitges, amb el mar i l'església de fons. Bartomeu Carbonell al llarg de la seva vida va fer diversos viatges a l'illa de Cuba, on va introduir gèneres nord-americans de teixits, per tornar finalment a Sitges, on morí el 1929.

Cardó, fills de L.

L'any 1925 els fills de L. Cardó inscriuen la marca Moscatel Superior. No hi ha informació sobre els Cardó sitgetans. En l'anuari Riera, des de 1899 en endavant, apareix com un dels principals colliters de vins de Sitges Melcior Cardó, i poc després com a propietària, la vídua de L. Cardó. L'any 1862 l'india comerciant establert a Cuba Llorenç Cardó Mirabent fa construir un immoble al carrer Jesús, d'estil neoclàssic. És probable que «L. Cardó», que apareix a l'etiqueta de vi moscatell, correspongui a Llorenç Cardó.

Catasús Catasús, Antoni

Antoni Catasús Catasús (1857-1953) fou un viticultor i polític sitgetà que estava casat amb Antònia Catasús Mestre. El matrimoni va tenir dos fills: Trinitat Catasús i Josep Manuel Catasús. La casa es fundà l'any 1884 i tenia la seu o celler de vins al carrer Sant Bartomeu, 17 de Sitges.

L'any 1914 inscriu Carioca per diferenciar vins i licors. A l'etiqueta hi ha dibuixat un globus terraquí i diverses medalles de les participacions en diverses exposicions internacionals. Antoni Catasús participa en l'Exposició Internacional de Barcelona

¹⁶⁹ *El Ripollès*, núm. 111, 28 de juny de 1919, p. 6.

(1888), on obté medalla de plata. Posteriorment participa en les exposicions universals de Bordeus (1889), París (1890) i Londres (1891), on rep medalles d'or en totes.

Anys després, el 1924, registra dues marques. Una no té denominació, i té un dibuix amb un emblema amb una A i un sol, i al fons es veu el mar i el poble Sitges. La segona marca és el model d'envàs del vi, en què hi ha gravats uns hexàgons junts, la part del cos és llisa per deixar espai per a l'etiqueta i el coll porta uns detalls ornamentals.

Hi ha publicitat d'Antoni Catasús, en què consta que és colliter i exporta a Amèrica vins moscatells de Sitges de la marca Vidua de G. C. Bou. També comercialitzava vermut a partir de moscatell amb el nom de Vermouth Torino. Hi figuren les quatre barres, fulles de parra i raïms i una il·lustració de la platja de Sant Sebastià.

Fernàndez Aroca, Francesc

Francesc Fernàndez inscriu l'any 1935 un parell de marques: Vino Espumoso Subur, en què a l'etiqueta figura un pergamí desplegat en què es veu una masia voltada de vinyes, i vins Mas Cuadrell, sense cap dibuix. Un any després registra la marca de vi escumós Du Barry, amb el nom escrit en lletra gòtica. Posteriorment aquesta darrera marca s'imprimeix decorada amb un escut de tres vinyetes: el mas Cuadrell, un cep i una bandera amb quatre franges verticals vermelles. Aquest darrer nom és el de la comtessa Du Barry, la darrera amant oficial de Lluís XV.

Ferrer Robert, Antoni

La publicitat dels anys vint recull que el celler Ferrer Robert es funda l'any 1870. A principis del segle xx la seu era al carrer Sant Pere, 24. Antoni Ferrer Robert es casa amb Manuela Robert Soler, amb la qual tindrà un fill que portarà el mateix nom que el pare. Aquest últim el 1917 ja era mort.

Algunes de les marques inscrites per Antoni Ferrer fill són clarament pensades per a mercats americans, algunes amb el seu nom i d'altres per a comerciants diversos com Salvador Milà o Manuel Rosell. L'any 1922 registra tres marques amb la denominació Moscatel Superior Legítimo Antoni Ferrer, amb la diferència que modifica el dibuix de l'orla: en un hi ha un indi americà, en un altre una caravel·la i a l'últim es veu l'emblema d'un edifici amb tres torres, que representa l'escut de Sitges. El nom està dibuixat en lletra gòtica, i l'orla, amb fulles de vinya i raïms.

Un any després, el 1923 registra Moscatel Salvador Milà, que consisteix en un dibuix rectangular. A dins hi ha un medalló amb la figura d'una dona amb vestit d'època, decorat amb raïms. També inscriu Moscatel Superior Legítimo Conquistador, amb

el mateix emblema que les marques anteriors, amb la diferència que canvia el dibuix central per un individu amb casc.

El 1924 declara un model d'ampolla amb cos cilíndric que presenta una zona estriada i deixa la part central per a l'etiqueta. També registra la marca de vins Ferrer i el 1925 Moscatel Legítimo Libertador. Segueix la línia d'altres etiquetes inscrites; en tot cas inclou el nom de Manuel Rosell i el dibuix de Simón Bolívar. Aquesta etiqueta està clarament pensada per a mercats americans.

D'altra banda, Manuela Robert Soler, muller del difunt Antoni Ferrer, registra diverses marques, la primera l'any 1918: Moscatel El Globo. Té un dibuix de la població de Sitges, sobrevolada per un globus aerostàtic. El 1922 inscriu Viuda de Robert i també un envàs de vidre destinat al moscatell.

El 1923 Manuela Robert registra Moscatel Viuda de Robert, l'etiqueta del qual està decorada amb estels, l'escut de Sitges i un elm; també, Moscatel Superior Manuela Robert, Viuda de Ferrer. El 1924, Bodegas Viuda de Robert, Manuela Robert, viuda de Ferrer, Moscatel Globo. Un any després, el 1925, Moscatel Robert, l'emblema del qual és un raïm i la població de Sitges. Finalment, el 1926, Moscatel Dulce Legítimo, amb el dibuix del globus terraquí com a decoració.

Ferret Llopis, Antoni

Antoni Ferret Llopis era natural de Sitges, fill de Francesc Ferret i de Teresa Llopis. L'any 1868 resideix a Lares (Puerto Rico) (Cifre, 1975: 176). El 1893 inscriu rom Kingston Rum. L'etiqueta és de forma quadrada, al centre de la qual hi ha el dibuix d'un noi jove amb canyes de sucre; a la part inferior hi diu «Jamaica». Per tant, es tracta d'un producte forà.

Curiosament comercialitza vins dolços, com el moscatell i la malvasia de Sitges, però no registra cap marca. Obté una medalla d'or a l'Exposició Universal de París de 1889 i una de plata en l'Exposició Universal de Barcelona de 1888. També a l'Exposició Internacional de Chicago (1893). L'adreça és carrer Bailèn, 45.

Font Falp, Santiago

Santiago Font Falp (1851-1930) era fill de Jaume Font Carbonell i d'Isabel Falp Llopis. Es casà amb Eugènia Robert Carbonell (filla de Mariano Robert). L'any 1906 inscriu Vino Moscatel Dulce Legítimo, que consta activa fins al 1983. A l'emblema ovalat hi ha el dibuix de l'escut de Sitges amb una corona, flanquejat per dos lleons i diverses medalles de París i Barcelona. A la part inferior hi diu «propietat d'Eugènia, filla de Mariano Robert».

Giralt Clarà, Joan

Joan Giralt Clarà era un tinent coronel retirat que vivia en una casa del carrer Parellades. L'any 1907 inscriu Moscatel Superior Viuda de Giralt. L'emblema destaca per un marc de forma ovalada de color vermell. A la part central hi ha una parra de vinya amb raïms.

Llopart Ferret, Rafael

Rafael Llopart Ferret (1847-1927) era fill de Bartomeu Llopart Condis i de Teresa Ferret Soler. Va emigrar de jove a Cuba i formà part de la casa comercial Brauet i Cia. Participà com a tinent coronel en la guerra dels Deu Anys i va ser alcalde de Guantánamo. La publicitat de la marca Llopart dels anys vint indica que la casa Llopart de Sitges fou fundada l'any 1890.

L'any 1893 Rafael Llopart fa construir un celler per emmagatzemar vi al mestre d'obres Jaume Sunyer. Estava casat amb Maria Vidaud Caignet, amb la qual va tenir tres fills: Rafael, Adolf i Maria. Va participar en diversos negocis, alguns relacionats amb el sector tèxtil i va mantenir negocis a l'illa de Cuba. A Sitges compra el mas d'en Puig, propietat de l'hisendat Josep Bonaventura Puig de Galup, i altres immobles. Entra en el negoci vitivinícola, gràcies a les extenses propietats que va adquirir, sobretot a Aiguadolç, on cultivà la varietat moscatell. L'any 1902 presidí la comissió de colliters de Sitges. Abans de morir va registrar dues marques.

L'any 1923 inscriu una marca sense denominació destinada al vi moscatell. L'emblema és una ampolla allargada amb un gravat amb el nom del propietari. Aquest mateix any registra Moscatel Rafael Llopart; a l'emblema consta que és proveïdor de la casa reial i que la societat V. Mercadé y Cia. (S. en C.) són receptors exclusius de l'illa de Cuba.

Mirabent Mitjà, Feliu

Feliu Mirabent Mitjà inscriu el 1914 Moscatel Mirabent, marca activa fins al 1986. L'etiqueta destaca pel dibuix d'una copa. El 1915 registra vins i licors Myrben, sense cap distintiu. En una etiqueta conservada al Museu de la Malvasia de Sitges consta que Feliu Mirabent comercialitzava Malvasia Superior, decorada amb les medalles aconseguides a les exposicions de Barcelona (1888) i Bordeus (1890), on obtingué medalles de plata. També se sap que participà en les exposicions internacionals de París (1889) i Chicago (1893) i que a més exportà la seva producció a altres països. Tenia la seu al carrer Bonaire, 12 de Sitges.

Miró, Hortènsia de

Hortènsia de Miró és la successora del seu pare, Joaquim de Miró Argenter (1849-1914), el qual era propietari rural i produïa moscatell i malvasia, amb casa al carrer Parellades, 18. Va destacar com a pintor. Estava casat amb Rosa Rosés Carbonell, amb la qual va tenir dos fills, Galileu i Hortènsia.¹⁷⁰ Ella registra el 1930 una marca de vins generosos sense denominació. L'etiqueta és un escut dividit en quatre seccions i decorat amb un elm.

Montané Fals, Pere

Pere Montané Fals (1867-1954) es casa amb Concepció Vilanova Llopis, amb la qual té cinc fills. Fa fortuna en instal·lar-se a l'illa de Cuba com a societat Pere Montané i Cia. La seva esposa mor l'any 1906, sis anys després, i el 1912 es torna a casar amb una neboda de la dona. El 1907 Pere fa construir l'edifici Vil·la Concha a l'arquitecte Josep Graner Prat, d'estil modernista.

La primera marca és inscrita el 1912 i renovada el 1921 amb la denominació de Moscatel de Sitges. Es tracta del dibuix d'un envàs de vidre o cristall amb etiqueta inclosa. L'any 1915 registra moscatell Vil·la Concha, l'etiqueta del qual és a color amb un fons blau cel i una cinta vermella amb el nom de la marca. També hi ha l'escut de Sitges decorat amb fulles de parra i raïms.

L'any 1921 inscriu Moscatel de Sitges Superior, amb un emblema idèntic que el de Villa Concha. Quatre anys després, el 1925, declara Moscatel Clot, amb una etiqueta rectangular amb el dibuix d'un escut amb quatre barres i les lletres en cursiva fina. Hi ha publicitat de moscatell Montané en què es veu una parella de joves amb el lema «mas sabroso que un beso».

Riera, celler

El sitgetà Miquel Riera Matas tenia tres germans mariners. Hi ha una carta d'embarcament del 1816 que ens indica que Joan Riera, veí de Sitges, mestre del bergantí *Nostra Senyora del Vinyet*, fa un viatge a l'illa de Cuba. Al vaixell hi porta 24 pipes sense marca de 4 cargues de vi negre.

La publicitat dels anys vint ens informa que la casa Riera es funda el 1838. Posteriorment apareix Miquel Riera Matas, que es casa amb Maria de Vinyet Vidal i Martí, amb la qual té tretze fills, alguns d'ells morts durant la infància. L'hereu és Miquel Riera Vidal, casat amb Rosa Almirall Comte, amb qui té un fill de nom Miquel.

¹⁷⁰ <<https://www.sitges.cat/lamemoriadelescasses/miroargenter.html>> [Consulta: 25 d'abril de 2023].

A Sitges disposava de tres cellers repartits entre els carrers Sant Sebastià, Sant Damià i Santiago Rusiñol. Miquel Riera Matas importava vi moscatell a l'Havana, Pinar del Río, Matances i Santa Clara mitjançant la societat Camps, Anton i Cia. (Rodríguez, 2011: 314).

Miquel Riera té una clara projecció exterior des del moment que és present en moltes exposicions internacionals. Així, hi participa i obté medalles d'or, de perfecció i de progrés i diplomes en les exposicions de Madrid (1877), Universal de París (1878), Matances (1881), la regional de Vilanova i la Geltrú (1882), Amsterdam (1883), Barcelona (1888), París (1889), Londres (1889), Chicago (1893), Buenos Aires (1910) i Panamá (1915), i també és proveïdor de la casa reial.

El 1913 inscriu dues marques correlatives. La primera és un envàs de vidre o cristall amb unes línies dentades amb la inscripció gravada del seu nom i la població. La segona és rectangular amb el dibuix de cara i l'anvers de les medalles de les exposicions internacionals en què participa. El nom del propietari està decorat amb una parra amb fulles i raïms. Va encarregar un cartell publicitari dels vins moscatell i malvasia a la casa Bobes.

Any més tard, el 1922, Miquel Riera Almirall, fill de Miquel Riera Vidal, registra Moscatel de Sitges i el 1924 Bodegas de Miguel Riera. La primera està decorada amb un escut i fulles de parra amb raïms. La segona no porta cap distintiu. Hi consta com a adreça carrer Major, 11.

Robert Mestre, germans

El besavi de Manuel Robert Mestre, Magí Robert, tenia vinya i conreava malvasia en el primer terç del segle XIX. Malvasia Robert com a marca comença l'any 1870 quan Josep Robert Aldrofeu n'inicia la venda a Amèrica Central i del Sud (sobretot a Cuba i Brasil), producte embotellat.¹⁷¹

Manuel i Josep Robert Mestre eren germans i fills de Manuel Robert Aldrofeu (1837-1903) i de Concepció Mestre Robert. Manuel es casa amb Rosa Martí Rigol, amb la qual tindrà dues filles: Trinitat i Maria Rosa. Josep Robert Mestre contrau matrimoni amb Roser Gorgas Ferrer.

Manuel devia ser el germà gran, perquè el 1915 inscriu Vins Manuel Robert. L'etiqueta té una peculiaritat: utilitza una imatge fotogràfica de la masia del Racó. A l'emblema hi diu «blanc daurat i Sant Pere de Ribes». Aquesta casa pertanyia a la família Mestre des del segle XVIII, i a mitjans del segle XIX n'era propietari Ramon Mestre Olivella. Finalment l'heretà Manuel Robert Mestre.

El 1925 Josep Robert Mestre, germà de Manuel, inscriu Vins Josep Robert Mestre. L'emblema és el dibuix d'una ampolla de vidre amb el nom de la marca i el nom

¹⁷¹ *Dionysos*, núm. 53, juliol de 1957, p. 11.

de Sitges gravats amb decoracions en espiral. Quatre anys més tard, el 1929, registra Bodegas J. Robert, amb seu al carrer Bonaire, 23 de Sitges. L'etiqueta és circular amb el dibuix de la cara d'un jove, una copa i dos raïms. Tenia la masia de Cal Milà.

Robert Raventós, Salvador

Salvador Robert Raventós (1870-1934) era conegut popularment com el Tirano. Era barber de professió i a Sitges s'havia especialitzat en el conreu de garrofers. És premiat el 1907 per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre amb medalla d'or per la seva dedicació a plantar aquest producte i el 1910 per la Diputació de Barcelona.¹⁷²

El 1911 Salvador Robert inscriu dues marques: Vino Moscatel Dulce Legítimo, amb etiqueta ovalada amb el dibuix d'un escut i medalles diverses, en què fa constar el nom de «Cataluña» i «Sitges», i Vino Moscatel. Un any després registra Malvasia Añejo, l'etiqueta de la qual és quadrada amb alguns detalls, com la silueta de l'escut de Sitges i el dibuix de diverses medalles, i s'hi fan constar els cinc primers mèrits en certàmens de caràcter agrícola.

Robert Vidal, Daniel

Daniel tenia tres germans més: Antoni, Dolors i Maria Robert Vidal. El 1906 es casa amb Maria Rovira Almirall i en una esquila a la premsa consta que mor el 1952.

Només hi ha constància que l'any 1925 inscriu dues marques correlatives per a vi, most i vinagres. La primera correspon a un envàs de vidre destinat a vi dolç amb el nom gravat a la part central, i la segona porta el nom de Daniel Robert. Posteriorment hi ha alguna etiqueta de malvasia extra a nom seu, cosa que demostra que també va comercialitzar aquest producte típic de la zona. L'adreça era carrer Claris, 72 de Sitges.

Rosell, Manuel

Manuel Rosell registra el 1924 la marca Moscatel Dulce Legítimo Manuel Rosell. L'etiqueta és rectangular amb un marc simple i el dibuix d'una parella de veremadors en un extrem.

Sariol Coll, Josep

Josep Sariol Coll es mostra actiu, ja que participa en diverses exposicions: a l'Exposició Vinícola de Madrid (1877) presenta vi moscatell de 1873 i vi generós de 1874, amb el resultat de medalla a la perfecció i menció honorífica;¹⁷³ li és atorgada una medalla

¹⁷² Baluart de Sitges, núm. 326, 2 de novembre de 1907, p. 1; El Baix Penedès, núm. 246, 17 de desembre de 1910, p. 3.

¹⁷³ Gaceta de Madrid, núm. 228, 16 d'agost de 1877, p. 480.

de plata a l'Exposició Universal de París (1878), una medalla de plata a l'Exposició de Matances (1881), una medalla al progrés de bronze a l'Exposició de Vilanova i la Geltrú (1882) i una medalla d'or a l'Exposició Internacional de Niça (1883-1884); també participa en l'Exposició Universal d'Anvers (1885), Colúmbia (1893) i Brussel·les (1891).

És clar que, des del principi, Josep Sariol Coll va tenir una clara visió exportadora dels seus vins i els feu arribar arreu on hi havia certàmens. També sobta que només acabés registrant dues marques (1895-1897). L'emblema representa un escut amb una corona i al centre hi ha les inicials del seu nom: J.S.C. De totes maneres, tenia etiquetes molt vistoses per fer difusió del seu moscatell en què hi són representades la gran quantitat de medalles aconseguides. A més, també comercialitzava Moscatell Xiclot i Vermut Torino.

L'any 1924 Teresa Soler de Arias inscriu la marca Moscatel amb la signatura de J. Sariol i Coll. L'emblema és el mateix que comercialitzava anys abans Josep Sariol. És possible que fos la seva dona.

TERRASSA

Anglada Duran, Joan

L'any 1926 Joan Anglada Duran registra el vi escumós Mont-Sarment. Dos anys després, Mont Sarment, per diferenciar vins en general. La seu era al carrer Ramon Borrell, núm. 41.

Armengol Jover, Agustí

Maria Casajoana i Marcet, vídua, i el seu fill, Bartomeu Palet Casajoana, agreujats per la crisi de la fil·loxera i diversos embargaments, l'any 1893 venen a favor de Pere Armengol Padrós, fabricant tèxtil de Terrassa, la finca de Can Turu de Viladecavalls per 32.500 pessetes. Pere estava casat amb Dolors Jover Barba, i fruit del matrimoni van tenir un fill, Agustí Armengol i Jover. L'any 1916 Pere mor i deixa la seva dona Dolors com a usufructuària i hereva universal de la propietat de Can Turu (Canyameres i altres, 2000: 58-59).

Agustí Armengol viu un procés continuat de recuperació de la finca, de les terres dels parcers, que ara se cediran per temps limitat. L'any 1928 constitueix a Barcelona la Societat Anònima Armengol, dedicada a l'explotació de vins i olis Armengol. La societat fou dissolta l'any 1947, després d'anys d'estar inoperativa a causa dels estralls de la Guerra Civil (Canyameres i altres, 2000: 61).

L'any 1927 Agustí Armengol registra dues marques de vins: Vinos Armengol i Bodegas Hispanas. Un any més tard, el 1928, la Societat Anònima Armengol inscriu una

altra marca, Vins Castell Nou. L'etiqueta és rectangular amb el nom de la marca en lletra cursiva fina i el dibuix d'una masia. L'adreça era carrer Fontvella, núm. 59 de Terrassa.

TIANA

La Unión Agrícola, S.A.

Alfons Daumas de Foxà, novici francès de la cartoixa de Montalegre, fill d'una família barcelonina, entra en contacte amb el pare prior de la cartoixa de Tiana. Alfons era advocat i assessor jurídic del consolat de França a Barcelona i de la Cambra de Comerç. Aquest últim rep l'encàrrec del pare Roc Mallet de crear una societat anònima continuadora de la fabricació dels licors de la Grande Chartreuse.

Així, l'any 1901 es constitueix la societat La Unión Agrícola, S.A. per a l'exploració de finques rústiques: la cartoixa d'Aula Dei (Saragossa), la Casa Ballester (Tiana) i un edifici de solars Tarragona, que més endavant es convertirà en la fàbrica de licors. L'any 1903 el capital de la societat era de 475.000 pessetes. Entre els vocals i directius del consell de direcció sempre hi havia membres de la noblesa catalana, com els marquesos de Dou (Sola; Manuel 2021, 153-155).

En el període 1910-1913 els beneficis de la societat anònima arriben a les 300.000 pessetes anuals, però l'esclat de la Primera Guerra Mundial farà trontollar aquests ingressos. Es tornen a recuperar l'any 1933, quan se superen les 657.600 pessetes. Econòmicament es van donar alts i baixos i es van assolir uns beneficis de més d'un milió de pessetes a finals dels anys cinquanta del segle passat, fins a tenir pèrdues similars o superiors anys després. Tot això provocà l'ampliació de capital, que arribà als cinc milions de pessetes.

També els anys quaranta van topar amb les dificultats d'aconseguir el sucre necessari per elaborar el Chartreuse, producte controlat i racionat per l'Estat. L'any 1960, amb la mort dos anys abans d'Alfons Daumas, els edificis i la finca de la cartoixa són inscrits a favor de la comunitat de Montalegre, de manera que perd la titularitat La Unión Agrícola. La nova societat es dirà Chartreuse SAE (Sola; Manuel, 2021: 163-167).

La Unión Agrícola, S.A. entre els anys 1904 i 1913 inscriu una sèrie de marques en el registre de la propietat. Elixir Végétal Pères Chartreux, el primer emblema, és el dibuix de l'ampolla de licor i destaca pels seus tons verdosos, de cos ample; el segon emblema descriu el nom de la marca amb un rombe de color verd i groc i indica que està fabricat a Tarragona i el fons és un mosaic verdós.

També registra dos emblemes amb la denominació CAR, amb lletres entrelaçades i decorades amb circumferències. Liqueur Pères Chartreux és una ampolla amb

etiqueta inclosa i el detall del tap on va l'emblema de la comunitat. L'envàs és allargat i llis, semblant a una ampolla de vi.

Novament la marca CAR és decorada amb un rombe. La següent és un model d'envàs tancat hermèticament que també porta el distintiu Elixir Végétal Pères Char treux. Un any després, el 1905, s'inscriu la marca Tarraconense, La Tarragonesa i, anys després, el 1913, Une Tarragone, sense distintiu.

Suñol Fonollà, Antoni

El celler Parxet neix el 1920 quan la família Suñol llança al mercat les primeres ampolles de cava elaborades al mas Parxet de Tiana (Maresme). Va ser pioner en l'elaboració de vins escumosos amb la varietat típica de la zona d'Alella, la pansa blanca.

A les acaballes de la Guerra Civil Espanyola Antoni Suñol Fonollà inscriu dues marques correlatives amb la denominació Parxet, per distingir vins, cerveses, vinagres i vins escumosos. La primera consta d'etiqueta i collarí d'estil dels escumosos, amb un escut central en què hi ha un raïm.

L'any 2006 passa a formar part del grup Gleva Cellers i actualment pertany al grup Raventós Codorniu, amb una producció de més d'un milió d'ampolles de cava anuals provinents de seixanta hectàrees de vinya.

TORDERA

Adroher i Ametller

L'any 1905 Esteve Adroher i Dorca inscriu la marca de vins Adroher y Ametller. L'etiqueta és rectangular i consisteix en el dibuix d'un ocell al davant d'un raïm i el nom de la marca en diagonal amb lletra cursiva fina. S'indica que la marca pot aplicar-se als envàsos de vins i és variable en mida i colors. La litografia és de la impremta Cairell.

La marca esmentada correspon als cognoms del matrimoni d'Esteve Adroher i Assumpció Ametller. Sembla que el primer xampany de les caves es va produir l'any 1906 sota el nom de Tordera, però no va tenir gaire acceptació. De fet, l'any 1904 Esteve Adroher s'havia associat amb el torderenc Pere Ros per produir cava, però l'empresa no va reeixir, perquè al cap de poc més d'un any es va dissoldre. Ros continuà la seva activitat pel seu compte.

Per fer augmentar les vendes, Esteve Adroher adquireix els drets de la marca francesa Douc de Boutry, alhora que contracta com a director tècnic de la fàbrica el francès Arthur Lebocq, mestre cavista. Reproduir el xampany francès no és una tasca fàcil i necessita una forta inversió de mitjans, com la compra de raïm, vinyes, treballadors i publicitat.

Quan el negoci arrenca, l'any 1909 Esteve Adroher emmalalteix i entra en una depressió que desemboca en la seva mort el 1912, havent-se tirat a les vies del tren. La seva dona agafa les regnes del negoci i es casa el 1916 amb Santiago Rodríguez. L'empresa passa a dir-se Fàbrica de Champagne Rodríguez y Ametller. L'any 1923 aconsegueixen nous inversors per tirar endavant el nou projecte, però un any després els nous socis es retiren. Assumpció es divorcia el 1928 i les instal·lacions de les caves són embargades el 1932. Ella se'n va a viure a una caseta del costat fins a la seva mort, l'any 1962.¹⁷⁴

Pont Ros

La societat Ros i Cia. estava integrada per Marià Pont Villalonga i Pere Ros Caimiel i es va fundar l'any 1901. El 1903 inscriuen la marca Vinos Espumosos Pont-Ros. L'emblema és rectangular i hi ha el dibuix d'una garlanda d'una parra amb raïms amb un ocell a dins. Marià Pont mor al voltant del 1904, però la marca consta activa fins al 1939.

Mentrestant, Pere Ros el 1903 s'associa amb Esteve Adroher Dorca per fundar una societat per produir vi escumós, que va durar poc més d'un any. En els anys vint del segle xx Ros crea una nova societat amb el pinedenc Joan Llorens, sota el nom de Llorens-Ros, activa fins al 1942.

VALLGORGUINA

Pujol Lloveras, Joan

Joan Pujol Lloveras, que estava casat amb Francisca Baixes Robert, inscriu dues marques l'any 1920 amb el mateix nom, Mont-Negre, i la mateixa numeració: una per distingir vins i l'altra específicament per a vins escumosos. A l'emblema rectangular hi diu «producció nacional», amb el dibuix d'un raïm, i a la part inferior, «caves Palomer».

VIC

Riubrogent, celler

La casa Riubrogent es funda l'any 1864. A l'Almanac de Vic de l'any 1900 hi apareix una il·lustració molt semblant a la de l'etiqueta presentada al registre de marques en la qual s'esmenta que la fàbrica destil·la aiguardents, anisats de tota mena i licors, i té com a producte estrella l'Anís La Africana.

¹⁷⁴ Catàleg del patrimoni històric i arquitectònic de Tordera (2004). Tordera: Ajuntament de Tordera, p. 156.

En anuari Riera de 1898 apareixen a Vic cinc fàbriques d'aiguardent, dues de les quals van a nom de Lluçia Riubrogent, del carrer Manlleu, 26, i la segona, a nom de la vídua de Riubrogent, al carrer Davallades.¹⁷⁵

L'any 1899 Lluçia Riubrogent Gravalosa té una fàbrica d'aiguardent amb una caldera 600 litres de capacitat, amb adreça al carrer Manlleu, 16. En el cens de matrícules de Vic de 1910 consta com a venedor de vins estrangers i aiguardents. Deu anys més tard, el 1920, la titular n'és la vídua. El 1925 consta com a titular del negoci familiar el seu fill Lluçia Riubrogent Bosch. La seva germana Clotilde tenia una taverna al carrer Montserrat, 26, on segurament donava sortida als productes.¹⁷⁶

Anís La Africana és el nom d'un anisat que Lluçia Riubrogent Gravalosa envia al registre a finals de l'any 1895. La marca, però, és denegada, segurament per la semblança del nom amb alguna altra de registrada. L'etiqueta és vertical i està decorada amb detalls de tota mena. A la part central hi ha una parella: un home amb calça curta i una dona seminua amb una corona amb plomes, agafats de la mà. També hi diu que exporta a províncies i ultramar.

Malgrat que la marca La Africana no es va registrar, els Riubrogent van continuar comercialitzant-la. Anys més tard, el 1930, Lluçia Riubrogent Bosch inscriu novament la mateixa marca d'anisats La Africana, amb el mateix dibuix, que aquest cop sí que es registra. Posteriorment als anys quaranta va tornar a apuntar alguna marca d'anisats i de conyac.

Sanglés Molist, Carles

Carles Sanglés Molist el 1921 inscriu Vinos Montserrat, per distingir vins, aiguardents i licors. Estava al carrer Nou, 76-78. També comercialitza lleixiu de la marca El Gato¹⁷⁷ i La Pastora.¹⁷⁸

Tordel-Spar, Josep

El 1897 la societat Josep Tordel-Spar y Hermano registra Anís del Pescador. L'etiqueta és de forma octagonal, i a dins d'un medalló hi ha el dibuix d'un pescador amb una xarxa i una canya de pescar al port, en què es veu algun vaixell al fons. Al costat hi ha un cistell amb ampolles de l'anisat. És curiós que en una població de l'interior s'utilitzés aquest emblema publicitari.

¹⁷⁵ Anuari Riera (1898), p. 703.

¹⁷⁶ Contribució Industrial (1899-1925). Matrícules. Arxiu Històric Municipal de Vic.

¹⁷⁷ *Gazeta de Vic*, núm. 2677, 30 d'agost de 1923, p. 4.

¹⁷⁸ *Diari de Vich*, núm. 88, 19 d'agost de 1930, p. 4.

Dos anys després, l'any 1899, al carrer Manlleu, 15 de Vic (a l'altra banda del carrer on estaven els Riubrogent) hi consta una fàbrica d'aiguardent a nom de Marià Tordel-Spar, amb una caldera de 600 litres.¹⁷⁹

Vergés Muns, Francesc

El 1881 el vigatà Francesc Vergés Muns inscriu la marca Anís El Cazador. L'emblema és rectangular i pintat a color. En el centre hi ha el dibuix d'un caçador amb una escopeta acompanyat d'un gos que porta una au a la boca. L'entorn té vegetació i hi ha un cel blau amb núvols. L'etiqueta és feta per la casa barcelonina Pigrau.

Un plànol industrial i comercial de la ciutat de Vic conservat a l'Institut Cartogràfic de Catalunya del 1881 fa publicitat d'Anís El Cazador.¹⁸⁰ L'any següent consta que era proveïdor de la casa reial.¹⁸¹ A l'Exposició Regional de Saragossa (1885-86) obté una medalla per l'Anís del Cazador.

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Albertí Sbert, Enoch

Els Albertí eren comerciants de vi, elaboradors de vins escumosos, productors de vinagres i fabricants de pastilles de sofre per protegir el vi de l'oxidació. Gabriel Albertí Torrandell (1878-1931) va impulsar diverses activitats productives i comercials centrades en el vi i l'alcohol. Arribà a produir més d'una vintena de vins, licors i alcohols vínics, com el brandi, anís la Catalana, licor Peppermint i Curaçao, i les cremes de cacau, plàtan, cafè o pinya (Borrell, 2019: 93).

Gabriel Albertí Torrandell consta en el registre de la contribució industrial de l'any 1922 amb un local situat al carrer d'Igualada. Sis anys després figura domiciliat al carrer General Zurbano, 2. L'any 1933 apareix inscrit el seu fill Enoch Alberti Sbert al mateix carrer, però al núm. 33, on tenia més lloc.

Enoch Alberti Sbert (1902-1981) el 1935 inscriu la marca Vinagre Mont d'Or. L'etiqueta és rectangular i hi ha dos dibuixos: muntanyes, una taula amb menjar i al seu voltant botes de vi i un home recol·lectant la verema. També hi ha dos segells amb les inicials E.A. Un any després, el 1938 registra la marca de licor Mont d'Or, l'emblema del qual és quadrat amb el dibuix d'un escut a la part central amb un raïm i un elm.

¹⁷⁹ Contribució Industrial (1899). Matricules. Arxiu Històric Municipal de Vic.

¹⁸⁰ <<https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/2428>> [Consulta: 8 d'abril de 2023].

¹⁸¹ *La Publicidad*, 6 de març de 1882, núm. 1471, p. 1.

Balaguer Mas, Isidre

Isidre Balaguer Mas consta l'any 1893 al carrer de la Font, 8 com a embocador de vi. Segons el Plano industrial y comercial de Vilafranca del Panadés (1889), tenia magatzems de vi al carrer d'Amàlia Soler, 11 i destinava els seus vins comuns a les colònies americanes.¹⁸²

L'any 1891 inscriu dues marques. La primera és rectangular, amb les inicials B.H.º (Balaguer Hermano), i hi ha el dibuix d'un sant amb un infant en braços i el nom de la població. El segon emblema és circular amb el dibuix d'un personatge assegut en una bota que serveix vi a uns quants joves.

Batlle Planas, Joan

El 1922 estava a la zona del Tívoli, on exercia de comerciant. Va ser un destacat planterista de ceps americans. Tres anys després, el 1925, registra Vinos Castell de la Roca. L'etiqueta és circular amb un dibuix al centre d'un paisatge de vinya amb una torre en primer terme.

Boada Rius, Joan

Joan Boada Rius inscriu l'any 1888 fins a tres marques: La Bandera Española, que consisteix en un cercle amb el dibuix d'una bandera espanyola pintada onejant a dins; una marca sense denominació per a vins, i vins Joan Boada, amb un emblema idèntic a la primera marca, que fou denegada (segurament pel nom patriòtic), amb la diferència que afegeix el nom del propietari i el dibuix d'un raïm.

Anys més tard, el 1907, registra vins Boada. Consisteix en una etiqueta amb lletres negres amb la inscripció «Diploma d'Honor Exposició Brussel·les 1890» i, a la part central, hi ha les lletres J.B. entrellaçades.

Boada, fills de

Pau Boada l'any 1838, amb l'ajuda d'un constructor francès, introdueix un aparell destil·lador amb capacitat de produir aiguardent de 38°. Sota el nom de la societat P. Boada i Cia. exposava vins comuns a Cuba.

La societat Hijos de Boada l'any 1883 estava al carrer de la Font, 24; el 1887, al carrer del Comerç, i el 1896, al carrer dels Banys, 27 de Vilafranca. Posteriorment, el successor de la societat fou el comerciant vilafranquí Melcior Boada Rovira, situat al carrer Amàlia Soler, 12 (Borrell, 2019: 46).

182 <<https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/1123>> [Consulta: 10 d'abril de 2023].

Melcior Boada inscriu fins a tres marques de vins: el 1899 Hijos de Boada i el 1903 la marca H.B. i Boada, amb el nom sense cap distintiu. Les dues primeres són de forma circular i idèntiques. Al centre es veu el dibuix de les inicials H.B. i el nom de Vilafranca del Penedès i Barcelona.

Bosch-Güell, SA, celler

L'antecedent d'aquesta societat és l'empresa Cortina i Companyia, documentada des de l'any 1891. El màxim responsable de la societat era Martí Cortina Regull. A Vilafranca del Penedès disposava d'un magatzem amb grans dipòsits de fusta que tenien una capacitat de 40.000 hl. Comercialitzava vins blancs, negres, rosats, misteles i priorats. La companyia exportava a Cuba, Amèrica del Sud i Mèxic. A principis del segle xx extreia un total de 100.000 hl de vi anuals i tenia com a gerent a Ròmul Bosch Alsina. Comercialitzava la marca Vino Priorato a Buenos Aires.

Una filla de la família Cortina, Antònia Cortina Mestre, es va casar amb Pelegrí Güell Grau. Amb la mort de Martí Cortina la societat va canviar de nom i es va dir Bosch Güell i Companyia i estava formada per Ròmul Bosch Alsina (1852-1923) i per Pelegrí Güell Grau. Ròmul Bosch, natural de Calella, va anar a Amèrica a fer fortuna, primer important productes catalans, treballant a l'Havana. Més tard, establert pel seu compte, comercialitzava vins, productes tèxtils i altres d'exportats, sobretot amb Cuba (Borrell, 2019: 49-52).

Més tard s'establí a Barcelona i creà una flota de velers que armava pel seu compte però va vendre l'empresa. Posteriorment, cap al 1911, va entrar a formar part de la societat de vapors transatlàntics Pinillos, Izquierdo i C.^a, amb els quals va obtenir grans beneficis. Així, importava de Brasil, Riu de la Plata o les Antilles productes com sucre, cafè, tabac, dogues de fusta per a les botes i cotó provinent d'Estats Units per a les fàbriques catalanes.

Ròmul Bosch també va gestionar fàbriques de filats i teixits de cotó a Roda i Sant Vicenç de Castellet, va fundar l'Esmalteria Espanyola i uns cellers grans a Vilafranca del Penedès. L'abast vinícola procedia de vinyes grans que tenia a Malgrat i a la comarca del Penedès.¹⁸³ Aquest eminent i polifacètic empresari català, membre la burgesia barcelonina, es casà amb Maria dels Àngels Catarineu.

La segona generació, representada per Ròmul Bosch Catarineu (1894-1936), va continuar gestionant l'activitat comercial impulsant la indústria del vi embotellat i comprant vi als pagesos de la zona. El celler tenia el número d'embotellador 170, un dels més antics de Catalunya. Va construir-ne un de nou als afores de Vilafranca del Penedès amb una capacitat anual de dos milions i mig de litres. Participà en aquesta etapa Ròmul Bosch Rius, net del fundador. Aquest últim, als anys cinquanta es va

¹⁸³ *Cuba en Europa*, núm. 65-66, desembre de 1912 p. 27.

quedar amb les participacions de la família Güell i va passar a ser l'únic soci de la companyia. La darrera etapa va ser gestionada per quatre germans de la família i l'activitat es va tancar l'any 1986 (Borrell, 2019: 49-52).

Pel que fa a les marques comercials, cal destacar la gran quantitat que se'n van registrar, fins a una trentena, que va presentar Ròmul Bosch Alsina entre el 1891 i l'any 1914. Cal remarcar dues marques de Vino Selecto de Calella (1891). A la primera hi ha el dibuix d'un vaixell navegant pel mar, la medalla d'or de l'Exposició Universal de Barcelona de 1888 i s'indica que es vi negre destinat al mercat de Cuba. La segona consta d'un dibuix de l'escut de Barcelona amb el text «Torre d'en Xirau».

Un any després registra Vino Monjardin i Vino Alella (1892). A la primera hi ha el dibuix castell de Monjardin, amb la descripció «vi legítim de Navarra, Estella i receptors exclusius a l'Havana: Jané y C.^a». A la segona etiqueta s'hi veu l'exterior d'un celler amb moviment de carros i botes i l'emblema de la medalla aconseguida a Barcelona (1888), amb la referència «cuartos completos de 115 litres, 8 garrafons».

Altres marques registrades són: Vi Castell de Bagur, Vi Flor del Vino Navarro, Vi Las Tres Áncoras, Vi Las Tres Campanas, Vi Raldiris i Vi Rómulo Bosch y Alsina, totes registrades el 1892; Vino Legítimo de Alella (1893); l'any 1894, s'inscriuen les marques següents: Vi Can, per distingir vi de les costes de Llevant; Vino Tinto Superior; Vino Tinto Priorato; Vi El Globo, Vi El Tigre i Vi El Toro; Vi La Verbena de la Paloma; Bodegas de San Fèlix Durango, Flor del Vino Navarro, Haro i Tafalla (1906); La Pilarica (1907); Rómulo Bosch (1911); tres el 1914: Castell de Bagur, Las Tres Campanas i Las Tres Ancoras.

Ròmul Bosch, malgrat disposar de mitjans econòmics i de vins de qualitat, no participa en les exposicions internacionals d'altres països, tret de la de Barcelona. Finalment el 1928 l'empresa Bodegues Bosch-Güell, SA inscriu una marca amb el mateix nom de la societat. Tres anys més tard, el 1931 declara la marca Cepa Pinot.

La gran quantitat de marques registrades anava acompanyada d'etiquetes que eren autèntics reclams publicitaris, algunes de les quals eren encarregades a diverses cases d'impressió. Per exemple, el dibuix de vi Priorat de taula en el qual apareixen tres àncores el fa l'empresa Giralt i Pi. El dibuix de la marca Castillejos és obra de la impremta Pujadas i Oliver. Flor del Vino Navarro és fet per Cairell. El dibuix de la marca Can i el de la marca Gat cal atribuir-los a la impremta Blasi. Totes les cases d'impressió tenen la seu a Barcelona.

Caves del Penedès, SA

La societat Caves del Penedès, SA es va constituir amb un capital de 150.000 pessetes (Soler-Becerro, 2019: 47). Es dedicava a la fabricació de vins de taula i xampany.¹⁸⁴

¹⁸⁴ *El Financiero*, núm. 1481, 16 d'agost de 1929, p. 24.

L'any 1928 la societat inscriu la marca de vins Gran Panadés, l'emblema de la qual és rectangular amb el nom de la marca i la població en lletra cursiva fina, i al mig hi ha una P dins d'una circumferència. El 1929 presenta Cavas del Penedès, S.A., sense cap distintiu. L'adreça era carretera d'Igualada, núm. 50.

Caves Parés Baltà, SA

Josep Parés Castelltort (1859-1927) el 1889 es casa amb Candelària Baltà Rodríguez de Cela i exerceix com a notari. Els Baltà en el segle XIX eren adroguers a Vilafranca. A principis del segle XIX tant els Parés com els Baltà eren viticultors a Vilafranca.

A principis dels anys quaranta del segle passat, Carles Parés Baltà, que estava casat amb Teresa Lleó, era el president de la societat Caves Parés Baltà, SA. El 1935 la societat inscriu vi escumós Fino Ladera, l'emblema del qual consta d'etiqueta i collarí, en què destaca el color blau en tonalitats diferents. Dins d'una circumferència hi ha les inicials C.P.B.

Al desembre del 1939 les caves anunciaven a la premsa Champán Invicto, que s'havia quedat al celler a resguard de la guerra, perquè el muntacàrregues estava inutilitzat.¹⁸⁵ Actualment, la finca can Baltà envolta la casa pairal on actualment hi ha el celler familiar Parés Baltà. Són tres generacions de la branca Joan Cusiné Hill i Rosa Cusiné que donen continuïtat a la producció vitícola.

Duboy, Antoni

Antoni Duboy Tarrada era llauner de professió i estava al carrer Santa Maria, 2. Al febrer de l'any 1936 registra la marca A. Duboy per a vins de tota mena, sobretot escumosos. L'emblema consta d'etiqueta i collarí amb un dibuix d'una fulla i raïm de vinya.

Esclasans Milà, Joan

Fou un tractant de vins del país a doll. Consta com a comerciant i exportador de vins, a països com Bèlgica, des de l'any 1918. Va tenir diversos locals, alguns dels quals compartits amb altres comerciants vilafranquins fins al 1939 (Borrell, 2019: 67).

El Búfalo és una marca de vins registrada l'any 1932. El 1937 inscriu un rètol comercial amb el nom de Vinícola de l'Empordà, negoci dedicat a la compra i elabora-

¹⁸⁵ *Destino*, núm. 128, 30 de desembre de 1939, p. 2.

ció de vins, licors, aiguardents, vinagres i begudes espirituoses de tota mena. El local estava emplaçat a Figueres, al carrer Progrés, 25.¹⁸⁶

Ferret Batlle, Josep

El vilafranquí Josep Ferret Batlle era un criador de vins escumosos, amb capacitat per aclarir més de 2.700 ampolles en pupitres (Borrell 2019, 95).

L'any 1925 inscriu dues marques: Xarel-Most i Xampany-Most, la primera destinada a vins i la segona a vins escumosos. Ambdues marques porten un anagrama circular en què hi diu «productes vi d'or» i les inicials J.F.B. entrelaçades. En la primera hi diu que és most elaborat amb raïms de la varietat xarel·lo sense anti fermentants ni alcohol, i en la segona, que és un escumós natural.

Aquest mateix any Josep Ferret presenta dues marques més de vins escumosos: Cava St. Jordi, amb una etiqueta amb el dibuix d'una cava subterrània plena d'ampolles, i Gran Espumoso l'Alsinar, el nom del qual està decorat amb el dibuix d'una alzina, i també hi diu «caves a Font-rubí». L'adreça era carrer Ferreres, núm. 50.

Un any després, el 1926, hi afegeix Xamp-Most. L'etiqueta destaca l'emblema d'una creu i el fet que és proveïdor dels hospitals d'un most patentat. Es localitza al carrer Ferrers, 15. En aquesta mateixa adreça l'any 1937 hi consta una fàbrica d'aiguardent, licors i alcohol a nom de Ramon Pascual Rovira.

Ferrer, Eloi Lleó

L'any 1932 consta que era titular d'una fàbrica de vins amb capacitat de dues mil ampolles, situada al carrer Graupera, 12 (Borrell, 2019: 72). Un any abans, el 1931, registra vins escumosos Carte Blanche. L'etiqueta rectangular indica que el dipositari exclusiu és Antoni Gallemí. També inscriu vi escumós Gran Extra Chateau de la Pierre Bleu, amb seu al carrer Graupera, 11 de Vilafranca del Penedès. En el mateix indret anteriorment hi havia Antoni Galceran Gumà (1922), i abans, Antoni Gallemí Gumà (1916), que venia vins i aiguardents a doll.

Fuster Gálvez, Lluís

L'any 1922 Lluís Fuster Gálvez, comerciant de vins del país a doll, registra la marca Bodegas Hispano-Portuguesas per a vins, licors i vinagres. L'etiqueta és quadrada i s'hi veuen dues noies amb vestits regionals; en primer terme, tres botes, amb el text «Navarro, Rioja i Tinto». Tenia el local al carrer de cal Bolet.

¹⁸⁶ BOPI, núm. 1207, febrer de 1937, p. 58.

Gallart Soler, Pere

L'any 1885 Pere Gallart inscriu la marca de comerç de vins Costas de Vallbona, en què no consta emblema. Cinc anys després, el 1890, registra la marca Anís del Gallo, que li és denegada perquè s'assembla a una altra marca registrada anteriorment. L'emblema és en forma de rombe i destaca el dibuix d'un gall. Un any després torna a presentar la mateixa marca i emblema sense el dibuix, amb el mateix resultat negatiu. La seu estava al carrer Puigmoltó.

Lluny de desanimar-se, el 1892 Pere Gallart torna a registrar una altra marca d'anís amb la denominació Anís Garin. Va prescriure al cap de vint anys, sense que es renovés. L'emblema també és en forma de rombe amb el dibuix d'un teatre amb actors dalt de l'escenari i grades plenes de gent. A la part inferior hi diu «Gallart i Marrugat». Els Marrugat també eren fabricants d'aiguardent i curiosament estaven al mateix carrer Puigmoltó. No se sap si es van associar per produir aquest anís.

Gallemí, destil·leries

Antoni Gallemí i Gumà (1888-1950), jove emprenedor d'origen vilanoví, després de treballar a l'empresa de destil·lació Vinyals del carrer dels Ferrers, es va posar pel seu compte. D'entrada cal dir que Antoni Gallemí Gumà tenia la mateixa adreça física que el fabricant Eloi Lleó Ferrer, al carrer Graupera, núm. 11 (Borrell, 2019: 66).

El 1926 inscriu Anís Penedès, sense cap distintiu, si bé, tant en anuncis publicitaris com en alguna etiqueta, l'emblema destacava pel dibuix de l'Estàtua de la Llibertat. L'any 1930 registra vins Catalonia, i a l'etiqueta s'hi veu un molí de vent. Anys més tard, el 1937, conyac A. Gallemí, que consta d'un collarí de mitja lluna decorat amb botes de fusta. El 1938 inscriu la marca A. Gallemí per diferenciar conyac, aiguardents i licors. L'any 1935 els productes estrella de destil·leries Gallemí eren Anís Penedès, Xampany Catalònia, licor Kummel i vodka Katutxi.

Als anys quaranta i cinquanta va registrar i comercialitzar una quantitat significativa de destil·lats, com ara Anís i Conyac Barça, brandi Marfil, estomacal Marigal, Pippermint, licor de rovell, crema de cacau i de cafè o ginebra Xpress, entre altres. Destil·leries Gallemí passa a mans de Rom Pujol (La Granada) i més tard es ven a Rom Negrita (Gelida). Tanca portes a mitjans dels anys 1990 (Sancho, 2011: 30).

Graells, Josep Anton

El 1925 Josep Anton Graells presenta al registre la marca de vins Graells, l'etiqueta de la qual és simple, amb el nom de la marca en lletra cursiva. A Vilafranca consta Josep Anton Graells com apoderat de Francesc Desvalls Alegre, marquès d'Alfarràs, que co-

brava les rendes de Vilafranca i del Penedès. Vivia al seu palau, l'actual col·legi de Sant Ramon de Vilafranca, a la plaça de l'Oli, per això era coneguda com Cal Graells.

Giró, Pere

Pere Giró, societat comendatària amb seu a Vilafranca del Penedès, inscriu l'any 1913 Abonos Químicos Orgánicos. L'emblema és circular amb un dibuix en què apareix un personatge assegut, vestit amb túnica, que en una mà sosté un raïm i en l'altra una falç i un feix de cereal. Com a mínim, des del 1907 consta una fàbrica d'adobs animals al carrer Ponent, 14.

Jové Arnabat, Josep M.

Josep Maria Jové Arnabat fa construir uns grans magatzems al carrer de Pere Alagret, 90, projectats per l'arquitecte Antoni Pons (1919). Eren uns magatzems d'estil modernista que van ser adquirits per J.B. Berger i que actualment allotgen el magatzem de Vinseum. El 23 de setembre de l'any 1920 es constitueix la societat José M. Jové, SA amb un capital de tres milions de pessetes, amb sucursals a Criptana i Barcelona (García, 1922: 1271).

L'any 1923 la societat de Josep M. Jové registra diverses marques correlatives en la numeració. La primera amb el nom de l'empresa i destinada a vins i licors. L'etiqueta és circular i hi ha un dibuix d'una mà que esprem un raïm del qual es desprèn most.

Seguidament, sis marques sense cap distintiu, tret del nom: Monopol, Tempranillo, Olímpic, Colldàguila, Moscatel Suburense i Àmbar. L'any 1924 torna a inscriure la marca Monopol però en varia una mica el disseny. El 1925 registra dues marques: Moscatell Jové i Gran Moscatell de Sitges, amb la mateixa numeració, i Gran Vermut Blanco Dorado (1933). A més de Vilafranca, disposaven d'un despatx al carrer Roselló, núm. 224 de Barcelona.

Marrugat Hill, Cristòfol

L'any 1872 els Marrugat consten com a comerciants comissionistes de provisions de gèneres amb cups a la casa familiar. L'any 1892 Cristòfol Marrugat Hill tenia una fàbrica d'aiguardent al carrer Puigmoltó, 6. Sembla que elaborava un anisat amb la imatge d'un gall (Borrell, 2019: 43).

Anís Vencedor és la denominació d'una marca d'anisat inscrita el 1897 per Cristòfol Marrugat, que va perdurar vint anys. L'etiqueta porta el nom del propietari i el dibuix del cap d'un infant amb un fons de quatre barres.

Mestres i Juvé, germans

En un plànol industrial i comercial de Vilafranca del Penedès (1889), conservat a l'Institut Cartogràfic de Catalunya, hi ha un anunci publicitari de la societat Mestre y Juvé Hermanos on hi diu «magatzemistes de vins i fabricants d'esperit, exportació a tots els punts». L'acompanya un dibuix en què es veu un alambí de destil·lar, així com un gran magatzem amb tines de gran cabuda i botes de vi.¹⁸⁷

Consta que la societat Mestres i Juvé Germans l'any 1886 estava emplaçada al carrer Hermenegild Clascar, 25. El 1903, un dels dos germans, Vicenç Mestres Juvé, surt com a comerciant de vins, situat al núm. 27 del mateix carrer. L'any 1904 es projecta un magatzem de vins, a càrrec de l'arquitecte Santiago Güell Grau. Destaca pel maó vist i uns cantells arrodonits als portals. L'edifici és reformat el 1929 per l'arquitecte Josep Martorell Roca i s'hi incorporen, entre altres, esgrafiats a la façana principal (Borrell, 2019: 48).

Van registrar dues marques de vins. L'any 1886, una marca sense denominació amb un dibuix que representa un penó amb un pal de color verd rematat amb una bola de color groc. Sota la bola hi ha un cordó enllaçat. Anys després, el 1893, inscriuen vins La Pureza. L'etiqueta és una litografia de la casa Cairell. La marca és de forma circular i s'hi llegeix «Vino Superior de Alella, La Pureza», amb una orla en què hi ha dibuixades parres de raïm i les inicials M.J.H.

Mory, Jean i Cia., SA

A les darreries del segle XIX a Vilafranca es van establir grans comerciants europeus vinícoles. Es dedicaven exclusivament a comprar vi als pagesos per exportar-lo sota la denominació d'altres zones vinícoles de Catalunya i d'Espanya. Aquests comerciants se situaren prop de l'estació de ferrocarril per instal·lar-hi magatzems.

L'any 1904 el comerciant suís Jean Mory Hegner tenia un magatzem de vins i una bòbila a Vilafranca, al carrer del Sol, 22. Dos anys després és cofundador del Sindicat d'Exportadors de Vins de Vilafranca del Penedès. L'arquitecte Santiago Güell projecta l'any 1917 un magatzem de vins noucentista a la zona de l'estació, però no s'executa fins tres anys més tard. La façana és de maó vist, decorada amb un coronament esgraonat.

Malgrat la mort del seu fundador, Jean Mory, l'any 1920, la societat Mory va continuar durant molts anys. El 1927 el negoci passa a mans dels suïssos Augusto Egli, Federico Rocker i Robert Huber, que en mantenen el nom comercial. El 1951 l'empresa Jean Mory i Cia., SA es traspassa a Josep Alegret Segura. A finals dels anys cinquanta del segle passat tenia sucursals a Tarragona i Màlaga, des d'on comercialitzava vi dolç

¹⁸⁷ <<https://cartotecadigital.icgc.cat/digital/collection/catalunya/id/1123>> [Consulta: 2 de maig de 2023].

Mory-Alegret. La producció podia superar el milió de litres anuals. Exportava a països com Alemanya, Bèlgica, Suïssa. El 1976 l'empresa estava sota el nom del dirigent Josep Alegret Sanromà, que va continuar fins al 1992 (Borrell, 2019: 55-63).

La societat Jean Mory i Cia, SA va registrar l'any 1928 dues marques de vins: Terrabella i Domaine del Castell. Els emblemes no porten cap distintiu tret del nom.

Raventós Catasús, Joan

El 1917 el comerciant vilafranquí Joan Raventós Catasús estava al carrer de Sant Julià, 3, i el 1929, al carrer Sant Antoni, 7. Principalment elaborava vins escumosos, però també vinagres al carrer del Casal, 7. A mitjans dels anys quaranta del segle passat consta inscrit com a Caves Raventós i Catasús. El 1947 tenia una capacitat per aclarir més de 13.000 ampolles. Va ampliar el negoci amb la construcció d'unes caves al carrer General Prim. També elaborava vins gasificats (Borrell, 2019: 95).

Joan Raventós registra l'any 1929 la marca Raventós i la marca Raventós i Catasús, per a vins escumosos. El 1935, Château de la Fort, amb un emblema rectangular amb un fons verd i lletres blanques i daurades; un any després, el 1936, Vino Espumoso Raventós, amb una etiqueta rectangular amb el dibuix d'un escut amb les inicials R.C. flanquejades per dos tigres.

Rovira Canals, Josep

El 1895 Josep Rovira Canals presenta al registre la marca de vins Flor del Vino Navarro. L'etiqueta és circular, amb el nom escrit en lletra d'impremta, on hi diu «de Rovira i Cia.». Al centre hi ha dues botes de vi i dos personatges en miniatura. Un any després, a l'anuari Riera consta com a comerciant de vi situat al carrer Tarragona.¹⁸⁸

Sabaté Herms, Jaume

Arran de l'arribada de la fil·loxera al Penedès l'any 1887, la solució més efectiva fou la replantació de vinya amb ceps americans. Jaume Sabaté, oficial del ram de l'espart, estava establert a Vilafranca des del 1876, confeccionava fundes amb fons de tela per embalatjar les botes que anaven a Amèrica. També comercialitzava sulfat de coure contra el mildiu i sofre per a l'oidi. Però l'aparició de la fil·loxera el fa canviar de plans. El 1889 Jaume Sabaté Herms i el seu fill Jaume Sabaté Güell viatgen a França per veure com es pot combatre la plaga i tornen amb deu mil estaques de peus americans, comprades al planterista Ferdinand Bouisset.

Així, Jaume Sabaté Herms funda el Centre Vitícola del Penedès, n'inscriu el nom l'any 1904 i passa de ser representant de la casa francesa a productor de viver.

¹⁸⁸ Anuari Riera (1896), núm. 3, p. 755.

El 1904 treballava 50 ha i el 1908 100 ha més. L'empresa vinícola proporcionava als pagesos empelts, arrelats i estaques. També s'analitzava el sòl per determinar quin peu americà era millor per a cada viticultor.¹⁸⁹

Serra Güell, Jaume

En la publicitat de l'any 1925 s'esmenta que Jaume Serra Güell disposava de cellers a Vilafranca del Penedès i d'un despatx al carrer Muntaner, 393 de Barcelona. Vers l'any 1929 Jaume Serra Güell registra vins Gran Panadès. L'emblema és quadrat amb els cantons arrodonits amb un dibuix central en què hi ha una planta amb raïm i a sota dos peixos al costat de les inicials J.S. entrelaçades, nom del propietari.

Serra, Jaume, fills de

Jaume Serra l'any 1906 era un comerciant de vins important a Vilafranca del Penedès (Soler-Becerro, 2019: 49). L'any 1909 registra Vinos Jaime Serra, l'emblema del qual és vertical i és decorat amb fulles de parra i raïms; al mig hi ha les inicials J.S. dins d'un cercle.

La societat Hijos de Jaime Serra inscriu diverses marques entre els anys 1911 i 1920: la marca de vins i licors Jaime Serra (1911) i una marca de vins sense denominació (1913). Al dibuix hi ha dos joves que condueixen, amb un samal recolzat, i a l'espatlla, una branca de raïm gegant. Es tracta d'una litografia feta per la casa suïssa A. Trüb & Cie. L'any 1915 Fills de Jaume Serra inscriu vins Gran Panadés. Cinc anys després, el 1920, la marca Serra.

Societat Enològica del Penedès

La Societat Enològica del Penedès es fundà l'any 1910. L'adreça era rambla Sant Francesc, 15, on disposava de magatzems i oficines. L'edifici fou projectat anteriorment per l'arquitecte Santiago Güell Grau. La seva funció era estudiar i realitzar projectes de les explotacions vinícoles, subministrar maquinària agrícola i vitivinícola, com trepitjadores, premses, bombes, filtres, accessoris per a les tines o material de celler com màquines de rentar, tapar i etiquetar i taps de suro. Disposava de laboratori per analitzar els vins (Borrell, 2019: 104).

El 1916 inscriu la marca comercial Sociedad Enológica del Panadés. El nom comercial es va renovar al cap de vint anys. No porta cap logo ni emblema. El 1935 com a societat anònima hi figura Vinocol, un producte destinat a clarificar els vins.

¹⁸⁹<<http://www.vinseum.cat/?cas/Documentacion/librosdevino/3/272/Los%20viveros%20y%20la%20filoxera>> [Consulta: 2 de maig de 2023].

Torres i Cia.

Jaume Torres Vendrell (1843-1904) i els seus germans Miquel (1832-1910), Josep, Joan i Francisca eren fills de Josep Torres Gual, pagès hisendat, de Sant Pere de Molanta, i de Rosa Vendrell Rossell. L'any 1860 Jaume Torres emigra a Cuba, indret on, en menys de cinc anys, aconsegueix una empresa plenament funcional i d'èxit. La clau va ser l'aposta per diversificar els negocis: vaixells, vins, carburs, teixits i fins i tot el món editorial, amb la creació d'un diari. Poc després torna a Catalunya per associar-se amb el seu germà viticultor Miquel. Així, l'any 1870 neix a Vilafranca la casa Torres i Companyia, destinada a l'exportació de vins, primer a Cuba i després a tot el continent americà. En tres anys construeix uns grans magatzems de vins i cellers subterranis al carrer del Comerç amb una capacitat de 120.000 hectolitres.¹⁹⁰

La casa Torres i Cia. participa en els certàmens de Viena (1873), Filadèlfia (1876). A l'Exposició Nacional Vinícola de Madrid (1877) va obtenir la medalla de perfecció per un vi blanc sec d'exportació. És present en l'Exposició Internacional de París (1878) amb el resultat d'una medalla de bronze, i també a Barcelona (1888).

L'any 1890 Jaume Torres Vendrell inscriu les dues primeres marques més emblemàtiques de la casa: Las Torres i el dibuix de tres torres sense denominació. Es creia que les torres tenien a veure amb la població d'on era originari i, en canvi, el primer destí on es van embarcar els primers vins fou l'Havana. A l'escut d'aquesta població hi ha tres torres. El dibuix de la marca deixa constància d'aquesta relació comercial.

Dos anys després, el 1892, registra les marques següents: Vilafranca, El Sol, Estrella, Coronas i Vino Alella Superior T. Casals. En dues hi ha un dibuix de les dues naus dels magatzems de vins, i una altra porta emblemes de medalles, banderes i botes de vi.

Amb la mateixa numeració, la societat Torres i Cia. l'any 1906 inscriu tot un seguit de marques de vins: Flor del Vino Navarro, Flor de Vino Navarro Estrella, Flor del Vino Navarro Coronas, Flor del Vino Selecto Navarro las Torres, Las Torres Vilafranca, Málaga Seco Torres, Vino de Mesa Superior El Sol, Vino de Mesa Superior Estrella, Vino Dulce Superior Torres, Vino legítim de Alella Torres, Vino Tinto Superior i Vino Tinto Superior Torres. La majoria d'etiquetes són circulars i porten lletra d'impremta amb emblemes diversos com el sol, tres torres, escuts o mesures de capacitat: 60 i 120 litres i pipes de 400 i 800 ampolles. El 1907 registra Vino Rioja Clarete, de Río Tiron (Haro). Tres anys més tard, registra tres marques novament amb el dibuix de les tres torres, Las Torres i Sol.

Jaume es casa amb Adanta Boada Rius i no té descendència. En canvi, el seu germà Miquel contrau matrimoni amb Maria Casals Rovira i té fins a sis fills: Maria, Rosa, Antoni, Joan, Francesca i Mercè. Joan Torres Casals (1865-1932), fill d'en Mi-

¹⁹⁰ <<https://www.torres.es/ca/qui-som-0>> [Consulta: 26 de març de 2023].

quel, es casa amb Josepa Carbó Huguet. Aquest últim, l'any 1919 apareix al carrer del Comerç, 48, i, a finals dels anys vint, produeix brandis a partir d'una selecció de vins blancs del Penedès.

La tercera generació de la família fou Miquel Torres Carbó (1909-1991), que va haver de viure la destrucció del celler familiar per part dels bombardejos de finals de la Guerra Civil. Tanmateix, en poc temps va reconstruir les instal·lacions i començà a embotellar-hi vins, de manera que consolidà la marca fins a expandir-se arreu del món.

Miquel Agustí Torres Riera, fill d'en Miquel i de Margarida Riera Puig, s'incorpora al negoci familiar l'any 1962 després de formar-se en viticultura i enologia a França. Hi introdueix varietats franceses però també recupera varietats ancestrals als anys vuitanta. Inicia l'expansió internacional amb projectes vitivinícoles a Xile i Califòrnia, ajudat per la seva germana Marimar. El 2012 prenen el relleu direccional els germans Miquel i Mireia Torres Maczassek, que donen continuïtat a cinc generacions, fins al present.¹⁹¹

Via, Joan i Cia.

Joan Via Raventós el 1880 es casa amb Maria Freixas Martorell. El 1894 tenia un taller de boteria i una fàbrica d'aiguardent al carrer General Prim. Aquest mateix any la societat Joan Via i Cia. registra fins a quatre marques: Vino Navarro Superior Jaime Balaguer, Vino Superior Alella Superior Jaime Balaguer, Vino Jaime Balaguer i Vino Tinto Superior Jaime Balaguer. Les marques que porten la identificació «Jaume Balaguer» tenen un dibuix central amb un personatge que va a cavall amb una espasa i escut en l'escenari d'una batalla amb morts.

Posteriorment, l'any 1889 Joan Via Raventós inscriu el vi Via. L'etiqueta té forma circular amb el dibuix d'una fulla de parra. Algunes d'aquestes marques van estar actives vint anys.

Vinyals Martorell, Antoni

L'any 1891 Antoni Vinyals Martorell era comerciant de vins i aiguardents a doll i tenia una fàbrica d'aiguardents al carrer Santa Clara, 5. Cinc anys després, el 1896, s'havia mudat al carrer Puigmoltó i el 1903 estava al carrer Ferrers, 49. Va ser alcalde de Vilafranca entre els anys 1909 i 1912 i, juntament amb Facund Mata, dirigia la societat Mata i Vinyals dedicada a la venda de vins i licors. Antoni Vinyals encarrega el 1905 un cartell per difondre el seu anís al pintor i cartellista Antoni Utrillo. S'hi veu una dona

¹⁹¹ <<https://www.torres.es/ca/qui-som-0>> [Consulta: 10 d'abril de 2023].

assegada que sosté una ampolla amb un vestit vermell. També s'hi fa constar que ha aconseguit una medalla d'or i un diploma en alguna exposició.

Antoni Vinyals, que estava casat amb Felícia Via, el 1905 registra la marca Anisado Badalona. L'etiqueta és en forma de rombe, amb el dibuix central d'una àliga que porta entre les urpes una ampolla de l'anís. Va ser denegada, segurament pel nom. L'any següent presenta la mateixa marca havent suprimit la paraula «Badalona» amb el nom Anisado Destilación Especial i ara sí que és registrada. Fou activa fins al 1911. Un any després Antoni Vinyals morí a l'edat de quaranta-cinc anys.

Antoni Saumell fou el successor d'Antoni Vinyals. El primer continua amb el comerç de destil·lats, sobretot de l'anís i rom Vinyals. Hi ha un cartell publicitari d'Anís Vinyals a color sobre els anys vint. S'hi veu una dona asseguda en una taula, vestida amb una faldilla de flors i una mantellina que sosté un ventall. Al fons una parella balla flamenc mentre dos homes beuen.

L'any 1926 Teresa Gili Gili, vídua d'Antoni Saumell, inscriu novament la marca Anís Vinyals. L'emblema és ovalat, amb un escut central en què hi diu «A. Saumell, destil·lació especial d'esperit pur de vi». L'adreça continua sent la mateixa: carrer Ferrers, 49. Aquest mateix local l'any 1951 és utilitzat per la fàbrica de vins de Jaume Soler Figueras. A més de les marques registrades, als anys vint Teresa Gili comercialitza Rom Jamaica.

VILANOVA I LA GELTRÚ

Ferrer Puig, Joan

L'any 1921 Joan Ferrer Puig inscriu la marca Castell de Cunic. En l'etiqueta hi diu «vins del Baix Penedès». Tenia distribuïdors a cadascuna de les províncies catalanes. En un anunci publicitari del 1923 s'indica que els vins provenen de la finca Solers de Sant Pere de Ribes.¹⁹² Durant la Guerra Civil la propietat del mas dels Solers va ser col·lectivitzada. L'Arxiu Municipal de Barcelona conserva instantànies de treballs fets al celler i a les vinyes l'any 1937.¹⁹³

Giró Casanellas, Pere

Amb la denominació Anís El Monaguillo, Pere Giró Casanellas inscriu una marca per diferenciar un producte d'anís destil·lat. L'etiqueta té forma ovalada, amb el dibuix d'un escolanet fent pam i pipa. L'adreça era Rambla, 106 de Vilanova i la Geltrú.

¹⁹² *La Veu de Catalunya*, núm. 9166, 15 d'octubre de 1925, p. 4.

¹⁹³ <https://catalegarxiuunicipal.bcn.cat/ms-opac/doc?q=ribes%20del%20penedes&start=1&rows=1&sort=msstored_typology%20asc&fq=media&fv=*%20fo=and> [Consulta: 9 de febrer de 2023].

Els antecedents de Pere Giró cal cercar-los en la fàbrica d'aiguardents amb alambins instal·lada l'any 1884 per Joan Solà Sans a Vilanova. Sembla que l'any 1922 va passar a mans de Pere Giró i des d'aleshores es coneix com a casa Giró (López, 2017: 60). L'any 1979 el propietari n'era Manel Giró Ribot. Destil·leries M.G. comença a fabricar ginebra.

Junqué Escofet, Ramon

Ramon Junqué i Escofet fou un indià que va comerciar amb l'Havana entre els anys 1840 i 1857. A Vilanova tenia un magatzem a la plaça de Santa Agna. L'any 1890 inscriu la marca R. Junqué per diferenciar vins negres. A l'etiqueta, de forma quadrada, hi consta com a receptora la societat Gili Cuadreny y C.^a per l'Havana.

Posteriorment, l'any 1892 Ramon Junqué Martel, fill del primer?, inscriu la mateixa marca, però amb una presentació millor. L'emblema és de forma circular amb l'escut de la vila. Hi ha constància que ambdues marques prescrivieren el 1910 i 1912 respectivament, és a dir, després dels vint anys reglamentaris sense que es renovessin. Ramon Junqué Martel mor el 1914.

Olivella Marqués, Manel

El 1912 Manel Olivella inscriu en el registre la marca Torre Blanca. A l'etiqueta hi diu que es tracta de vins del Penedès de Torreblanca (Olèrdola) amb celler a Vilanova i la Geltrú. Manel es casà amb Maria Reynés. Era fill de Manuel Olivella i Samà, un indià que va fer fortuna a l'Havana, i de Rosa Marqués i Puig. Morí el 1934. Actualment la marca de vins Torreblanca encara es comercialitza.

Roig Ventosa, Josep

Castell del Blay és la denominació de la marca registrada pel vilanoví i advocat Josep Roig Ventosa (1873-1952) l'any 1922. A l'etiqueta s'hi veu el dibuix d'una masia amb una torre que representa el castell del Blay. A la part inferior hi diu «collita de J. Roig i Ventosa, cellers a Vilanova i la Geltrú», amb la dita popular «al vi bo no li cal pregó».

VILASSAR DE DALT

Ferrer Fontanills, Jaume

Jaume Ferrer Fontanills neix el 1866. És fill de Jaume Ferrer i de Carme Fontanills. El 1906 registra un model d'ampolla per envasar aiguardents i anisats que fabrica.¹⁹⁴

¹⁹⁴ *Industria e Inveniones*, núm. 20, 17 de novembre de 1906, p. 195.

Aquest mateix any inscriu la marca Anís Angelical. L'etiqueta és de forma octogonal i al centre hi ha el dibuix d'un àngel que agafa amb una mà una ampolla de vidre. Als costats hi ha flors de decoració. En un collarí rectangular hi diu que és el millor del món.

Tres anys més tard, el 1909, registra el rom Viejos Negritos, marca activa fins al 1939. L'emblema és vertical amb un dibuix d'uns quants individus de color amb pantalons curts que tallen canya de sucre.

Puig, Jacint

Jacint Puig Julià de Vilassar de Dalt l'any 1876 presenta una reclamació econòmica al jutjat contra Vicenç Ponce per la compra de licors i aiguardent.¹⁹⁵ Pot ser que aquest Jacint Puig sigui el mateix que el 1895 registra Elixir Benedicto. L'etiqueta és rectangular, hi ha un dibuix de l'escut de Vilassar, dos xiprers, dues espases i un emblema amb quatre barres, decorat amb una corona oberta i dues branques de plantes.

VILASSAR DE MAR

Carrau & Cia.

Joan Carrau Ferrés (1822-1897) era fill de Francesc Carrau Amat i de Caterina Ferrés Casanovas, d'una nissaga de tretze germans. L'any 1860 es casa amb Maria Àngela Mir Amat, amb la qual tindrà fins a set fills: Francesc, Francesc Xavier, Josepa, Joan, Llorenç, Caterina i Àngel (1874). Inicialment estudia per ser pilot de vaixells i fa uns quants viatges al continent americà. Tanmateix, deixa la carrera de marina i comença la de comerciant, de manera que s'estableix a Montevideo l'any 1841. Junt amb el seu cosí germà Pere Carrau Ferrés (1838-1928) funden Carrau & Cia, empresa dedicada a la distribució d'aliments. Finalment, acabarà tenint vincles amb el sector vinícola uruguaià (Casanovas, 2013: 66).

Joan Carrau Ferrés i, després els seus fills, creen a Vilassar de Mar una empresa comercialitzadora vinícola a nom de Hijos de Juan Ferrés. Després, Vinos Finos Juan Carrau, amb magatzems a Vilassar, Aragó i Calatayud. Més endavant, vídua de Francisco Carrau. Mitjançant vaixells de la seva propietat distribuirà els vins a diversos països americans. Comercialitza i exporta vins de marques pròpies, com San Javier, Espada, Bandera Española i Calatayud. La direcció de Carrau & Cia a l'Uruguai, a partir del 1868, resta a mans del seu germà Pere Carrau Ferrés i quatre dels seus fills.

Àngel Carrau Mir, fill de Joan Carrau, és un empresari, comercial i industrial vinater i fariner. Col·labora en l'empresa familiar Vinos Finos Juan Carrau. S'encarrega

¹⁹⁵ <https://www.elmasnou.cat/media/repository/arxiu/recursos/buidatge_judicis_jutjat_pau_masnou.pdf> [Consulta: accés 5 de maig de 2023].

del magatzem de vins de Calatayud. Es casa amb Pilar Sancho Micheto. Amb la mort del seu pare i la dissolució l'any 1899 de l'empresa del magatzem de vins de Calatayud, es fa càrrec de l'empresa de farines de la seva dona (Casanovas, 2019: 47).

Francesc Xavier Carrau Mir (1860-1902), fill de Joan Carrau, es casa amb Rosa Sust Gelpí, amb qui tindrà un fill, Joan Carrau Sust, enòleg. Aquest darrer contrau matrimoni el 1921 a Montevideo amb Catalina Pujol Volonté. Tots dos es traslladen a Uruguai amb els seus cinc fills. Allà s'associen amb Bodegas Santa Rosa. El seu fill Joan Francesc Carrau Pujol es casa amb Helena Bonomi i funda Bodegas Castel Pujol l'any 1976.

Al llarg dels anys els Carrau van registrar diverses marques. L'any 1886 Joan Carrau Ferrés inscriu San Francisco, destinada als vins, licors i anisats, l'emblema de la qual no consta. El 1891 declara Vins La Espada, amb una etiqueta circular i el dibuix d'una espasa amb baina. A la vora del cercle es llegeix: «vino de mesa, Sant Joan de Vilassar».

El seu fill, Francesc Xavier Carrau Mir, inscriu l'any 1900 Vins Bandera Española, activa durant vint anys. L'emblema és circular i al centre hi ha una bandera amb el nom Juan Carrau.

Rosa Sust Gelpí, muller de Francesc Xavier Carrau, el 1906 registra la marca Vino de Mesa San Francisco. Segurament és una reinscripció de la marca declarada vint anys abans per Joan Carrau. L'etiqueta és vertical, amb unes cintes en què consta el producte: «Vino de Mesa i Juan Carrau.» Al mig hi ha el dibuix de sant Francesc voltat de raïms amb vegetació i el mar de fons amb un vaixell. Finalment, l'any 1928 Àngel Carrau Mir, un altre dels fills de Joan Carrau Ferrés, registra Mosvita, destinat al vi most, sense cap emblema.

Guardiola Roig, Jaume

Jaume Guardiola Roig (1860-1922) era fill de Jaume Guardiola Gelpí i de Teresa Roig Llenas. Estava casat amb Rosa Ventura i tenien quatre fills: Jaume, Pere, Josep i Teresa. L'any 1920 funda l'empresa Industrial Mercantil Guardiola, SA, dedicada a agència de duanes, fàbrica de pintures, operacions de canvi. També fou representant de la Sociedad Azucarera de España (Casanovas, 2019: 63).

El 1896 inscriu vins La Vallesa de Mandor. L'etiqueta és rectangular amb un emblema ovalat en què es llegeix: «*facta non verba*». El nom de la marca està en lletra cursiva fina, a sota de la qual hi diu «Pla, Valencia». A la part superior es detallen els premis aconseguits: medalla d'or a Bordeus (1895) i medalla de plata a San Francisco (1894) i Chicago (1893). La litografia és de la casa P. Roca.

3.2.2 Província de Girona

Pel que fa a Girona (quadre 8), la ciutat no genera un nombre significatiu d'inscripcions de marques, només un total de nou. Tenen molt més pes les ciutats o poblacions costaneres com Blanes, amb 26 registres; Sant Feliu de Guíxols, amb 16, o Figueres, amb 13.

Quadre 8. Marques registrades a la província de Girona (1866-1939)

<i>Població</i>	<i>Total marques</i>
Blanes	26
Sant Feliu de Guíxols	16
Figueres	13
Girona	9
Biure	6
Cassà de la Selva, Peralada	3
Sant Pol de Mar, Vilajuïga	2
Calella, Olot, Palamós, Pont de Molins	1
Total	84

BIURE

Albert Despujol, Josep Maria d'

El barceloní, hisendat, polític i industrial Josep Maria d'Albert Despujol (1886-1952) era fill de Carles d'Albert Peralta i de Maria de les Mercès Ana Despujol i Pujol de Senillosa. Es casà el 1909 amb M. del Carme Muntadas Estruch, comtessa de Santa Maria de Sants. Tenia el títol de baró de Terrades. La seva vinculació amb l'Alt Empordà prové de les propietats que tenia a Palau-saverdera, Roses, Figueres i Biure. D'aquesta darrera població va inscriure tot un seguit de marques de vins.

L'any 1936 el biurenc Josep Maria d'Albert Despujol registra diverses marques: M.R., Mas Ricardell, Vinos del Ampurdan – Mas Ricardell, una marca sense denominació (amb el dibuix d'una garrafa de vímet) i Vins de l'Empordà (català).

BLANES

Carbó Ferrer, Francesc

Francesc Carbó Ferrer (1862-1944) va ser comerciant de vins i licors, alcalde, diputat provincial i conseller de la Mancomunitat de Catalunya. Tenia la fàbrica i magatzem d'aiguardents, licors i vins al carrer Riera, 3 de Blanes.

L'any 1884 registra la marca d'anís Anís del Progreso, del qual no consta cap etiqueta. El 1889 inscriu La Campana Blandense, marca per diferenciar anísats. L'etiqueta té forma octogonal i en destaca el dibuix acolorit d'una campana en la qual hi ha l'escut de la casa reial, la qual cosa significa que n'era proveïdor.

Demissy, Miquel i Companyia

L'any 1908 la societat Miquel Demissy, amb seu a Blanes, registra una marca de fàbrica per diferenciar vins escumosos amb la denominació Mont-Ferrant. L'etiqueta destaca per un dibuix d'un escut amb tres estels de cinc puntes amb un elm. La marca va prescriure al cap de vint anys. Sembla, però, que l'any 1978, amb el nom de Dimissy, es va tornar a registrar la marca de caves Mont-Ferrant, SA amb seu a Barcelona.¹⁹⁶ La marca, de propietat del grup Agroaliment, va ser comprada pels fabricants del Paret, la família Raventós, que van traslladar totalment la producció de Blanes.

Els antecedents de la marca esmentada, però, s'han de buscar en el blanenc Agustí Vilaret Cendrich (1820-1903). L'any 1859 va adquirir una casa senyorial a Blanes i més tard, el 1865, el mas Ferrant, des d'on es dedicaria a la producció del vi escumós. Dos anys després, el 1867, ja es comercialitzava una marca de vins amb el nom Mont-Ferrant. Es considera un dels pioners en l'elaboració de xampany a casa nostra.

Agustí Vilaret va tenir com a mestre d'enologia i director del celler l'enginyer Lluís Justo. A les seves caves es permetia que la fermentació vinosa es produís a una temperatura entre 9 i 10 graus. Va haver d'experimentar amb les varietats de ceps més idònies per a l'elaboració del xampany utilitzant varietats autòctones i d'altres de fora, com el *pinot noir*.

L'any 1872 Vilaret fa construir una bomba bordelesa al calderer francès Daubigny, establert a Barcelona. Aquest aparell s'utilitzava per evitar que el vi entrés en contacte amb l'aire durant l'operació de trasbals. Pel que fa a l'elaboració de l'escumós, utilitzava el mètode xampanyès, si bé afegia una proporció d'aiguardent i gotes d'esperit de gerd (Giralt, 1998: 89-92).

En el concurs exposició convocat a Barcelona per l'Institut Agrícola el 1872, Vilaret obté una medalla de bronze. També participa en l'Exposició Internacional de Filadèlfia (1876) amb vi malvasia, i és guardonat amb el bronze; a l'Exposició Nacional Vitícola de Madrid (1877), amb negre escumós, se li atorga la medalla a la perfecció; a París (1878) obté la medalla de bronze per a vi escumós, i a Barcelona (1888) se li concedeix menció honorífica pels seus vins.

El seu únic fill de sexe masculí va seguir la carrera de metge i no continuà amb l'activitat vinícola. A la mort de Vilaret, l'any 1903, la vídua, el fill i les seves dues germanes van arrendar l'empresa, fins que, passats uns quants anys, acabaren desvincu-

¹⁹⁶ BOPI, núm. 2190, 1 de juliol de 1978, p. 6233.

lant-se'n (Roca, 2007: 379). Això explica el registre de la marca anterior a l'any 1908 a nom d'una altra empresa.

De fet, Henri Demissy va ser un dels enòlegs posteriors que van donar continuïtat a la marca Mont-Ferrant i es feren càrrec de l'empresa des del 1906. L'any 1923 la raó social Fortuny, SA adquireix les caves i la marca Mont-Ferrant creades per Agustí Vilaret (Valls, 2011: 115).

Fortuny, SA

Els inicis de l'empresa Fortuny, SA cal cercar-los en l'arribada d'una família procedent d'Oceja, concretament de Josep Fortuny Pont. L'any 1877 van arribar a Barcelona, on van obrir una botiga de queviures a Ciutat Vella. Més tard es traslladà al carrer Hospital, on la burgesia de Barcelona acostumava a comprar. Es va especialitzar en la venda de productes alimentaris francesos, importava mantega, xampany i conyac i es va fer molt popular entre les classes benestants.

El 1898 van deixar el negoci per motius de salut a cinc nebots seus: Bonaventure, Adolphe, Jacques, Pierre i Albert, fills del seu germà Pierre Fortuny Pont, ja que ell no havia tingut fills. Els germans Fortuny van fundar la societat col·lectiva Fortuny Hermanos, la qual esdevindrà, el 1925, Fortuny, SA, amb un capital de dos milions de pessetes.

Els Fortuny van obrir més botigues, set a Barcelona i una a Reus, i van crear un departament d'importació i de venda a l'engròs. Compraren una fàbrica de llonganissa de Vic, Bofill, i van adquirir per a Espanya i Portugal la recepta de la marca francesa Phoscao, xocolata en pols fabricada a Barcelona. També l'empresa Fortuny va introduir a Espanya xampany, conyacs, rom, ginebra o whisky. Van ser els primers a utilitzar el mètode champenoise a Espanya, important els ferments de París (Fortuny, 2018: 122-124).

Abans, ja hem esmentat que la societat Fortuny, SA va adquirir l'any 1923 les caves i la marca Mont-Ferrant a Blanes. Quatre anys després, el 1927, registra un total de dotze marques, totes destinades als vins escumosos: Mont-Ferrant, Piery, Creaming Wine Brut, Comte du Verger, Delaney, Legrand, Missy, Mont Daine, Soley, Mont-Ferrant, Bouzy, Lafayet i Darcy. El 1929 inscriu la marca Missy i el 1934 novament la marca Mont-Ferrant. Aquesta darrera marca fou reactivada l'any 1945.

El fet d'adquirir caves a Blanes i registrar-ne la marca demostra la clara intenció d'entrar en el mercat de la producció de vins escumosos catalans. D'altra banda, la resta de marques inscrites potser tenen a veure amb un possible comerç exportador a França o Anglaterra, perquè totes porten l'etiquetatge de la seu gironina.

Martí Cardona, Manel i fill

L'any 1900 Manel Martí Cardona presenta a registrar dues marques: Calisaya i una segona sense denominació amb la mateixa numeració. Una correspon al model d'ampolla i la segona és el collarí en forma de mitja lluna. Resulta que Manel Martí era un dels antics socis de Rimbau, Canony i Companyia, el qual havia renunciat a la fabricació d'aquest licor i va haver de desdir-se'n per via judicial (vegeu l'apartat referent a Destil·leries Mollfulleda d'Arenys de Mar). Les marques van ser anul·lades.

Posteriorment, el 1903, el fill d'en Manel Martí, Eusebi Martí Casas, inscriu el nom Licor Calisay sense cap element decoratiu. Anys més tard, el 1906, registra la marca Gran Licor Mimi, que consta activa fins a l'any 1952. L'etiqueta és de forma circular i hi ha el dibuix d'una parella abraçada, mentre l'home sosté una copa de vidre amb un fons floral.

Una darrera marca registrada per Eusebi Bertran fou Licor Com-Say (la semblança amb Calisay és més que notable). L'emblema és de forma circular i destaca la tipografia amb guarniments florals.

Vieta Vilaret, Joan Josep

Amb la pèrdua de la finca Mas Ferrant, el net d'Agustí Vilaret, Joan Josep Vieta Vilaret, inicia l'any 1918 un nou projecte per continuar els passos del seu avi. Construeix un celler al costat de l'hospital Sant Jaume i comercialitza xampany Laviret, nom que conté les lletres del cognom del seu avi. Joan Josep Vieta es va casar amb Margarida Vilaret Massó i elaborà xampany fins a l'any 1935. La marca Laviret s'ha recuperat en l'actualitat gràcies a l'enòleg blanenc Antoni Membrives.

Joan Josep Vieta va inscriure fins a dues marques: Laviret (1919), marca que torna a registrar el 1928 (segurament perquè havia prescrit) i Àguila de Oro (1922). En la primera marca s'hi veu un marc amb quatre cargols a cada cantonada i l'escut de la casa Ferrant. En la segona destaca el dibuix d'una àliga que subjecta una ampolla del producte amb les urpes.

CASSÀ DE LA SELVA

Duran, destil·leries

L'any 1926 Teresa Carbó de Cassà de la Selva inscriu la marca Licor Estomacal Aromas de la Selva, sense decoració. Un any després, el 1927, l'anisat Anís Sant Jordi. L'emblema és de forma octogonal, obra del dibuixant Joan Gener, i representa sant Jordi dalt d'un cavall matant el drac amb la llança.

A finals dels anys vint el botiguer de vins a granel Narcís Duran i Carbó, que estava al carrer Raval, és al capdavant de l'empresa. El segon cognom sembla aclarir que és fill de Teresa Carbó. Narcís Duran va morir d'un tret de fusell el 1937 i es feu càrrec de l'empresa el seu germà Josep Maria.¹⁹⁷

No serà, però, fins passada la Guerra Civil que es reprendrà l'activitat dels destil·lats. Josep Maria Duran Carbó registrarà dues marques amb el nom Delaselva per distingir vins i una altra per a licors, aiguardents i anisats l'any 1944. Més tard, La Becada (1945) o Jennina (1946), entre altres. El 1967 Francesc, Josepa i Cristina Duran Olivé consten com a hereus de Josep Maria Duran Carbó i de la vídua Dolors Olivé Vidal, els quals inscriuen la marca Sant Martin. L'any 1978 l'empresa Anisats Duran va ser absorbida per Destil·leries Gerunda, però pels volts dels anys vuitanta va tancar definitivament.

Pla & Surís

L'any 1928 la societat Pla i Surís registra la marca Anís Núria. L'etiqueta és de forma octogonal i en destaca el dibuix de dos personatges. S'hi veu un home amb barretina que tira d'un ase o mula, en què al damunt hi ha una dona amb el seu nadó amb un paraigua obert, amb el santuari de Núria de fons. L'empresa Pla & Surís estava formada pel comerciant Manel Pla Mir i Joan Surís Casas, amb adreça al carrer Ample de Cassà de la Selva.

FIGUERES

Corbera, Antoni

El 1869 Antoni Corbera García tenia una fàbrica de licors i aiguardents al carrer Palau, 19 de Figueres, que es va incendiar.¹⁹⁸ El 8 d'agost de l'any 1896 Antoni Corbera demana la baixa de l'activitat industrial com a venedor de vins a l'engròs, perquè l'esmentada activitat ha cessat.¹⁹⁹

La seva dona i els fills devien continuar al capdavant del negoci perquè van rebre un diploma pels seus licors en el Concurs d'Agricultura de Figueres de 1899.²⁰⁰ La vídua d'Antoni Corbera registra a finals de l'any 1902 una marca de fàbrica per distingir aiguardents: Anisado del Payés.

197 <<https://www.cassaarxiu.cat/continguts/fons-i-col·leccions/fons-d-empreses/42-anisats-duran>> [Consulta: 13 de gener de 2023].

198 *El Ampurdanés*, núm. 103, 16 de setembre de 1869, p. 3.

199 *El Ampurdanés*, núm. 360, 17 de setembre de 1896, p. 3.

200 *Concurso de Agricultura e Industrias Anexas*, núm. 8, 21 de maig de 1899, p. 12.

Faig i Ros

Amb el nom d'Anís Barcino l'any 1888 la societat Faig i Ros entra al registre una marca per diferenciar anisats. Consta com a anul·lada l'any 1908. La litografia va ser obra d'un tal Alma de Figueres. La seu de la fàbrica estava al carrer Lasauca, 18 de Figueres. També comercialitzaven altres marques que no eren pròpiament seves, com la Quina-Momo.²⁰¹

L'any 1904 Vicenç Ros Marisch, gerent de la raó social Faig i Ros, inscriu amb el mateix nom Anís Barcino. Amb aquesta marca va obtenir una medalla d'or a l'Exposició Universal de Barcelona. Dos anys més tard, l'any 1906, a l'Exposició Agrícola de Figueres els fabricants de licors Vicenç Ros, Narcís Pey i Pere Borgell van presentar un expositor amb els seus productes de licors i destil·lats.²⁰²

Vicenç Ros Marisch (1859-1937), fill de l'industrial adober Jeroni Ros de Villalonga, va ser un fabricant d'aiguarent a l'engròs. La fàbrica estava situada al carrer Progrés de Figueres; el magatzem, al carrer Blanch, i la botiga, al carrer Nou. Fou nomenat alcalde republicà federal de Figueres entre el 1920 i el 1923 i era el segon accionista de la societat Aloy i Cia., empresa municipalitzada d'aigües de Figueres (Bernils, 1991: 307).

Gironella Buscall, Julià

Julià Gironella, natural de Vilamaniscle, era fill de Jaume Gironella Roquer i de Francisca Buscall Vidal. Tenia tres germans més: Narcís, Rosa i Jaume. El 1891 Julià Gironella Buscall, resident a Figueres, registra la marca d'anísat Anís del Velocípedo. L'etiqueta té forma quadrada i en destaca el dibuix acolorit d'un individu conduint una bicicleta de l'època, guarnit amb l'escut de la ciutat i un paisatge de fons. La marca va prescriure al cap de vint anys.

Lloveras Bret, Joan

Tres són les marques inscrites en el registre de la propietat per part del figuerenc Joan Lloveras: Vino Espumoso Sant Martin (1924) i l'any 1933 Vino Espumoso Charmant i Vino Espumoso Richard. Totes aquestes marques de xampany eren servides i comercialitzades a Figueres per Lloveras, però produïdes a Sant Sadurn d'Anoia. Consta que el magatzem estava situat al carrer Muralla, 17 de Figueres.

²⁰¹ *La República*, núm. 150, 19 de gener de 1893, p. 1.

²⁰² Expositor dels fabricants Vicente Ros, Narcís Pey i Pere Borgell el 1906 a l'Exposició Agrícola de Figueres, ACAE_560790_23.

Moutet, Jose A.

Eau d'Arquebuse des Pyrénées és el nom de la marca de licors registrada l'any 1933 per Jose A. Moutet. L'emblema de l'etiqueta diu que ha estat fabricat pels Germans Maristes, destil·leria de Sant Jaume. Juntament amb l'Eau d'Arquebuse els Germans Maristes, com a mínim des del 1912, també produïen el licor La Pirinaica, un producte tònic i digestiu. La seu de la fàbrica estava al carrer Villalonga, 78 de Figueres.²⁰³

Pey Mallol, Paulí

Paulí Pey Mallol inscriu dues marques de licors l'any 1893: Quin-Quina i Bach-Quine. Ambdues etiquetes no mostren cap dibuix. Mesos més tard del mateix any registra Anís Progreso, marca activa fins al 1952; el dibuix es compon d'una sèrie d'objectes: una màquina de vapor, el globus terraqüi, un capitell, un alambí de destil·lar i una dona que sosté un llibre en què es llegeix «el progreso es ser universal». També declara una segona marca amb mateixa numeració i dibuix, tret del nom: Anisete Progreso. La fàbrica de licors s'emplaçava al carrer del Progrés de Figueres.

Salip, destil·leries

Amb el nom popular del Cellar del carrer de la Jonquera Enric Garriga va establir l'any 1870 un local a la part baixa de casa seva destinat a la venda de vins a granel de l'Empordà. Al voltant del 1910 el negoci va ser traspassat a Joan Pey. Aquest últim, com que la seva família no volien continuar l'activitat, el va vendre als germans Josep i Enric Salip Muntada. A més de la venda de vins van començar a elaborar licors amb marca pròpia. Molts francesos baixaven a Figueres a comprar-ne.²⁰⁴

L'any 1916 Narcís Pey va traspassar la botiga i la fàbrica de licors a Josep Salip i Miró. Juntament amb la seva dona, Maria Muntada, es van posar de ple en el negoci. El matrimoni va tenir tres fills: Enric, Josep i Carme. Josep Salip inscriu l'any 1926 la marca Anís Ampurdanés. La seu estava situada al carrer Prat de la Riba, 22 de la ciutat. En la premsa de l'any 1927 s'anuncia com a Fàbrica de Licores Finos y Anisados José Salip (antigua casa Pey).²⁰⁵

Un any després, el 1928, inscriu un model d'envàs per a aiguardents, anisats, xarops i licors.²⁰⁶ L'any 1944 Josep Salip Miró registra la marca Emporium, per distingir aiguardents, anisats, alcohols, licors i conyac de tota mena. Aquests destil·lats anaven

203 *La Veu de l'Empordà*, núm. 400, 15 de juny de 1912, p. 1.

204 *Diari de Girona*, núm. 19419, 12 de setembre de 2004, p. 82.

205 *El Ampurdán*, núm. 15, 28 de maig de 1927, p. 3.

206 BOPI, núm. 995, 16 de febrer de 1928, p. 346.

il·lustrats. En destaca el dibuix de les ruïnes de la ciutat d'Empúries.²⁰⁷ També registra la marca El Ampurdanés per a tota mena de licors. L'emblema de l'etiqueta és el dibuix d'una colla sardanista ballant en cercle i una pubilla en primer terme.

Al voltant dels anys 1944 i 1945 els alemanys encarregaven milers d'ampolles de conyac a Can Salip per enviar-les al front, a les tropes que lluitaven. Gràcies a aquests ingressos, Enric Salip posa en marxa una nova fàbrica de licors al carrer de les Hortes i el seu germà obre una nova botiga de vins i licors al carrer de la Jonquera. Enric Salip Muntada comercialitzava amb el mateix logo que el seu pare la marca Emporium: brandi, estomacal, rom, licor de menta, i crema de cacau i de cafè, entre altres.

Als anys seixanta Enric Salip Calvo, fill d'Enric Salip Muntada i de Maria Dolors Calvo Pumarola, es posa a treballar en el negoci familiar i es casa amb Maria Teresa Vilanova Espluga. Al voltant del 1982 tanca la destil·leria de licors i queda únicament l'establiment de venda de vins.²⁰⁸

GIRONA

Catà Faura, Jaume

Destil·leries Gerunda es troba en un edifici modernista obra de l'arquitecte Enric Catà i Catà, fet construir per Jaume Catà Faura i destinat a l'elaboració de destil·lats i licors. Les destil·leries popularment eren conegudes com la Fàbrica de Vapor Pepita. Potser el nom correspon al de la seva esposa, Josepa Catà Catà —l'any 1909 mor i deixa quatre fills: Josep, Magdalena, Francisca i Antònia— o al de la segona muller, Pepita Moliner i Sabater. Comercialitzava dues marques, una de rom i una altra de conyac amb el nom Pepita i la seva imatge.

A finals del 1911 Jaume Catà Faura registra una marca destinada als anisats, licors, xarops i vins amb el nom Anís del Amor. L'emblema té forma octogonal i hi destaca el dibuix de dos coloms amb les ales esteses, envoltat de guarniments modernistes. La fàbrica estava situada al carrer Pont Major, 1-7 de Girona.

Ja s'ha esmentat abans que, a més de l'Anís de l'Amor, Jaume Catà produïa rom i conyac Pepita, però també la marca de vermut Español. Tret de la primera, la resta no es van registrar. El 1930 Victor Auguet Farró i Martí Batalla Poch, que estava casat amb Magdalena Catà, eren els representants de la casa Successor de Jaime Catà. La fàbrica de licors s'anuncia en el programa de festa major de Llagostera del 1936.²⁰⁹

Passada la Guerra Civil, l'any 1945 l'empresa Successor de Jaume Catà registra una marca per distingir un producte de licor estomacal. Poc després, el 1949, Joaquim

²⁰⁷ BOPI, núm. 1393, 16 d'abril de 1945, p. 1421.

²⁰⁸ *Diari de Girona*, núm. 19981, 2 d'abril de 2006, p. 98.

²⁰⁹ <http://arxiu.llagostera.cat/pdf/hemeroteca/festa_major/Programa_Festa_Major_1936_1.pdf> [Consulta: 14 de gener de 2023].

Vich i Aymerich lloga les instal·lacions i les anomena Destilerías Gerunda, nom que és registrat l'any 1950.

Quinze anys més tard, Joaquim Vich Aymerich compra l'empresa als hereus de Catà. L'any 1966 registra la marca Ratafia Catalana i el licor Tiffany's (1968). El seu fill Joaquim Vich Figa va continuar amb el negoci dels aiguardents purs de fruita, sota la marca Golden's Ger. Finalment, la companyia Bardineta va adquirir l'empresa l'any 2009 a la família Vich i en traslladà la planta a Gelida.

Regàs, destil·leries

Els Regàs procedien d'Arenys de Munt i es van establir a Girona a finals del segle XIX per dedicar-se a l'elaboració de licors. En Martí Regàs Catà (1812-1890), constructor de botes, es casa amb Beneta Riera i Coll i tenen uns quants fills: l'hereu Jaume Regàs Riera (1840-1916) i la resta de germans, Bàrbara, Dolors i Nicolau. Després, de Martarró, la família Regàs es trasllada a Girona. El 1861 posen en funcionament una petita indústria de licors al carrer Santa Eugènia, 32 amb el nom de Destil·leries Regàs, SA (Surroca, 2022: 29).

Ben aviat els Regàs demostren la necessitat d'expandir els seus productes i es presenten en diversos certàmens nacionals i internacionals. A l'Exposició Nacional Vinícola de Madrid (1877) obtenen fins a cinc guardons pels productes següents: anís superior, anís fort, anís dolç, estomacal i ginebre. A l'Exposició Internacional de París (1878) reben una menció honorífica pels seus licors. A l'Exposició de Barcelona (1888) se'ls atorga medalla d'or pels aiguardents anisats.

La primera marca que presenta la societat Jaime Regàs y Hermano al Registre de la Propietat és la d'Anís Superfino del Universo (1879), de la qual no hi ha etiqueta. Més endavant, de l'any 1894, consten dues fàbriques d'aiguardent a Girona, una va a nom de Jaume Regàs i l'altra del seu germà Nicolau Regàs.²¹⁰

L'any 1893 la raó social Nicolás Regàs y C.^a inscriu la marca Anís Superfino El Águila per distingir anisats, xarops i licors. L'etiqueta és de forma quadrada amb un marc daurat en què destaca el dibuix central d'una àliga amb les ales esteses amb una presa agafada amb el bec. La marca és atorgada però se'ls exclou el conyac, perquè hi ha registrada una altra marca a Màlaga amb la mateixa denominació i un dibuix semblant.

Nicolau Regàs i Riera (1852-1911) es casarà amb Francisca Catà i Catà i deixarà com a descendent hereu en Martí Regàs i Catà. Aquest últim s'acabarà casant amb Asunción Claparols, amb la qual tindrà sis fills: Jaume, Salvador, Carme, Joaquim, Nicolau i Montserrat. A la mort d'en Jaume Regàs, esdevindrà director de l'empresa Regàs el seu cunyat, Baltasar Auguet, marit de Dolors Regàs (Surroca, 2022: 31).

²¹⁰ *Anuario del Comercio* (1894), núm. 13, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1347.

Jaume Regàs Riera l'any 1902 registra novament la marca Anís Universo, perquè havia complert els vint anys reglamentaris d'expiració del registre. L'etiqueta és un octàgon en què destaca un globus terraquí. També hi ha el dibuix de diverses medalles commemoratives dels premis obtinguts en algunes exposicions. Dos anys més tard, el 1904, inscriu la marca Vermouth del Universo i utilitza el dibuix del globus terraquí, més simple.

El negoci s'incrementa perquè la producció creix gràcies al mercat nacional i internacional i es decideix construir un magatzem més gran al carrer Pont Major, 67-73. L'edifici de les destil·leries Regàs data de l'any 1908 i és una obra modernista encarregada un any abans a l'arquitecte Enric Catà. És un edifici d'ús industrial situat al carrer Major del nucli del Pont Major. En aquest espai es produïen anís, vermut, licors digestius, rom, ratafia i brandi.

El 1911 Nicolau Regàs fa una incursió en els licors de moda: el rom importat. Així, inscriu en el registre el rom l'Estrella. L'emblema és de forma octogonal i representa una dona nativa de Jamaica alçant una copa al costat d'una estrella. També registra una segona marca de vermut: Vermouth J. Catti. En aquesta segona etiqueta s'hi veu una àliga amb les ales esteses sobre la branca d'un cep que agafa un ocell amb el bec. Als costats hi ha les inicials J. A., l'any 1825 i «elaboració Torino».

Drinkgod és el nom del licor estomacal a base de quina que registra en Martí Regàs, fill d'en Nicolau, l'any 1912. La marca és el dibuix de l'ampolla amb forma d'embut invertit. Dos anys més tard, el 1914, i després el 1936, la societat Regàs Nicolás e Hijo renova la marca Anís Superior El Águila.

L'any 1924 a Carme Pons Iglesias, vídua de Jaume Regàs Riera, se li transfereix la marca Anís Universo i un any després renova a favor seu la de Vermouth del Universo, que havia vençut.

La societat Hijos de Nicolás Regàs registra l'any 1942 dues marques: conyac Selecto 1800 Regàs i Estomacal Regàs.²¹¹ A partir del 1947 l'empresa canvia el nom pel de Nietos de Nicolás Regàs, S.L. Els nous propietaris eren els fills de Martí Regàs Catà: Jaume, Nicolau i Joaquim. Ramon Regàs Moratones, net d'en Martí Regàs, és l'últim Regàs que va dirigir les empreses de licors, si bé el 1980 hagué de tancar el negoci dels licors (Surroca, 2022: 31).

²¹¹ BOPI, núm. 1322-23, 16 de maig de 1942, p. 1258.

OLOT

Colom, Ramon i Companyia

Anís Fontanella és el nom d'una marca d'anís inscrita en el registre per l'olotí Ramon Colom l'any 1893, que va prescriure el 1914 i no es va renovar. Té forma ovalada i destaca per un dibuix del bust d'un personatge, sense identificar.

Ramon Colom i Font (1837-1917) va fundar l'hotel del Parc a la plaça Clarà d'Olot. Era tot un emprenedor perquè va construir una destil·leria i un molí de sal als baixos de l'hotel. Sembla que fabricava licors de tota mena, en destacaven la ratafia i l'anísat registrat. El seu fill, Cosme Colom (1876-1933), continuà amb el negoci familiar, decantant-se per les gasoses que ja havia començat el seu pare. També fabricà sifons que duïen el seu nom al tap (Valeri, 2018: 50-51).

PALAFRUGELL

Dalmau Llenas, Sebastià

L'any 1928 Sebastià Dalmau inscriu dues marques amb el mateix nom: Fuen-Carral, per distingir vins, i l'altra per a licors, conyac i rom. L'adreça era al carrer Font, 27 de Palafrugell.

Sebastià Dalmau Llenas (1884-1945) es va casar amb Carme Janhoer Vidal i van tenir quatre fills: Joan, Guillem, Tomàs i Concepció. Sebastià va fer de comerciant de productes de suro treballant pel seu compte als Estats Units i a Cuba. A Palafrugell, a més de la marca registrada, va experimentar en l'elaboració de llimonades i taronjades Iris, de la fàbrica Cama i Dalmau. L'Ajuntament de Palafrugell en conserva documentació familiar.²¹²

PALAMÓS

Llirós Hicoria, Juli

El 1915 es presenta al registre de la propietat la marca de licor de marc Dédeme. Tret de la tipografia de la lletra, l'emblema no conté cap element decoratiu. Si bé consta activa fins a l'any 1941, no apareix publicitat de la marca en els mitjans escrits.

212 <<https://palafrugell.cat/serveis-ciutadania/familia-dalmau>> [Consulta: 16 de gener de 2023].

PERALADA

Mateu Pla, Miquel

Miquel Mateu i Pla (1898-1972) fou financer, empresari, polític català i alcalde de Barcelona en els anys posteriors a la Guerra Civil Espanyola. El 1923 el seu pare, Damià Mateu, va comprar el castell de Peralada, que Miquel Mateu restaurà i convertí en museu. S'involucrà en diverses empreses, especialment del sector vitivinícola i impulsà explotacions a Peralada. En la seva ment hi havia l'objectiu de recuperar la tradició vinícola dels frares carmelites.

A principis de l'any 1932 Miquel Mateu inscriu les marques Peralada i Cavas del Ampurdan per distingir vins de tota mena, inclosos els vins escumosos. S'hi representen el dibuix del castell de Peralada i l'escut de la població. La seu estava situada a la carretera de Santa Eugènia, 3 de Peralada.

A la dècada dels anys trenta, Miquel Mateu encarrega a l'enginyer francès E. Remy la construcció de les galeries de les futures caves al convent del Carme, que s'ampliarien després de la Guerra Civil. La direcció tècnica va anar a càrrec de l'enòleg Jaume Serra. Miquel Mateu va esmerçar molts esforços a anunciar els vins, caves i espumosos en els mitjans escrits d'arreu. Alguns d'aquests anuncis són obra del pintor i gravador Enric Ricart.²¹³

L'any 1947 es constitueix l'empresa Cavas del Ampurdán. En l'actualitat conrea 150 hectàrees de vinya de Peralada i pobles dels voltants, de les varietats negres cabernet sauvignon i franc, merlot, ull de llebre, sirà, garnatxa, carinyena i monestrell, i les blanques chardonnay, macabeu, carinyena blanca i sauvignon blanc. La DO Empordà produeix tretze milions d'ampolles.

Els vins Peralada s'han servit en banquets oficials, com en la coronació de Joan Carles I, en la boda dels prínceps d'Astúries o en les visites dels presidents d'Estats Units Dwight Eisenhower, Richard Nixon i Gerald Ford. L'any 1979 van comprar un celler a Vilafranca del Penedès, la qual cosa va permetre ampliar la capacitat de producció i situar-se entre els principals elaboradors d'aquest vi.²¹⁴

PONT DE MOLINS

Batlle Terrades, Josep

Vins del Roure és el nom de la marca que va registrar-se a principis del 1936 per diferenciar tota mena de vins, especialment moscatell. La marca va ser inscrita pel colliter Josep Batlle Terrades.

213 <<http://www.museucastellperalada.com/es/cavas-i-el-certamen-agricola-e-industrial-del-ampurdan>> [Consulta: 17 de gener de 2023].

214 <<https://perelada.com/ca/coneix-nos/hist%C3%B2ria/el-celler>> [Consulta: 17 de gener de 2023].

SANT FELIU DE GUÍXOLS

Bonet, destil·leries

Domènec Bonet i Farriol fou el fundador de Destil·leries Bonet (1862) i es casà amb Ramona Coll Cardona. La fàbrica estava situada a la rambla Vidal de Sant Feliu de Guíxols. A la seva mort, l'any 1913, el seu fill Ramon Bonet Coll (1877-1940) es feu càrrec de la direcció de l'empresa familiar. Aquest últim destacà pel seu esperit industrial, emprenedor i enginyós. A partir del 1920 inicià l'embotellament semiautomatitzat de l'estomacal Bonet, que fins aleshores s'havia envasat a granel (Bussot, 2011: 52).

L'any 1895 Domènec Bonet registra tres marques amb la mateixa numeració i denominació: Estomacal Bonet. Es tracta de tres emblemes de forma circular molt simples amb un dibuix central diferent: una lluna, un triangle i una baldufa. Mentrestant, Ramon Bonet es casarà el 1897 amb Rosa Arxer Busquets, amb la qual tindrà tres filles: Josefina, Teresa i Carme.

Els Bonet participen en diverses exposicions i obtenen els guardons següents: diploma d'honor i medalla d'or a l'Exposició Internacional del Progrés, París (1897); diploma d'honor i medalla d'or a l'Acadèmia Parisenca d'Inventors, Industrials i Expositors, París (1898), i diploma, medalla d'or i Gran Premi a l'Exposició Internacional de Barcelona (1912).

Poc després, el 1908, Domènec Bonet inscriu la marca Estomacal Bonet —a la publicitat hi diu «compost de conyac i plantes aromàtiques»—, consistent en el dibuix d'una ampolla i la seva signatura personal. Encara registra una darrera marca: Anís Refinado El Trompo, en què es veu un infant jugant amb una baldufa. El seu fill va renovar les mateixes marques entre el 1920 i 1921: Licor Estomacal Bonet i Anís El Trompo, amb dibuixos idèntics. I encara una darrera marca declarada per Ramon Bonet Coll l'any 1934: Anís Refinado Costa Brava. L'etiqueta és en forma de rombe amb el dibuix d'un paisatge de la Costa Brava.

Els Bonet no només es dedicaven als licors amb exportació a tots els països. Per exemple, el 1917 s'anuncien a la premsa com a venedors d'ultramarins, objectes d'escriptori, ferreteria, pastisseria, articles per a la indústria dels taps, caixes fortes o cuines amb gas, alguns importats.²¹⁵

Sembla que els descendents Bonet —Ramon va morir el 1940— no tornen a inscriure cap més marca fins al 1949, quan la societat Ramon Bonet, SA registra la marca Bonet per diferenciar conyac, anís, ginebra, aiguardents anisats i licors.²¹⁶ Actualment han deixat l'elaboració de licors per centrar-se en el món de la distribució i comercialització.

²¹⁵ *Marinada*, núm. 43, juny de 1917, p. 5.

²¹⁶ BOPI, núm. 1505, 16 de desembre de 1949, p. 4930.

Carrera, Pere

El santfeliuenc Pere Carrera inscriu dues marques d'anisats: el 1893, Anís Perla de la Marina, i el 1894, Anís Flor de la Costa. El primer emblema és allargat com si fos un banderí. Es veu una noia amb un vestit blau i barretina vermella. En una mà sosté un rem i està al costat d'un escut amb les quatre barres i una creu vermella. Al fons hi ha un vaixell aturat a la platja amb el mar de fons. L'etiqueta és de la litografia Riera, del carrer Ample, 15 de Barcelona.

La segona etiqueta d'Anís Flor de la Costa és molt similar a l'anterior. S'hi veu una noia amb vestit a la platja amb una barca de fons, que senyala amb una mà. L'emblema enviat és a una tinta, però no hi consta la impremta.

Ferran Xirau, Demetri

Demetri Ferran Xirau (1843-1907) era natural de Figueres, fill d'Antoni Ferran Mensa i d'Antònia Xirau. Vivia a la casa familiar, que era la mateixa farmàcia, situada a la plaça de l'Oli, 16. Va exercir de farmacèutic. Es casà amb Elvira Sagrera i tingueren un fill: Enric Ferran Sagrera (Guerrero, 2004: 209).

La marca que registra Demetri Ferran l'any 1882 és el licor medicinal Elixir Depurativo vegetal de Ferran. La marca va ser renovada al cap de vint anys, el 1902. La primera marca és de forma octagonal i destaca pels marcs daurats i un dibuix a la part superior d'una papallona que s'acosta a una flor. A la marca també hi diu una data, 1865, segurament la de creació, i l'adreça: carrer Arbres, 22 i 24 de Sant Feliu de Guíxols.

SANT POL DE MAR

Furest Roca, Modest

Modest Furest i Roca (1852-1939) va néixer a Sant Pol de Mar, en una família de vocació marinera. Va cursar la carrera de Medicina i Cirurgia a Barcelona però exercí a Girona. S'interessà pels estudis teòrics de la medicina europea de l'època: l'homeopatia, l'higienisme i la hidroteràpia. Popularment era conegut com el «metge dels anissos».

L'any 1882 es va casar amb Mercè Tapis i Platja, filla d'una família benestant gironina. Un any després adquirí la propietat i explotació de l'aigua mineromedicinal del Puig de les Ànimes. Un cop aconseguit el registre oficial de la marca Puig de les Ànimes, el canvia pel nom de Vichy Catalán, que li és concedit l'any 1891. Un any abans es constitueix la societat mercantil Furest i Companyia per a l'explotació de les aigües termals de Caldes de Malavella.

L'any 1902, però, la societat francesa d'Etablissement Thermal de Vichy reclama al Ministeri de Governació contra la concessió de la marca Vichy Catalán. El conflicte acaba als jutjats i finalment es dona la raó a Furest, que podrà conservar-ne el nom, que és el que ens ha arribat fins al present.²¹⁷

Malgrat que l'any 1925 registra una altra marca d'aigua mineral i de taula amb el nom de Manantial Solarium a Sant Pol de Mar, també s'interessa pels licors. D'aquests darrers productes n'inscriu diverses marques.

Dues marques són registrades l'any 1924 per Modest Furest Roca amb el nom de Licor Solarium i Cocktail Solarium. La seu d'aquest empresari consta al carrer Ferrocarril, 9-11 de Sant Pol de Mar. Des de Calella l'any 1935 inscriu un altre licor digestiu amb la denominació Cactus. El dibuix destaca per dues àligues situades al damunt d'una copa, una de les quals fa l'acció de beure-hi.

VILAJUÏGA

Llabines Santacana, Faust

L'any 1921 registra la marca Fertol per diferenciar adobs químics i orgànics, sofre i sulfat de coure. Un any després, el 1922, presenta la marca comercial Bodegas Ampurdanesas, destinada al nom del seu establiment de fabricació de tota mena de vins comuns i escumosos, situat a Vilajuïga. També inscriu una marca de vins en general, especialment escumosos, amb la denominació de Mont Carmany. L'etiqueta destaca per un castell dins d'un cim i la referència a Bodegas Ampurdanesas, reserva any 1914.

3.2.3 Província de Lleida

Lleida ciutat (quadre 9) acapara les inscripcions de marques amb un total de 33 matriculacions. La resta són poc significatives: Penelles (8), Mollerussa (6), Castellnou de Seana (4) i amb dues inscripcions les poblacions de Cervera, la Pobla de Segur i Tàrraga.

²¹⁷ BOPI, núm. 1187, 16 de febrer de 1936, p. 727-731.

Quadre 9. Marques registrades a la província de Lleida (1866-1939)

<i>Població</i>	<i>Total marques</i>
Artesa de Segre	1
Castellnou de Seana	4
Cervera	2
Lleida	33
Penelles	8
Mollerussa	6
Pobla de Segur	2
Tàrraga	2
Total	58

ARTESA DE SEGRE

Rosell, destil·leries

En l'anuari Riera hi consten a Artesa de Segre dues fàbriques d'alcohols: una a nom de Josep Boldú i una altra a nom de Josep Rosell, ambdós colliters de vins (Riera, 1898: 950). Deu anys després, a l'*Anuario del Comercio* (1908) una de les fàbriques d'aiguardents, alcohols i licors ha canviat de nom: ara és de Joan Rosell.²¹⁸ Hi ha constància que aquest darrer era alcalde d'Artesa de Segre el 1905.

Conyac Rosell és l'única marca que l'any 1930 assenta Joan Rosell. Al mig de l'etiqueta hi ha un escut heràldic del poble representat per tres castells o torres.

CASTELLNOU DE SEANA

R.S.J. Segura

Joan Segura Estalella l'any 1921 registra una marca de vins escumosos: Hesperia. El mateix any, sota el nom de l'empresa R.S.J. Segura, inscriu la marca Triomfant. En aquest cas hi ha el dibuix d'una colla sardanista ballant i al centre una geganta representada per una pubilla. Al fons s'observa la bandera catalana.

Un any després, l'any 1922, la Societat R.S.J. Segura inscriu una marca per diferenciar vins escumosos, vins, aiguardents, anisats, licors i vinagres amb la denominació Bodegas de Urgel, sense cap decoració, tret de les lletres tipogràfiques. Un anunci publicitari de l'època sembla que informa que el cava produït provenia de vinyes de la seva propietat.

²¹⁸ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1908), núm. 27, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 2707.

El 1923 Joan Segura registra el nom de la marca de vins Triomfant. L'any 1930 Joan Serra assenta la mateixa marca. El 1933, però, dues marques van ser transferides a favor del barceloní Salvador Oliver Santacana.

CERVERA

Forn Ferrer, Abdó

Abdó Forn l'any 1906 s'anunciava en la premsa com a venedor d'un remei infal·lible per curar l'agror dels vins: Antiagrina.²¹⁹ El 1921 se li concedeix la patent d'invenció núm. 78672 per una màquina de trencar ametlles. L'adreça és a Barcelona, al passeig de Gràcia, núm. 30.²²⁰ El domicili habitual sembla, però, que el tenia a Cervera, d'on va arribar a ser batlle.

A finals de desembre de 1933 introdueix la marca Infernal, per classificar tota mena d'alcohols, rom, conyac, ginebra, absenta, canya, licors i granulats refrescants. Hi apareix el nom en cursiva, sense decoració.

Jené i Capell

Alguns productors de la Segarra van veure com una oportunitat, després de la davallada de la vinya per la fil·loxera de França, omplir els seus cups per a la producció del vi de Bordeus. L'estació del ferrocarril de Cervera en facilitava el transport. L'any 1880 Ramon Capell Montull de Tarroja i Francesc Jené Gimbert de Cervera adquireixen una propietat per fer-hi un magatzem per comercialitzar el vi de Cervera i de l'Alta Segarra, a més de diversos productes químics per a l'agricultura, sobretot per a l'adob de les terres.²²¹

Francesc Jené era una persona dedicada a les finances, hereu de la Banca Jené, fundada a Cervera pel seu pare. Veient les possibilitats econòmiques del vi, s'hi va involucrar. El negoci va anar molt bé fins que el 1894 la plaga de la fil·loxera també va arribar a la Segarra.

Ramon Capell disposava d'una fàbrica d'aiguardent i esperit de vi a Cervera, com a mínim des del 1885. Consta que comercialitzava vins a l'engròs i també ho feia Francesc Jené.²²² L'any 1892 la societat Jené i Capell va registrar la marca de vi Bor-

²¹⁹ Arxiu Comarcal de la Segarra, 220-107-N-345.

²²⁰ BOPI, núm. 841, 16 de setembre de 1921, p. 1297.

²²¹ SALAT, Teresa. «La burgesia benestant terratinent a Cervera a les últimes dècades del segle XIX». *Catàleg virtual de la Casa Duran i Sanpere*. <<https://museudecervera.cat/data/cms/museucervera/uploads/docs/cat%C3%A0leg%20virtual%20casa%20museu/01.pdf>> [Consulta: 25 de desembre de 2022].

²²² *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1885), núm. 5, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p.1213.

deaux. A l'etiqueta, feta als tallers de litografia Mallofré de Barcelona, hi apareix el dibuix d'un cervol.

El banquer Ramon Jené Soler, que havia cedit al seu fill Francesc la meitat del magatzem on comercialitzaven vins, va fer fallida econòmica. La meitat de l'immoble va sortir a subhasta el 1908 per 30.000 pessetes amb altres immobles situats a Cervera.²²³ El seu soci Ramon Capell també devia vendre la part de magatzem que quedava, perquè el 1913 la marca registrada ja no està activa.

LLEIDA

Arrufat, Ramon

Ramon Arrufat tenia la fàbrica d'aiguardent al carrer Catalunya, núm. 1. Aquest lleidatà el 1895 va registrar dues marques amb el mateix núm. 5025: Anís del Pilar, en què es veu un dibuix de l'església del Pilar de Saragossa, i una segona, que representa el segell de garantia amb la signatura del propietari. Als cartells publicitaris de la marca i en premsa fa servir el dibuix d'un arlequí.

A la mort de Ramon Arrufat, la vídua es va fer càrrec del negoci, si bé la marca va deixar de pagar les quotes el 1916. Al desembre de 1916 els socis Mir i Argilaguet consten com els successors de Ramon Arrufat.²²⁴

Carulla, destil·leria

L'any 1881 en un anuari de la indústria estatal s'apunta que Josep Sabatés té una fàbrica d'aiguardents al carrer Acadèmia, núm. 2, i Josep Carulla al mateix carrer, de costat, al número 4 de Lleida.²²⁵

A l'Arxiu Gavin de les Avellanes es conserva una targeta postal amb informació de l'empresa de destil·lats Carulla. Al capdamunt hi diu «casa fundada al 1865». Al centre hi ha tres orles amb imatges de la nissaga de propietaris: Josep Sabatés Duran (1865), Josep Carulla Arrufat (1870) i Josep Carulla Sabatés (1899). Pels cognoms es dedueix que probablement una filla o germana de Josep Sabatés es va casar amb Josep Carulla Arrufat. D'aquest matrimoni va néixer Josep Carulla Sabatés, que és el que registrarà diverses marques.

Així, Josep Carulla Sabatés presenta al registre Licor Sámely (1903-1904), Cognac Bola Roja (1907) i Ron Naná (1908-1909). Aquesta última marca consta al dia de pagament fins al 1930.

²²³ *El Ciervo*, 13 de juny de 1908, p. 4.

²²⁴ *La Prensa*, núm. 1447, 5 de desembre de 1916, p. 3.

²²⁵ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1881), núm. 1, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 1041.

En un anunci publicitari de l'any 1909 l'empresa destacava els seus productes estrella: Anisete Carulla, Cognac Bola Roja, Ron Naná i Gran Licor Samely, a més que exportava a tot el món. Destil·leria Carulla també era coneguda popularment com La Leridana.

Cooperativa Gremial, La

Aquesta cooperativa inscriu el 1919 una marca per diferenciar vins, licors i aperitius amb la denominació Sicoris. La seu de la cooperativa estava a la plaça de Mossèn Cinto de Lleida. La marca perdura fins al 1950.

Font, Pau

El 1903 Pau Font registra la marca que identifica el nom del producte i el del seu propietari: Anís Font, per distingir anisats. La fàbrica de licors i aiguardents estava situada al carrer Alcalde Costa, núm. 7. El 1908 es deixen de pagar les quotes al registre de la propietat.

Lamolla Boqué, Enric

En un anunci publicitari de l'any 1879 consta que la casa Lamolla havia estat fundada l'any 1835 i que era l'únic fabricant a Espanya.²²⁶ L'adreça la tenia a la rambla Ferran de Lleida.

L'any 1887 presenta a inscriure la marca de licor Punch de la Heroïna de Zaragoza, renovada el 1908 i 1915, amb alguna modificació lleu. Aquesta marca representa el personatge cèlebre d'Agustina d'Aragó encenent pólvora i disparant un canó contra les tropes franceses que assetjaven Saragossa. S'hi llegeix el lema «Guerra a los Alcoholes Industriales». Una mostra d'aprofitar l'heroisme d'aquesta dona per promoure un producte comercial.

També produïa licor de ginebra. L'any 1890 registra la marca Ginebra de La Estrella i Ginebra del Cencerro (1894). Ambdues marques tenen forma circular. A la primera hi ha dibuixada una estrella, a la segona una esquella i estan signades per evitar-ne falsificacions.

Enric Lamolla fabricava un anisat amb la denominació Anís del Ejército Español, marca inscrita l'any 1893. El dibuix representa una bandera espanyola que oneja amb el nom de la marca. En la publicitat s'anunciava que proveïa d'aquest anís indrets

²²⁶ *El Viagero Ilustrado Hispano-Americano*, núm. 1, 1 de gener de 1879, p. 5.

africans amb presència de tropes espanyoles: 10.000 caixes per a Melilla, 100.000 per al Gurugú i 1.000.000 per a Tetuan, Tànger, Marroc, Rabat, Mogador i Santa Creu.²²⁷

Un altre any que va comercialitzar és l'Anís del Tute, declarat l'any 1903. La marca representa els quatre reis de la baralla de cartes de costat. També el 1904 registra el model d'envàs de vidre destinat a embotellar-hi l'anís.

Lamolla Germans participa com a societat a l'Exposició Internacional de Filadèlfia (1876), on destaca pel seu anísat superior. Rep menció per l'aiguardent anísat i l'aiguardent corrent, i guardó a la perfecció de vinagre de vi a l'Exposició Vinícola de Madrid (1877). A l'Exposició Internacional de París (1878) obté medalla de plata per l'aiguardent anísat. També és guardonada amb medalla de segona classe a l'Exposició de Saragossa (1885-1886). A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) se li va atorgar la medalla d'or per l'aiguardent anísat Pum.

No és estrany que en el viatge a París de 1878 Enric Lamolla aprofités l'estada i encarregués publicitat d'algun dels seus productes a la prestigiosa impremta V. Palyart & Fils, de la qual s'han localitzat un parell de dibuixos amb una dotzena dels productes que comercialitzava.

Una darrera curiositat: el compositor A. Sánchez Jiménez l'any 1887 va dedicar a Enric Lamolla una polca adaptada per a piano, per la creació del seu anísat. A la portada de la partitura es reproduïx el dibuix de la marca Anís Pum, fet per un altre dibuixant diferent del de la marca, J. M. Mateu.²²⁸

Mor, destil·leries

Pere Mor Barrull es casa amb Mercè Martí Jové i tenen tres fills: Mercè, Pere i Carme. És l'iniciador d'aquests fabricants de licors. El seguirà en el negoci el seu fill Pere Mor Almacelles (mort el 1951) i, a aquest, Pere Mor Martí.²²⁹ Els Mor el 1916 tenien la fàbrica a la carretera de Barcelona i el despatx al carrer Cabrinetty, núm. 30 de Lleida.²³⁰

Pere Mor Barrull el 1918 inscriu la marca P.M.B. —inicials del nom i cognoms— per distingir anísats, licors i xarops. Va estar activa fins al 1953. Un any després registra la marca de licor Estomacal Wilson. Aquesta última tenia la forma de rombe i era decorada amb uns raïms i fulles de parra a cada angle. L'any 1924 va modificar el dibuix del licor Wilson introduint-hi la figura d'un majordom que sosté l'ampolla del producte.

²²⁷ *La Època*, núm. 13046, 2 de desembre de 1888, p.4.

²²⁸ <<http://bdh-rd.bne.es/viewer.vm?id=0000067503&page=1>> [Consulta: 26 de desembre de 2022].

²²⁹ Pere Mor Martí registra el 1961 la marca MOOR'S per donar nom a la fàbrica de destil·leria, alcohols, aiguardents i licors. BOPI, p. 97.

²³⁰ *Anuario Industrial de Cataluña* (1916). Barcelona: Cambra Oficial d'Indústria de Barcelona, p. 338.

El 1924 inscriu una marca de vi escumós: Gran Champan Victoria. L'etiqueta és rectangular, amb el dibuix d'un escut amb una creu i un ocell decorat amb una tela, una corona i lloret. A la part inferior hi diu «Sant Sadurní de Noya». Per tant, tot fa pensar que el producte era elaborat per algun cavista de Sant Sadurní i comercialitzat pels Mor. Un any més tard, l'any 1925, Pere Mor Almacellas declara la marca Anís Mor. L'activitat dels Mor en el negoci dels destil·lats es va mantenir com a mínim fins a principis dels anys setanta.

Mundial, La

L'artífex d'aquesta fàbrica fou Enric Serecigni Taberner, empresari i impulsor cultural. L'empresa estava situada a la rambla de Ferran, núm. 18. Posteriorment, als anys trenta, s'anomena carrer de la República, de Lleida. L'any 1918 va impulsar el Porfoliograph de la casa Magí Llorens, una de les primeres sales de cinema de la ciutat. També va formar part de la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Lleida.

A principi dels anys vint fabricava una extensa varietat de licors: anís, conyac, rom, Ojén, Cazalla, escarxats, canya blanca, ginebra, vermouths, cremes i xarops sota el nom de La Mundial. A l'Exposició Internacional de Milà (1921) va obtenir el diploma de Gran Premi, medalla i creu (Duval, 1922: 21).

L'any 1913 inscriu la marca La Mundial (tornada a registrar el 1924) per distingir licors, anisats i xarops. En el dibuix s'hi representa el globus terrestre amb personatges representatius de diversos indrets del món, i en primer terme hi ha una dona asseguda alçant una ampolla del producte. Quatre anys més tard, el 1917, intenta registrar la marca Gran Licor La Mundial, amb tres etiquetes, superposades una al damunt de l'altra, en què es llegeix «Liqueur Jones – fabriquee comme au convent». Sembla que va ser denegada.

Pascual, destil·leries

Baldomer Pascual Faydella declara la marca Anís Got d'Or. La seu de la fàbrica estava al carrer Múrcia, núm. 37. Per algun anunci publicitari sembla que comercialitzava licors, sobretot anís, un estomacal i licor d'ou, entre altres.

Serra, destil·leries

Miquel Serra Castro estava casat amb Josefina Balaguer García i era un empresari que va esmerçar molts esforços econòmics a difondre els seus productes, però ho va fer d'una manera força peculiar. Una de les claus de l'èxit de la seva publicitat fou utilitzar la psicologia invertida, o sigui, desmerèixer el producte. Els seus eslògans no deixaven a ningú indiferent i s'anunciava així: «Anís Infernal: lo més dolent i de propietats més

nocives per a l'organisme»; «Fabricat amb los vins més dolents del Priorat i de la comarca»; «Cada dia és més dolent»; «No està premiat a cap Exposició»; «No és tònic, digestiu ni reconstituent», i ho remataven amb un «No el proveu».

Cal dir que, a més d'aquests missatges subliminals, va aprofitar per imprimir publicitat amb grans cartellistes de principis del segle xx. Per exemple, va fer estampar diverses postals acolorides amb la cara de personatges femenins engalanats amb motius florals, vegetals, papallones i voltats amb formes de línies asimètriques, sinuoses i entrelligades. No es veu la signatura del dibuixant però s'acosta a l'estil del català Alexandre de Riquer o del francès Alphonse Mucha. L'etiqueta d'Anís Escarxat la va encarregar a la impremta Miralles.

Al voltant del 1905 Miquel Serra va encomanar al pintor italià Leonetto Cappiello un cartell per anunciar el seu producte: Anís Infernal. El cartell ressalta per la utilització d'un vermell diabòlic, del qual surt una mena de dimoni que sosté en una mà una ampolla de vidre del producte i amb l'altra la senyala. La Biblioteca Nacional de França conserva una reproducció del cartell imprès a París per la impremta Vercasson. Una altra mostra de les excentricitats del fabricant lleidatà fou penjar una pancarta lluminosa de la torre Eiffel a París.

En el dibuix de la marca registrada Zenit hi diu que la casa Serra s'havia fundat l'any 1887. Pel que fa a l'activitat comercial, a l'anuari Riera hi figura com a fabricant d'aiguardent amb seu al carrer Alcalde Costa de Lleida (Riera, 1896: 930). El 1903 inscriu al registre la marca Anís Infernal, en la qual reproduceix un dels seus eslògans: «fabricado con los peores vinos del Priorato». Les marques següents són totes inscrites als anys vint: Cognac Iberia (1921), Anís Infernal i Conyac Zenit (1922), Licor PAM (1924) i Vino Aperitivo Kola Kina Serra (1925). Totes les etiquetes destaquen per la seva sobrietat, que contrasta amb la publicitat que utilitzava per anunciar l'Anís Infernal.

Sembla que la societat envasadora de l'anís va passar dels Serra a un creditor que va traslladar la planta a Artesa de Segre. Així, diverses marques van ser transferides el 13 de juliol de 1933 a favor del lleidatà Abdó Forn Ferré.²³¹

Hi ha una narració popular que explica que l'any 1936 el propietari d'Anís Infernal va anar a Balaguer a una casa de barrets disfressat de capellà. En sortir-ne, repartia bitllets de cinc pessetes entre la canalla. Els anarquistes el van veure vestit amb sotana i va ser detingut per un grup armat, que el va executar. També es diu que abans l'empresari podria haver mort el capellà per prendre-li la sotana i el barret. La seva mort va ser atribuïda a un càstig diví per la dèria del culte demoníac en la seva publicitat. Aquesta versió, però, és contradictòria. Una esquila de la premsa informa

²³¹ BOPI, núm. 1127, 16 d'agost de 1933, p. 2236.

que Miquel Serra va morir l'1 de juliol de 1939 víctima de les penalitats patides en les presons durant la Guerra Civil als vuitanta-dos anys.²³²

MOLLERUSSA

Badia Vilà, Tomàs

Tomàs Badia Vilà (Mollerussa, 1897) era fill d'Agustí Badia Badia. La família era originària de l'Alt Camp i s'havien traslladat a Mollerussa a les darreries del segle XIX. L'any 1898 Agustí Badia fabricava licors com a industrial i venia vins (Rebolledo, 2016: 74).

L'Anís d'Or és la marca d'anísat que va registrar l'any 1918 el fabricant Tomàs Badia. El dibuix és el mateix que havia utilitzat abans la societat Duran, Ricomà i Cia. Tot fa pensar en el traspàs del producte. La marca Anís d'Or va expirar l'any 1949.

Una curiositat: l'any 1935 Tomàs Badia va registrar la marca de licor Camamilla d'Urgell, amb un text en català que descrivia les propietats del producte. Al desembre del 1941, amb l'arribada de la dictadura franquista, va rebre un comunicat del Registre per comunicar-li que no es podia etiquetar en català, sinó que s'havia de fer la «traducción de denominaciones extranjeras». Així és que des llavors la marca es va dir Camomila de Urgel.²³³

Els Badia han mantingut l'activitat de fabricació de vins i licors durant generacions: Agustí Badia Badia, Tomàs Badia Vilà, Agustí Badia Carrera, Agustí Badia Martí i, actualment, Judit i Marta Badia Costa. Aquestes últimes s'han especialitzat en la producció de vinagres de tota mena.²³⁴

Duran, Ricomà i Companyia

La fàbrica d'alcohols i aiguardents de la societat Ricomà, Duran i companyia, amb capital barceloní, és una de les més significatives de Mollerussa creades a finals del segle XIX. La societat Duran, Ricomà i Companyia era una companyia elèctrica amb seu a Mollerussa vinculada al canal d'Urgell, on va destacar l'enginyer Josep Duran i Ventosa. Aquest industrial barceloní va passar d'invertir en vins, alcohols i destil·lats a fer-ho en el sector fariner i el 1901 en l'elaboració de cartró (Soldevila, 2015: 33).

L'any 1890 l'empresa Duran, Ricomà i Cia. va presentar tres marques al registre: Anís d'Or i Ginebra (dos). Les etiquetes de les tres marques tenen forma circular i són decorades amb quatre triangles amb ratlles barrades cadascuna i un dibuix

²³² *La Mañana*, núm. 476, 30 de juny de 1940, p. 2.

²³³ <<https://desdelamediterrania.cat/2015/01/27/la-repressio-franquista-al-pla-durgell>> [Consulta: 24 de desembre de 2022].

²³⁴ <<https://badiavinagres.com/ca/5-generacions>> [Consulta: 18 de desembre de 2022].

central: a la ginebra hi ha la silueta de dos galls que es miren de cara, a la d'anís s'hi veu la planta en flor i a la segona de ginebra hi ha un sol. Les marques consten actives fins al 1910.

Genescà i Companyia

L'any 1928 la societat Genescà i Companyia presenta al registre la marca Ratafia Aromas de Montserrat. La marca consisteix en la figura d'un monjo amb les muntanyes de Montserrat al fons. No se sap si va ser acceptat el nom de la marca però topava de ple amb la registrada l'any 1913 pel monestir de Montserrat, que, encara està en vigor.

PENELLES

Castell del Remei, celler

Els germans Ignasi i Joan Girona Vilanova registren diverses marques de vins i licors. L'any 1899 presenten la marca Castell del Remei. Es tracta de dues etiquetes. En la primera s'hi veu una mena de blasó o àliga amb les ales esteses, i en la segona la descripció «castell del Remei» i «Trade Mark». Les marques continuen en vigor.

Anys després, el 1911, inscriuen la marca Licor de Camomilla. El dibuix de l'etiqueta utilitza el mateix blasó de l'àliga i també s'hi llegeix el lema «L'home fa – fa l'home» (inscripció que va fer posar al pati del castell Ignasi Girona Agrafel). El 1913 declara tres marques amb la mateixa denominació però amb emblemes diferents: Castell del Remei. La primera és el nom de la marca sense decoració. La segona inclou el dibuix de la masia o castell remodelat amb les quatre torres, i a la part inferior indica que tenen el dipòsit al carrer Cucurulla, 5 de Barcelona. La darrera destaca pel dibuix del blasó central de l'àliga amb un marc de parres amb raïms.

El 1934 Joan Girona Vilanova registra dues marques: vi i vinagre Castell del Remei. En la de vinagre destaca un dibuix central d'una mena d'escut representat per una àliga i una creu, i en la de vi el dibuix de la masia remodelada del Remei. El Castell del Remei és una finca agrícola amb cellers emplaçada a la Plana d'Urgell, al municipi de Penelles. La finca va arribar a tenir més d'un miler d'hectàrees, el latifundi de regadiu més gran català. L'any 1853 Ignasi Girona Targa, banquer i empresari, va comprar la finca Torre del Bisbe de Torreneral i altres terres per la zona aprofitant les successives desamortitzacions. El 1886 Ignasi Girona i Agrafel (1824-1889), fill d'Ignasi Girona, instal·la una fàbrica de mistela.

El fill d'aquest últim, l'agrarista Ignasi Girona Vilanova (1857-1923), que s'havia format a París en mètodes d'elaboració dels vins, tornà a casa amb un enòleg i quatre famílies de viticultors franceses. Va explotar les terres plantant vinyes de ceps

nobles de varietats franceses per fer vins competitius amb els de Bordeus. També va ser qui va iniciar la producció de licors, com el licor de camamilla o el brandi. Un cop arribada la mort d'Ignasi Girona, fou el seu germà Joan Girona Vilanova qui va continuar amb l'activitat vitivinícola. Per fer difusió dels vins, Girona encarregà un cartell al pintor F. Miralles on es veu una veremadora amb un cistell ple de raïms.

La història moderna d'aquest celler canvia quan l'any 1982 Armand Cusiné adquireix la finca i recupera la tradició vinícola de la propietat. Actualment, la composició varietal inclou les vinyes autòctones (garnatxa, ull de llebre, carinyena, trepat, malvasia i macabeu), a les quals es van sumar les d'origen francès introduïdes al segle XIX: cabernet sauvignon, sirà, chardonnay i sauvignon blanc. Actualment produeix més d'un milió d'ampolles anuals.²³⁵

POBLA DE SEGUR, LA

Solduga, Francesc

La fàbrica de Licors Anisats Francesc Solduga estava emplaçada a l'avinguda Verdader, núm. 23 de la Poble de Segur. L'edifici és d'arquitectura modernista. L'any 1905 consta que Francesc Solduga disposava d'un taller de construcció i reparació de maquinària de vapor, premses hidràuliques, bombes i altres aparells. El taller consta situat a la rambla de Ferran, núm. 46 de Lleida.²³⁶

En un anunci publicat a la premsa l'any 1920 hi figurava que la casa Solduga s'havia fundat el 1861. A més dels licors efectuava operacions de banca en general amb un despatx a la carretera de Gerri, núm. 17.²³⁷

L'any 1892 va registrar una marca amb el nom F.S. (inicials del propietari) per distingir licors. El dibuix consisteix en un escut amb corona amb les lletres F.S. i el nom del municipi. La marca va prescriure al cap de vint anys, el 1912. El mateix dibuix es va renovar l'any 1941, inscripció feta per Francesc Solduga Porta. A principis de juliol de 1939, quan encara no havia acabat la Guerra Civil, va inscriure la marca Anís del Sol, que es va renovar el 1942.

El 1965 Francesc Solduga Porta va cedir a favor de la seva dona, Guadalupe Castells Bach, la marca Sol. Un any després, el 1966, la dona esmentada consta com a usufructuària de la marca del Sol, del seu difunt marit.

²³⁵ <<https://www.castelldelreimei.com/celler/#marca>> [Consulta: 10 de febrer de 2023].

²³⁶ *Anuario del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1905), núm. 24, Madrid: Bailly-Baillière e Hijos, p. 301.

²³⁷ *El Conqués*, núm. 392, 8 de maig de 1920, p. 3.

TÀRREGA

Doncel i Pera

La societat estava emplaçada al carrer Ponent, núm. 39 de Tàrrega. Amb el nom d'Anís del Rey Moro l'empresa Doncel i Pera inscriu l'any 1909 una marca per diferenciar un producte de licor anisat destil·lat amb vapor. L'emblema és el dibuix d'un àrab assegut amb turbant —representa el rei moro— que dona beure a un globus terrestre que sosté amb l'altra mà. La marca consta al corrent de pagament fins al 1915. També comercialitzava una beguda sense alcohol anomenada Sinalco.²³⁸

Vinadé Potau, Rosend

Rosend Vinadé Potau (Sarral, 1859 – Tàrrega, 1917) es va casar amb Maria Ferran Ventura. Es dedicà al comerç de vins i licors, però sobretot a l'elaboració d'anisats. La fàbrica Vinadé estava situada al carrer Alonso Martínez, núm. 14-16 de Tàrrega.²³⁹

El targarí Rosend Vinadé el 1904 va inscriure una marca per diferenciar anisats: Anís del Gallo Decapitado. A la marca, de forma ovalada, s'hi veu el dibuix d'una mà que escanya un gall per decapitar-lo. La marca va ser denegada perquè s'havia d'esmenar i el seu propietari no ho va fer. Malgrat no haver registrat la marca, el fabricant va continuar comercialitzant el seu producte estrella. Fins i tot el 1914 va editar una col·lecció de cromos publicitaris de l'anís.

3.2.4 Província de Tarragona

A la demarcació de Tarragona (quadre 10) s'inscriu un total de 227 marques. És curiós que Reus tingui un total de 69 registres de marques, 3 més que la ciutat de Tarragona. Molt més enrere queden Torredembarra, amb 17; Valls, amb 15; Tortosa, amb 10, i el Vendrell, amb 7. Escaladei declara un total de 5 marques. L'Espluga de Francolí i Santa Coloma de Queralt, 4. La resta són casos poc significatius.

²³⁸ *El Pallaresa*, núm. 5556, 30 de maig de 1911, pàg. 1.

²³⁹ *Nuevo Ambiente*, 31 d'agost de 1913 p. 13.

Quadre 10. Marques registrades a la província de Tarragona (1866-1939)

<i>Població</i>	<i>Total marques</i>
Reus	69
Tarragona	66
Torredembarra	17
Valls	15
Tortosa	10
El Vendrell	7
Escaladei	5
L'Espluga de Francolí, Santa Coloma de Queralt	4
Torroja del Priorat	3
Falset, la Secuita, l'Arboç del Penedès, Tivissa	2
Alcover, Aldea, Bràfim, Cornudella de Montsant, Gandesa, Ginestar, la Selva del Camp, Móra la Nova, Pont d'Armentera, Rodonyà, Sarra, Secuita, Ulldecona, Vila-rodona, Vimbodí	1
Total	229

ALCOVER

Andreu i Buldó

L'any 1907 es registra la marca Gran Licor Solidari, per diferenciar licors, anisats, aiguardents compostos, conyac i rom. L'etiqueta està decorada amb una vora de plantes i un elm a la part central. S'hi llegeix el nom de la marca i la descripció següent: «tònic reconstituent i digestiu».

ALDEA

Segarra Raga, Josep

Josep Segarra Raga de l'Aldea registra l'any 1924 la marca de conyac Cognac Santé. L'etiqueta és rectangular amb la descripció en una banda en diagonal i dins un cercle de les inicials del productor: J.S.R.

ARBOÇ DEL PENEDÈS, L'

Gener Batet, Josep

L'any 1891 s'inscriu la marca Vino Puro Natural Gener destinada als vins en general. L'etiqueta informa que la collita prové de les hisendes Almunia, Prat i Mas Fumat i

també que s'ha preparat especialment per a l'illa de Cuba. Al centre hi ha el dibuix d'un mas i vinyes. En primer terme hi ha un home vestit de català i un indígena.

Les relacions de Gener amb Cuba devien ser fluïdes, perquè aquest mateix any, com a president de la societat Refineria de Azúcar de Cárdenas, presenta una patent d'invenió per a una màquina de plegar i envasar terrossos de sucre.²⁴⁰ Els seus hereus, Torres Gener Germans, consten el 1928 com a residents a l'Havana i inscriuen una marca de tabacs, cigars i puros.²⁴¹

Urgell Urgell, Santiago

Santiago Urgell fou un acabalat terratinent que l'any 1891 va fixar la seva residència a l'Arboç del Penedès, en un edifici singular que també va utilitzar com a celler. Es tracta d'una construcció d'estil neoàrab, en què destaca una torratxa de planta estrellada. És una estructura cilíndrica que combina arcs lobulats, arcs de ferradura i columnes corínties, coronada per una cúpula semiesfèrica decorada amb ceràmica vidriada.

Santiago Urgell Urgell registra l'any 1934 la marca de vins escumosos Castell d'Urgell. A l'emblema hi ha el dibuix d'un escut decorat amb un elm i raïms en què es llegeix «gran vi espumós extra, hisenda Els Fusellers, Caves Urgell».

BRÀFIM

Vilanova Martí, Joan

El brafimenc Joan Vilanova Martí inscriu el 1919 una marca destinada als vins, licors i sobretot aperitius, amb la denominació Kynot. L'emblema és de forma rectangular i destaca un marc gruixut amb motius florals entrelaçats.

CORNUDELLA DE MONTSANT

Font Castany, Bonaventura

El 1917 es declara la marca Vins del Priorat, registrada pel metge i empresari Bonaventura Font Castany (1867-1946). La marca és d'un to blavós, de forma circular, amb un doble marc en què es llegeix «primera marca de vins del Priorat». A la part central hi ha el dibuix de fulles de vinya i raïms junt amb una gerra.

²⁴⁰ BOPI, núm. 127, 1 de desembre de 1891, p.10.

²⁴¹ BOPI, núm. 1003, 16 de juny de 1928, p. 93.

VENDRELL, EL

Carbó i Cañas

Resolís és el nom d'un licor que van registrar l'any 1932 Joan Carbó Julià i Joan Cañas. El licor és d'origen italià i alguns dels ingredients són la nou verda i algunes herbes aromàtiques; per tant, s'apropa a la ratafia. Al Vendrell s'elabora des de fa 150 anys. A l'etiqueta de la marca Resolís hi ha un escut heràldic que representa un arbre gran antic conegut com el *verdell*, a sota del qual la gent es reunia, sobretot els boters, per confeccionar botes de vi. Hi consta l'adreça de la botiga a la plaça Pi i Margall, 16 del Vendrell.

L'any 1967 Joan Carbó Julià, representant de Destil·leries Carbó —amb l'adreça al carrer Nord 45—, va inscriure la marca Resolis del Vendrell. Té un emblema de forma heptagonal que conserva l'escut amb una vista general de la població. L'activitat de fer aquest licor típic d'aquesta població tarragonina es va mantenir fins a principis del 2000. Actualment la casa Jané és l'única que encara comercialitza aquesta beguda.

Esvertit Cañís, Salvador

Salvador Esvertit Cañís, resident al carrer Cristina Baixa, 50 del Vendrell, inscriu l'any 1924 una marca per distingir vermuts: Vermouth Mundial. L'etiqueta és de forma quadrada. Hi destaca el nom, voltat de parres i raïms.

Ferret, Joan

Vermouth Chambery és el nom que va registrar l'any 1919 el vendrellenc Joan Ferret. La marca es va inscriure amb dos dibuixos diferents. Un és de forma vertical i està decorat amb fulles i raïms i l'altre és de forma quadrada i segueix el corrent italià amb el nom a la part central voltat de motius vegetals.

Foix Julivert, Jaume

El vinicultor vendrellenc Jaume Foix Julivert (1853-1910) tenia vinyes al Baix Penedès i el producte obtingut era portat al sud del terme municipal de Santa Oliva, a la Mina-Vinyet. El nom prové d'un celler subterrani construït a deu metres de profunditat a la partida anomenada Vinyet. En aquest indret feia la criança de vins i vermuts, destinats al comerç a l'estranger, exportava a Itàlia, França, Suïssa, Amèrica i Filipines. L'any 1896 produïa vins fins de taula i vermuts: vi vermell (Medòc i Bordeus), vi blanc (Santernes) i vermut (Marsella, Turí i el Vendrell).²⁴²

²⁴² *El Vendrellense*, núm. 201, 2 d'agost de 1896, p. 3.

L'any 1893 inscriu els vins Mina Vinyet. La marca expedida va ser transferida el 1913 a favor de la seva muller Francisca Ribas i els seus fills Joaquim i Enriqueta Foix Ribas. El 1900 consta la marca Foix i Giner, segurament fruit d'alguna associació.²⁴³ Sembla que, quan mor Jaume Foix, es fa càrrec del negoci Arthur Deblon (Latorre, 2023: 34).

Jaume Foix va participar en diverses exposicions internacionals, alguns cops com a jurat: París (1878), Barcelona (1888), Chicago (1893), Nàpols (1895), on obté el diploma d'honor i la Gran Creu pel seu vermut i vi blanc; també al Caire (1896), on guanyà una medalla d'or, o Brussel·les.²⁴⁴

Güell Serra, Pau

Amb la denominació Güell l'any 1891 es registra una marca per diferenciar vins. La marca va estar activa fins al 1911. L'emblema destaca pel dibuix d'una bandera a la part central. Pau Güell Serra participa en l'Exposició de París de 1878, on envia vi especial de cirera.²⁴⁵ Els seus vins també són presents a la Fira-Concurs Agrícola de Barcelona (1898), amb vi sense rapa de l'any 1887 i vi envellit de 1877.²⁴⁶ En algun lloc consta que Pau Güell és de Bellvei i en altres del Vendrell, poblacions confrontants.

Julivert, Evarist

L'any 1913 Evarist Julivert, que estava casat amb Francesca Aulés, registra la marca Anisats Evaristo Julivert per diferenciar licors i anisats. L'etiqueta destaca pel dibuix d'una àncora a la part central amb la descripció «Fàbrica de Anisados, casa fundada al 1860». El dibuix és obra de la impremta Cairell. Per un anunci en la premsa de l'any 1914 se sap que aquest emprenedor també tenia una fàbrica de mosaics hidràulics i, a més, fabricava gasoses. La seu de l'empresa estava al carrer del Doctor Robert, 12.²⁴⁷

Palau Mañé, Joan

Joan Palau Mañé (1868-1924) fou empresari i polític, quart fill dels hisendats Francesc Palau Serra i Josepa Mañé Vidal, que residien al carrer Major, 21 del Vendrell. La família posseïa la masia del Gatell, a Sant Jaume dels Domenys, i la casa Murada de Banyeres del Penedès.

²⁴³ *La Veu de Catalunya*, núm. 433, 12 de març de 1900, p. 1.

²⁴⁴ *La Esquella de la Torratxa*, núm. 855, 31 de maig de 1895, p. 349.

²⁴⁵ *Gaceta de Madrid*, núm. 105, 15 d'abril de 1878, p. 123.

²⁴⁶ *El Vendrellense*, núm. 293, 8 de maig de 1898, p. 1-2.

²⁴⁷ *El Baix Penadés*, núm. 438, 15 d'agost de 1914, p. 4.

Fou enginyer industrial, però sobretot es dedicava a atendre les seves propietats agrícoles. Es casà amb Josepa Montané Marsans, amb la qual tingué dues filles: Maria i Rosalina. En l'àmbit polític fou vicepresident de la Diputació de Tarragona. Va tenir un paper destacat en la creació del celler cooperatiu del Sindicat Agrícola del Vendrell.²⁴⁸

Pel que fa a les marques, el 1914 n'inscriu una per diferenciar vins, amb la denominació Mosto J. Palau. A l'etiqueta hi ha el dibuix d'un pagès amb barretina preparant caixes i ampolles del producte, en un entorn de parres amb raïms.

ESCALADEI

Cussó Maurell, Jaume de

Jaume Cussó i Maurell va ser fundador de la fàbrica de pianos Ortiz & Cussó, cap del Consell d'Economia Nacional, president del Banc Hispano-Africà i de Foment del Treball Nacional. També fou nomenat vescomte de Cussó pel rei Alfons XIII l'any 1921.

El 1928 Jaume Cussó presenta al registre un total de cinc marques: Priorato de Scala Dei; Vino Rancio del Priorato —el nom imita la filigrana medieval, seguida del text «al estilo de los antiguos monjes cartujos de Scala-Dei. Elaborador por Unión Vinícola Española del Priorato, Sociedad Anónima domicilia en Scala-Dei (La Morera) que tiene su vineria y bodegas de crianza y embotellado del vino en Reus y Tarragona, UVEP»; Unión Vinícola Española del Priorato; Vinum Rancidus Prioratus, en què també utilitza la filigrana, i Rancio, amb un dibuix d'un pantocràtor d'Escaladei.

L'advocat barceloní Ramon Aguiló Gil, a finals de 1928, s'oposava al registre de les marques presentades per Jaume Cussó. Argumentava que l'article 124 de la Llei de la propietat industrial no donava el dret d'exclusiu a favor d'una sola persona per utilitzar una denominació geogràfica a la qual pertanyia un producte, sense cap distinció.²⁴⁹ En el mateix sentit, l'any 1931 diverses entitats i ajuntaments de la demarcació de Tarragona, com Gratallops, Poboleda, Porrera, Torroja o la Vilella Alta van reclamar directament al registre de la propietat industrial perquè es reconegués la comarca anomenada del Priorat com a marca col·lectiva que servís de garantia als vins d'aquella contrada.²⁵⁰

²⁴⁸ <<https://www.diputatsmancomunitat.cat/els-diputats/palau-i-mane-joan>> [Consulta: 18 de gener de 2023].

²⁴⁹ *El Diluvio*, núm. 310, 28 de desembre de 1928, p. 48.

²⁵⁰ BOPI, núm. 1087, 16 de desembre de 1931, p. 3356.

ESPLUGA DE FRANCOLÍ, L'

Rendé Ventosa, Josep Maria

Josep Maria Rendé i Ventosa (1877-1925) va néixer en el si d'una família benestant de l'Espluga de Francolí i esdevingué un dels agraristes destacats del primer quart del segle xx. Va ajudar a bastir l'edifici cooperatiu a la seva vila natal: el Celler Cooperatiu de l'Espluga de Francolí (1913), obra modernista de l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner. El celler allotjava la Cooperativa de l'Espluga, fundada l'any 1902 i impulsada per Josep Maria Rendé. El 1905 creà al seu poble la Caixa Agrícola Rural de Préstecs i Estalvis. L'any 1916 funda la Federació Agrícola de la Conca, amb 25 sindicats i 15 cellers cooperatius. Aleshores es va convertir en un referent del cooperativisme agrari, divulgant-lo en articles i diversos llibres. La Mancomunitat de Catalunya el nomenà cap d'Acció Social Agrària, dins la Direcció General d'Agricultura (Gavaldà, 2005: 66).

L'any 1922 Josep Rendé Ventosa registra quatre marques, dues de comerç i dues de fàbrica amb el nom en català de Sindicat Agrícola Celler Cooperatiu i el mateix nom en castellà. Hi destaca un dibuix petit del celler de la cooperativa.

FALSET

Cubells Anguera, Josep

El 1930 Josep Cubells Anguera inscriu la marca Tinto Superior Priorato. L'emblema té forma de rombe i s'hi veu una dona que agafa un raïm amb una mà. Produïa vi claret priorat Non Plus Ultra. Fou alcalde de Falset entre el 1920 i 1922 (Oliveras, 1956: 175).

Llorens Tarragó, Miquel

Miquel Llorenç Tarragó (1876-1957) cursa estudis de pèrit mercantil i s'interessa pel món de la viticultura, fet gens estrany, perquè la seva família adoptiva es dedicava al conreu de la vinya en les finques del Montalt i del mas Camperol a Falset. Estudia viticultura a Vilafranca del Penedès, coneixements que li permeten veure que el Priorat amb els seus microclimes i la llicorella podia produir vins de gran qualitat.

Aleshores, junt amb el seu oncle Ceferí Tarragó, decideix dedicar-se a l'elaboració de vins i la seva comercialització amb marca pròpia i esdevé un dels pioners al Priorat. La imatge present a les etiquetes del vi és la de la torre del Molí de la Petronila de la Vilella Baixa, un antic molí que va ser reconvertit en celler.

L'any 1902 venia els seus primers vins: els vins de taula Priorat Castell Montsant i Priorat Superior o el Priorat Extra (vi ranci), marques totes sense registrar. A

més dels seus raïms, comprava verema, sobretot garnatxa a Bellmunt, la Vilella Baixa i altres poblacions, alhora que venia vi a vinicultors, com la Casa Muller, els Violet o, Barbier.²⁵¹

Es casa amb Josefina Anguera Llebaria i el matrimoni té tres filles: Josefina, Lluïsa i Maria. L'any 1918 Miquel Llorenç inscriu al registre de la propietat la marca Priorato Superior. Consta com a vençuda el 1934. Miquel Llorenç va morir el 1957 i la seva filla Josefina quedà al capdavant del mas Anguera, on va mantenir un petit celler de vi ranci.

GANDESA

Sindicat de Cooperació Agrícola

A principis del segle xx les vinyes de Gandesa foren arrasades per la fil·loxera. Calia plantar vinyes amb arrel americana i crear cellers moderns. El cooperativisme agrari es mostrava com una solució per implicar els pagesos. Un dels requisits de la Cooperativa Agrícola de Gandesa era que els associats havien de ser de la població, aportar 20 pessetes i terres (si no en tenien, aportaven el seu treball) i pesar més de 50 quilos, per evitar treballs de menors. L'any 1919 Josep Maria Serres, president del Sindicat, i Jaume Fontanet van encarregar el projecte de construcció d'un celler a l'arquitecte modernista Cèsar Martinell.

La cooperativa va arribar a tenir 700 associats. L'any 1920 la capacitat del celler era de 37.000 hectolitres. A finals de la Guerra Civil molts agricultors van veure minvades les seves propietats i alguns van haver d'emigrar. Per evitar la fuga d'agricultors es va plantejar elaborar un vermut, patentar-lo i comercialitzar-lo en ampolles petites a un preu assequible.²⁵²

Inicialment el vermut es feia per aprofitar el vi dolent. S'hi afegia una barreja d'herbes i essències que es collien a la zona i la Cooperativa el comercialitzava en quantitats petites. Arran de l'esclat de la Guerra Civil, les dones van prendre part en la producció i recepta del vermut i collien herbes de la marca. Les tractaven fins a aconseguir la barreja idònia al gust del consumidor. Terralta és el nom de la marca de vermut registrada pel Sindicat de Cooperació Agrícola a principis de l'any 1938. Actualment aquest vermut es fa amb la varietat garnatxa blanca.

251 <<https://prioratdigital.wordpress.com/2016/08/07/miquel-llorens-pioner-vi-priorat>> [Consulta: 20 de gener de 2023].

252 <<https://www.coopgandesa.com/la-historia>> [Consulta: 20 de gener de 2023].

GINESTAR

Algueró, Antoni

El 1904 es declara la marca Antoni Algueró per diferenciar vins, aiguardents i licors. L'emblema és de forma circular amb un dibuix central en què es veu una fàbrica, una bota i diversos atributs del comerç.

MÓRA LA NOVA

Bargalló Peirats, Eduard

Aprofitar el cognom és el que va fer el moranovenc Eduard Bargalló Peirats per inscriure una marca per a alcohols, aiguardents i licors. Es va registrar l'any 1926 amb la denominació Bargalló. L'adreça era carrer Mendizábal, 159.

PONT D'ARMENTERA, EL

Grimau Lopez, Joaquim

El 1904 Joaquim Grimau Lopez inscriu una marca en el registre de la propietat, sense denominació. L'etiqueta és el dibuix de l'església local sense cap descripció i va servir per a tota classe de vins.

REUS

Boule, Josep

Josep Boule Monzet (1822-1895) fou un empresari d'origen francès que va emigrar a Catalunya el 1841. S'establí a Reus i primer traficà amb fusta; després va esmerçar tot els seus esforços al negoci del vi. Boule va ser pioner en l'exportació de vins negres a Anglaterra, Argentina i Brasil. Se'l considera l'exportador més important de vins espanyols. Per exemple, l'any 1878 era un dels màxims exportadors de vins des de Reus amb destinació a Anglaterra. Així, entre gener i agost d'aquest mateix any, d'un total de 2.515 pipes de vi enviades al Regne Unit, 1.387 (55%) —més de 168.000 litres— eren de Josep Boule.²⁵³

Participà en empreses locals, com el Banc de Reus, el tramvia de Salou i el gas i aviat va fer una gran fortuna que li permeté adquirir diversos immobles: El Círcol, el Teatre Fortuny, Cal Boule, l'escola Maria Cortina o la casa Quer, entre altres. Es va casar amb Isabel Oliva i van tenir quatre filles: Adelaida, Magdalena, Paula i Isabel.

²⁵³ *La Imprenta*, núm. 267, 4 d'octubre de 1878, p. 6771. La capacitat de la pipa catalana és variable; al Camp de Tarragona era d'uns 486,4 litres. A l'Exposició de Chicago Josep Boule porta diverses pipes catalanes que oscil·len entre els 465 i 540 litres de capacitat.

Tenia la fàbrica a la plaça de la Llibertat, 1-3 de Reus. Un any abans de la seva mort, va vendre el negoci d'exportació de vins al seu gendre Ramon Mayner, que estava casat amb la seva filla Isabel.

La primera marca catalana de vins inscrita en el Registre de la Propietat Industrial és de l'any 1867 i la registra Josep Boule amb el número 23. L'emblema són dues columnes i un canó; al mig hi ha les inicials P.O. i B, i a sota, el lloc d'origen: Reus. Pocs anys després, el 1875, n'inscriu diverses amb el mateix número: B y M Prize Medal 1873, Honor et Virtuti, Recompenses Exp. Universelle de 1867 a Paris i Late P. O. y B., sense cap il·lustració.

Un comerciant de vins amb aquesta projecció no és estrany que participés en multitud d'exposicions. En el quadre següent es pot veure l'activitat frenètica d'aquest emprenedor. París (tres cops), Viena, Filadèlfia, Chicago, Barcelona i Madrid van ser algunes de les ciutats en què va participar.

Quadre 11. Participació de Josep Boulé en exposicions nacionals i internacionals

<i>Any</i>	<i>Exposició</i>	<i>Producte</i>	<i>Guardó</i>
1867	Exposició Internacional de París	Vi garnatxa	Medalla de plata
1873	Exposició Internacional de Viena	Vins carinyena, moscatell, sec, porto, royal, dolç superior i garnatxa	Medalla al progrés
1876	Exposició Universal de Filadèlfia	Vins dolços	Guardonat
1877	Exposició Vitícola de Madrid	Mistela negra	Gran diploma honor
1878	Exposició Universal de París	Moscatell, macabeu i garnatxa	Medalla de plata
1888	Exposició Internacional de Barcelona	Vins	Medalla d'or
1889	Exposició Universal de París	Vins	Medalla d'or
1893	Exposició de Chicago	Vins priorat ranci, ranci dolç, porto negre i porto blanc	

El negoci de Josep Boule fou continuat pel seu gendre Ramon Mayner i Socies (1862-1921), fill de Magí Mayner i Dolors Socies i casat amb Isabel Boule i Oliva. A finals de 1800 fa societat amb Francesc d'Àsis Plà i Alberich, amb el nom de Mayner, Plà, successor de Josep Boule. També hi havia com a soci el seu cunyat economista i escriptor Lluís Quer i Cugat fins a la seva mort, el 1900.

Lluís Quer inscriu dues marques: l'any 1891 la marca Quer, en què destaquen les referències a les medalles i guardons obtinguts a l'Exposició Aragonesa (1896), l'Exposició Universal de Barcelona (1888) i l'Exposició Universal de París (1889); també l'any 1893 registra la marca A. Boule, en honor a la seva dona Adelaida, filla de Josep Boule. Aquesta última el 1913 torna a registrar la marca Quer, amb el mateix dibuix que havia inscrit el seu marit, que va estar activa vint anys més.

Ramon Mayner, a més del negoci familiar, fou diputat i membre de la Diputació Provincial i de la Cambra de Comerç, de les obres del pantà de Riudecanyes i membre del Consell d'Administració de La Electra Reusense. El 1908, juntament amb l'empresa Palacios y Garcia de Saragossa, forma la societat Saltos del Segre.

En nom de la societat Mayner y Pla S. en C. s'inscriuen diverses marques: l'any 1907 Mayner y Pla, Sucesores de J. Boule, Vinos para la Exportación J. Boule, Vinos para la Exportación Mayner y Pla Sucesores i J. Boule. La majoria d'aquestes marques no porten cap element decoratiu, tret de les que són per a l'exportació. Una consta activa fins a l'any 1988.

L'empresa Mayner y Pla fa una incursió en els vermuts. L'any 1909 i 1910 registra dues marques de vermuts amb el mateix dibuix i la denominació Vermouth Mayner y Pla. Els dibuixos que identifiquen la marca van ser encarregats a la casa litogràfica Cairell. Destaca el dibuix d'una pubilla catalana que descansa estirada i l'escut de Reus. Fou activa fins al 1996.

El 1912 entra a la societat Gabriel Sugrañes i Ferrer i passa a dir-se Mayner, Pla y Sugrañes fins al 1921. Consta com a gerent de la societat Transnacional d'Exportacions i Importacions, SA (Teisa), dedicada a l'exportació de vins. Amb el nom de Morastel la nova societat va registrar una marca de vins. Tenia el despatx a la Gran Via Laietana, 11, de Barcelona i bodegues a Vilafranca del Penedès. A la mort de Ramon Mayner, el 1921, la societat posa fi a l'activitat.

Caselles Tarrats, Josep Maria

El 1902 Josep Maria Caselles Tarrats, comerciant reusenc de vins, inscriu la marca Vins de Mese, per distingir vi de missa. L'etiqueta consisteix en el dibuix d'un calze. La marca va vèncer al cap de vint anys, per això la seva vídua, Maria Segimon i Artells —germana de la mestressa de la Pedrera d'en Gaudí—, la va renovar l'any 1925. Dos

anys més tard, el 1927, Maria Segimon inscriu la marca Vermouth Caselles, sense ornaments.

Josep Maria era fill de Pere Casellas Farré, industrial reusenc, i d'Isabel Tarrats Homdedéu. El seu germà Pere fou arquitecte i és el responsable de la construcció de la immensa majoria d'edificis modernistes de Reus.

Cavallé, Francesc

El reusenc Francesc Cavallé inscriu la marca Raimel, destinada als vins en general. A l'etiqueta hi diu «extracte de raïm fresc» i està decorada amb un marc ornamental amb parres i raïms. L'adreça era carrer Tívoli, 21 de Reus.

Ferraté Gili, Gabriel

Gabriel Ferraté Gili va fundar a Reus el 1890 una empresa de producció i exportació de vi del Priorat. L'empresa estava situada al carrer Federic Soler, 6. L'any 1915 inscriu dues marques correlatives: Vin de Messe Sanctuaire i Vin de Messe Vatican. Els quatre fills de Gabriel Ferraté (Gabriel, Ricard, Joan i Amadeu) es van fer càrrec de la societat. L'any 1925 en nom de la societat Hijos de Gabriel Ferraté Gili inscriu la marca Sca-la-Dei, destinada als vins. El 1934, la marca d'aperitiu Ferrh.

Gili & Musté

Joan Gili Pons estava casat amb Francisca Bàrbara Palau. Tenia un despatx al carrer Santa Ana i fàbriques de vins i licors als carrers Roig i Morlius de Reus. El 1892 inscriu tres marques: Semi-Champagne Juan Gili Hijo, destinada a xampany; Mont-Sant, per a licors, i Vermouth J. Gili y C.^a, per diferenciar vermuts. Aquesta última va ser denegada per la semblança amb la que havia registrat la societat Noilly Prat et Cie. En les tres marques hi apareix l'heroi Hèrcules vestit amb pells i sostenint el món en una mà, i un tronc en l'altra.

L'any 1895 registra una marca amb la denominació Anís Gili, que consta activa fins al 1981. L'emblema també utilitza la figura d'Hèrcules. El 1899 en registra una altra destinada als licors i anisats amb el mateix dibuix, però sense cap descripció. El 1904 inscriu el nom Mont Sant, i el 1905, la marca Juan Gili, ambdues destinades als vins i licors. El 1910 mor Joan Gili i dues marques són transferides el 1913 a favor del seu gendre Narcís Musté Prats, casat amb la seva filla Maria Gili.

En les marques que comercialitza Narcís Musté sovint hi diu «hijo de Juan Gili», tot i que en realitat era fill polític. El 1912 inscriu tres marques: Narciso Musté, amb sucursal a Móra d'Ebre, activa fins al 1993; Anís Hèrcules, que és incorpora el

dibuix detallat de l'ampolla, i la marca Mont-Sant, l'etiqueta de la qual és la il·lustració de l'ampolla.

També hi ha etiquetes d'altres licors que Narcís Musté va introduir en el mercat —sense registrar—, com a representant de Simón Santos y C.^a, com la marca Rhum Matanzas, d'Edward Clarck & Co. Old i la marca Fine Old Jamaica Rhum. Hi ha un cartell obra d'Eduard Jener Casellas que anuncia la fàbrica de licors i anisats de Narcís Musté. S'hi veu una criada amb barret que porta una safata amb dues ampolles de destil·lats de l'empresa reusenca, probablement del 1912 o 1913 aproximadament.²⁵⁴ Un segon cartell d'aquests anys anuncia la fàbrica, en què hi ha dibuixats els tres productes estrella de la casa: licor Mont-Sant, Anís Hèrcules i rom Old Jamaica Rhum. El realisme i el detallisme del dibuix de les ampolles fan que sembli una fotografia. L'autor és anònim.

Maria Gili Barberà, vídua de Musté, l'any 1933 renova la marca Anís Hèrcules. També l'esmentada Maria comercialitza conyac Hèrcules, sense registrar. Després de la Guerra Civil es funda l'empresa Musté Gili, SL, la qual registra la marca Musté Gili el 1941 per diferenciar enologia, vins, most, vinagres, destil·leria, alcohols, aiguardents i licors.

Així, sota el nom de Musté Gili, es comercialitzen un munt de vins, licors i xarops: vins Musté Gili, licor Amer, Vino Quinado, licor Marrasquino, licor Curaçao, Licor de los Monjes, menta Peppermint, rom Fine Old Jamaica Rhum, vermut Musté Gili, Crema de Naranja, Crema de Chocolate, Crema de Vainilla, biter Musté Gili, conyac Hèrcules, conyac Imperator o absenta Musté Gili.

Joan Puig Pàmies l'any 1953 inscriu la marca Puig per diferenciar la destil·leria, alcohols, aiguardents, anisats, brandis i licors, amb seu a Tarragona.²⁵⁵ En algun moment posterior devia adquirir l'antiga empresa Musté Gili, SL, perquè hi ha alguna etiqueta publicitària de Licores Puig que així ho corrobora, successora d'aquesta antiga casa reusenca.

Huyssen, Charles

Charles Huyssen era un comerciant de vins originari de França i Anglaterra que s'instal·la a Reus. El 1889 consta un tal C. Huyssen —algunes de les seves marques anaven amb la inicial— com a transportista, corredor de vins i agent de la companyia Lassalle de Dalmau & Co., comerciants de vins a Reus (Tarragona).²⁵⁶

²⁵⁴ <<http://cartellistes.blogspot.com/2021/03/els-jener-o-un-pare-i-dos-fills-per.html>> [Consulta: 23 d'abril de 2023].

²⁵⁵ BOPI, núm. 1589, 16 de juny de 1953, p. 3751.

²⁵⁶ *The Post Office Annual Glasgow Directory for 1889-1890* (1889), William Mackenzie: Glasgow, p. 332.

L'any 1902 C. Huÿssen inscriu la marca *Vino Auténtico del Priorato*, en què hi ha dibuixat un àngel que en una mà sosté una torxa i en l'altra una mena de pergami en què es llegeix «in vino Saint Raphael Veritas». El 1905 registra *Vino Auténtico del Priorato San-Torren i Scala del Priorato*. El 1907, la marca C.H., en què el dibuix representa una mà que sosté un pes amb les inicials inscrites; un any després, la marca *Priorato*, amb el dibuix d'un escut. De totes aquestes marques la més longeva dura fins al 1926.

Lorenzo, Tomàs i Companyia

La societat Tomàs Lorenzo i Cia. l'any 1867 registra dues marques amb la mateixa denominació, T. L., per diferenciar vins. Consten expirades el 1902. En una de les etiquetes hi ha el dibuix d'un raïm molt esquemàtic i les inicials del nom i cognom del propietari.

A l'Exposició Universal de París (1855) Tomàs Lorenzo hi participa amb els vins i obté una medalla de plata.²⁵⁷ El mateix guardó guanyen el 1867 a París Tomàs Lorenzo i Manel Esteve Alerany per una col·lecció de vins (Castro, 1867: 203).

Massó, destil·leria

Els inicis de cal Massó s'han de situar en l'edifici construït el 1920 per l'arquitecte Pere Caselles, destinat a acollir la destil·leria fundada una dècada abans per Josep Massó Sendrós (1877-1961). L'establiment dedicat a la venda de licors espanyols, estrangers i sobretot als elaborats per compte propi estava situat al raval de Santa Anna, 15.²⁵⁸

Posteriorment, la destil·leria estaria situada al carrer Pròsper de Bofarull, 7-11 de Reus. En aquesta fàbrica es comercialitzaven i es preparaven des d'anís, Chartreuse, ratafia o licor estomacal, fins a licors amb noms tan sorprenents com *Leche de Vieja*, *Besos de Novia* o *Cualquiercosa*, amb la versió catalana *Qualsevolcosa*.²⁵⁹

Aquest darrer licor estava destinat a aquells que quan entraven al bar i el cambrer els demanava què volien prendre, responien: «qualsevol cosa». El licor Chantecler retia homenatge i record a l'opereta del poeta francès Edmond Rostand, autor de *Cyrano de Bergerac*. També comercialitzava aiguanaf, cremes de banana, cacau o menta, marrasquí, anís i rom escarxat.

El 1910 registra la marca de licor Chantecler, a l'emblema del qual hi ha un home disfressat de gall. La litografia va ser encarregada a la casa Miralles de Barcelona. Anys més tard, el 1929, Josep Massó Sendrós inscriu una marca de vi escumós: *Delacroix*.

²⁵⁷ *Gaceta de Madrid*, núm. 1084, 23 de desembre de 1855, p. 16.

²⁵⁸ *Diario de Reus*, núm. 42, 20 de febrer de 1910, p. 2.

²⁵⁹ <<https://www.reusdigital.cat/noticia/82120/destilleria-masso>> [Consulta: 29 de gener de 2023].

Miró i Tarragó

En una litografia publicitària de vi i xampany, datada de finals del segle XIX o principis del segle XX i estampada per l'impremta J. Ortega de València hi diu: «Miró y Tarragó sucesores de R. Sarda Monseny, antes Francisco Gil, Reus.» Com es pot apreciar, la citació anterior fa referència a dos empresaris, que són els antecedents de l'empresa Miró i Tarragó.

Francesc Gil Borràs (1828-1885) i Domingo Soberano Mestres (1825-1909) es van constituir en societat l'any 1863 per dedicar-se a la comercialització de vins embotellats. Cinc anys més tard, presentaven vins, entre els quals un escumós, a l'Exposició Universal de París (1868). Ben aviat, però, la societat se separà i cadascú continuà pel seu compte.

El reusenc Gil es presenta per separat en diverses exposicions internacionals: a Viena (1873), amb vins del priorat, ranci, moscat, macabeu, garnatxa i escumós; a Filadèlfia (1876) hi porta vins, i a París (1878), els mateixos vins exposats a Viena. També es considera el precursor que va donar a conèixer internacionalment el xampany de Reus.

Gil Borràs va morir sense descendència i continuà el seu treball Romà Sardà Montseny fins al 1900. Aquest empresari tenia un mas amb una cava on feia xampany. Romà Sardà registra fins a cinc marques: la marca R.S. (les seves inicials) l'any 1887 i Vino Cepa Macon l'any 1889-1890, activa fins al 1910. La darrera marca porta el nom del seu antecessor: «Francisco Gil, Reus», i és registrada el 1890. En totes aquestes marques no hi consta cap il·lustració, si bé en la publicitat posterior dels cartells modernistes apareix el dibuix d'una àliga amb les inicials R.S., que poden correspondre al seu nom.

A Romà Sardà el succeeix la companyia Miró i Tarragó, també de Reus i elaboradora de vermut. Aquesta nova societat no va escatimar en publicitat. L'any 1901 encarrega un cartell publicitari al dibuixant Lluís Blesa per promoure el xampany Miró y Tarragó. També encomana un cartell artístic al dibuixant, il·lustrador i pintor Gaspar Camps Junyent per anunciar Champagne Miró y Tarragó. Al cartell allargat s'hi veu una jove asseguda amb un vestit vermell, amb els cabells guarnits amb fulles de parra. Al fons hi ha una mena de finestra amb vitralls.

Miró i Tarragó inscriu l'any 1909 una marca de comerç amb la denominació Luciani & Co per a vermuts, vins i licors. Un any després, el 1910 registra una segona marca amb la mateixa denominació. Aquest mateix any declara la marca Vino Español de San Rafael, però semblà que li va ser denegada. L'any 1911 la marca Francisco Gil, Reus, marca que prescriu l'any 1972. Totes les marques no porten decoració tret de la tipografia. Finalment, a principis de 1920, la companyia Miró i Tarragó desapareix i així comença el declivi de la indústria xampanyera de Reus.

Miró, germans

Francesc Miró Sans (1869-1934) era fill de Francesc Miró Pallajà i de Raimunda Sans Fort. L'any 1909, amb el seu germà Ramon (1867-1917), crearà la societat Miró Hermanos per comercialitzar vins, situada al carrer Sant Llorenç, 15-17. A la mort de Ramon Miró, la seva vídua, Rosa Figueras Subietas, funda la societat Vda. de Ramon Miró, registrada el 1918.

Entre el 1924 i el 1927 Francesc Miró Sans consta com un dels exportadors importants de vins de Reus.²⁶⁰ Continua l'activitat vinícola per separat fins a la seva mort, l'any 1934. Aquest mateix any, el seu cunyat, Raimon de Dalmau i Domingo, en nom de la societat Dorai, SA, amb seu a Madrid, registra la marca Francisco Miró Sans per diferenciar tota mena de vins, inclús els escumosos. En l'etiqueta hi figura un escut nobiliari; també hi diu que els vins procedeixen de les seves vinyes dels cims de Poboleda, al Priorat.

Francesc Miró fou president de la Junta d'Obres del Pantà de Riudecanyes (1930) i membre de la Cambra de Comerç (1934). Va ser soci accionista de la societat vinícola Teisa de Ramon Mayner i Socies. Els magatzems els tenia emplaçats al carrer Closa Torroja, 17 de Reus amb despatx a Barcelona al carrer d'Avinyó, 35. Les finques de vinyes estaven distribuïdes per les poblacions de Poboleda, Morera, Reus i Cornudella.

Continua el negoci dels vins la seva vídua, Antònia de Dalmau Domingo, i els seus fills Francesc i Antònia Miró i de Dalmau. Aquesta última era casada amb Mario Cort i Ferré, que formava part de l'empresa. Aleshores la societat vitícola passa a dir-se Herederos de F. Miró Sans (1936). Després de la Guerra Civil, el 1941, la societat es torna a registrar amb el nom de SAF Miró Sans, amb un capital de 2.020.000 ptes. El 1970 l'empresa SAF Miró Sans entra a formar part del Consorci d'Exportadors de Vins de Tarragona i Priorat, SA, Coexsa. Sense continuïtat familiar, la societat cessa l'activitat aquest mateix any.²⁶¹

Hi ha una altra branca Miró amb origen a Cornudella de Montsant que elaborava vins aromatitzats i de licor amb les varietats típiques i que distribuïa per tota la comarca. Emili Miró Olivé, metge del poble, n'era el propietari. Després en pren el relleu el seu fill Emili Miró Salvat, que es trasllada a Reus i s'especialitza en l'elaboració tradicional del vermut. L'any 1963 Emili Miró Salvat inscriu la marca Bodegas Miralva. Segons el BOPI, el 1975 registra la marca de l'empresa: Emilio Miró Salvat, S.A., amb domicili a l'avinguda del Generalíssim, 45 de Barcelona, destinada a la producció, elaboració i embotellat de tota mena de vins i altres begudes.

²⁶⁰ *El Financiero* (1924), juny, p. 65; *La Nación* (1927), núm. 586, 1 de setembre, p. 6.

²⁶¹ <<https://www.facebook.com/museudelvermut/posts/893872440693917>> [Consulta: 25 de gener de 2023].

Muller i Darthez

A mitjan segle XIX, August de Muller i de Ruinart de Brimont (1829-1893), de pare alemany i originari de Reims (Xampanya), procedent d'una coneguda família de vinicultors d'origen alsacià, es casa amb Cristina Patxot Llagostera, i tindran quatre fills. L'hereu Josep de Müller i Patxot serà continuador del negoci familiar.

El 1851 August de Muller fundà a Tarragona, junt amb Francesc Hebrard, la casa d'exportació de vins De Muller, Hebrard & Co., continuada als anys setanta del segle XIX amb el soci Estanislau Darthez, per Muller, Darthez & Co., amb sucursal a Londres. Aquesta darrera empresa, l'any 1870, inscriu una marca de fàbrica amb el nom M. D. (cognoms dels socis), destinada als vins i aiguardents. En l'emblema hi ha el dibuix d'una espasa.

Estanislau Darthez i Puel fou vicecònsol de Tarragona entre els anys 1876 i 1887. Muller, Darthez & Cia. aporten diversos vins a l'Exposició Nacional Vinícola de Madrid de 1877: vi moscatell, dolç (1875), dolç (1872) i ranci priorat. A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) Estanislau Darthez obté una medalla de bronze pels seus vins.

L'empresa esdevingué més tard De Muller Hermanos y C.^a; a partir de 1880, A. De Muller, i des de la mort del fundador, passà el 1894, a mans del seu fill Josep de Muller i Patxot, que, després de conquerir nous mercats per gairebé tot el món, la transformà el 1904 en Sociedad Exportadora Tarraconense, Sucesora de J. De Muller S.A. (Valls, 2017: 356).

L'any 1907 la societat Sucesores de S(tanislaus) Darthez —escindits dels Muller— registra la marca M.T.D., que consta com a renovada l'any 1968. L'etiqueta destaca pel dibuix d'una parra de vinya amb un raïm penjant. També gràcies a alguna etiqueta conservada sabem que comercialitza vermut amb la denominació Vermouth Darthez. El 1951 inscriu la marca de vi Darteiro.

Tornant als Muller, la Societat Exportadora Tarraconense registra dues marques l'any 1934: J. De Muller i Set. La primera tan sols és la denominació. A la segona hi ha el dibuix d'una T, voltada de parres, fulles i raïms.

El 1920 la successió recaigué en Xavier de Muller i de Ferrer, marquès de Muller, que aquell any aconseguí el títol de proveïdor de la casa reial. La designació posterior de l'empresa —col·lectivitzada en els anys 1936 i 1937— fou De Muller, S.A., presidida per Joaquim de Muller i d'Abadal. Entre els productes de la firma cal destacar els vins dolços Tarragona (blanc, daurat i negre), les misteles, els vins secs i els generosos i, en especial, els anomenats vins de missa, d'ús eucarístic. L'any 1888 la casa De Muller va obtenir medalla d'or a l'Exposició Vaticana, i consta com proveïdora de Sa Santetat des del 1907.

Salvat Barenys, Josep

Un anunci publicitari de l'any 1928 de la societat Salvat Barenys diu que són colliters i propietaris exportadors de vins i que la casa fou fundada el 1864. L'adreça consta al carrer Doctor Robert, 65 de Reus. L'any 1935 Josep Salvat Barenys inscriu un model industrial de marca Vino Salvat. Es tracta d'una ampolla amb forma troncocònica que forma uns quadres en relleu, deixant un espai per a l'etiqueta.

Serra Pàmies, Antoni

El 1924 el farmacèutic i filantrop Antoni Serra Pàmies (1859-1929) inscriu dues marques: Vino de Vial i Quina. Aquest segon emblema destaca pel dibuix d'un lleó a la part central.

Els inicis d'Antoni Serra, però, s'han de situar l'any 1884, quan va obrir al número 80 del raval de Santa Anna de Reus una oficina de farmàcia, que continuà el seu nebot Pau Ornosà Soler. Sembla que al començament la companyia se centrava en la producció i fabricació d'extractes de plantes medicinals, alcohols i aigües destil·lades. En els anys vint va aconseguir la llicència al dret de produir aspirina a Espanya, gràcies a un acord amb la firma Bayer (Boatella, 2017: 87).

Tarrats, Joan i Companyia

A finals del 1893 la societat Joan Tarrats i Companyia presenten al registre de la propietat una marca amb el mateix nom de la societat i la descripció «refineria d'alcohols». L'emblema circular destaca pel dibuix d'un escut nobiliari. La seu de la fàbrica estava al carrer Roser de Reus. Tot fa pensar que es dedicaven a la destil·lació i refinació de vi per convertir-lo en alcohol.

Vila Cort, Josep

L'any 1923 Josep Vila Cort inscriu una marca per diferenciar vins i licors amb la mateixa denominació. L'emblema té forma circular amb el dibuix d'una flor oberta a la part central. El 1928 és autoritzat per posar novament en funcionament una fàbrica d'extracció d'oli d'oliva, situada a la carretera de Montblanc, amb una capacitat de 15.000 hectolitres.²⁶²

²⁶² *Gaceta de Madrid*, núm. 236, 23 d'agost de 1928, p. 1052.

Vinícola Reusense, S.A.

La societat Vinícola Reusense, S.A. va ser registrada l'any 1921 per Francesc Domenech i Josep Andreu Abelló. Estava situada al carrer Espronceda, s/n i inscriu diverses marques de vins i licors en els anys vint del segle xx. L'any 1921 registra la marca Vermouth Iris. L'any 1922, una marca amb el mateix nom de la societat per diferenciar vins i vermut.

El 1923 declaren vermut Iris i Zumocep. Amb el nom de Vino de la Hacienda San Ginés la societat Vinícola Reusense, S.A. hi afegeix l'any 1927 una marca per diferenciar vins. La seu és al carrer Sant Josep i Sant Manel, 17.

Al capdavant de l'empresa hi havia Francesc Domenech, Josep Andreu Abelló i la família Llauradó. A més dels vermut dolç i sec, l'empresa va comercialitzar vins generosos, rancis, moscatells, xerès, misteles, vins negres i blancs de taula. L'any 1975 van vendre la marca de vermut Iris als germans Albert i Antoni Cochs Mas. Actualment la marca és comercialitzada per la família Martorell de Reus, propietària de les bodegues De Muller.

Yzaguirre i Companyia

L'empresa familiar Yzaguirre va ser fundada l'any 1884 per Enric Yzaguirre Basterretxe (1849-1922) sota el nom de Bodegas E. Yzaguirre. Inicialment, Enric Yzaguirre havia treballat a les bodegues d'Estinassau Darthez. Amb l'experiència adquirida, funda les bodegues E. Yzaguirre al carrer de Riudoms, 2, on es dedica a elaborar vins i més tard als vermut.

Izaguirre i Cia. inscriu un mínim de tres marques de manera primerenca: l'any 1892, la marca Vino Tinto Superior Izaguirre, l'emblema del qual va ser dissenyat per l'empresa barcelonina Cairell, i hi ha el dibuix d'un llop; la núm. 3507, en què es veu l'escut nobiliari dels Yzaguirre perquè el seu fundador provenia de família noble, i un any després, el 1893, Vinum Altaris. Dues d'aquestes marques també són registrades com a marques de comerç. També es van comercialitzar diverses versions de vermut.

Enric Yzaguirre es va casar amb Antonia Ferrer Pratdesaba. Fou president del Sindicat d'Exportadors de vins i administrador del Banc d'Espanya a Reus. L'any 1936 la casa Yzaguirre va ser col·lectivitzada i dirigida per un comitè de treballadors sota la protecció del comitè antifeixista de Reus. L'any 1963 l'empresa és adquirida per Simó i Companyia, una societat reusenca dedicada a la fabricació de vermut. Posteriorment les dues marques, Simó i Yzaguirre, passen a mans de família Salla-Solé del Morell.

RODONYÀ

Prat de la Riba, Josep

Josep Prat de la Riba l'any 1926 registra la marca de rom Rhumprat, renovada el 1928. L'emblema és fet amb uns colors molt vius i es veu el tors d'una persona de color amb un mocador al cap, llavis i vestit vermell, amb un fons groc i un marc blau. El dibuix està signat pel pseudònim Bonaparte. Va ser editat com a cartell per Reclamos Vilaró, que també dissenyava cartells molt originals als anys trenta, com el de l'aperitiu Rossi.

L'any 1934 inscriu novament la marca de rom Rhum Prat amb un dibuix diferent. En l'etiqueta hi destaca el dibuix d'una platja amb una palmera i una persona de color que porta alguna cosa al cap. S'hi llegeix: «estil Jamaica».

Brandy Oroley és una altra marca registrada el 1937. Del dibuix de l'etiqueta d'aquesta marca de conyac en destaquen tres onces o monedes daurades i un escut. També informa del fet que havia estat membre del jurat de l'Exposició Internacional de Barcelona (1929).

Josep Prat de la Riba també tenia un despatx al carrer Ballester, 74 de Barcelona. La població de Rodonyà el 1936 collia una mitjana de 9.000 cargues anuals de vi i tenia una fàbrica d'alcohol vínic més una altra de destil·lats de Josep Prat de la Riba, amb una producció anual aproximada de 6.000 litres cadascuna (Gavaldà, 2016: 345).

SANTA COLOMA DE QUERALT

Vallbona i Pomés

Josep Pomés Valls i Daniel Vallbona Sanou inscriuen l'any 1915 la marca de vins escumosos Royale Cuvée, marca renovada l'any 1935 per Daniel Vallbona. L'etiqueta consta del dibuix d'una corona, i a la part inferior, hi diu «Carte d'Or Château du Hautquet a Vallerennes». Aquest últim, també en solitari i el 1920 registra Imperial Gourmet, l'emblema del qual també porta una corona i el text «Château de Bercey, Poncelet». Tres anys més tard, l'any 1923, registra la marca de vins escumosos Champagne Souche Choisie.

Daniel Vallbona Sanou fou batlle de la vila i fabricant de vi escumós. Josep Pomés Valls (1873-1958) era músic i activista cultural català. Entre finals del segle XIX o principis del XX es desplaça a Canàries com a copropietari d'una empresa d'exportació de fruita. A la tornada a Catalunya, el 1910, s'instal·la a Santa Coloma de Queralt. El 1922 crea la Fàbrica Pomés, especialitzada en la confecció de betes. Daniel Vallbona Sanou va ser el primer president del Sindicat Agrícola Catòlic de Santa Coloma de Queralt i la comarca, fundat el 1908.

SARRAL

Giné, Daniel

L'any 1925 Daniel Giné registra la marca de vins escumosos Duc de l'Etoile. L'emblema segueix el model d'altres vins escumosos, en lletra cursiva.

SECUITA, LA

Dalmau Bofarull, Francesc

L'any 1930 Francesc Dalmau presenta al registre de la propietat una marca sense denominació. L'emblema és una imatge de la Secuita.

Estruch, família

Josep Oriol Estruch Sabadell es va casar amb Eulàlia Malet i van tenir tres fills: Josep, Ramona i Lluís. A finals del segle XIX Josep Oriol Estruch i Josep Solsona eren propietaris de la fàbrica de filatura de lli La Linera de Premià de Mar. Els dos socis morien l'any 1903. Una mica abans, l'any 1897, va sortir a la venda el mas de la Tallada que devia adquirir la família Estruch. El 1916 al mas de la Tallada hi resideix Eulàlia Malet, vídua d'Estruch, amb el seu fill Josep Estruch i la seva muller Maria Milà, amb les filles Madrona i Eulàlia. Més endavant la família es traslladarà a viure a Barcelona i faran servir el mas per estiuejar-hi (Dalmau, 2018: 19).

Les marques registrades pels Estruch van ser dues. La primera fou Manso Tallada (1894), presentada per Josep Oriol Estruch. La referència diu que la marca es destina a envasos per contenir vi, oli i altres productes. En el dibuix hi apareix un drac vermell, rèplica del segle XVI, esculpit a la façana del mas Tallada. La segona marca la va registrar l'any 1901 el fill de Josep Oriol, Lluís Estruch Malet. El disseny és idèntic, amb l'afegit del dibuix del mas Tallada.

Els vins del mas Tallada tenien un local al carrer Escudellers, 89 de Barcelona, i des d'allí es venien els seus productes. L'any 1900 comercialitzaven vins negres de les varietats claret i medòc i vins blancs de les varietats sauternes i dorada. També comercialitzaven vins generosos, dolços, secs i vinagres purs fets de raïm. El 1912 Lluís Estruch comercialitzava tota la gamma de vins des d'un despatx situat al carrer Gasòmetre, 9 de la capital catalana (Dalmau, 2018: 20).

SELVA DEL CAMP, LA

Banus Benet, Francesc

L'any 1931 Francesc Banus Benet inscriu la marca Vinos Banus per classificar vins. L'emblema és de forma quadrada i destaca pel dibuix d'un paisatge d'una vinya amb fileres de ceps.

TARRAGONA

Albert & Hermann

La seu de l'empresa Albert & Hermann estava al carrer Rebelleo, 9. L'any 1923 inscriu la marca de comerç Bodegas Tarragonenses i la marca de fàbrica Bodegas Tarraconenses destinada als vins, aiguardents i licors.

Banús Vidal, Josep Maria

El 1933 inscriu la marca Tarraco, per diferenciar tota classe de vins sense cap mena de decoració.

Barbier, René

Manolo's Wine Cocktail és el nom de la primera marca registrada per René Barbier l'any 1933. L'etiqueta és el dibuix d'una coctelera en què destaca una noia que alça una copa i hi diu el text «este cocktail es una mezcla de uvas españolas, las más finas y las mejores plantas aromáticas».

René Barbier era fill de Léon Barbier, viticultor francès establert a Catalunya l'any 1880 a causa de l'arribada de la fil·loxera al seu país. La família Barbier posseïa 1.500 hectàrees de vinya a Le Martinet, però va buscar a Tarragona els raïms que li mancaven a França. Aleshores funda un celler, al qual posa el nom del seu fill: René Barbier.

Als anys quaranta els fills de René Barbier, León i René embotellen els primers priorats. El 1978, els descendents de la família René Barbier, la seva muller Isabelle i els seus fills René, Celine, Christian i Anderson adquireixen terres a Gratallops. Neix així el celler Clos Mogado. D'altra banda, la marca René Barbier passa a formar part del hòlding Rumasa, junt amb a altres marques, si bé des de fa alguns anys pertany al grup Freixenet.

Bonsoms i Muller

Vinos Tintos Superiores Bonsoms y Muller és el nom de la marca registrada per la societat Bonsoms i Muller l'any 1895. Va estar activa fins al 1916. L'etiqueta és circular i conté el dibuix del cap d'un cèrvol amb banyes.

L'any 1864 consta l'empresa tarragonina Braendlin, Muller i Bonsoms, dedicada a la consignació de vaixells d'origen francès amb destinació a Amèrica del Sud, a més d'exercir de comerciants. Anys després, les firmes separades Muller i Bonsoms es van dedicar específicament al comerç i a l'exportació de vi (Alió, 2009: 114).

Una enquesta de 1884 encarregada pel Consejo Superior de Agricultura, Industria y Comercio destaca les cases exportadores vitícoles de Tarragona. S'hi esmenta la societat Bonsoms, Muller & Bacot amb destinació a Alemanya, Holanda, Suècia, Noruega, Rússia, Itàlia i Canadà (Giralt, 1998: 229-233).

El 1921 la societat Bonsoms i Cia. registra la marca Vinos Finos de España. L'etiqueta és de forma circular i reproduïx un escut amb el dibuix d'un soldat romà amb casc. Tres anys més tard, el 1924, es registra la marca Consacrabile a nom de Josep Lopez Bertran, i ho fa com a successor de Bonsoms i Cia. L'empresa ha canviat de mans. El dibuix és una corona.

Escofet, germans

L'any 1914 A. Josep Escofet inscriu la marca Raimost. Posteriorment, el 1930, el seu germà Rafael Escofet registra la marca Mosté. Curiosament les marques no porten cap emblema i, en canvi, fan tot mena de cartells i anuncis publicitaris amb il·lustracions molt vistoses i detallades.

El Raimost o «vino sin alcohol Mostelle» —negre, rosat i blanc— era una de les «begudes higièniques» que substituïen el temut i condemnat alcohol; estava fet a base de suc de raïm sense fermentar i actuava com a aliment, atès que s'assimilava amb facilitat. L'elaboració d'aquest producte anava a càrrec de l'empresa «Escofet Hermanos, de Tarragona, que el servien en ampolles de quart, de mig i de litre (Saumell, 2020: 237).

Mostelle fou una marca registrada des de 1908 a Espanya per The Grape Juice Company Ltd., si bé el 1925 aquesta empresa la va transferir a favor de Rafael Escofet (Boatella, 2022: 349).

Pel que fa a la publicitat per difondre la marca Mostelle, cal destacar els cartells publicitaris dels germans barcelonins Tusell, segurament fets a finals dels anys vint. Els Escofet també utilitzen la fotografia per anunciar la marca.

Fàbregas Pàmies, Evarist

Estomacal Tarragona és la denominació d'una marca registrada per Evarist Fàbregas Pàmies (1868-1938) l'any 1920 per distingir licors, en especial estomacals, anís, rom, quinat, conyac, vermut dolç i sec. Aquest últim estava casat amb Rosa Musté, i van tenir dos fills: Josep i Teresa. Durant la I Guerra Mundial va iniciar negocis d'exportació de vi. Va ser un polític republicà i catalanista, a més d'empresari i banquer. Malauradament morí el 1938.

Gilabert, Plàcid

Golarde i Gran Vino Montalegre són dues marques inscrites l'any 1925 per Plàcid Gilabert, destinades a xampany i vins fins. Ambdues etiquetes porten un collarí amb un escut nobiliari. El nom de Golarde fa referència al nom d'una partida rural de la plana d'Urgell on tenien una finca familiar amb aquesta denominació. L'adreça del celler era carrer de la Unió, 20 de Tarragona.

L'empresa va plegar als anys seixanta, tot i que cinquanta anys després els nebots llunyans han recuperat la marca Golarde per produir fruita dolça i novament vinya.²⁶³

Grau i Rodon

El 1916 la societat Grau y Rodon, Sociedad en Comandita demanaven autorització a l'alcaldia de Tarragona per instal·lar una caldera de vapor de 5,50 metres de superfície amb xemeneia i dos alambins per destil·lar licors i anisats. El magatzem estava situat al carrer Sant Miquel, 39 de Tarragona.²⁶⁴

Grau i Rodon registra diverses marques: l'any 1916 inscriu la marca Anís del Polo, que consisteix en un emblema octogonal amb colors vermells cridaners i el dibuix d'un os dalt d'una caixa que intenta obrir amb les urpes; un any després, el 1917, la marca de comerç Grau y Rodon (és el mateix dibuix que l'anterior amb la diferència que s'ha tret el nom d'Anís del Polo) i la marca de fàbrica Anís Polar. L'any 1918 hi afegeix la marca El Polo. Aquestes dues darreres marques no presenten cap element decoratiu.

Guinovart Canals, Joan

Tarraco és la denominació amb la qual s'inscriu l'any 1925 una marca destinada a vins en general. L'etiqueta és de forma quadrada i hi apareix el dibuix de l'aqüeducte romà de Tarragona voltat de fulles de parra i raïms. A la part inferior diu que l'elaboració

²⁶³ <<https://golarde.wordpress.com/2011/12/02/per-que-golarde>> [Consulta: 1 de febrer de 2023].

²⁶⁴ *Diario de Tarragona*, núm. 125, 31 de maig de 1916, p. 2.

del producte es fa amb raïms seleccionats de la hisenda Mas Garrot i la concessionària dels vins Bodegas Tarraco. Deu anys després, el 1935, Joan Guinovart s'anuncia a la premsa com a exportador de vins amb seu al Catllar i despatx al carrer Torres Jordi, 25 de Tarragona.²⁶⁵

La Vinícola Ibérica, S.A.

La societat de nova creació La Vinícola Ibérica, S.A. va ser fundada al gener de 1919 amb un capital d'un milió de les antigues pessetes. Els beneficis d'aquesta societat esdevingueren astronòmics: al primer semestre de 1920 ascendien a prop de 174.000 pessetes i l'exercici anual següent (1920-1921) proporcionà un saldo positiu de més de 185.000 pessetes. Així, en els dos primers anys la societat ja havia recuperat una tercera part de la inversió (Ortega, 2015: 97).

El 1919 inscriu la marca La Vinícola Ibérica, S.A., i el 1929 la marca es renova amb el nom de La Vinícola. L'any 1923 registra la marca de vermut Vermouth Ibérico, amb una etiqueta decorada amb dibuixos de banderes, fulles i raïms, a més d'algunes medalles aconseguides en exposicions. Dos anys més tard, el 1925, inscriu la marca Sociedad Vinícola S & K Durhacher. Les dues darreres marques registrades abans de la Guerra Civil són José T. Mercadé (1929) i Morgan & Co (1930).

Als anys quaranta comercialitzen vins diversos i es conserven etiquetes amb les denominacions de: vi negre Castell Romano, vin blanc d'Espanne, vi blanc Lope de Vega o vi Feiner entre altres. La societat Vinícola Ibérica, S.A. va ser adquirida l'any 1972 per Ramon Mestre Serra, i passà a anomenar-se Vinícola Mestre, SA.²⁶⁶

Leon Ferreté, Fills i Cia.

Leon Ferreté, Fills i Cia. es va fundar el 1911 amb l'objectiu de dedicar-se a l'elaboració i venda de tota mena de licors, sobretot de l'especialitat Atlàntida. Sembla que aquest producte, amb una altra denominació, havia estat fabricat anteriorment per Francesc de P. Vila. Ara s'uneixen en forma de societat col·lectiva per fabricar-lo.²⁶⁷ La seu estava situada a la rambla de Sant Joan, 52 de Tarragona. Aquest mateix any 1911 rebien autorització de l'alcaldia de Tarragona per instal·lar un alambí al carrer Sant Francesc, 19.²⁶⁸

En el BOPI hi ha constància de dues marques de licors registrades per l'empresa Leon Ferreté, Fills i Cia.: Gran Licor Estomacal Atlàntida (1911), dedicada al poema

²⁶⁵ *El Diluvio*, núm. 272, 14 de novembre de 1935, p. 14.

²⁶⁶ <<http://www.lavinicolamestre.com/es/empresa>> [Consulta: 1 de febrer de 2023].

²⁶⁷ *Revista Ilustrada de Banca, Ferrocarriles, Industria y Seguros*, tom 19, p. 475.

²⁶⁸ *Diario de Tarragona*, núm. 165, 8 de juny de 1911, p. 1.

de Jacint Verdaguer (reinscrite el 1914) i Livoro Esperanto (1914); com a curiositat, aquesta darrera marca està escrita en esperanto, amb el dibuix del seu creador, el polonès Zamenhof. Ambdues marques van expirar el 1934, havent transcorregut els vint anys reglamentaris, sense renovar-se.

Martínez Sebastià, Càndid

Als anys vint es posa de moda beure most de raïm sense fermentar, com fan les marques Uvamos i Uva-Yema-Most, que són registrades l'any 1926 per Càndid Martínez. En la descripció es diu que és suc de raïm sense fermentar de raïms seleccionats sense alcohol. L'adreça del propietari era carrer Unió, 32 de Tarragona.

Normandin Mercier, Jules André

Amb la denominació Normandin-Mercier l'any 1883 es registra una marca per diferenciar licors. L'emblema consisteix en el dibuix d'un lleó que té una pota sobre una bota. També hi diu «pure cognac» i «Tarragona». Encara que la marca consta denegada, Jules André Normandin inscriu dos anys després a França la mateixa marca amb la denominació de Tarragona.²⁶⁹

La família Normandin-Mercier disposava d'una finca a França al Domaine de La Péraudière i va ser fundada l'any 1872. La família ha mantingut la tradició, al llarg de cinc generacions, elaborant conyac.

Pernod, SA

La història de l'absenta Tarragona comença després que fos prohibida a Suïssa a l'octubre de 1910. Dos anys més tard, el 1912, Pierre Pernod instal·la la seva destil·leria a la ciutat de Tarragona amb el nom de Pernod, SA. La intenció és bàsicament exportar absenta a altres països des d'una ciutat amb port.

La destil·leria produirà absenta anomenada Pernod, SA Couvet, molt similar o fins i tot idèntica a l'Absinthe Suisse Edouard Pernod. Les plantes emprades per a la seva fabricació seran importades directament de Suïssa. El 1930 Josep Maria Banus s'encarrega de la direcció de la destil·leria, que mantindrà fins a mitjans dels anys seixanta. A partir d'aquest moment, les ampolles mostren el nom de J.M. Banus a la part inferior de l'etiqueta.

L'any 1933 la societat Pernod, SA inscriu la marca Gran Tarragona i un any més tard la marca Pernod, SA. Totes serveixen per diferenciar tant licors, com aiguardents,

269 Bulletin Officiel de la Propriété Industrielle & Commerciale, 30 de juny de 1885, p. 419.

alcohols o aperitius. En alguna s'hi llegeix «extracte d'anís». A la fi dels anys seixanta la societat que havia continuat Josep Maria Banús Vidal acabarà tancant.

Puig Valls, germans

Marià Puig Valls (1843-1928) i Rafael Puig Valls (1845-1920) són dos germans tarra-
gonins que comercialitzaren dues marques de vins de les seves propietats, procedents
dels masos Archs i Pastó.

Rafael Puig i Valls va ocupar càrrecs rellevants. Fou secretari de la Societat Eco-
nòmica d'Amics del País, membre del consell de l'Exposició Universal de Barcelona de
1888, vocal de la junta de l'Institut Agrícola Català Sant Isidre i president de la Reial
Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona.

L'any 1915 Marià Puig Valls registra la marca de vi Mas dels Arcs. Hi destaca
el dibuix de l'aqüeducte romà de Tarragona. Cinc anys més tard, la societat Hermanos
Puig y Valls inscriu una marca amb el nom de la mateixa societat. Torna a aparèixer el
dibuix de l'aqüeducte romà i una referència als cellers i vinyes dels mas dels Archs i mas
Pastó. L'etiqueta també diu que elaboren vins clars de la marca Diamante i Sauterne
i vins negres de les marques Alella i Porto. Rafael mor el 1920 i el seu germà Marià
fineix el 1928. Una de les marques consta activa fins al 1935.

Requena i fills

Els antecedents de la societat Requena e Hijos amb seu a Tarragona cal cercar-los
al País Valencià. L'any 1881 es funda la casa a Xàtiva amb Manuel Requena Juan al
capdavant del negoci i fa entrar a la societat els seus fills Manuel i Milagros; d'aquí la
denominació de Requena e Hijos. Més tard, el 1892, funda a València una segona seu
i posteriorment altres seus: Sevilla, Villena, Utiel, Melilla i Tarragona.²⁷⁰

L'anyari Riera detalla l'existència d'una fàbrica d'aiguardent a nom de Requena
i fills situada al carrer Vapor 1-3 de Tarragona (Riera, 1901: 1688). Anys després, el
1909, Requena i Fills inscriuen la marca Anís Requena. L'emblema és de forma octogo-
nal i a la part central hi ha el dibuix d'una dona que alça una copa amb una barraca típi-
ca del País Valencià. Si bé la marca consta donada de baixa del registre l'any següent, el
producte es continua comercialitzant. Requena e Hijos encarreguen un cartell publici-
tari al reconegut pintor i dibuixant Carles Vázquez Úbeda per difondre específicament
la marca Anís Requena amb seu a Tarragona.

La societat Requena i Fills subministrava els seus productes a Tarragona, Xà-
tiva i València: alcohols rectificats i desnaturalitzats, aiguardents anisats de Tarragona
de 17,5, 19,5, 23, 30 i 35 graus Cartier, anisats aromàtics en garrafes, misteles negres

²⁷⁰ *El Financiero*, 23 de febrer de 1923, p. 42.

i blanques, moscatell, vins blans secs i dolços, i Anís Requena embotellat. Va obtenir el gran diploma d'honor a l'Exposició de Buenos Aires (1910) i el Gran Premi a l'Exposició del Tibidabo de Barcelona (1911). La seu de Tarragona de l'empresa familiar Requena e Hijos es convertirà en un dels puntals: el 1912 des de Tarragona exporta 845.642 litres de vins, aiguardents, licors i altres alcohols i 539.572 litres el 1913 (Ortega, 2015: 51).

El 1921 Manuel de Orovio inscriu la marca Anís Requena. Malauradament no és possible comparar l'emblema que es reproduïx a la revista per veure si és el mateix que havia registrat anys abans la societat Requena i Fills. És difícil saber si, amb la mateixa denominació, es va inscriure un segon producte, a no ser que s'hagués traspasat.

Manuel de Orovio Romeu estava casat amb Maria Dolors Rimbau Fort i era comerciant vinícola afiliat al partit conservador. Fou resident de la Diputació, membre d'associacions religioses i caritatives, degà del cos consular, cònsol d'Uruguai i vice-cònsol de Portugal. També fou alcalde de Tarragona i president de la Diputació de Barcelona. Morí el 1935.

Sevil, Wifred

En una targeta publicitària hi diu «Sevil Hermanos y C.^a, Tarragona, colliters i exportadors de vins i olis a tots els països, classes especials per a la Consagració». La casa fou fundada l'any 1876 i emplaçada al carrer Jaume I, 67. Un anunci de premsa posterior a l'any 1892 confirma l'existència del celler Sevil Hermanos y C.^a de Tarragona, que es dedica a l'exportació de vins de taula transportats en botes amb destinació a Costa Rica.²⁷¹

Per una enquesta del 1884 se sap que la societat Sevil Hermanos y Compañía exportava vins a Anglaterra, Alemanya, Holanda, Suècia, Noruega, Rússia, Itàlia, Amèrica Central, Río de la Plata, Canadà i la Guaiana Britànica (Giralt, 1998: 230-233).

A l'Exposició Internacional de Chicago (1893) la societat Sevil Hermanos y C.^a hi participen amb vi ranci i vi negre sumoll.²⁷² En la relació d'expositors guanyadors es descriu la producció de vi de l'empresa tarragonina: vi negre extra Pure Juice, 5.000 hectolitres; vi malvasia priorat, 200 hectolitres; vi negre Tawny Cose 1885, 8.000 hectolitres; vi Priorat vell, 1.000 hectolitres; vi moscatell 1891, 200 hectolitres; vi Bel Cruisent, 15.000 hectolitres; vi moscatell 1880, 200 hectolitres; vi negre best Pure Juice, 10.000 hectolitres.²⁷³

271 *El Anunciador Costa-Ricense*, núm. 108, 1 de febrer de 1892, p. 4.

272 *La Vanguardia*, núm. 3595, dijous 2 de maig de 1893, p. 1.

273 *Relación de los expositores españoles premiados en la Exposición Universal de Chicago de 1893* (1894). Ricardo Rojas: Madrid.

L'any 1927 Wifred Sevil inscriu una marca amb la denominació *Vino para Consagrar*. L'etiqueta és de forma quadrada i hi destaca el dibuix d'un calze i una parra de vinya. Wifred Sevil Puig era fill de Wifred Sevil Romeu i de Rita Puig Massalles. Els avis sembla que eren d'Osca.

Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher

Els germans Moritz (1844-1901), Simon (1846-1905) i Leopold Durlacher (1855-1921), van ser propietaris de l'empresa de comerç de vins *Gebrüder Durlacher*, fundada pel seu pare Samuel (1817-1875) a Kippenheim, Baden. El 1884 Simon i Leopold es van establir a Hamburg i van fundar la Societat *Vinicola S. & L. Durlacher*, que aviat va obrir una sucursal a Tarragona.

L'any 1904 inscriu la marca *Sociedad Vinícola S & L Durlacher*. Dos anys més tard, el 1906, registren tres marques més: *Champion*, *Vasco de Gama* i *Santa Tecla*. L'any 1907, la marca *Old Gentleman* i *Conak*. El 1908, les marques següents: *Ye Stronghold*, *Carey Brothers & Co.*, *Spanish Port*, *Lope de Vega*, *La Reina de las Uvas* i *la Corrida*. El 1911, dues marques sense cap descripció: la primera és el dibuix d'un unicorn i la segona d'un cigne. Un any després, la marca *J. Müller de Goupille* i *Luis White*. El 1913-1914, la marca *Unicorno*, amb el mateix dibuix d'un unicorn i banderes.

Solé Rovira, Francesc

El 1935 Francesc Solé Rovira inscriu la marca *Monmost* i el 1938 la marca *Flor Priorat*. La primera destaca pel dibuix d'un cep carregat de raïms amb un segell a la part central amb les inicials del nom i cognom *F.S.R.* com si fos un segell estampat amb cera.

Soler Gonsé, Joan Maria

L'any 1915 Joan Maria Soler Gonsé, amb adreça al carrer Reial, núm. 30, registra la marca de comerç *Bodegas Tarracó* i un any després la marca de fàbrica *Bodegas Tarraco*. Ambdues marques són per diferenciar vins i licors. Mentre que el primer emblema no porta cap mena de decoració, el segon consisteix en un cercle amb les inicials *J.S.* amb fulles de parra i raïms.

Ventosa, Enric

L'any 1914 Enric Ventosa registra dues marques: Vino para Misa Enrique Ventosa i Ventosa, amb els números correlatius 23615 i 23616. En el primer emblema destaca el dibuix d'una creu i fulles de parra amb raïms.

Enric Ventosa disposava d'un magatzem de vins i fàbrica de botes prop de la plaça Ponent. L'edifici modernista fou projectat per l'arquitecte Josep Maria Pujol de Barberà l'any 1920, actualment desaparegut. També comercialitzava la marca Mostina, suc de raïm concentrat sense alcohol.²⁷⁴ Aquesta marca es difonia amb un cartell representat per una dona somrient que sostenia un cistell ple de raïms, obra del dibuixant Juli Vila Prades.

TIVISSA

Corbella Alerany, Joan

El 1921 el viticultor tivissenc Joan Corbella Alerany registra una marca per diferenciar de forma genèrica vins i xampanyes. L'etiqueta és de forma rectangular amb un doble marc decorat amb raïms i branques d'olivera.

L'any 1917 Joan Corbella anuncia en premsa la venda de Vins de Missa, que se serveixen en botes encaixades i precintades de 60 i 30 litres de cabuda i garrafes de 15 i 7 litres mig lacrades, distribuïdes des de Tortosa i Tivissa.²⁷⁵

Joan Corbella de ca Nebot va obrir una fàbrica de vins i xampanyes a Tivissa situada al carrer Portell. Comercialitzava cava amb les denominacions Non Plus Iltra (Carte d'Or), Extra-Fin (Carte Blanche), Extra (Carte Verde) i Château d'Alerany (Grand Mousseux). Per aquest darrer producte va ser premiat a l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929 i també era proveïdor de la casa reial espanyola. Produïa tota mena de vins: blanc, negre, rosat, vi de missa dolç i sec, generosos, xerès sec i dolç, màlaga dolç, moscatell, rancis i mosts naturals.²⁷⁶

TORREDEMBARRA

Casa Huguet

Els Huguet torrencs van prosperar econòmicament en el segle XVIII, gràcies al comerç de vi amb Cuba des de la platja de Torredembarra. Aquesta família va saber aprofitar l'exclusivitat de la duana torrenca en detriment de Tarragona, una decisió presa per la

²⁷⁴ *Tarragona i el Camp*, 15 de novembre de 1934, p. 11.

²⁷⁵ *El Restaurador*, núm. 2817, 13 de febrer de 1918, p. 4.

²⁷⁶ <<http://tivissaalaxarxa.blogspot.com/2008/01/corbeille-un-cava-tiviss-1-part.html>> [Consulta: 6 de febrer de 2023].

Corona borbònica després de la guerra de Successió. La duana de Torredembarra va generar un boom econòmic al municipi i els Huguet, de tradició mestres d'obra, es van convertir en comerciants d'ultramar.

L'Arxiu Municipal de Torredembarra conserva documentació relativa a la casa Huguet. Entre els anys 1888 i 1965 es dedicaren al comerç i a la producció de vins i a l'exportació, a més de tenir un taller de botes. L'any 1895 la vídua d'Enric Huguet consta com a titular de l'empresa i el 1905 els impresos comercials porten la identificació d'Esteve Huguet.

Enric Huguet Bertrull (1835-1888) era fill de Francesc Huguet Virgili i de Marta Bertrull Juncosa. L'any 1862 es casa amb Isabel Borràs Torras (1834-1902) i tenen cinc fills: Marina, Enrica, Esteve, Isabel i Francesc. Esteve Huguet Borràs, l'hereu, es va quedar a Torredembarra, mentre que la filla petita Isabel va anar a l'Havana a fer-se càrrec dels negocis familiars (Bargalló, 2017: 41).

Isabel Borràs Torras, vídua d'Enric Huguet, inscriu diverses marques de vins: l'any 1890, Enrique Huguet i Flor del Vino Navarro. El 1897, la marca San Roman, amb la descripció «vino tinto superior, 16 graus alcohol, San Roman Pita y C.^a, Habana», i la marca Enrique Huguet, Cabida Verdad, també destinada a vi negre de 16°. Tres anys després, el 1900, inscriu les marques següents: Segadors, representada per dues falçs entrecruades; Vino Navarro marca el Guante; Vino Enrique Huguet, i Vino Rioja.

A la mort d'Isabel, el seu fill Esteve Huguet Borràs és qui continua amb el negoci de vins. L'any 1911 inscriu la marca de vi Rojo, Ribera de Arga, Miranda. El 1918 renova la marca Enrique Huguet i el 1921 les marques Vino Navarro El Guante i Rioja Selecto; també registra marques noves, com Castell Feudal i Vino Tinto de Mesa Viejecito, amb el dibuix d'un castell en una, i en l'altra, d'un ancià amb un bastó.

Durant la Guerra Civil, l'empresa és col·lectivitzada pels treballadors i passa a denominar-se Successora d'E. Huguet fins a la derrota republicana (1939). La família, que en el moment de l'esclat de la guerra va quedar-se a la zona nacional, continuarà portant negocis relacionats amb l'exportació de vins. Després s'instal·la a Saragossa i després a Càceres i Leganés. Un cop finalitzada la guerra, la família retorna a Torredembarra i reprèn el negoci. Amb la mort d'Esteve Huguet Borràs, el patrimoni es disgrega entre els fills (Canyelles, 2013: 242-243).

TORROJA DEL PRIORAT

Compte Anguera, Enric

L'any 1927 Enric Compte Anguera impulsa la creació de la Denominació d'Origen Priorat. Tres anys més tard, el 1930, inscriu la marca Priorato Tipo R, sense cap de-

coració, i Priorato. Aquesta segona marca és de forma rectangular i en destaca la disposició de la tipografia. S'hi llegeix «Bodegas l'Infern» i «garnatxa blanca». El 1932 registra una darrera marca amb la denominació Porto M., amb un dibuix modern en un escut en què hi diu «vinos licorosos». Durant els aldarulls de la Guerra Civil Enric Compte fou executat. La casa Compte va ser col·lectivitzada i va passar a ser el cafè del poble.

TORTOSA

Nomen, Emili

La casa de vins Emili Nomen es va fundar l'any 1888 a la carretera de Tarragona, a dos quilòmetres de Tortosa, des d'on produïa i comercialitzava vins, licors, anís, rom i aiguardents. L'any 1904 inscriu la marca de vins Los Leones de Oro, amb el dibuix de dos lleons que sostenen una ampolla de vidre amb les urpes. L'any 1906 inscriu la marca Anís Chirrita, i l'emblema que utilitza és la imatge fotogràfica d'un torero dit Chirrita. El 1908 registra la marca Anís del Gato, l'emblema de la qual és el dibuix d'un gat que s'abraça a una ampolla de vidre del producte d'anísat.

Homedes, Fàbrica de licors

Joan Homedes Mauri (Tortosa, 1893 – Barcelona, 1958) va ser un fabricant de licors important de Tortosa i productor de cinema. El 1914 va fundar la seva empresa de licors. Va ser molt conegut pel seu licor estomacal Yum, a base de llet, que fou patentat i registrat el 1922 i àmpliament anunciat (1923-1931) en publicacions gràfiques i ràdio. El producte fins i tot s'exportava a l'Argentina. El 1925 va estrenar nou local al carrer Teodor González, 4 de Tortosa. Un anunci de l'any 1930 informa que la fàbrica d'aiguardents i licors disposa d'un magatzem a l'engròs de vins rancis, vermuts i misteles. Finalment, Joan Homedes s'establirà a Barcelona per continuar en el món del cinema i l'any 1936 posarà a la venda l'empresa de destil·leries.

Paral·lelament trobem a Tortosa Ismael Homedes Cardona (1874-1964), que es va casar amb Enriqueta Marquès Sarto. Presidí la Sociedad Velocipedista i fou alcalde de Tortosa. Disposava d'una fàbrica d'aiguardents, la qual l'any 1903 va ser trasllada del carrer de l'Estació, a la carretera del Temple.²⁷⁷

El 1922 Ismael Homedes inscriu la marca Coñac Marqués, en l'etiqueta del qual destaquen tres estrelles de cinc puntes amb un collarí; Rhum Zulú (1925), amb una etiqueta de forma ovalada i el dibuix d'un indígena mig despullat que sosté un pal llarg; Licor Estomacal Xut (1925), consistent en el dibuix d'una ampolla amb un coll llarg i una base ampla, i Anís Lulú (1928), representat pel dibuix d'una dona que

²⁷⁷ *Diario de Tortosa*, núm. 6406, 17 de gener de 1903, p. 3.

aguanta una ampolla del producte. També va comercialitzar altres begudes, com la marca Nuez-Kola, a base de nous i alcohol pur de vi; rom Rhum; Conyac 1900 Borgia, o el seu Marrasquino.

Queralt Rossell, Francesc

Licor Balsàmic Queralt és la denominació d'un licor registrat l'any 1927 amb el número 69640. Francesc Queralt Rossell (1906-1963) era farmacèutic i polític i també fou regidor de l'Ajuntament de Tortosa. Es casà amb Amparo Capuz.

ULLDECONA

Grañana Tena, Vicenç

L'any 1926 Vicenç Grañana Tena inscriu la marca Gran Licor Avella. L'etiqueta és de forma ovalada amb el dibuix de les inicials V.G. entrelaçades.

VALLS

Abelló Coll, Ramon

L'any 1918 el químic Ramon Abelló Coll, casat amb Maria Martori, registra la marca Anticriptogámico R. Abelló Coll, amb adreça al carrer Estanislao Figueras, 39. L'emblema és de forma quadrada amb un dibuix de fulles de parra i raïms. Va estar activa durant vint anys, igual que la patent d'invenció que va registrar per combatre les malalties criptogàmiques i els paràsits que atacaven la vinya i plantes similars.²⁷⁸

Güell, Blanch i Sanromà

Licor Estomacal San Salvador és la denominació que va donar Josep Blanch Pallarès a un licor registrat l'any 1900 a Valls. El producte s'anuncia a la premsa, en què s'indica que fou successor de Güell. La seu estava situada al carrer Baldrich, 71.²⁷⁹ Josep Güell l'any 1860 es va iniciar en la fabricació d'aiguardents i licors i va instal·lar una fàbrica a Valls. Posteriorment, l'any 1925 Teresa Güell registra una marca sense denominació per distingir licors, que consisteix en el dibuix d'un envàs de vidre, en què es veu un home vestit de català.

Josep Blanch era fill de Manel Blanch Roig i de Teresa Pallarès Urgell i tenia una caldera de 54 litres de capacitat per destil·lar anís i licors. La fàbrica fou emplaçada al carrer de la Cort, 71. També venia vins al detall (Ribes, 1998: 9-10).

²⁷⁸ Boletín de Agricultura Técnica y Agricultura, núm. 106, octubre de 1917, p. 869.

²⁷⁹ El Porvenir, núm. 269, 28 de maig de 1904 p. 4.

Joan Sanromà Plana (1885-1966) es casarà amb Teresa Blanch Güell (1890-1985), amb la qual tindrà un fill, Joan Sanromà Blanch. Aquest darrer devia heretar la marca i la seu de la destil·leria Güell-Blanch perquè el 1930 s'anuncia com a propietari del Licor Estomacal San Salvador i de l'Anís del Pagés, registrat l'any 1929 al mateix carrer Baldrich, 71. També comercialitzava la marca Anís Valls.

Magriñà, germans

Josep Magriñà Martí (1869-1946) era l'hereu del fabricant i comerciant d'aiguardents vallenc Ramon Magriñà Mialet i de Coloma Martí Llorach. El magatzem de vins estava al raval del Castell, 10 i la fàbrica al carrer Sant Antoni, 109, on disposava d'una caldera de més d'un miler de litres. Josep va establir la seva residència habitual a la Ciutat Comtal, des d'on comercialitzava i exportava els vins i alcohol de l'empresa familiar a països com Suïssa, França i Llatinoamèrica. El seu pare morí el 1905 i es traslladà a viure a l'Alt Camp per fer-se càrrec dels negocis de casa (Martí, 2016:186).

L'any 1922 Josep Magriñà inscriu la marca Anís Magriñà. L'emblema porta el dibuix d'una fulla de vinya. El mateix any el seu germà, Magí Magriñà, registra la marca Anís Marruixa, que destaca pel dibuix d'un gat. Finalment l'any 1936, en plena Guerra Civil, Josep declara la marca Conyac Magriñà. L'etiqueta és el dibuix d'una ampolla de base ampla. També va aprofitar la popularitat dels castells per difondre l'Anís Valls en un cartell publicitari encarregat al pintor Víctor Álvaro.

Miró, destil·leries

L'any 1910 Josep Miró Vives inscriu la marca Anís Catalunya. L'etiqueta és de forma octogonal amb un dibuix que representa el campanar de l'església i l'escut de la població de Valls. El 1912 registra una segona marca amb la mateixa denominació. L'any 1924 inscriu un model d'industrial d'ampolla per contenir el seu producte estrella, l'Anís Valls. També va comercialitzar altres productes destil·lats, com conyac J. Miró, rom Miró i licor Pobletina, d'aromes de Poblet.

Roig Vidal, Eusebi

Anís de la Marruixa és un anísat inscrit l'any 1901 per Eusebi Roig Vidal. L'emblema és de forma octagonal, presidit pel dibuix d'un gat. Al voltant hi figuren algunes de les medalles obtingudes en diversos certàmens, com l'Exposició Universal de Barcelona de 1888.

Sabaté, Tomàs i Companyia

L'any 1922 la societat Tomàs Sabaté i Companyia inscriu la marca Anís Futbol per diferenciar un producte d'aiguardents anisats. L'emblema té forma octogonal, amb el dibuix de dos jugadors en moviment. La seu de la fàbrica estava al carrer G. Comerma, 6 i la botiga de vendes al carrer Baldrich, 60 de Valls.²⁸⁰

Tondo Cartaïà, Pere

Pere Tondo Cartaïà inscriu l'any 1911 la marca de licor anisat La Cebra. L'etiqueta és de forma ovalada i hi destaca el dibuix d'un arlequí que sosté una copa i al seu costat hi ha una zebra que s'aguanta per les potes del darrere. S'informa que el producte ha estat premiat a l'Exposició Universal de París de 1900 i de l'adreça, al Forn Nou, 43. La marca va prescriure al cap de vint anys. Posteriorment, amb la mort de Pere Tondo el 1922, la seva muller, Teresa Esplugues Rosell, va continuar al capdavant de la fàbrica fins que morí el 1935. Pere Tondo fou delegat del gremi de comerciants de vins i aiguardents de Valls. També comercialitzava gel.

Villarroya Torrens, Josep

El 1909 Francesc Castellet s'anuncia en la premsa amb dos productes embotellats: Anís Avispa i Anís Castillo.²⁸¹ Gràcies a les etiquetes conservades se sap que la fàbrica de Francesc Castellet produïa aiguardents i licors, com Pipermint, Marrasquino, Crema de Menta, Crema de Taronja o Rom Escarxat. No consta que cap d'aquestes marques fos registrada. El 1917 trobem un anunci d'Anís Avispa de la fàbrica d'aiguardent, anisats, licors i xarops de Villarroya germans, successors de Francesc Castellet.²⁸²

A finals del 1923 Josep Villarroya Torrens inscriu la marca Anís Avispa, representada pel dibuix d'una vespa, que és el mateix que el que havia comercialitzat Francesc Castellet, i a principis de 1924, la mateixa denominació de marca per diferenciar aiguardents, anisats i licors.

VILA-RODONA

Sindicat Agrícola de Vila-rodona

L'any 1926 el Sindicat Agrícola de Vila-rodona inscriu una marca de vins amb el mateix nom amb adreça a l'avinguda Pi i Maragall, 7. Hi ha un segon anagrama consistent

²⁸⁰ *La Publicitat*, núm. 16803, 31 de gener de 1928, p. 10.

²⁸¹ *Gremial*, núm. 2, maig de 1909, p. 4.

²⁸² *L'Escut*, núm. 56, 6 de gener de 1917, p. 4.

en el dibuix d'un rombe decorat amb fulles de parra i un raïm al mig. Aquest emblema encara es manté en l'actualitat.

El sindicat cooperatiu el 1918 va fer aixecar a la carretera de Santes Creus un celler noucentista projectat per l'arquitecte Cèsar Martinell i Brunet. A la façana del celler hi consta la data de 1919. El 1931 el Sindicat tenia la intenció de participar en l'Exposició Internacional de Califòrnia amb un concentrat de raïms procedents de Carinyena, Alacant, València, Màlaga i Valdepeñas.²⁸³

Una memòria del Sindicat recull que la collita de l'any 1950 va arribar a més d'1.740.000 quilos de raïm. L'any 2006, la Cooperativa Agrícola de Vila-rodona, junt amb altres cooperatives associades, va decidir emprendre un nou projecte per tal d'elaborar, embotellar i comercialitzar els vins i caves propis sota una mateixa marca: Castell d'Or. La denominació actual és Celler Cooperatiu i Secció de Crèdit de Vila-rodona, SCCL.²⁸⁴

VIMBODÍ

Dalmau, Josep

La fàbrica del Xampany Dalmó era propietat de Josep Dalmau, de cal Samarretes. El local estava situat al carrer Major de Vimbodí. A la IX Volta Ciclista a Catalunya (1927) Josep Dalmau va obsequiar cava als corredors a Vimbodí.²⁸⁵ Durant la Guerra Civil la producció de cava Dalmó majoritàriament era enviada al front d'Albacete perquè el consumissin les Brigades Internacionals. Les ampolles no s'etiquetaven i es carregaven directament als camions (Jiballí, 2012: 149).

L'any 1926 el vimbodinenc Josep Dalmau registra la marca Dalmó per diferenciar vins. L'etiqueta és de forma rectangular, amb el dibuix d'una àliga daurada que sosté amb les urpes una orla o escut. Aquest dibuix servirà per identificar la marca de caves, com l'Extra o l'Espumante. El 1929 inscriu la marca Dalmó, l'anagrama de la qual és similar a l'anterior encara que en aquest l'àliga porta una ampolla de cava. Posteriorment registra la marca Dalmó (1935) sense cap element decoratiu i, finalment, Gran Dalmó (1936), en l'emblema de l'etiqueta de la qual hi diu «caves de Château de la Fort, cuvée special».

²⁸³ *El Debate*, núm. 6705, 10 de gener de 1931, p. 3.

²⁸⁴ <<https://www.copvilar.com>> [Consulta: 15 de febrer de 2023].

²⁸⁵ *El Dia Gráfico*, núm. 4447, 1 de setembre de 1927, p. 8.

3.2.5 Illes Balears

Cent-vint-i-dues són les marques registrades a les Balears en el període 1866-1939 (quadre 12). La xifra pot semblar baixa i ens informa que els comerciants de vins i licors no tendien a inscriure's. L'any 1880 només a Palma hi havia més de 200 colliters i comerciants de productes vinícoles, alguns dels quals tenien fàbriques de licors i aiguardents.²⁸⁶

Sobre paper, a Palma es fan un total de 49 inscripcions de marques. Molt més enrere queden Eivissa i Maó (10), Lluçmajor (7), Esporles, Pont d'Inca i Santa Margalida (6), Llubí (5) i Bunyola, Felanitx, Pollença i Santa Maria del Camí (4) respectivament.

Quadre 12. Marques registrades a les Illes Balears (1866-1939)

<i>Població</i>	<i>Total marques</i>
Palma de Mallorca	49
Eivissa, Maó	10
Lluçmajor	7
Esporles, Pont d'Inca, Santa Margalida	6
Llubí	5
Bunyola, Felanitx, Pollença, Santa Maria del Camí	4
Alaior, Binissalem, es Mercadal, Marratxí, sa Pobla, Sencelles, Sóller	1
Total	122

EIVISSA

Aniseta, fàbrica de licors

Com a mínim des del 1911, Josep Ferrer Cardona, àlies *Aniseta*, regentava una botiga de comestibles davant del Mercat Vell. Als anys vint va instal·lar la fàbrica de licors a la carretera de Sant Joan, núm. 19. Al voltant del 1925 els fills de Josep Ferrer, Joan i Vicenç Ferrer Roig, representants de licors de Barcelona a Eivissa, van decidir obrir pel seu compte una fàbrica de licors tradicionals amb herbes eivissenques a l'avinguda de Santa Eulàlia.

L'any 1932 Josep Ferrer —segurament ajudat pels seus fills— destil·lava a plena producció: aperitiu Palo, anís, conyac, absenta, rom marca Aniseta i també diverses classes de vins. Destacava el licor romaní Aniseta, comparable als millors licors de

²⁸⁶ *Anuario-almanaque del Comercio, de la Industria, de la Magistratura y de la Administración* (1879). Madrid: Bailly-Balliere, p. 469.

l'època Benedictine o Chartreux. L'anís Aniseta equivalia a l'Anisette Brizard, l'aperitiu Palo Aniseta i l'absenta Pernot, com a exemples.²⁸⁷

Josep Ferrer va inscriure l'any 1932 la marca Demon per diferenciar aiguardents, licors i conyac. L'etiqueta és de forma quadrada i a la part superior hi ha el dibuix de la silueta d'un dimoni amb una forca; al seu costat tres torxes enceses en què es llegeix «Fino Champán». La vídua de Josep Ferrer registra l'any 1944 una marca per distingir aiguardents, licors i conyac: Gin Estomacal Jose Ferrer Cardona.²⁸⁸

Ferran Ferrer l'any 1969, amb només catorze anys, entrarà a treballar a la fàbrica amb els seus tiets Joan i Vicenç. L'any 1980 l'empresa de licors Aniseta ja estava a nom de Ferran Ferrer fins al present. Aquest últim va ser pioner a les Balears en el costum d'embotellar les herbes ficant branques seques a dins, tot de manera manual. El fill de Ferran, David Ferrer, continua amb la nissaga familiar, produint la seva pròpia ginebra.²⁸⁹

Marí Mayans, destil·leries

La publicitat de la marca Marí Mayans diu que la fàbrica s'havia fundat l'any 1880 i que tenia la seu al carrer Mongriú, núm. 1 d'Eivissa. Joan Marí Mayans va crear l'empresa d'elaboració de licors a Formentera, on produïa licor de farigola i anís, productes presentats a Palma l'any 1903. Posteriorment va traslladar la fàbrica a Eivissa. A la mostra del 1910, ja establert a Eivissa, va presentar licors amb el seus cognoms: Marí y Mayans (Nadal, 2015: 315).

La primera marca inscrita al registre l'any 1912 pels germans Joan i Bartomeu Marí Mayans fou l'Estomacal Tomillo Frígola. L'etiqueta està formada pel dibuix d'una parella engalanada amb els vestits típics de l'illa. La dona fa l'acció de donar un ram de plantes al noi. També hi diu que s'exporta a províncies i ultramar.

No és fins al 1925 que en registren dues més: Anís Marina i l'aperitiu Palo Mari. A la primera s'hi veu un vaixell de vela navegant amb un far al fons. La segona és el model d'ampolla del producte amb la inscripció del nom i un escut a l'etiqueta. A més d'aquests productes l'any 1927 també comercialitzava Cazalla del Pilar i Licor Naranja.²⁹⁰ La seu estava al carrer Sant Josep, núm. 3.

A l'inici de la Guerra Civil els germans Joan i Bartomeu Marí i algun dels seus fills van ser presos a l'illa pels rojos i assassinats. Al capdavant del negoci va quedar un

287 NAVARRO, Josep (1932). «Tienda y Fábrica de licores de José Ferrer Cardona». *La Voz de Ibiza*, núm. 2676, p. 2.

288 BOPI, núm. 1380, 1 d'octubre de 1944, p. 8410.

289 <<https://www.periodicodeibiza.es/pitiusas/ibiza/2018/06/09/1005779/fernando-ferrer-fuimos-pioneros-vender-botellas-hierbas-las-ramas-secas-dentro.html>> [Consulta: 28 de desembre de 2022].

290 *Diario de Ibiza*, núm. 11059, 15 de juliol de 1927, p. 1.

tercer germà, Vicenç Marí Mayans.²⁹¹ Aquest últim, passada la guerra, va renovar les marques i les va entrar en el registre de la propietat: l'any 1945, Palogin, Anís Mari, Anís Seco Mari, Coñac Extra, Aperitivo Palo Mari, dues marques de Rom (1947) i crema Mari Mayans (1948), entre altres.

Actualment els descendents continuen amb la fabricació de destil·lats i ginebres, productes que han modernitzat i adaptat amb maquinària nova des de Sant Antoni de Portmany.²⁹²

Marí Pol, Miquel

Miquel Marí Pol (1879-1954) fou un empresari i polític que inicià les activitats comercials en un establiment situat al carrer de Mar, dedicat a la compravenda de queviures i productes a l'engròs. Inicialment obrí una botiga de venda de licors d'importació, que més tard es convertiria en destil·leria amb el nom de licors Maripol. Va elaborar diverses marques molt reconegudes a les Pitiüses, entre les quals destaquen Palo Maripol, Estomacal Farigola i Anís del Oso, en competència amb la fàbrica de Marí Mayans.²⁹³

La primera marca que Miquel Marí presenta al registre de patents és una marca de conyac: Coñac Maripol, inscrita el 1930. L'any següent declara el licor Estomacal Flor de Ibiza. El 1932 en registra dues més: Estomacal Romaní i Anís del Oso. La marca Anís Pericàs és confirmada l'any 1933. La darrera marca registrada porta el nom de Ron Tres Negros.

MARRATXÍ

Cañellas Rigo, Pere

La història de l'activitat licorera dels Cañellas s'inicia el 1825 amb la família de Pere Cañellas Serra, que es dedicava a la fabricació de licors amb les matèries primes de l'illa i produïa les herbes i Palo de Mallorca. El licor Palo és una barreja medicinal contra el paludisme a base de quinina i genciana, que esdevindrà amb el temps l'aperitiu mallorquí per excel·lència.

Fruit de l'intercanvi amb les colònies americanes, es dedicava a l'exportació del popular Anís del Monte i brandis a Cuba i Puerto Rico. De retruc s'importava destil·lats de canya, com el rom, que ben aviat esdevingué un dels més estimats i consumits. En perdre les colònies, el producte es va començar a fabricar a les illes. Cada fabricant

²⁹¹ *Correo de Mallorca*, núm. 8367, 5 de novembre de 1936, p. 4.

²⁹² <<https://www.fmarimayans.com>> [Consulta: 29 de desembre de 2022].

²⁹³ <<https://www.ceif.es/veus/Marí-Pol-Miquel>> [Consulta: 28 de desembre de 2022].

experimentà i creà la seva especialitat; així nasqueren la Caña i el Cremadillo Valls, la Caña Rossa 65 i el rom Amazona.²⁹⁴

Un dels primers guardons obtinguts pel seu producte de destil·lats li fou concedit a l'Exposició Agrícola Industrial Artística de Palma de 1881. A l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) presenta ampolles dels licors Cornet, Pedra Limón, Anís del Monte i Alfonso XIII. En una segona exposició organitzada a Mallorca (1891) obté la medalla al mèrit.

L'any 1914 Pere Cañellas Rigo registra la marca Fàbrica de Anisados Pere Cañellas. L'etiqueta és el dibuix d'un home amb el vestit tradicional de l'illa que alça en una mà una copa del licor i en l'altra sosté un barret. L'entorn del personatge és una taula amb ampolles de vidre, en un terrat voltat de parres de vinya i muntanyes de fons. Hi ha una etiqueta de la mateixa marca de la societat Pedro Cañellas e Hijo feta per la casa Litografías Artística.

És curiós però Pere Cañellas comercialitzà altres marques amb etiquetes sense registrar, com l'Anís del Monte o Anís Destilado de Mallorca. Per trobar un altre registre cal anar fins a l'any 1945, en què Pere Cañellas Romagosa inscriu novament el nom de Destil·leries Cañellas, i una segona marca l'any 1964, Anís del Monte.

L'any 1982 la família Cañellas s'associa amb nou famílies de la indústria de destil·lats de l'illa i funden la companyia Limsa. Avui en dia produeixen prop de 120.000 litres de productes, com Rom Amazona, Licor d'Herbes i el Licor Palo de Mallorca.

MALLORCA

BINISSALEM

Hermanos Agustinos, celler

Els germans Agustins sembla que van començar a elaborar vins al voltant del 1900. El 1913 produïen uns 100.000 litres de vi i es van especialitzar en la criança de vins rancis i de missa. Cristòfol Bibiloni Puigserver devia adquirir el celler al voltant dels anys trenta (Fiol, 1981: 20).

La seu de la fàbrica dels Hermanos Agustinos estava al carrer Pombo, 26 de Binissalem. L'any 1915 inscriuen la marca Vinos Finos. En l'etiqueta hi destaca un ocell amb les ales esteses i una parra amb raïm. El 1978 Bodegues Oliver compra el Celler de Cals Agustins. Toni i Pere Oliver Vallès són al capdavant d'aquesta empresa amb tradició gairebé centenària.²⁹⁵

294 <<http://www.ronamazona.com/ca/index.php>> [Consulta: 30 de desembre de 2022].

295 <<http://www.bodeguesoliver.com/historia.php>> [Consulta: 2 de gener de 2023].

BUNYOLA

Nadal, Antoni

Antoni Nadal Muntaner va fundar l'empresa amb el nom Antonio Nadal l'any 1898. Es va dedicar a la fabricació de licors artesanals típics de Mallorca i els venia a Bunyola i comarca. Més endavant, al voltant del 1920, va ampliar el mercat exportant a Amèrica del Sud.²⁹⁶

Pel que fa al registre de marques, el banyolí Antoni Nadal, l'any 1909, presenta al registre de la propietat la marca d'anisats Anís Túnel, en què hi ha una locomotora que surt d'un túnel. Comercialitzava l'Anís Túnel en un envàs folrat de vímet. La fàbrica estava situada a l'avinguda Estació, núm. 20. El 1913 inscriu un model de fàbrica destinat a envasar licors i anisats.

Més tard, el 1923 declara una marca de conyac sota el nom Conyac Iris. Deu anys després, el 1933, registra novament el dibuix de la marca Túnel per diferenciar alcohols, aiguardents i licors. Sembla que, per alguna ampolla conservada, produïa ginebra amb el nom Nadal's Dry Gin i licor de Palo. D'aquesta darrera marca va elaborar un model d'ampolla de vidre verdós que imitava una pinya oberta. Actualment l'empresa Antoni Nadal, SA comercialitza prop de 180 begudes diferents, entre les quals destaquen el licor Palo Tunel i Tunel de Mallorca, productes protegits amb denominació geogràfica.

ESPORLES

Riutort Sabater, Bartomeu

Bartomeu Riutort Sabater era fabricant de begudes carbòniques i licors i tenia la fàbrica a la barriada de son Alegre, a son Armadans d'Esporles. Es va casar amb Margarita Sbert, amb la qual va tenir un fill anomenat Pere.

El licorista esporlerí registra fins a un total de cinc marques, més el nom comercial del licor Golúa (1903). La primera marca que inscriu és Anís de l'Almudaina (1894), amb un dibuix del palau reial. També registra una segona marca d'anisats amb la denominació Anís San Salvador (1896). L'etiqueta té la forma d'un raïm amb fulles de vinya i dos dibuixos. Un és d'un paisatge en què es veu la població d'Esporles dalt d'un turó i a la part inferior un alambí amb diversos aparells de destil·lar. A l'emblema hi diu «Fàbrica de Anisados Riutort y Vidal», associació creada aquest mateix any entre Bartomeu Riutort i un altre empresari de cognom Vidal (Vallbona, 2014: 6).

Pocs anys després, el 1903, Bartomeu Riutort registra una marca de fàbrica amb el nom de Licor Golúa. L'etiqueta té forma octogonal amb una sanefa decorada amb el

²⁹⁶ <<https://antonionadal.com/actualidad-y-historia>> [Consulta: 7 de gener de 2023].

text següent: «Aperitivo Digestivo Estomacal de Fabricación Francesa.» Va prescriure l'any 1977.

El 1904 inscriu la marca *Vino sin Agua*. L'emblema està decorat amb un doble marc i una parra de vinya. El 1916 declara el nom *Nabano*, per diferenciar vins i gasos. Es tracta d'un collarí amb el dibuix d'un nan que fa l'acció de destapar una ampolla.

Per fomentar la venda de les seves begudes, repartia als clients, per cada compra, números per al sorteig d'un solar a Can Pastilla. A partir del 1930, però, Bartomeu Riutort consta instal·lat a València, a l'avinguda del Port, núm. 116. A principis del 1930 inscriu diversos productes: un xarop d'orxata amb la seva patent i dues marques més de vins per diferenciar vi de tota mena i una de vi gasificat a l'estil xampany.

FELANITX

Picó, destil·leries

Salvador Picó Piña (1849-1941) es va casar amb Maria Forteza Fuster, amb la qual va tenir tres fills: Francesc, Caterina i Joan. Amb la denominació *Vins d'Or* l'any 1939 Salvador Picó inscriu una marca per distingir vins de tota mena. La societat Fills de Salvador Picó, amb seu a Felanitx, va registrar diverses marques el 1946: vi blanc Cepa Sol, vi negre, vi selecte i vi blanc vell.²⁹⁷

Riera, Francesc, fills de

Un any després de la mort de Francesc Riera, ocorreguda l'any 1916, els seus fills Miquel i Francesc Riera Mestre funden la nova societat d'anisats i licors *Hijos de Francisco Riera*. Com a empresa inscriuen la marca *Anís San Salvador*, la qual va estar en vigor fins a l'any 1938. L'etiqueta és de forma quadrada. A la part central dins d'un cercle es veu un cim amb un castell, i a la part inferior, el poble de Felanitx, voltat de dibuixos de parres i raïms.

Rosselló, Julià i germans

L'any 1896 Julià Rosselló i germans declaren dues marques: *Fábrica de Anisados Sant Salvador*, que destaca per dos dibuixos: un de l'ermita de Sant Salvador i un segon en què es veu la destil·leria amb un alambí i una dona que sosté una ampolla i una copa; i *Anís San Salvador*, en què apareixen els dos dibuixos anteriors dins d'una parra amb fulles i raïms. Aquesta segona va ser denegada perquè utilitzava el mateix dibuix que una altra marca registrada amb anterioritat. A l'Exposició de Buenos Aires de 1910 obtenen medalla de plata per l'aiguardent anisat (Nadal, 2015: 290).

²⁹⁷ BOPI, núm. 1417, 16 d'abril de 1946, p. 2076.

LLUBÍ

Ferrà Pujol, Jaume

L'any 1880 el llubiner Jaume Ferrà Pujol instal·la al carrer de son Bordoi un alambí per fabricar aiguardents i licors a escala industrial, empresa coneguda popularment com Can Laro. El seu germà Rafel també va instal·lar un segon alambí, encara que el pes el va portar sempre en Jaume. Aquest darrer elaborava una gran diversitat de licors fets amb alcohol pur de vi: Anís Pastora, Licor Salud, Estomacal David, Cognac del Buzo, Palo Ferrà, Anís Ferrà, Ron Marino, Anís Volcán, Anís Cazador i el producte estrella, Ron Oro.

El comerciant Jaume Ferrà va registrar la marca Ron Oro l'any 1922. L'emblema utilitza una fotografia del propietari a sota de la qual es llegeix el nom del producte. Es diu que l'empresa l'any 1931 va tancar i la marca va ser comprada per la destil·leria Bestard d'Inca.²⁹⁸

D'entrada, si l'empresa va tancar, és curiós que l'any 1939 Antoni Ferrà Ramis —estava casat amb Catalina Cifré Moragues— tornés a registrar la marca popular Ron Oro utilitzant la mateixa etiqueta, i només canvia el nom del propietari amb les inicials A.F. En el BOPI consta que Antoni Ferrà va transferir la marca el 1945 a favor de Miquel Bestard Oliver.²⁹⁹

Es pot parlar de Jaume Ferrà com un pioner de la publicitat, ja que mentre parlava de la marca, introduïa gloses de forma satírica i opinava sobre costums, fets polítics, culturals i socials. Tot, per aconseguir la simpatia dels possibles compradors. Fins i tot va sortejar un cotxe Ford amb el número de la Loteria de Nadal, premi al qual s'optava mitjançant una butlleta que es donava en comprar una ampolla de Rom Or.³⁰⁰

Perelló, destil·leries

L'any 1882 Jordi Perelló Perelló, d'ofici fuster, funda unes destil·leries tradicionals. El negoci el traspassa als seus fills Jordi i Antoni Perelló Planas. Els germans Perelló l'any 1910 inscriuen la marca d'anísat Anís Colón. L'etiqueta destaca per un dibuix que homenatja el descobridor del Nou Món.

Antoni Perelló emigrà a Amèrica l'any 1917 i establí l'empresa de destil·leries a Mendoza (Argentina). El seu fill segon, Antoni Perelló Perelló, torna als antics locals de Llubi i n'amplia la superfície i la producció. El 1973 es funda la societat Dos Perellons, SA i es traslladen els locals a son Castelló de Palma de Mallorca.³⁰¹

²⁹⁸ <<https://lahistoriadelpublicidad.com/blog-2072>> [Consulta: 30 de desembre de 2022].

²⁹⁹ BOPI, núm. 1414, 1 de març de 1946, p. 241.

³⁰⁰ *Foch y Fum*, núm. 239, 27 de juliol de 1923, p. 4.

³⁰¹ <<https://www.dosperellons.com/empresa.html>> [Consulta: 7 de gener de 2023].

El llubienc Jordi Perelló Serra registra dues marques: Licor Bendito Estomacal (1922) i Coñac Palma (1924). La primera és el dibuix d'un mirall de mà decorat amb cadenes. La segona il·lustració representa una mena de bambolina amb el fons de la catedral de Mallorca i en primer terme una ampolla i un vas del producte. També comercialitzava les marques licor Palo Perello Serra, Aperitivo Palo, Ron del Greco, brandi Juan de Austria i Hierbas de Mallorca.

Encara un tercer Perelló de Llubí, Miquel Perelló Gelabert, inscriu la marca de licor Imperio (1925). L'etiqueta té forma rectangular amb un àngel que toca una trompeta. Una segona marca és declarada l'any 1943 amb el nom Mosto Palo, per distingir un vi elaborat amb most.

LLUCMAJOR

Garau, destil·leries

A l'Exposició local de Manacor (1897) Damià Garau presenta anisats i rom gebrat. També participa en l'Exposició Universal de París (1900), on rep una medalla de bronze pels licors (Nadal, 2016: 264).

L'any 1904 Damià Garau Tomàs tenia la fàbrica al carrer de la Font, núm. 15. Aquest mateix any registra el nom comercial per distingir el seu establiment de licors amb el nom de Seca, situat al carrer d'Antoni Maura, núm. 7 de Llucmajor. També declara la marca Anís Seca. Malauradament morí el 1912 i els seus fills, primer Damià i després Bartomeu Garau Sociés, continuaren al capdavant del negoci.³⁰²

Bartomeu Garau Sociés el 1912 registra l'aperitiu Palo Garau i un any després un model industrial d'ampolla per envasar-hi licors de mides diferents. L'any 1925 el seu germà Damià inscriu novament el nom comercial Seca, que havia expirat per haver complert els vint anys.

Oliver Garau, Antoni

L'any 1922 declara la marca Fàbriques d'Anisats i Licors Oliver. L'anagrama era de forma quadrada i hi destacava una vista panoràmica d'un camp amb un sol radiant. Al seu costat hi havia una bota i una ampolla recoberta de vímet. A la part inferior constava el nom de la fàbrica decorada amb filigranes. El propietari n'és Antoni Oliver Garau, casat amb Catalina Boscana Salvà. L'any 1944 torna a renovar la marca i un any després en registra tres més. Totes les marques seran transferides el 1956 a favor d'Antoni Oliver Boscana.

302 NADAL, Apol·lònia (2013). «Fabricants de licors a Mallorca entre 1850 i el primer terç del segle XX». *Comunicació a les Jornades d'estudi de la vinya a la Fassina. Vinyes, vins i cooperativisme vitivinícola a Catalunya*. <https://webfacil.tinet.cat/usuarios/turesp/apol-lonia_nadal_si_20130903174409.pdf> [Consulta: 2 de gener de 2022].

Ripoll, germans

En el segle XVIII els Ripoll eren una família de conreadors de terres repartides entre s'Era, son Fullana i son Santpol, amb vinyes. Bernat Ripoll Noguera (1794-1866) era conreador i traginer i va engrandir el patrimoni familiar amb l'adquisició de noves terres, entre les quals destacava la possessió de Cugulutx (Apolonia, 2019: 464).

Mateu Ripoll Ginard (1839-1916), fill de Bernat Ripoll i de Francinaina Ginard Feliu, es casà amb Aina Maria Llompart Gamundi i tingueren dos fills: Bernat (1870-1923) i Antoni (1874-1954). Mateu serà qui, a més de l'activitat de vinater, l'any 1874 funda a Lluçmajor la fàbrica de licors amb alambins i maquinària moderna per a la rectificació d'alcohols. La fàbrica es construeix entre els carrers de Mendizábal i de la República. Dos anys després d'inaugurar-la, el 1876, Mateu Ripoll i tres socis més funden la Destiladora Lluçmayorense Ripoll y Compañía per a la fabricació d'aiguardents, alcohols i licors i la compravenda de vins. El capital social era de 35.000 pessetes.

Les sortides de vi de Mallorca van créixer espectacularment a partir de 1879. Lluçmajor tenia plantades de vinya amb una extensió de més d'un miler d'hectàrees. Els francesos adquirien vins però els volien d'alta graduació, d'entre 16 i 19 graus; d'aquí que se'ls afegís alcohol importat d'Alemanya, obtingut no de vi sinó de patata o de grans i melasses (Apolonia, 2019: 464-467).

L'alambí de la fàbrica dels Ripoll l'any 1883 rectificava cada dotze hores uns 600 litres d'alcohol de vi i en produïa uns 500 bàsicament d'anís doble i Carabanchel. Segons la comptabilitat de l'empresa, l'any 1888 la producció vinícola tenia un pes considerable perquè ingressava més de 3.900 quintars de verema, uns 163.800 quilos, més de la meitat procedent de les seves vinyes.

L'arribada de la fil·loxera a l'illa a les darreries del segle XIX va fer que la producció vitícola minvés, a causa també d'altres factors, com la baixa qualitat dels vins, l'excés d'oferta, la caiguda dels preus o la fi de la demanda del mercat francès. L'economia de Mateu Ripoll, en definitiva, va passar per moments delicats que el van obligar a hipotecar part dels seus béns. Enmig d'aquestes circumstàncies adverses, el 1896 deixa la titularitat de la fàbrica de licors a favor dels seus fills Bernat (1870-1923) i Antoni Ripoll Llompart (1874-1954). Aquests últims es constituïran en la societat Ripoll Hermanos, entitat dedicada a la rectificació d'alcohols, fabricació de licors i altres operacions mercantils.

L'any 1897 els germans Ripoll participen en l'Exposició Balear de Sóller, on obtenen medalla de plata per l'anís i la resta de licors presentats. Amb forma de rombe registren l'any 1905 una etiqueta per diferenciar licors anisats. A la part central hi ha el dibuix de l'arcàngel sant Miquel, que amb una espasa sotmet el dimoni. En els cantons dels angles s'hi observa el detall d'una garrafa de vímet del producte i a la part superior

l'escut de la població de Llucmajor. L'etiqueta utilitza el mateix dibuix amb què, anys abans, el seu pare Mateu havia comercialitzat el producte, però sense registrar.

També els Ripoll el 1916 inscriuen un model industrial de fàbrica d'ampolla per envasar licors, destinat al licor Palo. El contenidor destaca per uns cercles que guarneixen el cilindre de l'ampolla. Tanmateix, el licorista Bartomeu Garau va presentar un recurs al Tribunal Suprem perquè al·legava la similitud d'aquesta ampolla amb la que ell havia registrat l'any 1913 per al mateix licor. La sentència fou favorable als germans Ripoll perquè els jutges no van veure que el model d'ampolla provoqués confusió en el mercat.

En l'etapa dels anys vint Antoni Ripoll, en solitari per la mort del seu germà, va continuar fabricant diversos tipus d'anís, rosolis, canya i mistela. Envasava l'anís escarxat San Miquel, la cassalla i el Palo Ripoll, i per fabricar-los comprava alcohol vínic a altres industrials. La producció es destinava bàsicament al mercat insular i a clients de la Península (Apolonia, 2019: 478).

PALMA DE MALLORCA

Alcover Enseñat, Guillem

El mallorquí Guillem Alcover presenta l'any 1894 al registre de la propietat industrial quatre marques per diferenciar els productes i denominacions següents: Absinthe, Vermouth i Vermouth Torino. La de vermut i absenta estan decorades amb parres, fulles i raïms. Al vermut Torino s'hi representen la catedral de Palma, uns quants nens asseguts damunt de botes de fusta i l'escut de la ciutat voltat de banderes. Consten que van expirar l'any 1963.

Alzamora, Gabriel

Gabriel Alzamora registra el 1890 una marca amb el nom de Noé, per identificar vins. L'etiqueta és rectangular sobre un fons blau. De forma transversal s'hi llegeix: «Vino de Mesa Puro.» En un costat hi ha una fulla de parra amb una cinta amb el nom Noé, amb una corona i un ratpenat a la part superior.

L'any 1891 venia a 9 pessetes la caixa de 24 ampolles de vi Noé. La publicitat esmenta que era vi de taula pur. L'adreça de la fàbrica era carrer Sant Miquel, núm. 61-63 de Palma.³⁰³ El 1911 que ha expirat per haver complert els vint anys reglamentaris.

³⁰³ *El Isleño*, núm. 11290, 25 de maig de 1891, p. 4.

Esbarranch, destil·leria Pere J.

Pere Josep Esbarranch Pujol, a més dels licors, fabricava ciment i guix al carrer d'Alfons XIII de Manacor. Pel que fa als licors, el 1888 disposava d'establiments repartits entre Palma, Pont d'Inca, al carrer del Sant Crist de Palma i Manacor. Dos anys després crea dues fàbriques a Manacor, una de sabó i una altra d'alcohol, amb un alambí de 900 litres. Sembla que els licors que fabricava com a Licor Verdad i l'anís Triple Flor de Mallorca eren destinats sobretot a l'exportació (Nadal, 2015: 262).

Participa en l'Exposició Internacional de Barcelona (1888) i en l'Exposició Balear de Sóller (1897). També ho fa en l'Exposició Universal de París (1900) amb els productes següents: Anís Estomacal, Triple Flor Mallorca i Licor Pedroso, i obté menció honorífica. És present a la Exposición Internacional de Higiene, Artes, Oficios y Manufacturas de Madrid de l'any 1907.

El 1904 Pere Josep Esbarranch Pujol registra la marca Fàbrica de Anisados y Licores Pedro J. Esbarranch, activa fins al 1968. A l'etiqueta es pot observar una dona amb el vestit tradicional de l'illa que sosté en una mà una bandera. A la part inferior hi figuren diverses medalles de les participacions de l'empresa, a sota d'una parra de raïm, un lleó i un escut.

Posteriorment, Pere Josep Esbarranch Colom, el fill del primer, inscriu quatre marques. El 1908, Anís Flor de Mallorca, marca en què destaca el dibuix d'una dona asseguda amb el vestit tradicional de l'illa, i al fons hi ha una fàbrica fumejant i un vaixell navegant. També, Gran Licor Aperitivo Disgestivo y Estomacal, marca en què hi ha una orla guarnida amb fulles de plantes, que consta caducada el 1991. Quatre anys més tard, el 1912, registra les marques següents: conyac P.J. Esbarranch i l'aperitiu Aperital Palo, marca decorada amb un petit escut.

Estaràs Mayol, germans

Joan Estaràs Mayol el 1902 registra el nom comercial La Oriental per classificar aiguardents, anisats i licors. El mateix any intenta incorporar una marca que representa el dibuix d'un sol però li és denegada. L'any 1903 presenta una segona marca, sense text, en què es veuen unes fulles de llorer i una corona, que va estar activa fins al 1908.

Posteriorment, a partir dels anys vint pren el relleu el seu germà Josep Estaràs Mayol. El 1922 registra amb el barceloní Josep Boguñà Jornet dues marques per introduir els seus productes a la capital catalana. També en solitari, Anisado Superior Santa Maria i Licor Canario.

Miret, SA

L'origen d'aquesta societat mallorquina és barceloní, com la família Miret. L'industrial Francesc Miret Gili va fundar Can Miret l'any 1868. Es tractava d'una activitat basada principalment en l'aigua de Seltz (sifó) però que va ampliar als licors, la cervesa o les cremes de menta, cacau i cafè.

Més endavant Francesc Miret Carbonell constitueix la societat Francesc Miret Carbonell i Companyia dedicada al comerç exterior. La fàbrica es va inaugurar l'any 1912 al carrer Arc de la Mercè de Palma. L'any 1929 Francesc Miret inscriu Espumoso Pic-d'Or per a begudes escumoses. Tres anys més tard, el 1932, la marca Champañin, de vins escumosos.

Com que no va tenir descendència, Francesc Miret va deixar la fàbrica en herència a un dels seus nebots, José Vidal Miret, fill de la seva germana Emilia. Aquest últim va crear la societat Miret, SA i el 1937 va obrir una nova fàbrica al carrer Aragó de Palma.³⁰⁴

L'any 1939 l'empresa Miret, SA declara una marca destinada a la destil·leria, alcohols, aiguardents i licors. El logotip és el nom simple en majúscules. El 1976 la família Miret va vendre la fàbrica.

Moreno, Mateu

El 1910 Mateu Moreno registra l'anís Anís Miramar. Consta al corrent de quotes fins a l'any 1926. L'emblema té forma de poliedre i hi destaca un dibuix central de la costa mallorquina. També feia publicitat amb l'edició de calendaris il·lustrats amb dibuixos. La fàbrica d'anísats i licors estava situada a la carretera de Valldemosa, a Can Ravell.

L'any 1945 consta com a propietari de la marca Anís Miramar, Jaume Cabrer Tous.³⁰⁵ També va seguir amb la tradició d'editar els calendaris amb l'anunci del producte. Cinc anys després registra la marca Anís Miramar i el 1953 dues marques més: Palo Cabrer i Anís Cabrer. L'any 1959 va morir Jaume Cabrer i es posà al capdavant del negoci el seu fill Jaume.

Oliver, Antoni

El 1908 és documentat un tal Antoni Oliver, fabricant de licors, amb un viver a Palma, que incorpora la marca de licors El Morrongo. Consta en vigor fins a l'any 1993.

304 <<http://sifonesantiguos.blogspot.com/2020/05/can-miret-de-palma-de-mallorca.html>> [Consulta: 4 de gener de 2023].

305 BOPI, núm. 1393, 16 d'abril de 1945, p. 1417.

L'etiqueta és de forma rectangular, i en una cantonada, dins un cercle, amb el nom de la marca, hi apareix el dibuix de la cara d'un gat.

Roca, germans i Companyia

La destil·leria Roca va ser fundada l'any 1851. Tenia la seu a la plaça Santa Caterina, núm. 51 de Palma de Mallorca. Bartomeu Roca Estadés participa en l'Exposició Nacional Vinícola de 1877 amb els productes següents: alcohol d'aiguardent, alcohol de canya, alcohol de vi rectificat, aiguardent d'arboç i sucre, aiguardent de canya, aiguardent anisat. La seva producció anual estava entre els 5.000 i 10.000 hectolitres. Havia estat premiat a les exposicions de París, Londres, Viena, Madrid, Barcelona i les Illes Balears.

Amb el nom de societat Roca Hermanos y C.^a s'inscriu una marca per diferenciar anisat sec amb el nom de Bartolomé Roca y Estadés (1895). Tres anys més tard fa l'intent d'afegir una marca sense denominació, de forma ovalada, amb un dibuix del castell de Bellver, però li és desestimada. En canvi, una altra marca amb el mateix dibuix és inscrita el 1901. Una variació del dibuix d'aquesta darrera marca es registra l'any 1906, havent-hi afegit el nom de la societat.

L'any 1903 declara dues marques: Anís Bellver, d'una banda, i Anisado Doble de Mallorca Bartolomé Roca y Estadés, de l'altra. La primera etiqueta destaca per l'emblema de forma octogonal amb un dibuix del castell de Bellver i amb elements decoratius, com les medalles aconseguides en diverses exposicions internacionals. Al segon emblema es veu l'escut nacional i la descripció següent: «tota classe d'esperits, exportació de vins, fabricació amb vapor, guardonat amb la Comanda d'Isabel la Catòlica pels seus mèrits industrials».

El dibuix acurat del model d'ampolla d'Anisado Doble de Mallorca destaca per l'embolcall de vímet i s'enregistra l'any 1907. Consta activa fins al 1983. Una darrera marca s'inscriu als anys vint: La Rosa Blanca (1922), per diferenciar vins escumosos. A l'etiqueta hi ha el dibuix d'una rosa.

Salvà Pons, Bartomeu

El 1928 Bartomeu Salvà Pons inscriu la marca Licor Charleston amb un dibuix d'una escena de ball amb una orquestra i una parella ballant xarleston. La fàbrica estava situada al carrer Esparter, núm. 7 de Palma de Mallorca.

Salvà Pujol, Caterina

Riu d'Erbes és el nom de la marca que registra Caterina Salvà l'any 1934. L'adreça consta al carrer A. Turmeda, 68 de Palma. L'etiqueta té la forma quadrada amb el títol en majúscules i la caricatura d'un home.

Suau, cellers

El comerciant Joan Suau Bennasar era capità del vaixell de vapor *El Mallorquí*, el qual travessava l'Atlàntic. A Cuba crea un negoci d'anisats i productes típics del Carib, com el rom, per a la destil·lació del qual trasllada mitja dotzena d'alambins de coure. En casar-se amb una mallorquina va abandonar la feina de capità i els negocis d'ultramarins, i va traspasar la fabricació i comercialització de destil·lats a Mallorca l'any 1851. Els productes elaborats més coneguts foren els brandis, el rom i l'anís, presents en el continent americà. Com a anècdota es diu que el líder de la revolució mexicana Pancho Villa sembla que havia celebrat amb aquest licor algunes de les seves victòries, la qual cosa lliga amb el fet que Joan Suau va ser durant un temps cònsol de Mèxic.³⁰⁶

L'any 1894 Joan Suau Bennasar inscriu una marca per diferenciar tota mena d'aiguardents. El registre de la propietat li va limitar l'ús als licors, tret del conyac, perquè s'assemblava a una de registrada anteriorment. L'etiqueta era de forma quadrada amb un dibuix central d'un colom que portava lligat al coll una ampolla del producte, i al seu costat hi havia unes quantes medalles.

Un dels seus productes més coneguts era el licor estomacal Santa Cruz, en referència a l'església i barri on s'ubicava. Per aquest destil·lat li va ser atorgada la medalla d'or a l'Exposició de Higiene de Montevideo (1907).³⁰⁷ El 1912 tenia la fàbrica i domicili a l'avinguda d'Alexandre Rosselló de Palma. Els seus fills continuaren el negoci al carrer d'Aragó, núm. 68. El seu Anís La Paloma dona nom a una barriada de l'Eixample.

Licor Maura, SL és el nom de la marca que registra el 1914 Joan Suau Bennasar. A partir del 1917 les inscripcions de les marques les fa la societat Juan Suau e Hijos: Anís Paloma (1917) destaca pel dibuix d'un colom que sosté un envàs del producte lligat al coll; licors Suau & Cia., per diferenciar Chartreuse de Valldemosa (1919), en una s'hi veu un dibuix del món ratllat amb una creu i cinc estrelles de puntes —en la segona etiqueta hi ha el dibuix de l'abadia de Valldemossa dins un cercle sostingut per un àngel amb les ales esteses; Estomacal Santa Cruz (1919) representa el dibuix d'una ampolla del licor; una altra etiqueta amb una referència a les medalles d'or obtingudes

³⁰⁶ <<https://www.bodegassuau.com/es/la-bodega/historia>> [Consulta: 10 de gener de 2023].

³⁰⁷ Sòller, núm. 1058, 13 de juliol de 1907, p. 2.

a Montevideo i Tibidabo; Licor Santa Cruz (1919) porta el dibuix d'un model d'envàs amb forma arrodonida; l'any 1922 en registra dues més, Aiguardent Anisat Suau, amb el nom en majúscules sense decorar, i una sense denominació amb forma de porró de vidre folrat de vímet.

Enric Suau Roca inscriu tres marques: Anís del Moro (1921), amb l'etiqueta amb forma octogonal i un dibuix central d'un àrab al damunt d'un camell; Anís del Nomo, amb un emblema rectangular en què es veu un gnom amb barret assegut en una ampolla del licor, i Anís Turca (1922), en què es representa una dona vestida amb el vestit típic turc.

Joan Suau Alabern, fill de Joan Suau, registra el 1923 una marca sense denominació i Anís Paloma (1925); en ambdós casos imita el dibuix anterior de la marca que havia registrat el seu pare. L'any 1944 Frederic Suau Alabern, germà de l'anterior, inscriu la marca Golúa per destacar el licor estomacal i dues més: Aguardiente Anisado Seco La Paloma i Anís dulce de la Paloma, amb el número 147770.

En l'actualitat la fàbrica està situada a Pont d'Inca, des d'on continua elaborant el brandi Suau. L'etiqueta manté la data de fundació de la casa, 1851, amb un vaixell com a símbol de l'antiga professió del fundador. A la família Suau l'ha succeït en l'empresa la família Barceló, incorporada al celler l'any 1989. La tercera generació de la família gestiona el negoci en col·laboració amb els Mora.

Vaquer, Bartomeu

L'11 de gener del 1920 es posava la primera pedra del Celler Cooperatiu de Felanitx i l'arquitecte encarregat del projecte fou Guillem Forteza. La iniciativa va anar a càrrec del president de la Cambra Agrícola de Felanitx, Bartomeu Vaquer, i d'Ernest Mestre, enginyer director de l'estació enològica. El celler va ser constituït amb més de 200 associats, amb accions de 100 pessetes, amb el mateix Bartomeu Vaquer com a president.³⁰⁸

Un cop acabada la Guerra Civil l'any 1939, Bartomeu Vaquer presenta una marca per diferenciar anisats: Anís Balears; l'etiqueta octogonal destaca pel dibuix d'un vaixell de guerra navegant. L'any 1942 demana registrar el rètol de l'establiment anomenat Vino Valdepeñas, destinat a la venda de vins i licors en general, amb adreça al carrer Santa Eulàlia, 17 de Palma.³⁰⁹

³⁰⁸ *Balears*, núm. 105, 30 de gener de 1920, p 8-9.

³⁰⁹ BOPI, núm. 1322, 1 de maig de 1942.

POLLENÇA

Sureda, destil·leries

L'any 1911 el pollencí Pere A. Sureda inscriu una marca d'anisats i licors amb el dibuix de les inicials del nom i el cognom: P.A.S. Tres anys més tard, el 1914, en registra un parell més, la primera per a anisats i la segona per a aperitius: M'iau, en què destaca el dibuix d'un gat amb els pèls eriçats, i Majorica, que va ser registrada de nou el 1917 amb el mateix dibuix.

PONT D'INCA

Riera, Antoni i Companyia

Als anys vint Antoni Riera Bassa va registrar diverses marques, entre els quals, licor Riera (1922), que és de forma rodona i conté el dibuix d'una sirena que sosté el nom de la marca. L'any 1923, tres de cop: licor Bambú, que és un triangle invertit amb el dibuix de canyes de bambú i el nom del producte enmig dins un cercle, i una altra ovalada amb el nom Santé, amb el dibuix d'un nen forçut despul·lat que exprimeix un raïm sobre una copa, voltat de parres de vinya. També inscriu el licor aperitiu Matinal, el dibuix del qual és un genet sobre un cavall alat amb les ales esteses a punt de volar i alça una ampolla de vi; sembla que d'aquesta segona marca l'any 1928 se'n va fer una segon dibuix amb el mateix número en què es ressalta la figura de tres homes semidespul·lats que eleven en una plataforma circular una ampolla de l'aperitiu, amb un sol radiant de fons. L'any 1924, com a societat, Antoni Riera i Companyia registra el nom Pay-Pay, marca de forma circular en què consta el dibuix d'un pavó.

SANTA MARGALIDA

Fuster, destil·leries

La fàbrica fou fundada l'any 1889 per Felicià Fuster Molinas (1873-1958). La producció de vins i aiguardents, però, es remunta a dues generacions anteriors. Felicià Fuster Pinya (1819-1883) participa en l'Exposició Nacional Vinícola de Madrid (1877), on presenta aiguardent amb una producció de 50 hectolitres i obté un guardó. Igualment presenta vins de moscatell i giró a l'Exposició Internacional de París (1878). A la Fira Concurs Agrícola de Barcelona (1898) Felicià Fuster hi duu una mostra dels seus licors: Anís Fuster, Palo Fuster, Rom Victòria i licor Benedetto. D'aquest darrer producte obtingué una medalla d'or.

L'any 1899 inscriu de nou la marca Licor Benedetto. L'etiqueta té forma de mitja lluna i incorpora unes quantes medalles de premis aconseguits en diverses exposicions. Destaca, a més del nom de la marca, la participació en el Concurs Agrícola

de Barcelona (1898). Aquest mateix any registra la marca Anís Fuster. És de forma rectangular i hi ressalta el nom del propietari escrit en una cinta, el dibuix de la medalla del diploma obtingut a l'Exposició Internacional de París de 1878 i un lleó que es recolza sobre una ampolla. El 1941 es va haver de substituir el nom pel de Licor Bendito, castellanitzat d'acord amb la normativa franquista. Va estar activa fins a l'any 1990.

Posteriorment, el 1910 inscriu la marca de rom Victoria. L'etiqueta és de forma ovalada i s'hi veu mig cos d'una dona de color amb una tros de canya de sucre. L'any següent l'etiqueta es va canviar. S'hi introduí el dibuix d'una dona blanca que sosté una copa i es va conservar la mateixa numeració.

El 1919 Felicià Fuster declara un model d'envàs destinat al licor Benedetto. L'any 1923, la marca Anís Santa Margarita. És representada per un envàs amb la seva etiqueta. A la part central hi ha el dibuix d'una parella autòctona de l'illa. Aquest mateix any va registrar la marca d'Anís Venus, amb un dibuix en forma d'envàs i tap específic per al producte refinat d'anís.

SANTA MARIA DEL CAMÍ

Bestard, Andreu i fills

El fundador d'aquesta empresa fou Andreu Bestard Capó (1829-1904), casat amb Caterina Canyelles Canyelles, amb qui va tenir nou fills, però només en sobrevisqueren set: quatre filles i tres fills. L'any 1850 va comprar al farmacèutic Jacint Bestard Pocoví alambins per destil·lar el licor marrasquí, un anisat elaborat amb anisat sec barrejat amb cireres marasques, ametlles agres i cireres de pastor. Els seus licors edulcorats van gaudir de molt bona reputació a Andalusia, on els exportava, i eren coneguts com a Anisats Santa Maria per la població de procedència (Bestard, 1981: 370).

Andreu Bestard du a terme un intens comerç colonial, principalment amb l'illa de Puerto Rico, però també amb Argentina i Uruguai. El negoci es basava en l'exportació de productes fabricats a Santa Maria, com ara barrals d'anís i conserves, i en la importació i comercialització dels productes colonials: cafè, rom, sucre, etc. Aquest negoci no hauria estat possible sense la presència dels seus fills Margalida i Pere Bestard Canyelles a Ponce (Puerto Rico), des d'on controlaven totes les mercaderies (Nadal, 2005: 91).

La societat Andreu, Bestard i Fills tenia la seu social al carrer d'Inca, núm. 16 de Santa Maria del Camí. Va passar de tenir un alambí de 100 litres a tenir-ne dos: el que ja tenien, de 100, més un altre de 300. També una de les branques de l'empresa familiar es va especialitzar en la fabricació de barrals folrats de palma i vímet per transportar l'anís. Al capdavant d'aquesta segona activitat hi havia Francesca Bestard Canyelles (Nadal, 2008: 108).

L'any 1894 presenta al registre la marca Anís del Tigre, però és denegada per semblança a una altra de registrada. La solució va ser tornar a inscriure-la amb un nom diferent: Anís Dos Tigres, i hi afegí el dibuix d'un segon felí. Aquesta segona marca va ser acceptada i va estar en vigor vint anys.

Comercialment, una forma d'obrir-se a l'exterior era participant en les mostres de productes i congressos que es feien arreu. Així, els productes dels Bestard van ser presents i obtenir premis en les exposicions locals de Palma (1881 i 1903) i Sóller (1897), en les exposicions internacionals de Barcelona (1888), París (1889), Chicago (1893) i Innsbruck (1896).

Un fill d'Andreu, Josep Bestard Cañellas, resident a Santa Maria, el 1921 va presentar al registre la marca Triple Anís Payesa. El dibuix era un calc de la declarada el 1906 per Rafael Jaume Matas, tan sols canviava a la part de baix el nom del titular: en lloc de «Jaume» ara hi deia «Bestard».

Pere Bestard Oliver, amb domicili a Inca, el 1941 inscriu la marca de licor La Isla i la marca Palo Rumbo per distingir licors de tota mena. L'any 1946, el germà de Pere, Miquel Bestard Oliver, registra la marca Destil·leries Bestard per diferenciar alcohols, aiguardents i licors. Als anys vuitanta l'empresa ja no consta activa.

Jaume i fills, destil·leria

Aquesta empresa familiar s'inicia l'any 1862, quan Miquel Jaume Vich funda la societat Miguel Jaume e Hijos. Inicialment funcionava amb un alambí de 100 litres, i el 1877 la producció anual era de 300 hectolitres d'aiguardent doble anís, 100 d'aniset superior i 50 de mistela. El 1899 disposava de dos alambins de 400 hectolitres (Nadal, 2013).

Miquel Jaume participa en moltes exposicions nacionals i internacionals: Viena (1873), Filadèlfia (1876), Bordeus (1882), Saragossa (1885-1886), Cadis (1887), Palma (1881), Chicago (1893) i Sóller i Manacor (1897). En aquests certàmens va obtenir diversos premis i reconeixements pels seus productes destil·lats. Això s'aprofitava i els emblemes participatius s'inclouïen en la publicitat de la marca.

Curiosament només registra una única marca. L'any 1906 Rafael Jaume Matas inscriu el nom de Triple Anís Payesa. Al cap de vint anys la marca s'extingeix, per això el mateix Rafael i la seva mare Caterina Pizà —vídua de Jaume Matas, que va morir el 1899— la van renovar l'any 1925 amb el mateix dibuix i nom. La marca gràfica representa una pagesa vestida amb la indumentària típica de les illes que sosté en una mà l'ampolla i en l'altra una copa. A la part superior hi figuren les medalles obtingudes en les exposicions d'arreu del món en què van participar, i en destaca en primer terme el premi atorgat a Bordeus l'any 1882. Al darrere de la pagesa hi ha tres botes de fusta, al costat un alambí i al fons un tren i un vaixell, símbol del transport de la mercaderia. Va estar activa en el registre de la propietat fins al 1999.

POBLA, SA

Ballester, Andreu

Aquest fabricant de licors tenia la seu al carrer Palou, 4 de sa Pobla. L'any 1924 Andreu Ballester inscriu una marca de rom: Ron Misterio. De forma ovalada, parteix d'un dibuix de la cara d'una noia amb antifàs, i amb un dit alçat de la mà es tapa els llavis, pensativa. Al cap hi té un interrogant. Bàsicament va comercialitzar un parell de productes: Rom Misterio i Conyac Superior vell, aquest segon sense registrar.

SENCELLES

Puig, Antoni

L'any 1920 Antoni Puig de Sencelles registra el licor aperitiu Palo Resolis. L'etiqueta és de forma octogonal i a la part central s'observa l'escut de la població de Sencelles, el nom del propietari i el del producte.

SÓLLER

Can Mora des Vi

Amb el nom d'Anís Suliar la societat dels germans Mora l'any 1912 declara una marca per diferenciar anisats. L'etiqueta tenia forma de poliedre amb un dibuix de la població de Sóller.

Des del 1840 fins a l'actualitat Can Mora ha tingut com a activitat principal la venda de vi al detall, a més de l'elaboració pròpia de licors. El local està situat al carrer de sa Lluna, 49 de Sóller. Florentina Mora Castanyer és al capdavant del negoci, com abans hi havien estat els seus pares, Pere Mora i Magdalena Castanyer Palou.

MENORCA

ALAIOR

Villalonga Salom, Bernat

Bernat Villalonga Salom, nascut l'any 1874, era fill de Bernat Villalonga Pons i de Magdalena Salom Sintes. Es va casar amb Maria Pons Mercadal i van tenir quatre fills: Bernat, Margarita, Maria i Caterina.

El 1930 registra la marca de ginebra Old Tom Gin. El nom triat, que significa 'gin d'antiga fidelitat', sembla voler vincular Menorca amb l'Anglaterra del segle XVIII. El fabricant utilitza en la marca de ginebra el segell del municipi d'Alaior, prèvia auto-

rització de l'Ajuntament. El producte està clarament orientat a l'exportació. L'activitat encara funcionava després de la Guerra Civil (Méndez, 2018-219: 45).

També inscriu una segona marca l'any 1931: T.S. Angermeyer, per diferenciar una beguda alcohòlica. Tenia la fàbrica de destil·lar al carrer Maó, núm. 53 d'Alaior.

MAÓ

Beltran i Companyia

Manel Beltran Pujol (1853-1923), fill del comerciant Manel Beltran Mora i Àgueda Pujol Olives, tenia quatre germans més: Felip, Àgueda, Antoni i Francesc. Es casà amb Maria Llabrés Llopis, amb la qual tingué dos fills: Àgueda i Manel Beltran Llabrés (1879-1934). Aquest últim va contreure matrimoni amb Joana Bagur Planas i engendraren quatre fills: Manel, Heliadora, Maria Pilar i Lluïsa Beltran Bagur.³¹⁰

Manel Beltran, l'impulsor de la indústria menorquina de begudes alcohòliques, va fundar la primera destil·leria al poble des Castell i el 1880 es traslladà a Maó. La producció estava lligada a la venda de begudes espirituoses. Un any després s'associa amb Riudavets, propietari d'un establiment de vins i licors de Maó, amb el nom de La Vid. Van ampliar la venda licors, amb alguns canvis d'ubicació fins a la plaça del Príncep. La destil·leria estava emplaçada al moll de Ponent del port de Maó, amb un dipòsit de cabuda de més de 5.000 litres.

Manel Beltran inscriu l'any 1891 una marca d'anísats: Anís Higiénico Estomacal. Inicialment va ser denegat el dibuix perquè s'assemblava a una altra marca registrada. Un cop esmenada la marca, es va registrar de nou i es va renovar el 1911. La primera és un dibuix molt simple d'un sol. La més moderna destaca per la vistositat dels colors. Una franja vermella i groga travessa en diagonal l'etiqueta amb el nom del producte. A la part superior hi figuren les medalles aconseguides a les exposicions de París, (1889), Barcelona (1888) i Londres (1889). A l'etiqueta s'hi descriuen les qualitats de l'anís. Està en vigor fins al 1971.

El 1893 declara l'Anís La Vid, per diferenciar un anísat. L'etiqueta destaca per les insígnies i medalles dibuixades. La marca següent és presentada l'any 1905 i porta el nom de l'empresa: Manuel Beltran y C.^a.

L'any 1910 la societat Beltran —Manel ja havia cedit el negoci al seu fill Manel Beltrán Llabrés— inscriu quatre marques: l'esmentada Anís Higiénic; Anís Beltran, en què el dibuix repeteix els reconeixements atorgats en les exposicions internacionals i hi afegeix el guardó obtingut a Brasil (1901); Estomacal Dora, que aprofita la mateixa plantilla del dibuix de la marca anterior, tan sols hi afegeix l'escut reial que indica que

310 <<https://gw.geneanet.org/aguasch?lang=es&n=beltran+pujol&oc=0&p=manuel>> [Consulta: 30 de desembre de 2022].

son proveïdors de la casa reial, l'escut de la casa reial i de Palma de Mallorca, i Nèctar Beltran.

A la mort de Manel Beltrán Pujol l'any 1923 la seva filla Àgueda es va fer càrrec de l'empresa. Les exportacions d'anís estomacal a Amèrica del Sud van remuntar, ja que enviaven més de cent caixes d'uns 1.200 litres a Buenos Aires. A finals del 1925 Manel Beltrán Llabrés, germà d'Àgueda, va retornar a l'illa, després d'un temps a Barcelona, per assumir la direcció de l'empresa. Amplia la gamma de productes amb la introducció de l'anís de Burdeos, l'anís sec estil cassalla, el palo i les cremes de cafè, cacau, vainilla i el curaçao.³¹¹

Àgueda Beltran Llabrés, filla i successora de Manel Beltran, inscriu la marca Beltran l'any 1926 amb el núm. 62480. Aquest distintiu serà traspassat l'any 1965 a favor d'Heliodora Beltrán Bagur.³¹² Un cop finalitzada la Guerra Civil, una nova generació es va fer càrrec de l'empresa. L'empresa va tancar les portes el 1985 absorbida per la destil·leria Xoriguer, fundada per Miquel Pons Justo.

Taltavull i Companyia

No s'ha pogut trobar informació sobre aquesta empresa que tenia la seu a Maó. A Barcelona hi ha una societat amb aquest nom dedicada a la impremta. En aquesta època Joan Francesc Taltavull Galens (Maó, 1861-1931) formava part d'una de les principals famílies acabalades del vuit-cents a Maó. Gestionava la primera empresa de transports marítims de passatgers i mercaderies de l'illa, la Industrial Mahonesa, del sector tèxtil, la producció farinera mitjançant el vapor o la fundació del Banc de Maó (1882). Malauradament, no s'ha pogut documentar la seva relació amb l'empresa que ens ocupa.

L'any 1906 la societat Taltavull i Cia. registra dues marques amb la mateixa numeració per diferenciar Vermouth San Luis. La marca consta expirada l'any 1911. La primera impressió és el nom i la segona és una mena d'escut amb un raïm amb el nom de la marca.

³¹¹ <<https://www.menorca.info/opinion/firmas-del-dia/2011/04/17/1399310/manuel-beltran-pujol.html>> [Consulta: 30 de desembre de 2022].

³¹² BOPI, núm. 1920, 1 d'abril de 1967, p. 2589.

4. CONCLUSIONS

L'estudi *Privilegis, patents i marques de fàbrica de vins, licors i destil·lats a Catalunya i les Illes Balears (1820-1939)* és un treball singular i inèdit. Per primera vegada s'ha fet un buidatge força exhaustiu dels privilegis, patents i marques registrades a Catalunya i les Illes Balears en un marc cronològic de més de cent anys.

De privilegis i patents (1820-1939) se n'han pogut inventariar un total de 237 registres, dinou dels quals són de modificació de l'aparell inscrit i 22 d'introducció venien de fora. El ventall tecnològic registrat és força ampli. Premses per aixafar raïm, envasos diversos per contenir vins i licors, alambins per destil·lar, bombes de trascolar, aparells per fabricar i obtenir licors o vins escumosos, productes per combatre les malalties de la vinya, arades per cavar els ceps i aparells per arrencar-los o canons per combatre les pedregades, són alguns dels invents registrats.

Pel que fa a les inscripcions relacionades amb l'activitat econòmica de vins, licors i destil·lats, en el període de 1867-1939 a Catalunya i les Balears, es van inscriure un total de 2.354 marques. La ciutat de Barcelona és l'epicentre de registres amb 1.861 marques. La cronologia permet situar quan apareixen o es posen de moda els primers vins escumosos, els vermouths, el rom o la ginebra.

El cas català és important perquè Catalunya va esdevenir la primeria regió industrial d'Espanya, amb una densitat emprenedora compacta i diversificada, la qual utilitzà estratègies adaptatives diverses per conquerir mercats nacionals i internacionals. En el període 1880-1950 els empresaris residents a Catalunya van liderar les marques comercials a Espanya, sobretot els que tenien residència legal industrial a Barcelona. Les begudes com el vi, licors i destil·lats foren un dels sectors més importants que encapçalaren les petites i mitjanes empreses.

Un aspecte clau de tot aquest creixement econòmic és la marca com a element identificador dels productes. El disseny de marques i logotips tindrà un paper publicitari molt important i diferenciador, amb valor afegit. Sense oblidar els envasos, amb

formes cada cop més treballades i sofisticades. Però com van aconseguir els empresaris tenir marques destacades? Doncs mitjançant la contractació de dibuixants experts i artistes reconeguts.

Per exemple, el fabricant badaloní Vicenç Bosch convoca l'any 1897 un concurs de cartells per difondre la marca Anís del Mono, que atreu un gran nombre d'artistes pels premis monetaris. Hi participen una gran quantitat de pintors i artistes de la talla d'Alexandre de Riquer, Antoni i Miquel Utrillo, Lluís Labarta o Ramon Casas, entre altres. A causa de l'èxit d'aquesta prova, l'any següent Manuel Raventós convoca un segon concurs per a la marca Xampany Codorniu, amb igual resultat. Alguns d'aquests treballs van ser registrats com a marques, d'altres, utilitzats com a cartells i reclam publicitari en els establiments.

La publicitat requeria locals d'impressió i litografia per estampar les marques. A mitjans del segle XIX hi havia a Barcelona 14 establiments de litografia; el 1907, 75 tallers. Algunes de les impremtes més importants estaven situades a Barcelona (Cairell, Seix i Barral, Bastard, Amigó, Mallofré, Manén o Vilaró). També es van fer impressions esporàdiques en poblacions com Lleida, València, Màlaga, La Bañeza o ciutats foranes com París (Palyart), Torí (Cassina) o Suïssa (Trüb). Aquest fet demostra que alguns propietaris no van escatimar mitjans econòmics i van encarregar les etiquetes i cartells en impremtes i artistes de renom, com Gaspar Camps, Leonetto Capiello, Ramon Casas, Alexandre de Riquer, Carles Ruano, Antoni Utrillo o Carlos Vázquez, entre molts altres.

Malauradament, la majoria dels emblemes de marques són anònims. Se'n desconeix l'autoria perquè no se signaven; amb prou feines hi apareix publicitat de la impremta. Les imatges de les etiquetes són el reflex i testimoni viu d'esdeveniments històrics rellevants. Un retrat dels seus protagonistes socials, dels valors ideològics o d'aspectes de la vida quotidiana: ciutats, animals, naturalesa, món exòtic, escuts heràldics, valors tradicionals com la religió, el patriotisme, la monarquia o personatges importants, entre molts altres temes.

Al darrere de les patents i les marques s'hi poden observar els canvis i avenços de la història, el paper de la Revolució Industrial i de l'evolució de la humanitat. La invenció de la litografia, a Alemanya, a finals del segle XVIII transformarà la publicitat de les marques. Les millores tècniques dels aparells de destil·lació faran canviar la forma de produir el vi, l'aiguarden i els destil·lats.

S'inventen i es comercialitzen nous aparells de destil·lació estrangers —sistemes Adam, Berard, Gervais, Normand o Solimani, entre altres—, que s'adapten als aparells produïts a casa nostra. Noms destacats com els Carbonell, Jordana, Ardèvol, Mir, Faralt, Camps, Savall o Valls són els actors del sistema tècnic vinícola català del

1800. El vilafranquí Lluís Movins és el primer a registrar l'any 1930 una màquina per destil·lar esperit de vi, que més endavant millorarà.

En definitiva, no era obligatori registrar les patents i les marques, per això la història d'aquest treball no identifica tots els invents i marques que van funcionar, algunes amb un notable èxit. Trobem empresaris vinaters catalans que importen els seus productes a exposicions internacionals amb etiquetes de la seva producció sense registrar. La importància del treball està en el fet que la mostra recollida aporta dades noves i alhora permet veure la cronologia, la geografia i l'evolució dels productes amb segell català.

BIBLIOGRAFIA

- ALCALDE, Josep (2013). «Caves Marguery, història d'una marca espluguina». *El Pou del Vernís*, 44, p. 1-2.
- ALIÓ, Joan (2009). *Els agents portuaris de Tarragona (fins a 1985)*. Tarragona: CEMAPT i Arola Editors.
- AMENGUAL, R. Rubén (2008). *Bielas y álabes 1826-1914. Evolución histórica de las primeras máquinas térmicas a través de las patentes españolas*. Madrid: Sociedad Anónima de Fotocomposición.
- ARGELLÉS, Agustí (1872). *Exposiciones marítima, agrícola i artística celebradas en Barcelona en 1872*. Barcelona: Leopoldo Domènech.
- ARNAVAT, Albert (2006). *Marques registrades d'empreses de Reus al Boletín Oficial de la Propiedad Industrial (1886-1937)*. Reus: Pragma i Cambra de Comerç.
- ARRUGA, Eduard (coord.) (2022). *Diccionari d'economistes catalans*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- BAILLY-BAILLIERE, Carlos (1881). *Anuario del Comercio de la Industria de la Magistratura y de la Administracion o Directorio de las 400.000 señas de Madrid, de las provincias, de ultramar, de los estados hispanoamericanos y de Portugal*. Madrid: Bailly-Bailliere e Hijos.
- BAILLY-BAILLIERE, Carlos (1894). *Anuario del Comercio de la Industria de la Magistratura y de la Administracion*. Madrid: Bailly-Bailliere e Hijos.
- BARBERÀ, Júlia; BARRULL, Maria (2017). Agustí Pisaca, *Arts 19*. Barcelona: UPE, p. 2.
- BARGALLÓ, Josep (2017). «Il·lustres americans d'origen torrenc». *Reculls de Treballs*, 18, p. 31-57.
- BERNILS, Josep M. (1991). «Les fonts i les aigües de Figueres». *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 24, p. 277-326.
- BERZAL, M. Jesús (2010). «Fuentes documentales para la historia de la tecnología navarra en el Archivo de la Oficina Española de patentes y marcas: los expedientes

- de patentes (1878-1939)». *Huarte de San Juan, Geografía e Historia*, 16, p. 165-205.
- BESTARD, Andreu (1981). «Biografia de D. Bartolomé Pasuqal Arrom 1822-1884». *Butlletí de la Societat Arqueològica Lul·liana. Revista d'Estudis Històrics*, 38, p. 363-392.
- BOATELLA, Josep (2017). *Els orígens de la indústria dietètica catalana (1880-1935). Farmacèutics i metges*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- BOATELLA, Josep (2022). *Antecedentes de la industria dietética en España*. Barcelona: UB.
- Boletín Oficial de la Propiedad Industrial*. Madrid, 1879-1866.
- BUCHANAN, W.I. (1893). *World's Columbian Exposition*. Chicago: W. Conkey Company.
- BORRELL, Santi (2016). *Història del cava. Sant Sadurní d'Anoia*. Sant Sadurní d'Anoia: Llopart Impressions.
- BORRELL, Santi (2019). *La vinya i el vi del Penedès. 1850-2018*. Vilafranca del Penedès: Gràfiques del Foix.
- BOTANCH, Eduard (2016). *Marques tipogràfiques d'àmbit català. Segles XV-XVII. Repertori i estudi*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- BUSSOT, Gerard (2011). *Gent d'un segle. Sant Feliu de Guíxols 1900-2000*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, Arxiu Municipal i Diputació de Girona.
- CAMPRUBÍ, Josep (1988). «Alcoholeres i fàbriques de licor a Manresa». *Dovella*, 24, p. 63-67.
- CAMPRUBÍ, Josep (1994). *Fàbriques i empreses. Deu anys de reportatges a «Regió7» (1984-1994)*. Manresa: Fundació Caixa Manresa.
- CANYAMERES, Esteve; SUÁREZ, Francesc. J.; TORREDEMÉR, Ramon (2000). *Can Turu. Una masia de Viladecavalls (segles XIX-XX)*. Viladecavalls: Joan Turu Campí.
- CANYELLES, Núria (2013). «L'Arxiu Municipal de Torredembarra». *Recull de Treballs*, 14. Centre d'Estudis Sinibald de Mas, p. 242-243.
- CARULLA, Jordi et al. (1994). *Catalunya en 1.000 cartells: des dels orígens fins a la Guerra Civil*. Barcelona: Postermil.
- CASALS, Núria. «El cartellisme i l'Anís del Mono». *Carrer dels Arbres*, 18, p. 3-12.
- CASANOVAS, Jordi (2013). «Originaris de Vilassar de Mar al naufragi del Titànic, Francisco y José Pedro Carrau de can Franciscó». *Naufragis a la memòria del Maresme*. Vilassar de Mar: Centre d'Estudis Vilasarencs, p. 63-102.
- CASANOVAS, Jordi (2019). *Diccionari fabricants, industrials i empresaris de Vilassar de Mar*. Monografies del CEV, 2019, 3, p. 27-106.
- CASTRO, José de (1867). *Revista de la Exposición Universal de 1867*. Madrid: Duran.

- Catálogo de la Exposición Industrial y Artística de Productos del Principado de Cataluña (1860). Barcelona: Tipografía Narciso Ramirez.
- CELDRAN, Joan (2013). *Gran Licor Calisay. Memòria del bon gust (1895-1995)*. Barcelona: Angle Editorial.
- Centenario argentino, álbum historiográfico de ciencias, artes, industria, comercio, ganadería y agricultura: 1810-1910 (1911). Buenos Aires: Cabral, Font i Cia. p. 334-336.
- CIFRE, Estela (1975). *La formación del pueblo puertorriqueño. La contribución de los catalanes, balearicos y valencianos*. Barcelona: M. Pareja.
- COMISION GENERAL DE ESPAÑA (1894). *Relación de los expositores españoles premiados en la Exposición Universal de Chicago de 1893*. Madrid: Impremta Ricardo Rojas.
- COSTA, Francesc (2017). *Mataró. Notícia de Temps Antic*. Mataró. Autoedició.
- DALLA-CORTE, Gabriela (2013). *El archivo documental del americanismo catalán. Una historia centenaria para la cada de América (1909-1968)*. Barcelona: Fundació Casa Amèrica Catalunya.
- DALMAU, Marc (2018). «La família Estruch, el comerç de vi del Manso Tallada i els seus descendents». *Quatre*, 35, gener-març, p. 18-21.
- DI PALMA, Salvatore (2014). *L'Histoire des marques depuis l'antiquité jusqu'au moyen âge*. París: Société des Écrivains.
- DIVERSOS AUTORS. (2010). *Diccionari biogràfic de les terres de Lleida. Política, economia, cultura i societat. Segle XX*. Lleida: Alfa Serveis Lingüístics i Editorials.
- DOMÍNGUEZ, Eva (2005). *Evolución gráfica de las etiquetas de vino en Extremadura des de 1970 hasta nuestros días*. Tesi doctoral. Cáceres: Universidad de Extremadura.
- DUVAL, Armando. «La Mundial y don Enrique Serecigni». *El Diluvio*, 78, 5 d'abril de 1922, p. 21.
- ECHEBARRIA, Berta (2019). *Le petit Paris. presencia e influencia francesa en la configuración del San Sebastián moderno (1864-1920)*. Tesi doctoral. Bilbao: Euskal Herriko Unibertsitatea.
- ENRECH, Carles (2005). *Indústria i ofici. Conflictes social i jerarquies obreres en la Catalunya tèxtil (1881-1923)*. Barcelona: UAB.
- EROLLES, Lluís (1995). «Cartells i publicitat del cava, 1898-1936». *Miscel·lània penedesenca*, p. 69-130.
- ESCOFET, Gerard (2019). *Cooperativisme agrícola i cooperativisme de consum a la Catalunya vitícola: la comarca de l'Alt Penedès (1890-1936)*. TFM. Barcelona: UB.
- Estudio sobre la Exposición Vinícola Nacional de 1877 (1878)*. Madrid: Imprenta y Fundación Manuel Tello, p. 1099-1100.

- Exposició d'Art. Secció del foment de les Arts Decoratives* (1918). Barcelona: Oliva de Vilanova, p. 121.
- Exposición aragonesa de 1868. Catálogo de los expositores premiados* (1868). Saragossa: Tipografía de Calisto Ariño.
- Exposición de 1885-1886. Catálogo de los expositores premiados a propuesta del jurado* (1888). Saragossa: Imprenta del Hospicio Provincial.
- Exposición Pública de productos de la industria española* (1844). Barcelona: Imprenta de J. Tauló.
- Exposición Nacional Vinícola de 1877* (1877). Madrid: Aribau y C.^a.
- FERRER, Llorenç (2004). «La formació de la burgesia catalana. Magí Pladellorenç Playà, de rabassaire al Bages a exportador de vins a Sant Martí de Provençals». *Estudis d'Història Agrària*, 17, p. 465-484.
- FERRER, Llorenç (2011). *Sociologia de la industrialització. De la seda al cotó a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*. Lleida: Pagès Editors.
- FERRER, Llorenç (2019). «The Evolution of Catalan Winemaking in the Nineteenth and Twentieth Centuries: Without Wine Merchants There Is No Viticulture». *History of Wine in Europe, 19th to 20th Centuries*, vol. 2, Conca Messina et al. (ed.), Palgrave Studies in Economic History, p. 137-175.
- FIOL, Biel (1981), «Tofol de ca Els Agustins: su vida, el vino». *Temps de Veremar*, 14, 27 de setembre de 1981.
- FIUS, M. (1901). *La Exposición Manresana de 1901*. Manresa: Impremta Viuda e Hijos de Abadal.
- FORTUNY, Ignasi (2018). «La família Fortuny d'Oceja (alta Cerdanya), la migració a Barcelona i el protagonisme econòmic (segles XVIII i XIX)». *Leconomia muntanyenca al Pirineu, 14es Trobades Culturals Pirinenques*. Societat Andorrana de Ciències, p. 121-124.
- GARCÍA, José Félix (1922). *Anuario Garciceballos*. Madrid: Ilustración Financiera.
- GARCIA-MORENO (2007). Aproximació al món del vi i del cava a Mollet del Vallès. *Notes*, 22, p. 143-160.
- GARRABOU, Ramon; PUJOL, Josep (1987). «El canvi agrari a la Catalunya del segle XIX». *Recerques*, 19, p. 35-83.
- GARREL, Esteve (1927). «Els humils orígens de les indústries de Granollers». *La Gralla*, p. 29-76.
- GAVALDÀ, Antoni (2005). *Josep M. Rendé i Ventosa*. Barcelona: Cossetània Edicions.
- GAVALDÀ, Antoni (2016). *La col·lectivització agrària a l'Alt Camp (1936-1939)*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.

- GIRALT, Emili (1993). «L'elaboració dels vins escumosos catalans abans del 1900». A: GIRALT, E. (coord.). *Vinyes i vins: mil anys d'història*. Barcelona: Universitat de Barcelona, vol. 1, p. 37-82.
- GIRALT, Emili (1998). «Consejo Superior de Agricultura, Industria y Comercio: una encuesta de 1884». *Estudis d'Història Agrària*, 12, p. 223-255.
- GIRALT, Emili (1998). *Els inicis del cava: Mont-Ferrant. Agustí Vilaret i Centrich (1820-1903)*. Blanes: Caves Mont-Ferrant.
- GIRALT, Emili (1998). «L'evolució de l'agricultura al segle XIX». *Història de Catalunya*. Barcelona: Salvat Editores, p. 1180-1198.
- GÓMEZ, Ana (2018). *La imagen publicitaria del Marco de Jerez (1868-1936)*. Vol. 1, Universo de Letras: Madrid.
- GUERRERO, Lluís (2004). «Els Ferran: una nissaga de sanitaris figuerencs». *Gimbernat*, 42, p. 207-219.
- JIBALLÍ, Jordi (2013). «Recuerdos, vivències del soldat republicà Josep Jiballí». *Podall*, 2, p. 142-185.
- Jurisprudencia Administrativa* (1912). Madrid: Revista de Legislación, p. 855-856.
- LATORRE, Joan (2023). *Un vinicultor vendrellenc: Jaume Foix i Julivert (1853-1910) i la Mina-Vinyet*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i el Consell Comarcal del Baix Penedès.
- LE COULTRE, Martijn, F.; PURVIS, Alston W. (2003). *Un siglo de carteles*. Mèxic: G. Gili.
- LÓPEZ, Manuel (2017). *Reconstrucción virtual y patrimonio industrial. Aplicación al caso del molino de mar de Vilanova i la Geltrú*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya.
- MARTÍ, Josep (2016). «L'entorn polític de Josep Magriñà Martí (1869-1946). Un republicà de la Restauració, alcalde de Valls el catorze d'abril de 1931». A: SÁNCHEZ, Josep; PIQUÉ, Jordi. (coord.). *La Segona República al Camp de Tarragona*. Tarragona: Universitat Rovira Virgili, p. 185-205.
- MARTÍNEZ, Carlos (1998). «Transformacions agrícoles durant el segle XVIII». *Història de Catalunya*, Barcelona: Salvat Editores, p. 1070-1082.
- MARTORELL, Antoni; BOTA, Josefina; LUNA, Joana M. (2012). «Evolució del cultiu de les varietats de raïm a les Balears». *Dossiers Agraris*, IEC, p. 7-23.
- MATEU, Guillem (1990). «Els Turull de la industrialització, una aportació genealògica». *Arraona*, 7, p. 83-92.
- MÉNDEZ, Alfons (2018-2019). «L'aparició i consolidació del gin dins la indústria licorera de Menorca: una visió evolutiva (1717-1985)». *Recerques*, 74-75, p. 27-51.
- MIRET, Xavier (2019). «Les marques de Malvasia de Sitges». *La Xermada*, 52, p. 3-5.

- MIRET, Xavier (2019). «Sitges. Terra de moscatells». *La Xermada*, 53, p. 3-5.
- MIRET, Xavier (2021). «Els vermuts de Sitges». *La Xermada*, 55, p. 24-25.
- MONJOY, David de (1903). «La Casa Pera Grau». *Revista Comercial Ibero-Americana*, 18, 4 de març de 1903, p. 70-72.
- MORTON, W. H. (1922). *Enciclopedia Comercial*. Argentina. Autoedició.
- NADAL, Apol·lònia (2005). «L'empresa Andrés Bestard e Hijos. El paper de les Dones». *V Jornades d'Estudis Locals de Santa Maria*, 5, p. 89-112.
- NADAL, Apol·lònia (2008). «Els fabricants d'anís de Santa Maria (1850-1930)». *VI Jornades d'Estudis Locals de Santa Maria*, 6, p. 103-113.
- NADAL, Apol·lònia (2015). *Mallorquins, menorquins i eivissencs a les exposicions internacionals, nacionals i locals (1827-1929)*. Tesi doctoral. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears.
- NADAL, Apol·lònia (2019). «Els Ripoll de Llucmajor, de conreadors a licoristes i a emprenedors (1830-1930)». *Actes III Jornades d'Estudis Locals de Llucmajor*. Dies 29 i 30 de novembre de 2019, p. 461-480.
- NAVARRO, Josep (1932). «Tienda y Fábrica de licores de José Ferrer Cardona». *La Voz de Ibiza*, 2676, p. 2.
- NIETO, Agustí (1997). «La tecnologia del vi i la destil·lació a la Catalunya del 1800». *Quaderns d'Història de l'Enginyeria*, 2, p. 9-39.
- NIETO, M. Dolors (2010). «De José Bosch y Hermano a Bosch y Cia». *Carrer dels Arbrers*, 21, p. 87-106.
- OLIVERAS, Claudio (1956). «Análisis de vinos». *Anales de la Escuela de Peritos Agrícolas y de Especialidades Agropecuarias y de los Servicios Técnicos de Agricultura*, 14, p. 139-309.
- ORTEGA, José Javier (2015). *Els efectes de la Primera Guerra Mundial a la ciutat de Tarragona (1914-1923)*. Tarragona: Port de Tarragona i Jordi Besora.
- PADRÓS, Pep (2009). «Quina Momo, el licor centenari d'Argentona». *Cap de Creus*, 100, juliol-setembre, p. 21.
- PLANS, Jaume (2008). «Les primeres marques de fàbrica de vins i licors bagencs». *Dovella*, 97, p. 37-39.
- PLANS, Jaume (2008). «Manifestacions públiques de productes agrícoles i industrials bagencs a diferents exposicions (mitjans segle XIX-primer terç segle XX)». *Dovella*, 98, p. 27-34.
- QUÍLEZ, Francesc M. (comissari) (2007). *El cartell modern a les col·leccions del Museu Nacional d'Art de Catalunya*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- REBOLLEDO, Francesc (2016). «Mollerussa, Borges i Juneda: concepte del Pla d'Urgell a través d'una publicació de l'any 1927». *Quaderns de «El Pregoner d'Urgell»*, p. 67-88.

- RIBES, Domènec (1998). «Aproximació a la indústria dels licors i dels anisats de Valls (segle xx)». *Quaderns de Vilaniu*, 33, p. 3-21.
- RIERA, Eduard (1896). *Anuario Riera*, 5, Barcelona.
- RIERA, Eduard (1897). *Anuario Riera*, 6, Barcelona.
- RIERA, Eduard (1898). *Anuario Riera*, 7, Barcelona.
- RIERA, Eduard (1901). *Anuario Riera*, 10, Barcelona.
- RIU, Daniel (1922). *Anuario Financiero y de Sociedades Anónimas de España*. Madrid.
- ROCA, Antoni (2007). «Agustí Vilaret, Mont-Ferrant i els orígens de la fabricació de vins espumosos a Catalunya». *Quaderns d'Història de l'Enginyeria*, 8, p. 377-380.
- RODRÍGUEZ, Idania Esther (2011). *De Cataluña a Cuba !Hacer las Américas!* Vigo: Grupo de Comunicación Galicia en el Mundo, S.L.
- ROMAN, David (2014). «El licor Quina Momo. Un argentoní d'adopció». *Papers de Vi*, 32, p. 22-25.
- ROSSINYOL, Josep Maria (2006). «Anotacions sobre els orígens de la Colonia Monegal». *L'Erol*, 90, p. 14-17.
- SÁIZ, J. Patricio (1999). *Inención, patentes e innovación en la España contemporánea* Madrid: Grafotset.
- SÁIZ, Patricio; FERNÁNDEZ, Paloma (2012). «Trademarks and the Development of Marketing Knowledge in Spain, 1850-1946». *Business History Review*, vol. 86, 2, p. 239-260.
- SÁIZ, Pedro (2000). *Base de datos de solicitudes de privilegios. España 1826-1878*. OEPM-UAM. Madrid. Disponible a: <<http://historico.oepm.es>>.
- SÁIZ, P.; LLORENÇ, F.; BLÁZQUEZ, L.; CAYÓN, F. (dir.) (2007-2017). *Base de datos de solicitudes de marcas (España, 1850-1919)*. Madrid: OEPM-UAM.
- SANCHO, Daniel (2011). «Gallemí, tot un referent en el món de les destil·leries». *Penedès Econòmic*, 3, p. 30.
- SANZ, Jordi (2017). *El comerç de cacau entre l'illa de Bioko i Barcelona: la Unión de Agricultores de la Guinea Española (1880-1941)*. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- SARRET, Joaquim (1923). *Història de la indústria, del comerç i dels gremis de Manresa*. Manresa: Impremta i Enquadernacions de Sant Josep.
- SAUMELL, Eva (2020). *Cuina, teatre i modernitat. Barcelona, 1888-1919*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
- SENDRED, Guillem (2021). *Memòria gràfica: destil·leries Parera (Barcelona 1866-1970)*. *Querol*, 29, tardor, p. 8-13.
- SEGARRA, Agustí (coord.) (2013). *El món de les patents a Tarragona*. Tarragona: Publicacions URV, AROLA Editors i Gràfiques Arrels.

- SOCIAS, Imma (1991). *Les marques de fàbrica de Manresa. Xilografies dels segles XVIII i XIX*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages.
- SOLA, Diego; MANUEL, Pere de (2021). *La presència cartoixana a Catalunya. Segles XIII-XX*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- SOLÀ, Roser (2001). *Joan Vilaregut i Alfabull. Industrial i progressista (Barcelona. 1800-1854)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- SOLDEVILA, Jordi (2015). *Aigua, burgesia i catalanisme. Mollerussa, la construcció d'una ciutat (1874-1936)*. Lleida: Universitat de Lleida i Patronat Josep Lladonosa, p. 33.
- SOLÉ, Isaura (2020). *La configuració de la indústria gràfica a Barcelona durant la segona meitat del segle XIX (1945-1900)*. Tesi doctoral. Barcelona: UB.
- SOLER-BECERRO, Raimon (2019). *Viticultura, desigualtat i conflicte agrari*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
- TINTÓ, Lluís (2000). «Esteve Sarroca i Vergés (1899-1990). Escriptor i professor de català». *Revista del Centre d'Estudis de Granollers*, p. 39-63.
- SURROCA, Elías (2022). «Jaume Regàs i Riera». *Batec*, 410, gener 2022, p. 29-32.
- VALERI, Xavier (2018). «Les gasoses que endolcien Olot». *Les Garrotxes*, 21, primavera-estiu, p. 50-51.
- VALLS, Francesc (2004). «Les trifulgues amb el xampany dels fabricants de l'Anís del Mono». *Estudis d'Història Agrària*, 17, p. 939-956.
- VALLS, Francesc (2011). «El cava catalán ¿éxito de la empresa o del distrito?». A: CATALAN, Jordi; MIRANDA, José A.; MUÑOZ, Ramon (ed.). *Distritos y clústers en la Europa del Sur*. Madrid: Lid, p. 101-121.
- VALLS, Francesc (2017). «En els orígens de Codorniu, 1886-1905». *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, 28, p. 347-399.
- VALLBONA, Victòria (2014). *El archivo y el Boletín de la Cámara Oficial de Comercio, Industria y Navegación como fuente para el estudio de la historia empresarial Balear*. Treball fi de grau. Palma de Mallorca: UIB.

ANNEXOS

MARQUES REGISTRADAS A LA PROVÍNCIA DE BARCELONA					
Marca	Denominació	Data sol·licitud	Cognoms i nom	Població	Producte
16415	Bruy	17/06/1909	Bruy Gava, Joan	Alella	1
45179	Vinos legítimos de Alella	16/06/1922	Poch Munné, Cristòfol	Alella	1
13642	Alella Vinícola	22/02/1907	Sindicat Agrícola Alella Vinícola	Alella	1, 2
110366	Marfil-Most	01/02/1938	Sindicat Agrícola Alella Vinícola	Alella	3
67464	Marfil	01/06/1927	Sindicat Agrícola Alella Vinícola Cooperativa	Alella	1
110736	Vins Alella	01/03/1939	Vallés Granell, Evarist; Colomer Bruy, Martí i Bruy Arisa, Josep	Alella	1
4997	Anís La Criolla	04/05/1895	Destilerias Mollfulleda, S.A.	Arenys de Mar	4
4997	Licor Ferroquina	04/05/1895	Destilerias Mollfulleda, S.A.	Arenys de Mar	2
110241	Licor Calisay	01/01/1938	Destilerias Mollfulleda, S.A.	Arenys de Mar	2
122877	sense	01/08/1939	Destilerias Mollfulleda, S.A.	Arenys de Mar	2
25475	Likewise	25/08/1914	Gurri i Companyia, Sociedad en Comandita	Arenys de Mar	2
25479	Calisay	26/08/1914	Gurri i Companyia, Sociedad en Comandita	Arenys de Mar	2
23942	Yasilac	26/11/1913	Mofullada, Magí, vídua i fills de	Arenys de Mar	2
7820	Calisay	31/12/1900	Mofullada Jas, Magí	Arenys de Mar	2

7820	Calisay	31/12/1900	Molfulleda Jas, Magí	Arenys de Mar	2
9535	Calisay	21/01/1903	Molfulleda Jas, Magí	Arenys de Mar	2
9535	Queen's Victoria Rum	21/01/1903	Molfulleda Jas, Magí	Arenys de Mar	8
16800	Montrodón	25/09/1909	Molfulleda Jas, Magí	Arenys de Mar	2
16881	Calisay	19/10/1909	Molfulleda Jas, Magí	Arenys de Mar	2
23943	Yasilac	26/11/1913	Molfulleda, Magí, vídua i fills de	Arenys de Mar	2
106832	Gran Parral	16/01/1936	Molfulleda Congost, Santiago	Arenys de Mar	6, 5 i 2
5651	sense	01/11/1927	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	envàs vidre licor
8451	Anís del Tigre	01/02/1902	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	4
8966	Anís del Tigre	09/08/1902	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	4
37119	Licor Alpino	17/11/1919	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	2
50245	Licor Sant Jordi	16/06/1923	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	2
67974	Licor Sant Jordi	01/07/1927	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	2

69334	sense	01/12/1927	Lladó Urpina, Enric	Arenys de Munt	2
2909	1º de Mayo	03/02/1891	Gualba Subirà, Eduard	Argentona	2
4993	Anís D. Carlos	30/04/1895	Gualba Subirà, Eduard	Argentona	4
4993	Licor D. Jaime	30/04/1895	Gualba Subirà, Eduard	Argentona	2
53673	Anís Gloria	16/04/1924	Societat Abril germans,	Argentona	5, 4
8596	Destileria San Francisco	21/04/1902	Alsina i Pau germans, Destileria San Francisco	Badalona	2
9672	Licor Angelus	28/02/1903	Alsina i Pau Germans, Destileria San Francisco	Badalona	2
19264	Anti-criptogámico	09/05/1911	Altadill Ventura, Benito	Badalona	protecció vinya
27179	Talco Sulfoferro Cúprico	25/08/1915	Altadill Ventura, Benito	Badalona	protecció vinya
29139	Souffre Altadill	19/08/1916	Altadill Ventura, Benito	Badalona	protecció vinya
5396	Anís Venus	21/02/1896	Antonio Benet i Companyia	Badalona	4
25934	Anís Manelich	19/12/1914	Bofill Clarà, Josep	Badalona	4
26839	Margot	15/06/1915	Bofill Clarà, Josep	Badalona	2
30435	Margot	28/03/1917	Bofill Clarà, Josep	Badalona	2
63006	Anís Manelic	16/05/1926	Bofill Clarà, Josep	Badalona	4
24951	Ron Piña	22/05/1914	Bofill i Garriga	Badalona	8
24952	Anís Manelich	22/05/1914	Bofill i Garriga	Badalona	4
17530	Anís Bosch	12/03/1910	Bosch Germans	Badalona	4
19180	Elixir Imperial	15/04/1911	Bosch Germans	Badalona	2
7278	Anís del Mono	30/12/1899	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	4

7851	Anís El Mono	19/01/1901	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	4
8246	Excelsior	25/09/1901	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	2, 1 i 7
8772	Anís del Mono	26/06/1902	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	4
8773	Anís del Mono	26/06/1902	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	4
12925	Anís del Mono	26/06/1906	Bosch Grau, Vicenç	Badalona	4
20114	Anís del Mono	21/11/1911	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
20115	Anís del Mono	21/11/1911	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
20116	Anís del Mono	21/11/1911	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
20117	Anís del Mono Blanco	21/11/1911	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
22518	sense	10/03/1913	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
23109	Anisado Refinado	24/06/1913	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
25548	sense	16/09/1914	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
25549	sense	16/09/1914	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	4
30672	Ginebra	01/05/1917	Bosch i Companyia, Societat Col·lectiva	Badalona	9
4249	Espuma de Oro	28/02/1894	Bosch i Fuster	Badalona	1, 7
5315	Champagne Sport	04/12/1895	Bosch i Fuster	Badalona	1, 7
5315	Duc de la Croix	04/12/1895	Bosch i Fuster	Badalona	1, 7
575	Anís El Mono	04/02/1878	Bosch, Josep i germà	Badalona	4
1017	José Bosch y Hermano	31/10/1881	Bosch, Josep i germà	Badalona	4
1017	José Bosch y Hermano	31/10/1881	Bosch, Josep i germà	Badalona	4

1017	José Bosch y Hermano	31/10/1881	Bosch, Josep i germà	Badalona	4
1918	Ron La Negrita	01/02/1887	Bosch, Josep i germà	Badalona	2
3329	Anís del Mono	15/03/1892	Bosch, Josep i germà	Badalona	4
3352	Anís del Mono	30/03/1892	Bosch, Josep i germà	Badalona	4
4251	Aroma	28/02/1894	Bosch, Josep i germà	Badalona	2
1436	Anís del Macaco	17/04/1884	Busquets Folch, Joan	Badalona	4
1878	Anís del Macaco	09/12/1886	Busquets Folch, Joan	Badalona	4
2256	Anís Macaco	19/07/1888	Busquets Folch, Joan	Badalona	4
2333	Anís del Macaco	08/10/1888	Busquets Folch, Joan	Badalona	4
5330	Anís Macaco	16/12/1895	Busquets Folch, Joan	Badalona	4
13906	Ron Clarós	21/05/1907	Clarós Cairo, Pere	Badalona	8
23689	Anís del Quetzal	14/10/1913	Clarós Cairo, Pere	Badalona	4
87458	Vodka Imperial	01/04/1932	Comas i Companyia	Badalona	12
19765	Ratafia de Azahar	01/09/1911	Costa Clapes, Pere	Badalona	13
29554	Cáliz	03/11/1916	Costa Clapes, Pere	Badalona	4
20119	Destilación especial de Anisado Refinado	22/11/1911	Costa Clapes, Pere i Francesc	Badalona	4
20408	Destilación especial de Anisado Refinado	17/01/1912	Costa Clapes, Pere i Francesc	Badalona	4
38626	Anís del Negro	03/05/1920	Costa Forroll, Josep	Badalona	4
46803	Anís Badalona	16/11/1922	Costa Forroll, Josep	Badalona	4, 5 i 2

29555	Anís del Negro	03/11/1916	Costa, Pere	Badalona	4
1157	Anisado Pedro Costa y Hermano	04/07/1882	Costa, Pere i germà	Badalona	2
1239	Anisado Pedro Costa y Hermano	12/12/1882	Costa, Pere i germà	Badalona	2
6347	Feuillantine	18/11/1897	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	2
6917	Anís Camama	06/02/1899	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	4
6917	Cognac Edilberto	06/02/1899	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	10
6917	Fine Champagne Vieille	06/02/1899	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	10
6917	Rhum Vieux	06/02/1899	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	10
6917	Royal Cognac	06/02/1899	Distillerie de la Feuillantine, S. A.	Badalona	10
69559	Anís del Sot	11/11/1927	Garriga Campins, Antoni	Badalona	4
5212	La Esclava	30/08/1895	Garriga germans	Badalona	8
6972	Carta Blanca	21/03/1899	Garriga germans	Badalona	8
84470	Diana	16/03/1931	Garriga, Eduard	Badalona	1
12078	Anís España	21/08/1905	Garriga, Josep (sucesor de Garriga i Cia)	Badalona	4
7277	Anís Perla	29/12/1899	Giralt Roig, Josep	Badalona	4
7784	Licor Kruger	27/11/1900	Giralt Roig, Josep	Badalona	2
7850	Anís Perla	19/01/1901	Giralt Roig, Josep	Badalona	4
8402	sense	27/12/1901	Giralt Roig, Josep	Badalona	2
8632	Vermouth estilo frances	12/05/1902	Giralt Roig, Josep	Badalona	11
8632	Vermouth tipo torino	12/05/1902	Giralt Roig, Josep	Badalona	11

8637	Licor Krüger	15/05/1902	Giralt Roig, Josep	Badalona	2
15412	Carabanchel Montserrat	28/09/1908	Giralt Roig, Josep	Badalona	5 i 4
16380	sense	01/06/1909	Giralt Roig, Josep	Badalona	2
3848	Absinthe	29/04/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	21
3848	Ginebra El Cascabel	29/04/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	9
3848	Ron Matanzas	29/04/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	8
3848	Vermouth	29/04/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	11
3912	Ratafia de Nuez	19/06/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	13
4052	Old Rum Lady	12/10/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	8
4139	Anís Perla	13/12/1893	J. Giralt i Companyia	Badalona	4
4191	Agua Azahar	19/01/1894	J. Giralt i Companyia	Badalona	14
4227	Cognac	13/02/1894	J. Giralt i Companyia	Badalona	10
4797	Liqueur Charmeuse	01/01/1895	J. Giralt i Companyia	Badalona	2
5143	Anís Perla	13/07/1895	J. Giralt i Companyia	Badalona	4
7564	Ratafia Viñas	10/07/1900	Joaquín Viñas i Companyia	Badalona	13
7564	Ratafia Viñas	10/07/1900	Joaquín Viñas i Companyia	Badalona	13
10012	sense	15/06/1903	Lapeyre i Medina	Badalona	1 i 2
21932	Anís Kanguro	27/11/1912	Martí Cabot, Jaume	Badalona	4
29445	Cognac d'Oro	18/10/1916	Martí Cabot, Jaume	Badalona	10
42457	Anís Kanguro	16/07/1921	Martí Cabot, Jaume	Badalona	4

60543	Anís Aguila	01/10/1925	Miralles Vidal, Eusebi	Badalona	4
15975	Anís Ideal	25/02/1909	Moliné Folch, Josep	Badalona	4
16979	Amark Mundial-Bitter	17/11/1909	Moliné Folch, Josep	Badalona	2
3544	La Perla	29/08/1892	Pascual Pons, Josep	Badalona	4
3829	Anís Perla	17/04/1893	Pascual Pons, Josep	Badalona	4
3829	Anís Perla	17/04/1893	Pascual Pons, Josep	Badalona	4
3829	Anisette Mignon	17/04/1893	Pascual Pons, Josep	Badalona	4
3914	Anís Perla	19/06/1893	Pascual Pons, Josep	Badalona	4
4164	Anís del Jardín	29/12/1893	Ramon Amat i Companyia	Badalona	4
4184	Anís Gloria	30/11/1893	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	4
4247	Anís Gloria	27/02/1894	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	4
4647	Anís Gloria	10/11/1894	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	4
5613	Murtra Celis	17/07/1896	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	2
6007	Rum Guajiro	05/04/1897	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	8
7500	Anís Gloria	05/06/1900	Rombouts Sabater, Enrique	Badalona	4
17506	Gurugú	09/03/1910	Sabaté Curto, Pere	Badalona	2, 4 i 5
18322	Mimó	30/03/1910	Sabaté Curto, Pere	Badalona	2, 4 i 5
18341	Anís Diana	05/10/1910	Sabaté Curto, Pere	Badalona	4
19426	Ron Cingara	06/06/1911	Sabaté Curto, Pere	Badalona	8
19427	Ron Sultana	06/06/1911	Sabaté Curto, Pere	Badalona	8

19897	Anís España	02/10/1911	Sabaté Curto, Pere	Badalona	4
27900	Regina	10/01/1916	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1
30954	Red & Green	10/06/1917	Sabaté Curto, Pere	Badalona	22
34983	Nobili	22/03/1919	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
34984	Rum Tirbus	22/03/1919	Sabaté Curto, Pere	Badalona	8
35164	Lusset	25/04/1919	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
36241	Chateau St. Paul	18/08/1919	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
39446	Tirbus	23/07/1920	Sabaté Curto, Pere	Badalona	8
45536	Chateau des Averts	16/07/1922	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1
45537	Gran Vin de Luxe	16/07/1922	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
50995	Goût Français	16/08/1923	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
50996	Grand Vin	16/08/1923	Sabaté Curto, Pere	Badalona	1,7
464	Anís El Mono	13/12/1924	Societat Bosch i Companyia	Badalona	4
464	Gran Destileria al Vapor de Anisados Licores y Anis del Mono	16/12/1924	Societat Bosch i Companyia	Badalona	4 i 2
4234	sense	01/07/1925	Societat Bosch i Companyia	Badalona	envàs per anís
43160	Bosch y Compañía	16/10/1921	Societat Bosch i Companyia	Badalona	5, 4 i 2
43161	Vicente Bosch	16/10/1921	Societat Bosch i Companyia	Badalona	5, 4 i 2
51142	Licor Del Mono	01/09/1923	Societat Bosch i Companyia	Badalona	2
51143	sense	01/09/1923	Societat Bosch i Companyia	Badalona	2

59832	El Mono	01/08/1925	Societat Bosch i Companyia	Badalona	1, 3
65533	Anís del Mono	01/12/1926	Societat Bosch i Companyia	Badalona	4
3004	Anís Badalona	16/03/1891	Viñas Guardiola, Ildefons	Badalona	4
13834	Anís del Lince	23/04/1907	Viñas i Companyia, Sociedad en Comandita	Badalona	4
13947	Ron La Guajira	04/06/1907	Viñas i Companyia, Sociedad en Comandita	Badalona	8
14861	Ron La Guajira	10/02/1908	Viñas i Companyia, Sociedad en Comandita	Badalona	8
7509	La uva de oro	06/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	1
7509	Licor Angelus	06/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	2
7509	Vinos Pau García	06/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	13
7546	Anís Viñas	30/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	4
7546	Anís Viñas	30/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	4
7546	Licor Angelus	30/06/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	2
7827	Anissat La Uva de Oro	31/12/1900	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	2
7907	La Piña de Oro	01/03/1901	Viñas, Pau i García (Destilería S. Francisco)	Badalona	2
8175	Vermouth Condal	08/08/1901	Abril i Biosca	Barcelona	11
81020	La Carabela	01/06/1930	Aduanal, Maso i Pujol, S.A.	Barcelona	1
6686	Destilerías Aguiló	16/09/1923	Aguiló, Josep	Barcelona	1, 2
51369	Estomacal A. B. C.	01/10/1923	Aguiló, Josep	Barcelona	1, 2
44496	sense	16/03/1922	Albet Boarell, Joan	Barcelona	23
47875	Castell del Miracle	01/02/1923	Albet Boarell, Joan	Barcelona	1, 2

48773	Bodegas Hispano Suizas	01/03/1923	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1, 2 i 20
49673	Bodegas Internacionales	01/05/1923	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1, 2 i 20
51397	Bodegas Catalanas	01/10/1923	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1, 2
51569	Vinya del Miracle	16/10/1923	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1
51688	Imperial Tarragona	16/10/1923	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1, 11 i 2
69053	Castell del Miracle	01/09/1927	Albet Boatell, Joan	Barcelona	1
26029	Ron Santa Fe	19/01/1915	Alegre Patau, Francesc	Barcelona	8
27869	Bacardi	07/01/1916	Alegre Patau, Francesc	Barcelona	2
109615	Ron Carta Blanca	01/01/1939	Alegre Patau, Francesc	Barcelona	8
2332	Anís Colon	08/10/1888	Alegri, Joan i Companyia	Barcelona	4
2474	Anís Cuba	08/06/1889	Alegri, Joan i Companyia	Barcelona	4
2478	Old Brandy	19/06/1889	Alegri, Joan i Companyia	Barcelona	10
79066	Ponche Perla	01/02/1930	Alemán i Companyia	Barcelona	2
79067	Ponche Perla	01/02/1930	Alemán i Companyia	Barcelona	2
3272	Rum-Trinidad	23/01/1892	Aleman, Ribó i Companyia	Barcelona	8
8448	Fábrica de licores de Alemany Ribó y C ^a	31/01/1902	Aleman, Ribó i Companyia	Barcelona	2
10678	Old Jamaica Rum	07/03/1904	Aleman, Ribó i Companyia	Barcelona	8
7150	Montjuich	14/09/1899	Alsina, Joaquim i Companyia	Barcelona	1
29650	Marca Doree	15/11/1916	Alsina, Joaquim i Companyia	Barcelona	1
8674	Vino Vital	05/06/1902	Amargós Samaranch, Lluís	Barcelona	1, 18

73365	Grand Vin Mousseux	01/11/1928	Andreu Blanco, Vicenç	Barcelona	1, 7
52672	A A	16/01/1924	Antich, Antoni	Barcelona	25 i 4
52673	Anís Antich	16/01/1924	Antich, Antoni	Barcelona	4
52674	sense	16/01/1924	Antich, Antoni	Barcelona	4, 5, 6 i 2
52675	Antich	16/01/1924	Antich, Antoni	Barcelona	4, 5, 6 i 2
53011	sense	16/02/1924	Antich, Antoni	Barcelona	envàs aigüdent
80573	Anís Antich	01/05/1930	Antich, Antoni	Barcelona	4
3586	Anís Romano	08/10/1892	Arnau Bosch, Plácido	Barcelona	4
32699	Arnauteu	27/04/1918	Arnau i Mateu, E., S.A.	Barcelona	1
11685	Arnó Maristany	21/03/1905	Arnó Maristany i Companyia	Barcelona	1, 11
25772	Cordillera	11/11/1914	Arnó Maristany i Companyia	Barcelona	1
25773	Parellada del Plà	11/11/1914	Arnó Maristany i Companyia	Barcelona	1
30162	Campillo	12/02/1917	Arnó Maristany i Companyia	Barcelona	1
30163	Llano Ginete	12/02/1917	Arnó Maristany i Companyia	Barcelona	1
4119	P.A.	27/11/1893	Arnó Maristany, Pere	Barcelona	1
4119	Vermouth	27/11/1893	Arnó Maristany, Pere	Barcelona	11
25774	Cartujano	11/11/1914	Arnó Maristany, Pere	Barcelona	11
57642	Mosto Arnauteu	16/02/1925	Arnau i Mateu, E., S.A.	Barcelona	1, 3
63991	Dorémost	16/08/1927	Arnau i Mateu, E., S.A.	Barcelona	1, 3
63993	Vinimost	01/08/1926	Arnau i Mateu, E., S.A.	Barcelona	1, 3
9877	Anís del Tauro	04/05/1903	Aymerich Pujol, Tomàs	Barcelona	4

16440	Bacardí	28/06/1909	Bacardí, Baltasar	Barcelona	1
7094	Hidrolito de Flor de Azahar / Agua Naf Triple	26/07/1899	Balvey Martorell, Jaume	Barcelona	14
7352	sense	20/02/1900	Balvey Martorell, Jaume	Barcelona	14
12068	Vermouth Torino L. Barbanzolo	18/08/1905	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	11
12802	Vermouth Torino L. Barbanzolo	11/05/1906	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	11
13615	L. B.	22/02/1907	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	1
17354	Anís Gurugú	03/02/1910	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	4
17354	Vermouth El Guerrillero Español	03/02/1910	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	11
23361	Odranoel	07/08/1913	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	10, 8 i 9
31453	Ginebra La Cabaña	19/09/1917	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	9
31655	Semper Labor	22/10/1917	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	1, 2 i 4
31656	La Ferdinandina	22/10/1917	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	1, 2 i 4
66142	Ginebra de la Cabaña	01/02/1927	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	9
84269	El Guerrillero Español	01/07/1931	Barbanzolo, Leonardo	Barcelona	2
5493	Barcino Comercial S. A.	01/01/1922	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 2 i 16
39192	Barcino Comercial	28/06/1920	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 2
39258	Chevallier Almonis	05/07/1920	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 7
39385	Grand Creman Rodart	20/07/1920	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 7
39641	Duc de Mont Gri	07/08/1920	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 7
43592	Grand Cremant Rodart	01/12/1921	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 7

45569	Grand Cremant Chevallier Almonis	16/07/1922	Barcino Comercial, S. A.	Barcelona	1, 7
21130	Rhum Negrita	12/06/1912	Bardinet, P. Les Fils de	Barcelona	8
21838	Rhum La Mulata	18/11/1912	Bardinet, P. Les Fils de	Barcelona	8
21839	Rhum La Esclava	18/11/1912	Bardinet, P. Les Fils de	Barcelona	8
21840	Rhum La India	18/11/1912	Bardinet, P. Les Fils de	Barcelona	8
21841	Rhum Las Negritas	18/11/1912	Bardinet, P. Les Fils de	Barcelona	8
1923	La Negrita	14/02/1887	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	8
3109	La Esclava	14/07/1891	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	8
3109	La India	14/07/1891	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	8
3109	Las Negritas	14/07/1891	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	8
7440	P. Bardinet	17/04/1900	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	10
7440	P. Bardinet	17/04/1900	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	10
7912	Bardett & Co	02/03/1901	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	10
7912	Full Flavored Jamaica Rum	02/03/1901	Bardinet, Paul Augustin Marie	Barcelona	8
16156	La Viña	06/04/1909	Barraquer Ferré, Lluís	Barcelona	1
3883	Anís Capuchino	30/05/1893	Bas i Baruta, germans	Barcelona	4
45827	J. Bassols	01/08/1922	Bassols Rosset, Joan	Barcelona	1, 25 i 15
45828	Maristany y Bassols	01/08/1922	Bassols Rosset, Joan	Barcelona	1, 25 i 15
18601	Noyet	29/11/1910	Bastard Valentí, Isidre	Barcelona	1 7
29615	Batalla	14/11/1916	Batalla, Eduard	Barcelona	1, 2 i 15

68510	Reimdor	16/07/1927	Batalla, Eduard	Barcelona	1
3012	Sol y Tierra	27/04/1891	Batallé, Josep i Companyia	Barcelona	1
3977	Doble Catalán	03/08/1893	Batallé, Josep i Companyia	Barcelona	1
4865	J. Batallé y Ca	04/03/1895	Batallé, Josep i Companyia	Barcelona	1
4865	Jerez Don Leandro	04/03/1895	Batallé, Josep i Companyia	Barcelona	1
4865	Jerez Dorado	04/03/1895	Batallé, Josep i Companyia	Barcelona	1
37980	Morrongo	06/03/1920	Bercaitz, M. i Companyia	Barcelona	1
3959	Vino S. Martín	18/07/1893	Bergé, Alexandre	Barcelona	1
14574	Anís del Cocinero	10/01/1908	Blasco Alabart, Josep	Barcelona	4
12923	Ferrer del Mas	20/06/1906	Boada Estradé, Maties	Barcelona	1
68252	Cepa Malagueña	01/07/1927	Bodegas Levantinas Españolas	Barcelona	1
69569	Carmen La Malagueña	01/09/1928	Bodegas Levantinas Españolas	Barcelona	1
77422	Vínicola Puritas	01/09/1929	Bodegas Levantinas Españolas	Barcelona	1
46836	sense	16/11/1922	Boguñà Jornet, Josep i Estaràs Mayol, Josep	Barcelona	1, 25, 4 i 16
46837	sense	16/11/1922	Boguñà Jornet, Josep i Estaràs Mayol, Josep	Barcelona	1, 25, 4 i 16
6457	Filoxerine	03/03/1898	Boladeras Romà, Guillem de	Barcelona	fungicida vinya
34463	Mousseux Extra	18/01/1919	Boldú, Joan	Barcelona	1
4615	Rom de la Malaya	20/10/1894	Bordàs Domènech, Pere	Barcelona	8
4637	Amargo Picante	07/11/1894	Bordàs Domènech, Pere	Barcelona	2
7212	La Torre	08/11/1899	Bordàs Domènech, Pere	Barcelona	2, 9, 8, 10, 4, 11 i 16

7567	Licor S. Jordi	11/07/1900	Bordàs Domènech, Pere	Barcelona	2
2851	La Mulata	25/11/1890	Bordàs, Pere	Barcelona	8
5090	Vermouth M. Bori	19/06/1895	Bori Nunell, Marià	Barcelona	11
2373	Clavé	17/01/1889	Bosch Arnau i fill	Barcelona	4
7429	Copa de Oro	06/04/1900	Bosch Marras, Pau	Barcelona	2
16091	Anís Bosch	29/03/1909	Bosch Marras, Pau	Barcelona	4
48603	La Copa de Oro	16/03/1923	Bosch Mateu, Pau	Barcelona	2
3801	Vermouth Martín	06/04/1893	Bosch, Martí	Barcelona	11
2709	Bosch	08/05/1890	Bosch, Vídua i fills de	Barcelona	1
2556	sense	01/10/1889	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	J.B.D.	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	Legítimo Licor Benedicto XIII	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	Legítimo Licor Benedicto XIII	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	Licor Angélica	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	Licor Benedicto XIII	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
3836	sense	18/04/1893	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
4255	Anís Cupido	05/03/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	4
4255	Benedicto XIII	05/03/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
4255	Charres	05/03/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
4502	Kumel Polar	10/08/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
4502	Ron Malayo	10/08/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	8

4682	Minervina	04/12/1894	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	2
16719	F. Bragulat	03/09/1909	Bragulat Durán, Josep	Barcelona	14
46712	Anisete Real	01/11/1922	Bruach Molins, Maria	Barcelona	4, 2 i 5
52662	Bonet Senpierre	01/01/1924	Bruach Molins, Maria	Barcelona	1 i 7
109154	sense	01/01/1937	Brugueras Termes, Josep	Barcelona	fungicida vinya
9054	Anís Santiago	09/09/1902	Calsina Cruells, Jaume	Barcelona	4
35739	Anís Santiago	25/06/1919	Calsina Cruells, Jaume	Barcelona	4
32587	Vins Lion	12/04/1918	Caminal Reig, Josep	Barcelona	1
33143	Vins Lion	02/07/1918	Caminal Reig, Josep	Barcelona	1
12644	sense	26/03/1906	Caminal, Jaume	Barcelona	sofre per des- infectar bótes i barriques
14975	Campà	05/05/1908	Campà Mir, Gabriel	Barcelona	1
14975	Vino "Pajarilla" Especial	05/05/1908	Campà Mir, Gabriel	Barcelona	1
20211	Vino añejo quinado	07/12/1911	Campà Mir, Gabriel	Barcelona	1
33267	Uva Verde	20/07/1918	Camps i Duran, P.	Barcelona	fungicida vinya
33428	Sol	12/08/1918	Camps i Duran, P.	Barcelona	fungicida vinya
109966	H.J.C. Miret	01/07/1937	Carbó Miret, Jaume fill de	Barcelona	1, 7
33857	Coñac Dalmau	18/10/1918	Carbó, Filomena, vídua de Dalmau	Barcelona	10
28497	Vinos Castell Sarroca	14/04/1916	Carbó, Jaume fill de	Barcelona	1
43861	Castell Sarroca	01/01/1922	Carbó, Jaume fill de	Barcelona	1, 5

87708	Vinos Castell Sarroca	16/12/1931	Carbó, Jaume fill de	Barcelona	1
89763	Catalunya Vinícola	01/06/1932	Carbó, Jaume fill de	Barcelona	1
93320	Catalunya Vinícola	16/03/1933	Carbó, Jaume fill de	Barcelona	1
7065	King-Kong	26/06/1899	Carbonell Bas, Rosend	Barcelona	2
7065	Old-Rum Guabjeney Jamaica	26/06/1899	Carbonell Bas, Rosend	Barcelona	8
7065	sense	26/06/1899	Carbonell Bas, Rosend	Barcelona	2
7263	Ron Carta Blanca	21/12/1899	Carbonell Bas, Rosend	Barcelona	8
7316	Rhum Boers	29/01/1900	Carbonell Bas, Rosend	Barcelona	8
2142	Macon Carles	07/01/1888	Carles, Antoni	Barcelona	1
107847	Pearson Dry Gin	16/03/1936	Carreras Bagur, Jesus	Barcelona	9
112500	Gallina Blanca	01/07/1939	Carulla Canals, Lluís	Barcelona	1, 7, 20, 3, 15
112501	Gallina Blanca	01/07/1939	Carulla Canals, Lluís	Barcelona	6, 5, 8, 4, 2
108891	Uvasani	16/06/1936	Casa Santiveri, S.A.	Barcelona	1, 3 i 15
59842	sense	01/08/1925	Casals Boothby, Eduard	Barcelona	1
59843	La Manola	01/08/1925	Casals Boothby, Eduard	Barcelona	1
6780	Cina Momo	21/09/1898	Casals Capell, Tomàs	Barcelona	2
7053	sense	13/06/1899	Casals Capell, Tomàs	Barcelona	1, 2
7472	sense	07/05/1900	Casals Capell, Tomàs	Barcelona	1, 2
8321	Anís Oro	12/11/1901	Casals Capell, Tomàs	Barcelona	4
9700	sense	07/03/1903	Casals Capell, Tomàs	Barcelona	1, 2

5888	Garrober seco	20/01/1897	Casals, Pere	Barcelona	1
5888	Vino Navarro Puro	20/01/1897	Casals, Pere	Barcelona	1
8346	Pedro Casals	30/11/1901	Casals, Pere	Barcelona	1
9487	El Búfalo	21/12/1902	Casals, Pere	Barcelona	1
11866	El Avestruz	22/05/1905	Casals, Pere	Barcelona	1
12571	Pedro Casals	24/02/1906	Casals, Pere	Barcelona	1
22305	La Fita. Cepa Dézaley	08/02/1913	Casanovas Arater, Miguel	Barcelona	1
22306	La Fita. Fino Clarete	08/02/1913	Casanovas Arater, Miguel	Barcelona	1
70578	Mostrillo La Samaritana	16/03/1928	Casas Cadilla, Rogeli	Barcelona	1, 3
8603	Cava Española	20/04/1902	Casasasaies, Tort i Xalabardé	Barcelona	1
8603	Cognac J. M. Domenech	20/04/1902	Casasasaies, Tort i Xalabardé	Barcelona	10
8603	J. M. Domenech	20/04/1902	Casasasaies, Tort i Xalabardé	Barcelona	1
11172	Cognac J. M. Domenech	31/08/1904	Casasasaies, Tort i Xalabardé	Barcelona	10
11172	J. M. Domenech	31/08/1904	Casasasaies, Tort i Xalabardé	Barcelona	1
77353	Vinos Castellnou	01/09/1929	Castellnou Penna, Jaume	Barcelona	1
52642	Cognac Castells	01/01/1924	Castells Moyà, Josep	Barcelona	10 i 2
7544	Flor de Anís Crisantema	28/06/1900	Castellví & Yebra	Barcelona	2
57649	Anís Regina	16/02/1925	Caymari Capsal, Rafael	Barcelona	4
2697	El Fungívor	29/04/1890	Caze i Suné	Barcelona	fungicida vinya
7639	sense	18/08/1900	Chas, Fortuny i Companyia	Barcelona	1

8658	Licor Robert	24/05/1902	Chas, Fortuny i Companyia	Barcelona	2
8658	Robert	24/05/1902	Chas, Fortuny i Companyia	Barcelona	2
79973	Sequet	16/03/1930	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11
86017	Vermouth Seco Cinzano	16/07/1931	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11
86019	Vermouth Cinzano	16/07/1931	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11
86020	Quinado Cinzano	16/07/1931	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11
93187	Cinzano	01/03/1933	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11
108978	Vidita	16/06/1936	Cinzano Vermouth Vini, S.A.	Barcelona	11 i 20
50849	Jerez Seco	16/07/1923	Clariana Elías, Salvador	Barcelona	1
7855	Vinos Marca Clariana	19/01/1901	Clariana, Salvador	Barcelona	1
54003	Vins Clariana	16/05/1924	Clariana, Salvador	Barcelona	1, 15
24646	Anís Senegal	27/03/1914	Clarós Ustallé, Jaume	Barcelona	4
24647	Ron Senegal	27/03/1914	Clarós Ustallé, Jaume	Barcelona	8
25460	Licor Estomacal Vida	17/08/1914	Clarós Ustallé, Jaume	Barcelona	2
29372	Licor Estomacal Vida	10/10/1916	Clarós Ustallé, Jaume	Barcelona	2
43579	Vida	01/12/1921	Clarós Ustallé, Jaume	Barcelona	25 i 4
53867	Ron Quina del Pilar	01/05/1924	Clausolles, S. A.	Barcelona	8
4397	Anís Capuchino	14/06/1894	Codorniu, Jènar	Barcelona	4
5281	Anís Ibérico	26/10/1895	Coll Ros, Consol	Barcelona	4
5281	Vino Vermouth	26/10/1895	Coll Ros, Consol	Barcelona	11
23228	Exquisito Licor Alfonso	15/07/1913	Comas, Pere i Companyia	Barcelona	2

41838	Saint-Greal	01/06/1921	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 7, 5, 10 i 11
45557	Chateau d'Arley	16/07/1922	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 5, 2 i altres
45682	sense	16/07/1922	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 5, 2 i altres
51585	Maxim	16/10/1923	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 24, 16 i altres
51670	Super Noya	16/10/1923	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 7, 17
51671	Noya	16/10/1923	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 7, 17
58437	Vin d'Honneur Vivisky	01/04/1925	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 7
61466	Delatour	16/12/1925	Compagnie Générale des Grands Vins Mousseux S.A.	Barcelona	1, 7
3107	Lira	06/06/1891	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
5958	Pavo Lira	17/03/1897	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
5958	Pavo Real	17/03/1897	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
6204	Castillejos	25/06/1897	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
6676	Maravilla	27/06/1898	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
6676	Marca Sol	27/06/1898	Companyia Brugués i Galí	Barcelona	1
11954	In Unum Trinitas	04/07/1905	Comte d'Olzinelles	Barcelona	1
11954	In Unum Trinitas	04/07/1905	Comte d'Olzinelles	Barcelona	1

12285	Bodegas de Ordal	07/11/1905	Comte d'Olzinelles	Barcelona	1
61922	Licor Ermitina	01/02/1926	Copons, Orlia	Barcelona	2
3827	Anís el Pajarito	17/04/1893	Cortés, Juan	Barcelona	4
46927	sense	01/12/1922	Costa, Josep	Barcelona	4, 5 i 2
7642	J. Costas	22/08/1900	Costas Llusià, Joaquim	Barcelona	1
45720	Maquinaria Agrícola, Oleícola i Vinícola	01/08/1922	Corti, Guillem	Barcelona	maquina agrícola, vinícola i adobs
37239	Sulfato de cobre Cros	02/12/1919	Cros, S. A.	Barcelona	fungicida vinya
94074	Los tres quince	01/04/1923	Cros, S. A.	Barcelona	abono vinya
56879	Anís Mallorca	16/12/1924	Cuadrench Ferrer, Antoni	Barcelona	4
3136	Destilería Condal	31/07/1891	Cunillera, Enrique	Barcelona	2
55779	Gran Estomacal Cuxart	16/09/1924	Cuxart Oliva, Joan	Barcelona	2
55780	Gran Estomacal Cuxart	16/09/1924	Cuxart Oliva, Joan	Barcelona	2
55781	Cuxart	16/09/1924	Cuxart Oliva, Joan	Barcelona	24 i 5
56143	Cuxart	16/10/1924	Cuxart Oliva, Joan	Barcelona	1
32795	Coñac Dalmau	14/05/1918	Dalmau Guivernau, Joan	Barcelona	10
12113	Cordon Rouge	30/08/1905	Dalmau, Josep Maria	Barcelona	17
54014	Grand Crémant	16/05/1924	Del Pozo Rodrigo, Enric	Barcelona	17
5011	Vinagres Naturales	11/05/1895	Delamare i Foret	Barcelona	15
5011	Vinagres Naturales	11/05/1895	Delamare i Foret	Barcelona	15

5011	Vinagres Naturales	11/05/1895	Delamare i Foret	Barcelona	15
5011	Vinaigres Naturels	11/05/1895	Delamare i Foret	Barcelona	15
3418	Vermout C. B. Dematteis y Perucchi	11/05/1892	Dematteis i Perucchi	Barcelona	11
3824	Cepa Medoc	14/04/1893	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
6939	Vino puro de mesa añejo superior	22/02/1899	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
6939	Malaga Seco Superior	22/02/1899	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
7030	José Deu & C ^a	20/05/1899	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
7508	Malaga Seco Superior	06/06/1900	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
14242	Anís Carabanchel	13/09/1907	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	4
21398	Garnacha Superior	01/08/1912	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1
27622	Anís Carabanchel	11/11/1915	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	4
30558	DEU	16/04/1917	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1, 2
38914	Jose Deu y Cia	02/06/1920	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	1, 2
55129	Anís Carabanchel	01/08/1924	Deu, Josep i Companyia	Barcelona	5, 4
45683	Vermouth Francisco Domenech	16/07/1922	Domenech Farrés, Francesc	Barcelona	11
11058	Extra Imperial	21/07/1904	Domènech Farrés, Francesc	Barcelona	1
24793	La Gloria	27/04/1914	Domènech Farrés, Francesc	Barcelona	1
24793	La Vendimia	27/04/1914	Domènech Farrés, Francesc	Barcelona	1
2975	Montserrat	01/04/1891	Domenech Farrés, Francesc i Josep	Barcelona	1
3271	Vino tinto superior	23/01/1892	Domenech Farrés, Francesc i Josep	Barcelona	1

3719	Vino tinto superior	31/01/1893	Domenech Farrés, Francesc i Josep	Barcelona	1
7185	Vino Tinto Especial El Gallo	20/10/1899	Domènec Farrés, Josep	Barcelona	1
7279	Saint Georges Bordeaux	29/12/1899	Domènec Farrés, Josep	Barcelona	1
13120	Vino Natural en Sifones	04/09/1906	Domènec Farrés, Josep	Barcelona	1
16337	Sant Vicente Superior	21/05/1909	Domènec Farrés, Josep / Puig Corvé, Josep	Barcelona	1
60732	Domenech	01/11/1925	Domenech Germans i Companyia	Barcelona	1, 7 i 11
1365	Anís Oriental	11/10/1883	Domenech y Compañía, Vicente	Barcelona	4
52322	Domenech	16/12/1923	Domenech, Francesc	Barcelona	1, 17, 211
41168	Prince de Champagne	01/04/1921	Drogues i Productes Químics Bofill, S. A.	Barcelona	17
10030	Cognac Español Salamanca	22/06/1903	Dufaur, Lluís	Barcelona	10
10030	Cognac Lira	22/06/1903	Dufaur, Lluís	Barcelona	10
13509	Tibidabo	17/01/1907	Dufaur, Lluís	Barcelona	1, 25 i altres
3422	Hacienda Indiano	20/05/1892	Egozcue del Pozo, Manuel	Barcelona	1
5149	Rhum La criolla	19/07/1895	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	8
5202	E.J.E.	26/08/1895	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	2
10105	Universal	10/07/1903	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	8
34478	Anís de la Estrella	18/01/1919	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	4
34484	La Cruz	18/01/1919	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	9
36553	ESCAT	25/09/1919	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	1, 2
64253	Anís de la Corona	16/09/1926	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	4

64254	Estomacal Escat	16/09/1926	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	2
64255	Absenta Escat	16/09/1926	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	2
64256	Rhum La Criolla	16/09/1926	Escat Català, Emili Josep	Barcelona	8
1768	Anisado Doble de la Corona	26/06/1886	Escat i Compañía	Barcelona	2
1768	Anisado Doble de la Corona	26/06/1886	Escat i Compañía	Barcelona	2
3061	Rum de la Créole	08/06/1891	Escat i Compañía	Barcelona	8
3742	Anis de la Estrella	11/02/1893	Escat i Compañía	Barcelona	4
3768	La Cruz	11/03/1893	Escat i Compañía	Barcelona	9
4264	Vermouth	15/03/1894	Escat i Compañía	Barcelona	11
4026	Vinos del Marques de Monistrol	15/09/1893	Escrivà de Romaní Fernández de Córdoba, Joaquín	Barcelona	1
25929	Vinos del Marqués de Monistrol	17/12/1914	Escrivà de Romaní Sentmenat, Lluís Bertran	Barcelona	1
42231	Marqués de Monistrol	01/06/1921	Escrivà de Romaní Sentmenat, Lluís Bertran	Barcelona	1
3123	Agua de Azahar	27/07/1891	Escrivà Pujol, Jaume	Barcelona	14
3123	Vino de todas clases medicinales	27/07/1891	Escrivà Pujol, Jaume	Barcelona	1, 18
3681	Vino de todas clases medicinales	27/12/1892	Escrivà Pujol, Jaume	Barcelona	1, 18
4204	Vino Escrivà	31/01/1894	Escrivà Pujol, Jaume	Barcelona	1, 18
7338	La Barcelonesa	19/02/1900	Esparducer, Joan i Companyia	Barcelona	1
108191	Anís Blau	16/05/1936	Espinagosa Cubiro, Ramon	Barcelona	11 7
21414	El Niágara	09/08/1912	Esplugas Gelabert, Salvador	Barcelona	2 i 16
17640	Sol y Tierra	07/04/1910	Estorch Massegur Victorià, S.C.	Barcelona	1, 2

34084	Don Leandro	23/11/1918	Estorch Massegur Victorià, S.C.	Barcelona	1
34085	Jerez Don Leandro	23/11/1918	Estorch Massegur Victorià, S.C.	Barcelona	1
82088	sense	16/09/1930	Fàbrega Bonet, Albert	Barcelona	1
28505	Licor Estomacal Charlot	17/04/1916	Fàbregas Capurro, Rafael	Barcelona	2
2682	Old Jamaica Run	09/04/1890	Fàbregas Cuadras, Josep	Barcelona	8
42233	J. P. F.	01/07/1921	Fàbregas, Joan P.	Barcelona	1
41410	Rex	01/05/1921	Fabregat Ballesteros, Lluís	Barcelona	2, 18
46253	Gran Cremant Duc d'Oran	16/09/1922	Fabregat Sanz, Antoni	Barcelona	1, 7
79522	Gelamà	01/03/1930	Falgàs Ciurana, Josep Maria	Barcelona	1, 7
6401	Alambique San Antonio	20/01/1898	Farell Soler, Antoni	Barcelona	5 i 2
7501	Anisado de Naranja Farell	05/06/1900	Farell Soler, Antoni	Barcelona	4
7621	Aura	11/08/1900	Farell Soler, Antoni	Barcelona	5 i 2
3287	Cognac Dybrand	30/01/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	10
3287	Old Rhum India	30/01/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	8
3338	Licor Penedictina	18/03/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	2
3363	Anís Morel	07/04/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	4
3690	Licor Penedictina	31/12/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	2
3690	Licor Penedictina	31/12/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	2
3690	Old Rhum India	31/12/1892	Farreras i Chapellier	Barcelona	8
3770	Ginebra del Marino	11/03/1893	Farreras i Chapellier	Barcelona	9

5411	sense	29/02/1896	Farreras i Chapellier	Barcelona	2
6214	Old Rhum India	10/07/1897	Farreras i Chapellier	Barcelona	8
48945	Noël	01/04/1923	Fau Manent, Joaquim	Barcelona	1, 7, 4, 5 i 2
109960	Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya	01/07/1937	Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya	Barcelona	1, 15
109960	FESAC	01/07/1937	Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya	Barcelona	1, 3 i 15
110631	Mostet	01/12/1938	Federació de Sindicats Agrícoles de Catalunya	Barcelona	1
8330	Anís Feliu	20/11/1901	Fèlix Feliu i fill	Barcelona	4
3181	Ron de la Jamaica	08/09/1891	Fernández de Mobellau de Aristoarena, Sebastián	Barcelona	8
30673	Gran Priorat	01/05/1917	Ferrer Jover, Manel	Barcelona	1
39841	Manolo Santafé	21/08/1920	Ferrer Jover, Manel	Barcelona	1
108963	Crema de Cafè Ferrer	10/06/1937	Ferrer Marimón, Miquel	Barcelona	2
110664	sense	01/01/1939	Ferrer Mariné, Teresa, Ana i Elvira	Barcelona	4, 5, 10, 20, 2 i 6
59669	Raim d'Or	16/08/1926	Ferrer Mestres, Fèlix	Barcelona	1
6679	sense	01/05/1929	Figueras Civil, Rafael	Barcelona	sulfatadora
31628	Anís Cometa	16/10/1917	Figueras, Carme	Barcelona	4
34303	Anís Cometa	26/12/1918	Figueras, Carme	Barcelona	4
41433	Ron La Favorita	01/05/1921	Figueras, Carme	Barcelona	8
22111	Juliette	04/01/1913	Figueras, Joan	Barcelona	7
5407	Vinagre Yema	29/02/1896	Fills de Carlos Pisaca	Barcelona	15

22280	Vermouth Vencedor	06/02/1913	Fombuena Casino, Daniel	Barcelona	11
30114	Messariol	09/02/1917	Fombuena Casino, Daniel	Barcelona	preservació vi
3127	F. C ^a	28/07/1891	Font i Companyia	Barcelona	1, 2
3714	J. Fernández y C ^a	27/01/1893	Font i Companyia	Barcelona	1, 2
3786	Quina-Ron Maracaibo	21/03/1893	Font i Companyia	Barcelona	1, 18
4769	Champagne Jockey	16/01/1895	Font Mauri, Gaspar	Barcelona	1, 7
43164	Vinos del Manso Oriols	16/10/1921	Fontquerni, Antoni	Barcelona	1
43349	Vinos Finos Manso Carreras	01/11/1921	Fontquerni, Antoni	Barcelona	1
13702	Vino de G. Formiguera	18/03/1907	Formiguera Hernández, Gonzalo	Barcelona	1, 18
3083	Agua de Azahar	23/06/1891	Formiguera, G. y Compañía	Barcelona	14
3452	Agua de Azahar	15/06/1892	Formiguera, G. y Compañía	Barcelona	14
2573	Francisco Fortuny	29/10/1889	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
2573	Jarabe de Café Concentrado	29/10/1889	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
3088	Jarabe Claro Superfino	26/06/1891	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
4744	Cidrelica	29/12/1894	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
8675	F. Fortuny	05/06/1902	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	envàs xerops i licors
14452	Fortuny	30/11/1907	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16 i 2
14507	CIDRA	18/12/1907	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
16178	Fortuny	15/04/1909	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
16314	Champanilla	19/05/1919	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	1, 7

17324	Champanilla	25/01/1910	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	1, 7
19372	Francisco Fortuny	22/05/1911	Fortuny Julià, Francisco	Barcelona	16
46016	F. Fortuny	01/09/1922	Fortuny, Agustí	Barcelona	1, 16
10913	Anís Barcino	31/05/1904	Fradera i Renom	Barcelona	4
55593	Vermouth	16/09/1924	Freixedas, Eduard	Barcelona	11
92776	Frei-Dia	01/02/1933	Freixedes, Pere	Barcelona	1, 7
27228	Rouet	06/09/1915	Gallet Alberich, Miquel	Barcelona	1
36427	Capellanes	05/09/1919	Gallet Alberich, Miquel	Barcelona	1
38007	Roi du Champ Mieux	09/03/1920	Gallet Alberich, Miquel	Barcelona	1, 2
3257	S.D.	05/01/1892	García de Faria, Ascensió	Barcelona	1
22553	Scala	18/03/1913	García de Faria, Ascensió	Barcelona	productes agrí- coles
4153	Quina-Momo	20/12/1893	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
7161	Quina-Momo	28/09/1899	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
7503	Quina-Momo	05/06/1900	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
8236	Quina-Momo	23/09/1901	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
9074	Quina-Momo	13/09/1902	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
42215	Quina Momo	01/06/1921	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
57692	Quina Momo	16/02/1925	Garriga Bofill, Agustí	Barcelona	2
44117	Maset - Carpont	16/02/1922	Gelabert, Jacint	Barcelona	6
47867	Royon Murat	01/02/1923	Gelabert, Jacint successor de Gelabert i Jordan	Barcelona	1, 7

59844	Royonmurat	01/08/1925	Gelabert, Jacint successor de Gelabert i Jordán	Barcelona	1, 7
96044	San Jorge	16/11/1933	Genís Roig, Ernest; Carreras Cardús, Joan	Barcelona	1, 7
2673	Gibert	24/03/1890	Gibert Rosa, Antonio	Barcelona	1
4074	Los cuatro micos	24/10/1893	Gibert Serra, hermanos, S.C.	Barcelona	1
2769	Gibert	21/07/1890	Gibert, José Victoriano	Barcelona	1
2743	Vino Tinto Clarificado	18/06/1890	Gibert, Josep Maria	Barcelona	1
7438	Liga Agraria Giménez Colmenero	11/04/1900	Giménez Colmenero, Anastasio	Barcelona	protecció vinya
82110	Patufet	16/09/1930	Ginestà Demestre, Antoni	Barcelona	1, 7
99530	Vencedor	16/07/1934	Giol Ventura, Francesc	Barcelona	1, 7
364896	Bodegas Gironella	01/08/1927	Gironella Canal, Josep	Barcelona	1, 3 i 15
3415	Catalana Vinícola	11/05/1892	Gironella Roque, Enric	Barcelona	1
4117	Bodega Gironella	23/11/1893	Gironella Roque, Enric	Barcelona	1
4117	Cognac	23/11/1893	Gironella Roque, Enric	Barcelona	10
17154	L. Glanoire	21/12/1909	Gironella Roque, Enric	Barcelona	1 i 7
18904	E.G.	23/02/1911	Gironella Roque, Enric	Barcelona	1
3476	Anís de la Africana	28/06/1892	Gómez Llacuna, J.	Barcelona	4
3476	Anís de la Girafa	28/06/1892	Gómez Llacuna, J.	Barcelona	4
4135	Garraf Superior	09/12/1893	Güell Bacigalupi, Eusebio	Barcelona	1
44320	Grand Mousseux - M. Garnier & Cie	01/03/1922	Güell Parcet, Felicitat	Barcelona	1 7
19211	Vinos especiales para la exportación	27/04/1911	Guilera Villareal, Josep i Gali & Sala, S.C.	Barcelona	1

20228	Vinos especiales para la exportación	15/12/1911	Guilera Villareal, Josep i Gali & Sala, S.C.	Barcelona	1
28688	Noemost	25/05/1916	Guilera Villarreal, Josep	Barcelona	3, 1, 18 i 20
56354	El Noi	01/11/1924	Guilera Villarreal, Josep	Barcelona	1, 3, 19
47897	El Bruch	01/02/1923	Guillaume Llisuy, Carme	Barcelona	1, 25, 4
2924	Chinchón Catalán	17/02/1891	Guinart, Josep	Barcelona	5 4
109912	Tarzan	01/06/1938	Guiu Bigatà, Miquel	Barcelona	6, 5 i 2
19779	Vermouth Perucchi	05/09/1911	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	11
31037	Vermouth Perucchi	09/07/1917	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	11
46632	Vino Vermouth Torino Tasso	01/11/1922	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	11
86512	Vermouth Perucchi	16/12/1931	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	11
86576	Vermouth Tasso	16/12/1931	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	11
90869	Bridge	16/09/1932	Hernández Tassó, Lluís	Barcelona	1
68177	Robespierre	01/07/1927	Herrera, Ricard i Miquel Perez	Barcelona	1, 7
56512	Vino Mosto Zumuva	16/11/1924	Hidalgo de la Portilla, Gaierà	Barcelona	1, 3
30089	Sarrés	31/01/1917	Huerta Carralero, Vicente	Barcelona	2
8432	Rhum Barbadoes	22/01/1902	Iglesias Casas, Pere	Barcelona	8
74637	Gran Estomacal Mentholina	16/01/1929	Iglesias Garcés, Adolf	Barcelona	2
23793	sense	08/11/1913	Iñesta, A. y hermano	Barcelona	1
3285	Anís Negrita	30/01/1892	J. Fornés hermanos	Barcelona	4
14136	Vino Superior Esmeralda	02/08/1907	J. Galainena i Companyia, successors de	Barcelona	1

23791	Azúcar de Uva	03/11/1913	J. Illa Conte, Sociedad en Comandita	Barcelona	producte del raïm
39985	Duc de Reims	01/01/1921	Jorqui Pascual, Carmelo	Barcelona	1, 7
36237	Anís La Isleña	18/08/1919	Jurnet Castellà, Dolors	Barcelona	4
108742	La Pefección, S.A.	01/06/1936	La Pefección, S.A.	Barcelona	5, 4 i 2
1401	La Unión Agrícola, Fábrica de Licores	16/01/1930	La Unió Agrícola S.A.	Barcelona	2
23693	sense	21/10/1913	La Vid, S. A.	Barcelona	1, 2
38728	sense	18/05/1920	La Vid, S. A.	Barcelona	1, 2
7908	Prince Albert	01/09/1901	Llopart i Fills / Bouvet-Ladubay	Barcelona	1
11908	Grands Vins Mousseux	16/09/1929	Llopart Küttler, Dolors	Barcelona	1, 17, 21
36989	Mediona	07/11/1919	Lonabarc, S. A.	Barcelona	1
52893	Anisados El Aguila	01/02/1924	Lopez Garcia, Josep	Barcelona	1, 4 i 2
52893	Ave del Paraiso	01/02/1926	Lopez Garcia, Josep	Barcelona	1, 4 i 2
55301	Lopez	16/08/1924	Lopez Garcia, Josep	Barcelona	6, 5 i 2
6402	Ricardo Lorenzale	20/01/1898	Lorenzale, Ricardo	Barcelona	1
11554	G. de Mendivil	27/01/1905	M. Gibert de Mendivil y Compania, S.C.	Barcelona	1, 7
107112	Gentil	01/02/1936	M. Guitart i Companyia	Barcelona	1, 7
15682	Cazalla Anisado Triple Seco	14/12/1908	Magnan, Gratien	Barcelona	4
85472	Anis Republicano	01/06/1931	Magoules, Emili	Barcelona	4
26746	Anis Imperial	29/05/1915	Maristany Castellà, Joan	Barcelona	4

35864	Anís Imperial	09/07/1919	Maristany Castellà, Joan	Barcelona	4
53938	Rhum Sant Maure	16/05/1924	Maristany Castellà, Joan	Barcelona	8
54947	sense	16/07/1924	Maristany Castellà, Joan	Barcelona	2
6892	Fénix	12/02/1899	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
6892	Fénix	12/02/1899	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
8203	Serra Roquera	29/08/1901	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
8203	Tintilla Fresco	29/08/1901	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
8203	Tinto Maduro	29/08/1901	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
8203	Tinto Montaña	29/08/1901	Maristany i Arnó, Vidua de, S.C.	Barcelona	1
16989	Anís Pierrot	19/11/1909	Maristany i Font	Barcelona	4
22347	Ron La Sultana	14/02/1913	Maristany i Font	Barcelona	8
22765	Benedicto	23/04/1913	Maristany i Font	Barcelona	2
2899	sense	16/05/1921	Maristany Oliver, Amadeu	Barcelona	model de fabrica per la producció d'ampolles
61449	Vinum Altaris	16/12/1925	Maristany Oliver, Amadeu	Barcelona	1
353371	Lavern	16/03/1924	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1
53372	Maristany	16/03/1924	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1
56788	sense	16/12/1924	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1
56789	sense	16/12/1924	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1
58026	sense	16/03/1925	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1, 19

59459	Vino Madre	01/07/1925	Maristany Oliver, Pere Guerau	Barcelona	1
17509	Anís Cometa	10/03/1910	Maristany Regàs, Isidre	Barcelona	4
51185	Sportsman	01/09/1923	Maristany Regàs, Isidre	Barcelona	1
51186	Delicious Vins Catalans	01/09/1923	Maristany Regàs, Isidre	Barcelona	1
48192	Anis Pierrot	01/02/1923	Maristany, Joan	Barcelona	4
17881	Licor Marsaly	27/05/1910	Marsal Nogués, Josep Maria / Meyer Toogood, Jorge	Barcelona	2
13429	El Porrón	14/12/1906	Martí Esteve, Antoni	Barcelona	1
11361	Porrón	12/11/1904	Martí Esteve, Lluís	Barcelona	1
1863	Licor J.M. P.	24/11/1886	Martí Piña, José	Barcelona	2, 18
8605	sense	30/04/1902	Martí Rosés, Pere	Barcelona	1
29795	Santas Creus	04/12/1916	Martí Sedó, Victòria	Barcelona	1
32301	Santas Creus	16/02/1918	Martí Sedó, Victòria	Barcelona	1
44764	Anda	01/05/1922	Martí, Ramon vídua de	Barcelona	1
8094	X	19/06/1901	Martínez Vilanova, Miguel	Barcelona	1
37198	La viña Aragonesa	27/11/1919	Martínez, Filiberto	Barcelona	1
29359	Rossi	30/09/1916	Martini & Rossi	Barcelona	11
29360	Martini & Rossi	30/09/1916	Martini & Rossi	Barcelona	11
4512	Martini Sola	20/08/1894	Martini e Rossi (Sucessori Martini, Sola e Compagnia)	Barcelona	11
5599	Vermouth Martini	07/07/1896	Martini e Rossi (Sucessori Martini, Sola e Compagnia)	Barcelona	11

43267	Royal Grand Marceaux	01/11/1921	Martorell Aguiló, Jaume	Barcelona	1, 7
69638	Coñac Felix Martorell	01/12/1927	Martorell, Fèlix	Barcelona	10
6216	Vinos de D. Martori	10/07/1897	Martori Hernández, Dolors	Barcelona	1
5181	Grand Mousseux	10/08/1895	Marull, Tomàs	Barcelona	1, 7
6704	Grand Mousseux	23/07/1898	Marull, Tomàs	Barcelona	1, 7
8550	Cava Universal	29/03/1902	Masana, Josep	Barcelona	1
63015	Vermouth Chut	16/05/1926	Masana, Pere	Barcelona	11
109640	Vins Masana	16/08/1936	Masana, Pere	Barcelona	1
109641	Vino Añejo de Montroy	16/08/1936	Masana, Pere	Barcelona	1
28672	Empresa de Vinagres de Catalunya	18/05/1916	Masó López, Andreu	Barcelona	15
29796	Vinagres Garantidos Puros de Vino	05/12/1916	Masó López, Andreu	Barcelona	15
5309	Vinagreria Española	01/08/1921	Massana Benet, Ramon	Barcelona	15
4303	Vino legítimo de Alella	07/04/1894	Mateu, Mateo	Barcelona	1
4722	Vino legítimo de Alella	20/12/1894	Mateu, Mateo	Barcelona	1
11098	Vino-Sifón	30/07/1904	Mestre Divorra, Lluís	Barcelona	1
11136	sense	11/08/1904	Mestre Divorra, Lluís	Barcelona	1
12130	Vermouth Torino L. Metri	15/09/1905	Mestre Divorra, Lluís	Barcelona	11
12442	Vermouth Torino L. Mestre	13/01/1906	Mestre Divorra, Lluís	Barcelona	11
12527	Metri	17/02/1906	Mestre Divorra, Lluís	Barcelona	1
10705	sense	18/03/1904	Mestre i Sentís	Barcelona	1, 2

58966	Vda. De M. Robert	16/05/1925	Mestre, Concepció vídua de Robert	Barcelona	1, 3 i 15
5802	Bodegas Hispano Lusitanas	01/10/1922	Mestres Capdevila, Lluís	Barcelona	1, 5, 2 i 11
45816	Bodegas Hispano Lusitanas	01/08/1922	Mestres Capdevila, Lluís	Barcelona	1, 5, 2 i 11
53187	Vermut Caralà	01/03/1924	Mestres Capdevila, Lluís Maria	Barcelona	11
7826	VINS ESPAGNOLS	31/12/1900	Meyer Moretti, Eduardo	Barcelona	1, 17
7826	R. O. I.	01/02/1901	Meyer Moretti, Eduardo	Barcelona	1
8248	Eduardo Meyer y Moretti	25/09/1901	Meyer Moretti, Eduardo	Barcelona	1
14202	El Trineo	31/08/1907	Meyer Moretti, Eduardo	Barcelona	1
6999	Pelayo	14/04/1899	Miller Beltrán, Joan	Barcelona	1
6999	El Labrador	14/04/1899	Miller Beltrán, Joan	Barcelona	1
20696	Anís Tauro	11/03/1912	Miller Maristany, Santiago	Barcelona	4
59369	El Racimo	16/06/1925	Molina i Companyia	Barcelona	1
3818	Anís de la Cotorra	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	4
3818	Destilería del león de Oro	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	9
3818	El león de Oro	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	2
3818	Licor Estomacal Tomillo	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	2
3818	Vermouth Estilo Marsella	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	11
3818	Vermouth Torino	11/04/1893	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	11
5653	Old Brandy	19/08/1896	Molinas Unda, Francesc	Barcelona	10
13350	Mundial	27/11/1906	Mondina Barbena, Jorge Luis	Barcelona	1

22626	Very Old Rhum	08/04/1913	Mondina Barbena, Jorge Luis	Barcelona	8
5721	vino Petit Bordeaux	14/10/1896	Monegal Nogués, Lluís	Barcelona	1
44756	Mon	01/05/1922	Monlleó, Ramon	Barcelona	1
108371	Dux	01/05/1936	Monpo, J. Joan, vídua de	Barcelona	1, 11
3104	Rom Camilo	08/07/1891	Monroig, Camilo	Barcelona	8
46055	sense	16/09/1922	Montaner Oller, J.	Barcelona	1, 7, 15, 11, 2
3621	Ron Montfort	08/11/1892	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	8
3943	Ron Montfort	04/07/1893	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	8
4183	Canmamomo	12/01/1894	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	2 i 11
4299	sense	07/04/1894	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	10
4621	sense	26/10/1894	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	1, 2
8298	Roger de Flor - Desperta Ferro	26/10/1901	Montfort Guiu, Carles	Barcelona	2
17143	Uvas de Vera	17/12/1909	Montoro Reyes, Francisco	Barcelona	1, productes agrícoles
100275	Anís Blau	16/11/1934	Montplet Prunés, Francesc	Barcelona	4
107914	Montel	16/03/1936	Montplet Prunés, Francesc	Barcelona	5 i 2
107915	Wiskat	16/03/1936	Montplet Prunés, Francesc	Barcelona	5 i 2
109220	Fassina Catalana Montplet	01/01/1937	Montplet Prunés, Francesc	Barcelona	4, 5, 6 i 2
112371	Menú	01/07/1939	Mora Masip, Ramon	Barcelona	1, 11 i 20
8563	Picón-Kina	10/04/1902	Morales Picón, Josep	Barcelona	2
20080	Anís Morel	16/11/1911	Morel i Farreras	Barcelona	4

20081	Coñac Dybrand	16/11/1911	Morel i Farreras	Barcelona	10
2823	sense	01/11/1920	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	envàs licors
3350	sense	01/03/1923	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	envàs conyac
34165	Licor Calatrava	03/12/1918	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	2
40190	Licor Calatrava	01/02/1921	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	2
48181	Morel	01/02/1923	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	5, 4, 8, 10, 11, 1
48264	Sorel	16/02/1923	Morel i Farreras, successor de	Barcelona	10, 8, 4, 11 i 2
19224	Anís Morera	24/04/1911	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	4
44599	Ron Manzanillo	16/04/1922	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	8
44602	Anís Morera	16/04/1922	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	4
46053	Moreira	16/09/1922	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	8, 5, 4 i 2
46707	Anís Morera	01/11/1922	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	4
51805	sense	16/10/1923	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	1, 4, 2 i 20
66526	Ponche Morera	01/03/1927	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	2
108515	Rapa	01/05/1936	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	25 i 6
109968	sense	01/07/1937	Moreira Pubill, Joan	Barcelona	25, 4, 10
13499	Gonzalo del Toro	22/01/1907	Moretones Domènech, Josep	Barcelona	1
16571	Vermouth Torino	06/08/1909	Moretones Domènech, Josep	Barcelona	envàs vermut
41069	vermouth Moya	01/04/1921	Moya Borrut, Salvador	Barcelona	11
45102	Most-Vermouth Moya	16/06/1922	Moya Borrut, Salvador	Barcelona	11

55405	Santa Ana	16/08/1924	Moya Borrut, Salvador	Barcelona	1
8362	Elixir Verdi	06/12/1901	Mozzeto, Maria	Barcelona	2
25988	Vino de Quina Ferruginoso	30/12/1914	Munera Piera, Enric	Barcelona	1 18
25989	Vino de Peptona	30/12/1914	Munera Piera, Enric	Barcelona	1 18
42603	Cava Riojana	16/08/1921	Muñoz Cantó, Frederic	Barcelona	1
55307	Casa Riojana	16/08/1924	Muñoz Cantó, Frederic	Barcelona	1
64003	Gran Champan Mundial	16/08/1926	Muñoz Cantó, Frederic	Barcelona	17
64004	Gran Champan Imperial	16/08/1926	Muñoz Cantó, Frederic	Barcelona	17
76374	Vinos Muzas	01/06/1929	Muzas Pueyo, Antoni	Barcelona	1
69503	Refectorium	01/11/1927	Nadal, Miquel Àngel	Barcelona	1,7
30325	Cava Francesa	10/03/1917	Nin Serra, Joan	Barcelona	1
47975	Productos Noguera	16/10/1923	Noguera Galí, Gurmèsind	Barcelona	2 i 4
30026	sense	20/01/1917	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
61406	Vi Espumós Finestrellas	16/12/1925	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
79521	Noya	01/03/1930	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
80187	sense	01/04/1930	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
80880	Noyet	01/06/1930	Noyet, S.A.	Barcelona	1
82436	Espumós Manelich	16/10/1930	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
87839	sense	01/01/1932	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7
89513	Cava Sant Marten	16/05/1932	Noyet, S.A.	Barcelona	1,7

93185	Les Rosselles	01/03/1933	Noyet, S.A.	Barcelona	1
94334	Manchester Selection	01/06/1933	Noyet, S.A.	Barcelona	1, 7
107115	Masia Cal Regent Mongat	01/02/1936	Olivé Balsells, Francesc	Barcelona	1
3596	Liquor de Carthysia Scalae Dei	19/10/1892	Olivella Germans i Companyia	Barcelona	2
3596	Santa Gracia de Urgel	19/10/1892	Olivella Germans i Companyia	Barcelona	2
4190	Vino Vermouth	19/01/1894	Olivella Germans i Companyia	Barcelona	11
48576	Vinos Olivella	01/03/1923	Olivella Solé, Antoni	Barcelona	1, 17 i 7
2453	Chateau Momany	11/05/1889	Oliver Coll, Francesc d'Asís	Barcelona	1
4840	Anís Diana	23/02/1895	Oliveras Abadal, Josep	Barcelona	4
5410	Anís Diana	29/02/1896	Oliveras Abadal, Josep	Barcelona	4
4528	Anís Tropical	05/09/1894	Oliveras Quintà, Josep	Barcelona	4
45563	and Vin Doré Horetho	16/07/1922	Otero Prat, Victorio	Barcelona	17
12204	Bodega Imperial	14/10/1905	Ozalla, Florenci d'	Barcelona	1
12204	Clarete Imperial	14/10/1905	Ozalla, Florenci d'	Barcelona	1
12395	Anís Tres Coronas	26/12/1905	Ozalla, Florenci d'	Barcelona	4
14417	Anís PBT	15/11/1907	Ozalla, Florenci d' i Companyia	Barcelona	4
14846	Cognac Tres Coronas	26/05/1908	Ozalla, Florenci d' i Companyia	Barcelona	10
17349	Vermouth-Quina Ozalla	04/02/1910	Ozalla, Florenci d' i Companyia	Barcelona	11
14933	Anís La Mañana	15/04/1908	Padrisa, Josep	Barcelona	4
15648	Anís La Verdad	03/12/1908	Padrisa, Josep	Barcelona	4

41621	Vino Globin	16/05/1921	Palà Borrós, Josep	Barcelona	1, 18
34637	J. Palau y C ^a	08/01/1919	Palau, E. i Companyia	Barcelona	1, 2
105208	Duccal	16/09/1935	Parera Bisbal, Dolors	Barcelona	25, alcohol
3046	Licor Higiénico	30/05/1891	Parera Villà, Joan	Barcelona	licor estomacal
4141	Licor Bernardina	13/12/1893	Parera Villà, Joan	Barcelona	2
9275	Licor Montserrat	07/11/1902	Parera Villà, Joan	Barcelona	2
21562	Licor Higiénico	17/09/1912	Parera Villà, Joan	Barcelona	licor estomacal
23858	Licor Higiénico	17/11/1913	Parera Villà, Joan	Barcelona	licor estomacal
23888	Licor Higiénico	17/11/1913	Parera Villà, Joan	Barcelona	licor estomacal
62922	Ron Parera	16/05/1926	Parera, Joan, filla de	Barcelona	8
65581	Estomacal Raigdor	01/12/1926	Parera, Joan, filla de	Barcelona	2
23922	Lince	21/11/1913	Perarnau Clau, Bonaventura	Barcelona	2
30302	Licor Àngelus	05/03/1917	Perarnau Clau, Bonaventura	Barcelona	2
4558	Piferrer	29/09/1894	Piferrer Guardia, Miquel	Barcelona	1
42382	Grand Vin Mousseux	16/07/1921	Pince, Joan	Barcelona	1
27916	Málaga Seco Superior	14/01/1916	Pladellorens, Antoni i Josep Lozano	Barcelona	1
27917	Grand Prix	14/01/1916	Pladellorens, Antoni i Josep Lozano	Barcelona	1
9339	Vino Priorato	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Alella Vino Añejo	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Gloria	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Gloria	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1

9339	Grand Prix	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Magí Pladellorens	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Malaga Seco Superior	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Pladellorens	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Vino de Mesa Añejo	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Vino Superior	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
9339	Vinos Selectos Catalanes Grand Prix	15/11/1902	Pladellorens Playà, Magí	Barcelona	1
22471	sense	06/03/1913	Poch Germans	Barcelona	1
58684	Espumoso Reyet	01/05/1925	Poch Munné, Bonifaci	Barcelona	17
41368	Vinos Superiores de Alella	01/05/1921	Poch, Àngel	Barcelona	1, 7, 25 i altres
42860	Vino claro fino	16/09/1921	Poch, Àngel	Barcelona	1, 2
2838	Licor Estomacal de Tomillo	14/11/1890	Pons Vilar, Joaquim	Barcelona	licor estomacal
53389	Vinoverde	16/03/1924	Pont Josa, Robert	Barcelona	17
108189	Asawa	16/04/1936	Pont Torrella, Artur	Barcelona	2
70874	Anís Andreuet	01/08/1928	Prat Bars, Esteve	Barcelona	4
61890	Bodegas y Destilerías Reixach	01/02/1926	Productes Químics de Moncada, S.A.	Barcelona	1, 3s i 15
14156	Vieux Rhum Luna	20/08/1907	Puigmal Candal, Cosme	Barcelona	8
15034	Anís Superior Patria	23/05/1908	Puigmal Candal, Cosme	Barcelona	4
20822	Vino Ausonia	12/04/1912	Puigmal Candal, Cosme	Barcelona	1
21870	Prunier Coñac	25/11/1912	Puigmal Candal, Cosme	Barcelona	10

28481	Amer Prunier	22/04/1916	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	2
28909	La Parra	07/07/1916	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	1
29911	La Hoja de Parra	05/01/1917	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	1
37162	Zebra Brand	22/11/1919	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	9
69505	Anís Superior Patria	01/11/1927	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	4
69506	Amer	01/11/1927	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	2
72921	Ron Leon	01/10/1928	Puigmal Candall, Cosme	Barcelona	8
75632	Alcohol Neuro de Vino	16/04/1929	Puigmal, S.A..	Barcelona	6
86377	Supermost	16/08/1931	Puigmal, S.A..	Barcelona	1
96522	Bodegas Barcelonesas	16/12/1933	Puigmal, S.A..	Barcelona	1, 11
22269	Anís Nieto de Pujol y Grau	31/01/1913	Pujol Solà, Josep	Barcelona	4
26102	Pujol	22/01/1915	Pujol Solà, Josep	Barcelona	2
26105	Pujol	25/01/1915	Pujol Solà, Josep	Barcelona	2
26258	Cumí	26/02/1915	Pujol Solà, Josep	Barcelona	2
26259	Pujol	26/02/1915	Pujol Solà, Josep	Barcelona	2
40984	sense	01/04/1921	Pujol Solà, Josep	Barcelona	envas per 4, 5 i 2
41698	Anís Pujol	16/05/1921	Pujol Solà, Josep	Barcelona	4, 21, altres
52743	Anís Pujol	16/01/1924	Pujol Solà, Josep	Barcelona	4
52744	Hijo de Tomás Pujol	16/01/1924	Pujol Solà, Josep	Barcelona	1, 5, 2 11 i altres
52765	sense	16/01/1924	Pujol Solà, Josep	Barcelona	4, 5, 6 i 2

52766	Quijote	16/01/1924	Pujol Solà, Josep	Barcelona	4, 5, 6 i 2
4070	Ron Santiago de Cuba	18/10/1893	Pujol Vallés, Pedro	Barcelona	8
5724	Moreno	17/10/1896	Pujol Vallés, Pedro	Barcelona	1 de xeres
20882	C. D.	23/04/1912	Pulgar Deulofeu, Josep	Barcelona	1
18211	Mundial	30/08/1910	Punrí Deu S. A.	Barcelona	1 7
24671	Montañes	28/03/1914	Punrí Deu S. A.	Barcelona	2
25569	Betlemítina	16/10/1914	Punrí Deu S. A.	Barcelona	2
28485	Anís Tropical	12/04/1916	Punrí Deu S. A.	Barcelona	4
34401	Licor Armandina	08/01/1919	Punrí Deu S. A.	Barcelona	2
4907	La Tropical	18/03/1895	Punrí Germans	Barcelona	4
5696	Armandina	03/10/1896	Punrí Germans	Barcelona	2 i 4
3443	Anís Tropical	09/06/1892	Punrí Germans i Companyia	Barcelona	4
34262	Vino Hispania	20/12/1918	Quinquer i Ventosa, S.C.	Barcelona	1
34264	Aquila Rossa	13/01/1919	Quinquer i Ventosa, S.C.	Barcelona	1
36177	Quinquer & Ventosa, S. en C.	12/08/1919	Quinquer i Ventosa, S.C.	Barcelona	11
15044	Aquila Rossa	21/05/1908	Quinquer, Ignasi, S.C.	Barcelona	11
20892	Vino de los Héroes de la Independencia	19/04/1912	Quintana Cabrera, Bartomeu	Barcelona	1
20913	Vino de los Héroes de la Independencia	22/04/1912	Quintana Cabrera, Bartomeu	Barcelona	1
10570	Vermouth Torino	29/01/1904	Quintana Carbó, Joan	Barcelona	11

77982	Imperial Tarragona	01/12/1929	R. S. Industries Agrícoles i Pecuàries, S.A.	Barcelona	1
78234	Duc d'Armentiers. Carte Blanche	16/11/1929	R. S. Industries Agrícoles i Pecuàries, S.A.	Barcelona	1 7
78235	Duc d'Armentiers. Carte d'Or	16/11/1929	R. S. Industries Agrícoles i Pecuàries, S.A.	Barcelona	1 7
76995	Montblanch	16/07/1929	R. S. Jové i Guardiola S.C.	Barcelona	1
96859	Royal Grand Mericiel	16/01/1934	R. S. Tesi, S. A.	Barcelona	1 7
44820	sense	01/05/1922	R. S. Tisans & Rovira & Ricart, S.C.	Barcelona	24, 5, 1, 16 i altres
41644	Doumont	16/05/1921	R. S. Tisans & Rovira, S.C.	Barcelona	1 7, 2 i altres productes
40657	R. Pagés	16/05/1921	R. S. Transnacional d'Exportació i Importació, S.A. (Teisa)	Barcelona	1, 11
61992	Espumoso Pedralbes	01/02/1926	R. S. Unió Comercial i Industrial de Sant Vicenç de Sarrià	Barcelona	1 7
5020	Vinícola del Panadès	01/11/1920	R. S. Vinícola del Panadès	Barcelona	1
40332	Vinícola del Panadès	01/03/1921	R. S. Vinícola del Panadès	Barcelona	1, 15
2925	Anís del Sol	17/02/1891	Raimí i Companyia	Barcelona	4
2925	Kikirikí	17/02/1891	Raimí i Companyia	Barcelona	4
15670	Vino de la Salud Ramentol	05/12/1908	Ramentol Jané, Jesús	Barcelona	1 18
48126	Coñac Ramos	01/02/1923	Ramos Català, Joaquim	Barcelona	10
18131	Aperitivo Kinardoa	03/08/1910	Regordosa, Marià	Barcelona	2
22147	Ambar	14/01/1913	Regordosa, Marià	Barcelona	1, 2comestibles
29479	Catedral de Santiago	21/10/1916	Regordosa, Marià	Barcelona	1, 2

81732	Vino Ramón Reig	01/07/1930	Reig Jofre, Ramón	Barcelona	1
14981	L. Garnier	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14982	Grande Chartreuse	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14983	F.L. Garnier	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14984	Chartreuse	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14985	L. Garnier	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14986	Gde. Chartreuse	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14987	L. Garnier	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14988	L. Garnier	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
14989	Gde. Chartreuse	09/05/1908	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16139	Grande Chartreuse	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16140	Grande Chartreuse	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16141	F. L. Garnier	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16142	Chartreuse	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16143	L. Garnier	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16144	L. Garnier	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16145	L. Garnier	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16146	sense	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16147	Grande Chartreuse	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16148	Grande Chartreuse	14/04/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
16234	Gde. Chartreuse	01/05/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2

16235	Gde. Charreuse	01/05/1909	Rey, Alberto León	Barcelona	2
17060	Sindicato General Vinícola	29/11/1909	Riba Joan, Josep	Barcelona	1
26865	Granja Riba	22/06/1915	Riba Pla, Ramon	Barcelona	1, 2 i altres
26202	Verdillo	19/02/1915	Ribas Bassa, Pere	Barcelona	fungicida de la vinya
13257	Anís Miau	20/10/1906	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	4
15960	El Conejo	16/02/1909	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	1, 2
16014	El Demonio	12/03/1909	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	alcohol
17156	Gran Poniol	21/12/1909	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	1, 2 i 5
17848	sense	18/05/1910	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	envàs per 1, 2 i 5
19167	Agua del Carmen	12/04/1911	Ribera Llorens, Frederic	Barcelona	2
8599	Cave de Sainte Magdelenne	23/04/1902	Ribó Asmarats, Gabriel / Brillas, José	Barcelona	1
12114	Anís Trinidad	31/08/1905	Ribó i Brillàs	Barcelona	4
4622	Gran Licor Pelotari	26/10/1894	Riera Freginals, Josep	Barcelona	2
5388	Ginebra del Vapor	15/02/1896	Riera Freginals, Josep	Barcelona	9
81242	Castell de Gelida	01/07/1930	Rius Palau, Juventí	Barcelona	1
3966	sense	01/02/1925	Robert Mestre, Josep	Barcelona	envàs d'ampolla
53759	sense	16/04/1924	Robert Mestre, Josep	Barcelona	1
91910	Jockey Club	01/12/1932	Romaña, Josep	Barcelona	25 i 6
13151	Fanal	18/09/1906	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	alcohol de cremar

24839	Xifré	28/04/1914	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
26150	Negus	08/02/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
26151	Barba Rossa	08/02/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
26376	Ali - Zay	23/03/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27131	Saint Jacques	07/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27132	Cortijo	07/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27133	Royal	07/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27134	Indian	07/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27135	Porta Coeli	07/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27184	sense	18/08/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27786	Gran Galeón	16/12/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27787	Polaris	16/12/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
27788	Arlequín	16/12/1915	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
28240	Picrol	02/03/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
28606	Siberian	06/05/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2 i 5
28837	Anisado Refinado	14/06/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	4
28985	Cazalla del Cortijo	15/07/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	2
29116	Coñac Gran Galeón	08/08/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	10
29117	Coñac Gran Galeón	08/08/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	10
29414	Indian Rhum	12/10/1916	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	8

29955	V. G. T.	11/01/1917	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
32486	Adriático	24/03/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
32751	Tónico Ali Creme	07/05/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	2
32793	Californian	14/05/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
32959	Carburado	01/06/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
33773	Majestic	04/10/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
34161	La Gitanilla	02/12/1918	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
34613	Mi-Carême	24/01/1919	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
36544	Vino Espumoso Derby	25/09/1919	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1 7
37330	Pommeray	13/12/1919	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
37674	Marquisat	28/01/1920	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
38682	Cordón Rosa	08/05/1920	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
39780	Maxim's	16/08/1920	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 2
43301	sense	01/11/1921	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 7, 2 i 5
45168	Vermouth Torino	16/06/1922	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	11
45831	Cordon Jaune	01/08/1922	Rosas Presas, Llorenç	Barcelona	1, 25 i 11
6652	Malaga Paratons	14/05/1898	Rosés, Carles Francesc i Companyia	Barcelona	1
6652	Rosés Paratons	14/05/1898	Rosés, Carles Francesc i Companyia	Barcelona	1
6652	Vino Tinto Superior	14/05/1898	Rosés, Carles Francesc i Companyia	Barcelona	1
6652	Vino Tinto Superior Colón	14/05/1898	Rosés, Carles Francesc i Companyia	Barcelona	1

2662	Monistrol	17/03/1890	Rosés, Jaime	Barcelona	1
2662	Monserrat	17/03/1890	Rosés, Jaime	Barcelona	1
2662	sense	17/03/1890	Rosés, Jaime	Barcelona	1
69827	Maset de Espiells	16/01/1928	Rosell Domènech, Josep Maria	Barcelona	1 7
3778	sense	16/03/1893	Rovira Germans	Barcelona	1
8394	Crème Superfine	21/12/1901	Rovira i Companyia	Barcelona	2
8394	Rhum Saint Maurice	21/12/1901	Rovira i Companyia	Barcelona	8
8755	Rhum Saint Maurice	20/06/1902	Rovira i Companyia	Barcelona	8
8756	Crème Superfine	20/06/1902	Rovira i Companyia	Barcelona	2
22608	Crème Superfine	29/03/1913	Rovira, Ernest	Barcelona	2
22609	Rhum Saint Maurice	29/03/1913	Rovira, Ernest	Barcelona	8
22634	Maurice de Latour	05/04/1913	Rovira, Ernest	Barcelona	1
27605	Crème Superfine	13/11/1915	Rovira, Ernest	Barcelona	2
32383	Rhum Saint Maurice	08/02/1918	Rovira, Ernest	Barcelona	8
32384	Anisette Ymperiale	08/02/1918	Rovira, Ernest	Barcelona	4
32385	Anís Marta	08/02/1918	Rovira, Ernest	Barcelona	4
18271	Anís Orello	14/09/1910	Rovira, Pau	Barcelona	4
17605	3 Copas	21/03/1910	Roviralt Figueras, Josep	Barcelona	1
2402	Anisado Colón	01/03/1889	Roviralt y Compañía	Barcelona	4
106006	Espiells	16/05/1936	Rusell Domènech, Josep	Barcelona	1, 7

42467	Cognac-Crema	16/07/1921	Saavedra Becerra, Lluís E.	Barcelona	10
27552	Licor Obrero	30/10/1915	Sabadell, Bonaventura	Barcelona	2
95677	Cepa de Scala Dei	01/10/1933	Sagarra i Martí	Barcelona	1, 3 i enologia
4686	Saint Paul	04/12/1894	Saint-Paul, Ernest	Barcelona	2
28046	Vino Escrivà	04/02/1916	Sala Bou, Joan E.	Barcelona	1, 18
28047	Escrivà Sala	04/02/1916	Sala Bou, Joan E.	Barcelona	1, 18
59858	Indian Vermouth	01/08/1925	Sala, Esteve	Barcelona	11
3976	La Flor de Borinquen	01/08/1893	Sala, Jaume	Barcelona	8
78026	Salvat	16/10/1929	Salvat, Modest	Barcelona	1, enologia
86696	Castell Cunit	16/09/1931	Samsó, Salvador	Barcelona	1
86697	SS	16/09/1931	Samsó, Salvador	Barcelona	1, 3 i 15
88720	Castell Comtal	16/03/1932	Samsó, Salvador	Barcelona	1
112366	Santacana-Roig	01/07/1939	Santacana Roig, Salvador	Barcelona	1, 3, 7, 15, 24 i 25
112367	Postman	01/07/1939	Santacana Roig, Salvador	Barcelona	1, 3, 7, 15, 24 i 25
112368	Raül	01/07/1939	Santacana Roig, Salvador	Barcelona	1, 3, 7, 15, 24 i 25
112369	Montesquiu	01/07/1939	Santacana Roig, Salvador	Barcelona	1, 3, 7, 15, 24 i 25
75911	Mostnatura	16/02/1930	Santiveri, Jaume	Barcelona	3
8518	Vinos Sard	14/03/1902	Sard, Antoni de	Barcelona	1
9502	Vinos Sard	24/12/1902	Sard, Antoni de	Barcelona	1

3534	La Marina	12/08/1892	Sardà, Baldomero	Barcelona	2
74629	Festin del Inca	16/01/1929	Sarrias Biosca, Lluís	Barcelona	2
8063	Estomacal Tomillo	04/06/1901	Sastre, Antoni	Barcelona	2
8998	Vino Corroborante Fosfatado de Marpons	20/08/1902	Segalà Estabell, Josep	Barcelona	1, 18
9726	Vino Corroborante Fosfatado de Marpons	23/03/1903	Segalà Estabell, Josep	Barcelona	1, 18
81632	Vino Abuelo	01/08/1930	Seguí Saloa, Joan	Barcelona	1
37475	Champagne Cachet Blanc	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
37476	Champagne Cachet Rouge	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
37477	Champagne Cachet Or	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
37478	sense	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
37479	sense	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
37480	Henri d'Orléans	08/01/1920	Selva, Joan de, S.C.	Barcelona	1, 7
7201	La Ciudad de Bombay	02/11/1899	Serra Brunet, Ignasi	Barcelona	8
77066	Gran Panadès	01/08/1929	Serra Güell, Jaume	Barcelona	1
59937	Castell Sant Jordi	01/08/1925	Serra Riera, Jaume	Barcelona	1, 3 i 15
18763	Jaime Serra	26/01/1911	Serra, Jaume, fills de	Barcelona	1, 2 i altres
23270	sense	22/07/1913	Serra, Jaume, fills de	Barcelona	1, 2 i altres
26939	Gran Panadès	06/07/1915	Serra, Jaume, fills de	Barcelona	1, 2 i altres
39454	Serra	23/07/1920	Serra, Jaume, fills de	Barcelona	1, 2

48261	Triomfant	01/10/1930	Serra, Joan	Barcelona	1
7288	Rum La Africana	03/01/1900	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	8
7569	La Africana	13/07/1900	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	8
7718	Anís del Chino	15/10/1900	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	4
7788	Serrano	29/11/1900	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	2
8060	Old Brandy C. Serrano	31/05/1901	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	10
8935	Vermouth Serrano	01/08/1902	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	11
11619	Vermutina	25/02/1905	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	11
14545	Vermouth Torino	27/12/1907	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	11
16530	Vermouth Serrano	19/07/1909	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	11
17536	Old Brandy C. Serrano	14/03/1910	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	10
20281	Vermutina	18/12/1911	Serrano Cuadrado, Càndid	Barcelona	11
46696	Futbol	01/11/1922	Serrano Tapia, Simon	Barcelona	5, 4 i 2
108403	Colmados Simó	01/05/1936	Simó, Alemany, Pi i Cia. S. En C.	Barcelona	6, 5 i 2
22733	Estomacal Drink-Vila	23/04/1913	Sirvent de Vila, Maria	Barcelona	2
62559	Amer Picon	16/03/1926	Societat Picon i Companyia	Barcelona	2
2988	Anís del Sol	11/04/1891	Solá Gómez de la Torre, Claudio	Barcelona	4
2988	Kikirikí	11/04/1891	Solá Gómez de la Torre, Claudio	Barcelona	4
5638	Anís Marta	01/08/1896	Soler i Vila	Barcelona	4
5638	Anissete Imperial	01/08/1896	Soler i Vila	Barcelona	4

5638	Rhum Saint-Maurice	01/08/1896	Soler i Vila	Barcelona	8
5886	Rhum Saint-Maurice	30/01/1897	Soler i Vila	Barcelona	8
5886	V S	30/01/1897	Soler i Vila	Barcelona	2
42657	Royal Mousse d'Or	01/09/1921	Soler Llor, Lluís	Barcelona	1, 7
6399	A. S.	15/01/1898	Soler Monés, A.	Barcelona	25, 4, 8
6399	Crème superfine	15/01/1898	Soler Monés, A.	Barcelona	2
3664	Quina-Momo	13/12/1892	Soley i Companyia	Barcelona	2
3895	Quina-Momo	08/06/1893	Soley i Companyia	Barcelona	2
17094	Vino Gimbernati	07/12/1909	Suárez, Maria del Pilar	Barcelona	1
50307	sense	16/06/1923	Suau Jover, Agustí	Barcelona	botes per vi
109741	Flex	16/09/1936	Suau Jover, Agustí	Barcelona	botes per vi
10072	Anís Fru-Fru	30/06/1903	Suñer, Lluís	Barcelona	4
4053	El Gato	10/10/1893	Sureda Oliveras, Ramón	Barcelona	1
7647	Ruby	28/08/1900	Sureda Oliveras, Ramón	Barcelona	1, 15, 11, 5, 4, 2
7647	Topacio	28/08/1900	Sureda Oliveras, Ramón	Barcelona	1, 15, 11, 5, 4, 2
14322	Dressau	15/10/1907	Sureda Oliveras, Ramón	Barcelona	1, 15, 11, 5, 4, 2
3926	Vermouth Colón	23/06/1893	Sust, E. i Companyia	Barcelona	11
1454	Anís de la Aurora	30/06/1884	Tarragó y Companyia	Barcelona	2
54897	Vinos Olivella	16/07/1924	Tarraubella, Josep i Antoni Olivella	Barcelona	1, 7 i 17
3647	sense	01/04/1924	Tarrido Casas, Maria	Barcelona	envàs vi i licor

52403	Teixidor	16/12/1923	Teixidor, Josep	Barcelona	1, 7
69585	Licor Cidrèlica	01/12/1927	Tesi, Umbert	Barcelona	2
41290	Caves Lemoniere	01/12/1921	Tisans Casasteve, Francesc i Rovira Cardús, Enric	Barcelona	1, 25 i altres
41352	Marquisette	01/05/1921	Tisans Casasteve, Francesc i Rovira Cardús, Enric	Barcelona	1, 7, 25 i altres
48737	Caves Lemoniere	16/03/1923	Tisans Casasteve, Francesc i Rovira Cardús, Enric	Barcelona	1, 25 i altres
48772	Castell del Miracle	16/03/1923	Tisans Casasteve, Francesc i Rovira Cardús, Enric	Barcelona	1, 25 i altres
43001	Comte de Valère	01/10/1921	Tisans, Rovira & Ricart, S.C.	Barcelona	1, 25 i 20
43002	Comte d'Ormoy	01/10/1921	Tisans, Rovira & Ricart, S.C.	Barcelona	1, 25 i 20
43003	Majestic	01/10/1921	Tisans, Rovira & Ricart, S.C.	Barcelona	1, 25 i 20
46873	Cabral	16/11/1922	Tons Roca, Josep	Barcelona	1
109750	Miliciano	01/01/1937	Torra Figuls, Ramon	Barcelona	10, 5, 22 i 4
109752	Miliciano	01/10/1936	Torra Figuls, Ramon	Barcelona	1, 7, 20
52955	sense	01/02/1924	Torras Ferrer, Pere	Barcelona	1
71416	Ideal	01/08/1928	Torrents Castelltort, Joan	Barcelona	1, 7
78749	Torrents	01/01/1930	Torrents Castelltort, Joan	Barcelona	1, 7
5190	Ron Leaguini	17/08/1895	Torres Castells, Josep	Barcelona	8
5190	Sibeon	17/08/1895	Torres Castells, Josep	Barcelona	2
5602	Sibeon	09/07/1896	Torres Castells, Josep	Barcelona	2

8572	Glacela	15/04/1902	Torres Castells, Josep	Barcelona	1, 7
75208	Castell Noé	01/08/1929	Tort Masana, Pere; Lairisa, Joan	Barcelona	1
65485	Castelltort	16/11/1926	Tort, Raimundo	Barcelona	1
65486	Duc de Chartres	16/11/1926	Tort, Raimundo	Barcelona	1
65487	Hércules	16/11/1926	Tort, Raimundo	Barcelona	1
65488	sense	16/11/1926	Tort, Raimundo	Barcelona	1
74088	Robespierre	01/12/1928	Tort, Raimundo	Barcelona	1, 7
7499	Old Rum	05/06/1900	Tortras, Antoni	Barcelona	8
7928	Rum Tortras - The Desirer Old Rum	09/03/1901	Tortras, Antoni	Barcelona	8
8247	Rossi	25/09/1901	Tortras, Antoni	Barcelona	11
9343	Antonio Tortras	22/09/1902	Tortras, Antoni	Barcelona	2
9344	Vino Vermouth A. Tortras	22/08/1902	Tortras, Antoni	Barcelona	11
9345	sense	18/11/1902	Tortras, Antoni	Barcelona	envàs de ginebra
3091	Condal	30/06/1891	Triedú, Jacas i Companyia	Barcelona	1
12585	Vino Peptona Múnera	02/03/1906	Truillet Teixidor, Narcís	Barcelona	1, 18
12585	Vino Quina Ferruginoso Múnera	02/03/1906	Truillet Teixidor, Narcís	Barcelona	1, 18
44506	Vino Salu-Tífero	16/03/1922	Trullàs, Josep	Barcelona	1, 18
49836	Condal	16/05/1923	Urrutia, Manel i fills	Barcelona	1
49837	Granate	16/05/1923	Urrutia, Manel i fills	Barcelona	1
49838	Brillante	16/05/1923	Urrutia, Manel i fills	Barcelona	1

74944	Brillante	16/02/1929	Urrutia, Manel i fills	Barcelona	1
25932	Vino Claro Superior	18/12/1914	Vallés, J.F.	Barcelona	1
34632	Bodegas Liber	10/02/1919	Valls Sabater, Ròmul	Barcelona	1, 2
41596	Madurativo Vaño	01/05/1921	Vaño Vaño, Francesc	Barcelona	producte per la vinya
6383	Rum Jamaica	22/12/1897	Vázquez Sastre i Companyia	Barcelona	8
1508	V.B.V.	22/10/1884	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Agua Carmelitana	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Agua Naf	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Laboratorio Químico-Farmacéutico de Vehil, Borta, Vis	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Licor de Brea	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Vino de Quina	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Vino Tónico Nutritivo	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1738	Vino Tónico Nutritivo de Quina y Cacao	22/04/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1814	Agua Florida	16/09/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
1814	Zarzaparrilla	16/09/1886	Vehil, Borta i Vis	Barcelona	18
41440	sense	01/05/1921	Ventosa Roig, Josep	Barcelona	1, 2
49984	Suc de reims	16/05/1923	Ventosa Roig, Josep	Barcelona	1, 7, 2 i 5
61596	Vino Vermouth	01/01/1926	Ventosa Roig, Josep	Barcelona	11
61401	Vermouth Barcino	16/12/1925	Ventura Grange, Joaquim	Barcelona	11

62203	J. Ventura	16/03/1926	Ventura Grange, Joaquim	Barcelona	1
62267	J. Ventura	16/03/1926	Ventura Grange, Joaquim	Barcelona	8
63265	Ron Saba	16/06/1926	Ventura Grange, Joaquim	Barcelona	8
48582	Anís Angeles	01/03/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	4
49655	Ron Chut	01/05/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
49656	Anís Goal	01/05/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
49657	Conyac Penalty	01/05/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
49821	Ron Xut	01/08/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
49822	Vins Gol	01/08/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
49823	Vins Penalt	01/08/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	1, 5, 2 i 16
50668	Anís Puente de los Angeles	16/07/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	4
51039	Vermouth Barcino	16/08/1923	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	11
52972	Anís Angeles	01/05/1924	Ventura, Joaquim i Companyia	Barcelona	4
61754	Aperitivo Rossi	01/08/1927	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
63268	Sol de España	01/09/1927	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	1
76450	Martini	16/06/1929	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
88654	Martini & Rossi	16/03/1932	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
89395	Martini Rossi	16/05/1932	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
96645	Vermouth	01/01/1934	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
103729	Tapon Rojo	16/11/1935	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11

109971	Coñac Martini	01/09/1937	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	10
110636	Vino Aperitivo M&R	01/01/1939	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
112068	Fabrica de Licores La Carabela	01/07/1939	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	5 i 2
112069	Doblon	01/07/1939	Vermouth Martini & Rossi S.A.	Barcelona	11
17411	Vino Viadiu	14/02/1910	Viadiu Junyent, Maria	Barcelona	1
18047	Viadín	08/07/1910	Viadiu Junyent, Maria	Barcelona	1, 2 i altres
6425	Vino Alella Selecto	14/02/1898	Victori i Ferrer, Societat en Comandita	Barcelona	1
6867	sense	22/12/1898	Victori i Ferrer, Societat en Comandita	Barcelona	1
6867	sense	22/12/1898	Victori i Ferrer, Societat en Comandita	Barcelona	1
6867	sense	22/12/1898	Victori i Ferrer, Societat en Comandita	Barcelona	1
6867	sense	22/12/1898	Victori i Ferrer, Societat en Comandita	Barcelona	1
32389	Gran Vino Mercedario	08/02/1918	Vidal Aparicio, Juan Pio	Barcelona	1
10785	Marca Lira	14/04/1904	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
10908	Marca Porfirio Diaz	28/05/1904	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
10908	Porfirio Diaz	28/05/1904	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
14682	Loyola	11/02/1908	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
5304	Anís del Pavo Real	25/11/1895	Vidal, C. i Companyia	Barcelona	4
5437	Absinthe Colbert	18/03/1896	Vidal, C. i Companyia	Barcelona	2
5437	Fine Champagne	18/03/1896	Vidal, C. i Companyia	Barcelona	1, 7
5437	Cognac Old Brandi	18/03/1896	Vidal, C. i Companyia	Barcelona	2
5437	Licor Sor Gertrudis	18/03/1896	Vidal, C. i Companyia	Barcelona	2

5887	El Libetrador	30/01/1897	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
5887	Pavo Real	30/01/1897	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
6429	Lira	14/02/1898	Vidal F, fills i Companyia	Barcelona	1
18332	Licor Hong-Kong Estromacal	06/10/1910	Vidal, Lluís	Barcelona	2
6946	Ron Gavilán	27/02/1899	Vídua i fill de Josep Aymerich	Barcelona	8
24654	Cavas Riojanas	06/04/1914	Vila Dalmau, Carles	Barcelona	1
25251	Bordeaux Catalan	11/07/1914	Vila Dalmau, Carles	Barcelona	1
20098	Lo Cup	25/11/1911	Vila Ferrer, Ramon	Barcelona	1
112410	Marsac	01/07/1939	Vilanova Martí, Joan	Barcelona	5, 4, 2 i 10
40274	Lion	01/02/1921	Villaplana Prats, Montserrat	Barcelona	1, 7
19952	Vino Potencial	20/10/1911	Vinas Dordal, Pere	Barcelona	1, 18
3618	S.V.C.	07/11/1892	Vives Cruells, Salvador	Barcelona	4
27155	Vinos Manso Oriols	16/08/1915	Vives i Almató	Barcelona	1
22505	Trebol	14/03/1913	Weir Huyssen, W.	Barcelona	1, 2
27868	Bodegas de Villahermosa	07/01/1916	Weir Huyssen, W.	Barcelona	1, 2
5511	Z.M.V.	08/05/1896	Zulueta, Moisy i Vidal	Barcelona	2
5716	A. Jolly & Ca	14/10/1896	Zulueta, Moisy i Vidal	Barcelona	10
17974	Licor de Ntra. Sra. De Queralt	15/06/1910	Hernandez, Josep	Berga	2
42791	Aromas del Queralt	01/09/1921	Selga, Joan Ramon	Berga	4 i 2
51799	Anís El Loro	16/10/1923	Selga, Joan Ramon	Berga	4, 2 i 5

51799	Anís Alegria	16/05/1926	Selga, Joan Ramon	Berga	4
45409	La Vallesana	01/07/1922	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	4, 5 i 2
52892	Anís Santa Maria	01/02/1924	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	4
58043	Licor Flors del Remey	16/03/1925	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	2
62427	Anís Santa Maria	16/03/1926	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	4
98002	Aperitivo Barbut	01/04/1934	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	22
112372	Ron Montbuy	01/07/1939	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	8
112373	Coñac Rogés	02/07/1939	Fontcuberta Rogés, Josep	Caldes de Montbui	10
54789	Anís Lira	16/07/1924	Massa Gil, Enric	Caldes de Montbui	2, 4 i 5
54790	Rohn Maynou	16/07/1924	Massa Gil, Enric	Caldes de Montbui	8
54791	Estomacal Olimpia	16/07/1924	Massa Gil, Enric	Caldes de Montbui	2
55259	Girbals de Baix	16/08/1924	Pladellorens Clot, Gaudenci	Canyelles	1
1451	Anís de la Aurora	28/06/1884	Vilaseca Domènech, Josep	Capellades	4
6568	sense	26/04/1898	Sallent Serra, Maria	Castellar del Vallès	1
7511	Anís San Gerónimo	08/06/1900	Forrellat Grané, Francesc	Castellbell i el Vilar	4

9639	Anís San Geroni	13/02/1903	Forrellat Grané, Francesc	Castellbell i el Vilar	4
71521	Aromas de San Gerónimo	16/06/1928	Forrellat Grané, Francesc	Castellbell i el Vilar	4 i 2
15070	Ostravin	01/06/1908	Rodriguez Isern, Evarist	Castellbell i el Vilar	1, 18
15717	Vino Radiactivo de Ostras	16/12/1908	Rodriguez Isern, Evarist	Castellbell i el Vilar	1, 18
46553	Iberia	16/10/1922	Altimira Roca, Joaquim	Cerdanyola del Vallès	1, 7
66194	Delapierre	16/02/1927	Altimira Roca, Joaquim	Cerdanyola del Vallès	1, 7
67977	Grand Vin Mousseux d'Orsay	01/07/1927	Altimira Roca, Joaquim	Cerdanyola del Vallès	1, 7
72598	D'Orsay	16/08/1928	Altimira Roca, Joaquim	Cerdanyola del Vallès	1, 7
54911	Veuve Lafayette	16/07/1924	Altimira Roca, Joaquim i Josep Guasch	Cerdanyola del Vallès	1, 7
67381	Vermouth Volart	16/05/1927	Corominas Volart S.A.	Cornellà de Llobregat	11
67461	Aperitivo Amer Volart	01/06/1927	Corominas Volart S.A.	Cornellà de Llobregat	20
67652	Anisado Pedro Corominas	16/06/1927	Corominas Volart S.A.	Cornellà de Llobregat	4
84921	Cordial Pericket	01/04/1931	Corominas Volart S.A.	Cornellà de Llobregat	2
47159	Anís del Lobo	01/03/1923	Esteve Volart, Frederic	Cornellà de Llobregat	4

47159	Anís del Llop	01/12/1923	Esteve Volart, Frederic	Cornellà de Llobregat	4
62486	Vermut Volart	16/03/1926	Esteve Volart, Frederic	Cornellà de Llobregat	11
94472	Anís Estrada	16/06/1933	Estrada Masclans, Jaume	Cornellà de Llobregat	4
22822	Ron Copelia	09/05/1913	Esteve	Cornellà de Llobregat	8
22823	Licor Balsamita	09/05/1913	Esteve	Cornellà de Llobregat	2
19161	Oro Líquido	10/04/1911	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
19252	Oro Líquido	01/05/1911	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
19462	Papitu	14/06/1911	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
21568	sense	13/09/1912	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
21569	Pepito	13/09/1912	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
41694	Montserrat	16/05/1921	Campderrós Carbonell, Josep	Esparreguera	2
3317	Montserrat	05/03/1892	Pedrosa Espalter, Josepa	Esparreguera	2
16355	Montserrat	28/05/1909	Pedrosa Espalter, Josepa	Esparreguera	2
50900	Vins Marguery	16/08/1923	Brillas Socias, Josep	Esplugues de Llobregat	1,7
52196	Pedro Baqués	01/12/1923	Baqués Rafecs, Pere	Font-rubí	1,7
72707	Gran Carta	01/09/1928	Baqués Rafecs, Pere	Font-rubí	1,7
84103	Chevalier	16/07/1931	Baqués Rafecs, Pere	Font-rubí	1,7

85434	Xampany 14 abril	01/06/1931	Baqués Rafecs, Pere	Font-rubí	1, 7
2779	Petit de Champañ	31/07/1890	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
27948	Victoria	17/01/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
29789	Grand Cremant	04/11/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
29790	Ecumeux Royal	04/12/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
29791	Duc de la Finance	04/12/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
29792	Marquis d'Avetse	04/12/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
29800	Victoria	06/12/1916	Esteva Bertrán, Jaume	Font-rubí	1, 7
36795	Castell Vell	17/10/1919	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
37317	Emporium	16/12/1919	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
37556	Bouquet du Roy	19/01/1920	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
38768	Mimat	15/05/1920	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
42220	Grand Crémant	01/06/1921	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1, 7
42221	Duc de la Finance	01/06/1921	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1, 7
43159	Rodier - Chateau de Ligny	16/10/1921	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1, 7
46711	Bouquet du Roy	01/11/1922	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1, 7 i 17
69091	Robespierre	16/09/1927	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
72460	Picapoll	01/08/1928	Esteve Almirall, Jaume	Font-rubí	1
51179	Petit de Champan	01/09/1923	Esteva Bertrán, Jaume	Gavà	1
25005	vinos Albet	04/06/1914	Albet Boatell, Joan	Gelida	1

26521	sense	28/04/1915	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
27315	Guisol	24/09/1915	Albet Boatell, Joan	Gelida	23
29003	Resurrexit	26/07/1916	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
29004	Bodegas Catalanas	26/07/1916	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
30199	Bodegas Catalanas	23/02/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
31084	Cordial Priorato	11/07/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
31085	Castell de Gelida	11/07/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
31086	Garriga	11/07/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
31087	Picapoll San Jordi	11/07/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
31698	Guisol	02/11/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	23
31699	Picapoll San Jordi	02/11/1917	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
33098	Gelida	25/06/1918	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
36720	Cordial Priorato	11/10/1919	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
36721	Picapoll San Jordi	11/10/1919	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
72051	Sant Jordi	01/07/1928	Albet Boatell, Joan	Gelida	1
55602	Estomacal Montañés	01/09/1924	Garriga, Joan, vídua de	Gironella	2
107877	Tres Cosacos	16/03/1936	Altiriras Vall, Amadeu	Granollers	5 i 2
4757	licor Gèraldine	08/01/1895	Blanchart Estaper, Miquel	Granollers	2
9723	Anís Faust	17/03/1903	Blanchart Estaper, Miquel	Granollers	4
1256	Anís Faust	09/02/1883	Parera Volart, Felip	Granollers	4

109783	Robinet	01/01/1937	Prat Montaña, Mercè vídua de Joan Montaña	Granollers	5 i 2
106438	Aromes de La Fé	16/12/1935	Ventura Quintana, Francesc	Granollers	5, 4 i 2
55332	Ron Trinidad	16/08/1924	Argenti Benguerel, Gines Leon	Hospitalet de Llobregat	8
46239	Vinagre Ocho	16/09/1922	Ferrús, J. Miquel	Hospitalet de Llobregat	15
70943	Vinagería Vínica Española	16/04/1928	Societat Santamaría, Hortonedá i Farràs	Hospitalet de Llobregat	15
13788	Taltavull y Lluhi	12/04/1907	Taltavull i Lluhi	Hospitalet de Llobregat	1, 2
13788	Vino Vermouth d'Italia	12/04/1907	Taltavull i Lluhi	Hospitalet de Llobregat	11
24687	Ron San Juan	04/04/1914	Tolrà, M., fills de	Hospitalet de Llobregat	8
24856	Tibidado	04/05/1914	Tolrà, M., fills de	Hospitalet de Llobregat	2
24857	Marrameu	04/05/1914	Tolrà, M., fills de	Hospitalet de Llobregat	2
61633	J. Ventura	01/01/1926	Ventura, Joan	Hospitalet de Llobregat	1
27573	Unión Vinícola de Cosecheros	09/11/1915	Bros de la Creu Pagés, Josep i Manel	La Beguda Alta	1
89383	SSS Saumell	16/05/1932	Saumell Arrufat, Jaume	Les Cabanyes	1
30976	Garriga	20/06/1917	Garriga Anglada, Joan de	Malgrat de Mar	fungicida vinya

4997	Anís La Criolla	04/05/1895	Rimbau Canony i Companyia	Malgrat de Mar	4
4997	Licor Ferroquina	04/05/1895	Rimbau Canony i Companyia	Malgrat de Mar	2
5115	Calisay	04/07/1895	Rimbau Canony i Companyia	Malgrat de Mar	2
107768	Bascompra - Carta Blanca	16/03/1936	Bascompra, Antoni	Manresa	17
44128	Sportsman	15/02/1922	Casajuana Comas, Joan i Josep	Manresa	2 i 5
25551	Alcoholera Manresana	18/09/1914	Casas i Sala, Bartomeu	Manresa	2 i 6
5389	Anís de la Paz	15/02/1896	Clapers, Valentí	Manresa	4
5367	Anís del Lírio	16/02/1896	Cots i Companyia, Ramon	Manresa	4
92503	Bodegas y Destilerias Bages	16/01/1933	Cura Pellicer, Enric	Manresa	25 i 6
51798	Duc de Moselle	01/01/1923	Espinalt Oller, Joan	Manresa	17
20200	Anís del Pavo Real	09/12/1911	Feixas Prat, Josep	Manresa	4
30398	Anís dorado del Pavo	29/03/1917	Feixas Prat, Josep	Manresa	4
59172	Vins del Bages	01/01/1927	Feixas Prat, Josep	Manresa	1
104726	Raim Daurat	16/08/1935	Gremi de Productors i Comerciants de vins i licors de Manresa i Comarca	Manresa	1
26744	Anís Bages	28/05/1915	Morell i Cura	Manresa	4
62928	Anís Morell	16/05/1926	Perramon Playa, Llorenç/Pujol Prat, Manel	Manresa	4
50057	Anís Bages	01/01/1937	Societat Anònima Bages	Manresa	4
53577	Anís Bages	01/04/1924	Societat Anònima Bages	Manresa	4 i 2
29899	Anís Sport	30/12/1916	Soler, Marc i Fills	Manresa	4

9648	Anís Ristol	18/02/1903	Viuda de José Ristol y Compañía.	Manresa	4
44376	Castell del Mas	01/03/1922	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	1, 2
44376	Licor Montserrat	01/03/1922	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
56368	Castell del Mas	01/11/1924	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2 i 4
58146	Estomacal Nuria	16/03/1925	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
58159	Estomacal Nuria	16/03/1925	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
73579	Aromas del Montseny	16/10/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
74282	Anís de la Mallorquina	01/01/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	4
76947	Anís Juanito	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	4
76948	sense	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	4
76949	Rhum Teddy	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	8
76950	Anís San Gil	01/10/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	4
76951	Anís Juanito	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	4
76952	Estomacal Queralt	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
76953	sense	16/07/1929	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
79074	Destileria Montserrat	01/02/1930	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
94518	Destileria Montserrat	16/06/1933	Campderrós Carbonell, Josep	Martorell	2
27003	Mi Vino	14/07/1915	Déprez, Pablo	Martorell	1
106232	Viuda Muxart	16/12/1935	Llopart Piqué, Carolina vídua de Muxart	Martorell	1, 3 i 15
106233	sense	16/12/1935	Llopart Piqué, Carolina vídua de Muxart	Martorell	1, 3 i 15

106234	Vídua Muxart	16/12/1935	Llopart Piqué, Carolina vídua de Muxart	Martorell	1, 3 i 15
107043	Blanco San Juan	16/01/1936	Llopart Piqué, Carolina vídua de Muxart	Martorell	1, 3 i 15
44639	Víclar de La Enrejolada	16/04/1922	Santacana, Francesc	Martorell	1
45005	La Enrejolada	01/06/1922	Santacana, Francesc	Martorell	1
106748	Comercial Licorera Catalana	01/01/1936	Cid Raimí, Josep	Masnou, El	5 i 2
54476	Licor Quina Cisa	16/06/1924	Cisa Bruguera, Francesc fill de Pere Cisa	Masnou, El	2
22731	Anís del Gato	21/04/1913	Cisa, Pere	Masnou, El	4
39428	Vermouth Cisa	16/07/1920	Cisa, S. A.	Masnou, El	11
59372	Licor Ferro Quina Manón	16/06/1925	Cisa, S. A.	Masnou, El	2
13207	Alella Clarete	06/10/1906	Regés Gusó, Ramon	Masnou, El	1
13207	Puro Alella	06/10/1906	Regés Gusó, Ramon	Masnou, El	1
2196	J. C.	23/04/1888	Canony Rigall, Josep	Mataró	1, 2
4759	Marubita	10/01/1895	Canony Rigall, Josep	Mataró	1, 2
91892	Licor Esromacal Serra	01/12/1932	Casas, Pere	Mataró	2
746	Anís del Gorrión	19/08/1879	Font Feliu, Salvador	Mataró	4
814	Anís del Gorrión	16/02/1880	Font Feliu, Salvador	Mataró	4
3840	licor Benedicta	22/04/1893	Font Feliu, Salvador	Mataró	2
5525	Charme	19/05/1896	Font Feliu, Salvador	Mataró	2
5525	Rum La Monina	19/05/1896	Font Feliu, Salvador	Mataró	8
5525	sense	19/05/1896	Font Feliu, Salvador	Mataró	2

9244	Anís del Gorrión	30/10/1902	Font Feliu, Salvador	Mataró	4
14677	Anís Catalán	07/02/1908	Gualba Labori, Eduard	Mataró	4
2683	Anís del Catalán	11/04/1890	Gualba Subirà, Antoni	Mataró	4
2934	Anís 1º de Mayo	24/02/1891	Gualba Subirà, Antoni	Mataró	4
3238	D. Jaime de Borbón	11/12/1891	Gualba Subirà, Antoni	Mataró	2
4011	Licor de los Frailes	24/08/1893	Gualba Subirà, Antoni	Mataró	2
9822	Miguel Jané	11/04/1903	Jané Font, Miquel	Mataró	1, 2
18800	Miguel Jané	06/02/1911	Jané Font, Miquel	Mataró	1, 2
20807	Miguel Jané	09/04/1912	Jané Font, Miquel	Mataró	1, 2
1010	Anís Colón	12/10/1881	Martínez, Joan, vídua de	Mataró	4
2004	Licor Correo de Mataró	10/06/1887	Rimbau Borrell, Joan	Mataró	2
960	Anís del Tígre	24/02/1881	Subirà Fernandez, Pau	Mataró	4
4519	Vda. Martínez Ravel y Jolis	25/08/1894	Vídua Martínez Rayel i Jolis	Mataró	2 i 4
46988	Anís La Tosca	01/12/1922	Castells, Josep	Moià	4
102546	Castell de Ribes	16/03/1935	Muntané Comas, Francesc	Moja	1
110680	sense	01/01/1939	Soler Rovira, Pere	Moja	10
15712	sense	16/12/1908	Castells, Pere	Mollet del Vallès	1
15713	Anís Castells	16/12/1908	Castells, Pere	Mollet del Vallès	4

5580	Monasterio Montserrat	23/06/1896	Monestir de Santa Maria de Montserrat	Monistrol de Montserrat	2
5580	sense	23/06/1896	Monestir de Santa Maria de Montserrat	Monistrol de Montserrat	2
23343	Aromas del Montserrat	04/08/1913	Monestir de Santa Maria de Montserrat	Monistrol de Montserrat	2
53820	Grand Crémant Lamothe et Fils	01/05/1924	Altimira Roca, Joaquim	Montcada i Reixac	1,7
53821	Champan Iberia	01/05/1924	Altimira Roca, Joaquim	Montcada i Reixac	1,7
53822	Mousse d'Or Impertiale	01/05/1924	Altimira Roca, Joaquim	Montcada i Reixac	1,7
53916	Viñedos Altimira	01/05/1924	Altimira Roca, Joaquim	Montcada i Reixac	1,7
86702	Bodegas y Destilerias Reixach	16/09/1931	Prat Jo, Valentí	Montcada i Reixac	2 i 5
86703	Bodegas y Destilerias Reixach	16/09/1931	Prat Jo, Valentí	Montcada i Reixac	1
88207	Pierre de Laffitte & C ^a	01/02/1932	Prat Jo, Valentí	Montcada i Reixac	1,7
64326	Bodegas Regent	16/09/1926	Barrau, Enric	Montgat	1, 2 i 5
4255	sense	05/03/1894	Marquès Font, Francesc	Montgat	envàs per vi
46559	Licor Foot-ball	16/10/1922	Mora, S.A.	Montgat	2

46690	Anís Mora	01/11/1922	Mora, S.A.	Montgat	4
80761	Ambar	16/05/1930	Vives Gibert, Joan	Òdena	1
80762	Gran Ducal	16/05/1930	Vives Gibert, Joan	Òdena	1
80763	Sacro	16/05/1930	Vives Gibert, Joan	Òdena	1
90225	Cavas Hill	16/07/1932	Hill Ros, Josep	Olèrdola	1,7
90226	Oro	16/07/1932	Hill Ros, Josep	Olèrdola	1,7
90227	Lord	16/07/1932	Hill Ros, Josep	Olèrdola	1,7
90228	Espumoso	16/07/1932	Hill Ros, Josep	Olèrdola	1,7
92506	Talisman	16/01/1933	Hill Ros, Josep	Olèrdola	1,7
50757	La Torra	16/07/1923	Sitjes Comas, Josep	Olèrdola	1,7, 26
52769	Llorens Ros	16/01/1924	Llorens, Joan; Ros, Pere	Pineda	1,7
52770	Ll. Caimel	16/01/1924	Llorens, Joan; Ros, Pere	Pineda	1,7
68508	Mas Aromir	16/07/1927	Miarons, Salvador Ma.	Pineda	1
55364	Vi escumós Morgades	16/08/1924	Morgades, Josep Maria	Pla del Penedès	1,7
22796	Sindicato Vitivinícola del Pla del Panadès	01/06/1913	Sindicat Vitivinícola del Pla del Penedès	Pla del Penedès	1
66531	sense	01/03/1927	Paretas Riba, Agustí	Prat de Llobregat	1,7
82345	Violai	01/10/1930	Paretas Riba, Agustí	Prat de Llobregat	1,7
22033	Anís Royal	19/12/1912	Vídua i Fills de V. Sitjà	Prats de Lluçanès	4

22766	Anís Sport	29/04/1913	Bruguera, Heribert	Sabadell	4
24757	Anís Tango	18/04/1914	Bruguera, Heribert	Sabadell	4
3092	Anisete del Ciervo	30/06/1891	Carol Guasch, Josep	Sabadell	4
98401	Anís Tango	01/05/1934	Estany Closas, Josep	Sabadell	4
3676	Anís Japonés	21/12/1892	Feliubadaló Collell, Josep	Sabadell	4
22641	Anisete del Ciervo	11/04/1913	Font Baixés, Ramon	Sabadell	4
24543	Anisete del Ciervo	17/03/1914	Font Baixés, Ramon	Sabadell	4
64235	Enosotero	16/09/1926	Garriga Manich, Joan	Sabadell	conservació vi
12228	Anís del Taup	16/10/1905	Germà Homet, Josep	Sabadell	4
38551	Licor Estomacal Eva	28/04/1920	Germà Homet, Josep	Sabadell	2
61019	Anís del Tàup	16/11/1925	Germà Homet, Josep	Sabadell	4
61923	Anís del Tàup	01/02/1926	Germà Homet, Josep	Sabadell	4
6792	Mara-Filoxera	14/10/1898	Joaquín Moragas i Companyia	Sabadell	fungicida vinya
36408	Dandy	04/09/1919	La Industrial Licotera, S. A.	Sabadell	1, 2
7417	La Industrial Licotera	16/08/1924	Mariné Casals, Ramon	Sabadell	2 i 5
54867	Anís del Ciervo	16/07/1924	Mariné Casals, Ramon	Sabadell	4
54947	sense	16/07/1924	Mariné Casals, Ramon	Sabadell	model d'envàs
8698	sense	16/07/1902	Oliver Turull, Antoni	Sabadell	1
36518	Anís Piñol	19/09/1919	Piñol Renom, Josep	Sabadell	4
36519	Licor Núria	19/09/1919	Piñol Renom, Josep	Sabadell	2

36520	Rom Manigua	19/09/1919	Piñol Renom, Josep	Sabadell	8
110384	La Industrial Licorera	01/02/1938	Torreguitart Sala, Ramon	Sabadell	4, 5, 10, 2 i 6
59454	Anís Noguera	01/07/1925	Noguera, Gurmésin	Sallent	4
44975	Anís La Parra	16/05/1922	Noguera, vídua de	Sallent	4
2114	sense	28/12/1887	Puig, Josep	Sant Cebrià de Vallalta	1
15882	El Cáliz	30/01/1909	Puig, Josep	Sant Cebrià de Vallalta	1
57042	Gran Escumós Civil Juncosa	16/12/1924	Civil Juncosa, Joan	Sant Cugat del Vallés	1, 7
41501	Non Plus Canals & Nubiola	01/05/1921	Canals & Nubiola, R. S.	Sant Esteve Sesrovires	1, 7
106544	Extra Canals & Nubiola	16/12/1935	Canals & Nubiola, R. S.	Sant Esteve Sesrovires	1, 7
106545	Espumoso Canals & Nubiola	16/12/1935	Canals & Nubiola, R. S.	Sant Esteve Sesrovires	1, 7
106546	Nihil Primus Canals & Nubiola	16/12/1935	Canals & Nubiola, R. S.	Sant Esteve Sesrovires	1, 7
24770	sense	22/04/1914	Canals Nubiola, Josep / Nubiola Esteve, Josep	Sant Esteve Sesrovires	1
29736	El Cazador (Rey de las Copas)	27/11/1916	Corderas, Joan	Sant Feliu de Codines	2
30481	Anís de Bages	02/04/1917	Hijo de R. Cura	Sant Fruitós de Bages	4
30482	Anís Bages	02/04/1917	Hijo de R. Cura	Sant Fruitós de Bages	4

46697	Vinos Clariana	01/11/1922	Clariana Elias, Salvador	Sant Martí Sarroca	1
71431	Vinos Castell Massana	16/04/1929	Massana, Manel	Sant Pau d'Ordal	1
52064	Moscatel Dulce Superior de Sitges	16/11/1923	Bertran, Ròmul	Sant Pere de Ribes	19
60939	Castell de Cunic	16/11/1925	Maristany, Carles	Sant Pere de Ribes	1
65471	Marqués de Argentera	16/11/1926	Maristany, Carles	Sant Pere de Ribes	1
77274	Manso Solers	16/02/1930	Maristany, Carles	Sant Pere de Ribes	1
14217	Moscatel Dulce Legítimo	04/09/1907	Robert Carbonell, Caterina	Sant Pere de Ribes	19
14218	Moscatel Dulce Legítimo	04/09/1907	Robert Carbonell, Caterina	Sant Pere de Ribes	19
19978	sense	21/10/1911	Robert Carbonell, Caterina, Engràcia i Eugènia	Sant Pere de Ribes	2
19979	sense	21/10/1911	Robert Carbonell, Caterina, Engràcia i Eugènia	Sant Pere de Ribes	2
55996	Licor Solarium	16/10/1924	Furest Roca, Modest	Sant Pol de Mar	2
55997	Cocktail Solarium	16/10/1924	Furest Roca, Modest	Sant Pol de Mar	2
58368	Grand Crémant	01/04/1925	Ferrer Bosch, Joan	Sant Quintí de Mediona	1,7
70267	Fontaine de Bois	01/03/1928	Ferrer Bosch, Joan	Sant Quintí de Mediona	1,7

70268	Mediona	01/03/1928	Ferrer Bosch, Joan	Sant Quintí de Mediona	1, 7
70268	Montserrat	01/03/1928	Ferrer Bosch, Joan	Sant Quintí de Mediona	1, 7
19413	Anís del Ter	06/06/1911	Bosch Coll, Faustí	Sant Quirze de Besora	4
39819	Anís del Ter	24/08/1920	Bosch Coll, Faustí	Sant Quirze de Besora	4
92417	Anís del Ter	01/01/1933	Bosch Coll, Faustí, vídua i fill de	Sant Quirze de Besora	4
51916	Castell de Vilarnau	16/11/1923	Agell Gaset, Joaquim i Pi Folguerolas, Ernest	Sant Sadurní d'Anoia	1, 1, 7 i 2
51917	Gillion Rossier	16/11/1923	Agell Gaset, Joaquim i Pi Folguerolas, Ernest	Sant Sadurní d'Anoia	1, 1, 7 i 2
51918	Blanchard-Soubise	16/11/1923	Agell Gaset, Joaquim i Pi Folguerolas, Ernest	Sant Sadurní d'Anoia	1, 1, 7 i 2
51919	Lavernó	16/11/1923	Agell Gaset, Joaquim i Pi Folguerolas, Ernest	Sant Sadurní d'Anoia	1, 1, 7 i 2
13067	La Noya	17/08/1906	Associació de Culliters de Sant Sadurní d'Anoia, S. A.	Sant Sadurní d'Anoia	1
13067	La Noya	17/08/1906	Associació de Culliters de Sant Sadurní d'Anoia, S. A.	Sant Sadurní d'Anoia	1
110662	Bacus	01/01/1939	Canals i Nubiola, Societat Col·lectivitzada	Sant Sadurní d'Anoia	6, 5, 2 i altres
110663	Bacus	01/01/1939	Canals i Nubiola, Societat Col·lectivitzada	Sant Sadurní d'Anoia	3, 15, 1, 7

5039	Carbó Carta Blanca	16/12/1938	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
110104	Carbó	01/11/1937	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	1
110107	sense	01/11/1937	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	10
110718	La Industrial Vinícola y Cham-pañera	01/03/1939	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
112404	Arriba España	01/07/1939	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
112405	Nacional Carbó	01/07/1939	Carbó Casas, Andreu	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
59880	Vino Espumoso Noya	01/08/1925	Carbó Ferrer, Pere	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
61101	Sadurní	01/12/1925	Carbó Ferrer, Pere	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
91786	Calet	01/12/1932	Carbó Mas, Benet	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
103444	Hijos de M. Raventós	01/06/1935	Codorniu, S.A.	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
51853	Champan Polar	16/10/1923	Coll, Francesc	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
98049	Champagne Steel Dorai	16/04/1934	Dorai, S.A.	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7
98050	Gran Crenant Dorai	16/04/1934	Dorai, S.A.	Sant Sadur-ní d'Anoia	1, 7

37925	Freixenet	28/02/1920	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7 i 17
63771	Extra Freixenet	16/07/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
63772	Freixenet	16/07/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
63864	Freixenet	01/08/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
63865	Freixenet	01/08/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
64205	Excelsior	16/09/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
64206	Freixenet	16/09/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
64207	Freixenet	16/09/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
64208	Freixenet	16/09/1926	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
66135	Kristal	01/02/1927	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
102944	Oro del Rhin	16/04/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103833	escumosos Du Bois	16/06/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

105594	Baron Lescompte	01/11/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106002	Extra Freixenet	01/12/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106138	Carte d'Or	01/12/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106139	Lavernó	01/12/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106151	Pompadour	01/12/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106180	Freixenet	01/12/1935	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
106743	Freixenet	01/01/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
107027	Freixenet	16/01/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
107132	Cuvee reservee Freixenet	01/02/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
107290	Vencedor	16/02/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
107844	P. F. Ronar Carte d'Or	16/03/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
108175	Rodax-Rockse	16/04/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1,7

109664	Castell d'Ordal	01/09/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
109686	Marquis de Brebill	01/09/1936	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
80080	Veuve Rodier	01/04/1930	Ferrer Bosch, Pere	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
51354	Etoile d'Or	01/10/1923	Ferrer, Pere i Joan Miró	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
51355	Chevalier Dalcroze	01/10/1923	Ferrer, Pere i Joan Miró	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
53476	Vi espumós Canigó	01/04/1924	Ferrer, Pere i Joan Miró	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
53477	Vino espumoso Marte	01/04/1924	Ferrer, Pere i Joan Miró	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
53478	Vi espumós Montseny	01/04/1924	Ferrer, Pere i Joan Miró	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
59035	Macabeo	01/06/1925	Fontanals, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
90820	Farré del Mas	01/09/1932	Freixedas Miquel, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1
64380	Les Grands Marques de Vins Mousseux	16/09/1926	Galofré Soler, Maria	Sant Sadurní d'Anoia	1
78979	Iberic	16/01/1930	Huguet Carol, Antoni	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

78980	Montcau	16/01/1930	Huguet Carol, Antoni	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
84685	Mestres Extra	01/04/1931	Mestres Manobens, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
96746	Mestres Coquet	01/01/1934	Mestres Manobens, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106293	Espumoso Xipre	16/12/1935	Mestres Manobens, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
76206	Duchesse	01/06/1929	Miró Bages, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
50723	Vino Espumoso Noya Juan Miró	16/07/1923	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
55258	Vi Espumós Montserrat	16/08/1924	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
57431	Vinos espumosos Noya	16/01/1925	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
60200	Espumoso Nuria	01/09/1925	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
66237	Espumoso Noya	01/02/1927	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
67463	Carta Universal	01/06/1927	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
72283	Pierre Sañiv	16/07/1928	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

73418	La Noya	01/11/1928	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
74647	Duc de Riviere	16/01/1929	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
76603	Espumoso Noya	01/07/1929	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
76663	Rat-Penat	01/07/1929	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
86018	Federal	16/07/1931	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
92374	Flor del Noya	01/01/1933	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
98682	Castell de Vilarnau	01/06/1934	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
102346	Duc du Marne	16/03/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
102346	Duc du Marne	01/06/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
102347	Nitus	16/03/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
102539	Puig Castell	16/03/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
102694	Eroile d'Or	01/04/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7

103438	Ambarino	01/06/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103710	Surchoix	01/01/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103819	Jacques de La Tour	16/06/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103837	Demahyfet	16/06/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103838	Pierre Longin	16/06/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106324	Venus	16/12/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106450	Competidor	16/12/1935	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106580	Excelsior	01/01/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106807	Jaques	16/01/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106813	Duc Leberle	16/01/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
107289	Pompelle	16/02/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1

107382	Mignon	16/02/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
107407	Nancicarol	16/02/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
107643	Montserrat Espumós	01/03/1936	Miró Bages, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
46125	Gran Xampany Catalonia	01/07/1925	Montaner Oller, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
56621	Noël	16/11/1924	Montaner Oller, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1
44636	Calixtus	01/10/1930	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
48557	Vino Espumoso Oliver Calixtus	01/03/1923	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
48644	Castell de Subirats	01/03/1923	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
52054	San Sadurní	16/11/1923	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 1, 7 i 2
61976	Espumoso Mont-Ferry	01/02/1926	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
69342	Calixtus	01/10/1927	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1
72275	Brimontiere	16/07/1928	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

72275	Super Crème	16/07/1928	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
72285	Cooperador	16/07/1928	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
90279	Gran Versailles	16/07/1932	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
106445	Gran Espumoso Nostrum	16/12/1935	Oliver Santacana, Salvador	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
59946	Lortcharbon	01/08/1925	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
59947	Moulin d'Or	01/08/1925	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
59949	Tentador	01/08/1925	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
61759	Gran Martin	16/01/1926	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
68816	Menut	01/04/1927	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
68817	Condal	01/04/1927	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
68818	Vencedor	01/04/1927	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
68819	Gautier et Leblanc	01/04/1927	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

68820	Riquet	01/04/1927	Oliver, Salvador i Pere Carbó Ferrer	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
14408	Champán Rigol	01/07/1939	Ordi Soldevila, Isabel vídua de Rigol	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
65788	Castelltort	16/12/1926	Parera Figueras, Jeroni	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
65788	Jerónimus	16/12/1926	Parera Figueras, Jeroni	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
70393	Castellblanch	01/03/1928	Parera Figueras, Jeroni	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
99777	Grand Vin Castellblanch	16/08/1934	Parera Figueras, Jeroni	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
58156	Santa Marta	16/03/1925	Pontnou Parallada, Josep	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
112627	Triunfal	02/07/1939	Pujol Poch, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
112627	Triunfal	02/07/1939	Pujol Poch, Joan	Sant Sadurní d'Anoia	17
5104	Codorniu	28/06/1895	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
5104	Grand Cremant Sec	28/06/1895	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
5104	Grand Cremant Sec	28/06/1895	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1,7

5104	sense	28/06/1895	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
5104	Vino Espumoso	28/06/1895	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
6945	Codorniu	25/02/1899	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
16767	Alfred Delapierre & Co.	16/09/1909	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20788	Raventós Codorniu	01/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20789	sense	01/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20790	Raventós Codorniu	01/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20791	Non Plus Ultra Codorniu	01/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20856	Codorniu	13/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
20857	sense	13/04/1912	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
23117	Delapierre	19/06/1913	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

26410	Maset & Carpont	03/04/1915	Raventós Domènech, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
73814	Raymat	01/11/1928	Raventós i Fatjós, germans	Sant Sadurní d'Anoia	1
62555	Montsant	16/03/1926	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	17
62567	Montblanc	16/03/1926	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	17
62568	Espumoso Imperial	16/03/1926	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	17
66143	Hispania	01/02/1927	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
75104	Etoile d'Orient	16/02/1929	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
76729	Rat-Penat	01/07/1929	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
76730	Baron Russ	01/07/1929	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
77571	Lácrima Baccus	16/09/1929	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
79561	Etoile d'Orient	01/03/1930	Raventós Poch, Jaume	Sant Sadurní d'Anoia	1,7

49979	Non Plus Ultra	16/05/1923	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7 i 17
50020	Grand Cremant	16/05/1923	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7 i 17
50021	Raventós Codorniu	16/05/1923	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7 i 17
88998	Extra	16/04/1932	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
88999	Grand Cremant	16/04/1932	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
89194	Vino Espumoso	01/05/1932	Raventós, Manuel	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
98678	Modesto Rigol	01/06/1934	Rigol Prats, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
107384	Cava Reservada Rigol	16/02/1936	Rigol Prats, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
107385	Cava Especial Rigol	16/02/1936	Rigol Prats, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
108390	Gran Espumoso Renuard Perrière	01/05/1936	Rigol Prats, Ramon	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
61859	Xampany Montserrat	01/02/1926	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7

61860	Cepa Blanca	01/10/1927	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
72674	Noya	01/09/1928	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
77515	Duchesse	16/09/1929	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
77516	Pompadour	16/09/1929	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
77517	Charle de Espuy	16/09/1929	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
78312	L'Averno	16/11/1929	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
79926	Mont Bremen	16/03/1930	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
79927	Castell Tíçet	16/03/1930	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
91574	Postre	16/11/1932	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
91575	Non Plus Ultra	16/11/1932	Rigol Tubella, Modest	Sant Sadurní d'Anoia	1,7
84920	Montardit	01/04/1931	Santacana, Antoni	Sant Sadurní d'Anoia	1

54456	Espumoso San Sadurní	16/06/1924	Societat Anonima Monegal	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
3117	Delapierre	01/01/1934	Vins Mousseux Naturels, S.A.	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
12383	Vins Mousseux Naturels, S.A.	01/01/1930	Vins Mousseux Naturels, S.A.	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
16410	Maset & Carpont	01/01/1936	Vins Mousseux Naturels, S.A.	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
61588	Alfred Delapierre	01/01/1926	Vins Mousseux Naturels, S.A.	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
103443	Esteldor	01/06/1935	Vins Mousseux Naturels, S.A.	Sant Sadurní d'Anoia	1, 7
35060	Champán Montbuy	09/04/1919	Rosàs i Ferrer	Santa Eulària de Ronçana	1, 7
35061	Xampany Montbuy	09/04/1919	Rosàs i Ferrer	Santa Eulària de Ronçana	1, 7
103238	Gran Champan Markel	16/05/1935	Oliva Cols, Isidre	Santa Margarida i els Monjos	1, 7
38881	Anís del Llop	01/06/1920	Soley Gajú, Josep	Santa Perpètua de Mogoda	4

11035	Anís del Cisne	20/07/1904	Soley, Joan i fill	Santa Perpètua de Mogoda	4
52346	Sitges	16/12/1923	Ajuntament de Sitges	Sitges	1, 3, 11, 5 i 2
52677	Moscatel	16/01/1924	Arias, Joan	Sitges	19
54455	Asociacion Vitivinícola de Sitges	16/06/1924	Associació Vitivinícola de Sitges	Sitges	1
55595	Moscatel	01/09/1924	Ballester Sisteré, Josep	Sitges	19
56983	Bodegas Terramar	16/12/1924	Ballester Sisteré, Josep	Sitges	1
40836	Cepa Dorada	16/05/1921	Bartés Botas, Francesc	Sitges	19
69360	Moscatel Dulce Superior de Sitges	01/10/1927	Bertran, Ròmul	Sitges	vi 19
41747	Moscatel de Sitges	16/05/1921	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 5 i 2
41809	Maricel	16/05/1921	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 5 i 2
41874	Maricel	01/06/1921	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 5 i 2
45341	sense	16/08/1922	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 25, 4, 15 i 11
58572	sense	16/05/1926	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 11 i 15
59527	Moscatel de Sitges Alfonso XIII	16/10/1925	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	19
62288	Almogàver	01/02/1927	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	1, 11 i 15
67514	Moscatel Cristobal Colon	16/06/1927	Carbonell Batlle, Bartomeu	Sitges	19
59221	Moscatel Superior	16/06/1925	Cardó, fills de L.	Sitges	19 i 26
3700	sense	16/06/1924	Catasús Catasús, Antoni	Sitges	envàs d'ampolla
24989	Carioca	27/05/1914	Catasús Catasús, Antoni	Sitges	1, 2

54082	sense	16/05/1924	Catasús, Antoni	Sitges	1
103668	Vino Espumoso Subur	01/01/1935	Fernandez Aroca, Francesc	Sitges	1, 7
106302	Du Barry	01/01/1936	Fernandez Aroca, Francesc	Sitges	1, 7
102549	Mas Cuadrell	16/03/1935	Fernandez Aroca, Francesc	Sitges	1
3974	sense	16/02/1925	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	envàs per vi
43907	Moscatel Superior Legítimo Antonio Ferrer	01/01/1922	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	1
50445	Moscatel Conquistador	16/06/1923	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	19
52895	sense	16/02/1924	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	1
54458	Ferrer	16/06/1924	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	1
61111	Moscatel Libertador	01/12/1925	Ferrer Robert, Antoni	Sitges	19
48173	Moscatel Salvador Milà	01/02/1923	Ferrer, Antoni	Sitges	19
3871	Kingston Rum	16/05/1893	Ferret Llopis, Antoni	Sitges	8
13367	Vino Moscatel Dulce Legítimo	24/11/1906	Font Falp, Santiago	Sitges	19
13789	Moscatel Superior	13/04/1907	Giralt Clara, Joan	Sitges	19
51617	sense	16/10/1923	Llopart Ferret, Rafael	Sitges	19
51618	Moscatel Rafael Llopart	16/10/1923	Llopart Ferret, Rafael	Sitges	19
52996	Moscatel	16/02/1924	Maristany, Amadeu	Sitges	19
24227	Moscatel Mirabent	27/01/1914	Mirabent Mirjà, Feliu	Sitges	19
27680	Myrben	03/12/1915	Mirabent Mirjà, Feliu	Sitges	1, 2
80518	sense	01/05/1930	Miró, Hortensia de	Sitges	1

21045	Moscatel de Sitges Villa Concha	28/05/1912	Montané Fals, Pere	Sitges	19
27358	Villa Concha	27/09/1915	Montané Fals, Pere	Sitges	19
40330	Moscatel de Sitges	01/03/1921	Montané Fals, Pere	Sitges	19
40512	Moscatel de Sitges	01/03/1921	Montané Fals, Pere	Sitges	19
60539	Moscatel Clot	01/10/1925	Montané Fals, Pere	Sitges	19 i 26
44905	Moscatel de Sitges	16/05/1922	Riera Almirall, Miquel	Sitges	1
23013	sense	12/06/1913	Riera Vidal, Miquel	Sitges	19
23014	Moscatel de Sitges	12/06/1913	Riera Vidal, Miquel	Sitges	19
57036	Bodegas de Miguel Riera	16/12/1924	Riera, Miquel	Sitges	1
57287	Jose Robert Mestre	16/01/1925	Robert Mestre, Josep	Sitges	1
78021	Bodegas J. Robert	16/10/1929	Robert Mestre, Josep	Sitges	1
27232	Manuel Robert	30/08/1915	Robert Mestre, Manel	Sitges	1
19709	Vino Moscatel Dulce Legítimo	17/08/1911	Robert Raventós, Salvador	Sitges	19
20148	Vino Moscatel	28/11/1911	Robert Raventós, Salvador	Sitges	19
20563	Malvasia Añejo	17/02/1912	Robert Raventós, Salvador	Sitges	26
33432	Moscatel El Globo	12/08/1918	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
47441	Mocastell Viuda de Robert	01/01/1923	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
48833	Moscatel Superior Manuela Robert	01/03/1923	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
52667	Bodegas Viuda de Robert	16/01/1924	Robert Soler, Manuela	Sitges	1
55497	Moscatel Globo	16/08/1924	Robert Soler, Manuela	Sitges	19

55498	Moscarel Globo	16/08/1924	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
58215	Moscarel Robert	01/04/1925	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
65598	Moscarel Dulce Legítimo	01/12/1926	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
65599	Moscarel Dulce Legítimo	01/12/1926	Robert Soler, Manuela	Sitges	19
5614	Viuda de Robert	16/03/1922	Robert Soler, Manuela, vídua de Ferrer	Sitges	1
44643	Viuda de Robert	01/05/1922	Robert Soler, Manuela, vídua de Ferrer	Sitges	1
45823	sense	01/08/1922	Robert Soler, Manuela, vídua de Ferrer	Sitges	1
50611	Viuda de Ferrer	16/07/1923	Robert Soler, Manuela, vídua de Ferrer	Sitges	1
54458	Manuela Robert, viuda de Ferrer	16/06/1924	Robert Soler, Manuela, vídua de Ferrer	Sitges	1
59292	Daniel Robert	16/06/1925	Robert Vidal, Daniel	Sitges	1, 3 i 15
59293	Daniel Robert	16/06/1925	Robert Vidal, Daniel	Sitges	1, 3 i 15
56412	Moscarel Manuel Rosell	16/11/1924	Rosell, Manel	Sitges	19
5201	J.S.C.	28/08/1895	Sariol Coll, Josep	Sitges	1
6076	J.S.C.	01/04/1897	Sariol Coll, Josep	Sitges	1
53066	Moscarel	16/02/1924	Soler de Arias, Teresa	Sitges	19
62862	Mont-Sarment	16/03/1926	Anglada Duran, Joan	Terrassa	1, 7
71841	Mont Sarment	01/07/1928	Anglada Duran, Joan d'	Terrassa	1
63476	Vinos Armengol	01/06/1927	Armengol Jover, Agustí	Terrassa	1
69128	Bodegas Hispanas	16/09/1927	Armengol, Agustí	Terrassa	1
73858	Castell Nou	01/12/1928	Societat Anònima Armengol	Terrassa	1
10511	Elixir Vegetal Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2

10512	Elixir Vegetal Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10513	Car	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10514	Car	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10515	Liqueur Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10516	Liqueur Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10517	Liqueur Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10518	Car	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
10519	Elixir Vegetal Pères Chartreux	08/01/1904	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
11491	La Tarraconense	12/01/1905	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
11563	La Tarragonesa	11/02/1905	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
24058	Une Tarragone	26/12/1913	La Unió Agrícola, S. A.	Tiana	2
112447	Parxet	01/07/1939	Suñol Fonollà, Antoni	Tiana	1 i 15
112448	Parxet	01/07/1939	Suñol Fonollà, Antoni	Tiana	1 i 15
12148	Adroher y Ametller	16/09/1905	Adroher Dorca, Esteve	Tordera	1
10119	Pont-Ros Vinos escumosos	15/07/1903	Pont Vilallonga, Marià / Ros Caime, Pere	Tordera	1,7
39370	Mont-Negre	16/07/1920	Pujol Lloveras, Joan	Vallgorguina	1,7
39370	Mont-Negre	16/07/1920	Pujol Lloveras, Joan	Vallgorguina	1
82921	Anís La Africana	16/11/1930	Riubrogent Bosch, Lluçà	Vic	4
5289	Anís La Africana	19/11/1895	Riubrogent Gravalosa, Lluçà	Vic	4
42208	Vinos Montserrat	01/06/1921	Sanglés Molist, Carles	Vic	1, 5 i 2

6292	Anís del Pescador	06/10/1897	Tordel-Spar i Germà, Josep	Vic	4
981	Anís del Cazador	11/05/1881	Vergés Muns, Francesc	Vic	4
102471	Vinagre Mont d'Or	16/03/1935	Albertí Sbert, Enoch	Vilafranca del Penedès	15
109957	Mont d'Or	01/01/1938	Albertí Sbert, Enoch	Vilafranca del Penedès	2
2914	Vino Superior Alella	07/02/1891	Balaguer Mas, Isidre	Vilafranca del Penedès	1
2914	B. Hº.	07/02/1891	Balaguer Mas, Isidre	Vilafranca del Penedès	1
58975	Vinos Castell de la Roca	16/05/1925	Batlle Planas, Joan	Vilafranca del Penedès	1
1962	La Bandera Española	20/04/1887	Boada Rius, Joan	Vilafranca del Penedès	1
2128	sense	18/01/1888	Boada Rius, Joan	Vilafranca del Penedès	1
2254	Juan Boada	14/07/1888	Boada Rius, Joan	Vilafranca del Penedès	1
13999	Boada	20/06/1907	Boada Rius, Joan	Vilafranca del Penedès	1
6926	Hijos de Boada	10/02/1899	Boada, Melcior (sucesor de fills de Boada)	Vilafranca del Penedès	1
9621	H. B.	11/02/1903	Boada, Melcior (sucesor de fills de Boada)	Vilafranca del Penedès	1
9621	Boada	11/02/1903	Boada, Melcior (sucesor de fills de Boada)	Vilafranca del Penedès	1

71397	Bodegas Bosch-Güell S.A.	01/08/1928	Bodegues Bosch-Güell, S.A.	Vilafranca del Penedès	1
86070	Cepa Pinot	16/07/1931	Bodegues Bosch-Güell, S.A.	Vilafranca del Penedès	1
3072	Vino Selecto de Calella	20/06/1891	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3072	Vino Selecto de Calella	20/06/1891	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3368	Castillo de Monjardín	09/04/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3368	Vino Alella	09/04/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Castell de Bagur	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Flor del Vino Navarro	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Las Tres Áncoras	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Las Tres Campanas	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Raldiris	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3579	Rómulo Bosch y Alsina	01/10/1892	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
3805	Vino legítimo de Alella	06/04/1893	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
4368	Can	26/05/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1

4368	Vino Tinto Superior	26/05/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
4480	Vino Tinto Priorato	28/07/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
4524	El Globo	28/08/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
4524	El Tigre	28/08/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
4524	El Toro	28/08/1894	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
6807	La Verbena de la Paloma	31/10/1898	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
12566	Bodegas de San Felix - Durango	17/02/1906	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
12566	Bodegas de San Felix - Durango	17/02/1906	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
12566	Flor del Vino Navarro · Sin Rival	17/02/1906	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
12566	Haro	17/02/1906	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
12566	Tafalla	17/02/1906	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
14252	La Pilarica	14/09/1907	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
19544	Rómulo Bosch	05/07/1911	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
24144	Castell de Bagur	02/01/1914	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1

24145	Las Tres Campanas	02/01/1914	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
24146	Las Tres Ancoras	02/01/1914	Bosch Alsina, Ròmul	Vilafranca del Penedès	1
73338	Gran Panadés	16/10/1928	Caves del Penedés, S.A.	Vilafranca del Penedès	1
73403	Cavas del Panadés S.A.	16/02/1929	Caves del Penedés, S.A.	Vilafranca del Penedès	1
103319	Fino Ladera	16/05/1935	Caves Parés Baltà, S.A.	Vilafranca del Penedès	1, 7
107489	A. Duboy	16/02/1936	Duboy, Antoni	Vilafranca del Penedès	1, 7
89040	El Búfalo	15/04/1932	Esclasans Milà, Joan	Vilafranca del Penedès	1
84467	Carte Blanche	16/03/1931	Ferrer, Eloi Lleó	Vilafranca del Penedès	1
85907	Chateau de la Pierre Bleu	01/06/1931	Ferrer, Eloi Lleó	Vilafranca del Penedès	1, 7
57757	Xarel - Most	16/02/1925	Ferret Batlle, Josep	Vilafranca del Penedès	1
57758	Xampany - Most	16/02/1925	Ferret Batlle, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 7
64667	Xamp-Most	01/10/1926	Ferret Batlle, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 7
60359	Cava St. Jordi	16/09/1925	Ferret, Josep	Vilafranca del Penedès	1

60360	L'Alsinar	16/09/1925	Ferret, Josep	Vilafranca del Penedès	1
44755	Bodegas Hispano-Portugasas	01/05/1922	Fuster Galez, Lluís	Vilafranca del Penedès	1, 2 i 15
1668	Costas de Vallbona	09/12/1885	Gallart Soler, Pere	Vilafranca del Penedès	1
2707	Anís del Gallo	03/05/1890	Gallart Soler, Pere	Vilafranca del Penedès	4
2916	Anís del Gallo	09/02/1891	Gallart Soler, Pere	Vilafranca del Penedès	4
3470	Anís Garin	27/06/1892	Gallart Soler, Pere	Vilafranca del Penedès	4
63126	Penedès	01/06/1926	Gallermí Gumà, Antoni	Vilafranca del Penedès	4
82508	Catalonia	16/10/1930	Gallermí Gumà, Antoni	Vilafranca del Penedès	1
110102	Conyac A. Gallermí	01/12/1937	Gallermí Gumà, Antoni	Vilafranca del Penedès	10
110245	A. Gallermí	01/10/1938	Gallermí Gumà, Antoni	Vilafranca del Penedès	10, 5 i 2
112376	Anís Vinyals	01/06/1926	Gili Gili, Teresa vídua d'Antoni Saumell	Vilafranca del Penedès	4
22912	Abonos Químicos Orgánicos	29/05/1913	Giró, Pere, Societat en Comandita	Vilafranca del Penedès	adobs vinya
58048	Graells	16/03/1925	Graells, Josep A.	Vilafranca del Penedès	1

52043	José M. Jové S.A.	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52044	Monopol	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52045	Tempranillo	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52046	Olimpic	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52047	Collidàguila	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52047	Moscatel Suburens	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
52048	Ámbar	16/11/1923	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1, 2
53523	Monopol	01/04/1924	Jové Arnabat, Josep	Vilafranca del Penedès	1
58061	Moscatel de Sirges	16/03/1925	Jové Arnabat, Josep Maria	Vilafranca del Penedès	19
95272	Vermut Monopol	16/08/1933	Jové, Josep Ma. S.A.	Vilafranca del Penedès	11
5960	Anís Vencedor	22/03/1897	Marrugat Hill, Cristòfol	Vilafranca del Penedès	4
1869	sense	03/12/1886	Mestres i Juvé Germans	Vilafranca del Penedès	1
3968	La Pureza	26/07/1893	Mestres i Juvé Germans	Vilafranca del Penedès	1

71132	Domaine del Castell	01/12/1928	Mory, Jean & C ^a S.A.	Vilafranca del Penedès	1
73341	Terrabella	16/10/1928	Mory, Jean & C ^a S.A.	Vilafranca del Penedès	1
76202	Raventós	01/06/1929	Raventós Catasús, Joan	Vilafranca del Penedès	1, 7
106442	Chateau de la Fort	16/12/1935	Raventós Catasús, Joan	Vilafranca del Penedès	1, 7
107333	Vino Espumoso Raventós	16/02/1936	Raventós Catasús, Joan	Vilafranca del Penedès	1, 7
5275	Flor del Vino Navarro	24/10/1895	Rovira Canals, Josep	Vilafranca del Penedès	1
11323	Centro Vitícola del Panadés	31/10/1904	Sabaté Herms, Jaume	Vilafranca del Penedès	
16917	Vinos Jaime Serra	28/10/1909	Serra, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
95207	Vendimiol	28/02/1934	Sociedad Enológica del Panadés S.A.	Vilafranca del Penedès	Aparells vinícoles
105202	SEPSA	27/11/1935	Sociedad Enológica del Panadés S.A.	Vilafranca del Penedès	Aparells vinícoles
105203	SEPSA	27/11/1935	Sociedad Enológica del Panadés S.A.	Vilafranca del Penedès	Aparells vinícoles
3233	Sociedad Enológica del Penadés	05/04/1916	Societat Enològica del Penedès	Vilafranca del Penedès	Aparells vinícoles
103818	Vinocol	03/10/1935	Societat Enològica del Penedès, S. A.	Vilafranca del Penedès	producte clarificació
13013	Flor de Vino Navarro Estrella	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1

13013	Flor del Vino Navarro	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Flor del Vino Navarro Coronas	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Flor del Vino Selecto Navarro las Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Las Torres Vilafranca	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Las Torres Vilafranca	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Málaga Seco Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino de Mesa Superior El Sol	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino de Mesa Superior Estrella	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino Dulce Superior Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino legítimo de Alella Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino Tinto Superior	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino Tinto Superior Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
13013	Vino Tinto Superior Torres	20/07/1906	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
14017	Vino Rioja Clarete	22/06/1907	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1

18132	sense	03/08/1910	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
18133	Las Torres	03/08/1910	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
18339	Sol	04/10/1910	Torres i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
2632	sense	20/01/1890	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
2632	sense	20/01/1890	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3286	Vilafranca	30/01/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3286	El Sol	30/01/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3286	Estrella	30/01/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3286	Coronas	30/01/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3286	T. Casals	30/01/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3590	El Sol	15/10/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
3590	Estrella	15/10/1892	Torres Vendrell, Jaume	Vilafranca del Penedès	1
2514	Via	13/08/1889	Via Raventós, Joan	Vilafranca del Penedès	1

4188	Vino Navarro Superior Jaime Balaguer	19/01/1894	Vía, Joan i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
4188	Vino Superior Alella Superior Jaime Balaguer	19/01/1894	Vía, Joan i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
4188	Jaime Balaguer	19/01/1894	Vía, Joan i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
4614	Vino Tinto Superior Jaime Balaguer	20/10/1894	Vía, Joan i Companyia	Vilafranca del Penedès	1
11646	Anisado Badalona	04/03/1905	Vinyals, Antoni	Vilafranca del Penedès	4
12568	Anisado Destilación Especial	22/02/1906	Vinyals, Antoni	Vilafranca del Penedès	4
43342	Castell de Cunic	01/11/1921	Ferrer Puig, Joan	Vilanova i la Geltrú	1
69263	Anís El Monaguillo	01/10/1927	Giró Casanellas, Pere	Vilanova i la Geltrú	4
2633	R. Junqué	27/01/1890	Junqué Escofet, Ramon	Vilanova i la Geltrú	1
3382	R. Junqué	19/04/1892	Junqué Martel, Ramon	Vilanova i la Geltrú	1
22088	Torre Blanca	30/12/1912	Olivella Marqués, Manel	Vilanova i la Geltrú	1
44844	Castell del Blay	01/05/1922	Roig Ventosa, Josep	Vilanova i la Geltrú	1
13060	Anís Angelical	22/08/1906	Ferrer Fontanills, Jaume	Vilassar de Dalt	4
16149	Viejos Negritos	14/04/1909	Ferrer Fontanills, Jaume	Vilassar de Dalt	8

4932	Elixir Benedicto	02/04/1895	Puig, Jacint	Vilassar de Dalt	2
1682	San Francisco	19/02/1886	Carrau Ferrés, Joan	Vilassar de Dalt	1, 2 i 4
3216	La Espada	12/11/1891	Carrau Ferrés, Joan	Vilassar de Dalt	1
65882	Mostvita	01/02/1928	Carrau Mir, Àngel	Vilassar de Dalt	1 i 3
7459	Bandera Española	30/04/1900	Carrau Mir, Francesc Xavier	Vilassar de Dalt	1
5540	La Vallesa de Mandor	28/05/1896	Guardiola Roig, Jaume	Vilassar de Dalt	1
13286	Vino de Mesa San Francisco	09/11/1906	Sust Gelpí, Rosa	Vilassar de Dalt	1

1: vins, 2: licors, 3: most, 4: anisats, 5: aiguardents, 6: alcohols, 7: escumosos, 8: rom; 9: ginebra, 10: conyac, 11: vermuts, 12: vodka, 13: ratafia, 14: aiguanaf, 15: vinagres, 16: xarops, 17: xampany, 18: vi medicinal, 19: moscatell, 20: aperitiu, 21: absenta, 22: whisky, 23: vi de cuina, 24: mistela, 25: vi ranci, 26: malvasia

MARQUES REGISTRADAS A LA PROVÍNCIA DE GIRONA					
Marca	Denominació	Data sol·licitud	Cognoms i nom	Població	Producte
108492	Mas Ricardell	01/05/1936	Albert Despujol, Josep Maria d'	Biure	1
108493	Vinos del Ampurdan - Mas Ricardell	01/05/1936	Albert Despujol, Josep Maria d'	Biure	1
108494	sense	01/05/1936	Albert Despujol, Josep Maria d'	Biure	1
108495	Vinos del Ampurdan - Mas Ricardell	01/05/1936	Albert Despujol, Josep Maria d'	Biure	1
108839	Vins de l'Empordà - Mas Ricardell	01/05/1936	Albert Despujol, Josep Maria d'	Biure	1
1529	Anís del Progreso	30/10/1884	Carbó Ferrer, Francesc	Blanes	4
2483	La Campana Blandense	30/06/1889	Carbó Ferrer, Francesc	Blanes	2
14906	Mont-Ferrant	06/04/1908	Demissy, Miquel i Companyia	Blanes	1, 7
7740	Calisaya	31/10/1900	Martí Cardona, Manel	Blanes	2
7740	sense	31/10/1900	Martí Cardona, Manel	Blanes	2
9774	Licor Calisay	30/03/1903	Martí Casas, Eusebi	Blanes	2
12849	Gran Licor Mimi	22/05/1906	Martí Casas, Eusebi	Blanes	2
31894	Exquisito Licor Com-Say	11/12/1917	Martí Casas, Eusebi	Blanes	2
68874	Mont-Ferrant	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68875	Piery	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68876	Creaming Wine Brut	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68877	Comte du Verger	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68878	Delaney	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68879	Legrand	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7

68880	Missy	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68881	Mont Daine	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68882	Soley	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68883	Mont-Ferrant	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68884	Bouzy	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68885	Lafayet	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
68888	Darcy	16/08/1927	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
96773	Mont-Ferrant	16/01/1934	R. S. Fortuny S.A.	Blanes	1, 7
77511	Missy	16/09/1929	R. S. Fortuny, S.A.	Blanes	1, 7
37141	Laviret	25/11/1919	Vieta Vilaret, Joan Josep	Blanes	1, 7
45991	Aguila de Oro	01/09/1922	Vieta Vilaret, Joan Josep	Blanes	1, 7
71382	Laviret	16/12/1928	Vieta Vilaret, Joan Josep	Blanes	1, 7
104882	Cactus	30/10/1935	Furest Roca, Modest	Calella	5 i 2
64195	Licor Estomacal A8as de la Selva	16/09/1926	Carbó, Teresa	Cassà de la Selva	2
69223	Anís Sant Jordi	16/09/1927	Carbó, Teresa	Cassà de la Selva	4
70029	Anís Núria	01/02/1928	R. S. Pla & Surís	Cassà de la Selva	4
9511	Anisado del Payés	31/12/1902	Corbera, vídua d'Antoni	Figueres	5
2218	Anís Barcino	10/05/1888	Faig i Ros	Figueres	4
3215	Anís del Velocípedo	28/10/1891	Gironella Buscall, Julià	Figueres	4

55670	Vino Espumoso Sant Martin	16/09/1924	Lloveras Bret, Joan	Figueres	7
96165	Vino espumoso Charmant	16/11/1933	Lloveras Bret, Joan	Figueres	7
96166	Vino espumoso Richard	16/11/1933	Lloveras Bret, Joan	Figueres	7
19659	Eau d'Arquebuse des Pyrénées	05/08/1911	Moutet, José A.	Figueres	2
3826	Quin - Quina	17/04/1893	Pey Mallol, Paulino	Figueres	2
3898	Bach-Quine	05/06/1893	Pey Mallol, Paulino	Figueres	2
3992	Anís Progreso	16/08/1893	Pey Mallol, Paulino	Figueres	4
3992	Anisete Progreso	16/08/1893	Pey Mallol, Paulino	Figueres	4
10936	Anís Barcino	13/06/1904	Ros Marisch, Vicenç	Figueres	4
62237	Anís Ampurdanés	16/03/1926	Salip, Josep	Figueres	4
20194	Anís del Amor	07/12/1911	Catà Faura, Jaume	Girona	4
10970	Vermouth del Universo	24/06/1904	Pons Iglesias, Carme vídua de Regàs Riera, Jaume	Girona	11
9462	Anís Universo	18/12/1902	Regàs Riera, Jaume	Girona	4
19002	Estrella	17/03/1911	Regàs Riera, Nicolau	Girona	8
19003	Vermouth J. Catti	17/03/1911	Regàs Riera, Nicolau	Girona	11
730	Anís superfino del Universo	27/06/1879	Regàs, Jaime y hermano	Girona	4
25274	Anís Superior El Àguila	16/07/1914	Regàs, Nicolau fill de	Girona	4
3722	Anís Superfino El Àguila	01/02/1893	Regàs, Nicolau i Companyia	Girona	4
21981	Drinkgod	14/12/1912	Regàs, Nicolau, fill de	Girona	1, 2
4073	Anís Fontanella	24/10/1893	Colom, Ramon i Companyia	Olot	4

69742	Fuen-Carral	01/01/1928	Dalmau Llenas, Sebastià	Palafrugell	2, 10, 8
69743	Fuen-Carral	01/01/1928	Dalmau Llenas, Sebastià	Palafrugell	1
27257	Dédeme	06/09/1915	Llirós Hicoira, Juli	Palamós	2
88324	Perelada	16/02/1932	Mateu Pla, Miquel	Peralada	1, 7
88325	Cavas del Ampurdan	16/02/1932	Mateu Pla, Miquel	Peralada	1, 7
88326	Perelada	16/02/1932	Mateu Pla, Miquel	Peralada	1, 7
106183	Vins del Roure	01/01/1936	Batlle Terrades, Josep	Pont de Molins	19
38375	Licor Estomacal Bonet	14/04/1920	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	2
38376	Anís El T8po	14/04/1920	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	4
42656	Licor Estomacal Bonet	16/08/1921	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	2
42735	Anís del T8po	01/09/1921	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	4
42736	Anís del T8po	01/09/1921	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	4
43000	Gran Licor Estomacal Bonet	01/10/1921	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	2
96777	Anís Refinado Costa Brava	16/01/1934	Bonet Coll, Ramon	Sant Feliu de Guíxols	4
5177	Estomacal Bonet	09/08/1895	Bonet Farriol, Domènec	Sant Feliu de Guíxols	2
5177	Estomacal Bonet	09/08/1895	Bonet Farriol, Domènec	Sant Feliu de Guíxols	2

5177	Estomacal Bonet	09/08/1895	Bonet Farriol, Domènec	Sant Feliu de Guíxols	2
15391	Estomacal Bonet	24/09/1908	Bonet Farriol, Domènec	Sant Feliu de Guíxols	2
21275	Anís Refinado El T8po	06/07/1912	Bonet Farriol, Domènec	Sant Feliu de Guíxols	4
3872	Anís Perla de la Marina	18/05/1893	Carrera, Pere	Sant Feliu de Guíxols	4
4180	Anís Flor de la Costa	12/01/1894	Carrera, Pere	Sant Feliu de Guíxols	4
1069	Elixir depurativo vegetal de Ferrán	23/01/1882	Ferran Xirau, Demetri	Sant Feliu de Guíxols	2, 18
9307	Elixir depurativo vegetal de Ferrán	10/11/1902	Ferran Xirau, Demetri	Sant Feliu de Guíxols	2, 18
5832	Bodegas Ampurdanesas	01/10/1922	Llabines Santacana, Faust	Vilajuïga	1 i 7
46232	Mont Carmany	01/10/1922	Llabines Santacana, Faust	Vilajuïga	1 i 7

1: vins, 2: licors, 4: anisats, 5: aiguardents, 7: escumosos, 8: rom, 10: conyac, 11: vermuts, 18: vi medicinal, 19: moscatell

MARQUES REGISTRADES A LA PROVÍNCIA DE LLEIDA					
Marca	Denominació	Data sol·licitud	Cognoms i nom	Població	Producte
81309	Coñac Rosell	01/07/1930	Rosell, Joan	Artesa de Segre	10
40514	Hesperia	16/02/1921	R.S.J. Segura S. en C.	Castellnou de Seana	1, 7, 1, 5, 4, 2 i 15
44518	Bodegas de Urgel	16/03/1922	R.S.J. Segura S. en C.	Castellnou de Seana	1, 7, 1, 5, 4, 2 i 15
47896	Triomfant	01/02/1923	Segura Estalella, Joan	Castellnou de Seana	1, 7
48261	Triomfant	16/02/1921	Segura Estalella, Joan	Castellnou de Seana	1, 7
95374	Infernal	27/12/1933	Forn Ferrer, Abdó	Cervera	2 i 6
3549	Vino tipo Bordeaux	04/09/1892	Jené i Capell	Cervera	1
5025	Anís del Pilar	14/05/1895	Arrufat, Ramon	Lleida	4
5025	sense	14/05/1895	Arrufat, Ramon	Lleida	2 i 5
9933	Licor Sámely	28/05/1903	Carulla Sabatés, Josep	Lleida	2
10946	Licor Sámely	16/06/1904	Carulla Sabatés, Josep	Lleida	2
13727	Cognac Bola Roja	02/04/1907	Carulla Sabatés, Josep	Lleida	10
15744	Ron Naná	28/12/1908	Carulla Sabatés, Josep	Lleida	8
17136	Ron Naná	20/12/1909	Carulla Sabatés, Josep	Lleida	8
34931	Sicoris	18/03/1919	Cooperativa Gremial, La	Lleida	21 i 20
9742	Anís Font	23/03/1903	Font, Pau	Lleida	4

272	sense	16/02/1904	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	4
2083	Punch de la Heroína de Zaragoza	07/11/1887	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	2
2652	Ginebra de La Estrella	11/02/1890	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	9
4092	Anís del Ejército Español	08/11/1893	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	4
4283	Ginebra del Cencerro	24/03/1894	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	9
5036	Ginebra de La Estrella	27/05/1895	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	9
9593	Anís del Tute	03/02/1903	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	4
14942	Punch de la Heroína de Zaragoza	27/04/1908	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	2
26363	Punch de la Heroína de Zaragoza	29/03/1915	Lamolla Boqué, Enric	Lleida	2
54442	Champan Victoria	16/06/1924	Mor Almacellas, Pere	Lleida	17
60622	Anís Mor	16/10/1925	Mor Almacellas, Pere	Lleida	4
33706	P. M. B.	23/09/1918	Mor Barrull, Pere	Lleida	2
34486	Gran Licor Estomacal Wilson	18/01/1919	Mor Barrull, Pere	Lleida	2
55510	Estomacal Wilson	16/08/1924	Mor Barrull, Pere	Lleida	2 i 4
47865	Anís Got d'Or	01/02/1923	Pascual Faydella, Baldomer	Lleida	4
23758	La Mundial	01/11/1913	Serecigni Taberner, Enric	Lleida	24 i 16
31538	Gran Licor La Mundial	12/10/1917	Serecigni Taberner, Enric	Lleida	2
55222	La Mundial	16/09/1924	Serecigni Taberner, Enric	Lleida	2 i 4

9673	Anís Infernal	02/03/1903	Serra Castro, Miquel	Lleida	4
43385	Cognac Iberia	01/11/1921	Serra Castro, Miquel	Lleida	10
46680	Anís Infernal	01/11/1922	Serra Castro, Miquel	Lleida	4
47003	Coñac Zenit	01/12/1922	Serra Castro, Miquel	Lleida	10
53624	PAM	01/04/1924	Serra Castro, Miquel	Lleida	2
58818	Vino Aperitivo Kola Kina Serra	16/05/1925	Serra Castro, Miquel	Lleida	20
34154	Anís d'Or	03/12/1918	Badia Vilà, Tomàs	Mollerussa	4
103797	Camamilla d'Urgell	01/01/1935	Badia Vilà, Tomàs	Mollerussa	2
2713	Ginebra	14/05/1890	Durán Ricomà i Compayia	Mollerussa	9
2725	Anís d'Or	29/05/1890	Durán Ricomà i Compayia	Mollerussa	4
2725	Ginebra	29/05/1890	Durán Ricomà i Compayia	Mollerussa	9
66875	Ratafia A8as de Montserrat	01/01/1928	Genescà i Companyia	Mollerussa	2
6916	Castell del Remey	04/02/1899	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	1
6916	Castell del Remey	04/02/1899	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	1
19950	Licor de Camomilla	17/10/1911	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	2
23398	Castell del Remey	12/08/1913	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	1, 2
23399	Castell del Remey	12/08/1913	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	1, 2
23400	Castell del Remey	12/08/1913	Girona, Ignasi fills d'	Penelles	1, 2
98194	Vinagre Castell del Remey	16/04/1934	Girona Vilanova, Joan	Penelles	15

98195	Vi Castell del Remey	16/04/1934	Girona Vilanova, Joan	Penelles	1
3165	F.S.	19/04/1892	Solduga Bío, Francesc	Pobla de Segur	2
112483	Anís del Sol	01/07/1939	Solduga, Francesc	Pobla de Segur	4
16511	Anís del Rey Moro	21/07/1909	Doncel i Pera	Tàrrega	4
11002	Anís El Gallo Decapitado	07/07/1904	Vinadé, Rosend	Tàrrega	4

1: vins, 2: licors, 4: anisats, 5: aiguardents, 6: alcoholols, 7: escumosos, 8: rom; 9: ginebra, 10: conyac, 15: vinagres, 16: xerops, 17: xampany, 20: aperitiu, 24: mistela

Marques registrades a la província de Tarragona					
Marca	Denominació	Data sol·licitud	Cognoms i nom	Població	Producte
14192	Gran Licor Solidari	26/08/1907	Andreu i Buldó	Alcover	2
53713	Cognac Santé	16/04/1924	Segarra Raga, Josep	Aldea	10
34849	Kynot	10/03/1919	Vilanova Martí, Joan	Bràfim	1, 2 i 20
30932	Marca de Vins del Priorat	20/06/1917	Font Castany, Bonaventura	Cornudella de Montsant	1
543488	Resolis del Vendrell	19/09/1967	Carbó Julià, Joan	El Vendrell	2
89133	Resolís	16/05/1932	Carbó Julià, Joan; Cañas, Joan	El Vendrell	2
56989	Vermouth Mundial	16/12/1924	Esvertit Cañís, Salvador	El Vendrell	11
35144	Vermouth Chambery	22/04/1919	Ferret, Joan	El Vendrell	11
35144	Vermouth Chambery	22/04/1919	Ferret, Joan	El Vendrell	11
3035	Güell	20/05/1891	Güell Serra, Pau	El Vendrell	1
23754	Anissats Evaristo Julivert	27/10/1913	Julivert, Evarist	El Vendrell	2 i 4
24408	Mosto J. Palau	20/02/1914	Palau Mañé, Joan	El Vendrell	1
73035	Priorato de Scala Dei	16/10/1928	Cussó Maurel, Jaume de (vescomte de Cussó)	Escaladei	1
73036	Vino Rancio del Priorato	16/10/1928	Cussó Maurel, Jaume de (vescomte de Cussó)	Escaladei	1
73037	Unión Vinícola Española del Priorato	16/10/1928	Cussó Maurel, Jaume de (vescomte de Cussó)	Escaladei	1

73038	Vinum Rancidus Prioratus	16/10/1928	Cussó Maurel, Jaume de (vescomte de Cussó)	Escaladei	1
73380	Rancio	01/11/1928	Cussó Maurel, Jaume de (vescomte de Cussó)	Escaladei	1
82601	Tinto - Super Priorato	16/10/1930	Cubells Anguera, Josep	Falset	1
33793	Priorato Superior	05/10/1918	Llorens Tarragó, Miquel	Falset	1
109246	Terralta	01/01/1938	Sindicat de Cooperació Agrícola	Gandesa	1, 11 i 20
11063	Antonio Algueró	26/07/1904	Algueró, Antoni	Ginestar	1, 2
8058	Manso Tallada	25/05/1901	Estruch Malet, Lluís	La Secuita	1
4217	Manso Tallada	31/01/1894	Estruch Sabadell, Josep Oriol	La Secuita	envasos per vi
87579	Vinos Banus	16/12/1931	Banus Benet, Francesc	La Selva del Camp	1
3032	Vino Puro Natural Gener	20/05/1891	Gener Batet, Josep	L'Arboç del Penedès	1
101249	Castell d'Urgell	16/12/1934	Urgell Urgell, Santiago	L'Arboç del Penedès	1, 7
5607	Sindicato Agrícola (Bodega Cooperativa)	16/03/1922	Rendé Ventosa, Josep	L'Espluga de Francolí	1
5608	Sindicat Agrícola (Celler Cooperatiu)	16/03/1922	Rendé Ventosa, Josep	L'Espluga de Francolí	1
44596	Sindicato Agrícola (Bodega Cooperativa)	16/04/1922	Rendé Ventosa, Josep	L'Espluga de Francolí	1
44597	Sindicat Agrícola (Celler Cooperatiu)	16/04/1922	Rendé Ventosa, Josep	L'Espluga de Francolí	1
62923	Bargalló	16/05/1926	Bargalló Peirats, Eduard	Mora la Nova	25 i 6

52775	sense	01/02/1924	Grimao Lopez, Joaquim	Pont d'Armentera	1
23	P. O. y B. Reus	14/06/1867	Boule Monzet, Josep	Reus	1
229	B y M Prize Medal 1873	11/06/1875	Boule Monzet, Josep	Reus	1
229	Honor et virtuti	11/06/1875	Boule Monzet, Josep	Reus	1
229	J. Boule Recompenses Exp. Universelle de 1867 á Paris	11/06/1875	Boule Monzet, Josep	Reus	1
229	Late P. O. y B.	11/06/1875	Boule Monzet, Josep	Reus	1
22441	Quer	01/03/1913	Boule, Adelaida vídua de Lluís Quer	Reus	1
14276	J. Boule	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
14276	Mayner y Pla	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
14276	Sucesores de J. Boule	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
14276	Vinos para la Exportación J. Boule	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
14276	Vinos para la Exportación Mayner y Pla Sucesores	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
14276	J. Boule	04/10/1907	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
15210	J. Boule	14/07/1908	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	1
16764	Vermouth Mayner y Pla	14/09/1909	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	11
18441	Vermouth Mayner y Pla	29/10/1910	Boule, Succesors de José, Mayner i Pla	Reus	11

21970	Morastrel	07/12/1912	Boule, Succesors de José, Mayner, Pla y Sugrañes, S. en C.	Reus	1
8813	Vins de Mese J. M. Case- lles Tarrats	12/07/1902	Caselles Tarrats, Josep Maria, S. en C.	Reus	1
58430	Vin de Messe	01/04/1925	Caselles Tarrats, Josep Maria, S. en C., vídua de	Reus	1
68632	Vermouth Caselles	01/08/1927	Caselles Tarrats, Josep Maria, S. en C., vídua de	Reus	11
79741	Raimel	01/03/1930	Cavallé, Francesc	Reus	1
14456	M. T. D.	09/12/1907	Darthez, successors de S.	Reus	1
97983	Francisco Miró Sans	01/04/1934	Dorai, S.A.	Reus	1
27427	Vin de Messe Sanctuaire	15/10/1915	Ferraté Gili, Gabriel	Reus	1
27428	Vin de Messe Vatican	15/10/1915	Ferraté Gili, Gabriel	Reus	1
59430	Scala-Dei	01/07/1925	Ferraté Gili, Gabriel, fills de	Reus	1
99395	Ferrh	16/07/1934	Ferraté Gili, Gabriel, fills de	Reus	20
3646	Semi-Champagne Juan Gili hijo	25/11/1892	Gili Pons, Joan	Reus	1
3646	Mont-Sant	25/11/1892	Gili Pons, Joan	Reus	1
3646	Vermouth J. Gili y Ca	25/11/1892	Gili Pons, Joan	Reus	1
5153	Anís Gili	20/07/1895	Gili Pons, Joan	Reus	4
7014	sense	29/04/1899	Gili Pons, Joan	Reus	1
10939	Mont Sant	14/06/1904	Gili Pons, Joan	Reus	1

12357	Juan Gili	07/12/1905	Gili Pons, Joan	Reus	1
8857	Vino Auténtico del Priorato	18/07/1902	Huyssen, Carlos	Reus	1
11484	Vino Auténtico del Priorato San-Torren	11/01/1905	Huyssen, Carlos	Reus	1
11652	Scala del Priorato	11/03/1905	Huyssen, Carlos	Reus	1
13713	C. H.	26/03/1907	Huyssen, Carlos	Reus	1
15024	Priorato	20/05/1908	Huyssen, Carlos	Reus	1
17565	Chantecler	21/03/1910	Massó Sendrós, Josep	Reus	1, 2
78573	Delacroix	16/12/1929	Massó Sendrós, Josep	Reus	1, 7
14787	Luciani & Cº	14/01/1909	Miró i Tarragó	Reus	1, 2 i 11
16995	Luciani & Cº	24/11/1909	Miró i Tarragó	Reus	1, 2 i 11
17851	Luciani & Cº	02/05/1910	Miró i Tarragó	Reus	1, 2 i 11
18183	Vino Español de San Rafael	26/08/1910	Miró i Tarragó	Reus	1
19176	Francisco Gil, Reus	19/04/1911	Miró i Tarragó	Reus	1
87	M. D.	26/01/1870	Müller, Darthez i Companyia	Reus	1
21590	Narciso Musté Reus	24/09/1912	Musté Prats, Narcís	Reus	1, 2
21598	Narciso Musté	27/09/1912	Musté Prats, Narcís	Reus	1, 2
21599	Anís Hércules	27/09/1912	Musté Prats, Narcís	Reus	4
36402	Mont-Sant	04/09/1919	Musté Prats, Narcís	Reus	1, 2
2985	Quer	10/04/1891	Quer Cugat, Lluís	Reus	1

3939	A. Boule	01/07/1893	Quer Cugat, Lluís	Reus	1
9936	Vino Salvat	16/05/1935	Salvat Barenys, Josep	Reus	envàs
2055	R. S.	30/08/1887	Sardà Montseny, Romà	Reus	1
2468	Vino Cepa de Macon	08/06/1889	Sardà Montseny, Romà	Reus	1
2468	Vino Cepa de Macon	08/06/1889	Sardà Montseny, Romà	Reus	1
2668	Vino Cepa de Macon	14/03/1890	Sardà Montseny, Romà	Reus	1
2669	Francisco Gil, Reus	14/03/1890	Sardà Montseny, Romà	Reus	1
56398	Vino de Vial	16/11/1924	Serra Pamies, Antoni	Reus	1, 18
56400	Quina	16/11/1924	Serra Pamies, Antoni	Reus	1, 18
4143	Juan Tarrats y Cia - Refineria de Alcoholes	15/12/1893	Tarrats, Joan i Companyia	Reus	1
39	T. L.	29/12/1867	Tomás Lorenzo i Companyia	Reus	1
73	T. L.	14/12/1867	Tomás Lorenzo i Companyia	Reus	1
51939	Jose Vila Cort	16/11/1923	Vila Cort, Josep	Reus	1, 2
5494	Vinícola Reusense S. A.	01/01/1922	Vinícola Reusense S.A.	Reus	1, 11
67289	Vino de la Hacienda San Ginés	01/05/1927	Vinícola Reusense S.A.	Reus	1
3276	Vino Tinto Superior Yzaguirre y Cia.	27/01/1892	Yzaguirre i Companyia	Reus	1
3507	sense	20/07/1892	Yzaguirre i Companyia	Reus	1
4033	Vinum Altaris	19/09/1893	Yzaguirre i Companyia	Reus	1
64165	Rhumprat	01/09/1926	Prat de la Riba, Josep	Rodonyà	8

99381	Rhum Prat	16/07/1934	Prat de la Riba, Josep	Rodonyà	8
109920	Brandy Oroley	01/06/1937	Prat de la Riba, Josep	Rodonyà	2
70891	Rhumprat	16/03/1928	Prat de la Riva, Josep	Rodonyà	8
26673	Royale Cuvée	22/05/1915	Vallbona i Pomés	Santa Coloma de Queralt	1, 7
26673	Royale Cuvée	01/01/1935	Vallbona Sanou, Daniel	Santa Coloma de Queralt	1, 7
38313	Imperial Gourmet	03/04/1920	Vallbona Sanou, Daniel	Santa Coloma de Queralt	1, 7
47997	Champagne Souche Choisie	01/02/1923	Vallbona Sanou, Daniel	Santa Coloma de Queralt	1, 7
57478	Duc de l'Etoile	01/02/1925	Giné, Daniel	Sarral	1, 7
82492	sense	16/10/1930	Dalmau Bofarull, Francesc	Secuita	1
6147	Bodegas Tarragonenses	01/01/1923	Albert & Hermann	Tarragona	1, 5 i 2
48279	Bodegas Tarraconenses	16/02/1923	Albert & Hermann Dörner	Tarragona	1, 5 i 2
94873	Tarraco	16/07/1933	Banús Vidal, Josep Ma.	Tarragona	2
92536	Manolo's Wine Cockrail	16/01/1933	Barbier, René	Tarragona	1
42516	Vinos finos de España - Tarragona	01/08/1921	Bonsoms i Companyia	Tarragona	1

5139	Vinos Tintos Superiores Bonsoms y Müller	09/07/1895	Bonsoms i Müller	Tarragona	1
24270	Raimost	24/01/1914	Escofet, A. Josep	Tarragona	1
24413	Raimost	19/02/1914	Escofet, A. Josep	Tarragona	1
82080	Mosté	16/09/1930	Escofet, Rafael	Tarragona	1, 3
38092	Estomacal Tarragona	17/03/1920	Fàbregas Pàmies, Evarist	Tarragona	2
60830	Golarde	01/11/1925	Gilabert, Plàcid	Tarragona	17
61218	Gran Vino Montalegre	01/12/1925	Gilabert, Plàcid	Tarragona	17 i 1
29719	Anís del Polo	01/12/1916	Grau i Rodon, Societat en Comandita	Tarragona	4
31708	Grau y Rodón	06/11/1917	Grau i Rodon, Societat en Comandita	Tarragona	4
32006	Anís Polar	29/12/1917	Grau i Rodon, Societat en Comandita	Tarragona	4
32465	El Polo	22/03/1918	Grau i Rodon, Societat en Comandita	Tarragona	4
60095	Tarraco	16/08/1925	Guinovart Canals, Joan	Tarragona	1
37054	La Vinícola Ibérica, S. A.	08/11/1919	La Vinícola Ibérica S.A.	Tarragona	1, 2
51293	Vermouth Ibérico	16/09/1923	La Vinícola Ibérica S.A.	Tarragona	11
57576	Sociedad Vinícola S & K Durhacher	16/02/1925	La Vinícola Ibérica S.A.	Tarragona	1
76144	Morgan & Cº	16/02/1930	La Vinícola Ibérica S.A.	Tarragona	1
77909	José T. Mercadé	16/10/1929	La Vinícola Ibérica S.A.	Tarragona	1
19748	Gran Licor Estomacal Atlántida	24/08/1911	León Ferreté, fills i Companyia	Tarragona	2
24341	Likvoro Esperanto	04/02/1914	León Ferreté, fills i Companyia	Tarragona	2

24633	Gran Licor Estomacal Atlántida	23/03/1914	León Ferreté, fills i Companyia	Tarragona	2
54268	Consacrabile	01/06/1924	Lopez Bertran, Josep (successor de Bon Soms i Cia.)	Tarragona	1
64045	Uvamos	01/09/1926	Martinez Sebastià, Càndid	Tarragona	1 3
64045	Uva-Yema-Most	01/09/1926	Martinez Sebastià, Càndid	Tarragona	1 3
1289	Normandin-Mercier	13/03/1883	Normandin Mercier, Jules André	Tarragona	2
42404	Anís Requena	16/07/1921	Orovio Romeu, Manuel de	Tarragona	4
94883	Gran Tarragona	16/07/1933	Pernod, S.A.	Tarragona	2
97608	Pernod S.A.	16/03/1934	Pernod, S.A.	Tarragona	25, 6 i 20
100626	Pernod S.A.	16/11/1934	Pernod, S.A.	Tarragona	25 i 2
104292	Pernod S.A.	16/07/1936	Pernod, S.A.	Tarragona	25, 6 i 20
26299	Mas dels Arcs	10/03/1915	Puig Valls, Marià	Tarragona	1
37520	Hermanos Puig y Valls	12/01/1920	Puig Valls, Marià / Puig Valls, Rafael	Tarragona	1
37713	Hermanos Puig y Valls	03/02/1920	Puig Valls, Marià / Puig Valls, Rafael	Tarragona	1
96857	J. de Muller	16/01/1934	R. S. Societat Exportadora Tarraconense	Tarragona	1
96858	SET	16/01/1934	R. S. Societat Exportadora Tarraconense	Tarragona	1
16457	Anís Requena	05/07/1909	Requena i fills	Tarragona	4
63310	Vino para consagrar	16/10/1927	Sevil, Wifred	Tarragona	1
11186	Sociedad Vinícola S & L Durlacher	13/09/1904	Sociedad Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1

11186	Sociedad Vinícola S & L Durlacher	13/09/1904	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
12418	Champion	02/01/1906	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
13173	Vasco de Gama	03/10/1906	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
13329	Santa Tecla	22/11/1906	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
13670	Old Gentleman	12/03/1907	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
14504	Conak	24/12/1907	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
14630	Ye Stronghold	05/02/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
15274	Carey Brothers & Co.	10/08/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
15659	Spanish Port	11/12/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
15752	Lope de Vega	30/12/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
15753	La Reina de las Uvas	30/12/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
15754	La Corrida	30/12/1908	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
19945	sense	18/10/1911	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1

19946	sense	18/10/1911	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
21594	J. Müller de Goupille	25/09/1912	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
21952	Luis White	05/12/1912	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
23083	Unicornio	26/06/1913	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
25359	Unicornio	01/08/1914	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	Tarragona	1
104471	Monmost	01/08/1935	Solé Rovira, Francesc	Tarragona	3
110358	Florpriorat	01/02/1938	Solé Rovira, Francesc	Tarragona	1, 3 i 15
27842	Bodegas Tarracó	31/12/1915	Soler Gonsé, Joan Maria	Tarragona	1, 2
28693	Bodegas Tarraco	27/05/1916	Soler Gonsé, Joan Maria	Tarragona	1, 2
23615	Vino para Misa Enrique Ventosa	23/09/1913	Ventosa, Enric	Tarragona	1
23616	Ventosa	23/09/1913	Ventosa, Enric	Tarragona	1
40787	sense	01/03/1921	Corbella Alerany, Joan	Tivissa	1 i 17
40787	Vinos Champagnes y Aceites	01/03/1921	Corbella Alerany, Joan	Tivissa	1
2692	Enrique Huguet - Cabida Verdad	22/04/1890	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem- barra	1
2692	Flor del Vino Navarro	22/04/1890	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem- barra	1
6170	San Román	29/05/1897	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem- barra	1

6171	Enrique Huguet - Cabida Verdad	22/05/1897	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem-barra	1
7356	El Guante	26/02/1900	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem-barra	1
7356	Els Segadors	26/02/1900	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem-barra	1
7356	Enrique Huguet	26/02/1900	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem-barra	1
7356	Enrique Huguet	26/02/1900	Borràs, Isabel vídua d'Enric Huguet Bertrull	Torredem-barra	1
19782	Rojo	06/09/1911	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
32916	Enrique Huguet	31/05/1918	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41420	Vino Navarro El Guante	01/05/1921	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41420	Vino Navarro El Guante	01/12/1922	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41421	Rioja Selecto Enrique Huguet	01/05/1921	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41421	Rioja Selecto	01/05/1921	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41421	Enrique Huguet	01/12/1922	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
41860	Fino de Mesa Castell Feudal	01/06/1921	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1
42159	Vino Tinto de Mesa Viejecito	01/06/1921	Huguet Borràs, Esteve	Torredem-barra	1

79631	Priorato Tipo R	01/03/1930	Compte Anguera, Enric	Torreja del Priorat	1
80434	Priorato	01/05/1930	Compte Anguera, Enric	Torreja del Priorat	1
92042	Porto M	16/12/1932	Enric Compte Colmados Torradeflot S.A.	Torreja del Priorat	1
46979	Coñaq Marqués	01/12/1922	Homedes Cardona, Ismael	Tortosa	5
57412	Rhum Zulú	16/01/1925	Homedes Cardona, Ismael	Tortosa	5 i 2
57413	Licor Estomacal Xut	16/01/1925	Homedes Cardona, Ismael	Tortosa	5 i 2
71580	Anís Lulú	16/06/1928	Homedes Cardona, Ismael	Tortosa	4
44634	Licor Yum	16/04/1922	Homedes Mauri, Joan	Tortosa	2
10719	Los Leones de Oro	29/03/1904	Nomen, Emili	Tortosa	1
11761	Los Leones de Oro	14/04/1905	Nomen, Emili	Tortosa	1
13368	Anís Chirrita	27/11/1906	Nomen, Emili	Tortosa	4
15265	Anís del gato	30/07/1908	Nomen, Emili	Tortosa	4
69640	Licor Balsámico Queralt	01/12/1927	Queralt Rosell, Francesc	Tortosa	2
65004	Gran Licor Avella	16/10/1926	Grañana Tena, Vicenç	Ulldecona	2
33748	Anticriptogámico R. Abelló Coll	28/09/1918	Abelló Coll, Ramon	Valls	fungicida vinya
7773	Licor Estomacal San Salvador	23/11/1900	Blanch Pallarés, Josep	Valls	2
57584	sense	16/02/1925	Güell Badia, Teresa	Valls	4

46630	Anís Magriñá	01/11/1922	Magriñà Martí, Josep	Valls	4
109517	Conyac Magriñá	01/08/1936	Magriñà Martí, Josep	Valls	2 i 5
46851	Anís Marruixa	16/11/1922	Magriñà Martí, Magí	Valls	4 i 5
3666	sense	01/05/1924	Miró Vives, Josep	Valls	envàs d'ampolla
18324	Anís Cataluña	04/10/1910	Miró Vives, Josep	Valls	4
21516	Anís Cataluña	03/09/1912	Miró Vives, Josep	Valls	4
7810	Anís de la Marruixa	28/12/1900	Roig Vidal, Eugeni	Valls	4
46645	Anís Futbol	16/11/1922	Sabaté, Tomàs i Companyia	Valls	5, 4
78226	Anís del Pagès	16/11/1929	Sanromà Plana, Joan	Valls	4
18837	La Cebra	13/02/1911	Tondo Cartañá, Pere	Valls	2
52124	Anís Avispa	01/12/1923	Villarroya Torrens, Josep	Valls	4
52719	Anís Avispa	16/01/1924	Villarroya Torrens, Josep	Valls	5, 4 i 2
64219	Sindicato Agrícola de Vilarrodona	16/09/1926	Sindicat Agrícola de Vilarrodona	Vilarrodona	1
62045	Dalmó	01/02/1926	Dalmau, Josep	Vimbodí	1
74767	Dalmó	16/02/1929	Dalmau, Josep	Vimbodí	1, 7
106531	Dalmó	16/12/1935	Dalmau, Josep	Vimbodí	1, 7
106578	Gran Dalmó	01/01/1936	Dalmau, Josep	Vimbodí	1, 7

1: vins, 2: licors, 3: most, 4: anisats, 5: aiguardents, 6: alcohols, 7: escumosos, 11: vermuts, 15: vinagres, 17: xampany.
18: vi medicinal, 20: aperitiu, 25: vi ranci

MARQUES REGISTRADES A LES ILLES BALEARS					
Marca	Denominació	Data sol·licitud	Cognoms i nom	Població	Producte
79870	Old Tom Gin	16/03/1930	Villalonga Salom, Bernat	Alaior	9
26446	Vinos Finos	16/04/1915	Hermanos Agustinos	Binissaleu	1
1246	sense	16/11/1923	Nadal, Antoni	Bunyola	envàs per vi i licor
16478	Anís Tunel	01/08/1909	Nadal, Antoni	Bunyola	4
51877	Coñac Iris	16/11/1923	Nadal, Antoni	Bunyola	10
93851	Anís Tunel	16/04/1933	Nadal, Antoni	Bunyola	4
90061	Demon	01/07/1932	Ferrer Cardona, Joan	Eivissa	5, 2 i 10
58853	Anís Marina	16/05/1925	Mari Mayans, Joan	Eivissa	4
58869	Palo Mari	16/05/1925	Mari Mayans, Joan	Eivissa	20
21663	Estomacal Tomillo Frigola	10/10/1912	Mari Mayans, Joan i Bartomeu	Eivissa	2
83336	Coñac Maripol	16/12/1930	Mari Pol, Miquel	Eivissa	10
83833	Estomacal Flor de Ibiza	01/02/1931	Mari Pol, Miquel	Eivissa	2
88972	Estomacal 8ani	01/04/1932	Mari Pol, Miquel	Eivissa	2
90385	Anís del Oso	16/07/1932	Mari Pol, Miquel	Eivissa	4
94415	Anís Pericàs	16/06/1933	Mari Pol, Miquel	Eivissa	4
99160	Ron Tres Negros	01/07/1934	Mari Pol, Miquel	Eivissa	8
32865	Vinificador	23/05/1918	Gavilán Almuzara, Pere	Es Mercadal	producte vinificador

371	Licor Golúa	13/02/1903	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	2
4692	Anís de la Almudaina	06/12/1894	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	5, 4
5458	Anís San Salvador	01/04/1896	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	4
9642	Licor Golúa	13/02/1903	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	2
11331	Vino sin agua	11/11/1904	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	1
28881	Nabano	01/07/1916	Riutort Sabater, Bartomeu	Esporles	1
111513	Vins d'Or	01/06/1939	Picó Piña, Salvador	Felanitx	1
30583	Anís San Salvador	25/04/1917	Riera, Francesc, fills de	Felanitx	4 i 2
5618	San Salvador	24/06/1896	Roselló, Julià i germà	Felanitx	4
5647	Anís San Salvador	17/08/1896	Roselló, Julià i germà	Felanitx	4
42497	Ron Oro	01/06/1922	Ferrà Pujol, Jaume	Llubí	2
57308	Imperio	16/01/1925	Perelló Gelabert, Miquel	Llubí	2
18633	Anís Colón	12/12/1910	Perelló germans	Llubí	4
45710	Licor Bendito Estomacal	01/08/1922	Perelló Serra, Jordi	Llubí	2
53785	Coñac Palma	16/04/1924	Perelló Serra, Jordi	Llubí	10
21768	Aperitivo Palo Garau	25/10/1912	Garau Socias, Bartolomé	Llucmajor	2
59580	Seca	01/07/1925	Garau Socias, Guillem	Llucmajor	5, 4 i 2
10524	SECA	12/01/1904	Garau, Damià	Llucmajor	2
11086	SECA	06/08/1904	Garau, Damià	Llucmajor	2
46881	Anissats i licors Oliver	16/11/1922	Oliver Garau, Antoni	Llucmajor	5 4 i 2

1776	sense	16/03/1916	Ripoll germans	Llucmajor	envàs de vidre
11677	San Miguel	20/03/1905	Ripoll germans	Llucmajor	4, 21, 24
3051	Anís Higiénico Estomacal	30/05/1891	Beltran Pujol, Manel	Maó	4
4030	La Vid	19/09/1893	Beltran Pujol, Manel	Maó	4
17783	Anís Higiénico Estomacal	03/05/1910	Beltran y Compañía, Manuel	Maó	4
17784	Anís Beltrán	03/05/1910	Beltran y Compañía, Manuel	Maó	4
17785	Nectar Beltrán	03/05/1910	Beltran y Compañía, Manuel	Maó	2
17786	Estomacal Dora	03/05/1910	Beltran y Compañía, Manuel	Maó	2
62480	Beltran	01/04/1926	Beltran, Àgueda sucesora de Manel Beltran	Maó	25 i 4
11592	Manuel Beltrán y Co.	11/02/1905	Beltran, Manel i Companyia	Maó	4 i 2
12487	Vermouth San Luis	26/01/1906	Taltavull i Companyia	Maó	11
12487	Vermouth San Luis	26/01/1906	Taltavull i Companyia	Maó	11
25926	Pedro Cañellas	26/12/1914	Cañellas, Pere	Marratxí	5, 4
4667	Absinthe	23/11/1894	Alcover Enseñat, Guillem	Palma de Mallorca	1, 2
4667	sense	23/11/1894	Alcover Enseñat, Guillem	Palma de Mallorca	1, 2
4667	Vermouth G. Alcover	23/11/1894	Alcover Enseñat, Guillem	Palma de Mallorca	1, 2
4667	Vino Vermouth Torino	23/11/1894	Alcover Enseñat, Guillem	Palma de Mallorca	1, 2
2793	Noé	10/09/1890	Alzamora i Ginard	Palma de Mallorca	1
15088	Anís Flor de Mallorca	10/06/1908	Esbarranch Colom, Pere Josep	Palma de Mallorca	4
15111	Gran Licor Aperitivo Digestivo y Estomacal	17/06/1908	Esbarranch Colom, Pere Josep	Palma de Mallorca	2

21410	P. J. Esbarranch	08/08/1912	Esbarranch Colom, Pere Josep	Palma de Mallorca	10
21411	Aperital Palo	08/08/1912	Esbarranch Colom, Pere Josep	Palma de Mallorca	2
9694	Pedro J. Esbarranch	06/03/1903	Esbarranch Pujol, Pere J.	Palma de Mallorca	4 i 2
156	La Oriental	01/10/1902	Estarás Mayol, Joan	Palma de Mallorca	5, 4 i 2
8993	sense	21/08/1902	Estarás Mayol, Joan	Palma de Mallorca	5, 4 i 2
9695	sense	06/03/1903	Estarás Mayol, Joan	Palma de Mallorca	5, 4 i 2
99369	Licor Canario	16/07/1934	Estarás Mayol, Josep	Palma de Mallorca	2
99370	Anisado Superior Santa Maria	16/07/1934	Estarás Mayol, Josep	Palma de Mallorca	4
112259	Ron Oro	01/07/1939	Ferrà Ramis, Antoni	Palma de Mallorca	8
112010	Miret	01/11/1939	Miret S.A.	Palma de Mallorca	5 i 2
75884	Espumoso Pic-d'Or	01/05/1929	Miret, Francesc	Palma de Mallorca	7
88442	Champañin	01/03/1932	Miret, Francesc	Palma de Mallorca	1, 7
18266	Anís Miramar	17/09/1910	Moreno, Mateu	Palma de Mallorca	4
15149	El Morrongo	25/06/1908	Oliver, Antoni	Palma de Mallorca	5, 4 i 2
5163	Bartolomé Roca y Estades	23/07/1895	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	4
5163	sense	23/07/1895	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	4
6556	sense	25/04/1898	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	2
7980	sense	12/04/1901	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	5, 4
7980	sense	12/04/1901	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	5, 4
9891	Anís Bellver	09/05/1903	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	4

9891	Bartolomé Roca y Estados	09/05/1903	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	1, 2 i 5
12542	Roca Hermanos y C ^a	21/02/1906	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	5 i 2
14495	Anisado Doble de Mallorca	21/12/1907	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	5 i 4
47055	La Rosa Blanca	16/12/1922	Roca, germans i Companyia	Palma de Mallorca	1. 7
74173	Licor Charlestone	16/12/1928	Salvà Pons, Bartomeu	Palma de Mallorca	2
96766	Riu d'Erbes	16/01/1934	Salvà Pujol, Caterina	Palma de Mallorca	25
47521	sense	01/01/1923	Suau Alabern, Joan	Palma de Mallorca	5 i 4
58248	Anís Paloma	01/04/1925	Suau Alabern, Joan	Palma de Mallorca	4
147769	Aguardiente Anisado Seco La Paloma	01/08/1944	Suau Alabern, Joan	Palma de Mallorca	4 i 5
147770	Anís dulce de la Paloma	01/08/1944	Suau Alabern, Joan	Palma de Mallorca	4 i 5
4565	sense	08/10/1894	Suau Bannasar, Joan	Palma de Mallorca	5
25270	Licor Maura, SL	15/07/1914	Suau Bannasar, Joan	Palma de Mallorca	5 i 2
42350	Anís del Moro	01/07/1921	Suau Roca, Enric	Palma de Mallorca	4
46281	Anís del Nomo	16/09/1922	Suau Roca, Enric	Palma de Mallorca	4 i 5
46282	Anís Turca	16/09/1922	Suau Roca, Enric	Palma de Mallorca	4 i 5
47056	Anís del Moro	16/12/1922	Suau Roca, Enric	Palma de Mallorca	4 i 5
30355	Anís Paloma	21/03/1917	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	4
34548	Suau & Cie. [Chartreuse de Valldemosa] [Grande Abbaye de Valldemosa]	31/01/1919	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	2
34667	Estomacal Santa Cruz	13/02/1919	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	2

34668	Estomacal Santa Cruz	13/02/1919	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	2
37230	Licor Santa Cruz	05/12/1919	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	2
46582	sense	16/10/1922	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	4 i 5
46669	Suau	01/11/1922	Suau, Joan, fills de	Palma de Mallorca	5 4, 2
114736	Anís Balears	01/12/1939	Vaquer, Bartomeu	Palma de Mallorca	4
19179	P.A.S.	02/10/1911	Sureda, Pere A.	Pollença	4 i 2
24803	Miau	01/05/1914	Sureda, Pere A.	Pollença	4 i 2
25837	Majorica	03/12/1914	Sureda, Pere A.	Pollença	4 i 20
30311	Majorica	12/03/1917	Sureda, Pere A.	Pollença	4 i 20
45532	Riera	16/07/1922	Riera Bassa, Antoni	Pont d'Inca	5, 4 i 2
52296	Bambú	16/12/1923	Riera Bassa, Antoni	Pont d'Inca	5, 4 i 2
52297	Santé	16/12/1923	Riera Bassa, Antoni	Pont d'Inca	5, 4 i 2
52298	Apertivo Palo Matinal	16/12/1923	Riera Bassa, Antoni	Pont d'Inca	5, 4 i 2
52298	Matinal	01/01/1928	Riera Bassa, Antoni	Pont d'Inca	5, 4 i 2
54344	Pay-Pay	16/06/1924	Riera, Antoni i Companyia	Pont d'Inca	2
54950	Ron Misterio	16/07/1924	Ballester, Andreu	Sa Pobla	8
6936	Licor Benedetto	17/02/1899	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margalida	5
7165	Anís Fuster	29/09/1899	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margalida	5 4
17751	Victoria	29/04/1910	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margalida	8
113183	Licor Benedetto	01/08/1939	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margalida	2

49092	Anís Santa Margarita	01/04/1923	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margarita	5 4
52462	Anís Venus	16/12/1923	Fuster Molinas, Felicià	Santa Margarita	4
59115	Anís Payesa	01/06/1925	Jaume Matas, Rafael; Pizà, Caterina, vídua de	Santa Maria	4
41152	Triple anís payesa	01/04/1921	Bestard Cañellas, Josep	Santa Maria del Camí	4
4289	Anís del Tigre	03/04/1894	Bestard, Andreu i fills	Santa Maria del Camí	4
4721	Anís Dos Tigres	20/12/1894	Bestard, Andreu i fills	Santa Maria del Camí	4
13256	Triple anís payesa	29/10/1906	Jaume Matas, Rafael	Santa Maria del Camí	5 4
37917	Palo Resolis	28/02/1920	Puig, Antoni	Sencelles	5, 4 i 2
21960	Anís Suliar	06/12/1912	Mora germans	Sóller	5, 4 i 2

1: vins, 2: licors, 4: anisats, 5: aiguardents,, 7: escumosos, 8: rom, 9: ginebra, 10: conyac, 11: vermuts,
20: aperitiu, 21: absenta, 24: mistela, 25: vi ranci

ETIQUETES

PROVÍNCIA DE BARCELONA

ALELLA

1

ARENYS DE MAR

2

ARENYS DE MUNT

3

4

ARGENTONA

5

BADALONA

6

BADALONA

7

8

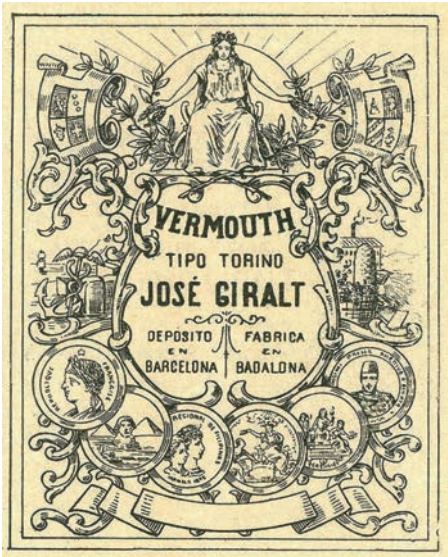
BADALONA

9

10

11

12

BADALONA

13

14

BARCELONA

15

Bacardí

16

BARCELONA

17

18

19

20

21

22

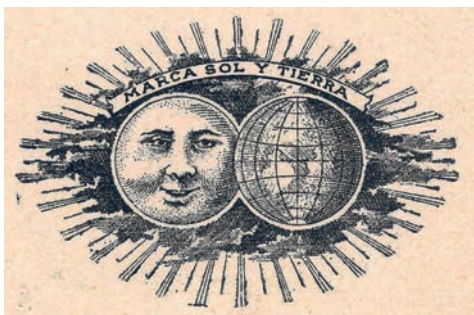

23

24

BARCELONA

25

26

27

28

29

30

31

32

BARCELONA

33

34

35

36

37

38

39

40

BARCELONA

41

42

43

44

45

46

47

48

BARCELONA

49

50

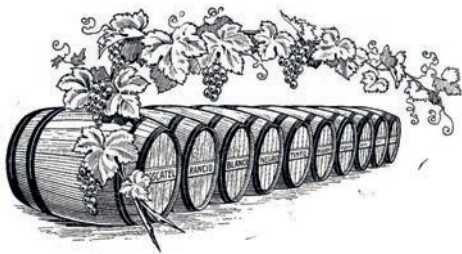
51

52

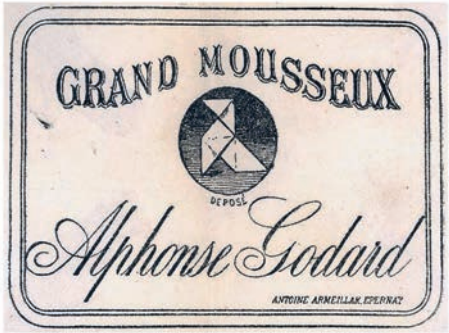
53

54

55

56

BARCELONA

57

58

59

60

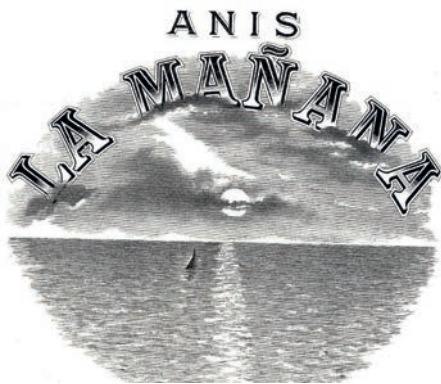
61

62

63

64

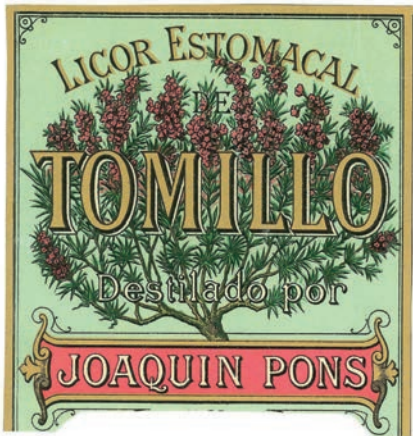
BARCELONA

65

66

67

68

69

70

71

72

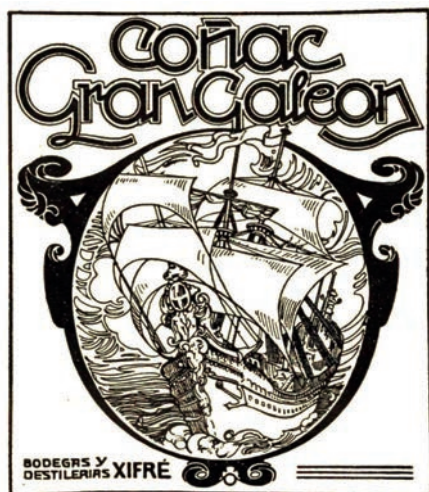
BARCELONA

73

74

75

76

77

78

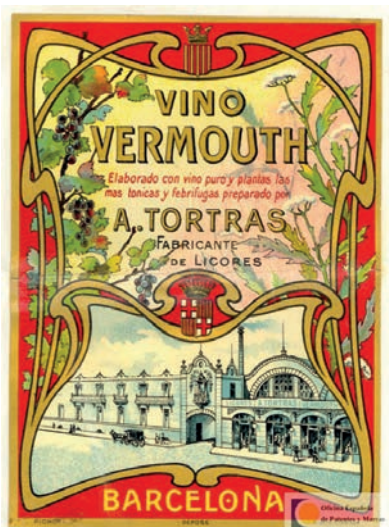

79

80

BARCELONA

81

82

83

84

BARCELONA

85

BERGA

86

CALDES

87

88

CAPELLADES

89

CORNELLÀ

CASTELLBELL I VILAR

90

FONT-RUBÍ

91

92

FONT-RUBÍ

93

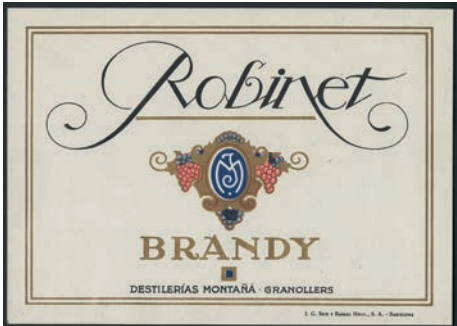
GRANOLLERS

GELIDA

94

HOSPITALET, L'

95

96

MALGRAT

97

MANRESA

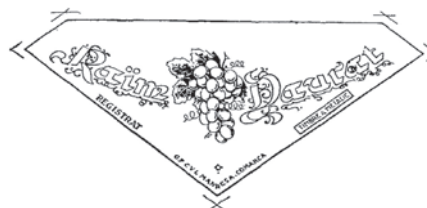

98

MANRESA

99

100

MANRESA

101

MARTORELL

102

MASNOU

103

104

MATARÓ

105

SABADELL

106

SABADELL

107

SANT PERE DE RIBES

108

SANT QUINTÍ DE MEDIONA

109

SANT QUIRZE DE BESORA

110

SANT SADURNÍ D'ANOIA

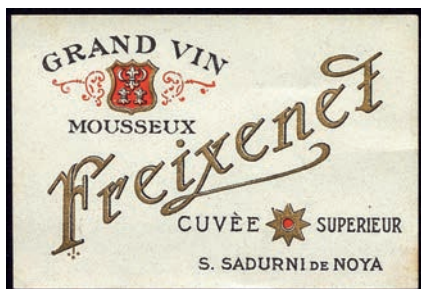

111

112

SANT SADURNÍ D'ANOIA

113

114

115

116

SANT SADURNÍ D'ANOIA

117

SANTA PERPÈTUA

118

SITGES

119

120

SITGES

121

122

SITGES

TIANA

123

124

TORDERA

125

VIC

126

VIC

VILAFRANCA DEL Penedès

127

128

VILAFRANCA DEL PENEDE'S

129

130

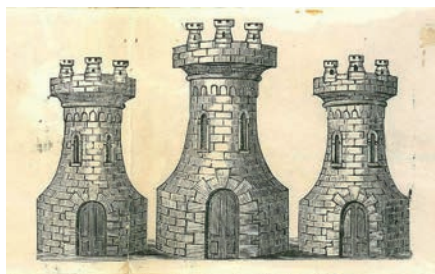

131

132

VILAFRANCA DEL PENEDÈS

133

VILASSAR DE DALT

VILANOVA I LA GELTRÚ

134

VILASSAR DE MAR

135

136

PROVÍNCIA DE GIRONA

BLANES

137

CASSA DE LA SELVA

138

FIGUERES

139

140

FIGUERES

141

GIRONA

142

SANT FELIU GUIXOLS

143

144

PROVÍNCIA DE LLEIDA

LLEIDA

145

146

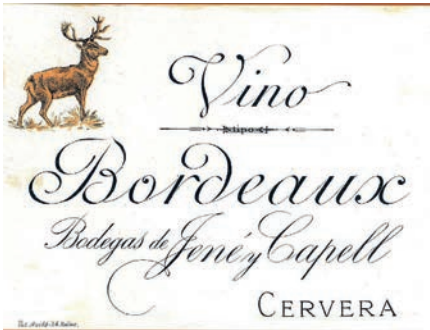

147

148

CERVERA

149

PENELLES

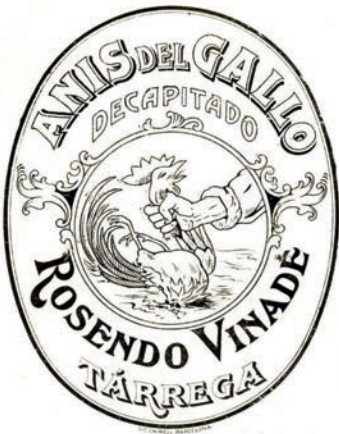
151

MOLLERUSSA

150

TÀRREGA

152

PROVÍNCIA DE TARRAGONA

ARBOÇ

153

FALSET

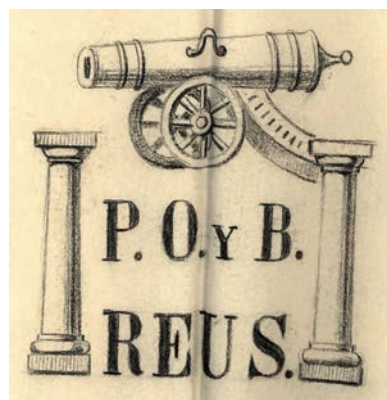
154

GINESTAR

155

REUS

156

157

158

159

160

REUS

161

162

163

164

RODONYÀ

165

SECUITA

166

TARRAGONA

167

168

TARRAGONA

169

170

171

172

TARRAGONA

173

TORROJA DEL PRIORAT

175

TORREDEMBARRA

174

TORTOSA

176

VALLS

177

VENDRELL

178

VIMBODÍ

179

180

ILLES BALEARS

EIVISSA

181

MALLORCA - FELANITX

MALLORCA - ESPORLES

182

MALLORCA - LLUBÍ

183

184

MALLORCA - LLUCMAJOR

185

MALLORCA - MARRATXÍ

186

MALLORCA - PALMA

187

188

MALLORCA - PALMA

189

190

MALLORCA - POBLA

191

MALLORCA - PONT INCA

192

MALLORCA - SANTA MARGALIDA

193

MALLORCA - SOLLER

195

MALLORCA - SANTA MARÍA DEL CAMÍ

194

MENORCA - MAÓ

196

Relació de productors de les etiquetes

BARCELONA

1. Bruy Gayà, Joan. Alella. BOPI [Butlletí Oficial de la Propietat Industrial]
2. Sindicat Agrícola Alella Vinícola. Alella. BOPI
3. Mollfulleda, Magí. Arenys de Mar. BOPI
4. Lladó Urpina, Enric. Arenys de Munt. CDV [Centre de Documentació Vinseum]
5. Gualba Subirà, Antoni. Argentona. BOPI
6. Bosch Grau, germans. Badalona. BOPI
7. Costa, destil·leria. Badalona. BOPI
8. Bofill i Garriga. Badalona. BOPI
9. Diana i Sabaté, destil·leries. Badalona. BOPI
10. Diana i Sabaté, destil·leries. Badalona. BOPI
11. Giralt Roig, Josep. Badalona. BOPI
12. Giralt Roig, Josep. Badalona. BOPI
13. Rombouts Sabater, Enric. Badalona. BOPI
14. San Francisco, destil·leria. Badalona. BOPI
15. San Francisco, destil·leria. Badalona. BOPI
16. Alegre Patau, Francesc. Barcelona. BOPI
17. Alegrí, Joan i Companyia. Barcelona. BOPI
18. Aleman i Companyia. Barcelona. BOPI
19. Alemany, Ribó i Companyia. Barcelona. BOPI
20. Arnau i Mateu, Emili, SA. Barcelona. BOPI
21. Arnó, destil·leries. Barcelona. BOPI
22. Barbanzolo, Leonard. Barcelona. BOPI
23. Bardinet, Paul Augustin Marie. Barcelona. BOPI
24. Bardinet, Paul Augustin Marie. Barcelona. BOPI
25. Batallé, Josep i Companyia. Barcelona. BOPI
26. Bordàs Domènech, Pere. Barcelona. BOPI
27. Bosch, vídua i fills de. Barcelona. BOPI
28. Bosch, Arnau i fills. Barcelona. BOPI
29. Carbó, Jaume, fill de. Barcelona. BOPI
30. Carbonell Bas, Rosend. Barcelona. BOPI
31. Casals Capell, Tomàs. Barcelona. BOPI
32. Casals, Pere. Barcelona. BOPI
33. Casanova Arater, Miquel. Barcelona. BOPI
34. Casasaies, Tort i Xalabardé. Barcelona. BOPI
35. Cinzano Vermouth Vini, SA. Barcelona. CDV
36. Clarós Ustallé, Jaume. Barcelona. BOPI
37. Companyia Brugués i Galí. Barcelona. BOPI

38. Cuxart Oliva, Joan. Barcelona. BOPI
39. Dalmau Guivernau, Joan. Barcelona. BOPI
40. Dematteis i Perucchi. Barcelona. BOPI
41. Domènech Farrés, Francesc i Josep. Barcelona. BOPI
42. Escat, destil·leries. Barcelona. CDV
43. Escrivà Pujol, Jaume. Barcelona. BOPI
44. Esparducer, Joan i Companyia. Barcelona. BOPI
45. Esplugas Gelabert, Salvador. Barcelona. BOPI
46. Fàbregas Capurro, Rafael. Barcelona. BOPI
47. Farreras i Chapellier. Barcelona. BOPI
48. Figueras, Carme. Barcelona. BOPI
49. Fortuny Julià, Francesc. Barcelona. BOPI
50. Galainena, J. i Companyia, successors de. Barcelona. BOPI
51. Gironella Roqué, Enric. Barcelona. BOPI
52. Guilera Villarreal, Josep. Barcelona. BOPI
53. Deu, Josep i Companyia. Barcelona. BOPI
54. La Vid, S. A. . Barcelona. BOPI
55. Maristany i Font. Barcelona. BOPI
56. Marull, Tomàs. Barcelona. BOPI
57. Millet Beltran, Joan. Barcelona. BOPI
58. Molinas Unda, Francesc. Barcelona. BOPI
59. Montfort Guiu, Carles. Barcelona. CDV
60. Morera Pubill, Joan. Barcelona. CDV
61. Muñoz Cantó, Frederic. Barcelona. BOPI
62. Noyet, SA. Barcelona. BOPI
63. Ozalla, Florenci d' i Companyia. Barcelona. BOPI
64. Padrisa, Josep. Barcelona. BOPI
65. Parera, destil·leria. Barcelona. CDV
66. Pladellorens Playà, Magí. Barcelona. BOPI
67. Pons Vilar, Joaquim. Barcelona. BOPI
68. Puigmal Candal, Cosme. Barcelona. BOPI
69. Puigmal Candal, Cosme. Barcelona. BOPI
70. Pujol Solà, Josep. Barcelona. CDV
71. Puntí Deu, SA. Barcelona. BOPI
72. Quinquer i Ventosa, Societat Comendatària. Barcelona. BOPI
73. Rey, Alberto León. Barcelona. BOPI
74. Riera Freginals, Josep. Barcelona. BOPI
75. Rosas Presas, Llorenç. Barcelona. BOPI
76. Sabadell, Bonaventura. Barcelona. BOPI
77. Sala, Jaume. Barcelona. BOPI

78. Sastre, Antoni. Barcelona. BOPI
79. Serrano Cuadrado, Càndid. Barcelona. BOPI
80. Tarragó i Companyia. Barcelona. BOPI
81. Tortras Codina, Antoni. Barcelona. BOPI
82. Vehil, Botta i Vis. Barcelona. BOPI
83. Vermouth Martini & Rossi, SA. Barcelona. BOPI
84. Vidal, C. i Companyia. Barcelona. BOPI
85. Vidal, Lluís. Barcelona. BOPI
86. Vives i Almató. Barcelona. BOPI
87. Selga, Joan Ramon. Berga. BOPI
88. Massa Gil, Enric. Caldes. BOPI
89. Vilaseca Domènech, Josep. Bapellades. BOPI
90. Forrellat, Francesc. Castellbell i el Vilar. CDV
91. Corominas i Volart, SL. Cornellà. BOPI
92. Esteva Bertrán, Jaume. Font-rubí. BOPI
93. Esteve Almirall, Jaume. Font-rubí. BOPI
94. Albet Boatell, Joan. Gelida. BOPI
95. Montañà, destil·leries. Granollers. CDV
96. G. L. Argentí, destil·leries. Hospitalet. CDV
97. Rimbau, Canony i Companyia. Malgrat de Mar. BOPI
98. Clapers i Prat, Valentí. Manresa. BOPI
99. Cots, Ramon i Companyia. Manresa. BOPI
100. Gremi de Productors i Comerciants de Vins i Licors de Manresa i Comarca. Manresa. BOPI
101. Soler, Marc i fills. Manresa. BOPI
102. Llopart Piqué, Carolina. Martorell. CDV
103. Regés Gusó, Ramon. Masnou. BOPI
104. Cisa, destil·leria. Masnou. CDV
105. Martínez, destil·leries. Mataró. BOPI
106. Germà, destil·leries. Sabadell. CDV
107. Piñol, destil·leries. Sabadell. BOPI
108. Robert Carbonell, Caterina. Sant Pere de Ribes. BOPI
109. Ferrer Bosch, Joan. Sant Quintí de Mediona. BOPI
110. Bosch, destil·leries. Sant Quirze de Besora. BOPI
111. Associació de Colliters de Sant Sadurní d'Anoia, SA. Sant Sadurní d'Anoia. BOPI
112. Codorniu, caves. Sant Sadurní d'Anoia. BOPI
113. Ferrer Bosch, Pere. Sant Sadurní d'Anoia. CDV
114. Marquès de Monistrol d'Anoia. Sant Sadurní d'Anoia. BOPI
115. Miró Bages, Joan. Sant Sadurní d'Anoia. CDV
116. Raventós Poch, Jaume. Sant Sadurní d'Anoia. CDV
117. Rigol, Caves. Sant Sadurní d'Anoia. CDV

- 118. Soley, destil·leries. Santa Perpètua de Moguda. BOPI
- 119. Carbonell Batlle, Bartomeu. Sitges. BOPI
- 120. Ferrer Robert, Antoni. Sitges. BOPI
- 121. Ferrer Robert, Antoni. Sitges. CDV
- 122. Montané Fals, Pere. Sitges. BOPI
- 123. Riera, celler. Sitges. CDV
- 124. La Unión Agrícola, S. A. Tiana. BOPI
- 125. Pont Ros. Tordera. BOPI
- 126. Riubrogent, celler. Vic. BOPI
- 127. Vergés Muns, Francesc. Vic. BOPI
- 128. Bosch-Güell, SA, celler. Vilafranca del Penedès. BOPI
- 129. Gallart Soler, Pere. Vilafranca del Penedès. BOPI
- 130. Jové Arnabat, Josep M. . Vilafranca del Penedès. BOPI
- 131. Serra Güell, Jaume. Vilafranca del Penedès. BOPI
- 132. Serra Güell, Jaume. Vilafranca del Penedès. CDV
- 133. Torres i Cia. . Vilafranca del Penedès. BOPI
- 134. Giró Casanellas, Pere. Vilanova i la Geltrú. BOPI
- 135. Ferrer Fontanills, Jaume. Vilassar de Dalt. BOPI
- 136. Carrau & Cia. . Vilassar de Mar. BOPI

GIRONA

- 137. Carbó Ferrer, Francesc. Blanes. BOPI
- 138. Martí Cardona, Manel i fill. Blanes. BOPI
- 139. Duran, destil·leries. Cassà de la Selva. BOPI
- 140. Gironella Buscall, Julià. Figueres. BOPI
- 141. Lloveras Bret, Joan. Figueres. BOPI
- 142. Pey Mallol, Paulí. Figueres. BOPI
- 143. Regàs, destil·leries. Girona. BOPI
- 144. Bonet, destil·leries. Sant Feliu de Guíxols. BOPI

LLEIDA

- 145. Lamolla Boqué, Enric. Lleida. BOPI
- 146. Mor, destil·leries. Lleida. BOPI
- 147. Serra, destil·leries. Lleida. BOPI
- 148. Carulla, destil·leria. Lleida. BOPI
- 149. Jené i Capell. Cervera. BOPI
- 150. Badia Vilà, Tomàs. Mollerussa. CDV
- 151. Castell del Remei, celler. Penelles. BOPI
- 152. Vinadé Potau, Rosend. Tàrrrega. BOPI

TARRAGONA

153. Gener Batet, Josep. Arboç. BOPI
154. Llorens Tarragó, Miquel. Falset. BOPI
155. Algueró, Antoni. Ginestar. BOPI
156. Boule, Josep. Reus. BOPI
157. Boule, Josep. Reus. BOPI
158. Caselles Tarrats, Josep Maria. Reus. BOPI
159. Gili & Musté. Reus. CDV
160. Massó, destil·leria. Reus. CDV
161. Miró i Tarragó. Beus. BOPI
162. Miró, germans. Reus. CDV
163. Muller i Darthez. Beus. BOPI
164. Yzaguirre i Companyia. Reus. CDV
165. Prat de la Riba, Josep. Rodonyà. CDV
166. Estruch, família. Secuita. BOPI
167. Bonsoms i Muller. Tarragona. BOPI
168. Grau i Rodon. Tarragona. BOPI
169. Guinovart Canals, Joan. Tarragona. BOPI
170. Leon Ferreté, Fills i Cia. . Tarragona. BOPI
171. Pernod, SA. Tarragona. BOPI
172. Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher. Tarragona. BOPI
173. La Vinícola Ibérica, S. A. . Tarragona. BOPI
174. Casa Huguet. Torredembarra. BOPI
175. Compte Anguera, Enric. Torroja. BOPI
176. Nomen, Emili. Tortosa. BOPI
177. Magriñà, germans. Valls. BOPI
178. Miró, destil·leries. Valls. BOPI
179. Foix Julivert, Jaume. Vendrell. CDV
180. Dalmau, Josep. Vimbodí. CDV

ILLES BALEARS

181. Marí Mayans, destil·leries. Eivissa. BOPI
182. Riutort Sabater, Bartomeu. Esporles. BOPI
183. Rosselló, Julià i germans. Felanitx. BOPI
184. Perelló, destil·leries. Llubí. BOPI
185. Ripoll, germans. Lluçmajor. BOPI
186. Cañellas Rigo, Pere. Marratxí. BOPI
187. Alcover Enseñat, Guillem. Palma. BOPI
188. Esbarranch, destil·leria Pere J. . Palma. BOPI
189. Roca, germans i Companyia. Palma. BOPI

- 190. Suau, cellers. Palma. BOPI
- 191. Ballester, Andreu. Pobla. BOPI
- 192. Riera, Antoni i Companyia. Pont d'Inca. BOPI
- 193. Fuster, destil·leries. Santa Margalida. BOPI
- 194. Bestard, Andreu i fills. Santa Maria del Camí. BOPI
- 195. Can Mora des Vi. Sòller. BOPI
- 196. Beltran i Companyia. Maó. BOPI

BARCELONA		Font
Alella	1 Bruy Gayà, Joan	BOPI
Alella	2 Sindicat Agrícola Alella Vinícola	BOPI
Arenys de Mar	3 Mollfulleda, Magí	BOPI
Badalona	4 Lladó Urpina, Enric	CDV
Brgentona	5 Gualba Subirà, Antoni	BOPI
Badalona	6 Bosch Grau, germans	BOPI
Badalona	7 Costa, destil·leria	BOPI
Badalona	8 Bofill i Garriga	BOPI
Badalona	9 Diana i Sabaté, destil·leries	BOPI
Badalona	10 Diana i Sabaté, destil·leries	BOPI
Badalona	11 Giralt Roig, Josep	BOPI
Badalona	12 Giralt Roig, Josep	BOPI
Badalona	13 Rombouts Sabater, Enric	BOPI
Badalona	14 San Francisco, destil·leria	BOPI
Badalona	15 San Francisco, destil·leria	BOPI
Barcelona	16 Alegre Patau, Francesc	BOPI
Barcelona	17 Alegrí, Joan i Companyia	BOPI
Barcelona	18 Aleman i Companyia	BOPI
Barcelona	19 Alemany, Ribó i Companyia	BOPI
Barcelona	20 Arnau i Mateu, Emili, SA	BOPI
Barcelona	21 Arnó, destil·leries	BOPI
Barcelona	22 Barbanzolo, Leonard	BOPI
Barcelona	23 Bardinet, Paul Augustin Marie	BOPI
Barcelona	24 Bardinet, Paul Augustin Marie	BOPI
Barcelona	25 Batallé, Josep i Companyia	BOPI
Barcelona	26 Bordàs Domènech, Pere	BOPI
Barcelona	27 Bosch, vídua i fills de	BOPI
Barcelona	28 Bosch, Arnau i fills	BOPI
Barcelona	29 Carbó, Jaume, fill de	BOPI
Barcelona	30 Carbonell Bas, Rosend	BOPI
Barcelona	31 Casals Capell, Tomàs	BOPI

Barcelona	32	Casals, Pere	BOPI
Barcelona	33	Casanova Arater, Miquel	BOPI
Barcelona	34	Casasaies, Tort i Xalabardé	BOPI
Barcelona	35	Cinzano Vermouth Vini, SA	CDV
Barcelona	36	Clarós Ustallé, Jaume	BOPI
Barcelona	37	Companyia Brugués i Galí	BOPI
Barcelona	38	Cuxart Oliva, Joan	BOPI
Barcelona	39	Dalmau Guivernau, Joan	BOPI
Barcelona	40	Dematteis i Perucchi	BOPI
Barcelona	41	Domènech Farrés, Francesc i Josep	BOPI
Barcelona	42	Escat, destil·leries	CDV
Barcelona	43	Escrivà Pujol, Jaume	BOPI
Barcelona	44	Esparducer, Joan i Companyia	BOPI
Barcelona	45	Esplugas Gelabert, Salvador	BOPI
Barcelona	46	Fàbregas Capurro, Rafael	BOPI
Barcelona	47	Farreras i Chapellier	BOPI
Barcelona	48	Figueras, Carme	BOPI
Barcelona	49	Fortuny Julià, Francesc	BOPI
Barcelona	50	Galainena, J. i Companyia, successors de	BOPI
Barcelona	51	Gironella Roqué, Enric	BOPI
Barcelona	52	Guilera Villarreal, Josep	BOPI
Barcelona	53	Deu, Josep i Companyia	BOPI
Barcelona	54	La Vid, S.A.	BOPI
Barcelona	55	Maristany i Font	BOPI
Barcelona	56	Marull, Tomàs	BOPI
Barcelona	57	Millet Beltran, Joan	BOPI
Barcelona	58	Molinas Unda, Francesc	BOPI
Barcelona	59	Montfort Guiu, Carles	CDV
Barcelona	60	Morera Pubill, Joan	CDV
Barcelona	61	Muñoz Cantó, Frederic	BOPI
Barcelona	62	Noyet, SA	BOPI
Barcelona	63	Ozalla, Florenci d' i Companyia	BOPI

Barcelona	64	Padrisa, Josep	BOPI
Barcelona	65	Parera, destil·leria	CDV
Barcelona	66	Pladellorens Playà, Magí	BOPI
Barcelona	67	Pons Vilar, Joaquim	BOPI
Barcelona	68	Puigmal Candal, Cosme	BOPI
Barcelona	69	Puigmal Candal, Cosme	BOPI
Barcelona	70	Pujol Solà, Josep	CDV
Barcelona	71	Puntí Deu, SA	BOPI
Barcelona	72	Quinquer i Ventosa, Societat Comendatària	BOPI
Barcelona	73	Rey, Alberto León	BOPI
Barcelona	74	Riera Freginals, Josep	BOPI
Barcelona	75	Rosas Presas, Llorenç	BOPI
Barcelona	76	Sabadell, Bonaventura	BOPI
Barcelona	77	Sala, Jaume	BOPI
Barcelona	78	Sastre, Antoni	BOPI
Barcelona	79	Serrano Cuadrado, Càndid	BOPI
Barcelona	80	Tarragó i Companyia	BOPI
Barcelona	81	Tortras Codina, Antoni	BOPI
Barcelona	82	Vehil, Botta i Vis	BOPI
Barcelona	83	Vermouth Martini & Rossi, SA	BOPI
Barcelona	84	Vidal, C. i Companyia	BOPI
Barcelona	85	Vidal, Lluís	BOPI
Barcelona	86	Vives i Almató	BOPI
Berga	87	Selga, Joan Ramon	BOPI
Caldes	88	Massa Gil, Enric	BOPI
Bapellades	89	Vilaseca Domènech, Josep	BOPI
Castellbell i el Vilar	90	Forrellat, Francesc	CDV
Cornellà	91	Corominas i Volart, SL	BOPI
Font-rubí	92	Esteve Bertrán, Jaume	BOPI
Font-rubí	93	Esteve Almirall, Jaume	BOPI
Gelida	94	Albet Boatell, Joan	BOPI
Granollers	95	Montaña, destil·leries	CDV

Hospitalet	96	G. L. Argentí, destil·leries	CDV
Malgrat de Mar	97	Rimbau, Canony i Companyia	BOPI
Manresa	98	Clapers i Prat, Valentí	BOPI
Manresa	99	Cots, Ramon i Companyia	BOPI
Manresa	100	Gremi de Productors i Comerciants de Vins i Licors de Manresa i Comarca	BOPI
Manresa	101	Soler, Marc i fills	BOPI
Martorell	102	Llopart Piqué, Carolina	CDV
Masnou	103	Regés Gusó, Ramon	BOPI
Masnou	104	Cisa, destil·leria	CDV
Mataró	105	Martínez, destil·leries	BOPI
Sabadell	106	Germà, destil·leries	CDV
Sabadell	107	Piñol, destil·leries	BOPI
Sant Pere de Ribes	108	Robert Carbonell, Caterina	BOPI
Sant Quintí de Mediona	109	Ferrer Bosch, Joan	BOPI
Sant Quirze de Besora	110	Bosch, destil·leries	BOPI
Sant Sadurní d'Anoia	111	Associació de Colliters de Sant Sadurní d'Anoia, SA	BOPI
Sant Sadurní d'Anoia	112	Codorniu, caves	BOPI
Sant Sadurní d'Anoia	113	Ferrer Bosch, Pere	CDV
Sant Sadurní d'Anoia	114	Marquès de Monistrol d'Anoia	BOPI
Sant Sadurní d'Anoia	115	Miró Bages, Joan	CDV
Sant Sadurní d'Anoia	116	Raventós Poch, Jaume	CDV
Sant Sadurní d'Anoia	117	Rigol, Caves	CDV
Santa Perpètua de Moguda	118	Soley, destil·leries	BOPI

Sitges	119	Carbonell Batlle, Bartomeu	BOPI
Sitges	120	Ferrer Robert, Antoni	BOPI
Sitges	121	Ferrer Robert, Antoni	CDV
Sitges	122	Montané Fals, Pere	BOPI
Sitges	123	Riera, celler	CDV
Tiana	124	La Unión Agrícola, S.A.	BOPI
Tordera	125	Pont Ros	BOPI
Vic	126	Riubrogent, celler	BOPI
Vic	127	Vergés Muns, Francesc	BOPI
Vilafranca del Penedès	128	Bosch-Güell, SA, celler	BOPI
Vilafranca del Penedès	129	Gallart Soler, Pere	BOPI
Vilafranca del Penedès	130	Jové Arnabat, Josep M.	BOPI
Vilafranca del Penedès	131	Serra Güell, Jaume	BOPI
Vilafranca del Penedès	132	Serra Güell, Jaume	CDV
Vilafranca del Penedès	133	Torres i Cia.	BOPI
Vilanova i la Geltrú	134	Giró Casanellas, Pere	BOPI
Vilassar de Dalt	135	Ferrer Fontanills, Jaume	BOPI
Vilassar de Mar	136	Carrau & Cia.	BOPI

GIRONA

Blanes	137	Carbó Ferrer, Francesc	BOPI
Blanes	138	Martí Cardona, Manel i fill	BOPI
Cassà de la Selva	139	Duran, destil·leries	BOPI
Figueres	140	Gironella Buscall, Julià	BOPI
Figueres	141	Lloveras Bret, Joan	BOPI
Figueres	142	Pey Mallol, Paulí	BOPI
Girona	143	Regàs, destil·leries	BOPI

Sant Feliu de Guíxols	144	Bonet, destil·leries	BOPI

LLEIDA

Lleida	145	Lamolla Boqué, Enric	BOPI
Lleida	146	Mor, destil·leries	BOPI
Lleida	147	Serra, destil·leries	BOPI
Lleida	148	Carulla, destil·leria	BOPI
Cervera	149	Jené i Capell	BOPI
Mollerussa	150	Badia Vilà, Tomàs	CDV
Penelles	151	Castell del Remei, celler	BOPI
Tàrrrega	152	Vinadé Potau, Rosend	BOPI

TARRAGONA

Arboç	153	Gener Batet, Josep	BOPI
Falset	154	Llorens Tarragó, Miquel	BOPI
Ginestar	155	Algueró, Antoni	BOPI
Reus	156	Boule, Josep	BOPI
Reus	157	Boule, Josep	BOPI
Reus	158	Caselles Tarrats, Josep Maria	BOPI
Reus	159	Gili & Musté	CDV
Reus	160	Massó, destil·leria	CDV
Beus	161	Miró i Tarragó	BOPI
Reus	162	Miró, germans	CDV
Beus	163	Muller i Darthez	BOPI
Reus	164	Yzaguirre i Companyia	CDV
Rodonyà	165	Prat de la Riba, Josep	CDV
Secuita	166	Estruch, família	BOPI
Tarragona	167	Bonsoms i Muller	BOPI
Tarragona	168	Grau i Rodon	BOPI
Tarragona	169	Guinovart Canals, Joan	BOPI
Tarragona	170	Leon Ferreté, Fills i Cia.	BOPI
Tarragona	171	Pernod, SA	BOPI

Tarragona	172	Societat Vinícola de Tarragona S & L Durlacher	BOPI
Tarragona	173	La Vinícola Ibérica, S.A.	BOPI
Torredembarra	174	Casa Huguet	BOPI
Torroja	175	Compte Anguera, Enric	BOPI
Tortosa	176	Nomen, Emili	BOPI
Valls	177	Magriñà, germans	BOPI
Valls	178	Miró, destil·leries	BOPI
Vendrell	179	Foix Julivert, Jaume	CDV
Vimbodí	180	Dalmau, Josep	CDV

ILLES BALEARS

Eivissa	181	Marí Mayans, destil·leries	BOPI
Esporles	182	Riutort Sabater, Bartomeu	BOPI
Felanitx	183	Rosselló, Julià i germans	BOPI
Llubí	184	Perelló, destil·leries	BOPI
Llucmajor	185	Ripoll, germans	BOPI
Marratxí	186	Cañellas Rigo, Pere	BOPI
Palma	187	Alcover Enseñat, Guillem	BOPI
Palma	188	Esbarranch, destil·leria Pere J.	BOPI
Palma	189	Roca, germans i Companyia	BOPI
Palma	190	Suau, cellers	BOPI
Pobla	191	Ballester, Andreu	BOPI
Pont d'Inca	192	Riera, Antoni i Companyia	BOPI
Santa Margalida	193	Fuster, destil·leries	BOPI
Santa Maria del Camí	194	Bestard, Andreu i fills	BOPI
Sòller	195	Can Mora des Vi	BOPI
Maó	196	Beltran i Companyia	BOPI

